Russian Book
BROADWAY, NEW Y

ספריה עממית בטורונטו
יידישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטא
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

JUL — 1986

נ. ג. טשערנישעווסקי

וואָס טהוט מען?

ראָמאַן.

אַ פאָלשטענדיגע איבעזעצונג
אונטער דער רעדאקציאן פון
דר. ק. פארנבערג

ערשטער באנד.

ליטעראַרישער פערלאַג.
256 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק.
1917.

.1

דער נאר.

דעם 11טען יולי, 1856, אין דער פריה, זיינען די דיענער פון איינעם פון די גרעסטע פעטערבורגער האָטעלען, ביי דער סטאנציאָן פון דער מאָסקווער באהן, געווען ערשטוינט און אביסעל דערשראקען. דעם פאריגען אבענד, 9 א זייגער, איז געקומען צו פאהרען א מאן מיט א רייזע־קאסטען; האָט פארנומען א צימער, געגעבען צום פארשרייבען זיין פאספאָרט, האָט געבעטען פאר זיך א טהעע און א קאָטלעט; האָט אָנגעזאָגט, מען זאָל איהם אין אבענד ניט בעאונרוהיגען, ווייל ער איז מיעד און וויל שלאָפען, נור אויף מאָרגען זאָל מען איהם אונבעדינגט אויפ־וועקען 8 אוהר, ווייל ער האָט זעהר נויטיגע געשעפטען.

ער האָט צוגעמאכט די טיהר פון צימער, א ווייל'ע האָט זיך געהערט, ווי ער רוישט מיט'ן מעסער און גאָפעל, און מיט די טהעע געשיער; אבער באלד איז אלעס שטיל געוואָרען, — וואהרשיינליך, איינגעשלאָפען.

דער פריהמאָרגען איז געקומען; 8 אוהר האָט דער דיענער אָנגעקלאפט ביי'ם גאסט, — דער גאסט לאָזט זיך ניט הערען; דער דיענער קלאפט שטארקער, זעהר שטארק. — דער רייזענדער רופט זיך ניט אָפּ. הייסט עס ער שלאָפט פעסט.

דער דיענער האָט אויסגעווארט א פיערטעל שטונדע און ווידער גענומען וועקען, און זיך ווידער ניט דערוועקט. ער האָט גענומען בעראטהען זיך מיט די אנ־דערע דיענער, מיט'ן בופעטשיק.

"האָט פיעלייכט עפעס פאסירט מיט איהם?" מען מוז אויפברעכען די טהיר".

"ניין, דאָס טויג ניט: אויב שוין יא ברעכען, דארף מען צו דעם די פאָליציי".

האָט מען בעשלאָסען: פרובירען וועקען נאָך א מאָל, שטארקער, און אויב ער וועט איצט ניט אויפשטעהן, מוז מען שיקען נאָך דער פאָליציי. מען האָט געמאכט די לעצטע פראָבע. און מען האָט טאקי ניט דערוועקט; מען האָט אויס־געשיקט נאָך דער פאָליציי און מען ווארט צו זעהען וואָס דאָ וועט זיין.

ארום צעהן א זייגער אין דער פריה איז געקומען דער פאָליציי־בעאַמטער; ער האָט אליין אָנגעקלאפט, האָט געהייסען די דיענער קלאפען. דער זעלבער ער־פאָלג ווי פריהער.

"פארפאלען, ברעכט די טהיר, קינדער!"

מען האָט די טהיר איינגעבראָכען. דאָס צימער איז לעדיג.

"זאָל מען א קוק טהון אונטער'ן בעט."

און אונטער'ן בעט איז דער רייזענדער אויך ניטאָ. דער פּאָליציי־בעאמטער געהט צו צום טיש — אויפ'ן טיש איז געלעגען א בויגען פּאפּיער און אויף איהם איז געווען אָנגעשריבען:

"איך געה אוועק ארום 11 אוהר אָווענד און וועל זיך שוין ניט אומקעהרען. מען וועט מיך דערזעהען אויפ'ן ליטיינעם בריק צווישען 2־3 ביי נאכט. פּאר־דעכטיגט קיינעם ניט."

"אָט דאָס איז עס; די געשיכטע איז איצט קלאָהר, און מיר האָבען עס גאָר ניט געקענט פארשטעהען," האָט געזאָגט דער פּאָליציי־בעאמטער.

""וואָס? וואָס? איוואן אפאנאסעוויטש?" פרעגט דער בופעטשיק.

"ברענגט טהעע, וועל איך דערצעהלען."

די ערצעהלונג פון דעם פּאָליציי־בעאמטען איז אין דעם האָטעל לאנג נאָכ־דערצעהלט און איבערגערעדט געוואָרען מיט לעבעדיגען אינטערעס. די געשיכטע איז אזוי געווען.

האלב דריי ביי נאכט — און די נאכט איז געווען א וואָלקענדיגע, א פינס־טערע — האָט אין מיטען ליטיינעם בריק א בליסטשע געטהאָן א פייערל און עס האָט זיך דערהערט א שאָס פון א פּיסטאָלעט. די נאכטוועכטער און עטליכע פארבייגעהער זיינען זיך צונויפגעלאָפען — אָבער קיין שפּור פון קיין מענשען איז דא ניט געווען. הייסט עס, ער האָט ניט א צווייטען געשאָסען נור זיך אליין. עס האָבען זיך באלד געפונען בעלנים צו שפּרינגען אין וואסער; מען האָט באלד געבראכט פיש־האטשעקעס און א פיש־נעץ; מען האָט געזוכט אין וואסער, גע־כאפּט א פופציג גרויסע שפּענער, אָבער קיין קערפּער האָט מען ניט געפונען: און אמת'ן, קען מען איהם דען געפינען? — די נאכט איז פינסטער, און אין צוויי שטונדען ארום וועט עס איהם פּארטראָגען אין ים אריין, און געה זוך! דעריבער האָבען זיך געפונען פּראָגרעסיסטען וואָס האָבען געצווייפעלט אין דער גאנצער געשיכטע.

"עס קען זיין אז דאָ איז טאקי קיין שום קערפּער ניט געווען! מעגליך אז א שכור'ער, אָדער אזוי א יונגאטש, האָט זיך אביסעל שפּאס געמאכט — האָט אויסגעשאָסען און איז אנטלאָפען — און א קשיה אויף אמעשה, פּיעלייכט שטעהט ער גאָר דאָ צווישען אלע און שמייכעלט זיך צו איבער'ן גערודער וואָס ער האָט אָנ־געמאכט."

אָבער די מאיאָריטעט איז געבליבען קאָנסערוואטיוו, ווי אימער, ווען זי

דענקט ריכטיג, און האָט זיך געהאַלטען ביי דאָס אַלטע: וואָס שפּאַס האָט זיך אַריינגעשאָסען אַ קויל אין קאָפּ און שוין; די פּראָגרעסיסטען ...ליכער. געבליבען בעזיעגט. אָבער די זיעגרייכע פּאַרטיי האָט זיך, ווי אימער, נאָ...כען זיעג, געשפּאַלטען. געשאָסען זיך, יאָ, אָבער צוליעב וואָס? "אַ שכור", איז געווע... די מיינונג פון איניגע קאָנסערוואַטאָרס; "אַ רואינירטער שאַרלאַטאַנטשיק", האָבען גע'טענה'ט די אַנדערע. "פּשוט אַ נאַר" האָבען צוגעשטימט אַלע, אפילו די יעניגע, וואָס האָבען אָפּגלייקענט אַז ער האָט זיך דערשאָסען. און ווירקליך, צו האָט זיך דערשאָסען אַ שכור, אָדער אַ רואינירטער שאַרלאַטאַן; צו האָט זיך אַ יונגאַטש ניט דערשאָסען, נור אַזוי בלויז אָפּגעשפּיעלט אַ קאָמעדיע — איז דאָס יעדענפאַלס נאַרישע פוילע שטיק.

מיט דעם האָט זיך די געשיכטע ביי נאַכט אויפ'ן בריק געענדיגט. אין דער פריה האָט זיך אַרויסגעשטעלט אין האָטעל, לעבען מאָסקווער באַהן, אַז דער נאַר האָט ניט געמאַכט קיין שפּאַס, ניר זיך טאַקי דערשאָסען. אָבער אין דיעזען רעזולטאַט פון דער געשיכטע איז נאָך פאַרבליעבען איינס, מיט וועלכען עס זיינען געווען איינפערשטאַנען אפילו די בעזיעגטע; און נעמליך: אויב ס'איז ניט קיין שפּאַס, און אימיצער האָט זיך טאַקי דערשאָסען, איז ער פאָרט אַ נאַר.

דיעזער אַלע צופריעדענשטעלענדער רעזולטאַט איז געווען בעזאָנדערס שטאַרק טאַקי דערפאַר, וואָס געזיעגט האָבען די קאָנסערוואַטאָרס: און ווירקליך, ער זאָל געווען שיסען בלויז אויף שפּאַס, טאָ וואָלט מען נאָך אין תוך אַריין גע־קענט צווייפלען צו איז ער טאַקי אַ נאַר, אָדער בלויז אַ לץ. אָבער ער האָט זיך גע־שאָסען אויפ'ן בריק — נו, ווער שיסט זיך גאָר אויף אַ בריק? וואָס איז גאָר אויף אַ בריק? צו וואָס אויף אַ בריק? נאַריש, אויפ'ן בריק? — און דערפאַר — געוויס אַ נאַר.

און איניגע האָבען נאָך אַמאָל אָנגעהויבען צווייפלען: געשאָסען זיך אויפ'ן בריק; — אויף אַ בריק שיסט מען זיך ניט, — פאָלגליך, ניט געשאָסען זיך. אָבער פאַרנאַכט האָט מען די דיענער פון האָטעל גערופען צו דער פּאָליציי־אָב־טהיילונג, צו בעטראַכטען דאָס דורכגעשאָסענע היטעל, וואָס מען האָט אַרויסגע־שלעפּט פון וואַסער. אַלע זיינען געווען איינשטימיג, אַז דאָס איז געווען דאָס זעלבע היטעל, וואָס דער רייזענדער האָט געטראָגען, קיין צווייפעל, דאַרום, ער האָט זיך דערשאָסען, און דער גייסט פון צווייפעל און פּראָגרעס איז אין גאַנצען בעזיעגט געוואָרען.

אַלע האָבען צוגעגעבען, אַז ס'איז אַ "נאַר". — אָבער פּלוצלונג האָבען אַלע גענומען ריידען: אויפ'ן בריק — אַ פלינקער אויפטהו! — הייסט עס, אום זיך

מען קו מאטערן, טאמער געלינגט ניט זיך ריכטיג צו דערשיסען, — קלוג
"זאט! פון יעדער וואונד — אריין אין וואסער, און איידער עפעס, רעד־
גער ען ווערען — יא, אויפ'ן בריק.... קלוג!

.2

די ערשטע פאלגע פון דער נארישער געשיכטע.

אין דעם זעלבען פריהמארגען, ארום 12 א זייגער, איז א יונגע דאמע געזעסען אין איינעם פון די דריי צימערן אין דער קליינער זומער־וואהנונג, אויף דעם קאמענע אינזעל. זי האט גענעהט און האט זיך שטיל צוגעזונגען א פרייליכע, מוטהיגע פראנצויזישע ליעדעלע.

„ארים זיינען מיר", האט דאס ליעדעלע געלויטעט — „נור מיר זיינען ארביימס לייטע, אונזערע הענט זיינען שטארק. מיר זיינען אונוויסענד, אבער קיינע נאראנים ניט, און מיר זוכען ליכט. לאמיר זיך לערנען, וויסען וועט אונז בעפרייען; לאמיר

ארבייטען, די ארבייט וועט אונז רייך מאכען; ס'וועט געלינגען, מיר וועלען לעבען, און דערלעבען —

(ס'וועט געלינגען,

ווער ס'וועט דערלעבען, וועט זעהן.)

"מיר זיינען גראב, פון אונזער גראבהייט ליידען מיר אליין, מיר זיינען פול מיט פאראורטהיילע, און ליידען טאקי איבער זיי; מיר פיהלען דאס. מיר וועלען זוכען גליק און געפינען מענשליכקייט, און וועלען ווערען גוט, — עס געהט דאצו — מיר וועלען לעבען און דערלעבען.

"ארבייט אהן וויסען איז פרוכטלאז, אונזער גליק איז אונמעגליך אהן דעם גליק פון אנדערע. לאמיר זיך לערנען, וועלען מיר ווערען רייך און גליקליך; און מיר וועלען זיין ברידער און שוועסטער. עס געהט דאצו — מיר וועלען לעבען און דערלעבען.

"מיר וועלען לערנען און ארבייטען, זינגען און ליעבען, און עס וועט קומען דער גן עדן אויף דער וועלט. לאמיר זיך פרעהען מיט'ן לעבען, — עס געהט דאצו, עס קומט שוין באלד, מיר וועלען עס אלע דערלעבען, —

("לאמיר זשע לעבען,

ס'וועט צוגעהען שנעל,

קומען קומט עס,

זעהען אַלע. וועלען מיר עס").

לעבעדיג און מוטהיג איז געוועזן דאס ליעדעלע, און דער נגון א פרעהליכער. עס האָבען זיך אין איהם געהערט א צוויי דריי טרויערינע נאָטען, אָבער זיי האָבען זיך בעהאלטען אונטער דעם אלגעמיינעם פרעהליכען כאראקטער פון דעם אינ־האלט, זיינען בטל געוואָרען אין דעם מאָטיוו, און אין גאנצען פערשוואונדען אין דעם ענדליכען קופּלעט; אם וועניגסטען וואָלטען זיי זיך גדארפט בעהאלטען און פערשוואונדען ווערען — און זיי וואלטען טאַקי פערשוואונדען, ווען די דאמע וואלט געוועזן אנדערש אויפגעלעגט; אָבער איצט האָבען די עטליכע טרויעריגע נאָטען ביי איהר געקלונגען העכער, ווי די איבריגע. בעמערקענדיג דאס, האָט זי זיך ווי אויפגעכאַפּט, און האָט זיי געגומען זינגען שטילער, און די פרעהליכערע

נאָטען העכער. אָבער באַלד האָבען איהרע געדאַנקען איהר פערטראָגען ווייט פון דער ליעד, און די טרויעריגע נאָטען קלינגען שוין ווידער העכער. מען קען זעהען, אז די יונגע דאמע וויל צו זיך ניט צולאָזען קיין טרויער, אָבער וואס זי זאל ניט אָנווענדען, שטעהט ער אַלץ פון איהר ניט אָב, און צו איז דאס פר־הליכע ליעדעלע טרויעריג, אדער צו ווערט עס ווידער פרעהליך, ווי עס דארף צו זיין, די דאמע נעהט גאַנץ פלייסיג. זי איז א גוטע נעהטאָרין.

אין צימער איז אריין די דיענסט, א יונגע מיידעל.

—זעהט, מאַשאַ, ווי איך נעה. איך האָב שוין כמעט געענדיגט די מאנזשעטען, וואס איך נעה מיר אויף אייער חתונה.

—אך, איהר האָט זיי וועניגער אויסגעשטיקט ווי די, וואס איהר האָט מיר געמאַכט.

—ווי דען? געווים דארף א כלה זיין שעהנער אויסגעפּוצט פון אלעמען אויף דער חתונה.

—און איך האָב איך געבראַכט א בריעף, ווערא פּאוולאָוונא.

ווערא פּאוולאָוונא'ס געזיכט האָט ארויסגעצייגט ערשטוינונג, ווען זי האָט גע־נומען עפּענען דעם בריעף: אויפ'ן קאָנווערט איז געוועזן דער פּאָכט שטעמפּעל פון דער שטאדט. "ווי קען עס זיין? ער איז דאָך גאָר אין מאָסקווע?" זי האָט שנעל אויפגעעפּענט דעם בריעף, איז בלאַס געוואָרען, איהר האנד מיט'ן בריעף איז ארונ־טער געפאלען.

„ניין, עס קען ניט זיין, איך האָב ניט ריכטיג געלעזען, אין בריעף שטעהט דאָס גאָר ניט!" און זי האָט צוריק אויפגעהויבען די האַנד מיט'ן בריעף.

עס זיינען פּאריבער בלויז צוויי סעקונדען, אָבער דאס מאָל האָבען איהרע

אויגען לאנג, אונבעוועגליך געקוקט אויף די עטליכע צייטלען פון בריעף, און דיעזע ליכטיגע אויגען זיינען געווארען פינסטערער און פינסטערער, דער בריעף איז איהר ארויסגעפאלען פון די אפגעשוואכטע הענד אויפ'ן נעה טישעל; זי האט מיט די הענט בעדעקט איהר פנים און זיך צו וויינט.

"וואס האב איך געטהאן! וואס האב איך געטהאן!" און ווידער געוויינט.

"וועראטשקא, וואס איז דיר אזוינס? דו האסט אויך ליעב צו וויינען? טרעפט זיך עס מיט דיר אויך? וואס איז דיר אזוינס?" — א יונגער מאן איז מיט שנעלע, פארזיכטיגע טריט ארייננגעקומען אין צימער.

"נא, לעז... ס'איז אויפ'ן טיש!"

זי האט שוין ניט געוויינט, נור זי איז געזעסען אונבעוועגט, קוים געאטעמט.

דער יונגער מאן האט גענומען דעם בריעף; ער איז אויך בלאס געווארען, זיינע הענט האבען אנגעהויבען ציטערען. לאנג האט ער געקוקט אויפ'ן בריעף, אבוואהל ער איז ניט געוועזען קיין גרויסער, סך הכל א צוואנציג ווערטער:

"איך האב אייך געשטערט אייער רוה, איך נעה ארונטער פון דער ביהנע.

זאל אייך ניט באנג טהאן; איך ליעב אייך ביידע אזוי שטארק, אז איך בין גליקליך מיט מיין בעשלוס. זייט געזונט".

דער יונגער מאן איז לאנג געשטאנען, האט זיך געריבען דעם שטערען, אנגעהויבען דרעהען די וואנצען, גענומען קוקען אויפ'ן ארבעל פון זיין פאלטא; ענדליך איז ער געקומען צו זיך. ער איז צוגעגאנגען צו דער יונגער פרוי, וועלכע איז נאך אלץ געזעסען אונבעוועגט, קוים אטהעמענדיג ווי אין א הינהערפלעט. ער האט אנגענומען איהר האנד:

"וועראטשקא!"

אבער קוים האט זיין האנד אנגעריהרט איהרע, ווי זי איז אויפגעשפרונגען מיט א שרעקענס געשריי, גלייך ווי פון אן עלעקטרישען קלאפ, און האט זיך שנעל אוועקגערוקט פון דעם יונגען מאן, און איהם קאנוואלסיוו אפגעשטויסען,

"אוועק! ריהר מיך ניט אן! דו ביזט אין בלוט! זיין בלוט איז אויף דיר! איך קען אויף דיר ניט קוקען! איך געה פון דיר אוועק! איך געה! טרעט אפ פון מיר!"

און זי האט פון זיך אפגעשטופט און אפגעשטופט די הוילע לופט; און פלוצלונג האט זי זיך א שאקעל געטאן און איז אנידער געפאלען אויפ'ן שטוהל, און זיך מיט די הענט פארדעקט דאס פנים.

—און אויך אויף מיר איז זיין בלוט! אויף מיר! די ביזט ניט שולדיג — נור איך... איך אליין! וואס האב איך געטהאן!" עס האט

זי געשטיקט פון געוויין.

„ווראַטשקאַ, פריינד מיין“ !... האָט ער שטיל און איינגעשראָקען זיך אָנגע־
רופען.
זי האָט א שווערען זיפץ געטהאָן, און מיט א רוהיגער, אָבער נאָך אלץ ציטערנ־
דער שטימע האָט זי אויסגערעדט, קוים געקענט אויסרעדען :
“מיין ליעבער, געה דיר איצט ! אין א שטונדע ארום קום צוריק. איך וועל
שוין זיין רוהיג. גיב מיר א ביסעל וואסער, און געה דיר !“

ער האָט איהר געפאָלגט, שווייגענדיג. ער איז אריין צו זיך אין צימער, זיך
ווידער געזעצט ביי זיין שרייבטיש, ביי וועלכען ער איז מיט א פיערטעל שטונדע
צוריק געזעסען אזא רוהיגער, אזא צופריעדענער. ער האָט ווידער גענומען די פען...
“אין אזעלכע מינוטען דאַרף מען טאַקי קענען זיך בעהערשען ; איך האָב ווילענס־
קראַפט — אלעס וועט איבערגעהען.... איבערגעהען.... און די פען האָט אָהן זיין ווי־

סען אליין געשריבען אין מיטען פון עפּיס אַן ארטיקעל : “וועט זי עס אריבער־
טראַגען ? — שרעקליך — פארפאַלען דאָס גליק“....

“מיין ליעבער, איך בין פערטיג, לאָמיר זיך דורכריידען !“ האָט זיך דערהערט
פון צווייטען צימער. דער יונגער פרוי'ס שטימע איז געווען פארשטיקט אבער פעסט.
“מיין ליעבער, מיר מוזען זיך שיידען. איך האָב בעשלאָסען, ס'איז שווער, נור
עס וואָלט נאָך שווערער געווען זיך ווייטער צו זעהן. איך בין זיין מערדערין. איך
האָב איהם ערמאָרדעט צוליעב דיר“.
“ווראַטשקאַ, מיט וואס ביזטו דען שולדיג ?“
“זאָג גאָר ניט, פארטיידיג מיך ניט, ווייל איך וועל דיך פערהאסען, איך, איך
בין אין גאנצען שולדיג. פארגיב מיר, מיין ליעבער, וואס איך נעם אָן דיזען בע־
שלוס וואס איז א ווייטאָג פאר דיר — און פאר מיר אויך. אָבער איך קען אַנדערש
ניט האנדלען. דו אליין וועסט אין גיכען איינזעהן, אז אזוי האָט מען געדאַרפט
האנדלען. דאָס קען אנדערש ניט זיין, מיין פריינד, הער זשע זיך איין, איך פארלאָז

פעטערבורג. עס וועט זיין לייכטער אין דער ווייטען פון יענע פלעצער, וואס וואָל־
טען מיך עראינערט אָן דאָס פארגאַנגענע, איך פארקויף מיינע זאכען ; מיט דעם
געלד קען איך אָפּלעבען א שטיקעל צייט — וואו? אין טווער, אין ניזשני, איך ווייס
ניט וואו, אַלין איינס. איך'ל זוכען שטונדען צו לערנען זינגען ; ווארשיינליך, וועל איך
געפינען. ווייל איך דענק זיך צו בעזעצען ערגיץ אין א גרויסע שטאָדט. אויב איך
וועל ניט געפינען, וועל איך געהן פאר א גובערנאַנטקע. איך דענק אז איך וועל קיין
נויט ניט ליידען ; און אויב יא, וועל איך זיך ווענדען צו דיר ; זעה זשע, אז דו

זאָלסט יעדענפאַלס אימער האָבען פאַרטיג אביסעל געלד פאַר מיר ; דו ווייסט דאָך, אז איך דאַרף א סך. איך האָב גרויסע אויסגאבען, אָבוואָהל איך בין א קאַרגע : איך קען זיך אָהן דעם ניט באַגעהן. הערסט ? איך זאָג זיך ניט אָפּ פון דיין הילף ! זאָל עס דיר צייגען, מיין פריינד, אז דו בליבסט מיר ליעב... און איצט לאָמיר זיך געזעגנען אויף אימער ! פאָהר אַוועק אין שטאָדט אריין... טאַקי שוין, שוין. מיר וועט לייכטער זיין, ווען איך וועל בלייבען אליין. מאָרגען וועל איך שוין דא ניט זיין — דאַן מעגסטו צוריק קומען. איך פאָהר קיין מאָסקווע, דאָרט וועל איך זיך ארומזעהן, וועל אויסגעפינען אין וועלכער פראָווינץ־שטאָדט קען מען זיכערער רעכענען אויף שטונדען. איך פערבאָט דיר צו קומען צו דער סטאַנציאָן מיך צו בעגלייטען. זיי געזונד, מיין ליעבער, גיב מיר דיין האנד צום געזעגנען זיך ; צום לעצטען מאָהל וועל איך זי דריקען".

ער האָט זי געוואָלט אומאַרמען, אָבער זי האָט ניט דערלאָזט.

"ניין, מ'דאַרף ניט, מ'טאָר ניט ! ס'וואָלט געווען א בעליידיגונג פאַר איהם. גיב מיר דיין האנד, איך דריק זי, זעהסט ווי שטאַרק ! זיי געזונד !"

ער האָט איהר האנד ניט ארויסגעלאָזען פון זיינער.

"געננוג שוין, געה דיר !" — זי האָט צוגענומען די האנד, ער האָט ניט געוואגט צו פּראָטעסטירען.

"בלייב געזונד !" — זי האט אויף איהם אזא צערטליכען קוק געטהון, און זי איז מיט פעסטע טריט אַוועק צו זיך אין צימער, און האָט זיך אויפ'ן וועג אפילו איין מאָל ניט אומגעקוקט צו איהם.

ער האָט לאנג ניט געקענט געפינען זיין היט ; אָבוואָהל ער האָט איהם א מאָל פינף גענומען אין האנד, ניט זעהענדיג, אז ער נעמט איהם ; ער איז געווען ווי שכור, ענדליך האָט ער פערשטאַנען, אז דאס וואס ער האלט אונטערן ארם, איז טאַקי זיין הוט, וואס ער זוכט. ער איז ארויס אין פּאָרצימער, אָנגעטאָן דעם אויבער־ראָק ; און לאָזט זיך שוין נעהען צום טויער.

"ווער לויפט עס נאָך מיר ? געווים מאַשאַ... ס'איז איהר וואהרשיינליך ניט גוט !" ער קוקט זיך אום — ווערא פּאַוולאָוונא האָט זיך איהם א וואָרף געטהון אויפ'ן האלז, איהם ארומגענומען און שטאַרק געקושט.

"ניין, כ'האָב זיך ניט איינגעהאלטען, מיין ליעבער ! איצט זיי געזונד אויף אימער !"

זי איז אוועקגעלאָפען, זיך א וואָרף געטהאָן אויפ'ן בעט, און האָט זיך בענאַסען מיט די טרעהרען, וועלכע זי האָט אזוי לאנג איינגעהאלטען.

.8

א הקדמה צו דעם עיקר המעשה.

"דער אינהאלט פון דיזער ערצעהלונג אין ליעבע, די הויפט פערזאָן — א פרוי.

"דאס איז גוט, אפילו ווען די ערצעהלונג אליין זאל זיין א שלעכטע." — זאגט די לעזערין.

דאס איז אמת, זאג איך.

דער לעזער שטעלט זיך ניט צופריעדען מיט אזעלכע לייכטע שליעסע, ביי דעם מאן איז דאך פון דער נאטור די דענקונגס־פעהיגקייט שטארקער און פיעל מעהר ענטוויקעלט, ווי ביי דער פרוי.

ער זאגט:

"די לעזערין דענקט מסתמא אויך אזוי, אבער זי האלט ניט פאר נויטיג עס צו זאגען, און דארום האב איך קיין גרונד ניט מיט איהר צו שפארען זיך. — דער לעזער זאגט:

"איך וויים אז דיזער דערשאָכענער הערר האט זיך ניט דערשאָסען". איך לייקען אב זיינע ווערטער "איך וויים" און זאג: דו ווייסט עס ניט, ווייל מען האט עס דיר נאך ניט געזאגט, און דו ווייבט נור דאס, וואס מען זאגט דיר; אליין ווייסטו גאר ניט, דו ווייסט אפילו ניט, אז דערמיט, וואס איך האב אזוי אָנגעפאנ־גען די ערצעהלונג, האב איך דיך געמאכט צום נאר. דו האסט דאס דאך ניט גע־וואוסט, — אמת? נו, טאַ וויים!

יא, די ערשטע בלעטלאך פון דער ערצעהלונג ציינען, אז איך האב א גאנץ קליינע מיינונג פון דעם פובליקום. איך האב געברויכט דעם געוועהנליכען קונץ פון די ראמאנען שרייבער: האב אָנגעפאנגען די ערצעהלונג מיט דראמאטישע סצע־נעס, ארויסגעריסענע פון מיטען דער מעשה, אדער פון סוף, און זיי איינגערעקט אין סודות.

דו, פובליקום, ביסט גוטהערציג, זעהר גוטהערציג, און דערפאר קלייבסטו ניט איבער, און שטויסט זיך ניט אָן. אויף דיר קען מען זיך ניט פארלאָזען, אז דו זאלסט

פון די ערשטע בלעטלעך קענען פערשטעהן: צי וועט דער אינהאלט פון דער ער־צעהלונג זיין ווערט געלעזען צו ווערען. דו האסט א טעמפען חוש; ער נויטיגט זיך אין הילף. די הילף בעשטעהט פון צוויי זאכען: ענטוועדער דער שרייבער האט א

נאמען, אדער זיין סטיל איז א שפאנענדער.

איך דערלאנג דיר דא מיין ערשטע ערצעהלונג, דו האסט דיר נאך ניט ערווארבען קיין מיינונג צו וויסען, אויב דער שרייבער איז בעשאנקען מיט א טאלאנט (דו האסט דאך אזוי פיעל שרייבער, וועמען דו האסט צוגעשריבען א טאלאנט !) מיין נאמען וואלט דיך נאך ניט געקענט צוציהען, האב איך דיר נעמוזט פארווארפען א נעץ, דיך צוציהען מיט עפעקטען. זיי ניט בייז אויף מיר, ביזט אליין שולדיג ; דיין אונשולד האט מיך געצוואונגען זיך צו ערנידריגען צו דיעזען בילינגען מיטעל. אבער איצט ביזטו שוין אין מיינע הענד, און איך קען מיר שוין פארטזעצען די ערצעהלונג, ווי מיר געפעלט, אהן שום שפיצלעך. ווייטער וועט שוין קיין געהיימנים ניט זיין. מיט צוואנציג בלעטלאך פריהער וועסטו קענען זעהן ווי יעדער פלאנטער וועט זיך ענדיגען. דערווייל קען איך דיר שוין דערצעהלען דעם סוף פון מיין ערצעהלונג : די געשיכטע וועט זיך ענדיגען פריילין, מיט משקה און מיט געזאנג.

דעם שרייבער ליגען ניט אין קאפ קיינע איבריגע צאצקעס, גוטעס פובליקום, ווייל ער טראכט נור דערפון, וואס פאר א צומישעניש עס איז שוין ביי דיר אין קאפ. ווי פיעל אומזיסטע עגמת נפש עס פערשאפט דיר די ווילדע צומישעניש פון דיינע בעגריפע. עס איז מיר אי א וויטאג, אי א געלעכטער אויף דיר צו קוקען :

דו ביסט אזוי שוואך און שלעכט פון דער אונגעהויערער מאסע דומהייטען אין דיין קאפ.

איך בין בייז אויף דיר, וואס דו ביזט אזוי שלעכט צו די מענשען פון וועלכע דו אליין ביזט א טייל. פארוואס ביסטו אזוי שלעכט צו זיך אליין ? אט דערפאר מוסר איך דיך, איך וויל דיר העלפען. פון וואס זשע הייבט מען אן דיר צו העלפען ? אט טאקי דערפון, פון וואס דו טראכטסט זיך איצט : "וואס איז דאס פאר א שרייבער, וואס ער רעדט צו מיר אזוי פרעך ?"

נו וועל איך דיר זאגען, וואס פאר א שרייבער איך בין.

איך האב אפילו קיין סימן ניט פון טאלאנט. אפילו אין דער שפראך בין איך אויך א קנאפער בריה. אבער דאס איז גאר ניט : לעז, גוטעס פובליקום, וועסט עס לעזען ניט אהן נוצען. דער אמת איז א גוטע זאך : ער באלוינט פאר די חסרונות פון דעם שרייבער וואס דיענט איהם. דערפאר וועל איך דיר זאגען : אויב איך זאל דיך ניט ווארנען, וואלט זיך דיר נאך אפשר איינגעוויזען, אז מיין ערצעהלונג איז אנגעשריבען קינסטלעריש, אז דער שרייבער בעזיצט פיעל פאעטישען טאלאנט. נאך איך האב דיך געווארענט, אז איך האב קיין טאלאנט ניט — וועסטו

שוין איצט וויסען אז אלע מעלות פון דער ערצעהלונג בעשטעהען נור אין דעם וואס אלץ איז אמת.

דאך, מיין גוטעס פובליקום, טענה'נדיג מיט דיר, לאמיך שוין פאר איין גאנג. דערערצעהלען ביז'ן סוף: וועלען וויליסטו, אבער קענען קענסטו ניט טרעפען דאס וואס איך האב ניט דערזאגט. ווען איך זאג דיר, אז איך האב קיין סימן פון קונסט — טאלאנט, און אז מיין ערצעהלונג איז גאנץ שוואך אין דער דורכפיהרונג, טראכט זשע דיר ניט, אז איך ערקלעהר דיר, אז איך בין ערגער פון יענע דיינע ראמאנען שרייבער וועמען דו האלסט פאר גרויס, און אז מיין ראמאן איז ערגער פון זייערע ווערק. ניט דאס זאג איך. איך זאג, אז מיין ערצעהלונג איז זעהר שוואך אין דער דורכפיהרונג אין פערגלייך מיט די ווערק פון מענשען, ווירקליך בעגאבטע; אבער מיט די געליבטע ווערק פון דיינע באריהמטע שרייבער מעגסטו מיין ערצעהלונג נאך אימער פערגלייכען, שטעל זי זאגאר העכער — וועסט קיין טעות ניט מאכען! אין איהר איז נאך פארט דא מעהר קונסט ווי אין יענע; מעגסט גאנץ זיכער זיין.

דאנק זשע מיר; דו ביסט דאך א בעלן צו בוקען זיך צו די יעניגע, וואס פער־אכטען דיך — בוק זשע זיך צו מיר.

אבער עס איז דא, צווישען דיר, פובליקום, א טהייל מענשען, וואס איך שעץ. מיט דיר, די אונגעהייערע מאיאריטעט, בין איך פרעך — און מיט דיר, און טאקי נור מיט דיר האב איך ביז אהער גערעדט, מיט די מענשען, וואס איך האב עבען דערמאנט, וואלט איך גערעדט בעשיידען, זאגאר מיט דרך ארץ, אבער מיט זיי האב איך ניט געדארפט זיך דורכרעדען. זייער מיינונג האלט איך טייער, אבער איך ווייס פאראויס, אז זיי זיינען מיט מיר. מענער גוטע און שטארקע, עהרליכע און פעהיגע, ניט לאנג זיינט איהר ערשיענען צווישען אונז, אבער איהר זיינט שוין ניט קליין אין צאהל, און שנעל ווערט איהר אלץ מעהר. וואלט איהר שוין געווען דאס פובליקום, וואלט איך שוין ניט נעדארפט שרייבען; וואלט איהר נאך גאר ניט געווען, וואלט איך נאך ניט געקענט שרייבען. אבער איהר זיינט נאך ניט דאס פוב־ליקום, נור איהר זיינט שוין דא אין פובליקום, דארום מוז איך און מעג שוין שרייבען!

ערשטער קאפיטעל.

דאס לעבען פון ווערא פאוולאָוונא ביי איהרע עלטערען.

.1

די ערציהונג פון ווערא פאוולאָוונא איז געווען זעהר אַ געוועהנליכע. אין איהר לעבען, פאר דער בעקאנטשאַפט מיט'ן מעדיצינישען סטודענט לאָפּוכאָוו, איז געווען עפּעס וואָס מערקווירדיג, אָבער ניט אונגעוועהנליך. אָבער אין איהרע האנדלונגען איז שוין דאמאָלס געווען עפּיס בעזאנדערס.

ווערא פאוולאָוונא איז אויסגעוואקסען אין דעם פיעלגאָרענדיגען הויז אויף דער גאָראָכאָווע, צווישען דער סאַדאָווע גאַס און דעם סעמיאָנאָווסקי בריק, אין פּעטערבורג. יעצט איז דאס הויז בעצייכענט מיט דעם געהעריגען נומער, אָבער אין 1852, ווען עס איז נאָך ניט געווען קיינע נומערען, איז אויפ'ן הויז געווען אן אויפשריפט: "דאס הויז פון דעם ווירקליכען שטאאטס־ראטה איוואַן זאכאראָוויטש סטאָרעשניקאָוו". דאס האָט געמעלדעט די אויפשריפט; אָבער איוואַן זאכאריטש סטאָרעשניקאָוו איז נאָך געשטאָרבען אין יאהר 1837, און זייט דאן איז דער בעל־הבית פון דעם הויז געווען זיין זוהן מיכאאיל איוואנאָוויטש, — אזוי איז דאס געווען געשריעבען אין די דאָקומענטען. אָבער ביי די שכנים פון הויז איז מיכאאיל איוואנאָוויטש געווען דער בעל הבית'מעס זוהן, און די בעל הבית'טע פון הויז איז געווען אננא פּעטראָוונא.

דאס הויז איז נאָך דאמאלס, גראדע ווי איצט, געווען א גרויסע, מיט צוויי טויערען, מיט פיער איינגענגע צו דער גאס, און מיט דריי הינטערשטע הויפען. איבער דער שעהנסטער טרעפּ צו דער גאַס, אויף דעם ערשטען גאָרן, האָט געוואָהנט אין 1852, ווי איצט אויך, די בעלהבית'טע מיט דעם זוהן. אננא פּעטראָוונא איז נאָך איצט פארבליבען, ווי דאמאָלס, אן אָנגעזעהענע דאמע. מיכאאיל איוואנאָוויטש, אן אָנגעזעהענער אָפיציער איצט, איז אויך דאמאלס געווען אן אָנגעזעהענער און שעהנער אָפיציר.

ווער עס וואָהנט איצט איבער דער שמוציגסטער פון די פיעלע הינטערשטע טרעפּ פון דעם ערשטען הויף, אויפ'ן פיערטען גאָרען, צו דער רעכטער האנד, ווייס איך ניט; אָבער אין 1852 האָט דאָ געוואָהנט דער פערוואַלטער פון הויז, פּאוועל קאָנסטאנטיניטש ראָזאלסקי, א שטארקער, און אויך אָנגעזעהענער מאנספּערזאָן,

מיט זיין פרוי מאריא אלעקסעיעוונא, א מאגערע, שטארקע, הויך געוואקסענע דאמע מיט דער טאכטער, א דערוואקסטענע מיידעל — דאס איז אונזער ווערא פאוולאווונא —און מיט דעם ניין־יעהריגען זוהן פעדיא.

אחוץ דעם וואס ער האט געפיהרט דאס הויז, האט נאך פאוועל קאנסטאנטי־ניטש געדיענט אלס געהילף ביים הויפט בעאמטען פון אן אבטהיילונג, ערגיץ אין א דעפארטמענט. פון דער שטעלע האט ער ניט געהאט קיין הכנסות, פון דעם הויז האט ער יא געהאט, אבער מיטעלמעסיגע. אן אנדערער וואלט געקריעגען פיעל מעהר, נור פאוועל קאנסטאנטיניטש, ווי ער פלעגט אליין זאגען, האט געהאט א געוויסען; אבער דערפאר איז די בעל הבית'טע געווען צופריעדען מיט איהם, און אין פיערצעהן יאהר האט ער דא צוזאמענגעקליבען א קאפיטאל פון א צעהן טויזענד רובעל. פון דער בעל הבית'טעס קעשענע איז דא נור געווען דריי טויזענד, ניט מעהר; דאס איבריגע איז צוגעוואקסען נאר אהן שאדען פאר דער אייגענטימע־רין. פאוועל קאנסטאנטיניטש האט געליהען געלד אויף משכנות.

מאריא אלעקסעיעוונא האט אויך געהאט א שעהן קאפיטאל, א פינף טויזענד, האט זי געזאגט פאר גוטע בעקאנטע. אבער אין אמת'ן האט זי געהאט מעהר. דער פונדאמענט פון דעם קאפיטאל איז געלעגט געווארען א יאהר 15 פאר דעם, דורך דעם אויספערקויף פון א פוטערנעם ראק, קליידער און מעבעל, וואס מאריא אלעקסעיעוונא האט גע'ירש'נט פון איהר ברודער, א בעאמטען. אריינקריגענדיג א הונדערט און פופציג רובעל האט זי זיי אויך געליהען אויף משכנות, האט פיעל מעהר געריזיקירט פון איהר מאן, און פיל מאל איז זי טאקי אריינגעפאלען! עפים א שווינדלער האט ביי איהר געליהען 5 רובעל, און נעגעבען א משכון א פאס־פארט, — דער פאספארט איז געווען א גע'גנב'עטער און מאריא אלעקסעיעוונא האט געמוזט צולעגען נאך א 15 רובעל אום זיך פון דער זאך ארויסצופלאנטערען. אן אנדער שווינדלער האט פער'משכנ'ט פאר 20 רובעל א גאלדענעם זייגער. דער זייגער, האט זיך ארויסגעשטעלט, איז געווען ארונטערגענומען פון א גע'הרג'עטען, און מאריא אלעקסעיעוונא האט עס געקאסט א שעהנע מטבע אום זיך ארויסצופלאנטע־רען פון דער געשיכטע.

נור אויב זי האט געליטען פערלוסטען, וואס איהר מאן האט אויסגעמיידט, ווייל ער איז געווען מעהר פארזיכטיג אין אננעהמען משכנות, זיינען אבער דערפאר די פערדיענסטען ביי איהר געגאנגען שנעלער. עס פלעגען זיך געפינען גאר בעזאנ־דער פעלע ווי צו קריעגען געלד.

איין מאל, — ווערא פאוולאוונא איז נאך דאמאלס געווען א קליינע: פאר אן

ערוואקסענע טאָכטער, וואָלט דאָס מאריא אַלעקסעיעוונא ניט געטהאָן. אָבער דאָן,
ווארום טאַקי ניט ? א קינד פארשטעהט דאָך גאר ניט ! און וועראָטשקא וואָלט
עס טאַקי ניט פארשטאַנען, ווען די קעכין וואלט עס איהר ניט געווען ריכטיג ער־
קלעהרט. און די קעכין וואלט עס איהר אויך ניט געווען ערקלעהרט, ווייל א קינד
דארף דאס ניט וויסען, נור זי האָט עס פון פארדרוס ארויסגעבאַלבעט, נאָך דעם

ווי מאריא אַלעקסעיעוונא האָט זי גוט דורכגעקלאַפּט פאר שכור'ן מיט איהר ליעב־
האָבער, און סאי ווי איז ביי מאַטריאָנען איין אויג שטענדיג געווען אונטערגע־
שלאָגען, ניט פון מאריא אַלעקסעיעוונא'ן, נור פון איהר ליעבהאָבער, און דאָס איז
דוקא גוט, ווייל אַ קעכין מיט אַן אונטערגעקלאַפּט אויג קאָסט ביליגער.

אַ מאָל איז, אַלזאָ, געקומען צו מאַריא אַלעקסעיעוונא א בעקאַנטע דאַמע, א
שעהן געקליידעטע, א רייכע, א שעהנע, און איז געבליבען ביי איהר צו גאסט. א
וואָך האָט זי זיך געפיהרט רוהיג, נור צו איהר פלעגט אַלץ קומען א שטאאטס בע־
אמטער, אויך א שעהנער, און פלעגט וועראטשקאן שענקען צוקערקעס, און שעהנע
ליאַלקעס. ער האָט איהר איינמאָל געשענקט צוויי ביכלעך, ביידע מיט בילדער.

אין איין ביכעל זיינען געווען שעהנע בילדער, חיות, שטעדט ; דאָס צווייטע בי־
כעל האָט מאריא אלעקסעוונא ביי ווערַאטשקא'ן צוגענומען, באלד ווי דער גאַסט

איז נור אַוועקגעפאָהרען, און זי האָט טאַקי נור ביי איהם איין מאָל עס געזעהן ; ער
אליין האָט עס איהר געציינט. אונגעפעהר א וואָך איז די בעקאַנטע פארבליבען, און
אלעם איז געווען שטיל אין הויז : מאריא אלעקסעוונא איז די גאַנצע וואָך יעדעם
מאָל צוגעגאנגען צום שאַפּקעלע (וואו די פלאַש בראנפען איז געשטאַנען) ; דעם
שליסעל האָט זי קיינעם ניט געגעבען. זי האָט מאַטריאָנען ניט געשלאָגען און

ווערַאטשקא'ן ניט געשלאָגען, און האָט זי אויך ניט געזידעלט, נאָר אַ מאָל ביי
נאכט האָבען די שרעקליכע געשרייען פון דער בעקאנטער, און דאס טופּען און גע־
רודער אין הויז געהאלטען אין איין וועקען ווערַאטשקא'ן.

אין דער פריה איז מאריא אַלעקסעיעוונא צוגעגאַנגען צום שאַפּקעלע, און איז
ביי איהם געשטאַנען לענגער ווי געוועהנליך און האָט אַלץ געזאגט : — "דאנקען
גאָט, מיט חסד, דאַנקען גאט !" האָט זאָגאר צוגערופען צום שאַפּקעלע מאַטראָנען
און געזאָגט : "לחיים, מאַטראָניטשקא, דו האָסט זיך דאָך אויך אָנגעהאָרעוועט",
און נאָך דעם האָט זי זיך ניט גענומען שלאָגען און זידלען, ווי אין אַנדערע צייטען
נאָכ'ן שאַפּקעלע, נור האָט זיך געלעגט שלאָפען, אַ קוש טוענדיג ווערַאָטשקאן. נאָך
דעם איז אין הויז ווייטער א וואָך געווען רוהיג, דער גאסט האָט ניט געשריען,
נור איז אַלץ פערבליבען אין צימער, און נאָך דעם איז זי אַוועקגעפאהרען.

אין א צוויי טעג ארום נאָך איהר אוועק פאהרען, איז געקומען שוין אן אנדער שטאַטס בעאמטער און האָט מיט זיך געבראכט די פאליציי, און האָט שטאַרק געזידעלט מאריא אַלעקסעיעוונא; אָבער מאריא אַלעקסעיעוונא אליין האָט איהם ניט נאָכגעגעבען קיין איינציג וואָרט און האָט אלץ גע'טענה'ט: "איך וויים פון גאָר ניט צו זאָגען. קוקט נאָך אין די הויז־ביכער ווער ס'איז ביי מיר געשטאַנען! א פסקאָווער קרעמערקע סאוואסטיאנאָווא, מיין בעקאַנטע, און שוין!" דער שטאַטס־בעאמטער האָט זיך אָנגעשימפּפּט, אָנגעשימפּפּט און איז ענדליך אוועק און זיך שוין מעהר ניט געצייגט. דאס האָט ווערָאטשקא געזעהן, ווען זי איז אלט געווען 8 יאהר, און ווען זי איז אלט געווארען 9 יאהר האָט איהר מאַטריאָנא ערקלעהרט, וואָס פאר אַ פאַל דאָס איז געווען. איבריגענס איז אזאַ פאַל נאָר איינער געווען; עס זיינען געווען אַנדערע פעלע, אָבער ניט זעהר פיעלע.

ווען ווערטשקא איז אַלט געווען 10 יאָהר איז זי אַמאָל געגאַנגען מיט דער מוטער אויפ'ן מאַרק. פלוצלינג האָט זי בעקומען אַ זעץ אין קאָפּ, מיט דער בעמערקונג: "קוקסט אויפ'ן קלויסטער, נאַר, און צלם'סט זיך ניט? זעהסט דאָך, אז אלע גוטע מענשען צלם'ן זיך!"

צו צוועלף יאָהר האָט ווערָאטשקא אָנגעהויבען געהן אין פאנסיאָן, און צו איהר האָט אָנגעהויבען אַריינגעהן אַ פּאָרטעפּיאנאָ לעהרער, — אַ שיכור, אָבער אַ זעהר גוטער דייטש, און זעהר אַ גוטער לעהרער, נור צוליעב זיין שיכרות האָט ער געמוזט געהן פאר ביליג.

צום פיערצענטען יאָהר האָט זי שוין באַנעהט די גאַנצע פאַמיליע, נור די פאַמיליע איז דאָך ניט געווען גרויס!

ווען ווערטשקא איז געגאנגען אויפ'ן זעכצעהנטען יאהר האָט די מוטער אויף איהר אָנגעהויבען שרייען אזוי: "וואָש אָפּ דיין צורה, זי איז ווי ביי א ציגיינערין! אָבער וועסט זי ניט דערוואשען, געבאָרען אזא פארזעהעניש, איך וויים גאָר ניט אין וועמען זי איז געראָטען". פיעל איז ווערָטשקא אויסגעשטאַנען פאר איהר טונקעלען קאָליר פון געזיכט, און זי האָט זיך איינגעוואוינט צו האלטען זיך פאר אַ מיאוס'ע. פריהער פלעגט זי די מוטער פיהרען כמעט אין שמאַטעס, אָבער איצט האָט זי אָנגעהויבען זי צו פוצען. און געהענדיג מיט דער מוטער אין קלויסטער טראכט זיך די אויסגעפוצטע ווערטשקא: "אן אנדערער וואָלטען די קליידער געפּאסט, אָבער אויף מיר, וואָס מען זאל ניט אָנטהאָן, אלץ א ציגיינערין — א פאַרזעהעניש, סאי אין א ציצענעם, סאי אין אַ זיידענעם קלייד. ווי גוט עס איז צו זיין

א שעהנע. איי ווי מיר ווילט זיך זיין א שעהנינקע !"

צו זעכצעהן יאָהר האָט וועראטשקא אויפגעהערט לערנען ביי'ם פיאנאָ לעהרער און אין פאַנסיאָן. נור זי האָט אַליין שוין געגעבען לעקציאָנען אין דעם זעלבען פאַנסיאָן; שפּעטער האָט די מוטער איהר געפונען נאָך מעהר שטונדען.

אין א האלב יאָהר ארום האָט די מוטער שוין אויפגעהערט רופען וועראטשקא'ן ציגיינערין און פערזעהעניש, און האָט זי אָנגעהויבען פּוצען נאָך בעסער ווי פריהער, און מאַטרענא, — דאָס איז שוין געוועזען די דריטע מאַטראָנא, נאָך יענער; ביי יענער איז אימער געוועזען אונטערגעשלאָגען דאָס לינקע אויג, און ביי דיעזער די לינקע באַק, אָבער ניט אימער, — און מאַטראנא האָט געזאָגט וועראטשקא'ן, אז פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטשעס עלטסטער, א וויכטיגער עלטסטער, מיט אָן אָרדען אויפ'ן האלז, האָט בדעה זיך צו שדכן'ען צו איהר. און טאַקע אין אמת'ן, די קלענערע בעאַמטע פון דעם דעפּאַרטאַמענט, האָבען גענומען רעדען, אז דער עלטסטער פון דער אבטיילונג, ביי וועמען פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש האָט געדיענט, איז געוואָרען זעהר גוט צו'ן איהם, און דער עלטסטער אַליין האָט צווישען זיינע גלייכע, אָנגעהויבען אויסדריקען א מיינונג, אז ער דאַרף א ווייב, זאָל זיין אפילו אָהן נדן, אבי א שעהנע און האָט אויך אויסגעדריקט די מיינונג, אז פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש איז א גוטער בעאַמטער.

מיט וואָס דאָס וואָלט זיך געענדיגט, ווייסט מען ניט, נור דער עלטסטער פון דער אפּטיילונג האָט זיך לאַנג געקליבען, און דאָ האָט זיך דערווייל געטראָפען אַן אנדער פאַל.

דער בעל הבית'טעס זוהן איז אריינגעקומען צום פערוואַלטער זאגען, אז די מוטער בעט איהם צו ברענגען מוסטערן פון פערשיעדענע שפּאַליערען, ווייל זי וויל אויפ'ם ניי איבערפּוצען די וואָהנונג, אין וועלכע זי וואָהנט. פריהער פלעגען אזעלכע בעפעהלע איבערגעגעבען ווערען דורכ'ן הויפט דיענער. דעם עסק וואָלטען שוין געקענט פאַרשטעהן אפילו ניט אזעלכע געניטע מענשען, ווי מאריא אלעקסעיעווונא מיט איהר מאַן. און אריין קומענדיג איז שוין דער בעל הבית'טעס זוהן דערווייל אָבגעזעסען מעהר ווי א האלבע שטונדע, און האָט זיי אָנגעטהון דעם כבוד און געטרונקען טהעע. אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מאריא אַלעקסעיעוונא געשענקט דער טאָכטער א שאכטעל, א ניט קיין אויסגעלייזטען משכון, און האָט פאר איהר בעשטעלט ביים שניידער צוויי זעהר גוטע, נייע קליידער.—די מאַטעריע אַליין האָט געקאָסט: אויף איין קלייד 40 רובעל, אויפ'ן צווייטען 52 רובעל, און צוזאַמען מיט די שליארקעס, מיט די סטענגעס און מיט'ן פאַסאָן האָבעןביידע קליידער געקאָסט

174 רובעל: אזוי אם וועניגסטענס האט מאריא אלעקסעיעוונא געזאגט דעם מאן, אבער וועראטשקא האט געוואוסט, אז אין גאנצען איז אוועק נאך ווייניגער ווי הונדערט רובעל — ווייל זי איז דאך געווען ביים איינקויפען.

נור אפילו פאר 100 רובעל קען מען דאך אויך מאכען צוויי זעהר שעהנע קליידער. וועראטשקא האט זיך געפרעהט מיט די קליידער, האט זיך געפרעהט מיט'ן שאכטעל, אבער מעהר פון אלעמען האט זי זיך געפרעהט מיט דעם, וואס די מוטער האט ענדליך איינגעשטימט צו קויפען איהר שיך ביי קאראלעוו'ן: אויפ'ן מארק זיינען דאך די שיך אזוי מיאוס, און קאראלעוו'ס ליגען דאך אזוי שעהן אויפ'ן פוס.

די קליידער זיינען ניט געווען אומזאנסט: דער בעל הבית'טעם זוהן האט גענומען איינגעהן צום פערוואלטער און פערשטעהט זיך, ער פלעגט מעהר איינטענה'ן מיט דער טאכטער, ווי מיט דעם פערוואלטער'ס ווייב, וועלכע פלעגען איהם, פערשטעהט זיך, טראגען אויף די הענד. נו, און די מוטער פלעגט דער טאכטער אנזאגען, אלעם ווי גהעריג איז,—דאס דארף מען אפילו ניט שרייבען, דאס איז שוין א זאך וואס מען קען אליין פארשטעהן.

איין מאהל נאך מיטאג, זאגט די מוטער: "וועראטשקא טהו זיך אן, אבער שעהן. איך האב דיר פארשאפט אן איבערראשונג — מיר פאהרען אין אפערא, איך האב גענומען א בילעט אין דער צווייטער רייהע וואו אלע גענעראלען זיצען, אלץ צוליעב דיר, נארעלע. דאס לעצטע געלד זשאלעווע איך ניט. דעם טאטען דיינעם האט שוין גענוג ארויסגעריסען די געדערים פון'ם בויך וואס דו האסט איהם אפגעקאסט. אין פאנסיאן וואס די מאדאם אליין האט אונז אפגעקאסט! און ער, דער פיאנאא לעהרער! פיהלסט עס אפילו ניט, דו אונדאנקבארע, עס ווייזט אויס, דו האסט קיין הארץ ניט, גאר קיין געפיהל ניט!" מאריא אלעקסעיעוונא האט נור נערע־ט, זי האט שוין די טאכטער ניט געזידעלט; הייסט דען דאס געזידעלט? מאריא אלעקסעיעוונא, פלעגט שוין נור אזוי שמועסען מיט וועראטשקא'ן, אבער זידלען זי האט זי שוין לאנג אויפגעהערט, און שלאגען האט זי זי שוין קיין איין מאל ניט. זינט עס איז ארויס דער קלאנג פון דעם בעאמטען פון דער אבטיילונג.

איז מען אוועק אין אפערא. נאכ'ן ערשטען אקט איז אין דער לאזשע אריין דער אייגענטימערינ'ס זוהן, און מיט איהם נאך צוויי פריינד, — איינער א שטאאטס בעאמטער, א מאגערער, און א זעהר שעהן געקלייד־עטער, און דער צווייטער, א מיליטער־בעאמטער, א דיקער, און שוין אן איינפאכערער. מען האט זיך איועקגעזעצט און מען האט גענומען שושקען זיך, אמייסטען האט גערעדט דער בעל הבית'טעם זוהן צום שטאאטס בעאמטען. דער מיליטער בעאמטער האט גאר

ווענינ געריעדט. מאריא אלעקסעיעווגא האט זיך צוגעהערט, זיי האט געהערט כמעט יעדעס ווארט, נור דאס ווענינ פארשטאנען, ווייל זיי האבען אלץ גערעדט אויף פראנצייזיש. א פינף ווערטער פון זייער געשפרעך האט זי געוואוסט: בעל (שעהן)

שארמאנט, (בעצויבערענד), אמור (ליעבע), באהנער, (גליק) — נו, צו וואס דארף מען די ווערטער? בעל, שארמאנט — מאריא אלעקסעיעווגא האט שוין אזוי אויף לאנג געהערט, אז איהר ציגיינערין איז בעל, שארמאנט; אמור — מאריא אלעק־

סעיעוונא זעהט שוין אליין, אז ער האט זיך איבער די אויערען פארכלאפעט אין אמור; און אויב יא אמור, איז שוין, פארשטעהט זיך אויך באהנער, — צו וואס דארף מען די אלע ווערטער? נאר אבער ווען קומט ער שוין שדכן׳ען זיך?

"ווערטשקא, דו אונדאנקבארע, נאך ווי אונדאנקבאר", שעפטשעט מאריא אלעקסעיעוונא צו דער טאכטער: וואס דרעסטו אוועק דעם ביסק פון זיי? האבען זיי דיך בעליידיגט מיט זייער אריינקומען? מען טהוט דיר אן כבוד, נאר. און חתונה איז אויף פראנצויזיש — מאריאזש, ניין, ווערטשקא? און חתן, כלה און חופה שטעלען. ווי זאגט מען דאס אין פראנצויזיש?"

ווערטשקא האט איהר געזאגט.

"ניין, אזעלכע ווערטער, הערט מען עפעס גאר ניט... ווערא, ווייזט אויס, דו האסט מיר די ווערטער ניט גוט געזאגט, דו וועסט שוין האבען א סוף"!

"איך האב זיי ריכטיג געזאגט; אבער דיעזע ווערטער וועט איהר פון זיי ניט הערען. קומט, איך קען דא לענגער ניט פערבלייבען".

"וואס? וואס האסטו געזאגט, נידערטרעכטיגע?" די אויגען האבען זיך ביי מאריא אלעקסעיעוונא אנגעגאסען מיט בלוט.

"קומט. טוט מיט מיר דערנאך וואס איהר ווילט, אבער איך פערבלייב דא ניט. איך וועל אייך שפעטער דערצעהלען ווארום. מאמעניו! (דאס, שוין אין דער הויך): דער קאפ טוט מיר שטארק וועה. איך קען דא ניט זיצען. איך בעט אייך!"

ווערטשקא האט זיך אויפגעשטעלט.

די קאוואליערען זיינען אויפגעשפרונגען.

"ס׳וועט איבערגעהן, ווערטשקא", האט שטרענג, אבער מיט ווירדע געזאגט מאריא אלעקסעיעוונא: "געה זיך דורך מיט מיכאאיל איוואנימש איבער׳ן קארידאר, און ס׳וועט איבערגעהען".

"ניין, ס׳וועט ניט איבערגעהען; איך פיחל זיך זעהר שלעכט. שנעלער, מאמעניו".

די קאוואליערען האבען געעפענט די טיחרען, האבען געוואלט ווערטשקא׳ן

פיהרען ביי דער האנד, — זי האָט זיך ענטזאגט, די מויד! זיי האָבען אליין דער־לאנגט די מאנטלען. זיינען אליין געגאנגען איהר אריינזעצען אין די קארעטע. מאריא אלעקסעיעוונא האָט מיט שטאָלץ געקוקט אויף די לאקעען: "איהר זעהט, מוזשיקעס, וואס פאר קאוואליערען — און אָט דיעזער וועט זיין מיין איידעם! איך אליין וועל האַלטען אזעלכע דיענער, און דו ברעקעל זיך, ברעקעל זיך, חוצפּה'־ניצע, — איך וועל דיך שוין צוברעקלען".

אבער שא, שא — עפּעס זאגט דער איידעם איהר שלעכטער מויד, אריינזעצענ־דיג די שטאָלצע טויגעניכטס אין קארעטע. סאנטע — דאס איז, דאכט זיך געזונד, סאוואואר — זיך דערוויסען, וויזיט — איז ביי אונז אויך אזוי, פּערמעטע — ער־לויבט. מאריא אלעקסעיעוונא'ס כעס איז ניט געשטילט געוואָרען פון דיעזע ווער־טער; אבער זי האָט זיי אריינגענומען אין זינען. די קארעטע איז אוועק.
וואס האָט ער דיר געזאגט, ווען ער האָט דיך אריינגעזעצט?"
"ער האָט געזאגט, אז מאָרגען פריה וועט ער צו מיר קומען געוואָהר ווערען".
"ס'איז ניט קיין ליגען, אז מאָרגען?"
ווערא׳טשקא האָט געשוויגען.
"דיין טרפה מזל!" — אבער מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך ניט איינגעהאַל־טען און א ריס געטהאָן די טאָכטער ביי די האָר. נאָר איין מאָל, און דאס זעהר לייכט.
"נו, כ'וועל דיך מיט קיין פינגער ניט אָנריהרען, אבער מאָרגען זאלסטו מיר זיין פרעהליך! שלאָף ביי נאכט, נאר איינער! נור נישט געוויינט. היט זיך, אז איך זאָל דיך מאָרגען ניט דערזעהן א בלאַסע, אדער מיט פארוויינטע אויגען. איך האָב דיר ביז אהער געשוויגען, אָבער איך וועל דיר שוין מעהר ניט פארשוויינען. כ'וועל ניט שאָנעווען דיין שעהן צורה'קעלע, אלץ איינס וועט עס צו גרונד געהען, לאָמיך האָטש ווייזען ווער איך בין!"
"איך האָב שוין פון לאנג אויפגעהערט וויינען, דו ווייסט עס דאָך".
"נו, גוט, און זיי מיט איהם מעהר רעדעוודיג".
"יא, מאָרגען, וועל איך מיט איהם רעדען".
"טאקע, אזוי, שוין צייט צום שכל צו קומען. האָב גאָט אין הארצען, און האָב רחמנות אויף דער מאמע, אונפערשעהמטע!"
צעהן מינוטען זיינען פאריבער.
"ווערא׳טשקא, זיי ניט בייז אויף מיר. אוים ליעבע זידעל איך דיר, איך מיין נור דיין טובה. דו ווייסט גאר ניט ווי טייער א מאמע'ן זיינען איהרע קינדער. ניין

חדשים האָב איך דיך אונטער'ן הארצען געטראגען ! וועראטשקא, דאנק מיר אָפּ, פאָלג מיך, דו וועסט אליין זעהן, ס'איז דיין טובה. האלט זיך מיט איהם ווי איך לערן דיך, — און מאָרגען מאכט ער דיר א פאָרשלאג !"

"מאמעניו, דו האָסט א טעות. ער דענקט גאר ניט צו מאכען קיין פארשלאג. מאמעניו, ווען דו זאלסט וויסען וואס זיי האָבען גערעדט !"

"איך ווייס : אויב ניט פון א חופה, ווייסט מען שוין פון וואס. אָבער ער האָט שלעכט אָנגעטראָפען. מיר וועלען איהם איינדרעהען אין צעהנטען. אין א זאק וועל איך איהם אין קלויסטער אריינטראגען, פאר די האָאר וועל איך איהם ברענ־גען צו שלעפען, און ער וועט נאָך מעגען א דאנק זאָגען. נו, ס'איז ניטאָ מיר דיר וואס צו טענה'ן, כ'האָב שוין אזוי אויך צו פיעל אָנגערעדט : מיידלעך דארפען דאס גאר ניט וויסען. דאס זאל די מאמע זאָרגען. אָבער א מיידעל דארף פאלגען, זי פארשטעהט נאָך גאָר ניט. נו, וועסטו רעדען מיט איהם, ווי איך היים דיר ?"

"יא, איך וועל מיט איהם רעדען".

"נו, און איהר, פאַוועל קאָנסטאנטיניטש, וואס זיצט איהר ווי א קלאָץ ? זאָגט איהר, ווי א טאטע, אז איהר באפעהלט איהר צו פאלגען די מאמע, אז די מאמע וועט זי ניט געהן לערנען אויף שלעכטס !"

"מאריא אלעקסיעוונא, דו ביזט א קלוגע פרוי, אָבער ס'איז אביסעל גע־פעהרליך ; דו ווילסט אביסעל פיהרען צו שטרענג !"

"שוטה איינער! דאָס הייסט א מין שפּראך — דערצו נאָך פאר ווע־נאטשקען אין די אויגען.

כ'האָב שוין חרטה וואס כ'האָב דיר גאר א טשעפּע געטהאָן ! מען זאגט א ווערטעל : ריהרט ניט אויף דעם גיהנום ! א מין זאָג דאס איז ! דו טענה ניט, זאָג : דארף א טאָכטער פאלגען א מאמען ?"

"געוויס דארף זי ; ווי דען, מאריא אלעקסיעוונא !"

"נו, באפעהל זשע, ווי א טאטע".

"וועראטשקא פאָלג אין אלץ דיין מאמען. דיין מאמע איז א קלוגע פרוי, א געניטע פרוי. זי וועט דיך ניט לערנען קיין שלעכטעס. ווי א טאטע באפעהל איך דיר".

די קארעטע איז צוגעפאָהרען צום טויער.

"גענוג, מאמע. איך האָב אייך שוין געזאָגט, איך וועל רעדען מיט איהם. איך בין זעהר מיעד. איך מוז רוהען".

"לעג זשע זיך שלאָפען, איך וועל דיך ניט וועקען. מען דארף דאס אויף מאָר־

נען. שלאָף זיך גוט אוים“.

ווירקליך, די גאנצע צייט, וואס זיי זיינען געגאנגען אויף די טרעפּ האָט מאַריא אַלעקסעיעוונא געשוויגען, — און ווי פיעל דאָס האָט איהר געקאָסט! און ווידער ווי פיעל האָט איהר געקאָסט, ווען וועראַטשקא איז גלייך אַוועק צו זיך אין צימער, זאגענדיג, אַז זי וויל קיין טהעע ניט, — ווי פיעל עס האָט מאַריא אַלעקסעיעוונא'ן געקאָסט צו זאגען מיט אַ ווייכער שטימע: „וועראַטשקא, קום אַהער צו מיר!“ — די טאָכטער איז צוגעגאַנגען. —

“איך וויל דיך בענטשען אויף דער נאכט, וועראַטשקא, בעג אָן דאס קעפּעלע!“

די טאָכטער האָט זיך איינגעבויגען.

“זאָל דיך גאט בענטשען, וועראַטשקא, ווי איך בענטש דיך“.

זי האָט די טאָכטער דריי מאָהל געבענטשט, און האָט איהר געגעבען קושען די האנד.

“ניין, מאַמעניו, איך האָב דיר שוין פון לאַנג געזאָגט, אַז איך וועל דיין האנד ניט קושען. אָבער איצט, לאָז מיך אָפּ. איך פיהל ווירקליך זעהר שלעכט“.

אָך, ווי די אויגען האָבען ביי מאַריא אַלעקסעיעוונא'ן ווידער אַ ברען געטהאָן. אָבער זי האָט זיך אַ כוח אָנגעטהון, און האָט ווייך געזאָגט: “געה, רוה זיך אוים“.

קוים האָט זיך וועראַטשקא אויסגעטהאָן, און אַוועקגעלעגט די קליידער — און גענומען האָט עס איהר פיעל צייט, ווייל זי האָט זיך אַלץ פאַרטראַכט: אַט נעמט זי אַראָפּ דעם בראַסלעט און בלייבט מיט איהם אין דער האנד זיצען, נעמט אַרוים אַן אויררינגעל — און זיך ווידער פאַרטראַכט, און אַזוי איז אַ לאַנגע צייט פאַריבער, ביז זי האָט זיך דערמאָנט, אַז זי איז דאָך שרעקליך מיעד, אַז זי האָט דאָך אפילו ניט געקענט איינשטעהן פאַר'ן שפּיגעל, און האָט זיך געמוזט פון מיעדקייט אַרונטערלאָזען אויף אַ שטוהל גלייך ווי זי איז נור אַריין צו זיך אין צימער, און אַז מען מוז זיך שנעל אויסטהאָן און געהן שלאָפען.

קוים האָט וועראַטשקא זיך געלעגט אין בעט, ווי אין צימער איז אַריינגעקומען מאַריא אַלעקסעיעוונא מיט אַ טאַץ, אויף וועלכער עס איז געווען אַ גרויסע טאַס, און אַ גאַנצע באַקס צוויבאַק.

“טרינק, וועראַטשקא! אַט טרינק געזונטערהייט! איך אַליין האָב דאָס דיר געבראַכט: זעהסט, די מאַמע טראַכט פון דיר! איך זיץ מיר אַזוי און טראַכט: וואס איז גאָר וועראַטשקא געגאַנגען שלאָפען אָהן טהעע? אַליין טרינק איך און טראַכט. און אַט האָב איך דיר געבראַכט. טרינק, מיין טוייער טאָכטערל!

מאָדנע האָט וועראטשקא'ן געקלונגען אין אויער איהר מוטערס שטימע ; זי איז ווירקליך געווען ווייך און גוט, — דאס איז זי געווען. זי האָט מיט ערשטוינונג א קוק געטהאָן אויף דער מוטער. מאריא אלעקסעיעוונא'ס באַקען האָבען געברענט און די אויגען האָבען א ביסעל געבלאַנדזשעט.

"טרינק, איך וועל זיצען אביסעל און קוקען אויף דיר, ווען אפּטרינקען, וועל איך ברענגען נאָך א טאס".

די טהעע, האלב אויסגעמישט מיט געדיכטע, געשמאַקע מילך האָט אויפגע־וועקט דעם אַפּעטיט. וועראטשקא האָט זיך אָנגעשפּארט אויפ'ן עלענבויגען און גע־נומען טרינקען.

"ווי געשמאַק די טהעע איז, ווען זי איז פריש, געדיכט, און פול מיט צוקער און קרים ! זעהר געשמאַק ! גאר ניט ווי די אויסגעווייקטע טהעע מיט איין שטיקעל צוקער, וואס עקעלט זאָגאר. אז איך וועל האָבען מיין אייגען געלד, וועל איך אי־מער טרינקען אזא טהעע", א דאנק דיר, מאַמעניו.

"שלאָף נאָך ניט, כ'וועל דיר ברענגען נאָך איינע".

זי איז צוריק געקומען מיט נאָך א טאס מיט דעם זעלבען גוטען טהעע.

"טרינק, איך וועל נאָך אביסעל זיצען". קעגען א מינוט האָט זי געשוויגען, פלוצלונג האָט זי גענומען רעדען עפּעס גאר בעזאנדערס, א מאָל כאַפּענדיג די ווער־טער און א מאָל ציהענדיג יעדעס וואָרט.

— אט, וועראטשקא, האָסטו מיר אבגעדאנקט. שוין לאַנג פון דיר קיין דאנקבארקייט ניט געהערט. דו דיינקסט, איך בין א שלעכטע. יא, איך בין א שלעכטע, אבער מען קען ניט זיין ניט שלעכט ! נאָר שוואַך בין איך געוואָרען, וועראטשקא ! פון דריי כוסות שוין מאכולע — און איך בין דאָך נאָך גאָר ניט אַלט ! דו האָסט מיר אויך עגמת נפש אָנגעטהאָן, וועראטשקא, זעהר א סך ! נו בין איך אָנגעשוואַכט. איך האָב א שווערען לעבען וועראטשקא, איך וויל ניט דו זאָלסט אזוי לעבען. דו לעב רייך און ווי פיעל מאַטערניש האָב איך אריבער־געטראָגען, וועראטשקא, און ווי פיעל, און ווי פיעל ! דו געדיינקסט ניט ווי מיר האָבען געלעבט מיט דיין פאָטער, ווען ער איז נאָך א פערוואלטער גע־ווען ! — ארים, א, ווי ארים מיר האָבען געלעבט, און איך בין דאָך דאַן אַן עהר־ליכע געווען, ווערעטשקא ! איצט בין איך ניט קיין עהרליכע. ניין, איך וויל דעם חטא ניט נעהמען אויף מיין נשמה, וועל קיין ליגען פאר דיר ניט זאגען, וועל ניט

זאגען אז איך בין איצט אן עהרליכע! ווייל יענע צייט איז שוין לאנג פארביי. דו, וועראטשקא, ביזט א געלערנטע, איך ווייס אבער אלץ וואס איז אין אייערע ביכער געשריבען: דארט איז פערשריבען אז מען דארף ניט טהאן אזוי, ווי מען האט מיט מיר געמאכט. „דו זאגסט, ניט קיין עהרליכע“! און אט איז דיין טאטע — דיינער איז ער א טאטע, נאדניקעס איז ער קיין טאטע ניט געוועזן — אזא שוטה, ער שטעכט מיר אויף די אויגען, זידעלט זיך! נו האט מיר א בייזקייט געכאפט: אויב איהר האלט מיר שוין סאי ווי פאר א ניט עהרליכע, וועל איך שוין זיין אזא! נאדינקא איז געבארען געווארען. נו איז בכן? ווער האט עס מיר אויסגעלערנט? ווער האט די שטעל געקראגען? דא איז מיין שולד געוועזן וועניגער ווי זיין שולד. און זיי האבען דאס קינד ביי מיר צוגענומען, אין פרייוט אבגעגעבען, געוועזן אונמעגליך אפילו זיך דערוויסען, וואו זי איז — אט אזוי האב איך איהר אפילו ניט געזעהן, ווייס ניט, צי לעבט זי... וואו נאך לעבען! מילא איצט, וואלט איך זיך וועניג גענומען צום הארצען, אבער דעמאלט איז ניט אזוי לייכט געוועזן, האט עס מיר א בייזקייט אנגעכאפט! בין איך געווארען א שלעכטע. דאמאלט ערשט איז אלץ אוועק גוט. ווער האט פאר דיין טאטען, דעם נאר, א שטעל געקראגען? — איך האב געקראגען, און ווער האט איהם פאר א פערוואלטער געמאכט? איך האב איהם געמאכט. נו, האבען מיר אנגעהויבען גוט צו לעבען. און פאר וואס? ווייל איך בין געווארען א ניט־עהרליכע און א שלעכטע. איך ווייס, וועראטשקא, דאס שטעהט טאקי ביי אייך אין די ביכער געשריבען, אז נאר די ניט־עהרליכע און שלעכטע איז גוט צו לעבען אויף דער וועלט, און דאס איז אמת, וועראטשקא! אט האט איצט דיין טאטע געלד — דאס האב איך איהם צוגעשטעלט. און איך האב נאך אפשר מעהר געלד פאר איהם — דאס האב איך אליין געקראגען, און אויף דער עלטער א שטיקעל ברויט פערזארגט. און דיין טאטע, דער נאר, האט אנגעהויבען מיך אכטען, האט אנגעהויבען ביי מיר געהן אויף דער סטרונע, איך האב איהם אויסגעמושטירט! פריהער פלעגט ער מיר טרייבען, מיך זידלען. און פאר וואס? דאמאלט איז ניט געוועזן פאר וואס, נאר פאר דאס, וועראטשקא וואס איך בין קיין שלעכטע ניט געוועזן, און ביי אייך אין די ביכער, וועראטשקא, שטעהט געשריבען, אז אזא לעבען טויג ניט — און דו מיינסט, אז איך ווייס עס ניט? נאר אין אייערע ביכער שטעהט געשריבען, אז ווי באלד ניט אזוי לעבען, דארף מען אלץ פון דאס

ניי איינפיהרען, אבער נאך איצטיגע פאראנדקעס טאר מען ניט לעבען ווי זיי זיי הייסען. טו פאר וואס פיהרען זיי ניט איין די נייע פאראנדקעס? אך, ווערַאטשקא, דו מיינסט, איך ווייס ניט, וועלכע נייע פאראנדקעס עס זיינען באַשריבען אין אייערע ביכער? איך ווייס, גוטע. נאר מיר וועלען ניט דערלעבען דערצו. נאריש איז דאס פאלק, ווי קען מען מיט אזא נארישען עולם אזוינע גוטע פאראנדקעס איינפיהרען? טו זאלען מיר לעבען נאך די אלטע פאראנדקעס און דו לעב אויך אזוי. און וואס זיינען אזוינס די אלטע פאראנדקעס? ביי אייך אין די ביכער שטעהט געשריבען די אלטע פאראנדקעס זיינען אזוינע: נור נאר אפ און שינד די הויט, און דאס איז אמת, ווערַאטשקא. הייסט עס, ווי באלד די נייע פאראנדקעס זיינען ניטא, לעב נאך די אלטע: שינד די הויט און נאר אפ, פון ליעבע זאג איך דיר.

מאריא אלעקסעיעוונא האט זיך צוכראפעט און איז אנידער געפאלען.

2.

מאריא אלעקסעיעוונא האט געוואוסט, וואס ס'איז גערעדט געווארען אין טהעאטער, זי האט אבער נאך ניט געוואוסט וואס עס איז ארויסגעקומען פון דיעזען געשפרעך.

אין דער צייט, וואס זי, א געערגערטע פון די יסורים איבער איהר טאכטער, (און טאקי איבער דער ערגערניש האט זי זיך געהאט אריינגעגאסען א סך ראם אין פונש, האט שוין פון לאנג געכראפעט — אין דער צייט האט מיכאאיל איוואנאוויטש סטארעשניקאוו געגעסען אבענד־ברויט אין איינעם פון די מאדישע רעסטאראנען צוזאמען מיט די איבריגע קאוואליערען, וואס זיינען אריינגעקומען אין דער לאזשע, צווישען דער קאמפאניע איז נאך געווען א פיערטע פערזאן, — א פראנצויזקע, וועלכע איז געקומען צו פאהרען מיט'ן אפיציער. דאס עסען האט שוין געהאלטען צו ענדע.

"מאסי סטארעשניק! — סטארעשניקאוו האט זיך דערפרעהט: די פראנצויזקע האט זיך ביי דעם מאלצייט שוין צום דריטען מאהל געווענדעט צו איהם: —"מאסיו סטארעשניק! ערלויבט מיר איך אזוי צו רופען, ס'קלינגט בעסער און עס איז לייכטער אויסצורייידען. איך האב ניט געדענקט, אז איך וועל זיין די איינציגע דאמע אין אייער געזעלשאפט: איך האב געהאפט צו זעהען דא אדעל'ן. עס וואלט געווען זעהר אנגענעהם, איך זעה זי אזוי זעלטען.

"אדעל האט, צום אונגליק, זיך צוקריגט מיט מיר". דער אפיציער האט נאך

עפעס געוואָלט זאָגען, נור ער האָט פארשוויגען.

"גלויבט איהם ניט, מאדעמואזעל זשולי", האָט געזאָגט דער שטאאטס בעאַמטער, "ער האָט אייך מורא צו זאָגען דעם אמת, ער דענקט, אז איהר וועט ברוגז ווערען ווען איהר וועט זיך דערוויסען, אז צוליעב א רוסישע האָט ער אוועקגעוואָרפען די פראנצויזקע".

"איך ווייס ניט, צו וואס מיר זיינען אהער געקומען!" האָט געזאָגט דער אָפיציער.

"פאר וואס ניט, סערזש, אז זשאן האָט געבעטען! און מיר איז טאקע זעהר אָנגענעהם זיך צו בעקאנען מיט מאַביו סטאָרעשניק. אָבער, מאָסיו סטאָרעשניק, פוי, וואס פאר א שלעכטען געשמאק איהר האָט! איך וואלט ניט געהאט דאגעגען, איהר זאָלט געוועזען אוועקוואָרפען אדעל צוליעב דער גרוזינקע, אין וועמעס לאָזשע איהר זענט, מיט זיי ביידע געוועזען; אָבער צו פארבייטען אויף א רוסישע.... איך שטעל זיך פאָר! אויגען אָהן א פארב, שימערע האָר אָהן א פארב, א נאריש פּנים אָהן א פארב.... ענטשולדיגט, ניט אָהן א פארב, נור, ווי איהר זאָגט, בלוט און מילך, א מאכל, וואס נאָר אייערע עסקימאָסען קענען נעמען אין מויל אריין! זשאן, דערלאנגט דאס אש־טעלערעל, אָט דער וואס זינדינט געגען חן, זאל באשיטען מיט אש זיין זינדיגען קאָפּ!"

"דו האָסט אָנגערעדט אזוי פיעל נארישקייטען, זשולי, דאס ניט ער דארף מיט אש באשיטען דעם קאָפּ, נור דו", האָט געזאָגט דער אָפיציער. אָט דיעזע, וואס דו האָסט אָנגערופען גרוזינקע, איז טאקע אליין די רוסישע".

"דו מאכסט שפּאס פון מיר."

"אָן אמת'ע רוסישע מיידעל", האָט געזאָגט דער אָפיציער.

"אונמעגליך!"

"אומזאנסט דענקסטו, ליעבע זשולי, אז אין אונזער נאציאָן איז דא נור איין טיפּ פון שעהנהייט, ווי אין אייערער. אפילו ביי אייך איז דאכט זיך אויך דא א סך בלאָנדינקעס. אָבער מיר, זשולי, זיינען א פערמישעניש פון פעלקער, פון ווייס־האָריגע, ווי די פיננען ביז שווארצע, פיעל שווארצער פון די איטאליענער, — דאס זיינען די טאָטערן, מאנגאָליען. זיי אָלע האָבען פיעל פון זייער בלוט אריינגעבראכט אין אונזערע! די בלאָנדינקעס, וואס דו קענסט איז נאָר איינער פון די לאָקאלע טיפּען, זיי זיינען זעהר פארשפּרייט, אָבער זיי זיינען ניט דער הערשענדער טיפּ.

"דאס איז וואונדערליך! אָבער זי איז פּראכטפאָל! ווארום געהט זי ניט אויף דער ביהנע? דאָך, מיינע הערען, רעד איך נור פון דעם וואס איך האָב געזעהן. עס

בלייבט נאָך א פראגע, און זעהר א וויכטיגע: איהר פּוס? — אייער גרויסער פּאָעט קאראַסען, האָט מען מיר דערצעהלט, זאגט, אין גאנץ רוסלאנד איז ניטאָ קיין פינף פּאָר קליינינקע, שעהנינקע פיסעלעך".

זשולי, דאָס האָט געזאָגט ניט קאראסען — רוף איהם בעסער קארמאזין. קארמאזין איז געווען א היסטאָריקער און דאָס ניט קיין רוסישער, נאָר א טאָטער־שער. אָט האָסטו נאָך א בעוויז, ווי פארשידענאַרטיג אונזערע טיפּען זיינען. דער שפּרוך וועגען די פּיסל שטאמט פון פּושקינען. זיינע ליעדער זיינען גע־ווען גוט פאר זייער צייט. איצט אָבער האָבען זיי פארלאָרען דעם גרעסטען טייל פון זייער ווערטה. נאָך איינס. די עסקימאָס וואָהנען אין אמעריקע! אונזערע וויל־דע, וואָס טרינקען הירש־בלוט הייסען סאַמאָיעדען.

— איך דאנק אייך, סערזש קאראמזין — א היסטאָריקער; פּושקין — דעם קען איך; עסקימאָס — אין אמעריקא; די רוסישע — סאַמאָיעדען (זעלבסטפרעסער); יא, סאַמאָיעדען — דאָס קלינגט גאַנץ שעהן: סאַ־מאַ־יע־דען! איצט וועל איך געדיינקען. איך, מיינע העררען, וויל באפּוילען סערזש'ן דאָס אלץ מיר דערצעהלען, ווען מיר זיינען אליין, ניט אָבער אין דער געזעלשאַפט. דאָס איז זעהר נוצליך פאר'ן געשפּרעך. דערצו געה איך פּשוט אויס פאר וויסענשאַפט; איך בין געבאָרען געוואָרען צו זיין א מאָדאם סטאַיל. נאָר דאָס איז א זייטיגע פראגע. מיר קעהרען זיך אום צו דער פראגע: וואָס איז מכח איהר פּוס?

— אויב איהר וועט מיר ערלויבען, מאָרגען זיך ווייזען פאר אייך, מאדעמאָ־זעל זשולי, וועל איך אייך ברייננגען איהרען א שוך.

— ברייננגט, איך וועל אָנמעסטען, דאָס רופט ארויס מיין נייגעריגקייט. סטאַרעשניקאָוו איז געווען א גליקליכער: וואָס הייסט? ער האָט זיך קוים געהאלטען פאר'ן עק פון זשאנען, זשאן האָט זיך קוים געהאלטען פאר'ן עק פון סערזשען. זשולי — איינע פון די ערשטע פראנצויזקעס צווישען די פראנ־צויזקעס פון סערזשעס חברותא — אָט דאָס הייסט א כבוד, א גרויסער כבוד!

— די פּוס איז צופרידענשטעלענדיג — האָט בעשטעטיגט זשאַן. אָבער איך, ווי א געזעצטער מענש, אינטערעסיר זיך מעהר מיט וויכטיגערעס. איך האָב זיך צוגעקוקט צו איהר ביוסט.

— דער ביוסט איז זעהר גוט, — האָט געזאָגט סטאַרעשניקאָוו, קריגענדיג מוטה פון דעם וואָס מען האָט געלויבט דעם געגענשטאנד פון זיין געשמאַק. ער

האט שוין אנגעהויבן טראכטען, אז ער מעג שוין זאגען קאמפלימענטען זשור־ליז, א זאך וואס ער האט זיך ביז איצט ניט ערלויבט. — יא, איהר ביוסט איז באצויבערענדיג; כאטש באמת צו לויבען דעם ביוסט פון אן אנדער פרוי דא — איז פשוט א חטא.

— כא, כא, כא! — אט דער הערר וויל זאגען קאמפלימענטען צו מיין ביוסט! איך בין ניט קיין היפאקריט און קיין אבנארערין, הערר סטארעשניקאוו; איך ליב זיך אליין ניט און וויל ניט ליידען אז אנדערע זאלען לויבען דאס, וואס איז ביי מיר שלעכט. גאט צו דאנקען, איך האב נאך גענוג אזוינס מיט וואס איך קען באמת זיך בעריהמען. אבער מיין ביוסט — כא, כא, כא! זשאן! איהר האט געזעהען מיין ביוסט — זאגט איהם! איהר שווייגט זשאן? אייער האנד, מאסיע סטארעשניקאוו. — זי האט איהם אנגעכאפט פאר'ן האנד. — צי פיהלט איהר, וואס פאר א קערפער דאס איז? פרובירט נאך דא — און דא. איצט ווייסט איהר? איך טראג אן אנגעלעגטען ביוסט, פונקט ווי איך טראג א קלייד, אן אונטערקלייד, א העמדעל; ניט דערפאר ווייל דאס געפעלט מיר — נאך מיין מיינונג וואלט געווען בעסער אהן די היפאקריטסטווא — נאר ווייל אזוי איז אנגענומען אין דער געזעלשאפט. אבער א פרוי וואס האט אזוי פיעל גע־לעבט ווי איך — און, ווי נאך געלעבט, מאסיע סטארעשניקאוו! איך בין איצט א היילינגע, א פרושטע אין פערגלייך מיט דעם, וואס איך בין אמאל געווען — אזא פרוי קען מעהר איהר ביוסט ניט פארהיטען! און מיט אמאל האט זי זיך צואויינט:

— מיין ביוסט! מיין ביוסט! מיין ריינקייט! אך, גאט מיינער, צי בין איך דערצו געבארען געווארען?

איהר זאגט ליגען, מיינע הערען, האט זי זיך צושריען, איז אויפגעשפרונ־גען און גענומען קלאפען מיט'ן קולאק אין טיש, איהר רעדט רכילות! איהר זייט נידעריגע ברואים! זי איז ניט זיין לובאווניצע! ער וויל זי קויפען! איך האב געזעהן, ווי זי האט זיך אבגעקעהרט פון איהם, ווי זי האט געברענט מיט כעס און שנאה. דאס איז שענדליך!

— יא — האט דער ציווילנער געזאגט, זיך אויסציהענדיג פויל: דו האסט אביסעל צופיעל זיך באריהמט; ביי אייך האט זיך אפילו נאך ניט אנגעהויבען און דו האסט שוין אנדערצעהלט, אז דו לעבסט מיט איהר, אז דו ביזט זאגאר זיך

פארנאנדערגעאנגען מיט אדעל כדי אונז מעהר צו איבערצייגען. יא, דו האסט אונז באשריבען זעהר שעהן דאס, וואס דו האסט אליין נאך ניט געזעהן; איבערי־ געגס, איז ניט קיין בייז: אויב ניט א וואך פריהער, וועט עס זיין א וואך שפעטער — גאנץ גלייך. און דו וועסט ניט דארפען זיך ענטטוישען און די בע־ שרייבונגען וואס דו האסט געמאכט פון דיין אייגענער פאנטאזיע. דו וועסט געפי־ נען אפילו בעסער ווי דו מיינסט אליין. איך האב גוט בעקוקט: דו וועסט זיין צופרידען. —

סמארעשניקאוו איז געווען אויסער זיך פון כעס: "ניין מאדמואזעל זשולי, ערלויבט מיר אייך צו פארזיכערען, אז איהר האט א טעות אין אייערע שליסע; פארצייט מיר, וואס איך רעד אייך דאנעגען, אבער זי — איז מיין ליעבהאבערין. דאס איז געווען די געוועהנליכע ליעבעס קריעג אוים אייפערזוכט; זי האט מיך געזעהען זיצען צום ערשטען אקט ביי מאדמואזעל מאטילדען אין דער לאזשע, — דאס איז אלעס!"

"א ליגען, מיין ליעבער, א ליגען", האט זשאן געזאגט, און א גענעץ געטאן.

"ניט קיין ליגען, ניט קיין ליגען".

"דערוויילע. איך בין א פראקטישער מענש, און אהן בעווייזע גלויב איך ניט".

"וואס פאר בעווייזע קען איך דיר ברענגען?"

"נו, אט קריעגסטו צוריק, זאגסט אליין אוים, אז ס'איז א ליגען. בעווייזע? גלייך איז עס טאקי שווער צו געפינען? אט נא דיר: מארגען קומען מיר זיך דא ווידער צוזאמען דא עסען. מאדעמאזעל זשולי וועט זיין אזוי גוט און ברענגען סער־ זש'ען איך וועל ברייגגען מיין שעהנינקע בערטא און דו וועסט ברייגגען זי; אויב דו ברייגגסט זי — האב איך פארשפיעלט, און די קאסטען זייגען אויף מיין רעכע־ נונג; טאמער ברייגגסטו זי ניט — ווערסטו ארויסגעטריבען מיט שאנדע פון אונ־ זער קרייז! זשאן האט א ציה געטון דאס גלעקעל; א דיענער איז ערשיענען. —

סימאן, זייט אזוי גוט: אויף מארגען א טיש פיר זעקס פערזאן, אבער גראדע דאס זעלבע, ווי ווען כ'האב דא ביי אייך געשטעלט א חופה מיט בערטא'ן, — געדענקט איהר, פאר וויינאכטען? — און אויך אין זעלבען צימער".

"נאך אזא וועטשערע ניט געדענקען מאסיו? ס'וועט אלעס געטהאן ווערען".

—דער דיענער איז אוועק.

"אבשייליכע מענשען! העסליכע מענשען! איך בין געווען צוויי יאהר א

שטראסען פרוי אין פאריז, א האלב יאהר האָב איך געלעבט אין א הויז, וואו גנבים פלעגען זיך פערזאמלען, און איך האָב דאָרט ניט אָנגעטראפען צוזאמען אזעלכע

דריי נידריגע מענשען! מיין גאָט, מיט וועמען איך בין געצוואונגען צו זיין אין געזעלשאפט. ווארום קומט מיר אזא שאנדע, אָ, גאָט?" זי האָט זיך א וואָרף געטהאָן אויף די קניע. "גאָט! איך בין א שוואכע פרוי! הונגער האָב איך געקענט פארטראגען, אָבער אין פאריז איז ווינטער אזוי קאלט! די קעלט איז געווען אזוי שטארק, און דער נסיון אזוי גרויס! איך האָב געוואלט לעבען, כ'האָב געוואלט ליעבען, — גאָט! דאס איז דאך קיין עברה ניט, טאָ ווארום זשע שטראפסטו מיך אזוי? רייס מיך ארויס פון דיעזען קרייז, רייס מיך ארויס פון דיעזען שמוץ! גיב מיר כח ווייטער צו געהן צו מיין אלטען לעבען אין פאריז, איך בעט ביי דיר גאר קיין אנדערס ניט, קיין אנדערס האָב איך ניט די ווערטה, אָבער באפריי מיך פון דיעזע מענשען, פון דיעזע אבשייליכע מענשען!"

זי איז אויפגעשפרונגען און האָט געזאגט צום אָפיציער: "סערזש, ביסטו אויך אזוינער? ניין, ביסט בעסער פון זיי! ("בעסער", האָט דער אָפיציער קאלטבלוטיג באמערקט) — איז דאס דען ניט אבשייליך?"

"אבשייליך, זשולי".

"און דו שווייגסט? דערלאָזט? שטימסט צו? נעהמסט אנטהייל?"

"זעץ זיך נאָר ביי מיר אוועק אויף די קניע, מיין ליעבע זשולי". (ער האָט זי גענומען לאסטשען און זי האָט זיך בערוהיגט.) "ווי ליעב איך האָב דיך אין אזעלכע מינוטען! דו ביסט א פיינע פרוי. נו, ווארום, ווילסטו ניט מיט מיר חתונה האָבען? ווי פיעל מאָל האָב איך ביי דיר שוין דאס געבעטען? ווילינג שוין איין".

"הייראט? א יאָך? קיין מאָהל ניט! כ'האָב דיר פארבאטען צו מיר צו ריידען פון אזעלכע נארישקייטען. ערגער מיך ניט. אבער.... סערזש! טייערער סערזש! פארבאָט איהם! ער האָט מורא פאר דיר, — רעטע זי!"

"זשולי, זיי א ביסעל איבערלעגט. דאס איז אונמעגליך. ווען ניט ער, וועט זיין אן אנדערער, אלץ איינס. אָט קוק, זשאָן, וויל זי שוין ביי איהם אוועקנעהמען, און אזעלכע זשאנען, ווייסטו זיינען דאָ טויזענדער. פון אלע קען מען ניט איינהיטען, אז א מאַמע וויל האנדלען מיט א טאָכטער. מיט'ן שטערן קען מען די וואנד ניט דורכקלאפען, זאגען מיר, רוסען. מיר זיינען א קלוג פאָלק, זשולי. דו זעהסט, ווי רוהיג איך לעב, זייט איך האָב אנגענומען אָט דעם דאָזיגען פרינציפ אונזערען.

— קיין מאָל ניט! דו ביזט א קנעכט, די פראנצויזקע איז פריי. די פראנצויזקע קעמפפט — זי פאלט, אָבער קעמפפט! איך וועל ניט דערלאָזען! ווער

איז זי? וואו וואהנט זי? דו ווייסט?

— איך ווייס.

— זאָלען מיר פאָרען צו איהר. איך וועל איהר מתריא זיין!

—איינס א זייגער ביי נאכט? זאָלען מיר בעסער פאהרען שלאָפען. צום ווי־דערזעהן, זשאַן. צום ווידערזעהן, סטארעשניקאוו. איהר פערשטעהט דאך, אז איהר דארפט ניט ווארטען אויף מיך און זשולי צו אייער מאָרגענדיגען אבענד־עסען. איהר זעהט דאך, ווי אויפגעבראכט זי איז און מיר אליין געפעלט אויך, באמת, די גאנצע געשיכטע ניט. געווים ארט אייך מיין מיינונג ניט. צום ווידער־זעהן.

— אַט דאָס איז א משוגענע פראנצויזקע, — האָט דער ציווילנער געזאָגט זיך אויסציהענדיג, אונזער אָפיציר און זשולי זיינען אוועק. זעהר א פיקאַנטע פרוי, נאָר דאָס איז שוין צופיעל. עס איז זעהר אנגענעהם צו זעהן ווי א שעהנע פרויענצימער איז קאַפּריזנע. אָבער איך וואָלט מיט איהר ניט אויסגעהאַלטען קיין 4 שעה ניט און ווער רעדט שוין פון 4 יאָהר! געווים, סטארעשניקאָוו, אונזער מאַלצייט וועט צוליעב איהר קאַפּריז ניט אויפגעגעבען ווערען. איך וועל ברייננ־גען פאול׳ן מיט מאטילדען אנשטאָט זיי. און איצט וואָלט שוין געווען צייט געהן א היים. איך דארף נאך פאָרפאָהרען צו בערטען און נאָכהער צו דער קליינער לאָטכען, וועלכע איז זעהר ליעבהארציג.

3.

— נו, וועראטשקא, גוט. די אויגען ניט פארווינט. עס ווייזט אויס, זי האָט פארשטאַנען אז די מוטער רעדט ריכטיג; פריהער פלעגט זי אַלץ זיך איינשפּאַ־נען. וועראטשקא האָט געמאַכט א אונרוהיגע באוועגונג — נו, זאָל זיין אזוי, איך וועל נים ריידען, זיי ניט בייז, איך בין נעכטען ביי דיר אין צימער אָט אזוי אנטשלאָפען געוואָרען. אפשר האָב איך וואָס איבעריגעס אָנגערעדט? איך בין נעכטען געווען לא עליכם׳דיג. דו גלויב ניט אַלץ, וואָס איך האָב שכור׳ערהייט אָנגערעדט — דו הערסט? גלויב ניט.

וועראטשקא האָט ווידער געזעהן די פריהערדיגע מאריא אַלעקסעיעוונא. נעכטען האָט זיך אויסגעוויזען, אז אונטער דער שאַלאַכץ פון א חיה קוקען ביי איהר ארויס מענשליכע שטריכען, איצט — ווידער א חיה און מעהר גאָר ניט.

וועראטשקא האָט זיך געמאַטערט בייצוקומען אין זיך דעם עקעל; זי

האָט אָבער ניט געקאָנט. פריהער האָט זי נאָר געהאַסט די מוטער; נעכטען האָט זי געמיינט אַז זי הערט אויף זי צו האַסען, זי וועט נאָר אויף איהר רחמנות האָבען — איצט האָט זי ווידער געפיהלט אַ פעראַכטונג. אָבער מיטלייד איז אויך געבליבען אין דעם.

— טו זיך אָן, וועראַטשקא! ער וועט באַלד קומען!

זי האָט מיט גרויס זאָרג ארומגעקוקט די טאָכטערס קליידער. אויב דו וועסט זיך האַלטען מיט׳ן שכל, וועל איך דיר שענקען אוירינגלעך מיט גרויסע רובינען — זיי זיינען אַלטמאָדיש, נאָר אַז מען זאָל זיי איבערמאַכען, וועט ארויס אַ גוטע בראָשקע. זיי זיינען פאַרבליבען אין זאַלאָג פאַר 150 רובעל, מיט צינ־זען 250 רובעל און ווערטה זיינען זיי 400. דו הערסט, איך וועל שענקען. —

עס האָט זיך באַוויזען סטאָרעשניקאָוו. ער האָט נעכטען לאַנג ניט געוואוסט, ווי דורכצופיהרען די אויפגאַבע, וואָס ער האָט אויף זיך ארויפגעטשעפעט, ער איז געגאַנגען צו פוס פון רעסטאָראַן אַ היים און האָט אַלץ געטראַכט. נאָר אַ היים איז ער געקומען שוין אַ רוהיגער. — האָט אויסגעטראַכט, געהענדיג — און איצט איז ער געווען צופרידען מיט זיך.

ער האָט זיך נאָכגעפרעגט וועגען וועראַ פּאַוולאָווּנאַס געזונד — „איך בין געזונד". ער האָט געזאָגט, אַז ער איז זעהר צופרידען, פאַרפיהרט אַ געשפּרעך וועגען דעם, אַז מען דאַרף זיך באַנוצען מיט׳ן געזונד, — „געוויס דאַרף מען, און נאָך דער מיינונג פון מאַריאַ אַלעקסעיעווּנאַ — מיט דער יוגענד אויך.

ער איז דערמיט גאַנץ איינפערשטאַנען, און דענקט אַז ס׳איז גוט זיך צו בע־נוצען מיט׳ן היינטיגען אָבענד אום זיך דורכצופאָהרען הינטער דער שטאָדט: דער טאָג איז פּראַכטיג, דער וועג איז פּראַכטפאָל. מיט וועמען דענקט ער צו פאָהרען? בלויז זאַלבע דריט: איהר, מאַריאַ אַלעקסעיעווּנאַ, וועראַ פּאַוולאָווּנאַ און איך.

אויב אַזוי איז מאַריאַ אַלעקסעיעווּנאַ גאַנץ צופרידען; אָבער איצט געהט זי מאַכען קאַפע און צובייסען, און וועראַטשקא וועט דערווייל עפּיס זינגען.

"וועראַטשקא, זינג עפּעס!" זעצט זי צו מיט אַ טאָן, וואָס דערלאָזט ניט קיין ווידערשפּרוך.

"כ׳וועל זינגען".

וועראַטשקא האָט זיך געזעצט ביי דער פּיאַנאָ און אָנגעפאַנגען זינגען „די טראָיקא" — דאָן איז אָקאָרשט געשאַפען געוואָרען מוזיק צו דער ליעד.

לויט דער מיינונג פון מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ אונטער'ן טיער, איז די ליעד געווען זעהר גוט: עס איז געווען וועגען אַ דאָרפס מיידעל וואָס האָט זיך פערקוקט אויף אַן אָפיציער וועלכער איז פערביינגעפאהרען אין אַן עקיפּאַזש מיט דריי פערד געשפּאַנט. מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ האָט זיך געטראַכט:

ווערקאַ, — זי זאָל נור וועלען, זי איז דאָך אַ קלוגע.

באַלד האָט זיך ווערקאַ אָפּגעשטעלט: דאָס איז גוט; מאַריאַ אַלעקסעיעוו־נאַ האָט טאַקי אַזוי געהייסען: זינג אַביסעל, און דאַן רעד אַביסעל.

אַט רעדט טאַקע ווערקאַ, אָבער צו מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַס פערדרוס רעדט זי גאָר אויף פראַנצויזיש.

“סאַראַ נאַר איך בין, גאָר פאַרגעסען אָנצוזאָגען, אַז זי זאָל ריידען רוסיש“.

אָבער ווערא רעדט שטיל... שמייכעלט, — נו, הייסט עס, נישקשה, גוט. אָבער, וואָס האָט ער אַזוי אָנגעשטעלט די אויגען? מ'שטיינס געזאָגט, דער נאַר, ס'אַ מין נאַר דאָס איז! נור פינטלען מיט די אויגען קען ער. אָבער טאַקי אַזעלכע דאַרפען מיר. אַט, גיט זי איהם די האַנד — קלוג געוואָרען ווערקאַ, אַ וואויל מיידעל!

און דאָס איז דער געשפּרעך וואָס איז אָנגעגאַנגען צווישען די צוויי, וועלכע די מוטער האָט ניט פערשטאַנען:

“מאָסיו סטאָרעשניקאָוו, איך מוז מיט אייך ריידען ערנסט. נעכטען האָט איהר גענומען אַ לאָזשע, כדי מיך צו צייגען פאַר אייערע פריינד, אלס אייער ליעבהאַ־בערין. איך וועל אייך ניט נעהן זאָגען, אַז דאָס איז אונעהרליך: איהר זאָלט דאָס זיין פעהיג צו פערשטעהן, וואָלט איהר דאָס ניט געווען געטהאָן. אָבער איך וואָרן אייך: אויב איהר וואָגט זיך צו מיר צו קומען אין טהעאַטער, אין גאַס, וואו עס ניט איז, — גיב איך אייך אַ פּראַסק אין פּנים. מיין מאַמע וועט מיך ממית'ן (אַט דאָ האָט עס ווערקאַ אַ שמייכעל געטהאָן). אָבער זאָל זיין וואָס עס וויל, אַלין איינס! היינט אָבענד קריעגט איהר פון מיין מאַמען אַ צעטעלע, אַז אונזער גע־פּלאַנטער שפּאַציער איז צוריקגערופען, ווייל איך בין קראַנק“.

ער איז געשטאַנען און געפינטעלט מיט די אויגען, ווי מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ האָט עס שוין בעמערקט.

“איך רעד מיט אייך, ווי מיט אַ מאַן, וואָס האָט קיין פונק פון עהרע. אָבער עס קען זיין איהר זיינט נאָך ניט אין גאַנצען פאַרדאָרבען. אויב אַזוי בעט איך אייך: הערט אויף צו קומען צו אונז. דאַן וועל איך אייך מוחל זיין פאַר די פער־לוימדונג. אויב איהר באַשטייט, גיט מיר אייער האַנד“. זי האָט איהם אויסגע־

שטרעקט די האנד, ער האט זי גענומען, אליין ניט פארשטעהענדיג, וואס ער טהוט.
"איך דאנק אייך. גערט זשע אייך. זאגט, אז איהר דארפט זיך איילען צוגריי־טען די פערד צום פאהרען".

ער האט ווידער געפינטעלט מיט די אויגען. זי האט זיך שוין אומגע־קעהרט צו די נאטען און פארטגעזעצט די "טראיקא".

א שאה, דארט זיינען קיינע מבינים ניט געווען; אינטערעסאנט צו הערען זייער מיינונג; געווים ניט אפט איז זיי אויסגעקומען צו הערען געזאנג מיט אזא געפיהל; שוין אביסעל צו פיעל געפיהל, ניט ארטיסטיש.

א מינוט שפעטער איז מאריא אלעקסעיעוונא אריינגעקומען, און די קעכין האט געבראכט א טאץ קאפעע און צובייסען. אנשטאט, וואס סטארעשניקאוו זאל זיך זעצען צו די קאפעע האט ער זיך גאר גערוקט צו דער טהיר.

"וואו גערט איהר גאר, מיכאאיל איוואניטש?"

"איך איל זיך הייסען איינשפאנען!"

"ס'איז נאך דא געגוג צייט, מיכאאיל איוואניטש".

אבער מיכאאיל איוואנאוויטש איז שוין געווען הינטער'ן טהיר.

מאריא אלעקסעיעוונא האט זיך א ווארף געטהאן אין זאל מיט אויפגע־הויבענע קולאקעס. „וואס האסטו געטהאן ווערקא, פארשאלטענע? הא?"

אבער די פערשאלטענע ווערקא איז שוין אין זאל ניט געווען; די מוטער האט זיך א ווארף געטהאן צו איהר אין צימער, אבער די טיר פון ווערא'טשקאס צי־מער איז געווען פארקלאפט. די מוטער האט זיך גענומען שפארען מיט אלע כחות, אבער די טהיר האט זיך ניט געעפענט און די פערשאלטענע ווערקא האט גע־זאגט: „אויב איהר וועט אויסברעכען די טהיר, וועל איך אויסברעכען דעם פענסטער און נעהמען רופען צו הילף. איך וועל א לעבעדיגע זיך ניט איבער־געבען אין אייערע הענד". —

מאריא אלעקסעיעוונא האט א לאנגע צייט געשטורמט, נאר די טהיר ניט געבראכען. צום סוף איז זי פארמאטערט געווארען שרייענדיג. דאמאלט האט ווערא'טשקא געזאגט: „מאמענקא, פריהער האב איך אייך ניט האלט געהאט, נאר פון נעכטען אן האב איך אויף אייך דערצו נאך רחמנות געקראגען. איהר האט פיעלע צרות געהאט און דערפאר זייט איהר געווארען אזא. פריהער פלעגט איך מיט אייך ניט ריידען, איצט אבער וויל איך מיט אייך ריידען, נאר אויב איהר וועט זיך ניט בייזערען, זאלען מיר זיך דורכריידען, אזוי ווי מיר

האבען ביז איצט ניט גערערט".

נעווים, מאריא אַלעקסעיעווגא האָט די ווערטער ניט זעהר גענומען ביים הארצען. אבער די פערמאַטערטע נערוועז פאַדערן רוהע און מאריא אַלעקסעיעווגא האָט אַנגעהויבען נאַכטראַכטען: טאָמער טאַקי זיך אריינלאָזען אין פערהאנדלונגען מיט דער טאָכטער? זי, די מרשעת, געהט דאָך שוין אין גאַנצען ארויס פון מיינע הענד און אָהן איהר קען מען דאָך גאָר ניט טהאָן. מען קען דאָך איהר ניט חתונה מאַכען מיט דעם טפּוש מישקא אָהן איהר! דערצו ווייס איך דאָך ניט וואָס זי האָט איהם געזאָגט. זיי האָבען דאָך די האַנד געדריקט אייגער דעם צווייטען — וואָס זשע בעדייט עס?

אַט אַזוי איז די פאַרמאַטערטע מאריא אַלעקסעיעווגא געזעסען, זיך וואַרפענדיג צווישען בייזקייט און כימריקייט, ביז דער גלעקל האָט אַ קלונג געטהאָן. דאָס זיינען געוועזען זשולי און סערזש.

4.

— סערזשי צו רעדט איהר מוטער פראַנצויזיש? איז געוועזען דאָס ערשטע וואָס זשולי האָט אַ פרעג געטהאָן, ווען זי האָט זיך אויפגעכאַפּט.

— איך ווייס ניט. דו האָסט נאָך אַלץ ניט ארויסגעוואָרפען דעם געדאַנק פון דיין קאָפּ?

— ניין ניט ארויסגעוואָרפען. און ווען בעטראַכטענדיג אַלע אומשטענדען איז זי געקומען צום שלוס אַז די מוטער פארשטעהט ניט קיין פראַנצויזיש, האָט זי מיטגענומען סערזשען מיט זיך אַלס איבערזעצער. איבריגענס איז איהם שוין אַזוי באַשערט געווען. ער וואָלט געמוזט פאָהרען, אויב אפילו ווערא מוטער וואָלט געווען קארדינאל מעצאָפאַנטי אליין. און ער האָט זיך ניט בעקלאָגט אויף זיין שיקזאל און איז איבעראל נאָכגעפאָהרען נאָך זשולי.

זשולי איז אויפגעשטאַנען שפּעט; אויפ'ן וועג איז זי פאַרפאָהרען צו וויכמאַנען; נאָכהער שוין ניט אויפ'ן וועג, נאָר ווייל זי האָט געדאַרפט, איז זי פאַרפאָהרען נאָך אין 4 קראָמען. אַט אַזוי האָט פּאַסירט, אַז מיכאאיל איוואַנאַוויטש האָט שוין באַוויזען זיך דורכצורייידען, און מאריא אַלעקסעיעווגא האָט שוין באַוויזען צו שטורמען ביז זשולי און סער זש זיינען דערפאָהרען פון ליטיינע ביז גאַראַכאָווע.

— מיט וועלכע אויסרייד זיינען מיר געקומען? פי, ס'אַרא פּאַסקודנע טרעפּ!

אזוינע האָב איך אין פּאַריז אויך ניט געטראָפן.

— גאַנץ גלייך, וואָס עס וועט קומען אין קאָפּ אַריין. די מוטער גיט געלד אויף פּראָצענט, נעהם אַרונטער די בראַשקע. אָדער נאָך בעסער: זי אַליין גיט פּיאַנאָ שטונדען. מיר וועלען זאָגען אַז דו האָסט אַ פּלימעניצע.

מאַטראָנאַ האָט צום ערשטען מאָל אין לעבען זיך פאַרשעמט, וואָס זי האָט אַ צושלאָגענעם פּנים, בעת זי האָט דערזעהן סערזשעס מונדיר און באַזונדערס זשולים פּראַכט. אַזאַ וואַזשנע דאַמע האָט זיך נאָך קיין מאָל אין געזיכט ניט אַריינגעקוקט. אין אַזאַ התפּעלות איז אויך געקומען מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ, ווען מאַטראָנאַ האָט איהר געמאָלדען אַז עס איז געקומען פּאָלקאָווניק נ. מיט זיין פרוי. באַזונדערס „מיט זיין פרוי!“. דער קרייז וועגען וועמען עס פלעגען דער־נעהן רכילות'ן צו מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ איז ניט געווען העכער פון דער שיכט פון שטאַטסראַטהען. אָבער די רכילות'ן וועגען אמת'ע אַריסטאָקראַטען פלעגען אויסשטאַרבען אויפ'ן האַלבען וועג צו מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ; דערפאַר האָט זי אַזוי בוכשטעבליך פאַרשטאַנען דעם טיטול „מאַן און פרוי“ וואָס סערזש און זשו־לי האָבען געגעבען איינע דעם אַנדערן לויט דעם פּאַריזשער מנהג. מאַריאַ אַלעק־סעיעוונאַ האָט גיך זיך צוגעפּוצט און איז אַרויסגעלאָפען אַנטקעגען.

סערזש האָט געזאָגט אַז ער איז זעהר צופרידען מיט נעכטיגער געלעגענ־הייט אַ. אַז. וו., אַז זיין ווייב האָט אַ פּלעמעניצע אַ. אַז. וו., אַז זיין ווייב רעדט ניט קיין רוסיש און דערפאַר איז ער דער איבערזעצער.

— יאָ, איך קען דאַנקען מיין באַשעפער, — האָט מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ גע־זאָגט. — ווערעטשקאַ האָט אַ גרויס טאַלאַנט צו לערנען אויף פּיאַנאָ און זי וועט זיך פּיהלען גליקלאָך וואָס איהר טאָכטער וועט אַנהויבען אַריינגעהן אין אַזאַ הויז; נאָר מיין לעהרערקע איז ניט אינגאַנצען געזונד. מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ האָט גערעדט באַזונדערס הויך, אַז ווערעטשקאַ זאָל הערען און עס אויסטייטשען פאַר שלום און אַליין האָט זי, ניט קוקענדיג אויף איהר גאַנצער התפּעלות, זיך איינגע־געסען מיט די אויגען אין די געסט: — איך וויים ניט, צי וועט זי זיין בכח זיך צו בעווייזען און ווייזען אַ פּראָבע פון איהר שפּילען אויפ'ן פּיאַנאָ.

— ווערעטשקאַ, מיין פריינד, קענסטו אַרויס אָדער ניט ?

— עפּעס זייטיגע מענשען, קיין סצענע וועט ניט זיין — פאַר וואָס ניט אַרויסגעהן ? ווערעטשקאַ האָט געעפענט די טהיר, האָט אַ קוק געטהאָן אויף סער־

זש׳ען און איז אן אויפגעקאכטע געווארען פון כעס און שאנדע.

דאס וואלטען ניט געקאנט בעמערקען אפילו שלעכטע אויגען, און זשולי האט געהאט אויגען נאך מעהר פארשענדיג ווי ביי מאריא אלעקסיעיעוונא׳ס אליין. די פראנצויזקע האט אפגעהויבען פון תוך אריין.

— מיין ליעב קינד, איהר וואונדערט זיך און ערגערט זיך, זעהענדיג פאר זיך א מענשען אין וועמעס אנוועזענהייט איהר זייט נעכטען אזוי מיאוס באליידיגט געווארען און וועלכער האט, וואהרשיינליך, אליין אנטייל גענומען אין די בעליידי־גונגען. מיין מאן איז לייכטזיניג, ער איז אבער פארט בעסער פאר די אנדערע חברה־לייט. איהר ענטשולדיגט איהם צוליעב מיר, איך בין געקומען צו אייך מיט גוטע אבזיכטען. די שטונדען פאר מיין פלימעניצע זיינען נור אן אויסרייד; נאר מען דארף איהם אנהאלטען. איהר וועט וואס עס איז אויפשפילען, נאר קירצער — מיר וועלען דאן אוועק אין אייער צימער און זיך דורכריידען. פאלגט מיר, מיין קינד. —

— צי איז עס יענע זשולי, וועמען די גאנצע אריסטאקראטישע יוגענד פון פעטערבורג קען? צי איז עס יענע זשולי, וואס ווארפט ארוים אזוינע וויצען פון וועלכע א סך אויסוואורפען ווערען רויט? ניין דאס איז א פירסטין, צו וועמעס אויערן עס איז קיין מאל קיין גראב ווארט ניט דערגאנגען.

וועראטשקא האט אבגעשפיעלט איהר פראבע אויפ׳ן פיאנא. זשולי איז גע־שטאנען לעבען איהר און סערזש האט זיך אונטערהאלטען מיט מאריא אלעקסע־יעוונא כדי פון איהר ארויסצוקריגען, וואס פאר׳א עסקים האט זי מיט סטארעשני־קאוו׳ן. אין אייניגע מינוט ארום האט זשולי אבגעשטעלט וועראטשקען, האט איהר גענומען פאר די טאליע, איז זיך דורך מיט איהר איבער׳ן זאל און האט איהר אוועקפיהרט אין צימער. סערזש האט ערקלעהרט, אז זיין פרוי איז צו־פרידען מיט וועראטשקאס שפיעל, נאר זי וויל מיט איהר דורכריידען, ווייל מען דארף וויסען דעם כאראקטער פון דער לעהרערין א. אז. וו. און האט פארטגע־זעצט דעם געשפרעך וועגען סטארעשניקאוו׳ן. דאס אלץ איז געווען שעהן. אבער מאריא אלעקסיעיעוונא האט גענומען קוקען שארפער און מיט מעהר פערדעכ־טיגונג.

מיין ליעבעס קינד, האט זשולי געזאגט, אריינגעהענדיג אין וועראטשקאס צימער. אייער מוטער איז זעהר א שלעכטע פרוי. אבער אום צו וויסען ווי מיט

איך צו ריידען, דערצעהלט מיר ווי אזוי און צו וואס זייט איהר נעכטען געווען אין טהעאטער? דאס אלץ וויים איך שוין פון מיין מאן, נאר פון אייער ערצעה־לונג וועל איך דערקענען אייער כאראקטער. האט פאר מיר קיין מורא ניט.

אויסהערענדיג ווערא'טשקא'ן האט זי געזאגט: „יא, מיט אייך קען מען ריידען. איהר האט כאראקטער און אין די פארזיכטיגסטע דעליקאטע אויסדריקע האט זי דערצעהלט וועגען נעכטיגען וועט. אויף דעם האט ווערא'טשקא געענטפערט מיט דער ערצעהלונג וועגען דעם פארשלאג זיך דורכצופאהרען שפאצירען.

— וואס האט ער געוואלט אייער מוטער אבנארען, אדער זיי ביידע האבען נעגען אייך א פארשווערונג געמאכט?

ווערא'טשקא, האט מיט היץ גענומען זאגען, אז איהר מוטער איז גאר ניט אזא שלעכטע פרוי, צו זיין אין אזא פערשווערונג.

"איך וועל דאס באלד זעהן", האט זשולי געזאגט. "איהר פערבלייבט דא איהר זיינט דארט אן איבריגע". זשולי האט זיך צוריקגעקעהרט אין זאל.

"סערזש, ער האט שוין דיעזע פרוי און איהר טאכטער געבעטען זיך דורכפאה־רען היינט אבענד. דערצעהל איהר פון דער נעכטיגער וועטשערע".

"אייער טאכטער געפעלט מיין פרוי, איצט דארף מען נאר באשטימען דעם פרייז, און, וואהרשיינליך, וועלען מיר זיך איבער דעם ניט צונעהען. נור לאזט מיך ענדיגען מיין געשפרעך איבער אונזער געמיינשאפטליכען בעקאנטען. איהר לויבט איהם זעהר שטארק. אבער ווייסט איהר אם וויינינגסטענס, וואס ער זאגט איבער זיין בעציהונג צו אייער פאמיליע? — צום ביישפיעל, מיט וועלכען צוועק ער האט אונז איינגעלאדען אין אייער לאזשע?"

אנשטאט צו ווערען נייגעריג האט אין מאריא אלעקסעיעווגא'ס אויגען א בלישטשע געטהון דער געדאנק: "מיר פארשטעהן אן עסק".

"איך בין קיין רכילות'ניצע" האט זי מיט אונצופריעדענהייט געענטפערט.

"איך צוטראג אליין קיין פליאטקעס ניט און כ'הער זיך ווייניג וואס צו זיי!"

"מאלע וואס יונגע לייט פלוידערען צווישען זיך. עס איז ניט כדאי וועגען דעם צו ריידען".

"נו, גוט; און דאס וועט איהר אויך אנרופען פליאטקעס?"

ער האט גענומען דערצעהלען די געשיכטע פונ'ם אבענד, נעכטען אין רעסטא־ראן. מאריא אלעקסעיעווגא האט איהם ניט געלאזט ענדיגען. ווי ער האט נור ארויסגעלאזט דאס ערשטע ווארט פון דעם וועט, האט זי געגעבען א שפרונג און א

צוקאָכטע געשריען, גאָר אין גאַנצען פאַרגעסדיג די געהויבענקייט פון גאַסט:

"אָט וואָס ער וויל! אַך, איז דאָס אַ מערדער! אַך איז דאָס אַ לומפּ! אָט דאָס האָט ער אונז געראָפען זיך דורכצופאָהרען! ער האָט דאָס מיך געוואָלט אונטער דער שטאַדט אויף יענער וועלט אַוועקשיקען, אום די אונבעשיצטע מיידעל צו שענדען! אַך, איז דאָס אַן אויסוואורף!" — און זאָ ווייטער.

דאָן האָט זי גענומען דאַנקען דעם גאַסט פאַר רעטען איהר לעבען און די עהרע פון איהר טאָכטער.

"איך האָב זיך טאַקי אָנגעשטויסען, מיין הערר, אַז איהר זייט ניט סתם געקומען, שטונדען זיינען טאַקי שטונדען, אָבער אַ צוועק האָט איהר אַנאַנדערען, נור איך האָב זיך געטראַכט עפּעס אַנדערש; איך האָב געמיינט, אַז איהר האָט פאַר איהם אַנאַנדער כלה אָנגעגרייט, און ווילט איהם פון אונז אָפּרעדען. איך האָב געזינדיגט געגען אייך, פערצייהעט מיר, גנעדיגסט. ביז'ן קבר וועל איך אייך די טובה ניט פאַרגעסען". א. ז. וו., זי האָט זיך געזידעלט, געדאַנקט, זיך ענטשולדיגט — אַלעס צוזאַמען, אָהן אָרדנונג.

ניט לאַנג האָט זשולי זיך צוגעהערט צו דער לאַנגער רעדע, דער זין פון וועלכער איז איהר קלאָהר געוועזען פון דעם טאָן, פון דער שטימע, און פון די באַוועגונגען. ביי די ערשטע ווערטער פון מאַריא אַלעקסעיעוונא האָט זיך די פראַנצויזין אויפגעהויבען און זיך צוריקגעקעהרט צו וועראָטשקאַ'ן אין צימער.

"ניין, אייער מוטער איז ניט געוועזען זיין מיטהעלפערין, און איז איצט זעהר אויפגערעגט אויף איהם. אָבער איך קען גוט אַזעלכע לייטע, ווי אייער מוטער. קיינע געפיהלען וועלען זיך לאַנג ביי זיי ניט איינהאַלטען געגען געלד אַנגעלעגענהייטען. זי וועט זיך באַלד ווידער נעהמען פאַנגען חתנים, און איין גאָט ווייסט, מיט וואָס דאָס וועט זיך ענדיגען. יעדענפאַלס, אייך וועט זעהר שווער זיין. די ערשטע צייט וועט זי אייך צו רוה לאָזען; אָבער איך זאָג אייך, דאָס וועט ניט זיין אויף לאַנג. וואָס זאָלט איהר איצט טהאָן? האָט איהר עפּיס אייגענע אין פעטערבורג?"

"ניין".

"אַ שאַדע, האָט איהר אַ ליעבהאָבער?"

וועראָטשקאַ האָט ניט געוואוסט וואָס אויף דעם צו ענטפערען, זי האָט נור מאָדנע געעפענט די אויגען.

"ענטשולדיגט, ענטשולדיגט, מען זעהט שוין, אָבער ס'איז נאָך ערגער.

— הייסט עס, איהר האָט גאָר ניט וואו זיך אויפצוהאַלטען. ווי זשע זאָל זיין? נו, הערט זיך איין. איך בין ניט אַזאַ ווי אייך דוכט זיך אויס. איך בין ניט

זיין ווייב, נאָר ער האַלט מיר אויס. מיך קען גאַנץ פּעטערבורג ווי די ערגסטע פרוי. אָבער איך בין אַן עהרליכע פרוי. אויב איהר זאָלט קומען צו מיר, וועט איהר פאַרלירען אייער גוטען נאָמען; עס איז געווען געפעהרליך פאַר אייך דאָס אליין, וואָס איך בין איין מאָל געוועזן ביי אייך א היים און זאָל איך נאָר קומען א צווייטען מאָל, וואָלט געוויס געהייסען אייך פאַראונגליקען. דאָך דאַרפען מיר זיך פּאָרט נאָך זעהן און פיליכט ניט איין מאָל נאָך — אויב איהר האָט נאָר צוטרויען צו מיר. האָט איהר? ווען זשע זייט איהר מאָרגען פריי?

— אַרום 12 אַ זייגער. — האָט ווערעטשקא געזאָגט. — עס איז אַביסעל צו פריה פאַר זשולי, נאָר, גאַנץ גלייך, זי וועט הייסען זיך אויפוועקען און וועט ווערעטשקאַן טרעפען אין יענער ליניע פון גאָסטיני־דוואָר, וואָס איז אַנטקעגען נעווסקי. זי איז קורצער פאַר אַלע. דאָרט קען מען לייכטער איינע די אַנדערע טרעפען און דאָרט קען קיינער זשולין ניט.

און אַט איז נאָך אַ גליקליכער געדאַנק. גיט מיר פּאַפּיר און איך וועל דעם אויסוואָרף שרייבען אַ בריעף, אום איהם אין די הענד אריין צו קריגען. זשולי האָט אָנגעשריבען: מאַסיע סטאָרעשניקאָוו, איהר געפינט זיך איצט געוויס אין גרויס פערלעגענהייט; אויב איהר ווילט אַרויסקריכען פון דער צרה, זייט ביי מיר 7 אַ זייגער. „מי לע־טעליע“. איצט, זייט מיר געזונד!

זשולי האָט אויסגעשטרעקט די האַנד, נאָר ווערעטשקאַ האָט זיך אַ וואַרף געטהאָן איהר אויפ'ן האַלז, און האָט געקושט און האָט געוויינט. און זשולי האָט שוין לאַנג ניט אויסגעהאַלטען — זי איז דאָך ניט געוועזן אַזוי צוריקגעהאַלטען אויף טרעהרען ווי ווערעטשקאַ און שוין זעהר ריהרענד איז געוועזן די פרייד און שטאָלץ וואָס זי האָט אַ נאָבעלע טהאַט אָבגעטהאָן; זי איז אריינגעפאַלען אין התפעלות, האָט גערעדט, האָט גערעדט מיט טרעהרען און קושען און האָט פאַר־ענדיגט מיט אַן אויסרוף:

— פריינד מיינס, ליעבעס, גוטעס קינד! זאָל דיר גאָט פאַרהיטען, דו זאָלסט קיין מאָל ניט וויסען, וואָס איך פיהל איצט, ווען נאָך אַזוי פיעל יאָהרען ריהרען זיך אַן צום ערשטען מאָל אַן מיינע ליפּען ריינע ליפּען. שטאַרב, נאָר לאָז זיך ניט קושען אָהן ליעבע!

5.

סטארעשניקאווס פלאן איז ניט געווען אזוי מערדעריש, ווי מאריא אלעקסע־יעוונא האט זיך פארגעשטעלט: אויף איהר אופן האט זי צוגעגעבען דער זאך א צו גראבע פארמע, אבער דעם תוך פון דער זאך האט זי פערשטאנען. סטארעש־ניקאוו האט געמיינט שפעטער אין אבענד אריינצופיהרען זיינע דאמען אין רעס־טאראן, וואו מען האט זיך געקליבען אבהאלטען דעם אבענדעסען; פארשטעהט זיך, זיי זיינען פארפאהרען, נאטירליך, מען דארף זיך אנווארימען, טרינקען א גלאז טהעע; ער וועט אריינשיטען אפיום אין מאריא אלעקסעיעוונאס גלאז; וועראטשקא וועט זיך פארלירען דערזעהענדיג די מוטער א געז׳חלש׳טע; ער וועט וועראטשקא׳ן אריינפיהרען אין צימער, וואו דאס אבענדברויט איז סערווירט, וועט ער שוין האבען געווינען דעם וועט; וואס ווייטער וועט זיין, וועט מען זעהן. אפשר וועט וועראטשקא זיין אזוי צומישט אז זי וועט גאר ניט פארשטעהן און וועט מסכים זיין צו זיצען אין א פרעמדער געזעלשאפט, און אויב אפילו ז׳ וועט באלד אוועק, איז אויך קיין אונגליק ניט. מען וועט איהר מוחל זיין, ווייל זי איז אקארשט איצט ארויפגעטראטען אויפ׳ן וועג פון אן אוואנטאריסטקע און, נא־טירליך, שעמט זיך נאר אונטער די ערשטע צייט. נאכהער וועט ער מיט מאריא אלעקסעיעוונא שוין צורעכט קומען: וועט זיך אויסקויפען מיט געלד — עס וועט דאך איהר סאי ווי סאי גאר ניט העלפען.

נאר וואס זאל ער איצט טהאן? ער האט פארשאלטען זיין באריהמעריי פאר די חברים, זיין פארלירען זיך בעת וועראטשקא האט א קעהר געטהאן אן א זייט, און זיך געוואונשען אין דר׳ערד אריין.

און אט, ווען ער איז געזעסען אזוי צוטראגען, איז געקומען זשולים בריעף און אריינגעגאסען באלזאם אין זיין צואווייטאגטער נשמה, און האט אריינ־געטראגען א שטראהל פון ליכט אין דער גרויסער פינסטערניש. א ברייטער ווענ האט זיך דערפיהלט אונטער די פיס פון דעם וואס האט זיך געטרונקען און א טיע־פער בלאטע. א, זי וועט העלפען, זי, די קלינסטע פרוי, זי קען אלץ, אויסטראכטען די איידעלסטע פרוי! — א 10 מינוט פאר 7 א זייגער, איז ער שוין געשטאנען פאר איהר טהיר — „זיי ווארטען און האבען באפוילען אייך אריינצולאזען“ —

ווי פרעכטיג זיצט זי, ווי שטרענג קוקט זי! זי האט קוים איינגעבויגען די קאפ ענטפערענדיג אויף זיין בעגריסונג.

— „זעהר צופריעדען איך צו זעהן. איך בעט אייך זיצען."

קיין איינציגער מוסקעל האט זיך ניט א ריהר געטהאן אין איהר פנים. זי וועט שוין אוועקגעבען א סוף. עס מאכט ניט, זידעל, אבי רעטע.

„מאסיו סטארעשניק", האט זי אנגעהויבען מיט א קאלטען, לאנגזאמען טאן. „אייך איז בעקאנט מיין מיינונג איבער דער זאך, וועגען וועלכער מיר ווילען יעצט ריידען. איך האב געזעהן די יונגע פערזאן, פון וועמען עס האט זיך געהאנדעלט געסטערן, איך האב געהערט פון אייער היינטיגען וויזיט צו איהר, איך ווייס, אלזא, אלעס, און בין זעהר צופרידען, ווייל דאס בעפרייט מיך פון דער שווערער נויטיגקייט ביי אייך נאך עפעס אויסצופרעגען. אייער לאגע איז קלאהר אי מיר, אי אייך. מיר דאכט זיך, איהר קענט זיך פון דער אנגעלעגענהייט ניט ארויסדרעהען אהן פרעמדער הילף, און קענט ניט ערווארטען קיין ערפאלגרייכע הילף פון קיינעם א חוץ מיר. אויב איהר האט עפעס צו זאגען דאגעגען, זאגט; איך ווארט."

„אלזא, (נאך א שטילשווייגען) איהר דענקט, גראדע ווי איך, אז קיין אנדערער א חוץ מיר איז ניט אימשטאנדע אייך צו העלפען. הערט זשע אויס, וואס איך קען און וויל פאר אייך טהאן; אויב די פארגעשלאגענע הילף מיינע וועט זיך אייך צייגען געגוג, וועל איך אויסזאגען די בעדינגונגען, אויף וועלכע איך וויל זי געבען."

און מיט דער זעלבער פילער מאס רייד און לאנגע הקדמות, האט זי געזאגט, אז זי קען זשאן'ען שיקען א בריעף, אין וועלכען זי וועט זאגען, אז נאך דער נעכטיגער אויפרעגונג איהרער האט זי זיך איבערגעלייגט, און וויל שוין יא אנטהייל נעהמען אין דעם אבענד מאהלצייט, נור אזוי ווי היינטיגער אבענד איז שוין ביי איהר פערנומען, בעט זי זשאן'ען ער זאל איינרעדען סטארעשניקאוו'ן, ער זאל אפלייגען דעם אבענד; וועגען דער צייט, וועט זי שוין מיט זשאן'ען שפעטער אפריידען.

זי האט דעם בריעף איבערגעלעזען, — אין בריעף האט זיך געהערט די זיכערהייט, אז סטארעשניקאוו וועט געווינען דעם וועט. איז דער בריעף גענוגענד? —

געוויס. אין דיזען פאל, זאגט זשולי ווייטער, וועט זי דעם בריעף אוועקשיקען אויף צוויי בעדינגונגען:

„איהר מעגט זיי אננעהמען, אדער ניט אננעהמען—נעהמט איהר זיי אן, שיק איך דעם בריעף; נעהמט איהר זיי ניט אן — פערברען איך דעם בריעף". אט זיינען די בעדינגונגען: די ערשטע: איהר הערט אויף פערפאלגען די יונגע פערזאן, פון וועלכער מיר רעדען; די צווייטע: איהר הערט אויף דערמאנען איהר נאמען אין

אייער געשפרעך."

"נור דאס! — טראכט זיך סטאַרעשניקאָוו — "איך האָב גערעכנט, ווייסט דער טייוועל וואס זי וועט פאָדערן, און ווייסט דער טייוועל וואס איך וואָלט טאַקי געוועזן גענדערפט טהאָן!"

ער איז מסכים, זיין געזיכט איז צופריעדען איבער די לייכטע בעדינגונגען. אבער זשולי ווערט ניט וויכער, און ציהט אלץ, און ערקלעהרט אלץ...

"דאס ערשטע — דאַרף מען צוליעב איהר, דאס צווייטע — אויך צוליעב איהר, אבער נאָך מעהר צוליעב אייך: איך לעג אָב דעם אבענד מאָהלצייט אויף א וואָך, דערנאָך נאָך אויף א וואָך, און די געשיכטע וועט פערגעסען ווערען, אבער איהר פערשטעהט, אז אנדערע וועלען אָן איהם פערגעסען נור אין דעם פאַל, ווען איהר וועט ניט דערמאָנען קיין וואָרט פון דער יונגער פערזאָן, פון "וועלכער" א. ז. וו. זי ערקלעהרט אויך און בעווייזט אפילו דאס, אז זשאַן, וועט קריגען דעם בריעף אין צייט.

"איך האָב נאכגעפרעגט, ער עסט מיטאג ביי בערטאַ'ן" א. ז. וו.

"אלזאָ, דער בריעף ווערט געשיקט", זאָגט זי צולעצט, "איך בין גאַנץ צופריעדען. בעמיהט זיך איהם איבערצולייענען — איך פאָדער ניט קיין צוטרויען. נו, שוין איבערגעלעזען — בעמיהט זיך אליין איהם צו פערזיגלען — אָט איז א קאָנווערט. — איך קלינג נאָך דער דיענסטמיידעל.

"פאָלינא, בעמיהט זיך איבערצוגעבען דיזען בריעף", א. ז. וו. — "פאָלינא, איך האָב זיך היינט מיט מאָסיו סטאָרעשניקאָוו'ן ניט געזעהן, ער איז דאָ ניט געוועזן — פערשטעהט איהר?" —

א גאנצע שעה האָט זיך געצויגען אָט די מאַטערניש פון ראַטעווען. ענדליך איז דער בריעף געוועזן אוועקגעשיקט און דער געראַטעוועטער האָט פרייער אָבגעאָטעמט, אבער שוויים האָט זיך גענאָסען פון איהם עמערסווייז. און זשולי האָט גערעדט ווייטער:

אין א פערטעל שעה ארום וועט איהר דארפען לויפען א היים, כדי זשאַן זאָל אייך טרעפען. אָבער א פערטעל שעה האָט איהר נאָך פרייע און איך וועל עס באַנוצען אייך צו זאָגען עטליכע ווערטער: איהר מעגט פאָלגען מיין עצה, אָדער ניט פאָלגען, אָבער ערנסט נאָכטראַכטען וועגען דעם זאָלט איהר. איך וועל ניט ריידען מיט אייך וועגען די פליכטען פון אַן עהרליכען מאַן בנוגע צו א מיידעל, וועמעס נאָמען ער האָט געשענדעט; איך קען צו גוט אונזער אריסטאָקראַטישע יונגע לייט

צו ערווארטען וועלכע עס איז נוצען פון בעטראכטען די זייט פון דער פראגע. איך געפין אבער אז חתונה האבען מיט דער יונגער פערזאן וועגען וועלכע מיר ריידען דא, וואלט געווען פאר אייך פון גרויס נוצען. ווי א פרוי אן אפענהערציגע, וועל איך אייך אויסזאגען די מאטיווען, פאר וואס איך קום צו אזא שלוס מיט פולער קלאהרהייט. כאטש אייניגע פון די מאטיווען וועלען אביסעל ניט אנגענעהם אייך זיין. איבריגענס וועט זיין גענוג אייערער איין ווארט, איך זאל ווייטער ניט רייי־דען. איהר זייט א מאן מיט א שוואכען כאראקטער און איהר זייט אין געפאהר אריינצופאלען אין די הענד פון א שלעכטער פרוי, וועלכע וועט אייך מאטערן און שפילען מיט אייך. זי איז גוט און עדעל, און דערפאר וואלט זי אייך ניט בעליי־דיגט. חתונה האבענדיג מיט איהר וואלט איהר אייער קאריערע פארבעסערט, ניט קוקענדיג אויף דעם וואס זי איז פון א נידעריגערע אבשטאמונג, און וואס זי איז פיעל ארימער ווי איהר. ווען זי זאל זיין אריינגעבראכט אין דער העכערער געזעל־שאפט, מיט אייערע געלד־מיטלען, און מיט איהר שעהנקייט, שכל און פעסטען כאראקטער, וואלט זי דארט פערנומען א גלענצענדען ארט; די נוצען דערפון זיינען קלאהר פאר יעדען מאן. נאר אויסער די נוצען וואס וואלט געהאט יעדער אנדער מאן פון אזא פרוי, זייט איהר, דורך די בעזונדערהייטען פון אייער נאטור באזונדערס אנגעוויזען אויף דעם צו האבען הילף פון דער זייט, איך וועל זאגען אפען און א פיהרער. מיין יעדער ווארט איז געוואויגען; מיין יעדער ווארט איז געגרינדעט אויף מיין בעאבאכטונג איבער איהר. איך פאדער פון אייך קיין צו־טרויען ניט. אבער איך רעקאמענדיר אייך נאכצוטראכטען וועגען מיין עצה. איך צווייפעל שטארק צו וועט זי מסכים זיין אייער פארשלאג אנצונעהמען; אבער, אויב זי וואלט עס געטהאן, וואלט פאר אייך זעהר גוט געווען. איך פארהאלט אייך מעהר ניט, איהר דארפט שנעל לויפען א היים.

6.

מאריא אלעקסעיעווגא האט שוין, זעלבסטפערשטענדליך ניט געהאט קיין טענות צו ווערא־טשקאן, פאר וואס זי האט זיך ענטזאגט צו פאהרען שפאצירען; ווען זי האט זיך ארומגעזעהן אז מישקא נאר איז גאר ניט אזא נאר און אז ער האט כמעט איהר אליין אבגענארט. זי האט ווערא־טשק׳ען געלאזען צו רוה און אויפ׳ן צווייטען פריה מארגען איז ווערא־טשקא נאר אהן שטערונג אוועק אין נאסטיניד־וואר: „דא פריהרט, איך האב ניט ליעב קיין קעלט — האט זשולי גע־

זאגט. מען דארף ווי עס איז זיך פארקלייבען? ווארט א ווײַלע, איך וועל באלד זיך צוריקקעהרען פון דער קראם".

זי האט פאר ווערעטשקא'ן געקויפט א דיקען שלייער. „טהוט עס אן, דא־מאלט קענט איהר פאהרען מיט מיר אהן שום געפאהר. אבער הויבט נישט אויף דעם שלייער, כל זמן מיר זיינען נישט אליין. פאולינא קען אפילו האלטען א סוד, איך וויל אבער נישט אז אפילו זי זאל אייך זעהן. איך היט אייך צופיעל, מיין קינד!"

אין אמת'ן איז זי אליין געוועזן אנגעטאן אין מאנטעל און דער הוט פון איהר דיענסט אונטער א דיקען שלייער. — ווען זשולי האט זיך אנגעווארעמט און האט אויסגעהערט אלע נייעס פון ווערעטשקא'ן, האט זי איהר דערצעהלט וועגען איהר צוזאמענטרעפען זיך מיט סטארעשניקאוו'ן.

— איצט, מיין ליעב קינד, איז קיין ספק נישט אז ער וועט אייך מאכען א פארשלאג. די לייט פארליבען זיך ביז איבער די אויערן, ווען מען ווייזט צוריק זייער תאוה. ווייסט איהר, מיין קינד, אז איהר האט מיט איהם געהאנדעלט ווי אן ערפאהרענע קאקעטקע? קאקעטסטווא, איך מיין די אמת'ע און נישט די נארישע אונפעהיגע פעלשונגען: יענע זיינען עקעלהאפט, ווי יעדע שלעכטע פעל־שונג פון א גוטער זאך — קאקעטסטווא דאס איז שכל, טאקט און דער צופאַ־סען זיך פון א פרוי צו א מאן. און דערפאר ווירקען גאנץ אונשולדיגע מיידלאך נישט ווילענדיג ווי ערפאהרענע קאקעטקעס, אויב זיי האבען נאר שכל און טאקט. עס קען זיין אז מיינע ארגומענטען האבען אויך געווירקט אויף איהם. אבער הויפט־זעכליך אייער פעסטקייט. — ווי עס זאל נישט זיין, ער וועט אייך מאכען א פאר־שלאג און איך גיב אייך אן עצה דעם פארשלאג אנצונעהמען.

"איהר האט מיר נעכטען געזאגט: בעסער שטארבען, איידער געבען א קוש אהן ליעבע."

"מיין ליעבעס קינד, דאס איז געזאגט געווארען אין היטץ; אין מינוטען פון היטץ איז דאס ריכטיג און גוט. אבער דאס לעבען איז א פשוט'ער חשבון."

"ניין, ניעמאלס, ניעמאלס! ער איז העסליך, דאס איז אבשייליך! איך וועל זיך נישט ערנידעריגען, זאלען זיי מיך אויפעסען, איך וועל זיך דורכ'ן פענסטער ווארפען, איך וועל געהן קלייבען נדבות... אבער אוועקגעבען די האנד צו א העסליכען, נידעריגען מאן — ניין בעסער שטארבען!"

זשולי האט איהר געגומען ערקלעהרען וואס איהר וועט ארויסקומען דערפון

"איהר וועט זיך בעפרייען פון די פערפאַלגונגען פון אייער מוטער, אייך שטעהט פאַר די געפאהר צו זיין פערקויפט, ער איז ניט קיין שלעכטער, בלויז ניט קיין איבערגעשפיצטער. ניט קיין איבערגעשפיצטער און ניט קיין שלעכטער מאַן איז בעסער פון אַלע אַנדערע, פאַר א פרוי מיט א כאַראַקטער. איהר וועט זיין די בעל הבית'טע אין הויז."

זי האָט איהר מיט העלע פאַרבען געשילדערט די לאַגע פון די אַקטריסעס, טענצערינס, וואָס לאָזען די מענער איבער זיך ניט הערשען אין דער ליעבע, נור זיי הערשען איבער זיי.

"דאָס איז די בעסטע לאַגע אין דער וועלט פאַר דער פרוי, ווען צו אַזא אונאַבהענגיגקייט און הערשונג, ווערט נאָך פון דער געזעלשאַפט'ס זייט צוגעזעצט א פערמעלע אַנערקענונג פון געזעצליכקייט."

זי האָט גערעדט פיעל, וואַרעטשקא האָט גערעדט פיעל,ביידע האָבען זיך געהיצט, וואַראָטשקא האָט ענדליך געזאָגט:

"איהר רופט מיך אָן א פאַנטאַזיאָרקע, איהר פרעגט מיך וואָס וויל איך פונ'ם לעבען? איך וויל ניט הערשען, איך וויל זיך ניט אונטערגעבען, איך וויל ניט אָפּנאַרען, זיך ניט מאַסקירען, איך וויל ניט קוקען אויף יענע'ס מיינונג, זיך יאָגען נאָך דעם, וואָס אַנדערע רעקאָמענדירען מיר, ווען איך אַליין דאַרף עס ניט. איך בין ניט געוואָהנט צו קיין רייכטהום — איך אַליין דאַרף עס ניט — דאַרף איך עס זוכען, נור דערפאַר, ווייל אַנדערע דענקען, אז דאָס איז א גוטע זאַך? איך בין ניט געווען אין דער געזעלשאַפט, און ביי מיר איז נאָך ניטאָ קיין נייגונג צו גלענצען אין דער געזעלשאַפט. וואָרום זשע זאָל איך מיט עפּעס אָפּפּערען פאַר א גלענצענדער לאַגע נור דערפאַר, ווייל, נאָך דער מיינונג פון אַנדערע, איז עס אַנגענעהם? צוליעב דעם, וואָס איך אַליין דאַרף ניט, וועל איך ניט אָפּפּערען מיט גאָר ניט, ניט נור ניט מיט זיך, אפילו מיט'ן קלענסטען קאַפּריז וועל איך ניט אָפּפערן. איך וויל זיין אונאַבהענגיג, און לעבען ווי מיר געלוסט זיך; וואָס איך אַליין ברויך, אויף דעם בין איך פערטיג. וואָס איך ברויך ניט, דאָס וויל איך ניט. וואָס איך וועל דאַרפען שפּעטער, ווייס איך ניט; איהר זאָגט: איך בין יונג, אונגעניט, און מיט דער צייט וועל איך זיך אומבייטען — נו, וואָס איז, ווען כ'וועל זיך אומבייטען, וועל איך זיין אומגעביטען, אבער יעצט וויל איך ניט."

"וואָס וויל איך איצט? פרעגט איהר — נו, יא, דאָס ווייס איך ניט. צי ווילט זיך מיר ליעבען א מאַנספּערזאָן? איך ווייס ניט. געכטען אין דער פריה, ווען איך בין אויפגעשטאַנען, האָב איך אפילו ניט געוואוסט, אז מיר וועט זיך געלוסטען אייך ליעב צו האָבען; מיט אייניגע שטונדען פאַר דעם, וואָס איך האָב אייך אָנגעהויבען

צו ליעבען, האָב איך ניט געוואוסט, אז איך וועל אייך ליעבען, און האָב ניט גע־וואוסט, ווי איך וועל פיהלען, ווען איך וועל אייך ליעבען. אזוי ווייס איך איצט ניט, וואס איך וועל פיהלען, ווען איך וועל ליעבען א מאַנספּערזאָן, איך ווייס נור, אז איך וויל זיך קיינעם ניט אונטערגעבען, איך וויל זיין פריי. איך וויל קיינעם פאר קיין זאך ניט זיין דאנקבאר, אום קיינער זאָל ניט וואגען זאָגען צו מיר: דו מוזט פאר מיר עפּעס טהאָן! איך וויל טהאָן נור דאס, וואס איך וועל וועלען, און זאָלען אנדערע טהאָן דאס זעלבע. איך וויל וויל פון קיינעם גאָר ניט פאָדערן, איך וויל ניט שטערען קיינעם'ס פרייהייט, און אליין וויל איך אויך זיין פריי."

זשולי האָט זיך צוגעהערט און זיך פערטראכט, פערטראכט און יעדעס מאָל רויט געוואָרען.

"אזוי, קינד מיינס, אזוי!" — האָט זשולי אויסגערופען. — "איך וואָלט אליין אזוי געפיהלט, ווען איך זאָל ניט זיין אויסגעלאַסען. ניט מיט דעם בין איך אויס־געלאַסען, מיט וואס א פרוי ווערט אָנגערופען א פערפאלענע, ניט דערמיט בין איך אויסגעלאַסען, וואס מיין קערפּער איז איבערגעגבען געוואָרען צו שאנדע, נור דער־מיט, וואס איך בין צוגעוואָהנט געוואָרען צו ליידינגעהעריי, צו לוקסוס, בין ניט בכח צו לעבען פון זיך אליין, איך נויטיג זיך אין די הילף פון אנדערע, — אָט דאס איז מיין אויסגעלאַסענהייט. הער ניט וואס איך האָב דיר אָנגערעדט, מיין קינד: איך האָב דיר טמא געמאכט. אָט דאס איז דער אונגליק: איך קען זיך ניט צוריה־רען צו ריינקייט, ניט פארשמוצענדיג עס. אנטלויף פון מיר, קינד מיינס, איך בין א שלעכטע פרוי — טראכט ניט פון דער וועלט! דאָרטען זיינען אלע העסליך, נאָך ערגער פון מיר; וואו ליידינגעהעריי, דאָרט איז העסליכקייט, וואו לוקסוס, דאָרט איז העסליכקייט! — אנטלויף, אנטלויף!

.7

סטאָרעשניקאָוו האָט אָפטער און אָפטער גענומען דענקען: פאר וואס זאָל איך טאקי, ווירקליך, ניט נעהמען און חתונה האָבען מיט איהר? מיט איהם האָט פּאַ־סירט א זעהר געוועהנליכער פאַל אין לעבען, ניט נור פון אזעלכע ניט־זעלבסט־שטענדיגע מענשען, נור אפילו אין לעבען, פון שטארקערע כאראקטערע. אפילו אין דער געשיכטע פון די פעלקער זיינען דאָ אזעלכע פעלע, ווי מען קען לעזען אין די ביכער פון יום, גיבבאָן, ראנקע און טיעררי. די מענשען שטופען זיך אין איין זייט, נור דערפאר, ווייל זיינען איינגעוואָהנט צו געהן אויף דעם אויסגעטראָטענעם וועג. פּרובירט זיי זאָגען די ווערטער: „אנו, ברידער, פּרובירט זיך נור שטופען אין דער

אנדערער זייט!" — זיי וועלען הערען, וועלען נעהמען זיך אויסדרעהען רעכטס, און דאן זיך טאקי שטופען אין דער אנדערער זייט.

סטארעשניקאוו האט געהערט און געזעהן, אז די רייכע יונגע לייט קרינען פאר זיך שעהנינקע, ארימע מיידלעך אלס ליעבהאבערינס, האט ער פרובירט מאכען ווערטשקא'ן פאר זיין ליעבהאבערין. קיין אנדער ווארט איז איהם אין קאפ ניט געקומען. האט ער נור דערהערט אן אנדער ווארט: "מען מעג חתונה האבען" — האט ער גענומען דענקען פון דאס ווארט "ווייב", ווי ער האט פריהער געטראכט פון דעם ווארט "ליעבהאבערין".

דאס איז א געמיינשאפטליכער שטריך, דורך וועלכען סטארעשניקאוו האט מיט זיין פערזענליכקייט פארגעשטעלט ניין צעהנטעל פון דעם כלל פון דער מענש־הייט. די היסטאריקער און די פסיכאלאגען זאגען, אז אין יעדען בעזונדערען פאקט, ווערט די געמיינשאפטליכע אורזאכע אינדיווידואליזירט דורך די לאקאלע, צייט־ליכע, פערזענליכע און ראסען עלעמענטען און אז טאקי נור זיי, די בעזאנדערע עלע־מענטען זיינען וויכטיג, לאמיר אלזא ריידען פון דיזען בעזונדערען פאל.

דאס וויכטיגסטע האט שוין זשולי געזאגט. (גליך זי וואלט געלעזען די רוסי־שע ראמאנען, וועלכע דערמאנען דאס אלעס!): וויַ־ערשטאנד צוהיצט נאך מעהר דעם וואונש. סטארעשניקאוו האט זיך איינגעוואהנט צום געדאנק ווי ער וועט "בע־זיצען" ווערטשקא'ן. גראדע, ווי זשולי, האב איך ליעב גראבע זאכען אנצורופען מיט די ווירקליכע נעמען פון דער איינפאכער שפראך, אויף וועלכער מיר כמעט אלע, רעדען. סטארעשניקאוו האט זיך שוין זייט עטליכע וואכען אלץ פארגע־שטעלט ווערטשקא'ן אין אלערליי פאזעס, און איהם האט זיך געגלוסט, אז דיעזע בילדער זאלען פערווירקליכט ווערען. האט זיך גאר ארויסגעשטעלט, אז זי וועט זיי ניט פערווירקליכען אין דער ראלע פון א ליעבהאבערין, — נו זאל זי זיי פערווירקליכען אין דער ראלע פון א ווייב. אלץ איינס, דער עיקר איז ניט די ראלע, נור די פאזע, דאס הייסט דאס בעזיצען.

אך, שמוץ! אך שמוץ! — "בעזיצען" — ווער וואגט צו בעזיצען א מענשען? מען בעזיצט א כאלאט, א פאאר פאנטאפעל, אבער וואס זאג איך? כמעט יעדער פון אונז, מענער, בעזיצט איינע פון איך, מיינע שוועסטער, אבער זייט איהר דען אונזערע שוועסטער?... איהר זיינט אונזערע לאקייען! איינינגע פון אייך, פיעלע — הערשען איבער אונז — דאס מאכט ניט: פיעלע לאקייען הערשען דאך אמאל אויך איבער זייערע הערען.

די געדאנקען איבער די פאזעס האבען זיך אין סטארעשניקאוו צושפיעלט

נאָכ'ן טהאטער מיט אזא קראפט, ווי נאָך קיין מאָהל ניט. צייגענדיג זיינע פריינד די ליעבהאבערין וועלכע ער האָט זיך איינגערעדעט אז ער האָט שוין, האָט ער דער־זעהען, אז די ליעבהאבערין איז פיעל בעסער ווי ער האָט געדענקט. די שעהנהייט, ווי דער פערשטאנד און ווי יעדע אנדערע מעלה, ווערט פון דער מאיאריטעט פון מענשען נור אבגעשאצט לויט דער אלגעמיינער מיינונג. יעדער זעהט, אז דאס שעהנע געזיכט איז שעהן, אָבער ביז וועלכען גראד דאס איז שעהן, קען מען דען דאס בעשטימען, ביז די שטופע איז ניט בעשטימט דורך א דיפּלאָם. ווראָטשסקא'ן האָט מען אויף דער גאלעריע, אדער אין די שטולען פון די לעצטע רייען גאר ניט בעמערקט; נור ווען זי איז ערשיענען אין דער לאָזשע פון צווייטען גאָרן, האָט מען אויף איהר אָנגעשטעלט פיעלע גלעזלעך, און ווי געלויבט האָט מען זי פּאר סטאָרעשניקאָוו'ן! און סערזש? אָך, דער מאן מיט'ן ערדעלסטען געשמאַק! און זשולי? — ניין, ניין אז ס'קומט שוין יא אָן אזא גליק, איז ניטאָ וואס איבערצו־קלעהרען אונטער וועלכען נאָמען איהם צו „בעזיצען".

זיין איינענליעבע איז אויפגערייצט געוואָרען צוזאמען מיט דער תאוה. ער האָט זיך דערמאָנט וואס זשולי האָט צו איהם געזאָגט: — "זי וועט קוים וועלען הייראטען מיט אייך" — וואס? ניט הייראטען מיט איהם, אין אזא מונדיר, און מיט אזא הויז? ניין, זי וועט הייראטען! אָט וועסטו זעהן!"

עס איז געוועזען נאָך א זאך וואס האָט איהם גערייצט: סטאָרעשניקאָוו'ס מוטער וועט, געוויס אויך זיין געגען דער התונה. און ביז איצט האָט סטאָרעשניקאָוו אביסעל געציטערט פאר דער מאמען, און צו זיין אבהענגיג פון איהר איז געוויס אויך ניט לייכט געוועזען. און יעצט האָט איהם גענומען קלאַפּען דער געדאנק: "איך האָב ניט מורא; איך האָב א כאראקטער".

א חוץ דעם איז נאָך געוועזען א וואונש דורך א שעהנע ווייב זיך א רוקצוטהון אין דער וועלטליכער קאריערע.

מיט איין וואָרט, סטאָרעשניקאָוו האָט יעדען טאָג אלץ שטארקער געדענקט צו הייראטען, און אין א וואָך ארום, ווען מאריא אלקסעיעוונא איז אהיים געקומען שפעט פון קלויסטער, און איז געזעסען און האָט געקלעהרט, ווי איהם צו פאנגען, איז ער אליין ערשיענען צו מאכען א פאָרשלאָג. ווראָטשסקא איז ניט ארויסגעקו־מען פון איהר צימער, ער האָט נור געקענט רעדען מיט מאריא אלעקסעיעוונא.

מאריא אלעקסעיעוונא האָט, נאַטירליך, געזאָגט, אז פון איהר זייט האלט זי עס א גרויסען כבוד, נור, אלס ליעבענדע מוטער, מוז זי אויסגעפינען דער טאָכטערס מיינונג, און בעט איהם גנעדיגסט צו קומען מאָרגען פריה נאָך אן אנטוואָרט.

"א דורכגעטריבענע, די מויד מיינע, ווערקא, האָט צום מאן געזאָגט מאריא

אלעקסעיעוונא. "בעטראכט נור, ווי זי האָט דעם בחור ארייַנגעכאַפּט אין די הענד
אריין! און איך האָב געטראכט, געטראכט און האָב ניט געוואוסט ווי א דרעה
צו טהון זיך! האָב געדענקט ס'וועט מיר שווער אָנקומען איהם ווידער צו פער־
דרעהען דעם קאָפּ. האָב געדענקט, אז די געשיכטע איז שוין אין גאנצען איבערגע־
פיהרט, און זי, טייבעלע, האָט ניט איבערגעפיהרט, נור צו א גוטען סוף צוגע־
פיהרט, — זי האָט געוואוסט, ווי צו האנדלען. יא, א חיטרע, ניטאָ וואס צו רעדען".

"נאָט גיט שכל די קליינע קינדער", האָט אויסגערעדט פּאוועל קאָנסאטניניטש.

אין היימישען לעבען האָט ער זעלטען ווען געשפּיעלט א ראָלע. נאָר מאריא
אלעקסעיעוונא איז געווען א פרוי וואס האָט ליעב געהאט צו אנערקענען די רעכ־
טען פון פאָטער אָנצוזאָגען זיין טאָכטער וועגען א הייראטס־פּאָרשלאָג. זי וועט
דעם מאן אָפּגעבען די עהרע־ראָלע, וועלכע קומט מיט רעכט דעם קאָפּ און הערשער
פון דער פאמיליע. פּאוועל קאָנסטאנטיניטש און מאריא אלעקסעיעוונא האָבען זיך
אנידער געזעצט אויף דער סאָפע און האָבען מאטראָנען געשיקט בעטען די
פריילין גנעדיסט צו קומען צו זיי.

"ווערא," האָט פּאוועל קאָנסטאנטיניטש אָנגעפאנגען, "מיכאאיל איוואניטש
מאַכט אונז די עהרע, און בעט דיין האנד. מיר, אלס ליעבענדע עלטערן, האָבען
געענטפערט, אז נויטהען וועלען מיר דיך ניט, אָבער מיר אליין זיינען צופריעדען.
דו, אלס א גוטע און געהאָרכזאמע טאָכטער, ווי מיר קענען דיך פון אימער, וועסט
זיך פערלאָזען אויף אונזער שכל. מיר האָבען אפילו קיינמאָל ניט געוואגט ביי גאָט
צו בעטען אזא גוטען חתן. ביזטו מסכים? ווערא?"

ווערא האָט א ווייל'ע געשוויגען. נאכהער האָט זיך ביי איהר פון הארצען
ארויסגעריסען דאָס וואָרט "ניין!"

"וואָס זאָגסטו, ווערא?" האָט א געשריי געטהאָן פּאוועל קאָנסטאנטיניטש.
די אנגעלעגענהייט איז געווען אזוי קלאָהר, אז ער האָט געמעגט שרייען, ניט אָנ־
פרעגענדיג זיך ביי דער ווייב ווי צו האנדלען.

"ביזט פון זינען אראָב, נאָר? וואָג דאָס צו זאָגען נאָך אמאָל, דו חוצפה'ניצע!"
האָט מאריא אלעקסעיעוונא גענומען שרייען, אויפשטעהענדיג מיט די פויסטען צו
דער טאָכטער.

"ערלויבט נור, מאמע," האָט ווערא געזאָגט אויפשטעהענדיג. "אויב דו ריהרסט
מיך אָן, געה איך אוועק פון הויז; פערשליסטו מיך, ווארף איך זיך ארויס דורכ'ן
פענסטער. איך האָב געוואוסט ווי דו וועסט אָננעהמען מיין ענטזאגונג, און האָב
בעקלעהרט, וואָס צו טהאָן. זעץ זיך, און בלייב זיצען, אויב ניט געה איך ארויס."

מאריא אלעקסעוונא האט זיך צוריק געזעצט. ס'אָרא נארישקייט, פארגעסען די פעדערשטע טיהר צו פערשליעסען אויף'ן שלאָס!

"איך וועל מיט איהם ניט הייראטען. אָהן מיין ווילען וועט מען קיין חתונה ניט מאכען."

"ווערא, דו ביסט פון זינען אראָב, האָט געזאָגט מאריא אלעקסעיעוונא מיט א פערשטיקטער שטימע.

"ווי קען דאָס זיין, וואָס זשע וועלען מיר איהם מאָרגען ענטפערן?" האָט דער פאָטער געזאָגט.

"איהר זייט ניט שולדיג, ווען איך וויל איהם נים."

די סצענע האָט געדויערט א צוויי שטונדען. מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך שטארק געקאָכט. א צוואנציג מאָל האָט זי גענומען שרייען, האָט צוזאמען געדריקט די פויסטען אָבער ווערא־טשקא האָט אלץ געזאָגט: "שטעה ניט אויף, אז ניט געה איך אוועק". מען האָט גערעדט, זיך געאמפּערט און זיך צו גאר ניט דערשלאָגען. עס האָט זיך געענדיגט מיט דעם, וואָס מארטאָנא איז אריינגעקומען און האָט גע־פרעגט, צי זאָל זי דערלאנגען דעם מיטאג. דער פּיראָג איז שוין איבערגעשטאָנען. "בערעכען זיך ביז'ן אָוועגד, ווערא, בערעכען זיך, נאר!" האָט געזאגט מאריא אלעקסעיעוונא, און האָט מאטראָנא'ן עפּעס א שעפּטשע געטון אין אויער אריין.

"מאמע, דו ווילסט מיר עפּעס אָפּטהאָן, ארויסנעמען דעם שליסעל פון מיין טיהר, אדער עפּעס אנדערש, טהו גאר ניט. דו וועסט ערגער מאכען".

מאריא אלעקסעיעוונא האָט געזאגט דער קעכין: "מען דארף ניט". — ס'אָ חיה דאָס איז, די ווערקא! ער זאָל איהר ניט וועלען פאר איהר צורה, וואָלט מען זי געדארפט צובלוטיגען, אָבער איצט ווי קען מען זי גאר אָנריהרען? זי וועט זיך מיאוס מאכען, די פערפלוכטע!"

מען איז געגאנגען מיטאָג עסען. מען האָט געגעסען שווייגענדיג. נאָכ'ן מיטאָג איז ווערא־טשקא אוועק צו זיך אין צימער. פּאַוועל קאָנסטאנטיניטש, האָט זיך ווי געוועהנליך צוגעלעגט. אָבער עס איז איהם ניט געלונגען. קוים האָט ער אָנגעהויבען דרעמלען, איז אריין מאטראנא און געזאָגט אז דער אייגענטהימערינס דיענער איז געקומען; די אייגענטהימערין פון דער הויז בעט, אז פּאַוועל קאָנסטאנטיניטש זאָל באלד קומען צו איהר. מאטראנא האָט אין גאנצען געציטערט ווי א בלאט.

צו וואָס האָט זי געדארפט ציטערן?

8.

און ווי זאָל זי ניט ציטערן אז דורך איהר, דורך איהר לאנגע צונג איז ארויס דער גאנצער אונגליק? עס האָט זיך איהר געדארפט אויסריידען פאר דער פרוי פון דעם קוכער פון סטארעשניקאָוו'ס מוטער אז „אייער הערר האָט א שידוך גע־

טהאָן מיט אונזער פריילין". באלד האבען עס געוואוסט אלע דיענסטען און איינע פון זיי איז געלאָפען אָנזאָגען די נייעס צו אַנאַ פּעטראָוונא, סטאַרעשניקאָוו'ס מוטער.

אַנאַ פּעטראָוונא האָט געאויקעט, געאויקעט, צוויי מאָל איין חלשות געפאַלען און האָט געשיקט נאָך'ן זוהן. דער זוהן איז געקומען.

"מישעל, איז דאס אמת, וואס איך הער?" (מיט א טאָן פון כעס און צער)

"וואָס האָסטו געהערט, מאַמאַ?"

"אז דו האָסט געמאכט א פּאָרשלאָג דער... דער... טאָכטער פון אונזער פערוואַלטער?"

"יא, מאַמאַ."

"ניט אָנפרעגענדיג דער מאַמע'ס מיינונג?"

"איך האָב געוואָלט בעטען דיין צושטימונג נאָכדעם, ווי איך וועל קריגען איהר'ס".

"איך דענק, אז אין איהר איינוויליגונג האָסטו געקענט זיין מעהר פערזיכערט, ווי אין מיינער."

"מאַמאַ, היינט איז אזוי די מאָדע, אז פריהער פרעגט מען ביי דער מיידעל, און דאַן זאָגט מען שוין די עלטערן."

"איז עס אזוי, לויט דיין מיינונג? עס קען זיין, אז לויט דיין מיינונג איז אָנגענומען, אז די זיהן פון שעהנע פאַמיליען זאָלען חתונה האבען גאָט ווייסט מיט וועמען, און די מאמעס מוזען איינוויליגען דאַרויף?"

"זי, מאַמאַ, איז ניט א גאָט־ווייס־ווער; ווען דו וועסט זי דערקענען, וועסטו בעשטעהן אויף מיין אויסוואהל."

"ווען איך וועל זי דערקענען! — איך וועל זי קיין מאָל ניט דערקענען! בעשטעהן אויף דיין אויסוואהל! — איך פערבאָט דיר יעדען געדאַנק וועגען דיזען אויסוואהל! הערסט, כ'פערבאָט דיר!"

"מאַמאַ, ס'פיהרט זיך שוין ניט אזוי; איך בין קיין קליין אינגעל ניט, וואָס דו דאַרפסט מיך פיהרען ביי דער האַנד. איך ווייס אליין, וואו צו געהן."

"אָך!" אַננאַ פּעטראָוונאַ האָט פערדעקט די אויגען.

פאר מאריא אלעקסעיעוונא'ן, זשולי'ן און ווערעטשקא'ן פלעגט מיכאאיל איוואנאָוויטש בטול ווערן, אָבער דאָס זיינען דאָך געווען פרויען מיט שכל און כאַראַקטער; און דאָ, וואָס אָנבעטרעפט שכל, איז די שלאַכט א גלייכע, און אויב אפילו כאַראַקטער האָט די מאַמע א ביסעל מעהר, האָט אָבער דערפאַר דער זוהן א פעס־

טען באַדען אונטער די פיס; ביז איצט האָט ער מורא געהאַט פאַר דער מאַמע'ן בלויז אויס געוואָהנהייט, אָבער זיי ביידע האָבען גוט געדענקט, אַז אין דער ווירק־ ליכקייט איז זי ניט די בעל הבית'טע נור דעם בעל הבית'ס מוטער, ניט מעהר. דער בעל הבית איז ער. דערפאַר טאַקע האָט די מוטער זיך ניט געאיילט מיט'ן ענטשלאָ־ סענעם וואָרט „איך פערבאָט", האָט געצויגען דעם געשפרעך, האָפענדיג אַרונטער צו קלאָפּען און מיעד מאַכען דעם זוהן, נאָך איידער עס וועט קומען צו דער אמת'ער שלאַכט. אָבער דער זוהן איז שוין אַוועק אַזוי ווייט, אַז אומקעהרען זיך האָט מען שוין ניט געקענט, און ער האָט זיך שוין געמוזט האַלטען פעסט.

"מאַמאַ, איך פערזיכער איך, אַז קיין בעסערע טאָכטער וואָלט איהר ניט גע־ קענט האָבען."

"רצח! מוטער־מערדער!"

"מאַמאַ, לאָמיר זיך דורכרעדען קאַלטבלוטיג. פריהער אָדער שפּעטער מוז מען דאָך הייראַטען און אַ פערהייראַטער מאַן מוז האָבען אַ גרעסערע הוצאה ווי אַן אונ־ פערהייראַטער. איך וואָלט דאָך געקענט הייראַטען אַזעלכע, וואָס אַלע הכנסות פון הויז וואָלטען אַוועקגעגאַנגען אויף מיין ווירטהשאַפט. אָבער זי וועט זיין אַ גע־ האָרכזאַמע שנור, און מיר וואָלטען געקענט בלייבען וואָהנען מיט דיר, ווי ביז אַהער."

„רצח! מערדער! אַוועק פון מיינע אויגען!"

"מאַמע, זייט ניט בייז! איך האָב זיך מיט קיין שום זאַך ניט פאַרזינדיגט".

"האָט חתונה מיט אַזאַ גאָר ניט, און איז נאָך ניט שול־יג".

"נו, איצט, מאַמע געה איך אליין אַוועק. איך וויל ניט, אַז מען זאָל זי פאַר מיר אָנרופען מיט אַזעלכע נעמען".

מערדער! אַנאַ פּעטראָוונאַ איז געפאַלען אין חלשות, און דער זוהן איז אַוועק געגאַנגען, צופריעדען מיט דעם, וואָס ער האָט בראַ:ו אויסגעהאַלטען די ערשטע סצע־ נע, וועלכע איז וויכטיגער פון אַלע.

זעהענדיג, אַז דער זוהן איז אַוועקגעגאַנגען, האָט אַנאַ פּעטראָוונאַ אויפגע־ הערט צו חלש'ן, דער זוהן דרעהט זיך בעשטימט אַרויס פון די הענד! אַלס ענטפער צו "איך פערבאָט!" ערקלעהרט ער, אַז דאָס הויז געהערט צו איהם! אַנאַ פּעט־ ראָוונאַ האָט געקלעהרט, געקלעהרט האָט אויסגעגאָסען איהר ביטער הארץ פאַר דער עלטסטער קאַמער מערכען וועלכע האָט אין דיעזען פאַל אין גאַנצען געטהיילט מיט דער בעל הבית'טע די געפיהלען פון פעראַכטונג צו דער טאָכטער פונ'ם פערוואַל־ טער, האָט מיט איהר אָן עצה געהאַלטען און געשיקט נאָכ'ן פערוואַלטער.

"ביז איצט בין איך זעהר געווען צופריעדען מיט אייך, פּאַוועל קאָנסטאַנטי־ ניטש; אָבער איצט קענען די אינטריגען, אין וועלכע איהר האָט פיעלייכט קיין

אנטהייל ניט גענומען, מיך צווינגען זיך מיט אייך צו קריעגען".
"אייער עקסעלענץ, איך בין אין דעם גאר ניט שולדיג, גאט איז אן עדות".
"מיר איז שוין פון לאנג בעוואוסט, אז מיין זוהן שלעפט זיך נאך אייער טאכטער. איך האב איהם ניט געשטערט, ווייל א יונגער מאן קען דאך ניט לעבען אהן צושטרייאונג. איך שמייכעל צו צו די שפיעלערייען פון די יונגע לייט. אבער איך וועל ניט דערלאזען אזא ניעדריגען שידוך פאר מיין משפחה. ווי האט גאר אייער טאכטער געוואגט זיך אין קאפ ארייננעהמען אזעלכע אויסזיכטען?"
"אייער עקסעלענץ, זי האט ניט געוואגט צו האבען אזעלכע אויסזיכטען. זי איז א געהארכזאמע מיידעל, מיר האבען זי ערצויגען מיט דרך ארץ".
"וואס מיינט איהר דערמיט צו זאגען?"
"זי, אייער עקסעלענץ, וועט קיין מאל ניט וואגען צו געהען געגען אייער ווילען".
אנא פעטראוונא האט איהרע אויערען ניט געגלויבט. איז עס מעגליך, אין אמת'ן, אזא גליק?
"איהר דארפט שוין וויסען מיין ווילען... איך קען ניט צושטימען צו אזא מאדנעם, מען קען זאגען, ניט קיין גלייכען שידוך".
"מיר פיהלען דאס, אייער עקסעלענץ, און ווערא׳טשקא פיהלט דאס. זי האט טאקי אזוי געזאגט: "איך וואג ניט דער'רוגז'ן, זאגט זי, זייער עקסעלענץ".
"ווי אזוי דען האט דאס פאסירט?"
"אזוי איז דאס געווען, אייער עקסעלענץ: אייער זוהן האט אויסגעדריקט זיין וואונש פאר מיין ווייב, און מיין ווייב האט געזאגט, אז זי וועט איהם גאר ניט זאגען ביז מארגען אין דער פריה, און איך מיט מיין פרוי האבען בדעה געהאט, אייער עקסעלענץ, צו ערשיינען פאר אייך, און אייך אלעם מיטמהיילען, ווייל איצט, אזוי שפעט, האבען מיר ניט געוואגט צו בעאונרוהיגען אייער עקסעלענץ, און ווען אייער זוהן איז אוועקגעגאנגען, האבען מיר געזאגט ווערא׳טשקא'ן, אז זי זאגט עס אזוי: איך בין מיט אייך, פאפעניו און מאמעניו, גאנץ איינפערשטאנען, אז מיר דארפען אפילו ניט דענקען דערפון".
"איז זי דאך טאקע א קלוגע און עהרליכע מיידעל". ,
"געוויס, אייער עקסעלענץ, א געהארכזאמע מיידעל!"
"נו, עס פרעהט מיך זעהר, אז מיר קענען פערבלייבען גוטע פריינד. איך וועל אייך דערפאר בעלוינען. אט טאקי גלייך בין איך פערטיג צו בעלויגען. אויף דער פאראדנער טרעפ, וואו דער שניידער וואהנט, איז דאך די וואהנונג אויפ'ן צווייטען גארען לעדיג?"

„אין דריי טעג ארום ווערט זי פריי, אייער עקסעלענץ".

„נעהמט זי פאר זיך. איהר מענט אויסגעבען ביז 100 רובעל אויפ'ן אויספוצען איהר. דאס געהאלט וועל איך אייך פערגרעסערען אויף 240 רובעל א יאהר".

„ערלויבט מיר צו בעטען דאס הענטעלע פון אייער עקסעלענץ!"

„גוט, גוט; — טאטיאנא! (ס'איז אריין די עלטסטע קאמערמעדכען) געפין מיר מיין בלויען זיידענעם פאלטא. דאס שענק איך אייער פרוי. ער קאסט 150 רובל, (85 רובעל) איך האב איהם נור צוויי מאל (מעהר ווי 20 מאל) אנגעטהון! דאס שענק איך אייער טאכטער".

אנא פעטראוונא האט דעם פערוואלטער דערלאנגט א זעהר קליינעם פרויען זייגער. איך האב פאר איהם בעצאהלט דריי הונדערט רובעל, איך קען בעלוינען, און וועל אייך שפעטער ניט פערגעסען".

האבענדיג אוועקגעשיקט דעם פערוואלטער, האט אנא פעטראוונא ווידער א רוף געטהאן טאטיאנא'ן.

„רופט מיר אריין מיכאאיל איוואנאוויטש'ן, — ניין, איך וועל בעסער אליין געהען צו איהם. זי האט מורא געהאט, אז די שליח'טע זאל דערוויילע ניט איבער־געבען דעם זוהן'ס לאקיי, און דער לאקיי וועט איבערגעבען דעם זוהן דעם אינהאלט פון דעם פערוואלטערס מיטטהיילונג, דאן וועט דער עפעקט זיך אויסוועפען, און ס'וועט דעם זוהן פון איהרע ווערטער שוין ניט אזא שלאג טהון אין דער נאז אריין.

סטארעשניקאוו איז געלעגען און האט זיך גאנץ צופריעדען געדרעהט די וואנצען.

„צו וואס איז זי געקומען אהער? כ'האב דאך דא ניט קיין חלשות־טראפענס" האט ער געטראכט, ביים ערשיינען פון דער מוטער. אבער ער האט אויף איהר פנים דערזעהן דעם שטאלץ פון נצחון.

זי האט זיך אנידער געזעצט און געזאגט:

„זעץ זיך, מיין זוהן, און מיר וועלען זיך דורכרעדען".

און לאנג האט זי אויף איהם געקוקט מיט א שמייכעל. ענדליך האט זי אויס־געשפראכען: — „איך בין זעהר צופריעדען, מיין זוהן, טרעף, מיט וואס איך בין צופריעדען?"

„איך ווייס ניט וואס צו דענקען, מאמע; דו רעדסט אזוי זאנדערבאר"....

„דו וועסט זעהען, אז עס איז גאר ניט זאנדערבאר; טראכט אביסעל, פיליכט וועסטו פארט טרעפען".

ווייטער א לאנגער שווייגען. ער זוכט אין די געדאנקען און זי קוועלט אז פון

נצחון.

"דו קענסט ניט טרעפען, — איך וועל דיר זאָגען, דאס איז זעהר איינפאך און נאַטירליך; אויב דו זאלסט האָבען א פונק פון ערלען געפיהל, וואָלסטו געטראָפען. דיין ליעבהאבערין, — אין פריהעריגען געשפרעך האָט אַנא פעטראָוונא פאָרזיכטיג מאַנעווירט, איצט האָט מען שוין ניט געדארפט קיין פאָרזיכטיגקייט: פונ'ם שונא איז שוין צוגענומען דאס מיטעל זי צו בעזיעגען, — דיין ליעבהאָבעריז, — פראָטעסטירט ניט געגען דעם נאָמען. דו האָסט אליין אומעדום צופויקט, אַז זי איז דיין ליעבהאָבערין, דיזע פעראַכטעטע בעשעפעניש... דיזעס וועזען פון נידעריגער אָבשטאַמונג, נידעריגער ערציהונג, נידעריגער אויפפיהרונג.

"מאַמע, איך וויל ניט הערען אַזעלכע אויסדריקע וועגען דער מיידעל, וואָס וועט זיין מיין פרוי".

"איך וואָלט זיי טאָקי ניט געברויכט, ווען איך זאל דענקען, אז זי וועט זיין דיין פרוי. אָבער איך האָב טאָקי אָנגעפאַנגען מיט דעם צוועק, אום דיר צו ערקלעהרען, אז דאס קען ניט זיין, און ווארום עס קען ניט זיין. לאָז זשע מיך ענדיגען. איך וויל זאָגען, אז דיין ליעבהאבערין, דאס וועזען אָהן א נאָמען, אָהן ערציהונג, אָהן אויפפיהרונג, אָהן געפיהלען — אפילו זי האָט דיך פערשעהמט, אפילו זי האָט פערשטאַנען די אונאַנשטענדיגקייט פון דיין פערלאַנג"...

"וואס, וואס, מאמע? זאָג זשע!"

"איך האָב געוואלט זאָגען, אז אפילו זי — פערשטעהסט, אפילו זי! — האָט געקענט פערשטעהען און אָבשעצען מיינע געפיהלען. אפילו זי! ווען זי איז געוואָהר געוואָרען פון איהר מוטער, וועגען דיין פאָרשלאָג, האָט זי געשיקט דעם פאָטער מיר זאָגען, אַז זי וועט ניט געהן געגען מיין ווילען, און וועט ניט פארשעהמען אונזער משפחה מיט איהר פערפלעקטען נאָמען".

"מאמאָ, איהר נאַרט מיך?"

"צו אונזער ביידענס גליק, ניין. זי זאָגט, אַז"...

אָבער סטארעשניקאָוו איז שוין ניט געווען אין צימער, ער האָט שוין געהאַלטען אין ארויפוואַרפען דעם מאַנטעל.

"האלט איהם, פיאָטר, האלט איהם!" האָט אַנא פעטראָוונא געשריען צום דינער. פיאָטר האָט געעפענט דאס מויל פון אזא אויסערגעוועהנליכען בעפהל, אָבער סטארעשניקאָוו איז שוין געלאָפען אויף די טרעפ.

.9

"נו, וואָס הערט זיך?" האָט מאריא אלעקסעיעוונא געפרעגט ביים אריינגעקומענעם מאַן.

"אויסגעצייכענט, מאמעלע;" זי איז שוין געוואָהר געוואָרען און זאָגט: ווי וואָגט איהר? און איך זאָג: מיר וואָגען טאַקי נים, אייער עקסעלענץ, אין וועראטשקא אפילו האָט אויך ענטזאָגט.

"וואָס? וואָס? אזוי האָסטו פֿון נארישקייט א בורטשע געטאָהן, דו עזעל?"

"מאַריא אלעקסעיעוונא"...

"עזעל! פֿאַרלעץ! דער'הרג'עט זאָלסטו ווערען! נאַזשע דיר!" — דער מאַן האָט געקראָגען א פֿאַטש.—"נא זשע דיר! — נאָך א פראסק. — "אַט אזוי דאַרף מען דיך לערנען, דעם נאַר!"

זי האָט איהם אָנגעכאַפּט פֿאַר די האָר און איהם גענומען שלעפּען. די לעקציאָן האָט געדויערט נים ווענינ צייט, ווייל ווען סטאָרעשניקאָוו איז אָנגעקומען אין צימער, האָט ער געפונען מאַריא אלעקסעיעוונא'ס לעקציאָן נאָך אין פולען גלאַנץ.

"עזעל, אפילו די טהיר האָט ער נים פערמאַכט, און וואָס פאַר א לאַגע, פֿרעמדע מענשען געפינען אונז! וואָלסט זיך כאָטש שעהמען, שוויין איינער!"

האָט זיך מאַריא אלעקסעיעוונא אָבגערופען.

„וואו איז ווערא פּאַוולאָוונא? איך דאַרף זעהן ווערא פּאַוולאָוונא'ן, טאַקי באַלד. איז עס מעגליך אז זי ענטזאָגט?" האָט געפרעגט סטאָרעשניקאָוו.

די אומשטענדען זיינען געווען אזוינע שווערע, אז מאַריא אלעקסעיעוונא האָט אזש א מאָל געטהאָן מיט דער האַנד. דאָס זעלבע האָט פּאַסירט מיט נאַפּאָליאָנען נאָך דער וואַטערלאָער שלאַכט, ווען דער מאַרשאַל גרושי האָט בעוויזען, אז ער איז נאַריש, ווי סטאָרעשניקאָוו, און לאַפּאַיעט האָט גענומען פּרעך ווערען ווי וועראטשקא. נאַפּאָלעאָן האָט זיך געמאַטערט, געמאַטערט, האָט בעוויזען וואונדערס פון קונסט,—און איז געבליבען מיט גאָרנישט, און האָט נור געקענט א מאָל טהאָן מיט דער האַנד און זאָגען: איך זאָל זיך אָפּ פון אלץ, זאָל טאָהן ווער עס וויל, וואָס ער וויל, מיט זיך און אויך מיט מיר.

"ווערא פּאַוולאָוונא! איהר ענטזאָגט מיר?"

"אורטהיילט אליין, צו קען איך אייך נים ענטזאָגען."

"ווערא פּאַוולאָוונא! איך האָב אייך גרויזאַם בעליידיגט, איך בין שולדיג, און בין ווערטה בעשטראָפט צו ווערען, אָבער איך קען אייער ענטזאָגונג נים אריבערטראָגען."

וועראטשקא האָט צוגעהערט עטליכע מינוטען; ס'איז דאָך ענדליך שוין צייט צו מאַכען אן ענדע—ס'איז שווער.

"ניין, מיכאַיל איוואַניטש, גענוג; הערט אויף. איך קען נים בעשטעהן".

"אויב אזוי, בעט איך אייך איין זאך: רחמים. איצט איז נאך אין אייך פריש דער געפיהל פון מיין בעליידיגונג... גיט מיר איצט נים קיין ענטפער, לאָזט מיר נור צייט צו פערדינען אייער פערגעבונג! איך צייג זיך אייך נידריג, געמיין, אָבער זעהט, פיעלייכט וועל איך זיך אויסבעסערען, איך וועל געברויכען אלע מיינע קרעפטען אויף אויסצובעסערען זיך! העלפט מיר, שטופט מיך איצט נים אוועק, גיט מיר צייט, איך וועל אייך אלעס פּאָלגען! איהר וועט זעהן ווי געהאָרכזאם איך בין; ס'קען זיין איהר וועט אין מיר אויך עפּעס גוטעס דערזעהן, גיט מיר צייט".

איך האָב מיטלייד מיט אייך", האָט ווערראָטשקא געזאגט, "איך זעה די ערנסט־קייט פון אייער ליעבע" (ווערראָטשקא, דאס איז נאָך גאר קיין ליעבע נים, דאס איז נור א צוזאמענמישעניש פון העסליכקייט מיט אלערליי געמיינהייט, — ליעבע איז נים דאס; נים יעדער ליעבט די פרוי, פון וועמען איהם איז אונאנגענעהם צו קרינען ענטזאגונג, — ליעבע איז גאר נים דאס — אָבער ווערראָטשקא ווייסט דאס נאָך נים, און איז גערירט.) "איהר ווילט איך זאל נים געבען קיין ענטפער — גוט. אָבער איך ווארען אייך, אז דאס אָפּלעגען וועט פיהרען צו גאר נים. איך וועל אייך קיין מאָל נים געבען קיין אַנדער ענטפער, ווי דעם, וואָס איך האָב אייך היינט געגעבען".

"איך וועל פערדינען, פערדינען, אן אנדער ענטפער, איהר רעטעט מיך! ער האָט אָנגעבאָפּט איהר האנד און גענומען קושען".

מאריא אלעקסעיעוונא איז אריין אין צימער, און היגגעריסען פון די געפיה־לען, האָט זי געוואָלט בענשען די ליעבע קינד־ער אָהן פּאָרמאליטעטען, דאס הייסט אָהן איהר מאן, און שוין דער נאָך איהם אריינרופען און זיי בענשען פּאָרמעל. סטאָרעשניקאָוו האָט צושטערט א האלב פון איהר פרייד, ערקלעהרענדיג איהר, אז אבוואהל ווערא פּאוולאָוונא איז נאָך נים בעשטאנען, אָבער זי האָט נאָך נים ענטזאגט, נור אָבגעלעגט דעם ענטפער. שלעכט, אָבער דאָך פּאָרט בעסער אין פער־גלייך מיט פריהער.

סטאָרעשניקאָוו איז א היים געקומען מיט א נצחון. ווידער איז ארויפגע־שוואומען דאס הויז, און אנא פעטראָוונא האָט געמוזט ווידער חלש'ן.

מאריא אלעקסעיעוונא האָט גאָר נים געוואוסט, וואָס צו דענקען וועגען ווע־ראָטשקאָ'ן. די טאָכטער האָט געוויס אי גערעד־ט, אי געהאנדעלט געגען דער מו־טער'ס ווילען. אָבער ס'איז אויסגעקומען, אז זי האָט ביינגעקומען אלע שוויריג־קייטען, מיט וועלכע מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך נים געקענט סבראָווען. מען זאל אורטהיילען נאָכ'ן גאנג פון דער זאך איז אויסגעקומען, אז ווערראָטשקא וויל

דאס זעלבע, וואס מאריא אלעקסעיעווגא, נור אלס א געלערנטע און דורכגעטריבענע ממזר'טע בעארבייט זי דעם עסק אויף אן אנדער מאניער. אבער אויב אזוי, ווארום זשע זאגט זי עס ניט דער מוטער ? למשל : מאמעניו, איך וויל דאס זעלבע, וואס דו, זיי רוהיג! אדער איז זי שוין טאקי אזוי דער'רוגזט.אויף דער מוטער, אז די זאך, ארום וועלכער זיי וואלטען געדארפט ארבייטעןביידע אין איינעם, וויל זי גאר פיהרען אהן דער מוטער ? דאס וואס זי ציהט אב דעם ענטפער, האט מאריא אלעקסעיעווגא גוט פערשטאנען ; זי וויל אזוי אויסמושטירען דעם חתן, אז ער זאל אהן איהר קיין דיבע ניט קענען טהון, און צווינגען אנא פעטראיוגא'ן זיך אונטערצור געבען. ס'איז קלאהר, זי איז נאך ביטרער פון מאריא אלעקסעיעווגא'ן אליין.

ווען מאריא אלעקסעיעווגא האט אזוי געטראכט, האבען איהרע געדאנקען זי געבראכט טאקי נור צו דער איבערצייגונג. אבער די אויגען און אויערען האבען אימער געצייגט פונקט פארקעהרט. דאך, וואס טוט מען, אויב ס'איז טאקי ניט אזוי און די טאכטער וויל ווירקליך ניט הייראטען סטארעשניקאוו'ן ? זי איז אזא ווילדע חיה, אז ס'איז ניט צו וויסען ווי זי איינצוצאמען. ס'איז גאנץ מעגליך אז ווערקא, די טויגעניכטס, וויל ניט הייראטען, — ס'איז זאגאר קיין צווייפעל ניט, — דער געזונטער פערשטאנד איז געווען צו שטארק ביי מאריא אלעקסעיעווגא'ן, אז זי זאל זיך אליין אפנארען מיט איהר אייגענע בעהויפטונגען איבער ווערא טשקא'ן, אלס א ביטרע אינטריגאנטקע ; אבער די מויד ארבייט אזוי, אז אויב זי הייראט יא, דאן וועט זי שוין זיין די פולע הערשערין, אי איבער'ן מאן, אי איבער זיין מוטער, אי איבער'ן הויז, — וואס זשע בלייבט איבער צו טהון ? ווארטען און קוקען, מעהר טאר מען גאר ניט טהון. איצט וויל נאך ווערקא ניט, זי וועט זיך צוגע־ געוואהנען, וועט זי שוין וועלען. נו, און אביסעל טאקי מיט בייזען אויך. אבער ווען ס'איז די צייט דאצו. איצט דארף מען נאר ווארטען ווען דיעזע צייט וועט קומען. און מאריא אלעקסעיעווגא האט געווארט. דער געדאנקען, אז ווערא טשקא טרייבט צו דער חתונה, געגען וועלכען איהר געזינטער פערשטאנד האט פראטעס־ טירט, איז איהר אבער געווען אנגענעהם. אלץ, אויסער די ווערטער און האנדלונ־ גען פון ווערא טשקא'ן, האט באשטעטיגט דיעזען געדאנק : דער חתן איז געווען א זיידענער.

סטארעשניקאוו'ס מוטער האט זיך געראנגעלט א וואך דריי, אבער דער זוהן האט זי געסטראשעט מיט'ן הויז, און זי האט זיך אונטערגעגעבען. זי האט אויס־ געדריקט דעם וואונש זיך מיט ווערא טשקא'ן צו בעקענען, — ווערא טשקא איז ניט געגאנגען צו'ן איהר. אויף דער ערשטער מינוט האט מאריא אלעקסעיעווגא

געטראכט, ווען זי וואָלט געווען אויף וועראָטשקא'ס אָרט וואָלט זי געהאנדעלט קליגער: וואָלט יא געגאנגען נור איבערדענקענדיג, האָט זי פערשטאַנען, אז ניט געהען — איז פיעל קליגער. אָך, איז דאָס א ביטרע ממזר'טע! — און ווירקליך: א וואָך צוויי ארום איז אנא פּעטראָוונא אליין אריינגעקומען מיט'ן אויסרעד אָנצוקוקען די נייע בעפּוצונגען פון דער נייער קווארטיר. זי איז געווען קאַלט און בייסענדיג ליעבהערציג; נאָך איהרע צוויי דריי שטאָך ווערטער איז זיך וועראטשקא אוועק צו זיך אין צימער; איידער וועראטשקא איז אוועק, האָט מאריא אלעקסעיעוונא ניט געדענקט, אז ס'איז גוט אוועקצוגעהן, האָט געדענקט: מען דאַרף ענטפערען אַ שטאָך אויף אַ שטאָך, אָבער ווען וועראטשקא איז יא אוועק געגאנגען האָט מאריא אלעקסעיעוונא באלד פערשטאַנען: יאָ, אוועק געהען איז דאָס בעסטע, — זאָל איהר דער זוהן דערגעהן די יאָהרען, נאָך בעסער! אין א וואָך צוויי־דריי ארום איז אנא פּעטראָוונא ווידער אריינגעקומען, און האָט שוין ניט געזאָגט קיינע אויסרעדען, נור'איינפאך געזאָגט, אז זי איז זיי געקומען בעזוכען, און אין וועראטשקא'ס אנוועזענהייט האָט זי שוין קיין שטעכווערטער ניט געגעבען.

אזוי איז זיך די צייט געגאנגען. דער חתן האָט וועראטשקא'ן געגעבען מתנות; דאָס איז געטהון געווארען דורך מאריא אלעקסעיעוונא'ן, ביי וועמען זיי זיינען טאַקי, נאַטירליך, פערבליבען, גראדע ווי דער זייגער פון אנא פּעטראָוונא'ן; דאָך ניט אלע; איינינגע, די ביליגערע, האָט מאריא אלעקסעיעוונא וועראטשקא'ן אבגעגעבען, זאָגענדיג אַז דאָס זיינען ניט אויסגעקויפטע משכנות. מען האָט דאָך געדאַרפט אז דער חתן זאָל זעהן אויף דער כלה כאָטש איינינגע פון זיינע זאכען. ער האָט געזעהן און זיך איבערצייגט, אז וועראטשקא האָט בעשלאָסען צו בעשטעהן. אויב ניט וואָלט זי דאָך ניט אָנגענומען זיינע מתנות; ווארום זשע ציהט זי אזוי לאנג? ער אליין האָט פערשטאנען, און מאריא אלעקסעיעוונא האָט איהם אויך אָנגעצייגט ווארום; זי ווארט ביז זיין מוטער ועט אין גאנצען זוייך ווערען.... און ער האָט זיך גענומען מיט א פערדאָפּעלטער פלייסיגקייט ציהען זיין מוטער אויפ'ן שטריקעל — די בעשעפטיגונג האָט איהם פערשאַפט ניט ווענינ פערגעניגען.

אויף אזא'ן אופן האָט מען וועראטשקא'ן געלאָזט צו רוה; מען האָט איהר געקוקט אין מויל אריין. דאָס שטעהען אויף דער סטרונע פאר איהר איז איהר געווען העסליך, און זי האָט זיך געסטאַרעוועט צו זיין וואָס ווענינער מיט דער מוטער. די מוטער האָט אויפגעהערט וואגען אריינצוקומען אין איהר צימער, און ווען וועראטשקא איז דארט געזעסען, דאָס הייסט, כמעט א גאנצען טאָג, האָט מען

זי ניט בעאונרוהיגט. סטאָרעשניקאָוו'ן האָט זי אַמאָל יאָ ערלויבט אריינצוקומען אין איהר צימער. ער איז צו'ן איהר געוועזן געהאָרכזאם, ווי אַ קינד. זי פלעגט איהם הייסען לעזען, — פלעגט ער לעזען פלייסיג, גלייך ווי ער וואָלט זיך געפּערטיגט צו אַן עקזאַמען; ער האָט וועניג וואס טאָלק ארויסגעטראָגען פונ'ם לעזען. זי פלעגט פּראָבירען איהם העלפען מיט געשפּרעך, — דער געשפּרעך איז איהם געווען מעהר פערשטענדליך ווי די ביכער, און ער האָט געמאַכט עטוואס פּאָרטשריטע, לאַנגזאַמע, ניט קיין גרויסע, אָבער אַלץ פאָרשריטע. ער האָט שוין אָנגעפאַנגען זיך עטוואס אנשטענדיגער צו האַלטען צו זיין מוטער, אנשטאָט זי צו ציהען אויפ'ן שטריקעל, האָט ער זי שוין נור געהאַלטען אין דער צוים.

אזוי זיינען אוועק דריי פיער מאָנאַט. עס איז געווען אַ מלחמה־שטילשטאַנד, עס איז געווען רוהע, אָבער יעדען טאָג האָט געקענט אויסברעכען אַ שטורם, און ווערא'טשקאַ'ן פלעגט דאָס האַרץ איינפאַלען פון דער שווערער ערוואַרטונג — ניט היינט איז מאָרגען, און סטאָרעשניקאָוו, אָדער איהר מוטער, וועט צושטעהן מיט דער פאָדערונג, אַז זי זאָל איינשטימען. עוויג וועלען זיי דאָך ניט וואַרטען. אָבער אין דער ווירקליכקייט איז אזעלכעס ניט געשעהן; איך זאָל וועלען פערנאַרען מיט אונקלאָהרהייט, וואָלט איך איצט ניט געזאָגט, אַז עס איז גאָר ניט פאָרגעקומען:

אָבער איך שרייב אָהן קונצען און דארום זאָג איך: קיין שפּאַנענדער צוזאַמענשטויס וועט ניט זיין, די לאַגע וועט זיך אויפלעזען אָהן שטורמען, אָהן דונערען און בליצען.

צווייטער קאפיטעל.

די ערשטע ליעבע און די געזעצליכע הייראט.

.1

ס׳איז בעקאנט, אז אין די פריהעריגע צייטען פלעגען אזעלכע פאסירונגען זיך ענדיגען אויף אזא אופן: אז אויסגעצייכענטע מיידעל אין א ניעדריגער פאַמיליע, דער חתן וועלכען מען האָט איהר מיט געוואלט אָנהענגען איז א שטיק גאָר־ניט, וועלכער געפעלט איהר ניט, און וועלכער איז אליין שוין אזוי אויך א טויגעניכטס, און וואָלט וואס ווייטער אלץ ערגער געווארען; אָבער האלטענדיג זיך מיט־געוואלד לעבען איהר, ניט ער זיך איהר אונטער, און ביסלעכווייז ווערט ער עהנליך צו א נישקשה׳דיגען מענשען, ניט קיין גוטען, אָבער אויך ניט קיין שלעכטען. דאס מיידעל וועלכע האָט איהם אין אנפאנג ניט געוואָלט, האָט שטופען־ווייז זיך צוגעוואָהנט איהם אימער צו האָבען אונטער דער האנד; און, קומענדיג צו׳ר איבערצייגונג, אז פון די ביידע צרות, נעמליך אזא מאן און אזא משפחה, ווי איהרע, איז שוין דער מאן די קלענסטע צרה, און זי בעשליסט זיך דעם יונגען מאן צו בעגליקען. אין אָנפאנג איז איהר געוועזען זעהר ניט גוט גליקליך צו מאכען אָהן ליעבע; אָבער דער מאן איז געוועזען א געהאָרזאמער; ס׳מאכט ניט אוים; איינלעבען זיך הייסט איינליעבען זיך, און זי פלעגט פערוואנדעלט ווערען אין די נעװעהנליכע גוטע דאמע, דאס הייסט אין א פרוי, וואס אליין איז זי טאקי א גאנץ גוטע, אָבער האָט זיך צוגעפּאַסט צו די פוסטקייט, און איז געבליבען לעבען אויף דער וועלט, נור אום איבערצושטופען דאס לעבען.

אזוי איז עס פריהער געשעהן מיט די גוטע מיידלעך, אזוי איז עס פריהער געשעהן מיט די גוטע יונגע לייט, וואס אלע זיינען זיי געווארען וואוילע מענשען און האָבען געלעבט אויף דער וועלט נור אום איבערצושטופען דאס לעבען.

אזוי איז עס געווען פריהער, ווייל נעפּיהלפאָלע מענשען זיינען געוועזען זעהר ווענינ; אויף זיי איז געוועזען א גרויסער יקרות.

אָבער איצט זיינען אָפטער און אָפטער דא אנדערע פעלע: די געפיהלפאָלע מענשען האָבען אָנגעהויבען זיך צובעגעגנען. ווי קען דען דאס ניט פאסירען אָפטער און אָפטער, ווען די צאָהל פון אזעלכע מענשען וואקסט פון יאָהר צו יאהר? און מיט דער צייט וועט דאס ווערען דער געוועהנליכסטער פאל, און נאָך שפּעטער וועט

שוין גאר ניט זיין קיין אנדערע פעלע, ווייל אלע מענשען וועלען זיין אזעלכע. דאַן וועט זיין זעהר גוט.

ווערָאַטשקאַ'ן איז שוין איצט אויך גוט. דערפאר דערצעהל איך איהר לעבען (מיט איהר ערלויבנים) ווייל, אויף ווי פיעל איך ווייס, איז זי איינע פון די ערשטע פרויען, וועמעס לעבען האָט זיך גוט איינגעאָרדענט. די ערשטע פעלע האָבען אַן היסטאָרישען אינטערעס. די ערשטע שוואַלב אינטערעסירט זעהר שטאַרק די איינוואָהנער פון די קאלטע לענדער.

דער פאל, פון וועלכען איהר לעבען האָט זיך אָנגעהויבען גוט איינצואָרדנען, איז געוועזען אזעלכער; מען האָט געדארפט אָנפאנגען צו פערפערטיגען צו דער גימנאזיע וועראטשקאס קליינעם ברודערל. דער פאטער האָט גענומען נאָכפרעגען ביי די מיטבעאַמטע אויף א ביליגען לעהרער. איינער פון זיי האָט איהם רעקאָמענדירט א מעדיצינישען סטודענט לאָפּוכאָוו.

א מאָל פינף אדער זעקס איז שוין לאָפּוכאָוו געוועזען אויף זיינע נייע שטונדען איידער ווערָאַטשקא און ער האָבען זיך דערזעהען. ער פלעגט זיצען מיט פעדיאַ'ן אין איין עק פון דער קווארטיער, און זי אין דעם צווייטען, ביי זיך אין צימער. אָבער די עקזאמענס אין דער אקאדעמיע זיינען אָנגעקומען; האָט ער איבערגעביטען די שטונדען פון דער פריה אויף אבענד, ווייל אין דער פריה האָט ער אליין געמוזט לערנען, און ווען ער איז געקומען אין אבענד האָט ער געטראָפען די גאנצע פאמיליע ביי טהעע.

אויף דער קאנאַפּע זיינען געזעסען די בעקאנטע פערזאָנען: דעם שילערס טאטע־מאמע, לעבען דער מאמען אויפ'ן שטול, דער שילער, און אביסעל ווייטער, אַן אונבעקאנטע פערזאָן — א הויכע, שלאנקע מיידעל, א גאנץ טונקעלע, מיט געדיכטע שווארצע האָר — "געדיכטע, שעהנע האָר" — מיט שווארצע אויגען — "שעהנע אויגען, זאָגאר זעהר שעהנע" — מיט א זיד־לענדישען טיפּ פון געזיכט, — ווי א קליין־רוססלענדישע: ניין, גיכער א קאווקאזער טיפּ; ניש'קשה, זעהר א שעהן געזיכט, אביסעל צו קאלט, דאס איז שוין גאָר ניט זיד־לענדיש; פריש און געזונט: ס'וואָלט געוועזען גאנץ שלעכט פאר אונז, דאקטוירים, ווען דאס גאנצע פאָלק וואלט געוועזען אזוי! יא, די פארב א געזונטע און די ברוסט א ברייטע, — זי דארף ניט דעם דאקטאר. באלד ווי זי קומט ארוים אין דער וועלט אריין, וועט זי מאכען אַן עפעקט. אָבער וואס געהט עס מיך אָן". אזוי האָט זיך געטראכט דער לעהרער.

און זי האָט אויך א קוק געטהון אויף דעם אריינגעקומענעם לעהרער. דער סטו־

דענס איז שוין ניט געווען קיין אינגעל, א מאַן פון מיטעלען וואוקס, אדער אביסעל העכער פון מיטעלען וואוקס, מיט טונקעלע ברוינע האָאר, מיט רעגעלמעסיגע, זאַגאר שעהנע געזיכטציגע, מיט א שטאָלצען און בראווען אויסזעהען — "ניט קיין מיאוס'ער, און ס'קען זיין, א גוטער, נור אביסעל צו סעריעז".

אין די גערמאנקען האָט זי צוגעזעצט: "אָבער וואס געהט עס מיך אָן?" ווייל עס איז קיין פראגע ניט געווען, צו וועט זי זיך מיט איהם אינטערעסירען. האָט איהר שוין דען פעדיא ניט אָנדערצעהלט אזוי פיעל, אז ס'איז געוואָרען לאנגוויי־ליג צו הערען? — "ער, שוועסטערעל, איז א גוטער, אָבער ניט קיין רעדעוודיגער. און איך זאָג איהם, שוועסטערעל, אז דו ביזט א שעהנע, און ער, שוועסטערל, זאגט: "נו, וואס איז?" און איך שוועסטערעל, זאָג איהם: אלע ליעבען דאָך די שעהנע, און ער זאָגט: "אלע נאראנים ליעבען זיי", און איך זאָג: און איהר ליעבט זיי גאר ניט? און ער זאגט: "איך האָב קיין צייט ניט", און איך שוועסטערעל זאָג איהם: ווילט איהר זיך מיט ווערראטשקא'ן גאָר ניט בעקענען? און ער זאָגט: כ'האָב אָהן איהר א סך בעקאנטע".

דאָס אלעס האָט פעדיא אָנגעפלוידערט שוין באלד נאָך דער ערשטער לעקציאָן, און שפּעטער פלעגט ער אלץ אויף אזא'ן אופן פלוידערען נאָך מיט פערשיעדענע אזעלכע צוזעצונגען: "איך האָב איהם היינט, שוועסטערעל, געזאגט, אז אויף דיר קוקט יעדער, ווען דו קומסט ערגעץ, און ער, שוועסטערעל, האָט געזאגט: "נו, זעהר גוט"; און איך האָב איהם געזאגט: און איהר ווילט אפילו אויף איהר ניט קיין קוק טהון? און ער האָט געזאגט: "איך וועל נאָך זעהען". אדער, שפּעטער: און איך האָב איהם שוועסטערעל, דערצעהלט, ס'ארא קליינע הענטעלעך דו האָסט, האָט ער, שוועסטערעל, געזאגט: "אייך ווילט זיך אביסעל פלוידערען, איז דען ניטא עפּעס אנדערש צו רעדען, אינטערעסאנטערעס?"

און דער לעהרער האָט זיך דורך פעדיא'ן דערוואוסט אלעס, וואס מען האָט געברויכט צו וויסען איבער דער שוועסטער. ער פלעגט פעדיא'ן אבהאלטען פון ריי־דען איבער די פאמיליען אנגעלעגענהייטען, נאָר ווי קען מען א ניין יעהריגען קינד שטערען פאר אייך אויסצובאָלבען אלעס, סיידען מען שרעקט איהם איין? אויפ'ן פינפטען וואָרט געלינגט אייך איהם אבצושטעלען, אָבער, שוין צו שפּעט, קינדער הויבען דאָך אָן אָהן א פּאררעדע, גלייך פון דעם תוך; און צוזאמען מיט אנדערע ער־קלעהרונגען איבער אנדערע פאמיליען אנגעלעגענהייטען, האָט דער לעהרער דער־הערט דיעזע רייד: "מיין שוועסטערעל האָט שוין גאר א רייכען חתן! די מאמע זאָגט: דער חתן איז א נאַר!" "אוי, ווי די מאמע נעהט עס ארום דעם חתן!" "און די מאמע זאגט: מיין שוועסטערעל האָט קלוג געפאנגען דעם חתן!" "און

די מאמע זאגט: איך בין כיטרע, אָבער ווערֿאטשקא איז נאָך כיטרער פון מיר!"

"און די מאמע זאָגט: מיר וועלען דעם חתן'ס מאמע פונ'ם הויז ארויסטרייבען", און זא ווייטער.

נאטירליך, מיט אזעלכע אויסקינפטע איינער איבער דעם אנדערען, האָבען די יונגע לייטע געהאט גאר ווייניג לוסט זיך צובעקענען. פון דעסטוועגען, ווייסען מיר דערוויילע, אז דאס איז געווען נאטירליך נור אויף ווערֿאטשקא'ס זייט: זי איז נאָך ניט געשטאנען אויף דער שטופע פון דער ענטוויקלונג, אז זי זאל זיך סטארען צו "בעזיעגען די ווילדע", און "צוימען דיעזען בער", און איז עס אידר דען געלעגען אין קאָפּ? זי איז געווען צופריעדען, אז מען לאָזט זי צורוה. זי איז געווען א צו־שלאָגענער, אויסגעמאטערטער מענש, וועלכען ס'האָט געגליקט זיך עפּעס אזוי אוועק־לעגען, אז די צובראכענע האנד איז שטיל געבליבען, און דעם ווייטאָג אין זייט הערט מען ניט, און וואס האָט מורא זיך א קעהר טהון אום דאס פריהערדיגע ברעכען אין אלע גלידער זאל ניט צוריק קומען. ווי ליעגט איהר אין זינען צו מאכען. ניי בע־קאנטשאפט, און דערצו נאָך מיט יונגע לייט?

יא, אזוי איז געווען ווערֿאטשקא; נו, און ער? לויט פעדיא'ס ווערטער, איז ער א שעמעוודיגער, און דער קאָפּ איז ביי איהם אָנגעפּילט מיט ביכער, און אנאטאָ־מישע אפּאראטען, וואס פערשאפּען דעם זיסטען תענוג פאר דער זעעלע פון א גוטען מעדיצינישען כטודענט. נור אפשר, האָט זי זיך אמאָל געטראכט, האָט דאס אלעס פעדיא אויף איהם אויסגעטראכט?

.2

ניין, פעדיא האָט דאס ניט אויסגעטראכט אויף איהם. לאפּוכאָוו איז טאקי גע־ווען אזא סטודענט, וועמעס קאָפּ איז געוועןאָנגעפּילט מיט ביכער, — מיט וואס פיר ביכער, דאס וועלען מיר שוין זעהן אין די ביבליאָגראפישע נאכפארשונגען פון מאריא אלעקסיעוונא'ן, — און מיט אנאטאָמישע פרעפּאראטען ניט אָנפילענדיג דעם קאָפּ מיט פרעפּאראטען. קען מען קיין פראָפעסאר ניט זיין, און לאפּוכאָוו האָט טאקי נור אויף דעם ארויסגעקוקט.

אין זיינע געלד. אנגעלעגענהייטען, האָט לאפּוכאָוו געהערט צו דער זעהר קליינער מינאָריטעט פון מעדיצינישע פרייע סטודענטען, דאס הייסט, פון די סטודענטען וואס לעבען ניט אויף דער רעגיערונג'ס נעהאלט, און צו דער זעלבער צייט ליידען ניט קיין הונגער און קעלט. ווי פון וואס עס לעבט די גרויסע מאיאָרי־טעט פון זיי — דאס ווייס נור גאָט אליין, און פאר די מענשען איז דאס אונבע־גרייפליך. אָבער אונזער צעהלונג וויל זיך ניט בעשעפטיגען מיט מענשען וואס נויטיגען זיך אין עסענוואָרג; דערפאר וועלען מיר נאר אין 2—3 ווערטער דער־

מאַנען וועגען יענער צייט. ווען לאַפּוראַוו האָט זיך געפונען אין אַזאַ ניט פּאַסיגען צושטאַנד.

און געפינען אין אַזאַ צושטאַנד האָט ער זיך ניט לאַנג — אַ יאָהר דריי, זאָגאַר נאָך ווייניגער.

איידער ער איז אַנגעקומען אין דער מעדיצינישער אַקאַדעמיע האָט ער געהאַט גענוג צו עסען. דער פאָטער זיינער, אַ ריאַזאַנער בירגער, האָט געלעבט, לויט זיין בירגערליכער גראַד, ניט אָרים, דאָס הייסט זיין פאַמיליע האָט געהאַט באַרשט מיט פלייש, ניט בלויז זונטאָג אליין, און האָט זאָגאַר געטרונקען טהעע יעדען טאָג. אויסהאַלטען דעם זוהן אין גימנאַזיע האָט ער שוין ווי ס'איז געקענט. דער זוהן האָט שוין זייט זיין פונפצעהנטען יאָהר דאָס אליין עטוואָס פערלייכטערט, געבענדיג אייניגע שטונדען. אָבער אום אויסצוהאַלטען דעם זוהן אין פעטערבורג זיינען שוין די מיטלען פון פאָטער ניט געווען גענוג; אין די ערשטע צוויי יאָהר, האָט לאָפּוכאָוו זאָגאַר געקריעגען פון דער היים אַ 35 רובעל אַ יאָהר, און אויך כמעט אַזוי פיעל האָט ער געקראָגען פאַר'ן איבערשרייבען פאַפּיערען. פריי פערדינגענדיג זיך אין איינעם פון די קוואַרטאַלען פון דעם וויבאָרגער געריכט־הויז,—אָט, נור אין דיעזער צייט, האָט ער זיך גענויטיגט. און שולדיג אין דעם איז ער געווען טאַקי אליין: ער איז געווען אויף רעגיערונגס קאָסטען, אָבער ער האָט עפּעס פערפיהרט אַ קריעג, און האָט געמוזט אוועק אויף אייגענע קעסט.

ווען ער איז געווען אויפ'ן דריטען קורס, האָבען זיינע געשעפטען זיך גענומען פערבעסערען. דער געהילף פון קוואַרטאַלנעם האָט איהם פאָרגעשלאָגען שטונדען, דאַן האָבען זיך געפונען נאָך שטונדען, און אָט שוין זייט צוויי יאָהר אַז ער נויטיגט זיך ניט מעהר, און האָט שוין מעהר פון אַ יאָהר אָבגעוואָהנט אויף איין קוואַרטיר, און דאָס אויך ניט אין איינער, נור אין צוויי פערשיעדענע צימערען, — דאָס הייסט שוין, ניט אָרים, — מיט נאָך איינעם אַזאַ גליקליכען, קירסאַנאָוו'ען.

די צוויי זיינען געווען די בעסטע פריינד. ביידע האָבען זיך פריה צוגעוואָהנט מיט דער אייגענער קראַפט זיך דורכצושלאָגען דעם וועג, ניט האָבענדיג קיין שטיצע. איבערהויפּט איז צווישען זיי געווען פיעל עהנליכעס, אַזוי אַז ווען מען וואָלט זיי בעגעגענט יעדען בעזונדער וואָלטען זיי ביידע אויסגעוויזען ווי מענשען פון זעלבען כאַראַקטער. און ווען איינער האָט זיי געזעהן צוזאַמען, האָט ער בעמערקט, אַז אָבוואָהל זיי זיינען ביידע זעהר סאָלידע ערנסטע מענשען, דאָך איז לאָפּוכאָוו אביסעל מעהר איינגעהאַלטען זיין הבר — אביסעל מעהר אָפענהערציג.

איצט וועלען מיר ריידען נור פון לאַפּוכאָוו'ן, קירסאַנאָוו וועט ערשיענען פּיעל שפּעטער.

און רעדענדיג פון לאַפּוכאָוו'ן קען מען פון איהם זאָגען נור דאס, וואס מען וואָלט געדאַרפט ווידערהאָלען פון קירסאַנאָוו'ען. צום ביישפּיעל, לאָפּוכאָוו איז איצט מעהר פון אַלעם געוועזן בעשעפּטיגט, ווי איינצואָרדענען זיין לעבען נאָכ'ן ענדיגען דעם קורס, צו וועלכען ס'איז געבליעבען נור איינינע מאָנאַטען, גראַדע ווי ביי קירסאַנאָוו'ן. און דער פּלאַן פאַר דער צוקונפט איז ביי זיי ביידען געוועזן דער זעלבער.

לאָפּוכאָוו האָט בעשטימט געוואוסט, אַז ער וועט זיין אַ דאָקטאָר אין איינעם פון די פּעטערבורגער מיליטער האָספּיטאָלען, — דאָס ווערט בעטראַכט אַלס אַ גרויס גליק — און וועט באַלד קריעגען דעם פּראָפעסאָר שטוהל אין דער אקאדעמיע. מיט פּראַקטיקע האָט ער זיך ניט געוואָלט בעשעפּטיגען.

דאס איז געוועזן אַזא אמביציע אין יענער צייט צווישען איינינע פון די בעסטע מעדיציינישע סטודענטען. נאָכ'ן ענדיגען דעם קורס זיך ניט צו בעשעפּטיגען מיט דער פּראַקטיק, וועלכע איז דאס איינציגע וואס גיט דעם דאקטאָר די מיטלען צו אַ וואָהלהאבענדעם לעבען, נור ביי דער ערשטער מעגליכקייט אָוועקצוואַרפען די מעדיצין און זיך נעהמען צו איינער פון איהרע הילפס־וויסענשאַפטען —צו דער פיזיאָלאָגיע, כימיע, אָדער עטוואס עהנליכעס. כאָטש יעדער פון זיי ווייסט דאָך, אַז ווען ער זאָל זיך בעשעפּטיגען מיט דער פּראַקטיקע, וואָלט ער ביי 30 יאָהר געהאַט אַ גרויסע רעפּוטאַציאָן, ביי 35 אַ פּערזיכערונג אויפ'ן גאַנצען לעבען, ביי 45 — רייכטהום. אָבער דיעזע טענה'ן אַנדערש: זעהט איהר, די מעדיצין געפינט זיך איצט נאָך אין אַזא קינדערשען צושטאַנד, אַז מען דאַרף נאָך ניט קורירען, נור פערפערטיגען פאַר די צוקינפטיגע דאקטוירים מאַטריאַל אום צו קענען קורירען. און אָט דאַרום זאָגען זיי זיך אָב פון רייכטהום, אפילו פון די נויטיגסטע זאַכען, זיצען אין די האָספּיטעלער, מאַכענדיג, פערשטעהט איהר מיך, אינטערעסאַנטע בעאָבאַכטונגען פיר דער וויסענשאַפט, צושניידען זשאַבעס, צושניידען יעהרליך הונדערטער טויטע קערפּערס, און ביי דער ערשטער מעגליכקייט פערשאַפען זיי זיך כימישע לאַבאַראַטאָריעס.

מיט וועלכען גראַד שטרענגקייט זיי פיהרען דורך דיעזען הויכען בעשלוס, ווענדט זיך, געוועהנליך, אָן דעם, ווי זייער היימישער לעבען איז איינגעאָרדענט: אויב זייער פאַמיליע דאַרף עס ניט, פאַנגען זיי אפילו ניט אָן צו פּראַקטיצירען, דאָס הייסט זיי לאָזען זיך כמעט איבער אין נויט; אָבער ווען די פאַמיליען נויטווענדיגקייט צווינגט עס, פערנעהמען זיי זיך מיט פּראַקטיקע נור אויף אַזוי פיעל,

ווי די פאמיליע ברויכט עס, דאס הייסט אין א קליינעם מאסשטאב, און קורירען נור מענשען, וועלכע זיינען אין אמת'ן קראנק און וועלכע מען קען ווירקליך קורירען ביי דעם היינטיגען קלעגליכען צושטאנד פון דער וויסענשאפט, דאס הייסט אזעלכע קראנקע ביי וועלכע מען קען גאר ווייניג פארדינען. אט צו דיעזע מענשען האבען געהערט לאפּוכאָוו און קירסאנאָוו.

זיי האבען געדארפט אין דיעזען יאהר ענדיגען דעם קורס און האבען ערקלעהרט, אז זיי וועלען האלטען (אדער, ווי מען זאגט אין דער אקאדעמיע: אבגעבען) דעם עקזאמען גלייך אויף דאקטאר פון מעדיצין. איצט האבען זיי ביידע געארבייט פיר זייער דאקטאר דיסערטאציעס, און האבען פערניכטעט א גרויסע צאהל זשאבעס; ביידע האבען זיי זיך אויסגעקליבען פאר זייער ספּעציאליטעט די נערווען סיסטעם, און האבען אזוי צו זאגען, צוזאמען געארבייט. אבער צוליעב דער פארמע פון דער דיסערטאציע האבען זיי צוטהיילט זייער ארבייט: איינער האט פערציכענט אלס מאטעריאל פאר זיין דיסערטאציע איניגע בעאבאכטעטע פאקטען, און דער צווייטער — אנדערע.

אבער ס'איז שוין צייט צו רעדען פון לאפּוכאָוו'ן אליין. עס איז געווען א צייט ווען ער האט גאנץ ניש'קשה'דיג געשכור'ט. דאס איז געווען ווען ער האט נים געהאט אויף קיין טהעע אדער איז ארומגעגאנגען אהן שיך. דיעזע צייט איז געווען גינסטיג פאר שכרות ניט נאר ווייל עס האט זיך געוואלט אזוי, נאר וואס עס איז געווען לייכטער. טרינקען איז ביליגער פון עסען און זיך קליידען. איצט איז שוין פון לאנג ניטא קיין אנדער מענש, וואס זאל פיהרען א מעהר שטרענגען לעבען, און ניט נור אין בעצוג צו וויין אליין.

אין די פריהעריגע צייטען האט לאפּוכאָוו געהאט ניט ווייניג ליעבע געשיכטעס. איין מאל, צום ביישפּיעל, איז פארגעקומען אזא געשיכטע. ער האט זיך פערליעבט אין א דורכרייזענדע טענצערין. וואס טהוט מען? ער האט געטראכט, געטראכט און איז אוועק צו איהר אויף דער קווארטיר.

„וואס ווינשט איהר?"

— בין געשיקט פון דעם און דעם גראף מיט א בריעף.

דער סטודענטען מונדיר איז לייכט פונ'ם דיענער אנגענומען געווארען פאר א מונדיר פון אן איבערשרייבער, אדער פון א דענשטשיק.

„גיט אהער דעם בריעף. וועט איהר ווארטען אויף אן ענטפער?"

„דער גראף האט בעפוילען צו ווארטען".

דער דיענער האט זיך אומגעקעהרט פערוואונדערט.

"זי האָט בעפוילען איך צו איהר אריינצורופען".

"אַט איז ער, אַט איז ער!" האָט די טענצערין אויסגערופען. "ער שרייט נאָך מיר אימער אזוי, אז אפילו פון דעם קליידער צימער דערקען איך זיין שטימע!

ווי פיעל מאָל האט מען איך אָבגעפיהרט אין דער פאָליציי פאר מאכען אונאָרדנונג צוליעב מיין עהרע?"

"צוויי מאָל".

"ניט גענוג. נו, צו וואס זיינט איהר אהער געקומען?"

"איך צו זעהן".

"גאנץ גוט. און וואס ווייטער?"

"איך וויים ניט, וואס איהר ווילט".

"איך ווייס, וואס איך וויל, איך וויל פרישטיקען. איהר זעהט, דאס געשיער איז אויפ'ן טיש. זעצט זיך אויך אנידער".

מען האט געבראכט פאר איהם אויך געשיער. זי האָט פין איהם געלאכט, ער האָט פון זיך אליין געלאכט. ער איז יונג, ניט מיאוס, ניט קיין נאר.... פאר וואס טאקי ניט אָנשטיפען זיך אביסעל מיט איהם? געשטיפט מיט איהם א וואָך צוויי, דערנאָך זאגט זי צו איהם:

"נעהמט דעם וועג!"

"איך האָב שוין טאקי אליין אויך געוואָלט אוועקגעהן, אָבער ס'האָט מיר ניט געפאסט!"

"הייסט עס, מיר צוגעהען זיך אלס גוטע פריינד?"

מען האָט זיך נאָך אמאָל ארומגענומען און גאנץ גוט...

אָבער דאס איז געווען לאנג, א יאהר דריי צוריק, און איצט, שוין א יאהר צוויי, אז ער האָט אוועקגעווארפען אלע שטיפערייען.

א חוץ די חברים און א צוויי־דריי פראפעסארען, וואס האָבען אין איהם פאראויס געזעהען א גוטען וויסענשאפטליכען ארבייטער, האט ער זיך נור געזעהען מיט די פאמיליען, וואו ער האָט געגעבען שטונדען. אבער אפילו מיט דיעזע פאמיליען האָט ער זיך טאקי בלויז געזעהען. ווי פאר פייער, האָט ער מורא געהאָט צו ווערען מיט זיי היימיש און האָט זיך געהאלטען זעהר טרוקען, קאלט מיט אלע פערזאָנען פון זיי, א הוץ מיט זיינע קליינע שילער און שילערינען.

.3

און אזוי האָט פאסירט. לאפוכאָווו איז אריינגעקומען אין צימער, האָט דערזעהען די געזעלשאפט, וואס איז געזעסען ביי'ם טהעע טיש, און צווישען זיי אויך וועראמשקא'ן.

“איך בעט אייך: זיצט“. האט געזאגט מאריא אלעקסעיעוונא: „מאטראנא, גיב נאך א גלאז“.

“אויב דאס איז פאר מיר, דאנק איך אייך; איך וועל ניט טרינקען“.

“מאטראנא, מ'דארף קיין גלאז ניט. (א גוט ערצויגענער יונגער מאן!) ווארים ניט? איהר וואלט געדארפט יא טרינקען א גלאז טהעע!“

ער האט געקוקט אויף מאריא אלעקסעיעוונא'ן, אבער, ווי אוממיסנע, האט ער א קוס געטהאן אויף וועראטשקא'ן, — עס קען זיין, ווירקליך, אז טאקי אוממיסנע? ס'קען זיין. ער האט בעמערקט, ווי זי האט לייכט א ציה געטהאן מיט די פלייצעס.

“איך דאנק אייך; איך טרינק טהעע נור אין דער היים“, האט ער געזאגט.

“פון דעסטוועגען איז ער נאר ניט אזא שעמעוודיגער, ער איז אריינגעקומען און האט זיך לייכט, פריי געבויגען“, טראכט זיך וועראטשקא.

“פון דעסטוועגען, אויב זי איז אפילו א פערדארבענע מיידעל, שעמט זי זיך פארט, אם ווענינגסטען, פאר דער מוטערס ניט ערנסטקייט“, טראכט זיך דער לעהרער.

אבער פעדיא האט באלד געענדיגט זיין טהעע, און איז אוועק געגאנגען לערנען. אויף אזא אופן איז דער וויכטיגסטער רעזולטאט פון דעם אבענד געוועזן נאר דאס, וואס מאריא אלעקסעיעוונא האט געקריגען א גינסטיגע מיינונג איבער דעם לעהרער, זעהענדיג, אז איהר צוקערפושקע וועט וואהרשיינליך ניט ליידען קיין גרויסען שאדען פונ'ם איבערטראגען די שטונדען פון דער פריה אויף ביי נאכט.

אין צוויי טעג ארום האט דער לעהרער ווידער געפונען די פאמיליע ביים סאמאוואר און האט זיך ווידער ענטזאגט פון טהעע, און דערמיט האט ער שוין גאר אין גאנצען בערוהיגט מאריא אלעקסעיעוונא'ן, אבער דאס מאל האט ער ביים טיש דערזעהן א נייע פערזאן — אן אפיציער, צו וועלכען מאריא אלעקסעיעוונא איז געווען אזוי זיס.

“א דער חתן!“ האט ער זיך געטראכט.

ווען דער חתן, האט דערזעהן דעם לעהרער, האט ער איהם אפגעמאסטען פון קאפ ביז די פיס מיט א נאכלעסיגען, לאנגזאמען בליק, ווי עס פיהרט זיך אין א גוטע געזעלשאפט. נור קוים האט ער אנגעפאנגען צו נעהמען די מאס, האט ער דערפיהלט, אז דער לעהרער — ניט נאר נעהמט ער פון איהם אליין אויך אראב א מאס, נאר נאך ערגער: ער קוקט איהם גלייך אין די אויגען, און נאך דערצו אזוי פלייסיג, אז אנשטאט פארטצוזעצען נעהמען די מאס, האט דער חתן גע-

זאָגט:

"שווער איז אייער פּעקעל, מאַסיע לאַפּוכאַוו, — איך מיין א דאָקטאָר פּעקעל".

"יאָ, שווער", און קוקט ווייטער איהם גלייך אין די אויגען.

"אויב איך האָב קיין טעות ניט, איז אייער מוגדיר פון דעם און דעם פּאָלק?

"יאָ, איך דיען אין דעם און דעם פּאָלק", ענטפערט סטאַרעשניקאָוו.

"און שוין לאַנג דיענט איהר?"

"ניין יאָהר".

"גלייך אריין אין דיענסט, אין דיעזען פּאָלק?"

"גלייך".

"האָט איהר שוין א ראָטע אדער נאָך ניט?"

"ניין, איך האָב נאָך ניט". (ווי ער נעהמט עס מיך אויפ'ן פּערהער, גלייך ווי כ'וואָלט פאר איהם ערשיינען אלס איינפאַכער סאָלדאַט.)

"האָפּט איהר באַלד צו קריעגען?"

"נאָך ניט."

"המ.... — דער לעהרער האָט געּרעכענט ס'איז גענוג, און האָט געענדיגט דעם פּערהער, נאָך א מאָל א שאַרפען קוק געבענדיג אין די אויגען דעם כלומר'שטיגען מאַלדאַט.

"פון דעסטיועגען — פון דעסטוועגען — טראַכט זיך ווראַטשקא — וואָס "פון דעסטיועגען?" — ענדליך האָט זי געפונען וואָס דער "פון דעסטיועגען" איז — "פון דעסטוועגען האלט ער זיך אזוי, ווי סערזש וואָלט זיך געהאַלטען, ווען ער איז דאן געקומען מיט דער גוטער זשולי. וואָס זשע פאר א שעמעוודיגער איז ער? אָבער ווארום זשע רעדט ער אזוי מאָדנע איבער די מיידלעך, און זאָגט אז די שעהנע מיידלעך ליעבען נור נאַראָנים? און ווארום זשע האָט ער גאָרניט געוואָלט הערען פון מיר, און געזאָגט, אַז ס'איז ניט אינטערעסאַנט?"

"ווראַטשקא, אָט נעהם און שפּיעל עפּעס אויף דער פּיאַנאָ, איך און סטאַרעשניקאָוו וועלען הערען!" זאָגט מאַריא אַלעקסעיעווּנא, ווען ווראַטשקא שטעלט אוועק אויפ'ן טיש די צווייטע טאַס.

— אפשר טאַקי!

— און טאָמער וואָלט איהר גאָר וואָס אויסגעזונגען, וועראַ פּאַוולאָוונאַ, גיט צו מיט א הכנעה'דיגען טאָן מיכאַאיל איוואַנאָוויטש.

— אפשר טאַקי!

— דער „אפשר טאקע" קלינגט אזוי ווי עס וואָלט מיינען: „איך בין פערטיג, אבי משעפּעט זיך אָב פון מיר" — טראכט דער לעהרער. און ס'איז דאָך שוין א פינף מינוטען, אז ער זיצט דאָ, און אָבוואָהל ער האָט אויף איהר ניט גע־קוקט, ווייסט ער פּאָרט, אז זי האָט אפילו איין מאָל קיין בליק ניט געטהאָן אויפ'ן חתן, א חוץ וואָס זי האָט איהם איצט געענטפערט. און א קוק געטהאָן האָט זי אויף איהם אזוי, ווי זי האָט געקוקט אויף דער מוטער, און אויפ'ן פאָטער — קאָלט, און גאָר ניט ליעבליך. דאָ איז עפּיס ניט אזוי, ווי פעדיא האָט דערצעהלט. דאָך, גיכער פון אלעם, איז די מיידעל א שטאָלצע, א קאָלטע, וואָס וויל אריין אין די הויכע פענסטער, אום דאָרט צו הערשען און גלענצען; איהר איז אונאנגענעהם, וואָס ס'האָט זיך איהר צו דעם ניט געמאכט א חתן, א בעסערער; אָבער פעראכ־טענדיג דעם חתן, נעהמט זי דאָך אָן זיין האנד, ווייל עס איז ניטאָ קיין אנדער האנד, וואָס זאָל זי פיהרען אהין, וואו ס'גלוסט זיך איהר אריינצוקומען. פון דעסטוועגען איז דאָס א ביסעל אינטערעסאנט.

„פעדיא, טרינק אָב שנעלער," האָט די מוטער בעמערקט.

„איילט איהם ניט, מאריא אלעקסעיעוונא, איך וויל אויך הערען, אויב ווערא פּאוולאָוונא ערלויבט."

וועראָטשקא האָט גענומען די ערשטע נאָטען, וואָס האָבען זיך איהר פאָפּאָ־דעט, אפילו ניט א קוק טהוענדיג, וואָס דאָס איז, האָט געעפענט דאָס העפט, ווי־דער וואו ס'האָט זיך געמאכט, און האָט גענומען שפּיעלען ווי א מאשין — אלץ איינס, וואָס ניט שפּיעלען, אבי שנעלער פּטור ווערען. אָבער די פּיעסע האָט זיך פּאָפּאַדיעט צ גוטע, ארויסגענומען פון א ניש'קשה'דיגער אפּערא, און דער מיי־דעל'ס שפּיעלען איז באלד געוואָרען לעבהאפט. ווען זי האָט געענדיגט, האָט זי געוואָלט אויפשטעהן.

„אָבער איהר האָט פערשפּראָכען צו זינגען, ווערא פּאוולאָוונא; ווען איך זאָל וואגען, וואָלט איך איך געבעטען צו זינגען פון ריגאָלעטטאָ" (אין יענעם ווינ־טער איז לא דאָננא ע' מאָבילע געווען זעהר אין דער מאָדע).

„גערן." ווערָאטשקא האָט אָבגעזונגען לא דאָננא ע' מאָבילע, איז אויפגעשטא־נען און איז אוועק צו זיך אין צימער.

„ניין, זי איז ניט קיין קאָלטע מיידעל, אהן א נשמה. דאָס איז אינטערע־סאנט," האָט זיך געטראכט לאָפּוכאָוו, דער לעהרער.

„גוט, ניט וואהר?" האָט סטאָרעשניקאָוו געזאָגט צום לעהרער, שוין מיט אַן איינפאכער שטימע, און ניט ארונטערגעהמענדיג קיין מאָס. מיט אזעלכע מענשען,

וואָס נעהמען איינפאַכע סאָלדאַטען אויפ'ן פערהער לוינט זיך ניט צו זיין אין
שלעכטע פערהעלטניסע. ווארום זשע מאַקי ברעקלען זיך מיט'ן לעהרער און איהם
ביין מאכען?"

"יא, גוט."

"און איהר זיינט א מבין אויף מוזיק?"

"ניש'קשה'דיג."

"און אליין שפּיעלט איהר?"

"א ביסעל."

ביי מאריא אלעקסעיעוונא'ן האט א בליץ געטהאָן א גליקליכער געדאנק אין
קאָפּ.

"אויף וואָס שפּיעלט איהר, דמיטרי סערגעאיטש?"

"אויף דער פּיאַנאָ."

"מעג מען אייך בעטען אונז פערשאַפען דעם פערגעניגען?"

"עס פרעהט מיך זעהר".

ער האָט געשפּיעלט עפּיס א פּיעסע. געשפּיעלט האָט ער ניט פויגעלדיג
אָבער ניש'קשה'דיג, ניט שלעכט.

אז ער האָט געהאַלטען אין ענדיגען די שטונדע, איז מאריא אלעקסעיעוונא צו
געקומען צו איהם און האָט איהם געזאָגט, אז מאָרגען איז ביי זיי א קליינער אבענ
— דער טאָכטער'ס געבורטסטאג, און זי בעט איהם ער זאָל אזוי גוט זיין און קומען
פערשטעהט זיך (טראכט זיך דער לעהרער) עס פעהלען אוים קאוואליערע
ווי געוועהנליך אויף אזעלכע אבענדען. אָבער עס מאכט ניט, ער וועט נעהענטע
א בליק טאָהן אויף דיעזער מיידעל. ארום איהר איז דאָ עפּעס אינטערעסאַנטעס
"זעהר דאנקבאר, איך וועל קומען", ענטפערט ער.

אבער דער לעהרער האָט געהאט א טעות. מאריא אלעקסעיעוונא האָט געהאָ
א וויכטיגערען צוועק פאַר זיך אליין ווי פאַר די טאַנצענדע מיידלעך.

לעזער, דו פערשטעהסט שוין, מסתמא פריהער אז ביי דיעזען אבענד וועו
זיין א שטיקעל שמועס און אז ווראָטשקא און לאָפּוכאָוו וועלען זיך פערליעב
איינער אין דעם אנדערען. געוויס אזוי.

4.

מאריא אלעקסעיעוונא האָט געוואָלט מאכען א גרויסען אבענד צו ווראָטש
קאַ'ס געבורטסטאָג, אָבער ווראָטשקא האָט געבעטען מען זאָל ניט איינלאַד
קיין שום געסט. מען האָט אָפּגעמאַכט אז מען זאָל מאכען דעם אבענד און איי

לאָדען נור איינינע פּערזאָנען, די נאָהעגטסטע בעקאַנטע. מען האָט איינגעלאַדען פּאַוועל קאָנסטאַנטינאָוויטש'ס מיט־בעאַמטע (נאַטירליך העכערע אין גראַד, און עלטערע אין אמט), מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ס צוויי פריינדינען און דריי מיידלעך, וועלכע זיינען מיט ווערַאָטשקאַ'ן געווען נעהענטער ווי אַנדערע.

בעטראַכטענדיג די פּערזאָמעלטע געסט, האָט לאָפּוכאָוו דערזעהן, אַז קאַוואַ־ליערען פעהלען ניט אויס; נעבען יעדע פון די מיידלעך געפינט זיך אַ יונגער מאַן, אַ קאַנדידאַט אויף אַ חתן אָדער שוין פיליכט אַ חתן. הייסט עס, מען האָט לאָפּוכאָוו'ן איינגעלאַדען ניט פאַר אַ קאַוואַליער, צוליעב וואָס דען? געבענדיג אַ טראַכט האָט ער זיך דערמאָהנט אַז פאַר זיין איינלאַדונג איז ער געווען עקזאַמי־נירט אין זיין שפּיעלען אויף דער פּיאַנאָ. הייסט עס, ער איז גערופען אום צו פער־קלענערען די אויסגאַבען, מען זאָל ניט דאַרפען קיין פּיאַנאָ שפּיעלער.

"גוט, טראַכט ער: ענטשולדיגט, און ער איז צוגעגאַנגען צו פּאַוועל קאָנס־טאַנטינאָוויטש'ן.

"נו, פּאַוועל קאָנסטאַנטינאָוויטש, שוין צייט זיך צו זעצען ביים וויסט־שפּיעל; איהר זעהט די עלטערע לייטע איז לאַנגוויילינ!"

"און איהר שפּיעלט אין ווי הויך?"

"ווי איהר ווילט".

מען האָט באַלד צוזאַמענגעשטעלט אַ פּאַרטיע, און לאָפּוכאָוו האָט זיך אַנידער־געזעצט שפּיעלען. די אַקאַדעמיע אויף דער וויבאָרגער זייט—איז אַ קלאַסישער אַנשטאַלט פאַר קאַרטענשפּיעל. דאָרטען טרעפט ניט זעלטען אַז אין עפּעס אַ נומער (ד. ה. אין אַ צימער פון די רעגיערונגס סטודענטען) שפּיעלט מען אָפּ אַנדערט־האַלבען מעת לעת נאָך אַנאַנד. מען דאַרף צוגעבען אַז די סומען וואָס געפינען זיך דאָרטען אין צירקולאַציאָן אויף די קאַרטען טישלעך זיינען פיעל קלענער ווי אין דעם ענגלישען קלוב, אָבער דער מאַסשטאַב פון קונסט ביי די שפּיעלער איז דאָ העכער. לאָפּוכאָוו האָט אויך שטאַרק אונטערגעשפּיעלט אין זיין צייט—דאָס הייסט אין דער שלעכטער צייט.

"מיינע דאַמען, ווי וועט עס זיין? — שפּיעלען נאָך דער רייהע איז גוט. אָבער מיר פערבלייבען נור זיעבען; עס וועט אויספעהלען אַ קאַוואַליער אָדער אַ דאַמע פאַר'ן קאַדריל.

דער ערשטער קאָן האָט זיך געהאַלטען אין ענדיגען, ווען איינע פון די מיידלעך, מעהר כוואַטסקע פון די אַנדערע, איז צוגעלאָפען צו לאָפּוכאָוו'ן.

"מאַסיע לאַפּוכאַוו, איהר מוזט טאַנצען".

"מיט איין בעדינג" האָט ער געזאָגט, אויפשטעהענדיג און פערבויגענדיג זיך.

"מיט וועלכען?"

"איך בעט אייך צום ערשטען קאַדריל".

"אַך, מיין גאָט, איך בין שוין אנגאַזשירט צו דעם ערשטען, צום צווייטען — מיט פערגעניגען."

לאַפּוכאַוו האָט זיך ווידער טיעף פערבויגען. צוויי פון די קאַוואַליערען האָבען נאָך דער רייהע נאָך געשפּיעלט אויף דער פּיאַנאָ. צו דעם דריטען קאַדריל האָט לאַפּוכאַוו פארבעטען ווערראַטשקאַ'ן, — דעם ערשטען האָט זי געטאַנצט מיט סטאָרעשניקאָווען, דעם צווייטען—ער מיט דער כוואַטסקע מיידעל.

לאַפּוכאַוו האָט בעאָבאַכטעט ווערראַטשקאַ'ן, און האָט זיך שליסליך איבערצייגט אין דער פאַלשקייט פון זיין פריהעריגער מיינונג איבער איהר, אלס א מיידעל אָהן א נשמה וועלכע האָט מיט קאַלטער אויסגערעכענטקייט חתונה מיט א מענשען, וועלכען זי פעראַכטעט. ער האָט פּאַר זיך געזעהן א געוועהנליכע יונגע מיידעל, וועלכע טאַנצט און לאַכט מיט דער גאַנצער נשמה. יאַ, דעם אמת מוז מען זאָגען, אז זי איז געווען א געוועהנליכע מיידעל, וואָס האָט ליעב געהאַט טאַנצען. זי האָט געבעטען אז קיין אבענד זאָל גאַר ניט זיין, אָבער דער אבענד איז דאָך געמאַכט געוואָרען, און זי—זי האָט עס גאַר ניט ערוואַרטעט,—האָט פערגעסען איהר קומער. אין דיעזע יאָהרען געלוסט זיך אזוי ניט צו זאָרגען, אָבער לויפען, לאַכען און פרעהען זיך געלוסט זיך אזוי שטאַרק אז די קלענסטע מעגליכקייט צו פערגעסען, צווינגט אויף א צייט צו פערגעסען די זאָרג. לאַפּוכאַוו איז שוין איצט געווען גינסטיג געניי‏גט צו איהר, אָבער פּיעלעס איז נאָך אלץ ניט געווען פערשטענדליך.

ער איז געווען פעראינטערעסירט מיט דער מאָדניקייט פון ווערראַטשקאַ'ס לאַגע.

"מאַסיע לאַפּאַכאַוו, איך האָב אייך גאַר ניט ערוואַרטעט צו זעהן אייך טאַנצען" — האָט זי אָנגעפאַנגען.

„ווארום? איז דאָס דען אזוי שווער צו טאַנצען?"

"אים אלגעמיין, געוויס ניט; אָבער פאַר אייך—פערשטעהט זיך, יאַ".

"וואָרום זשע פאַר מיר?"

"ווייל איך וויים אייער געהיימניס,—אייערע און פעדיאַ'ס, איהר פעראַכטעט פרויען".

"פעדיאַ האָט ניט גאַנץ ריכטיג פערשטאַנען מיין געהיימניס: איך פעראַכטע ניט די פרויען, נור איך מייד זיי אויס,—אָבער ווייסט איהר וואָרום? איך האָב

א כלה, זעהר אַן אייפערזיכטיגע, וועלכע, אום מיך צו צווינגען זיי אויסצומיידען, האָט זי מיר דערצעהלט זייער געהיימנים.
"איהר האָט א כלה?"
"יא".
"דאָס איז אונערוואַרטעט! א סטודענט—און איז שוין פערלאָבט! זי איז א שעהנע, איהר זיינט פערליעבט אין איהר?"
"יא, זי איז א פּארשוין, און איך ליעב זי זעהר".
"זי איז א ברונעטקע, אָדער א בלאָנדינקע?"
"דאָס קען איך אייך ניט זאָגען. דאָס איז א געהיימניס".
"נו, דאַרף מען ניט, אויב ס'איז א געהיימנים. אָבער וואָס פאַר א געהיימנים איבער די פרויען האָט זי פאַר אייך ענטדעקט, אום אייך צו צווינגען זיי אויס־צומיידען?"
"זי האָט בעמערקט, אַז איך ליעב ניט צו זיין שלעכט אויפּגעליינט—האָט זי מיר א שעפּטשע געטאָהן א וויבערשען סוד, אַז איך קען ניט זעהן קיין פרוי און ניט ווערען שלעכט אויפגעליינט,—און דאַרום מייד איך אוים די פרויען."
„איהר קענט ניט אָנקוקען קיין פרוי און ניט ווערען שלעכט אויפגעלייגט? איך זעה אַז איהר זייט גאָר ניט פעהיג צו מאַכען קאָמפּלימענטען".
"ווי זשען דען זאָל איך זאָגען? איך ווער שלעכט אויפגעלייגט ווייל איך בע־דויער די פרויען".
"זיינען מיר דען אַזוי בעדויערנסווערטה?"
"זיינט איהר דען קיין פרוי ניט? איך ברויך אייך נור דערמאָהנען אייער הערצענס וואונש—און איהר שטימט מיט מיר איין. דאָס איז דער אַלגעמיינער וואונש פון אַלע פרויען".
"זאָגט, זאָגט".
"אָט, איז עס: אַך, כ'וואָלט געוואָלט זיין א מאַנספּערזאָן!" איך האָב ניט בעגעגענט קיין איינציגע פרוי ביי וועלכער מען זאָל ניט קענען געפינען דיעזען וואונש וועלכען זיי האַלטען בסוד. אָבער אַם מייסטען דאַרף מען זי גאָר ניט זוכען—זי ווערט גלייך אַרויסגעזאָגט, אונגעבעטען. באַלד ווי די פרוי ווערט פון עפּעס אויפגערודערט—הערט מען גלייך עטוואָס אַזעלכעס: „אָרימע בעשעפּעניש זיינען מיר, פרויען!" אָדער: "א מאַנספּערזאָן איז גאָר ניט דאָס, וואָס א פרוי", אָדער גאָר אַזוי, מיט גלייכע ווערטער: "אַך, וואָרום בין איך ניט קיין מאַנספּערזאָן!"
וורעאָטשקאַ האָט א שמייכעל געטאָהן: "אמת, דאָס קען מען הערען פון

יעדער פרוי.“

”אט זעהט איהר ווי בעדויערנסווערטה די פרויען זיינען? אויב עס זאל מקוים ווערען דער הערצענס וואונש פון יעדע פון זיי, וואלט אויף דער וועלט גיט פערבליבען קיין איין פרוי“.

”יא, עס צייגט אזוי אוים“, האט געזאגט ווראטשקא.

”גראדע דאס זעלבע ווי ס'וואלט ניט פערבליבען אויף דער וועלט קיין איין ארים־מאן, אויב ס'זאל מקוים ווערען דער וואונש פון יעדען ארימאן. זעהט איהר, זיינען דען די פרויען ניט בעדויערנסווערטה? אזוי בעדויערנסווערטה ווי די ארימע לייט. וועמען איז אנגענעהם צו זעהן ארימע לייט? אט גראדע אזוי איז מיר אונאנגענעהם צו זעהן פרויען, זייט איך האב זיך דערוואוסט פון זייער גע־היימנים. און זי איז מיר אויפגעדעקט געווארען דורך מיין אייפערזיכטיגע כלה, סאמע אין דעם טאג פון דער פערלאבונג. ביז יענער צייט האב איך זעהר געליעבט צו זיין אין דער געזעלשאפט פון פרויען; און דערנאך—ווי מיט דער האנט צוגע־נומען. די כלה האט מיך אויסקורירט“.

”א גוטע און קלוגע מיידעל איז אייער כלה. יא, מיר פרויען זיינען—בע־דויערנסווערטהע באשעפענישען. מיר נעבעך! האט געזאגט ווראטשקא:—אבער ווער איז אייער כלה? איהר רעדט אזוי פארשטעלט“.

”דאס אזו מיין געהיימנים, וועלכע פעדיא וועט איך ניט דערצעהלען. איך בין פאלקאמען איינפערשטאנען מיט'ן וואונש פון די ארימע לייט, אז זיי זאלען מעהר ניט זיין; און ווען עס איז וועט דיעזער וואונש ערפילט ווערען; פריהער אדער שפעטער און... מיר וועלען קענען איינארדנען דאס לעבען אזוי, אז עס וועט ניט זיין קיין ארימע“.

”ס'וועט ניט זיין?“ האט איבערגעשלאגען ווראטשקא: „איך אליין האב אויך געדענקט, אז ס'וועט ניט זיין: אבער ווי אזוי זיי וועלען ניט זיין, צו דעם האב איך זיך שוין ניט געקענט דערטראכטען, — זאגט, ווי אזוי?“

”דאס קען איך איינער אליין ניט דערצעהלען. דאס קען דערצעהלען נור מיין כלה; איך קען אייך זאגען נור איינם: זי זארגט שוין דאפיר, און זי איז זעהר א שטארקע, זי איז שטארקער פון אלעמען אויף דער וועלט. אבער, מיר רעדען ניט פון איהר נור פון די פרויען. איך בין פאלקאמען איינפערשטאנדען מיט דעם וואונש פון די ארימע לייט, אז זיי זאלען ניט זיין אויף דער וועלט, ווייל דאס וועט שוין טאקי טהון מיין כלה. אבער איך בין ניט איינפערשטאנען מיט'ן וואונש פון די פרויען, אז קיין פרויען זאלען ניט זיין אויף דער וועלט, ווייל דער וואונש קען ניט

מקוים ווערן, און מיט דעם וואס עס קען ניט מקוים ווערן. דערמיט שטים איך ניט איין. אבער ביי מיר איז דא אן אנדער וואונש: איך וואלט וועלען, אז די פרויען זאלען זיך בעפריינדען מיט מיין כלה, — זי זארגט פאר זיי, ווי זי זארגט פאר פיעלעס, פאר אלעס. ווען זיי זאלען זיך בעפריינדען מיט איהר, וואלט איך קיין אורזאכע ניט געהאט זיי צו בעדרויערען, און ביי זיי וואלט פערשוואונדען דער וואונש: "אך, ווארום בין איך ניט געבארען געווארען א מאנספערזאן!" בעקענענ־דיג זיך מיט איהר וואלט די פרויען ניט געווען ערגער, ווי די מאנספערזאנען".

"מאסיע לאפוכאוו! נאך איין קאדריל! אונבעדינגט!"

"איך וועל אייך דערפאר בענטשען!" ער האט איהר א דריק געטהון די האנד, אבער אזוי רוהיג, און ערנסט, גלייך ווי ער וואלט געווען איהר חבר'טע, אדער זי זיין חבר — דעם ווי פיעלטען?"

"דעם לעצטען".

"גוט".

מאריא אלעקסעיעוונא האט זיך עטליכע מאל דורכגעשפאציערט לעבען זיי אין צייט פון קאדריל.

וואס האט מאריא אלעקסעיעוונא געטראכט פון אזא געשפרעך, אויב זי האט זיך אונטערגעהערט? מיר, וואס האבען איהם אין גאנצען געהערט פון אנ־פאנג ביז'ן סוף, וועלען אלע זאגען, אז אזא געשפרעך אין צייט פון קאדריל — איז זעהר זאנדערבאר.

עס איז געקומען דער לעצטער קאדריל.

מיר האבען אלץ גערעדט פון מיר, האט געזאגט לאפוכאוו: דאס איז דאך זעהר ניט ליעבליך פון מיין זייט, וואס איך האב אלץ גערעדט פון זיך. איצט וויל איך זיין ליעבליך, רעדען פון אייך, ווערא פאוולאוונא. איהר ווייסט, אז איך האב פון אייך געהאט אן ערגערע מיינונג, ווי איהר פון מיר, און איצט... נו, דאס שפעטער, אבער דאך, קען איך מיר אויף איין זאך ניט ענטפערען, ענטפערט איהר מיר. וועט אייער חתונה זיין באלד?"

"קיינמאל ניט".

"איך האב טאקי אזוי געדענקט, די לעצטע דריי שטונדען, זייט איך בין אהער ארויסגעקומען פון אונטער דעם קארטען־טיש. אבער ווארום זשע רעכענט ער זיך פאר א חתן?"

"ווארום ער רעכענט זיך פאר א חתן? -- ווארום! — איינס קען איך אייך ניט זאגען, ס'איז מיר שווער. אבער דאס צווייטע קען איך אייך זאגען: עס טהוט מיר לייד פאר איהם. ער האט מיך אזוי ליעב. איהר וועט זאגען: מען דארף איהם

גלייך ארויסזאָגען, וואס איך דענק פון אונזער חתונה — איך האָב געזאָגט ; ענטפערט ער : זאָגט נים, דאס טויטעט מיך, שווייגט“.

דאס איז די צווייטע אורזאכע, און די ערשטע, וועלכע איהר קענט ניט דער־צעהלען מיר, קען איך זי דערצעהלען אייך : אייער לאגע אין דער פאמיליע איז שרעקליך“.

“איצט איז עס שוין ערטרעגליך. איצט מאטערט מיך קיינער נים, — מען ווארט, און מען לאָזט, אדער מען לאָזט מיך כמעט צורוה“.

“אָבער דאס קען דאָך א לאנגע צייט אזוי ניט דויערען. מען וועט צו׳ן אייך אָנהויבען צוצושטעהן. וואס וועט זיין דאן ?“

“גאָר ניט. איך האָב שוין געטראכט דערפון און האָב שוין בעשלאָסען. דאן פערבלייב איך דאָ ניט. איך קען ווערען אן אקטריסע. ס׳ארא בענײדענשאפטער לעבען דאס איז ! אונאבהענגיגקייט ! אונאבהענגיגקייט !“

“און אפּלאָדיסמענטען“.

“יא, דאס איז אנגענעהם, אָבער דאס וויכטיגסטע — די אונאבהענגיגקייט ! טהון, וואס איך וויל, — לעבען ווי איך וויל, קיינעם ניט פרעגענדיג, פון קיינעם גאר ניט פאָדערנדיג, אין קיינעם, זיך ניט נויטיגען. איך וויל אזוי לעבען !“

“אזוי, דאס איז גוט ! איצט האָב איך צו אייך א בקשה : איך וועל אוים־געפינען, ווי דאס צו מאכען, צו ווענמען מען דארף זיך ווענדען, — יא ?“

“איך דאנק אייך“. ווערעאטשקא האָט איהם א דריק געטהאָן די האנד, „טהוט, עס וואס שנעלער : מיר ווילט זיך וואָס פריהער זיך אויסרייסען פון דיעזען העס־ליכען, אונערטרעגליכען, ערנידעריגענדען צושטאנד ! איך זאָג : “איך בין רוהיג, מיר איז ערטרעגליך“ — איז דען דאס ווירקליך אזוי ? זעה איך דען ניט, וואס מען טהוט מיט מיין נאָמען ? ווייס איך דען ניט וואס עס דענקען פון מיר אלע, וואָס זיינען איצט דאָ ? אן אינטריגאנטקע, זי כיטרעט, וויל זיין רייך, וויל אריין אין די הויכע געזעלשאפט, גלענצען, וועט דעם מאן האלטען אונטער דער פאדעש־ווע, וועט מיט איהם דרעהען, איהם אָפּנארען.

ווייס איך דען ניט, אז אלע דענקען אזוי פון מיר ? איך וויל ניט אזוי לעבען, איך וויל ניט !“

פלוצלונג האָט זי זיך פערטראכט.

“לאכט ניט פון וואס איך וועל זאָגען : מיר טהוט דאָך לייד פאר איהם, — ער ליעבט מיך אזוי !“

„ער ליעבט אייך? קוקט ער אויף אייך אזוי ווי אַט איך, אדער ניין? אזא קוק האָט ער?“

„איהר קוקט גלייך, איינפאַך. ניין, אייער קוק בעליידיגט מיך ניט“.

„זעהט איהר, ווערא פּאווּלאָוונא, דאס קומט דערפון..... אלץ איינס, און ער קוקט אזוי?“

ווערא‏טשקא איז רויט געוואָרען און האָט געשוויעגען.

„הייסט עס, ער ליעבט אייך ניט. דאס איז ניט קיין ליעבע, ווערא פּאווּלאָוונא“.

„אָבער“.... ווערא‏טשקא האָט ניט דער רעדט און האָט זיך אָבגעשטעלט.

„איהר האָט געוואָלט זאָגען: וואס זשע דען איז דאס, אויב ניט ליעבע? נאָר לאָמיר בעסער דערפון ניט רעדען. נאָר, אז דאס איז קיין ליעבע ניט, וועט איהר שוין אליין אויך זאָגען. וועמען האָט איהר אַם בעסטען ליעב? — איך רעד דאָ ניט פון דיעזער ליעבע, — אָבער פון די עלטערען פון די חבר'טעס?“

„איך גלויב, אז קיינעם ניט פון זיי בעזאָנדערס שטארק. אָבער ניט לאנג צוריק האָב איך זיך בעגעגענט מיט זעהר א זאָנדערבארער פרוי. זי האָט פון זיך זעהר שלעכט גערעדט, האָט מיר פערבאָטען פּאָרטצוזעצען מיין בעקאנטשאפט מיט איהר. מיר האָבען זיך געזעהן דורך זעהר א זאָנדערבארען צופאַל. זי האָט געזאָגט אז ווען ס'זאָל זיך מיר מאכען אזא נויט וואס ס'וואָלט נאָר פערבליבען צו שטארבען, דאן זאָל איך זיך ווענדען צו'ן איהר, אָבער ניט אנדערש. אַט זי האָב איך שטארק ליעב געקריגען“.

„ווינשט איהר, אז זי זאָל פאר אייך עפּעס טהון אזעלכעס, וואס וואָלט געווען אונאנגענעהם אדער שעדליך פאר איהר?“

ווערא‏טשקא האָט א שמייכעל געטהון. — ווי איז דאס דען מעגליך?

„אָבער ניין, שטעלט אייך פאָר, אז איהר וואָלט דארפען, אז זי זאָל פאר אייך טהאָן עפּיס און זי וואָלט צו אייך זאָגען: „אויב איך זאָל דאס מהאָן וועל איך צוליעב דעם מוזען ליידען“. וואָלט איהר נאָך אלץ געפאָדערט פון איהר? וואָלט איהר אלץ ניט אפּגעטרעטען?“

„איך וואָלט בעסער געשטאָרבען“.

„אַט זאָגט איהר שוין אליין אז דאס איז — ליעבע, נור דאס איז ליעבע — איינפאך א געפיהל, אבער ניט קיין ליידענשאפט. מיט וואס אונטערשיידעט זיך ליידענשאפט פון א געוועהנליכען געפיהל? מיט דער קראפט. הייסט עס, אז מיט אַן איינפאכען געפיהל, א שוואכען, א גאַנץ שוואכען אין פערגלייך מיט א ליידענשאפט, שטעלט אייך די ליעבע אין אזא בעציהונג צו א מענשען, אז איהר זאָגט: „בעסער שטארבען איידער זיין די אורזאכע פון זייגע ליידען“. אויב אַן

איינפאכעם געפיהל זאגט אזוי, וואס זשע וועט שוין זאגען די ליידענשאפט, וועלכע איז טויזענדער מאל שטארקער ? זי וועט זאגען : "גיעכער וועל איך שטרבען, איידער — ניט נאר פאדערען, ניט נאר בעטען, — בעסער געזאגט, איידער איך זאל דערלאזען, אז א מענש זאל פאר מיר טהון עפעס אנדערש, א חוץ דאס וואס איהם אליין איז אנגענעהם ; בעסער וועל איך שטארבען, איידער איך וועל דערלאזען. אז ער זאל זיך צוליעב מיר צו עטוואס צווינגען, און עטוואס זיך שטערען". — אט אזא ליידענשאפט, וואס זאגט אזוי, דאס איז — ליעבע. אבער, אז די ליידענשאפט איז ניט אזעלכע, איז זי א ליידענשאפט, אבער גאר קיין ליעבע ניט. איך געה פון דאנען אוועק. איך האב אלעס געזאגט, ווערא פאוולאוונא".

וועראטשקא האט געדריקט זיין האנד.

"צום ווידערזעהען. ווארום זשע גראטולירט איהר מיך ניט ? היינט איז דאך מיין געבורטסטאג".

לאפוכאוו האט אויף איהר א קוק געטהאן. "קען זיין..... קען זיין !"....

.5

"ווי שנעל, ווי אונערווארטעט"—טראכט וועראטשקא, אליין אין איהר צימער, נאך דער ענדע פון'ם אבענד : — צום ערשטען מאל גערעדט, און געווארען אזוי נאהענט ! א האלבע שטונדע צוריק איינער דעם אנדערען ניט געקענט, און אין א שטונדע ארום דערזעהען, אז מען איז געווארען אזוי נאהענט ! ווי זאנדערבאר דאס איז !"

ניין, דאס איז גאר ניט זאנדערבאר. וועראטשקא. ביי דיזע מענשען, ווי לאפוכאוו, זיינען דא צויבער ווערטער, וועלכע ציהען צו יעדעם בעטריבטעם, און בעליידיגטעם וועזען. דאס זאגט זיי אונטער זייער כלה אזעלכע ווערטער. אט וואס וועראטשקא איז ווירקליך זאנדערבאר:

— ווי קומט עס וואס דו ביזט אזוי רוהיג ? מען דענקט דאך, אז ליעבע איז אן אונרוהיגעס געפיהל. אבער דו וועסט איינשלאפען אזוי רוהיג, ווי א קינד, און עס וועלען דיך ניט בעאונרוהיגען, קיינע חלומות — סיידען עס וועלען זיך דיר חלום'ען פרעהליכע קינדערשע שפילען, פאנטען, באפערלאף, אדער פיעלייכט טענץ, אבער נור פרעהליכע, און אונבעזארגטע. ביי אנדערע קומט עס אויס מאדנע, און דו ווייסט אפילו ניט צו איז דאס מאדנע, אבער איך וויים, אז דאס איז ניט מאדנע. אנגסט אין ליעבע — איז ניט די ליעבע אליין, די אנגסט אין איהר צייגט, אז עפים איז דארט ניט ווי עס דארף צו זיין, ווייל ליעבע אליין איז פרעהליך און אונבעזארגט.

"ווי זאָנדערבאר דאָס איז," טראַכט וועראָטשקא: — "איך האָב דאָך אליין איבערגעטראכט, איבערגעפיהלט, וואס ער זאָגט, אי איבער די פּרויען, אי איבער די אָרימע, אי איבער דעם ווי מען דאַרף ליעבען, — פון וואנען האָב איך דאס גענומען? איז דאס געווען אין די ביכער, וואס איך האָב געלעזען? — ניין, דאָרט איז גאַר אַזעלכעס ניטאָ, אָדער אויב עס איז יא דא איז מיט אַזוינע בע־גרענצונגען, און אלעס קומט דאָרט אויס עפּיס אַזוי אונגעוועהנליך, אונוואהרשיינ־ליך. גלייך ווי ס'וואלטען געווען טרוימערייען, וועלכע זיינען גוט, אָבער מקוים ווערען וועלען זיי ניט! און מיר האָט זיך אויסגעצייגט, אז ס'איז אזוי איינפאָך, איינפאכער פון אלעס, אז ס'איז דאס געוועהנליכסטע, אָהן וועלכען מען קען ניט זיין, אז ס'וועט אלעס ריכטיג אזוי זיין, אז דאס איז ריכטיגער פון אלעס! און איך האָב נאָך געמיינט, אז דאס זיינען די בעסטע ביכער.

"אָט איז זשאָרזש זאנד, — אזא גוטע, אזא זיטליכע שרייבערין! — אבער ביי איהר איז דאס אלעס נור טרוימערייען! אדער אונזערע — ניין, ביי אונזערע איז גאָר אַזעלכעס ניטאָ. אָדער ביי דיקענסאָן'ען — ביי איהם איז דאָס יא דא, אבער ס'זעהט אויס, אז ער האָפט אפילו ניט דערויף; ער ווינשט עס נור, ווייל ער איז אַ גוטער, אָבער אליין ווייסט, אז דאָס קען ניט זיין. ווי זשע ווייסען זיי ניט, אז אָהן דעם קען מען ניט זיין, אז דאס דאַרף מען ווירקליך אזוי מאַכען, און דאס וועט אונבעדינגט געמאכט ווערען, אז ס'זאָל גאָר ניט זיין ניט קיין אָרימער און ניט קיין אונגליקליכער. זאָגען זיי דען דאס ניט? ניין, זיי טהוט נור לייד, און זיי דענקען טאַקי ווירקליך. אז ס'וועט אזוי פערבלייבען, ווי איצט, — אביסעל וועט בעסער זיין, אָבער דאָך אימער אזוי. און דאס זאגען זיי ניט, וואס איך האָב געטראכט. אויב זיי וואלטען דאס זאגען, וואָלט איך געוואוסט, אז קלוגע און גוטע מענשען דענקען אזוי; אָבער מיר האָט זיך אלץ אויסגעוויזען, אז נור איך אליין דענק אזוי, ווייל איך בין אַ נאַרישע מיידעלע, אז אַ חוץ מיר, דער נאַרישער, דענקט קיינער ניט אזוי, קיינער ערוואַרט עס גאַר ניט אין דער ווירקליכקייט. אבער אָט זאָגט לאָפּוכאָוו אז זיין כלה האָט יעדען פון איהרע פריינד ערקלעהרט, אז ס'וועט גראדע טאַקי אזוי זיין, ווי מיר האָט זיך געצייגט, און האָט עס אזוי פערשטענדליך ערקלעהרט, אז אלע האָבען גענומען זארגען דאפיר, אז עס זאָל שוין שנעלער זיין אזוי. ווי קלוג די כלה איז געווען! אָבער ווער איז זי אזוינס? איך וועל זיך דער־ווייסען, אונבעדינגט דערוויסען. אָט, דאס וועט זיין גוט, אז ס'וועלן קיין אָרימע ניט זיין, קיינער וועט קיינעם ניט צווינגען, אלע וועלען זיין פרעהליכע, גוטע גליקליכע"..
דערמיט איז וועראטשקא איינגעשלאָפען, און איז געשלאָפען שטארק, און האָט

קיין חלומות גאר ניט געהאַט.

ניין, וועראטשקא, ס'איז גאר ניט זאנדערבאר, אז דו האסט איבערגעטראכט, און האסט זיך אריינגענומען אין הארצען אריין דאס אלעס, דו, אן איינפאכע מיידעל, וועלכע האט אפילו ניט געהערט די פאמיליע־נעמען פון יענע מענשען, וועלכע האבען אנגעהויבען צו לערנען און דערווייזען, אז דאס מוז אזוי זיין, אז דאס וועט אונבעדינגט זיין אזוי, אז דאס קען אנדערש ניט זיין. ס'איז ניט זאנדערבאר, אז דו האסט פערשטאנען און זיך אין קאפ אריינגענומען די געדאנקען, וואס דיינע ביכער האבען דיר ניט געקענט קלאהר פארשטעלען.

דיינע ביכער זיינען געשריבען פון מענשען, וועלכע האבען זיך געלערענט אויף די געדאנקען, ווען זיי זיינען נאך געוועזען געדאנקען; דיעזע געדאנקען האבען אויסגעזעהן וואונדערליך ענטציקענד — אבער ניט מעהר. איצט, ווערטשקא, זעהט מען שוין דיעזע געדאנקען קלאהר אין לעבען און אנגעשריבען זיינען אנדערע ביכער, פון אנדערע מענשען; וועלכע געפינען, אז די געדאנקען זיינען גוט, אבער קיין וואונדערבארעס איז אין זיי גאר ניטא, און איצט, ווערטשקא, טראגען זיך די געדאנקען ארום אין דער לופט, ווי דער אראמאט אויף די פעלדער, ווען עס קומט די צייט פון די בלומען. זיי דרינגען דורך אומעדום, דו האסט זיי געהערט אפילו פון דיין שכור'ער מאמען, וועלכע האט דיר געזאגט, אז מען מוז לעבען, און ווארום מען מוז לעבען מיט בעטרוג און כאפעריי. דו האסט זיי געהערט פון דער אונפערשעמטער, בערדארבענע פראנצויזין, וועלכע שלעפט מיט זיך ארום איהר ליעבהאבער, ווי א פאקאיאַ"ע, מאכט פון איהם אלעס, וואס זי וויל, און דאך, ווען זי קומט נאר צו זיך, געפינט זי, אז זי האט ניט איהר אייגענעם ווילען, אז זי מוז נאכגעבען אנדערע, צווינגען זיך און אז דאס איז זעהר שווער, — כאטש זי האט דאך אזא גוט לעבען ביי איהר סערגייען, דעם גוטען, דעליקאטען, ווייכען, — און דאך זאגט זי אויך: „אפילו פאר מיר, דער שלעכטער, זיינען אזוינע בעציהונגען שלעכט".

איצט, ווערטשקא, איז ניט שווער זיך אנצונעהמען מיט אזעלכע געדאנקען. אנדערע נעמען זיי זיך ניט צום הארצען, אבער דו האסט זיך יא גענומען. דאס איז גוט, אבער קיין זאנדערבארעס איז עס אויך ניט: וואס איז דא זאנדערבאר, אז דיר ווילט זיך זיין א פרייער און גליקליכער מענש! דער וואונש — איז דאך ניט נאטצוויים וואס פאר א העלדישע טהאט.

אבער אט דאס איז זאנדערבאר, ווערטשקא, וואס עס זיינען דא אזעלכע מענשען, ביי וועמען דיזער וואונש איז גאר ניטא: וועלכע האבען גאר אנדערע

ווינשע, און זיי וועט נאך, פיליכט, זיך אויסצייגען זאנדערבאר, מיט וועלכע געדאנקען, דו מיין פריינד, שלאפסט איין, אין'ם ערשטען אבענד פון דיין ליעבע, אז פון דעם געדאנק איבער זיך אליין, איבער דיין געליעבטען, איבער דיין ליעבע, ביזטו איבערגעגאנגען צו די געדאנקען, אז אלע מענשען וואלטען געדארפט זיין גליקליך, און אז מען דארף העלפען אז דאס זאל וואס פריהער אנקומען.

דו ווייסט ניט, אז דאס איז זאנדערבאר, אבער איך וויים, אז דאס איז ניט זאנדערבאר, אז דאס איז דאס איינציג נאטירליכעס, דאס איינציג מענשליכעס; איינפאך מענשליכעס; — „איך פיהל פרייד און גליק" — הייסט: "מיר ווילט זיך, אז אלע מענשען זאלען ווערען פרעהליך און גליקליך"—מענשליך, וועראטשקא, דיעזעביידע געדאנקען זיינען איינס. דו ביזט א גוט מיידעל, דו ביזט ניט קיין נאריש מיידעל; אבער, פערצייע מיר, איך געפין קיין וואונדערבארעס אין דיר ניט; עס קען זיין, אז א העלפט פון די מיידלעך, וואס איך האב געקענט, און קען, און פיליכט נאך מעהר ווי א העלפט, זיינען ניט ערגער פון דיר, און איינינע, ענטשולדיג מיר, זיינען זאגאר בעסער.

לאפוכאוו'ן דאכט זיך, אז דו ביזט א וואונדערבארעס מיידעל, דאס איז אזוי: אבער עס איז קיין וואונדער ניט, וואס איהם דאכט זיך אזוי, ער האט דיך דאך ליעב געקראגען! און דא איז קיין וואונדערבארעס ניטא וואס ער האט דיך ליעב געקריעגען; דיך קען מען ליעב קריעגען; און ווען ער האט דיך ליעב געקריעגען, דארף זיך איהם טאקי אזוי אויסצייגען.

.6

מאריא אלעקסעיעוונא האט זיך געדרעהט נעבען דער טאכטער און דעם לעהרער אין צייט פון זייער ערשטען קאדריל; אבער ביי דעם צווייטען האט זי זיך שוין נעבען זיי ניט געצייגט, נור זי איז אלץ געווען פערטיעפט אין דער ווירטהשאפט פארטיג צו מאכען דעם אבענד־עסען. האבענדיג דאס בעזארגט, האט זי א פרעג געטהאן אויפ'ן לעהרער; דער לעהרער איז שוין ניט געווען.

אין צוויי טעג ארום איז דער לעהרער געקומען צו געבען זיין שטונדע. מען האט דערלאנגט דעם סאמאוואר—דאס פלעגט אימער פאסירען אין צייט פון דער שטונדע. מאריא אלעקסעיעוונא איז אריין אין צימער, וואו דער לעהרער האט געלערנט מיט פעדיא'ן; פריהער האט פעדיא'ן גערופען מאטראנא; דער לעהרער האט געוואלט פערבלייבען אויף זיין פלאטץ, ווייל ער טרינקט דאך קיין טהעע ניט, און דערווייל וועט ער איבערקוקען פעדיא'ס העפט, אבער מאריא אלעקסעיעוונא האט איהם געבעטען אריינצוקומען זיצען מיט זיי א ביסעל, זי דארף מיט איהם

עפּעס ריידען. ער איז געגאַנגען און זיך געזעצט ביים טיש.

מאַריא אַלעקסעוונא האָט איהם גענומען אויספרעגען פון פּעדיאַ'ס פּעהיג־קייטען, פון דעם, וועלכע גימנאַזיע איז בעסער, וואָלט עס אפשר ניט געוועזן בעסער דעם אינגעל אריינגעבען אין א גימנאַזיען־פּענסיאָן? די פראגען זיינען געוועזן גאַנץ נאַטירליכע, אָבער צי איז עס ניט אביסעל צו פריה זיך אזוי פארנאנדערצופרעגען?

אין צייט פון געשפּרעך האָט זי אזוי דרינגענדיג און ליעבליך געבעטען דעם לעהרער טרינקען טהעע, אז לאָפּוכאָוו האָט זיך בעשלאָסען אָבצוטרעטען פון זיין רעגעל און גענומען א גלאָז. וועראַטשקא איז לאַנג ניט אַרויסגעקומען, ענדליך איז זי אַרויסגעקומען. זי און דער לעהרער האָבען זיך בעגריסט מיט א נייג פון קאָפּ, גלייך ווי צווישען זיי איז גאָר ניט געוועזן. און מאַריא אַלעקסעיעוונא האָט נאָך אַלץ פּאָרטגעזעצט איינצוטענה'ן איבער פּעדיאַ'ן. דאַן, פּלוצלונג, האָט זי געגעבען מיט א מאָהל א דרעה דעם געשפּרעך אויפ'ן לעהרער אַליין, און האָט גענומען אויספרעגען ווער ער איז, וואָס ער איז, וואָס פאר א עלטערן ער האָט, האָבען זיי עפּעס א פּערמעגען, ווי ער לעבט, ווי ער רעכנט צו לעבען אין דער צוקונפט.

דער לעהרער האָט געענטפערט קורץ און אונבעשטימט, אז עלטערן זיינען ביי איהם דאָ, וואָהנען אין דער פּראָווינץ, זיינען מענשען ניט קיין רייכע, אַליין לעבט ער פון שטונדען, וועט פערבלייבען א דאָקטאָר אין פּעטערבורג; מיט איין וואָרט, עס איז פון דעם אַלעם גאָר ניט אַרויסגעקומען. זעהענדיג אזא מין האַרט־נעקיגקייט, איז מאַריא אַלעקסעיעוונא צוגעטרעטען צו דער זאַך מעהר דירעקט און האָט געזאָגט:

"איהר זאָגט, איהר וועט פערבלייבען א דאָקטאָר דאָ; און די היגע דאָקטוי־רים קענען, ראַנקע, גאָט לעבען; איהר רעכנט נאָך ניט פון קיין פּאַמיליען־לעבען, אָדער איהר האָט שוין א מיידעל אין אויג?"

וואָס איז דאָס? דער לעהרער האָט שוין געהאַט פערגעסען אָן זיין אויסגע־טראַכטער כלה, און האָט שוין געוואָלט זאָגען: "כ'האָב קיינעם ניט אין אויג", אָבער ער האָט זיך דערמאָנט: "אַך, יאָ, זי האָט זיך אונטערגעהערט!" עס איז איהם געוואָרען לעבערליך, — ס'אָרא נאַרישקייט האָב איך דאַן אויסגעטראַכט!

ווי האָב איך עס פערפאַסט אזאַ מין משל, און מען האָט עס דאָך גאָר ניט געדאַרפט! אָט, האָט איהר, מען זאָגט, אז די פּראָפּאַגאַנדע איז שעדליך — אָט, ווי ס'האָט אויף איהר געווירקט די פּראָפּאַגאַנדע, ווען דאָס האַרץ איז ביי איהר ריין און ניט

גענייגט צו שלעכטס, אונטערגעהערט זיך און פערשטאַנען, נו, וואס געהט עס מיך אָן ?

"געוויס האָב איך", האָט לאַפּוכאָוו ענדליך געענטפערט.

"פערלאָבט, אדער נאָך ניט ?"

"פערלאָבט".

"פאָרמעל פארלאָבט, אדער נור אזוי, צווישען זיך אָפּגערעדט ?"

"פאָרמעל פערלאבט".

אָרימע מאריא אלעקסעיעוונא ! — זי האָט געהערט די ווערטער "מיין כלה", —"אייער כלה" — "איך ליעב זי זעהר" — "זי איז א פארשוין" און האָט זיך בערוהיגט מיט'ן געדאנק, אז דער לעהרער וועט זיך ניט נאָכשלעפּען נאָך דער טאָכטער, און צום צווייטען קאדריל האָט זי זיך שוין פּאָלקאָמען געקענט אַנגעהן מיט'ן צובייסען פאר דעם אבענד. אבער זי האָט פאָלקאָמענער און גרינדליכער געוואלט וויסען ווי עס האלט מיט דעם לעהרער. זי האָט פּארטגעזעצט דאס נאָכפרעגען. יעדען זיינען דאָך אַנגענעהם בערוהיגענדע געשפּרעכען, און יעדענפאלס, איז עס טאַקי אינטערעסאַנט, — אלעס איז אינטערעסאנט. דער לעהרער האָט געענטפערט גרינדליך, אַבוואהל לויט זיין רעגעל, קורץ.

דער לעהרער איז שוין פריהער אויך געפעלען געווען מאריא אלעקסעיעוונא'ן, דערמיט וואס ער האָט קיין טהעע ניט געטרונקען, מ'האָט געקענט ארויסזעהן, אז ער איז א סאָלידער און א פונדאמענטאלער מענש ; גערעדט האָט ער ווענינ — נאָך בעסער, ניט קיין פלוידערזאַק ; אָבער וואס ער האָט גערעדט האָט ער גערעדט גוט — בעזאנדערס פון געלד ; אָבער פון אייערנעכטען אבענד אָן האָט זי דערזעהן, אז דער לעהרער איז זאָגאר אן אוצר, וועלכער איז דאָך שוין ניט פריי ארומצושלעפּען זיך מיט די מיידלעך פון די פאמיליען, וואו ער גיט שטונדען ; און דאס איז א זעלטענהייט ביי אזעלכע יונגע לייט. און איצט איז זי געווען פאלקאָמען צופריעדען מיט איהם. און ווירקליך, אזא סאלידער מאַן ! און האָט זיך אפילו ניט בעריהמט, אז ער האָט א רייכע כלה. יעדעס ווארט האָט מען ביי איהם מיט צוואנגען געדארפט ציהען. און ווי ער האָט עס דערשמעקט — און זעה, ווי ער האָט זיך נושא חן געווען ביי איהר, יא, דער בחור ווייסט שוין וואס ער האָט צו טהון ! טאַקי גלייך פון די דאקומענטען האָט ער אָנגעפאנגען, און ווי אזוי ער דערצעהלט דאס ! "אָהן דעם זאגט ער, טאָר מען ניט, ווער ס'האָט נור אביסעל שכל אין קאָפּ" — א זעלטענער פונדאמענטאלער יונגער מאַן !

פון אָנפאנג האָט ווערא פּאַווּלאָווּנא קוים איינגעהאלטען דעם כמעט בעמערקבארען שמייכעל, אָבער ביסלעכווייז האָט זיך איהר געגומען דאכטען, — וואס האָט זיך

עס איהר נאָר געדאַרפט דאַכטען ? — ניין, ס'איז ניט אזוי, ניין, ס'איז ניט אזוי ! אז אָבוואָהל לאַפּוכאָוו ענטפּערט טאַקי מאַריא אַלעקסעיעווגאַ'ן, אָבער מיינען מיינט ער ניט מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ן נור זי, ווערעטשקאַ'ן, אז ער מאַכט זיך ניר שפּאַס איבער מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ן אָבער ערנסט און דעם אמת, און טאַקי בלויז דעם אמת, זאָגט ער איהר אליין, ווערעטשקאַ'ן.

האָט זיך עס נאָר אויסגעדאַכט ווערעטשקאַ'ן, אָדער איז עס אין אמת טאַקי אזוי געווען, ווער ווייסט ? ער האָט געוואוסט, און זי האָט זיך דערוואוסט ; און מיר דאַרפען עס אפשר גאָר ניט וויסען ; מיר דאַרפען נור פאַקטען. און דער פאַקט איז געווען דער, אַז ווערעטשקאַ, צוהערענדיג זיך צו לאַפּוכאָוו'ן, פון אָנפאַנג מיט אַ שמייכעל, און דערנאָך גאַנץ ערסט, האָט געטראַכט, אַז ער רעדט ניט מיט מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ן, נור מיט איהר, און ניט אויף שפּאַס, נור ערנסט. און מאַריא אַלעקסעיעוונא אויסהערענדיג לאַפּוכאָוו'ן ערנסט פונ'ם אָנפאַנג אָן, האָט זיך אומגעקעהרט צו ווערעטשקאַ'ן און געזאָגט : "מיין פריינד, ווערעטשקאַ, וואָס ביסטו אַלץ אזוי שעמעוודיג, איצט ביסטו דאָך שוין בעקאַנט מיט לאַפּוכאָוו'ען, אַט וואָלסטו איהם געבעטען דיר צו אַקאָמפּאַנירען און אַליין וואָלסטו עפּעס געזונגען !" אָבער אין אמת'ן האָט דאָס גאָר געהייסען : "מיר אַכטען אייך שטאַרק לאַפּוכאָוו און ווינשען איהר זאָלט זיין אַ נאָהענטער בעקאַנטער פון אונזער פאַמיליע. און דו, ווערעטשקאַ, האַלט זיך ניט פון דער ווייטען פון איהם דערפאַר וואָס ער האָט שוין אַ כלה, און סטאָרעשניקאָוו וועט ניט זיין אייפערזיכטיג אויף איהם.

דאָס איז געזאָגט געווען פאַר ווערעטשקאַ'ן און אויך פאַר לאַפּוכאָו'ען. אָבער פאַר מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ן אַליין האָבען איהרע ווערטער געהאַט אַ דריטען זין ; דעם נאַטירליכסטען און דעם ווירקליכסטען זין : „מען דאַרף איהם צולאַסטשען ; זיין בעקאַנטשאַפט קען אַמאָל צו נוץ קומען ווען ער וועט זיין רייך". דאָס איז געווען דער אַלגעמיינער זין פון מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ס ווערטער פאַר מאַריא אַלעקסעיעוונאַ'ן אַליין, אָבער אַ חוץ דעם אַלגעמיינעם זינן איז אין זיי געווען אויך אַ מיינונג, אַז איצטער וועט ער ענדיגען די שטונדע, און דערנאָך : צולאַסטשענדיג איהם, וועל איך איהם נעמען זאָגען, אַז מיר זיינען ניט קיין רייכע לייטע, אַז אונז איז שווער צו צאָהלען אַ רובעל אַ שטונדע". אַט וויפיעל בעדייטונגען עס האָבען געהאַט די ווערטער פון מאַריא אַלעקסעיעוונא. דימיטרוסערגעוויטש האָט געזאָגט אז איצט וועט ער ענדיגען די שטונדע און נאָכדעם וועט ער מיט פערגעניגען שפּילען אויפ'ן קלאַוויר.

פון דעם קען מען זיך בעפרייען נאָר דורך צוויי זאָרטען מאָראַלישער ווירדע : אָדער דורך דעם, וואָס דער מאַן איז שוין אַ מין איבערנאַטירליכער אויסוואורף, דער אַכטער וואונדער פון דער וועלט, ווי צ. ב. אלי פּאַשי יאַנונסקי,

דזשעזאר פּאשי סירישער, מאַגאַמעט־אַלי עגיפּטישער, וועלכע האָבען אַזוי לייכט אָבגענאַרט אַלע אייראָפּעאישע דיפּלאָמאַטען און זאָגאַר נאַפּאָלעאָנען, ווי יענע וואָלטען געווען קליינע קינדער; דאָס קומט פאַר דאַמאָלט ווען לומפּעריי איז אַנגעוואַקסען אויף דעם מענשען, ווי אַ קרעפּטיגער שולד, דורך וועלכען מען קען זיך ניט דערקלייבען צו קיין מענשליכע שוואַכקייטען. ניט קיין אַמביציע, ניט קיין עהרגייץ, ניט קיין וועלען הערשען, ניט קיין אייגענליעבע, קיין זאַך ניט. אָבער אַזוינע העלדען פון לומפּעריי זיינען דאָ גאַנץ ווייניג. כמעט געפינט מען זיי גאָר ניט אין די אייראָפּעאישע לענדער, וואו די קונסט פון לומפּעריי ווערט פאַרדאָרבען דורך פיעלע מענשליכע שוואַכקייטען. דערפאַר, אויב מען וועט אייך ווייזען אַ חיטרען יונג און מען וועט אייך זאָגען: „דעם וועט שוין קיינער ניט אָבנאַרען" — טו שטעלט איין זיכער 10 געגען 1, אַז ער פיהרט זיך אַליין און וואָס עס איז פאַר'ן נאָז. וואָרים, אַזוי איז שוין די נאַטור פון די חיטריאַקעס. דאַכט זיך, וואָס פאַר'א מעדים'ס זיינען געווען לואי — פיליפּ און מעטערניך. און דאָך ווי קונציג האָבען זיי זיך אַליין אַרויסגעפירט פאַר'ן נאָז פון פּאַריז און וויען! און נאַפּאָלעאָן דער ערשטער — ווי חיטרע איז ער געווען, פיעל חיטרער פאַר זיי ביידען, און דערצו נאָך, ווי מען זאָגט, געהאַט נאָך אַ געניאַלען שכל — פון דעסטוועגען, ווי קונציג האָט ער זיך דערפיהרט פאַר'ן נאָז ביז אין עלבא! און דאָס איז נאָך איהם אויך ווייניג געווען. עס האָט זיך איהם פאַרגלוסט נאָך ווייטער, און עס האָט איהם זיך איינגעגעבען, אַזוי זיך איינגעגעבען אַז ער האָט זיך דערשלעפּט פאַר'ן נאָז ביז דער „הייליגער העלענא"! און ווי שווער דאָס איז געווען — כמעט אונמעגליך — און דאָך איז איהם געלונגען בייצוקומען אַלע שטערונגען און פאָרט צו דערגרייכען צו דער הייליגע העלענא. צום בעדויערען איז זיך מאַריא אַלעקסעיעוונא אויך ניט געווען פריי פון אָט דער שעדליכער שוואַכקייט.

עס זיינען דאָ ווייניג מענשען, וועלכע זיינען בעשיצט פון ווערען אָבגענאַרט דורך דעם וואָס זיי זיינען די גרעסטע קינסטלער צו אָבנאַרען אַנדערע. דערפאַר אָבער זיינען דאָ אַ סך מענשען, וועלכע זיינען געשיצט געגען דעם דורך די איינפאַכע עהרליכקייט פון זייער האַרצען. נאָך דער עדות פון אַלערליי אויסוואורפען איז ניטאָ קיין שווערערע זאַך, ווי אָבצונאַרען אַן עהרליכען, ניט קיין איבערגעשפּיצטען מענשען, אויב ער האָט נאָך כאָטש נאָך אַ ביסעל שכל און לעבענס־ערפאַהרונג. ניט קיין נאַרישע עהרליכע מענשען נאַרען איינצעלווייז זיך אַליין ניט אָב. דערפאַר אָבער האָבען זיי אַן אַנדער מין פון דער זעלבער שוואַכקייט, אויך אַזאַ שעדליכע: זיי לאָזען זיך אָבנאַרען מאַסענווייז! אַ פלוט וועט קיין איינצעלנעם פון זיי ניט קענען פיהרען פאַר'ן נאָז; אָבער זייער אַלעמענס נעזער, ווי פון איין קאָמפּאַניע, זיינען שטענדיג אַנגעגרייט פאַר אייך. די פלוטען, וואָס זיינען איינציגווייס אַזוי שוואַך בנוגע דער אונאָבהענגיגקייט

פון זייערע נעזער, זיי וועלען אין חברותא זיך ניט לאָזען פיהרען פאר'ן נאָז.
אין דעם בעשטעהט די גאַנצע געהיימנים פון דער וועלט־געשיכטע.

אָבער זיך געהן פארנאַנדערקלייבען אין דער וועלט־געשיכטע איז איצט אי־
בעריג: דו האָסט זיך גענומען פאר אן ערצעהלונג, דו געה אָן מיט דער ערצעה־
לונג.

.7

פיעלע בעדייטונגען האָבען נעהאט מאריא אלעקסעיעוונא'ס ווערטער, אָבער
אויך ניט װעניגער האָבען זיי געהאט רעזולטאטען. וואס אָנבעלאַנגט דעם פריוואַ־
טען זינן פאר איהר אליין, דאס הייסט, דאס פערקלענערען פונ'ם פרייז פאר די
שטונדען, האָט מאריא אלעקסעיעוונא עררייכט אזא ערפאָלג, וואָס זי האָט נאָר
אליין ניט גערעכענט: אין א צוויי לעקציאָנען ארום ווען זי האָט פערפיהרט א
געשפרעך, אז זיי זיינען ניט קיין רייכע לייטע, האָט לאָפוכאָוו זיך גענומען דינגען,
שטאַרק זיך גערונגען, לאַנג ניט ארונטערגעלאָזען, לאַנג זיך געהאלטען ביים דריי־
רובעלדיגען (דאן זיינען נאָך געווען די דריי־רובעלדיגע, ד. ה. אויב איהר גערענקט,
א מטבע פון 75 קאָפּיקעס); מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך אליין ניט גערעכנט
אראָבצורייסען אויף נאָך ניעדריגער, און ניט גערעכטערהייד איז איהר געלונגען
ארונטערצורייסען אויף 60 קאָפּיקעס פאר א שטונדע. אייגענטליך, האָט דער פריי־
וואטער זינן פון איהרע ווערטער, — די האָפנונג ארונטערצורייסען די פרייז, ווי־
דערשפּראָכען איהר מיינונג פון דעם לעהרער אלס דורכגעטריבענעם חברה־מאַן
וואָס יאָגט זיך נאָך א גראָשען.

צו וואָס אייגענטליך זאָל אזא זאָרט חברה־מאַן ארונטערלאָזען דעם פרייז
צוליעב אונזער אָרימקייט? און אויב ער האָט יא ארונטער געלאָזען, וואָלט זי איי־
גענטליך געדאַרפט פערלירען דעם רעספּעקט פאר איהם, דערזעהען אין איהם א
לייכטזיניגען מענשען. אָבער אזוי איז שוין דער מענש בעשאַפען, אז איהם איז
שווער צו אורטהיילען זיינע אייגענע געשעפטען לויט דעם אלגעמיינעם רעגעל:
ער איז א גרויסער בעלן צו מאַכען אן אויסנאַהמע צו גונסטען פון זיך אליין. דער
ווען דער איוואנאָוו פערזיכערט דעם קאָלעגיען ־ ראט איוואן איוואַ־
ניטש אז ער איז איהם איבערגעבען מיט לאַב אַון זעלע, וואָס איוואן אי־
וואניטש נאָך זיך אליין אז איבערגעבענהייט מיט לייב און זעלע קען מען פון
קיינעם ניט ערוואַרטען, בפרט ווייסט ער, אז איוואנאָוו האָט שוין א מאָל פינף
פערקויפט זיין אייגענעם טאַטען פאר א גאַנץ גוטען פרייז, און דערמיט האָט ער
איבערטראָפען אפילו איהם אליין אויך, איוואן איוואניטשען, וועמען ס'איז געלונ־
גען צו פערקויפען דעם אייגענעם טאַטען נור דריי מאָל. דאָך גלויבט איוואן איוואַ־

נאָוויטש, אז איוואנאָוו איז איהם פארט איבערגעבען, דאס הייסט, ער גלויבט איהם ניט, אָבער גנעדיג איז ער דערפאר צו איהם; און אָבוואָהל ער גלויבט איהם ניט, לאָזט ער זיך דאך נארען פון איהם, — הייסט עס, ער גלויבט איהם פאָרט, אָבוואהל ער גלויבט איהם ניט.

וואס קען מען טהון מיט דיעזער איינגעשאפט פונ'ם מענשליכען הארצען? זי איז שלעכט, זי איז שעדליך: אָבער מאריא אלעקסעיעוונא, צום בעדויערען, איז ניט געווען פריי פון דיעזען חסרון, פון וועלכען עס ליידען כמעט אלע איינגענגיציגע מענשען, ביטראקעס און טויגעניכטסען.

דער ערשטער רעזולטאט פון מאריא אלעקסעיעוונא'ס ווערטער איז געווען די בילינקייט פון די שטונדען. דער צווייטער רעזולטאט — איז געווען דאס וואס צוליעב זיין בילינער ווערען איז דער לעהרער נאך מעהר פערפעסטיגט געוואָרן אין מאריא אלעקסעיעוונא'ס גוטער מיינונג איבער איהם, אלס א פונדאמענטאלען מענש. זי איז זאָגאר געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די געשפרעכען מיט איהם וועלען ניצליך זיין פאר ווערא־טשקא'ן, זיי וועלען ווירקען אויף ווערא־טשקא'ן צו הייראטען סטארעטשניקאָוו'ן. דיעזער שלום איז געווען א גלענצענדער, מאריא אלעקסעיעוונא וואָלט מיט'ן אייגענעם שכל צו'ן איהם ניט געקומען, נאר ס'האָט זיך איהר געטראפען אזא קלאָהרער בעווייז, אז מען האָט ניט געקענט ניט בעמערקען דיעזע נוטצען פון לאָפּוכאָוו'ס איינפלוס אויף ווערא־טשקא'ן. ווי דיעזער בעווייז האָט זיך איהר בעגעגענט, וועלען מיר באלד זעהען.

דער דריטער רעזולטאט פון מאריא אלעקסעיעוונא'ס ווערטער איז, פערשטעהט זיך, געווען דאס, וואס ווערא־טשקא און לאָפּוכאָוו האָבען אָנגעפאנגען, מיט איהר ערלויבניס און אויפמונטערונג, צו פערברענגען פיעל צייט צוזאמען. נאך דער לעקציאָן ארום אכט א זייגער, פלעגט לאָפּוכאָוו פערבלייבען אין הויז נאך א צוויי־דריי שטונדען. האָט געשפיעלט אין קאָרטען מיט דער מוטער, מיט דעם פאטער און מיט דעם חתן; האָט גערעדט מיט זיי; האָט געשפיעלט אויף דער פּיאנאָ, און ווערא־טשקא האָט געזונגען, אדער ווערא־טשקא האָט געשפיעלט און ער האָט זיך צוגעהערט; אמאָל האָט ער גערעדט מיט ווערא־טשקא'ן און מאריא אלעקסעיעוונא האָט ניט געשטערט, ניט געקרימט זיך, אָבוואָהל זי האָט זיי ניט איבערגעלאָזען אָהן א שמירה.

א, פערשטעהט זיך, זי וועט זיי ניט איבערלאזען, ווייל, אָבוואָהל לאָפּוכאָוו איז טאקי א וואוילער יונגער מאן, אָבער דאך זאָגט דען ניט דאס ווערטעל: לעג ניט אוועק שלעכט, וועט איהר ניט ברענגען דעם גנב צו זיין זינד? און אז

דימיטרי סערגעאיש איז א גנב, ניט אין שלעכטען זינען, נור אלס לויב צו איהם, איז קיין צווייפעל ניט, ווארום אז ניט, נאך וואס וואלט מען איהם דען גע־אכטעט און געמאכט פאר א גוטען פריינד? ווער וואלט זיך גאר בעקענט מיט גאראנים? געוויס, דארף מען אפילו מיט נאראנים גוט לעבען, ווען מען קען פון זיי עפעס האבען. אבער לאפוכאוו האט נאך דערוייל גאר ניט; דארום קען מען מיט איהם זיין פריינדליך נור פאר זיינע מעלות, דאס הייסט, פאר זיין שכל, פאר זיין אויסגערעכענטקייט, פאר'ן קענען פיהרען זיינע געשעפטען. און דער טייוועל ווייסט, וואס עס טהוט זיך ביי יעדען מענשען אין קאפ, בפרט ביי אזא קלוגען מענשען. פאלגליך, דארף מען נאך דעם לעהרער נאכקוקען און נאכקוקען.

מאריא אלעקסעיעוונא האט טאקי זעהר פלייסיג געקוקט. אבער איהרע אלע בע־אבאכטונגען האבען נור בעפעסטיגט די איידעלקייט און די סאלידע אויפפיהרונגען פון לאפוכאוו'ן. צום ביישפיעל, אין וואס קען מען באלד דערקענען די ליעבעס־שטיפערייען?—אין דעם וואס דער בחור ערלויבט זיך אריינצוקוקען אונטער'ן קארסעט. אט שפיעלט ווערא טשקא, און לאפוכאוו שטעהט און הערט, און מאריא אלעקסעיעוונא קוקט, צו לאזט ער ניט אריין קיין איי־געלעך פון יענער זייט קארסעט, — ניין, ער דענקט אפילו ניט אריינצולאזען! אדער מאנכעס מאל קוקט ער אפילו ניט אויף ווערא טשקא'ן, נאר קוקט אזוי וואו ס'איז, וואו ס'טרעפט זיך. אדער מאנכעס מאל קוקט ער יא אויף איהר, אבער אזוי סתם אין נעזיכט אריין, און אזוי געפיהללאז, אז מען קען באלד זעהן: ער קוקט אויף איהר בלויז אוים העפליכקייט, און אליין טראכט ער גאר פון זיין כלה'ס נדן. די אויגען צוברענען זיך אין איהם ניט, ווי ביי סטארעשניקאווען.

אין וואס נאך בעמערקען זיך די ליעבעס־קונצען? — אין ליעבע־ווערטער; קיין ליעבע ווערטער הערט מען ניט; און רעדען, רעדען זיי אויך וועניג, — ער רעדט צום גרעסטען טהייל מיט מאריא אלעקסעיעוונא'ן. און אט האט ער גענומען ברענגען ווערא טשקא'ן ביכער. אמאל איז ווערא טשקא אוועקגעגאנגען צו איהר חבר'טע, און סטארעשניקאוו איז דא געזעסען, מאריא אלעקסעיעוונא האט גענומען די ביכער און צוגעבראכט צו איהם.

"גיט נור א קוק, מיכאאיל איוואנאוויטש דעם נאמען פון דעם פראנצויזישען ביכעל האב איך שוין כמעט אליין פערשטאנען: "גאסטינאיא" (גאסטרזאל) דאס מוז הייסען איינער וואס וויל זיך דרעהען אין דער בעסערער געזעלשאפט. אבער דאס דייטשע פארשטעה איך גאר ניט".

„ניין, מאריא אלעקסעיעוונא, דאס איז ניט „גאָסטינאיא“, דאס איז דעסטי־נעע — שיקזאל“, האָט סטאָרעשניקאָוו געענטפערט.

„וואס איז דאס פאר א שיקזאל? א ראמאן הייסט עס אזוי, אדער א שיקזאל בוך א חלומות טרעפער?“

„אָט וועלען מיר באלד זעהן, מאריא אלעקסעיעוונא פונ'ם בוך אליין. מי־כאאיל סטאָרעשניקאָוו האָט איבערגעבלעטערט עטליכע בלעטלעך“.

„דאָ רעדט זיך אלץ פון סעריעס, מאריא אלעקסעיעוונא—א געלערנטער בוך.“

„פון סעריעס? דאס איז גוט; הייסט עס ווי אזוי געלד זאכען צו פיהרען?“

„אלץ, פון אזעלכע זאכען, מאריא אלעקסעיעוונא“.

„נו און דער דייטשער בוך“

סטאָרעשניקאָוו האָט לאנגזאם איבערגעלעזען: „איבער דער רעליגיאן, פערפאסט פון לודוויג“ — לודוויג דעם פיערצעהנטען, מאריא אלעקסעיעוונא, פער־פאסט פון לודוויג דעם פיערצעהנטען; דאָס איז געווען מאריא אלעקסעוונא, א פראנצויזישער קעניג, דער פאָטער פון דעם קעניג, אויף וועמעס פּלאץ ס'האָט זיך געזעצט דער איצטיגער נאפּאָלעאָן.“

„הייסט עס פון געטליכע זאכען?“

„פון געטליכע זאכען, מאריא אלעקסעיעוונא“.

— דאָס איז גוט, מיכאאיל איוואנאָוויטש; אָט אזוי, און וואס אז די־מיטרי סערגעוויטש איז א סאָלידער יונגער מאן, פון דעסטוועגען דארף מען האל־טען אן אויג.

— געוויס ניט דאָס האָט ער זינען, מאריא אלעקסעיעוונא. איך בין פונ־דעסטוועגען אייך זעהר דאנקבאר פאר אייער נאכקוקען.

— מען קען אנדערש ניט, מיכאאיל איוואנאָוויטש, אָט דאָס איז שוין די פליכט פון א מוטער אָבצוהיטען די טאָכטער אין ריינקייט און פאר ווערא־טשקען קען איך שוין גאראנטירען. אָבער אָט וואס איך טראכט: דער פראנצויזישער קעניג, פון וואס פאר א גלויבען איז ער געווען?

— געוויס דער קאטוילישער.

— צי וויל ער איהר ניט פארפיהרען אין דעם פּאפּסט'ס גלויבען?

„איך גלויב ניט, מאריא אלעקסעיעוונא. ווען דער קאטוילישער ארכיריי וואָלט דאָס שרייבען, וואָלט ער געוויס גע'שמד'ט אויף'ן פּאפּסט'ישען גלויבען. אָבער דער קעניג וועט זיך ניט געהן בעשעפטיגען מיט דעם: ער, אלס קלוגער פיהרער און פּאָליטיקער, הייסט נור זיין פרום אין אלגעמיין. מורא האָבען פאר גאָט.“

דאכט זיך, וואס נאך? פון דעסטוועגען האָט זי געוואָלט זיך די געשיכטע

נאָך קלאָהרער מאַכען. אין א טאָג צווייִ, הדיי ארום האָט זי דאָס בלוצלונג א זאָג געטהאָן צו לאַפּוכאָוו'ן, בשעת זי האָט מיט איהם געשפּיעלט אין פּרעפּעראַנס.

"דמיטרי סערגעאיטש, איך וויל ביי איך עפּעס פּרעגען: דעם פריהערדיגען פראנצויזישען קעניג'ס פאָטער, יענעם קעניג, אויפ'ן פּלאַץ פון וועלכען דער איצ־טיגער נאַפּאָלעאָן האָט זיך געזעצט, האָט ער געהייסען זיך שמד'ן אויפ'ן פּאַפּסט־ישען גלויבען?"

"ניין, ער האָט ניט געהייסען, מאריא אלעקסעיעוונא".

"און דער פּאַפּסט'ישער גלויבען איז א גוטער, דימיטרי סערגעוויטש?"

"ניין, מאריא אלעקסעיעוונא, ניט קיין גוטער".

"איך האָב דאָס בלויז אוים נייגיערינקייט געפּרעגט, דמיטרי סערגעאיטש, איך בין טאָקי ניט קיין געלערענטע פרוי, אָבער ס'איז מיר פּאָרט אינטערעסאנט צו וויסען".

פאר לאַפּוכאָוו'ן איז נאָך ביז היינטיגען טאָג פערבליעבען א רעטעניש, צו וואס האָט מאריא אלעקסעיעוונא געדאַרפט וויסען אויב פיליפּ עגאַליטע האָט זיך געהייסען שמד'ן אויף דעם פּאַפּסט'ישען גלויבען.

נו, נאָך אלעם דעם, ווי קען מען מאריא אלעקסעיעוונא'ן נעהמען פאר אומגוט, וואָס זי האָט אביסעל אָבגעלאָזען די שטרענגע השגחה אויף איהר טאָכטער. אלע סימנים האָבען געצייגט אז דער לעהרער איז גאָר ניט אויסען. ער איז צו איהר גלייכגילטיג, און געטליכע ביכער גיט ער איהר לעזען,—ס'איז שוין דאכט זיך גאַנץ גענוג. אָבער ניין, מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך ניט בעגנוגט מיט דער אויפפּאַ־סונג, זאנדערען האָט זאָגאר געמאַכט א פּראָבע, גלייך ווי זי וואָלט געלערענט די "לאָגיק" וועלכע אויך איך האָב געלערענט אויסענווענינ, און וועלכע האָט געלוי־טעט: "דאָס בעאָבאַכטען איבער ערשיינונגען, וועלכע פּאסירען פון זיך אליין, מוז ווערען בעשטעטיגט דורך ערפאהרונגען, וועלכע ווערען געפיהרט אויף א גוט בע־טראַכטען פּלאַן, אום טיעפער אריינצודרינגען אין די געהיימניסע פון אזעלכע פער־העלטניסע", און זי האָט פּראַנשטאַלט דיעזע פּראָבע אזוי, גלייך זי וואָלט האָבען געלעזען סאַקסאָן גראַמאַטיקוס'ן, וועלכע דערצעהלט ווי מען האָט האַמלעט'ן אויסגעפּרובירט מיט א מיידעל אין וואַלד.

8.

די פּראָבע פון האַמלעט'ען.

א מאָל האָט מאריא אלעקסעיעוונא געזאָגט ביים טהעע. אז איהר טהוט וועה דער קאָפּ. אָנגיסענדיג טהעע און פּארשליעסענדיג די צוקער־פּושקע, איז זי אוועקגעגאנגען און האָט זיך צוגעלעגט. וועראַ און לאַפּוכאָוו זיינען פערבליבען זיצען

אין טהעע צימער, לעבען דעם שלאָפ־צימער, וואוהין מאריא אלעקסעיעוונא איז אריין. אין אייניגע מינוטען ארום האָט די קראַנקע א רוף געטהון פעדיא'ן.

"זאָג דער שוועסטער, אז זייער געשפּרעך לאָזט מיך ניט איינשלאָפען. זאָלען זיי געהען ערגעץ ווייטער, אז זיי זאָלען מיר ניט שטערען. אָבער זאָג עס שעהן, אז זי זאָלסט ניט בעליידיגען דעם לעהרער. זעהסט דאָך ווי ער זאָרגט פאר דיר".

פעדיא איז אוועק און האָט געזאגט, אז די מאמע בעט דאס און דאָס.

"קומט אין מיין צימער, דמיטרי סערגעאיטש, עס איז ווייט פונ'ם שלאָפ־צימער, דאָרט וועלען מיר ניט שטערען."

דאס, פערשטעהט זיך, האָט טאקי ערוואַרטעט מאריא אלעקסעיעוונא. אין א פיערטעל שטונדע ארום, האָט זי זיך אין די הוילע זאָקען, אָהן די שיך, אונטער־גע'גנב'ט צו דער טהיר פון ווערא'ס צימער. די טיהר איז געווען האלב אָפען. צווישען דער טיהר און דעם טיהר סלופּ איז געווען א שפּאלט. מאריא אלעקסעיעוו־נא האָט צוגעלעגט צום שפּאלט דאס אויג און האָט אָנגעשאַרפּט די אויערען. דערזעהען האָט זי פאלגענדעס:

אין ווערא'ס צימער זיינען געווען צוויי פענסטער. צווישען די פענסטער איז געשטאנען א שרייב־טיש. לעבען איין פענסטער, ביי איין עק פון טיש, איז געזעסען ווערא, און געהעקעלט א וואָלענע ברוסט־צודעק פאר'ן פאטער, היילינג אויספיהלענדיג דעם בעפעהל פון מאריא אלעקסעיעוונא'ן. נעבען צווייטען פענסטער, ביי'ם צווייטען עק פון טיש, איז געזעסען לאָפּוכאָוו מיט'ן עלענבויגען פון איין האנד האָט ער זיך אָנגעשפּאַרט אָן טיש, און אין דער האנד איז געווען א סיגאר, און זיין צווייטע האנד איז געווען אריינגעשטעקט אין קעשענע. די שטרעקע צווישען ווערא'ן און איהם איז געווען אן ארשין צוויי, אויב ניט מעהר. ווערא'קטשקא האָט מעהר געקוקט אויף איהר ארבייט און לאָפּוכאָוו האָט מעהר געקוקט אויף דעם סיגאר. א בערוהיגענדע לאגע.

...."דאַרף מען אזוי קוקען אויפ'ן לעבען?" — פון דיעזע ווערטער האָט מאריא אלעקסעיעוונא אָנגעפאנגען זיך צוצוהערען.

"יא, ווערא פאוולאָוונא, אזוי דאַרף מען".

"קומט אויס, אז דעם אמת זאָגען קאַלטע פּראַקטישע מענשען, אז דער מענש ווערט בעהערשט נור פון דער אויסגערעכענטקייט צו טהאָן דאס וואס עס איז בע־סער פאר איהם"

"זיי זאָגען דעם אמת. דאָס וואָס מען רופט אָן ערהאבענע געפיהלען, אידעאלע שטרעבונגען — דאס אלעס איז אינ'ם אלגעמיינעם גאנץ פון לעבען פאלקאמען

אונבעדרייטענד אין פערגלייך מיט דער שטרעבונג פון יעדען פאר זיין אייגענע טובה. אפילו די הויכע אידעאלען זיינען אין תוך אריין ניט מעהר ווי זעלבסט ליעבע“.

“און איהר, צום ביישפיעל, זיינט איהר דען אזעלכער ?“

“וועלכע דען, ווערא פאוולאָווגא ? אָט הערט, וואָס איז די וויכטיגסטע שפּרו־זינע פון מיין גאנצען לעבען. די וויכטיגקייט פון מיין לעבען איז בעשטאנען ביז איצט, אין דעם, וואס איך האָב זיך געלערענט, איך האָב זיך פערפערטיגט צו זיין א דאקטאָר. זעהר שעהן. צוליעב וואס האָט מיך דער טאטע אוועקגעגעבען אין גימ־נאזיע ? ער פלעגט מיר אלץ זאָגען : א לערען זיך, מיטיא ; ווערסטו זיך אויסלערנען, ווערסטו זיין א בעאמטער, ווערסט מיך און די מאמע ערנעהרען און דיר אליין וועט אויך זיין גוט“. אָט צוליעב וואס איך האָב זיך געלערענט ; אָהן דעם רעכענונג וואָלט דער טאטע מיך ניט אוועקגעגעבען לערנען ; די פאמיליע האָט דאָך געדאַרפט האָ־בען אן ארבייטער. און איך אליין, אבוואָהל איך האָב גענומען ליעבען דאס לערנען, וואלט איך דען געגאנגען פערליערען צייט דערויף, אויב איך זאל ניט געוועזען דענקען, אז דער פערלוסט וועט בעלוינט ווערען מיט פראצענטען ? איך האָב געהאלטען אין ענדיגען דעם קורס אין דער גימנאזיע האָב איך איבערגערעדט מיין פאָטער מיך צו לאָזען אריין אין דער מעדיצינישער אקאדעמיע, אנשטאט מיך צו מאכען פאר א בעאמטען. ווי האָט דאס פאסירט ? איך און דער טאטע האָבען געזעהן, אז דאָקטוירים לעבען פיעל בעסער פון די קליינע קאנצעלאריען־שרייבער, און אפילו פון די העכערע פאָרשטעהער, ווערמען איך וואָלט שוין געוויס ניט געקענט איבער־שטייגען. אָט האָט איהר די אורזאכע, ווארום איך בין אריין און פערבליבען אין דער אקדעמיע — א גוט שטיקעל ברויט. אָהן דיזען רעכנונג וואָלט איך ניט אריין און אויך ניט פערבליבען אין דער אקאדעמיע.“

“אבער איהר האָט דאָך געליעבט צו לערנען אין דער גימנאזיע, איהר האָט דאָך שפּעטער גענומען ליעבען די מעדיצינישע וויסענשאפטען ?“

“יא, דאָס איז אָבער א שעהנע ציערונג. דאָס איז אויך ניצליך פיר דעם ער־פאָלג פון דער זאך. די געשיכטע בעגעהט זיך געוועהנליך אויך אָהן דער בעציערונג, אבער אָהן קיין רעכנונג בעגעהט זי זיך ניט. די ליעבע צו דער וויסענשאפט איז נור געווען דער רעזולטאט, וואס איז ארויסגעקומען פון דער זאך, אבער ניט די אורזאכע פון איהר. די אורזאכע איז געווען נור איינע — דער נוצען וואס די זאך קען מיר ברייגנען.“

“לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אז איהר זיינט גערעכט — יא, איהר זיינט גערעכט. אלע האנדלונגען, וועלכע איך קען דורכפאָרשען, ערקלעהרען זיך מיט די נוצען.

„אבער די טהעאָריע איז דאָך אַ קאַלטע.“

„אַ טהעאָריע דאַרף אַליין פאַר זיך זיין אַ קאַלטע. דער פערשטאַנד דאַרף אור־טהיילען איבער זאַכען קאַלטבלוטיג.“

„אבער די טהעאָריע איז אָהן רחמנות.“

„צו פאַנטאַזיעס, וועלכע זיינען לעהר און שעדליך.“

„אבער זי איז פּראָזאַאיש.“

„פאַר דער וויסענשאַפט טויגען ניט די גראַמען.“

„פאָלגליך, די טהעאָריע, וועלכע איך קען ניט דערלאָזען, פעראַורטהיילט די מענשען אויף אַ לעבען, אַ קאַלטען און אָהנ'רחמנות'דיגען, אַ פּראָזאַאישען?“

„ניין, ווערא פּאַוולאָוונא: דיזע טעאָריע איז אַ קאַלטע, אבער זי לערנט דעם מענשען צו קריגען ווארימקייט. דאָס שוועבעלע איז קאַלט, דאָס ווענטעל פון פּושקעלע, אין וועלכען עס רייבט זיך אָן — זיינען קאַלט, דאָס האָלץ — איז קאַלט, נור פון זיי קומט דאָס פייער, וואָס קאָכט וואַרעמע שפּייז פאַר'ן מענשען און וואַרימט איהם אַליין אויך. די טעאָריע איז אָהן רחמנות אבער, נאָכפאָלגענדיג איהר, וועלען די מענשען ניט זיין אָן עלענדער געגענשטאַנד פון פּוסטער מיטלייד. דער לאַנצעט טאָר זיך ניט בייגען, זאָנסט, וועט מען דאַרפען בעדויערען דעם פּאַציענט, ווענען ס'וועט ניט לייכטער ווערען פון אייער מיטלייד. דיזע טעאָריע איז פּראָזאַאיש, אבער זי דעקט אויף די אמת'ע מאָטיווען פון'ם לעבען, און די פּאָעזיע געפינט זיך אין דער וואַהרהייט פון'ם לעבען. ווארום איז שעקספּיער דער גרעסטער פּאָעט? דערפאַר ווייל ביי איהם איז דאָ מעהר וואַהרהייט פון'ם לעבען, און ווינעגער בע־פוצונג, ווי ביי די אַנדערע פּאָעטען.“

„איך וועל אויך אַזוי זיין אָהן רחמנות“, האָט געזאָגט ווערא פּאַוולאָוונא שמייכלענדיג: דענק ניט אַז איהר האָט אין מיר געהאַט אַ גרויסע געגנערין געגען אייער טעאָריע פון עגאָאיזם און האָט צו דיזער טעאָריע צוגעקריגען אַ נייע נאָכפאָלגערין. איך האָב אַליין שוין לאַנג געטראַכט אויף דיזען אַרט, ווען איך האָב איבערגעלעזען אייער בוך און געהערט פון אייך. אבער איך האָב געדענקט, דאָס זיינען מיינע פּערזענליכע געדאַנקען, אַז קלוגע און געלערנטע מענשען דענקען אַנדערש, דאַרום טאַקע האָב איך זיך געקווינקעלט. די נאַטור, דאָס לעבען, דער פערשטאַנד פיהרען אין איין זייט, די ביכער ציהען אין דער אַנדערער, און זאָגען: דאָס איז שלעכט, נידעריג. איהר ווייסט, מיר אַליין זיינען טהיילווייז געוועזען לעכערליך די ערווידערונגען, וואָס כ'האָב אייך געמאַכט!“

„יא, זיי זיינען לעכערליך, ווערא פּאַוולאָוונא.“

"פון רעסטאָרענען", האָט זי געזאָגט לאַכענדיג: "מיר מאַכען זיך איינע דעם אנדערן גאַנץ שעהנע קאָמפּלימענטען. איך זאָג צו אייך: איהר זייט אזוי גוט, און פערגרייסט ניט אזוי דעם נאָז. איהר מיר: איהר זיינט לעכערליך מיט אייער צווייפלען. ווערא פּאַוולאָווּנא!"

"וואס דען", האָט ער געזאָגט, אויך שמייכלענדיג: "אונז קומט גאָר ניט ארויס פון'ם זיין ליעבליך איינע צום צווייטען, און דערפאַר זיינען מיר ניט ליעבליך."

"גוט דמיטרי סערגעוויטש; די מענשען זיינען עגאָאיסטען, — ניט אזוי? אָט, האָט איהר גערעדט פון זיך — איך וויל אויך רעדען פון זיך."

"אזוי דאַרף זיין. יעדער דענקט אלץ מעהר פון זיך."

"גוט. לאָמיר זעהן, צי וועל איך אייך ניט כאַפּען ביי די פראַגען איבער מיר."

"לאָמיר זעהן".

"איך האָב א רייכען חתן. ער געפעלט מיר ניט. דאַרף איך אָננעהמען זיין פאָרשלאַג?"

"רעכענט אויס, וואס איז אייך ניצליכער".

"וואס פאַר מיר איז ניצליכער־איהר ווייסט, אז איך בין זעהר ניט רייך. פון איין זייט — כ'האלט ניט פון'ם חתן. אָבער דערפאַר פון דער אנדערער זייט: איך וועל הערשען איבער איהם, די וועלט וועט מיך מקנא זיין. איך וועל האָבען געלד און א גרויסע צאָהל — פערעהרער.

"וועגט אלעס איבער, וואס איז ניצליכער פאַר אייך, דאס קלייבט אויס".

"און אויב איך וועל אויסקלייבען דעם מאַנ'ס רייכטהום און די מענגע פערעהרער?"

"וועל איך זאגען, אז איהר האט אויסגעקליבען דאס וואס שטימט מעהר מיט אייערע אינטערעסען".

"און וואָס וועט מען דאַרפען זאָגען וועגען מיר?

"אויב איהר האָט געהאנדעלט קאַלטבלוטיג, ריכטיג בעדענקט, וועט מען דאַרפען זאגען, אז איהר האט געהאנדעלט גאַנץ בעדענקט, און וועט, מסתמא, דאס ניט בעדויערען.

"אָבער צו וועט מיין אויסוואהל זיין טאַדעלהאַפט?"

"מענשען, וועלכע רעדען אלערליי נאַרישקייטען, מעגען פון דעם רעדען, ווי ס'געפעלט זיי; מענשען, וואס האָבען א ריכטיגען בליק אויפ'ן לעבען, וועלען זאָגען, אז איהר האָט געהאנדעלט, אזוי, ווי איהר האט געדאַרפט האנדלען; אויב

איהר האָט אזוי געטהאָן, הייסט עס, אז אזוי איז געוועזן אייער פערזענליכקייט, אז אנדערש האָט איהר ניט געקענט האנדלען אונטער אזעלכע אומשטענדען, זיי וועלען זאגען, אז איהר האָט געהאנדעלט לויט די נויטווענדיגקייט פון די זאכען, אז אייגענטליך האָט איהר קיין אנדער אויסוואהל ניט געהאט".

"און קיין שום טאדלונג פיר מיין האנדלונג ?"

"ווער האָט דאס רעכט צו טאדלען די פאָלגע פונ'ם פאקט, ווען דער פאקט עקזיסטירט ? אייער פערזענליכקייט און די אומשטענדען זיינען דער פאקט; אייערע האנדלונגען זיינען די נויטווענדיגע פאלגען פון דיעזען פאקט, וואס קומען פון די אומשטענדען. איהר זיינט פאר זיי ניט פעראנטווארטליך, און טאדלען איז נאריש".

"איהר מרעט פון דעסטוועגען, טאקי פארט ניט אָפּ פון אייער טעאָריע. אלזא וועל איך ניט פערדיענען אייער טאדלונג, ווען איך וועל אָננעהמען מיין חתן'ס פארשלאג ?"

"איך וואָלט נעווען נאריש, אויב איך זאל אייך טאדלען".

"עס איז אלזא אן ערלויבניס, מען קען זאָגען, א גוט־הייסונג, — קען זיין זאָגאר א דירעקטער ראט צו האנדלען אזוי ?"

"דער ראט בלייבט אימער איינער: בערעכענט וואס איז ניצליך פאר אייך; אויב איהר פאָלגט נור נאָך דעם ראט — איז עס גוט געהייסען".

"איך דאנק אייך. איצט איז מיין פערזענליכע אנגעלעגענהייט שוין געלעזט. לאָמיר זיך אומקעהרען צו דער ערשטער, אלגעמיינער פראגע. מיר האָבען אָנגעפאנגען פון דעם, אז דער מענש האנדעלט לויט די נויטווענדיגקייט, זיינע האנדלונגען ווערען בעשטימט פון די איינפליסע אונטער וועלכע זיי קומען פאָר, די שטארקערע איינפליסע זיינען גובר די שוואכערע, און אז דארום האנדעלט דער מענש אימער לויט זיינע נוצען. גיב איך ריכטיג איבער דעם צוזאמענהאנג פון אייערע געדאנקען" ?

"ריכטיג".

"איהר זעהט ס'ארא גוטע שילערין איך בין ? יעצט איז די פריוואט פראגע פון די האנדלונגען, וואס האָבען א לעבענס בעדייטונג, געענדיגט. אָבער אין דער אלגעמיינע פראגע בלייבען נאָך שוועריגקייטען, אייער בוך זאָגט: דער מענש האנדעלט לויט די נויטווענדיגקייט. אָבער עס זיינען דא פעלע, ווען עס ציינט זיך, אז פון מיר אליין העננט אָפּ צו האנדלען אזוי אדער אזוי. צום ביישפיעל: איך שפּיעל און מיש איבער די בלעטלעך פון די נאָטען; אמאָל מיש איך זיי איבער מיט דער לינקער האנד, אמאָל מיט דער רעכטער האנד: האָב איך דען ניט געקענט איבער־

מישען מיט דער לינקער? צי ווענדט זיך דאָס ניט אין מיר אליין?"

"ניין, ווערא פּאוולאָוונא ; ווען איהר מישט איבער, גאר ניט טראַכטענדיג מיט וועלכער האנד צו מישען, מישט איהר איבער מיט דער האנד, מיט וועלכער ס'איז איך בעקוועמער, קיין אייגענער ווילען איז ניטאָ ; האָט איהר אָבער יא א טראַכט געטהון : "לאָמיך איבערמישען מיט דער רעכטער האנד" — וועט איהר שוין איבערמישען אונטער דעם איינפלוס פון דיעזען געדאנק, אָבער דיעזער געדאנק איז ערשיענען ניט פון אייער אייגענעם ווילען ; ער איז נויטוועגדיגערווייזע געבאָרען געווארען פון אנדערע".

ביי דיעזען וואָרט האָט מאריא אלעקסעיעוונא שוין אויפגעהערט זיך אונטערצוהערען : "נו, איצט האָבען זיי זיך אריינגעלאָזען אין געלערענטקייט. דאס איז ניט פאר מיר, און צו וואס דארף איך עס? ס'ארא קלוגער, עדעלער יונגער מאַן! ס'אַרא גוטע זאַכען ער לעהרענט וועראָטשקאַ'ן. און וואָס ס'הייסט צו זיין א געלערנטער מענש! אָט לאָמיך איהר אָנהויבען צו זאגען דאס זעלבע — הערט זי ניט, בעליידיגט זי זיך. איך קען ניט צוטרעפען, ווייל איך קען ניט רעדען אויפ'ן געלערענטען אופן, אָבער אָט, אז ער רעדט ווי א געלערנטער, הערט זי אוים, און זעהט, אז ס'איז אמת, און באשטעהט. יא, ניט אומזיסט זאגט מען : וויסען איז ליכט, און ניט וויסענהייט איז פינסטערניש. איך זאל זיין א געלערענטע פרוי, וואלט עס דען געווען אזוי ווי איצט? דעם מאַן וואלט איך געמאַכט פאר א גענעראל, איך וואלט איהם געקריעגען א שטעלע ארום די פּראוויאנטען, אדער אן אנדער מין פון אזעלכע שטעלען. נאַטירליך, כ'וואָלט פאר איהם אליין געדארפט פיהרען די געשעפטען מיט די פּאָדראַטשיקעס : ווי קען גאר דאס דער שוטה! און א הויז וואלט איך ניט אזעלכעס געבויט! כ'וואלט מעהר ווי איין טויזענד פּויערים געקויפט. אָבער איצט קען איך ניט. דאָ דארף מען ערשט וויסען ווי זיך צו בענעמען אין דער געזעלשאַפט פון גענעראלען, — און מיט וואס וואלט איך זיך געקענט ארויסשטעלען? ניט אויף פראַנצויזיש, ניט אויף קיין שום פון זייערע רעדערייען קען איך ניט, מען וואָלט זאָגען, קיין מאַניערען האָט זי ניט, נור צו שילטען זיך אויף דער סענע גאָס טויג זי, און דערפאר טויג איך טאַקי ניט. אונוויסענהייט איז פינסטערניש. עס איז אמת : וויסען איז ליכט — אונוויסענהייט איז פינסטערניש.

און טאַקי דיעזער אונטערגעהערטער געשפּרעך האָט געבראַכט מאַריא אלעקסעיעוונא'ן צו דער איבערציינונג, אז ניט נור זיינען די געשפּרעכען פון לאָפּוכאָוו'ן ניט געפעהרליך פאר וועראטשקא'ן, נור פארקעהרט, זיי ווילען איהר נוצען ברענגען. זיי ווילען נאָך העלפען, אז וועראטשקא זאל אוועקווארפען די נאַרישע, ניט גע־

גיטע מיידעלשע געדאנקען, און וואס שנעלער הייראטען סטאָרעשניקאָוו'ען.

.11

די פערהעלטניסע צווישען מאריא אלעקסעיעוונא'ן און לאפוכאָוו'ן האבען אנ־גענומען דעם כאראקטער פון א קאמעדיע, און מאריא אלעקסעיעוונא אליין ווערט דערביי ארויסגעשטעלט אין א לעכערליכער לאגע. דאס ערשטע און דאס צווייטע זיינען בעשטימט געגען מיין ווילען. איך זאל וועלען זאר־גען פאר דעם, וואס מען רופט ביי אונז אן קונסט, וואלט איך בעהאלטען די פערהעלטניסע פון מאריא אלעקסעיעוונא געגענאיבער לאפו־כאָוו'ן, די ערצעהלונג וועלכע גיט צו צו דיעזען טהייל פונ'ם ראמאן א מין וואדעוויל־כאראקטער. זיי צו בעהאלטען וואלט געוועזן לייכט. דער וויכטיגער גאנג פון דער זאך וואלט געקענט ערקלעהרט ווערען אהן זיי. וואס פאר א וואונדער ווען דער לעהרער, אפילו אהן מאריא אלעקסעיעוונא'ס גוט־פריינדשאפט, וואלט געהאט גע־לעגענהייטען אויסצוריידען אמאל, אויב זאגאר זעלטען, עטליכע ווערטער מיט דעם מיידעל, אין וועמעס פאמיליע ער גיט שטונדען? דארף מען דען פיעל ווערטער, אום די ליעבע זאל וואקסען? עס איז גאר ניט געוועזן קיין נויטה אין דער מיטוויר־קונג פון מאריא אלעקסעיעוונא'ן צו דער לייזונג, וואס די בעגעגניש פון ווערָאטשקא מיט לאפוכאָוו'ן האט געקריגען. אבער איך דערצעהל די זאך ניט אזוי ווי מען דארף, אום זיך צו פערשאפען א רעפוטאציאן פון א קינסטלער, נור ווי זי איז געוועזן. איך, אלס ראמאניסט, בין זעהר געערגערט וואס איך האב אנגעשרי־בען אייניגע זייטלעך, וועלכע האבען זיך ערנידריגט ביז צו דער וואדעוויל שטופע.

מיין בערייטקייט ארויסצושטעלען די געשיכטע, ווי זי איז געוועזן און ניט ווי ס'וואלט געווען בעקוועמער זי צו דערצעהלען, פערשאפט מיר נאך אן אנדער אונאנגענעהמליכקייט: איך בין זעהר אונצופרידען דערמיט וואס מאריא אלעק־סיעוונא ווערט פארגעשטעלט לעכערליך, מיט איהרע געדאנקען וועגען דער כלה, וואס לאפוכאָוו האט פערפאסט, און מיט איהר טרעפען אויפ'ן זעלבען פאנטאסטי־שען אופן דעם אינהאלט פון די ביכער, וואס לאפוכאָוו האט ווערָאטשקא'ן געגע־בען, און דאס צו האט פיליפ עגאליטע ניט גע'שמד'ט מענשען אויפ'ן פאפסט'ס גלויבען, און וועלכע מין ווערק לודוויג דער פיערצעהנטער האט געשריבען. מאכען פעהלערען קען יעדער, די פעהלערען קענען זיין נאריש, ווען דער מענש אורטהיילט איבער זאכען וואס זיינען איהם פרעמד; אבער עס וואלט געווען אונגערעכט ארויס־צוזעהן פון מאריא אלעקסעיעוונא'ס נארישע פעהלערען, אז איהר פריינדליכקייט צו לאפוכאָוו'ן איז בעגרינדעט נור אויף דיזע נארישקייטען. ניין, קיינע פאנטא־

זיעס פון א רייכער כלה, אָדער די פּרומקייט פון פיליפּ ענגאליטע וואָלטען אויף קיין מינוט ניט פערדונקעלט איהר געזונטען פערשטאַנד, אויב אין די ווירקליכע האַנדלונגען און ווערטער פון לאַפּוכאָוו׳ן וואָלט געווען זאָגאר עטוואס פערדעכטיגעס פאר איהר. אָבער ער האָט זיך ווירקליך געהאַלטען אַזוי, ווי, לויט מאריא אלעקסעיעוונא׳ס מיינונג, האָט נור א מענש פון איהר אייגענעם סאָרט זיך געדאַרפט האַלטען; וואָרים ער, א פלינקער יונגער מאַן, האָט דאָך די אויגען אונטער׳ן קאָרסעט פון דעם זעהר שעהנעם מיידעל ניט ארונטערגעלאָזען, האָט זיך נאָך איהרע שריט ניט נאָכגעשלעפּט, האָט מיט מאריא אלעקסעיעוונא׳ן געשפּיעלט אין קאָרטען אָהן שום אויסרעדען, ער פלעגט ניט אָבענטפערן: "בעסער וועל איך זיצען אביסעל מיט ווערא פּאַוולאָווגאַ׳ן". און ווי מאריא אלעקסעיעוונא האָט זיך געציינט, האָט ער געאורטהיילט איבער זאכען, גראדע ווי זי אליין.

גלייך מיט איהר האָט ער געזאָגט, אז אלעס אויף דער וועלט ווערט געמאכט צו ליעב אייגענעם נוטצען, אז ווען א בעטריגער בעטריגט דאַרף מען פון די כלים ניט ארויס און נעמען שרייען איבער די פּרינציפּען פון עהרליכקייט, וועלכע דער בעטריגער וואָלט געדאַרפט אבהיטען, און אז דער בעטריגער אליין איז אויך ניט אומישנע א בעטריגער, נור לויט זיינע אומשטענדען דאַרף ער טאַקי אזוי זיין, און ניט צו זיין קיין בעטריגער, — שוין ניט רעדענדיג דערפון, אז דאס איז אונמעגליך, — וואָלט געווען ניט קלוג, איינפאַך גערעדט, נאַריש פון זיין זייט.

יא, מאריא אלעקסעיעוונא איז געווען גערעכט, געפינענדיג פיעל עהנליכעס צווישען זיך און לאַפּוכאָוו׳ן.

איך פערשטעה ווי שטאַרק לאַפּוכאָוו ווערט קאָמפּראָמעטירט אין די אויגען פון דעם אויפגעקלעהרטען פּובליקום דורך מאריא אלעקסעיעוונא׳ס מיטפיהלען מיט זיין דענקונגס ארט. אָבער איך וויל קיינעם ניט נאָכגעבען, און בעהאַלט ניט דיעזע אומשטענדען, וועלכע זיינען אזוי שעדליך פאר לאַפּוכאָוו׳ס רעפּוטאציאָן, אָבוואָהל איך האָב דערוויזען, אז איך וואָלט געקענט בעהאַלטען דיעזע שלעכטע זייט פון לאַפּוכאָווס פערהעלטניסע צו דיזע פאמיליע. איך טהו נאָך מעהר: איך נעם זיך אליין אונטער צו ערקלעהרען, אז ער האָט ווירקליך פערדיענט מאריא אלעקסעיעוונא׳ס גוט־פריינדליכקייט.

ווירקליך, פון לאַפּוכאָוו׳ס געשפּרעך מיט וועראטשקא, שטעלט זיך ארויס, אז זיין דענקונגס ארט געפעלט גראדע אזעלכע מענשען ווי מאריא אלעקסעיעוונא, מעהר איידער די אנהענגער פון פערשיעדענע שעהנע אידעען. לאַפּוכאָוו האָט געזעהן זאכען אין די זעלבע שטריכען, אין וועלכע זיי ציינען זיך דער גאַנצער מאַסע פון דער מענשהייט, א חוץ די אָנהענגער פון די שעהנע אידעען. אויב מאריא

אלעקסעיעוונא האט געקענט מיט פערגעניגען ווידערהאלען אין איהר אייגענעם נא־
מען זיינע געדאנקען צו וועראטשקא'ן איבער דער פראגע פון סטארעשניקאווס פאר־
שלאג, וואלט ער אויך געקענט אונטערשרייבען „אמת“ אונטער איהרע שכור'ע
ווערטער פאר וועראטשקא'ן. די עהנליכקייט פון זייערע בעגריפען זיינען געווען
אזוי גרויס, אז די אויפגעקלעהרטע און די וואהל געבארענע ראמאניסטען, זשורנא־
ליסטען און די אנדערע אונטעררעכטער פון אונזער פובליקום האבען שוין לאנג
אויסגערופען: „דיעזע סארטען מענשען, ווי לאפוכאוו, אונטערשיידען זיך מיט
גאר ניט פון מענשען, ווי מאריא אלעקסעיעוונא“. ווען אזעלכע אויפגעקלעהרטע און
און וואהלגעבארענע שרייבער האבען אזוי פערשטאנען די מענשען, ווי לאפוכאוו,
קענען מיר דען עפעס האבען געגען מאריא אלעקסעיעוונא'ן דערפאר, וואס זי האט
אין לאפוכאוו'ן ניט דערזעהן גאר ניט, א חוץ דאס, וואס אונזערע בעסטע שרייבער.
דענקער און לעהרער האבען פערשטאנען אין די מענשען פון לאפוכאוו'ס סארט?

געווים, אויב מאריא אלעקסעיעוונא וואלט געוואוסט נור א העלפט פון דעם,
וואס דיעזע שרייבער ווייסען, וואלט זי געהאט גענוג שכל צו פערשטעהען, אז לא־
פוכאוו איז פאר איהר ניט קיין גוטע קאמפאניע. אבער א חוץ דעם, וואס זי איז
געווען ניט קיין געלערנטע פרוי, האט זי נאך אן אנדער ענטשולדיגונג אין איהר
טעות: לאפוכאוו פלעגט איהר קיין מאל ניט דערערעדען ביז'ן סוף. ער איז גע־
זוען א פראפאגאנדיסט, אבער ניט אזעלכער ווי די ליעבהאבער פון די שעהנע אי־
דעען, וועלכע זארגען אימער דאפיר, אז מען זאל די מאריא אלעקסעיעוונאס איינ־
געבען עדעלע בעגריפע, מיט וועלכע זיי זיינען אין זיך אליין ענטציקט. ער האט
געהאט אויף אזוי פיעל שכל ניט צו ווען אויסגלייכען א פופציג יעהריגען בוים.

ער זאל, צום ביישפיעל, געווען אנפאנגען ערקלעהרען, וואס איז אזוינס דער
"נוצען", פון וועלכען ער האט גערעדט מיט וועראטשקא'ן, וואלט מאריא אלעק־
סעיעוונא'ן און אין דעם געשפרעך מיט וועראטשקא'ן איז אויך ניט געווען קיין
גאר ניט עהנליך צו איהר נוצען, לאפוכאוו האט דאס ניט ערקלעהרט מאריא אלעק־
סעיעוונא'ן און אין דעם געשפרעך מיט וועראטשקא'ן איז אויך ניט געווען אזא
ערקלעהרונג, ווייל וועראטשקא האט געוואוסט דעם זינן פון דיעזע ווערטער אין
יענע ביכער, איבער וועלכע זיי האבען געפיהרט זייער געשפרעך.

נור דאס אלעס זאג איך אום צו רעכטפערטיגען פאר איהר פערזעהען מא־
ריא אלעקסעיעוונא'ן, וועלכע האט אין צייט ניט דערשמעקט וואס פאר א מענש
לאפוכאוו איז, אבער ניט צו רעכטפערטיגען לאפוכאוו'ן אליין, ווארום איהם צו
רעכטפערטיגען וואלט געווען ניט גוט, און ווארום ס'איז ניט גוט, וועט דער לעזער
שוין זעהן ווייטער. די מענשען וועלכע וואלטען איהם געוואלט פערגעבען, ניט

רעכטפערטינענדיג איהם, נור אזוי פּתם אויס זייער מענשען־ליעבע, וואָלטען ניט נעקענט פערגעבען. צום ביישפּיעל, פערגעבענדיג איהם, וואָלטען זיי געזאָגט, אז ער איז געווען א דאָקטאָר און האָט זיך בעשעפטיגט מיט נאַטור ווּיסענשאַפט, און דאָס פיהרט צו אַ מאַטעריאַליסטישער אנשויאונג. אָבער אזאַ ענטשולדיגונג איז זעהר שלעכט. עפּעס ווייניג וויסענשאַפטען פיהרען עס צו אזאַ אנשויאונג?—אי די מאַטעמאַטישע, אי די היסטאָרישע אי די געזעלשאַפטליכע און אַלע אַנדערע.

אָבער צי זיינען עס שוין טאַקי אַלע געאָמעטריקער, אסטראָנאָמען, אַלע היסטאָריקער, פּאָליטיקאָ־עקאָנאָמיסטען, יוריסטען, פּובליציסטען און אַלע אַנדערע געלעהרטע — זיינען זיי שוין טאַקי אזעלכע מאַטעריאַליסטען ? — ווייט דערפון ! פאָלגליך, ווערט לאָפּוכאָוו ניט בעפרייט פון זיין שולד. די מיטליידענדע מענשען, וועלכע פערטהיידיגען איהם ניט, וואָלטען אויך געקענט זאָגען אין זיין ענטשולדיגונג, אַז איהם פעהלען אָבער אויך ניט קיינע לויבענסווירדיגע סמנים : ער האָט בעוואוסטערהייט און פעסט זיך ענטשלאָסען אָפּצוזאָגען זיך פון אַלע לעבענס־בעקוועמליכקייטען און עהרע צוליעב דער אַרבייט פאַר די נוצען פון אַנדערע מענשען גלויבענדיג, אַז דער פערגעניגען פון אַזאַ אַרבייט — איז דער בעסטער שכר פאַר איהם. אויף דעם מיידעל, וועלכע איז געווען אזוי שעהן, אַז ער האָט זיך אַזש פערליעבט אין איהר, האָט ער געקוקט מיט אזאַ ריינקייט, מיט וועלכער ניט יעדער ברודער קוקט אויף זיין שוועסטער. אָבער געגען דיזער ענטשולדיגונג פאַר זיין מאַטעריאַליזם דאַרף מען זאָגען, אַז אין אַלגעמיין איז ניטאָ קיין איין מענש וועל־כער זאָל זיין אינגאַנצען אָהן סמנים פון עטוואָס גוטעס, און אַז מאַטעריאַליסטען, ווי זיי זאָלען דאָרט ניט זיין, זיינען זיי פאָרט מאַטעריאַליסטען, און דערמיט אַליין איז שוין בעשלאָסען און דערוויזען, אַז זיי זיינען ניעדריגע און אונמאָראַלישע מענשען, וועמען מען טאָר ניט פערגעבען, ווייל זיי פערגעבען, וואָלט געהייסען פער־טיידיגען דעם מאַטעריאַליזם.

.10

עס פערשטעהט זיך, אז דער עיקר פון דעם געשפּרעך פון ווערָאטשקא'ן מיט לאָפּוכאָוו'ן איז ניט געווען וואס פאר א דענקונגס אַרט מען דאַרף רעכענען פיר ריכטיג ; אין אַלגעמיין, האָבען זיי גערעדט זעהר ווענינ, און זייערע לאַנגע גע־שפּרעכען, וועלכע האָבען פּאַסירט זעלטען, זיינען נור געווען איבער פרעמדע זאכען, איבער דעם ווי מענשען אין אַלגעמיין דאַרפען דענקען און טהאָן. זיי האָבען דאָך געוואוסט, אז נאָך זיי שפּיערען נאָך צוויי שאַרפע אויגען. איבער דעם הויפּט גע־גענשטאַנד וועלכער האָט זיי יאָ אינטערעסירט, פלעגען זיי זיך נאָר איבערוועקסלען מיט אייניגע ווערטער — געוויינליך, ווערהענד זיי האָבען געקליבען די נאָטען צום

שפּיעלען, אָדער זינגען. פון זייער געפּיהלען איינער צום צווייטען האָבען זיי ניט געזאָגט קיין וואָרט, נאָך די ערשטע אונבעשטימטע ווערטער פון זייער ערשטען געשפּרעך אויף דעם יום־טוב־אבענד; זיי האָבען קיין צייט ניט געהאַט דאָס צו בעשפּרעכען. אין די צוויי דריי מינוטען, וועלכע זיינען אויסגעקליבען געוואָרען אום זיך איבערצו־וואַרפען מיט די געדאַנקען אָהן מורא אונטערגעהערט צו ווערען, פלעגט זיי קוים געלינגען איבערצורעדען פון דעם, ווען און ווי וועט ווערקאַטשקאַ'ן געלינגען פריי צו ווערען פון איהר שרעקליכער לאַגע.

אויף דעם פאָלגענדען מאָרגען נאָך דעם ערשטען געשפּרעך מיט איהר, האָט שוין לאָפּוכאָוו אויסגעפונען, ווי מען דאַרף זיך נעהמען צו דער זאַך, אום זי זאָל ווערען אַן אַקטריסע. ער האָט געוואוסט, אז פאַר א מיידעל שטעהען פאָר פיעלע אונאַנגענעהמע געפאַהרען אויפ'ן וועג צו דער ביהנע, נור ער האָט געדענקט, אז מיט א שטאַרקען כאַראַקטער קען זי זיך דערשלאָגען מיט'ן גלייכען וועג. עס האָט זיך ארויסגעשטעלט ניט אזוי. קומענדיג אויף דער שטונדע אין צוויי טעג ארום, האָט ער געמוזט ווערקאַטשקאַ'ן זאָגען:

"איך ראַטה אייך אויפצוגעבען דעם געדאַנק צו ווערען אַן אַקטריסע".

"וואַרום?"

"ווייל ס'וואָלט שוין געווען בעסער התונה צו האָבען מיט אייער חתן".

דערמיט האָט זיך דער געשפּרעך געענדיגט. דאָס איז געזאָגט געוואָרען, ווען ער און ווערקאַטשקאַ האָבען גענומען די נאָטען, ער — צום שפּיעלען, זי — צום זינגען. ווערקאַטשקאַ האָט פון אָנפאַנג אראָפּגעלאָזען דעם קאָפּ און איז ארויס פון'ם טאַקט, אָבוואָהל זי האָט געזונגען א זעהר בעקאַנטע ליעד. ווען דאָס ליעד האָט זיך געענדיגט, און זיי האָבען גענומען רעדען, וועלכע אויסצוקלייבען איצט, האָט ווערקאַטשקא געזאָגט:

"און מיר האָט זיך געצייגט, אז דאָס איז דאָס בעסטע. ס'איז געווען שווער צו הערען, אז ס'איז אונמעגליך. אָבער — ס'וועט שווערער זיין צו לעבען, אָבער לעבען וועט מען דאָך קענען. איך וועל געהן פאַר א גובערנאַנטקע".

ווען ער איז ווידער געווען ביי זיי אין צוויי טעג ארום, האָט זי געזאָגט:

"איך האָב ניט געקענט געפינען דורך וועמען צו זוכען א שטעלע פאַר א גובערנאַנטקע. זאָרגט איהר דאַפיר, המיטרי סערגעאיטש. א חוץ אייך, איז ניטאָ קיינער."

"שאַדע, איך האָב דאָ ווייניג בעקאַנטע, וועלכע וואָלטען דאָ געקענט זיין ניצ־

ליך. די פאמיליען וואו איך גיב, אדער וואו איך האב נעגעבען שטונדען, זיינען אלע ניט קיין רייכע מענשען, און זייערע בעקאנטע זיינען כמעט אלע אויך אזעלכע, נור מיר װעלען פרובירען.״

״מיין פריינד, איך נעהם צו אייער צייט, אבער ווי קען מען אנדערש טהאן?״

״ווערא פאװלאװנא, ניטא וואס צו רעדען פון מיין צייט. ווען איך בין אייער פריינד.״

ווערעטשקא האט אי א שמייכעל געטהאן, אי רויט געווארען: זי האט אליין ניט בעמערקט, ווי דער נאמען ״דמיטרי סערגעאיטש״ איז ביי איהר פערביטען געווארען אויפ׳ן נאמען ״פריינד״.

לאפוכאוו האט אויך א שמייכעל געטהון.

״איהר האט דאס ניט געוואלט זאגען, ווערא פאװלאװנא, נעמט צוריק אוועק פון מיר דעם נאמען, אויב איך פערדריסט, וואס איהר האט איהם מיר געגעבען״.

ווערעטשקא האט א שמייכעל געטהון.

״צו שפעט״ — און איז רויט געווארען, ״און עס פארדריסט מיך ניט״, — און איז נאך מעהר רויט געווארען.

״אויב מען וועט דארפען, וועט איהר זעהן אז ס׳איז א געטרייער פריינד״.

זיי האבען איינער דעם אנדערען געדריקט די האנד.

אט דא האט איהר ביידע זייערע ערשטע גאנצע געשפרעכען נאך יענעם אבענד.

אין צוויי טעג ארום איז אין די ״פאליציי־נאכריכטען״ געווען געדרוקט אן אנצייגע, אז אן אנשטענדיגע פריילין, וואס רעדט פראנצויזיש און דייטש א. ז. וו. זוכט א גובערנאנטין שטעלע, און אז נאכפרעגען אויף איהר קען מען ביי דעם דאזיגען בעאמטען, אויף אן אנגעגעבענער אדרעסע.

איצט האט לאפוכאוו ווירקליך געמוזט פערליערען פיעל צייט אויף ווערעטשקא׳ס געשעפטען. יעדען מארגען פלעגט ער אוועקגעהן, צום גרעסטען טהייל צו פוס, פון דער וויבורגער זייט אין קאלאמנע, צו זיין בעקאנטען, וועמעס אדרעס איז געווען ארויסגעשטעלט אין דער אנצייגע. די רייזע איז געהן א ווייטע, אבער אן אנדער אזעלכען בעקאנטען, נעהענטער צו דער וויבורגער זייט, האט ער ניט געהאט, מען האט דאך געדארפט אז אין דעם בעקאנטען זאלען זיין פעראייניגט א סך באדינגונגען! א גוטע וואהנונג, גוטע פאמיליען־פערהעלטניסע, א מכובה׳דיגער אויסזעהן, אן ארימע וואהנונג וואס האט געהאט די ווירקונג, דארום וואלט פארגעשלאגען שלעכטע בעדינגונגען דער גובערנאנטקע, מען וואלט פון דער רעקאמענדירטער גובערנאנטקע ניט געהאט קיין זעהר גינסטיגע מיינונג, ווען

די רעקאָמענדירענדע פּערזאָן זאָל ניט אויסזעהן געאַכטעט, און ניט אויסזעהן צו פיהרען א שעהנעם פאַמיליען לעבען. און זיין אייגענעם אורטעם האָט לאַפּוכאָוו אודאי ניט געקענט ארויסשטעלען אין דער אנצייגע, דען וואָס וואָלט מען גע־טראַכט פון א מיידעל, וואָס האָט ניט ווער עס זאָל פאַר איהר זאָרגען א חוץ א סטודענט!

אויף אזא אופן האָט לאַפּוכאָוו געהאַט גענוג ארומציעהן נעהמענדיג ביים בעאַמטען די אדרעסען פון די יעניגע, וואָס פלעגען קומען זעהן די גובערנאַנטקע, פלעגט ער זיך אָוועקלאָזען פּאַרטזעטצען די רייזע. דער בעאַמטער האָט געזאָגט, אז ער אליין איז א ווייטער קרוב פון'ם מיידעל, און איז נור א פערמיטלער, אָבער זי האָט א פלימעניק, וועלכער וועט מאָרגען אליין קומען צו פאָדרען איבערצור־ריידען גרינדליכער. דער פלימעניק, אַנשטאָט צו קומען צופאָהרען, פלעגט קומען צוגעהן, פלעגט זיך צו קוקען צו די מענשען, און פלעגט, פאַרשטעהט זיך, אם מייס־טען בלייבען אונצופריעדען פון דער אומגעבונג. אין איין פאַמיליע איז מען צו פאַרריסען, אין דער אַנדערער איז די מוטער גוט, און דער פאָטער א נאַר; אין דער דריטער פונקט פאַרקעהרט, א. ז. וו. ביי אנדערע וואָלט מען געקענט לעבען, זיינען די בעדינגונגען אונמעגליך פאַר ווערא'טשקאַ'ן, אָדער מען מוז ריידען ענג־ליש—זי רעדט ניט; זיי ווילען אייגענטליך האָבען ניט קיין גובערנאַנטקע, נור א ניאַנקע; אָדער, די מענשען זיינען מיט אַלעמען גוט, א חוץ וואָס זיי זיינען אליין ארים, און אין דער וואָהנונג איז ניטאָ קיין פּלאַץ פאַר דער גובערנאַנטקע, א חוץ דעם קינדערצימער, מיט צוויי גרויסע קינדער, צוויי קליינע קינדער, א ניאַנקע און אן אם. אָבער די אנצייגע איז אַלץ געשטאַנען אין די "פּאָליציי־נאַכריכטען", און מען פלעגט אַלץ קומען זיך נאָכפרעגען אויף דער גובערנאַנטקע, און לאַפּוכאָוו האָט ניט פערלאָרען די האָפנונג.

אויף דיעזען ארומזוכען איז אוועק א וואָך צוויי. אויפ'ן פינפטען טאָג פון זיין זוכען, ווען לאַפּוכאָוו, אומקעהרענדיג זיך פון דעם שפּאַציער איבער פּעטערבורג, איז געלעגען אויף דער קושעטקע, האָט קירסאַנאָוו געזאָגט:

„דמיטרי, דו ביזט פאַר מיר געוואָרען א שלעכטער קאַמראַד אין דער אר־בייט. יעדען טאָג ווערסטו פערפאַלען אויפ'ן גאַנצען מאָרגען, און א העלפט פון די טעג ווערסטו פערפאַלען אין אַוועקנד אויך. האָסט אָנגעכאַפּט אזוי פיעל שטונדען. וואָס? איז דען איצט די צייט זיי אָנצונעהמען? איך וויל אָוועקוואַרפען אפילו דיעזע וואָס איך האָב. איך האָב א רובעל 40—ס'וועט קלעקען אויף דריי מאָנאַט ביז נאָך'ן ענדיגען דעם קורס. און דו האָסט געהאַט אָנגעגרייט מעהר געלד, דאַכט

זיך אַרום אַ הונדערט רובעל.“

“מעהר, ביז אַ הונדערט און פופציג. אָבער איך האָב ניט קיין שטונדען, איך האָב זיי אַלע אָוועקגעוואָרפען, אַ חוץ איינעם. איך האָב אַ געשעפט. איך וועל איהם ענדיגען—וועסטו ניט דאַרפען בעדויערען, וואָס איך שטעה פון דיר אָפּ אין דער אַרביים“.

“וואָס פאַר אַ געשעפט?“

“אויף דער שטונדע, וועלכע איך האָב ניט אָוועקגעוואָרפען, איז די פאַמי־ליע אַ פאַסקודנע, אָבער ביי זיי איז דאָ אַ וואויל מיידעל, זי וויל זיין אַ גובער־נאַנטקע, און אָוועקגעהן פון דער פאַמיליע, און דאָס זוך איך אַ פּלאַטץ פאַר איהר“.

“אַ וואוילע מיידעל?“

“יאַ, אַ וואוילע.“

“נו, דאָס איז גוט. זוך“.

דערמיט האָט זיך דער געשפּרעך געענדיגט.

עך, הערען קריסאַנאָוו און לאָפּוכאָוו, געלערנטע מענשען זיינט איהר, אָבער איהר האָט זיך ניט אָנגעשטויסען, וואָס דאָ איז אייגענטליך גוט. נאַטירליך דאָס, פון וואָס איהר האָט גערעדט איז אַליין אויך גוט. קירסאַנאָוו׳ן איז אפילו ניט איינגעפאַלען צו פרעגען צו איז דאָס מיידעל שעהן און לאָפּוכאָוו האָט אפילו ניט אַ טראַכט געטאָהן דאָס צו דערמאָנען. קירסאַנאָוו׳ן איז אפילו ניט איינגע־פאַלען צו זאָגען: “האָסטו זיך שוין ניט פערליעבט, ברודער, וואָס דו לעגסט זיך אַזוי איין?“ לאָפּוכאָוו האָט אפילו ניט אַ טראַכט געטהאָן צו זאָגען: „איך האָב זיך אין איהר שטאַרק פעראינטערעסירט“, און אויב ער האָט דאָס ניט געוואָלט זאָגען, איז איהם אפילו ניט איינגעפאַלען צו פּרובירען צו בעהיטען, אַז יענער זאָל זיך ניט אָנשטויסען: “דו, אַלעקסאַנדער, דענק דערוויי־ל ניט, אַז איך האָב זיך פערליעבט“. זיי, זעהט איהר, האָבען געדענקט, אַז ווען מען דאַרף אַ מענשען בעפרייען פון אַ שלעכטער לאַגע, האָט עס ניט צו טאָהן דערמיט, צי דאָס געזיכט איז שעהן ביי דיעזען מענשען, וועו אפילו דיעזער מענש וואָלט זיין אַ יונגע מיידעל, און פון פערליעבטקייט אָרער ניט פערליעבטקייט קען דאָ גאָר קיין רעדע ניט זיין. זיי האָבען אפילו ניט געוואוסט, אַז זיי טראַכט׳ען אַזוי; און דאָס דאָזיגע איז טאַקי דאָס סאַמע בעסטע, וואָס זיי האָבען אפילו ניט בעמערקט, אַז זיי דענקען אַזוי.

.11

“וואָס, מיין פריינד, נאָך אַלץ קיין פלאַטץ ניטאָ?“

"נאָך ניט, ווערא פּאוולאָוונא, אָבער זאָרגט ניט, עס וועט זיך געפינען. יעדען טאָג געה איך צו צוויי־דריי פאמיליען. עס קען דאָך ניט זיין, אז עס זאָל זיך ענדליך ניט געפינען אן אנשטענדיגע פאמיליע, וואו מען קען וואָהנען."

"אך, אָבער איהר וואָלט וויסען, מיין פריינד, ווי שווער עס איז מיר דאָ צו פערבלייבען. ווען עס איז מיר ניט פארגעשטאַנען גאָר קיין מעגליכקייט זיך צו בעפרייען פון דיעזער ערנידערונג, פון דיעזער העסליכקייט, דאָב איך זיך מיט גע־וואלט געהאלטען אין אזא צושטאנד אזוי ווי איך וואָלט שוין געשטאָרבען און גאָרנישט געפיהלט, אָבער איצט, מיין פריינד, איז צו שטיקיג אין דיעזער פער־פוילטער, העסליכער לופט."

"געדולד, געדולד, ווערא פּאוולאָוונא, מיר וועלען געפינען."

אויף אזא אופן זיינען געוועזן די געשפּרעכען געגען א וואָך.

דיענסטאג.

"געדולד, געדולד, ווערא פּאוולאָוונא, מיר וועלען געפינען!"

"מיין פריינד, ווי פיעל זוכעניש, ווי פיעל צייט פערלוירט! מיט וואָס וועל איך אייך בעלוינען?"

"איהר וועט מיך בעלוינען, מיין פריינד, און איהר וועט ניט בייז ווערען."

לאָפּוכאָוו האָט עס געזאָגט און איז צומישט געוואָרען. ווערא'טשקא האָט אויף איהם א קוק געטאָהן—ניין, מען קען ניט זאָגען, אז ער האָט ניט דערררעדט, ער דענקט גאָר ניט פאַרטצוזעטצען, ער וואַרט פון איהר אן ענטפער.

"פאר וואָס, מיין פריינד, וואָס האָט איהר דען געטאָהן?"

לאָפּוכאָוו איז נאָך מעהר צומישט געוואָרען און איז עפּעס ווי טרויעריג געוואָרען.

"וואָס איז מיט אייך, מיין פריינד?"

"יא, איהר האָט עס אפילו ניט בעמערקט"—ער האָט דאָס געזאָגט אזוי טרויעריג, און דערנאָך האָט ער זיך אזוי פרעהליך זיך צולאכט.—"אך, מיין גאָט, ווי נאריש איך בין, ווי נאריש איך בין! פערצייהט מיר, מיין פריינד!"

"אָבער, וואָס?"

"גאָר ניט, איהר האָט מיך שוין בעלוינט."

"אך, אָט דאָס איז עס! וואָס פאר א מאָדנער מענש איהר זיינט!— נו, גוט, זאָל עס הייסען אזוי".

דאָנערשטאג האָט מאריא אלעקסעיעוונא ווידער געמאכט איהר פּראָבע, זי איבערלאָזענדיג אליין אין א צימער און זיך צוהערענדיג הינטער דער טיהר.

נאכדעם האט זי ווידער אבגעלאזען איהר השגחה.

שבת נאך טהעע געהט מאריא אלעקסעיעוונא אוועק צעהלען דאס וועש, וואס די וועשין האט געבראכט.

"מיין פריינד, עס וועט, דאכט זיך, קומען צו עפעס."

"יא?—אויב אזוי...אך, מיין גאט...אך, מיין גאט שנעלער! איך וועל, דאכט זיך שטארבען, אויב דאס פערציהט זיך. ווען זשע און ווי?"

"ס'ווערט בעשלאסען מארגען. כמעט, כמעט אן אונצווייפעלהאפטע האפנונג".

"וואס זשע, ווי זשע?"

"האלט זיך רוהיג, מיין פריינד: מען וועט בעמערקען! קוים וואס איהר שפרינגט ניט פאר פרייד. מאריא אלעקסעיעוונא קען דאך באלד נאך עפעס אריינקומען".

"און איהר אליין זיינט א צאצקע! אריינגעקומען האט איהר אויכגעזעהן אזוי פרעהליך אז די מאמע האט אויף אייך לאנג געקוקט".

"נו, איך האב איהר געזאגט ווארום איך בין אזוי פרעהליך, איך האב בעמערקט, אז מען דארף איהר זאגען, האב איך איהר טאקי געזאגט אז איך האב געפונען אן אויסגעצייכענטע שטעלע".

"אונערטרעגליכער, אונערטרעגליכער! איהר פערנעהמט זיך מיט'ן ווארנען מיך, און האט ביז איצט נאך אלץ גאר ניט געזאגט, וואס זשע, רעדט שוין ענדליך".

"היינט אין דער פריה האט קירסאנאוו, איהר ווייסט, מיין פריינד, אז די פאמיליע פון מיין קאמעראד איז קירסאנאוו"...

"איך ווייס, אונערטרעגליכער, איך ווייס! רעדט שוין שנעלער, אהן דיעזע נארישקייטען".

"איהר שטערט אליין, מיין פריינד!"

אך, מיין גאט! און אלץ פארווירפע, אנשטאדט צו רעדען פון דער זאך. איך ווייס נים, וואס איך זאל מיט אייך טהאן — איך וועל אייך אויף די קניע שטעלען: דא טאר מען ניט, — איך בעפעהל אייך צו שטעלען זיך אויף די קניע אין אייער קווארטיר, ווען איהר וועט אהיים קומען, און אייער קירסאנאוו זאל קוקען און מיר צושיקען א צעטעל, אז איהר זיינט געשטאנען אויף די קניע, — איהר הערט, וואס איך וועל מיט איין טהון?"

"גוט, איך וועל שטעהען אויף די קניע, און איצט שווייג איך. ווען איך וועל ערפילען די שטראפע, וועל שוין זיין פערצייעט, דאן וועל איך רעדען".

„איך פערצייע, אבער רעדט, אונערטרעגליכער“.

„איך דאנק אייך. איהר פערצייעט, ווערא פאוולאוונא, ווען איהר זיינט אליין שולדיג. איהר האט אליין אלץ איבערגעשלאגען“.

„ווערא פאוולאוונא? וואס איז דאס? און אייער פריינד וואו איז?“

„יא, דאס איז געווען א פּאַרוואורף. איך בין א שטרענגער און האב ליעב צו „בעשטראפען“.

„א פּאַרוואורף? איהר וואגט מיר צו מאכען א פּאַרוואורף? איך וויל אייך ניט הערען.“

„איהר ווילט ניט?“

„געוויס, וויל איך ניט. וואס האב איך נאך צו הערען? איהר האט דאך שוין אלעס געזאגט, אז די זאך איז שוין כמעט געענדיגט, אז מארגען וועט זי זיך ענדיגען,—איהר זעהט, מיין פריינד, אז איהר ווייסט היינט כמעט אליין גארניט. וואס איז נאך דא צו הערען? צום ווידערזעהן, מיין פריינד!“

„אבער הער, מיין פריינד... פריינד מיינער, הערט זשע!“

„איך הער ניט און געה אוועק.“—זי איז צוריק געקומען. „רעדט שנעלער, כ'וועל ניט איבערשלאגען. אך, מיין גאט, אויב איהר זאלט וויסען ווי איהר האט מיך דערפרעהט! גיט אייער האנד. איהר זעהט ווי שטארק איך דריק זי“.

„און די טרעהרען אין די אויגען, צו וואס דארף מען?“

„איך דאנק אייך, איך דאנק אייך“.

„היינט אין דער פריה האט מיר קריסאנאוו געגעבען אן אדרעס פון א דאמע, וועלכע האט מיר בעשטעלט צו קומען מארגען צו איהר. פערזענליך בין איך מיט איהר ניט בעקאנט, אבער האב פיעל געהערט וועגען איהר, פון אונזער געמיינשאפט ליכען פריינד, וועלכער איז אויך געווען דער פערמיטלער. איהר מאן קען איך אליין, — מיר האבען זיך געזעהן ביי דיעזען מיינעם בעקאנטען, פיעל מאהל. אורטהיילענדיג פון דעם אלעמען, בין איך פערזיכערט, אז אין איהר פאמיליע קען מען לעבען. און זי, ווען זי האט געגעבען מיין בעקאנטען דעם אדרעס פון מיינטוועגען, האט זי געזאגט, אז זי איז זיכער, אז זי וועט זיך מיט מיר אויס־גלייכען וועגען די בעדינגונגען. פאלגליך, מיין פריינד, קען מען שוין רעכענען די זאך כמעט ווי פאלקאמען געענדיגט.“

„אך, ווי דאס וועט זיין גוט! וואס פאר א פרייד!“ האט געזאגט ווע־ראטשקא. „אבער איך וויל דאס וויסען שנעלער, ווי נור מעגליך שנעלער. פון איהר פאהרט איהר גליך צו אונז?“

„ניין, מיין פריינד, דאס וועט אויפוועקען דעם פערדאכט. איך קום דאך

צו אייך נור אויף די שטונדען. מיר וועלען טאָהן, אַט וואָס. איך וועל מאַריא אלעקסעיעווונא'ן צושיקען א בריעף דורך דער שטאָדט פּאָסט, אז איך קען ניט זיין אויף דער שטונדע דיענסטאג, און איך לייג זי אָב אויף מיטוואָך. אויב עס וועט זיין אָנגעשריעבען: אויף מיטוואָך אין דער פריה — הייסט עס די זאַך איז אָן ער־פּאָלג. אויף מיטיואָך אבענד—א דורכפאַל. אָבער כמעט קיין צווייפעל "אויף אין דער פריה". מאַריא אלעקסעוונא וועט דאָס דערצעהלען אי פעדיא'ן, אי אייך, אי פּאווּעל קאָנסטאַנטינימש'ן."

"ווען זשע וועט דער בריעף קומען?"

"אין אבענד".

"אזוי לאַנג! ניין, איך וועל ניט האָבען קיין געדולד. און וואָס וועל איך פון בריעף געוואָהר ווערען? נור "יא"—דערנאָך וואַרטען ביז מיטוואָך! דאָס איז א מאַטערניש. אויב "יא" פאָהר איך וואָס שנעלער אוועק צו דער דאַמע. איך וויל טאָקי באַלד וויסען. ווי טהוט מען דאָס? איך וועל טהאָן אָט וואָס: איך וועל אייך ערוואַרטען אויף דער גאַס, ווען איהר וועט גערהן פון דיעזער דאַמע."

"מיין פריינד, דאָס וואָלט דאָך געווען נאָך אונפאָרזיכטיגער ווי איך זאָל קומען צו פאָהרען צו אייך. ניין, בעסער וועל איך שוין קומען צו פאָהרען."

"ניין, דאָ וואָלט מען פיעלייכט ניט געקענט רעדען. יעדענפאַלס וואָלט די מאַמע אָנגעפאַנגען צו פעדרעכטיגען. ניין, שוין בעסער אזוי, ווי איך האָב אויס־געטראַכט. איך האָב אזאַ געדיכטען טול, אז קיינער וועט מיך ניט דערקענען."

"נו, איך דענק, אז מען קען דאָס ווירקליך טאָהן. לאָזט מיך א דענק טאָהן."

"ניטאָ ווען צו דענקען. די מאַמע קען אריינקומען יעדע מינוט. וואו וואָהנט דיעזע דאַמע?"

"אין דער גאַליאָרנע, לעבען בריק"

"ווי פיעל א זייגער וועט איהר זיין ביי איהר?"

"זי האָט בעשטעלט אויף צוועלף."

"פון צוועלף אָן וועל איך זיצען אויפ'ן קאָננאָגוואַרדעיסקי בולוואַר, אויף דער לעצטער באַנק, פון יענעם עק, וועלכע איז נעהענטער צום בריק. איך האָב געזאָגט, אז איך וועל האָבען א דיקען טול. אָבער אָט האָט איהר א סימן: איך וועל אין דער האַנד האַלטען א פּאַקעט נאָטען. אויב איך וועל נאָך דאַרט ניט זיין, הייסט עס, אז מען האָט מיך פערהאַלטען. אָבער איהר זעצט זיך אויף דער באַנק און וואַרט. איך קען זיך פאַרשפּעטיגען, אָבער איך וועל אונבעדינגט קומען. ווי גוט איך האָב עס אויסגעטראַכט! ווי דאַנקבאַר איך בין אייך! ווי גליקליך איך

וועל זיין!

זי האָט גענומען שפּיעלען עפּעס אויף דער פּיאַנאָ.

אין עטליכע מינוטען אַרום איז אַריינגעקומען מאַריא אַלעקסעיעווגא. דמיטרי סערגעאיטש האָט מיט איהר אין צווייען געשפּיעלט אין פּרעפעראַנס. פון אָנ־פאַנג האָט ער געוואונען, און דאַן האָט ער איהר געלאָזט געווינען ביי איהם. ער האָט זאָגאַר פאַרשפּיעלט 35 קאָפּיקעס. דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָהל וואָס ער האָט איהר צוגעלאָזט אַ נצחון, און אוועקגעהענדיג האָט ער זי איבערגעלאָזען זעהר אַ צופריעדענע—ניט פון׳ם געלד, זאָנדערן פון נצחון. עס זיינען דאָ ריין־אידעאַלע פריידען אין די הערצער, וועלכע זיינען טיעף פערזונקען אין מאַטע־ריאַליזם, וואָס דאָס בעוויזט, אַז די מאַטעריאַליסטישע ערקלעהרונג פון׳ם לעבען איז ניט צופריעדענשטעלענד.

.12

וועראַטשקאַס ערשטער חלום.

און עס חלום׳ט זיך וועראַטשקאַ׳ן אַ חלום.

עס חלום׳ט זיך איהר, אַז זי איז פערשפּאַרט אין אַ נאַסען, פינסטערען קעלער, און פּלוצלונג האָט זיך די טהיר געעפענט, און וועראַטשקאַ, דערזעהט זיך אין פעלד, לויפט, שפּיעלט זיך און טראַכט: "ווי האָב איך געקענט ניט שטאַרבען אין קעלער?"

"דאָס איז דערפאַר, ווייל איך האָב ניט געזעהן דאָס פעלד; איך זאָל עס גע־זעהן, וואָלט איך געשטאָרבען אין קעלער. און זי לויפט ווייטער און שפּיעלט זיך. עס חלום׳ט זיך איהר, אַז זי איז געלעהמט, און טראַכט: "ווי קומט עס, וואָס איך בין געלעהמט? עס טרעפט מיט אַלטע מענער, מיט אַלטע פרויען, אָבער ניט מיט יונגע מיידלעך?

"עס טרעפט, אָפט טרעפט עס, זאָגט עמיצענ׳ס אונבעקאַנטע שטימע, אָבער דו וועסט זיין געזונד, אַט וועל איך נאָר אָנריהרען דיין האַנד, — אַ זעהסטו, דו ביזט שוין געזונט, שטעה זשע אויף".

ווער זשע רעדט דאָס? — און ווי לייכט ס׳איז געוואָרען! די גאַנצע קראַנק־הייט איז פאַריבער, און וועראַטשקאַ איז אויפגעשטאַנען, געהט, לויפט, און איז ווידער אויפ׳ן פעלד, און שטיפט ווידער, לויפט און דענקט ווידער: ווי האָב איך עס געקענט איבערטראַגען דאָס געלעהמטקייט?"

דאָס איז דערפאַר, ווייל איך בין געבוירען געוואָרען געלעהמט, האָב ניט געוואוסט ווי מען לויפט און געהט: איך זאָל געווען וויסען, וואָלט איך ניט געווען איבערגעטראַגען", — און לויפט און שטיפט.

אָט געהט איבער'ן פּעלד א מיידעל, ווי זאנדערבאר!

אי דאס פּנים אי דער גאנצ בייט זיך אלץ אין איהר; אָט איז זי אן ענג־לענדערין, א פראנצויזין, אָט איז זי שוין א דייטשקע, א פּאָליאַטשקע, אָט איז זי געוואָרען א רוסין, ווידער אן ענגלענדערין, ווידער א דייטשקע, ווידער א רוסין — ווי קומט עס וואס זי האָט אלץ איין געזיכט? אן ענגלענדערין איז דאָך ניט עהנ־ליך צו א פראנצויזין, א דייטשקע צו א רוסין, און ביי איהר בייט זיך דאס געזיכט און דאָך איז דאס אלץ איין געזיכט, — ס'ארא זאנדערבארע! און דער אויסדרוק פון פּנים בייט זיך שטענדיג: ס'ארא גוטע! ס'ארא בייזע! — ווי קען דאס זיין, אפילו ווען א בייזע, איז זי אויך א גוטע? נור אָבער ס'ארא פארשוין זי איז! ווי דאס פּנים זאָל זיך ניט בייטען, ווערט עס מיט יעדער אומבייטונג אלץ שעהנער, אלץ שעהנער. זי געהט צו צו ווערעטשקא'ן.

„ווער ביסטו?“

„פריהער האָט ער מיך גערופען: ווערא פּאַוולאָוונא, און איצט רופט ער מיך: מיין פריינד“.

„אָט דאָס ביסטו די ווערעטשקא, וועלכע האָט זיך אין מיר איינגעליעבט?“

„יא, איך ליעב איך זעהר. אָבער ווער זיינט איהר?“

„איך בין די כלה פון דיין התן“.

„וואס'ער התן?“

„איך וויים ניט. איך קען ניט מיינע חתנים. זיי קענען מיך יא, און איך קען זיי ניט. איך האָב א סך. קלייב זיך אויס איינעם פון זיי פאר א חתן, אָבער נאָר פון, זיי, פון מיינע חתנים“.

„כ'האָב שוין אויסגעקליעבען“...

„דעם נאָמען דארף איך ניט, איך קען זיי ניט, נור קלייב אויס פון זיי, פון מיינע חתנים. איך וויל, אז מיינע שוועסטער און חתנים זאלען זיך אויסקלייבען נור איינער די אנדערע. ביזט געוועזן פערשפּארט אין א קעלער? ביזט געוועזן גע־לעהמט?“

כ'בין געוועזן“.

„איצט שוין פּטור געוואָרען?“

„יא“.

„דאס האָב איך דיך ארויסגעלאָזען, און דיך אויסגעהיילט. געדענקזשע, אז עס איז דאָ נאָך א סך ניט קיין ארויסגעלאָזענע, א סך ניט קיין אויסגעהיילטע. לאָז ארויס, הייל. וועסטו עס טהאָן?“

„כ'וועל עס טהון, אָבער ווי הייסט איהר? איך וויל אזוי וויסען“.

„איך האָב פּיעלע נעמען. איך האָב פערשיעדענע נעמען, ווי איינער דאַרף, אזוי רופט ער מיך. דו, רוף מיך מענשענליעבע. דאס איז טאַקי מייןווירקליכער נאָמען. ניט פיעלע רופען מיך אזוי, אבער דו רוף מיך אזוי.“

און וועראטשקא געהט איבער דער שטאָדט: אָט איז א קעלער. אין קעלער זיינען פערשפּאַרט מיידלאַך. וועראטשקא האָט אָנגעריהרט דעם שלאָס, — דער שלאָס איז אַרונטערגעפאַלען.

„געהט איך“. — זיי קומען ארויס. אָט איז א צימער, — אין צימער ליעגען מיידלאַך, נעלעהמטע: „שטעהט אויף“ — זיי שטעהען אויף, זיי געהען, און זיי געהען שוין ווידער אויפ'ן פעלד, לויפען, שטיפען, — אך, ווי פרעהליך! מיט זיי אלע צוזאַמען איז פיעל פרעהליכער ווי איינע אליין! אך, ווי פרעהליך!

.13

אין די לעצטע וואָכען האָט לאָפּוכאָוו קיין צייט ניט געהאַט זיך צו זעהן מיט זיינע אַקאַדעמישע בעקאַנטע. קירסאַנאָוו, וועלכער פלעגט זיך יא זעהן מיט איהם, פלעגט אויף די פראַגען פון זייערע פריינד וועגען לאָפּוכאָוו'ן ענטפערען, אז צווי־שען אלע אַנדערע האָט ער נאָך אָט דיעזע געשיכטע, און איינער פון זייערע גע־מיינשאַפטליכע בעקאַנטע, ווי מיר וויסען, האָט געגעבען די אַדרעסע פון דער דאַמע, צו וועלכער לאָפּוכאָוו איז איצט אוועק.

„ווי גוט דאס וועט אויסקומען, אויב ס'וועט טאַקי זיין אזוי“, האָט געטראַכט לאָפּוכאָוו אויפ'ן וועג צו'ן איהר: „אין צוויי, אדער אם העכסטענס אין צוויי און א האַלב יאהר וועל איך קריעגען דעם פּראָפעסאָר שטוהל. דאן וועט מען שוין קענען לעבען. דערווייל וועט זי רוהיג לעבען ביי ב.'ן, — אויב ב. איז טאַקי ווירקליך א גוטע פרוי, — און אין דעם איז קיין צווייפעל ניטאָ“.

ווירקליך, לאָפּוכאָוו האָט אין דער מאַדאַם ב. געפונען א פרוי, א גוטע, א. קלו־גע, וואס מאַכט פון זיך ניט קיין גרויסען ווען, אָבוואָהל לויט נאָכ'ן מאַנ'ס שטעלע, לויט איהר פערמעגען און איהר משפחה האָט זי געקענט מאַכען פון זיך א גרויסען ווען. איהרע בעדינגונגען זיינען געוועזען גוט, די פאַמיליען אומגעבונג זעהר א רוהיגע פאר וועראטשקא'ן, — אלעס האָט אויסגעזעהן זעהר גוט, טאַקי ווי לאָפּוכאָוו האָט ערוואַרטעט. מאַדאַם ב. האָט געפונען לאָפּוכאָוו'ס אנטוואָרטען איבער וועראטשקאס כאַראַקטער אויך צופרידענשטעלענד, און די געשיכטע איז שנעל געגאַנגען אויף א לאַד, און אַבגערעדענדיג א האַלבע שטונדע, האָט מאַדאַם ב. געזאָגט, אז „אויב אייער יונגינקע טאַנטע'לע וועט בעשטעהן אויף מיינע בעדינ־גונגען, בעט איך זי אַריבערצופאָהרען צו מיר, וואס שנעלער, אלץ אַנגענעהמער פאר מיר“.

„זי איז מסכים, זי האָט מיך בעפּאָלמעכטיגט מסכים צו זיין פאר איהר. אָבער איצט, ווען מיר האָבען שוין בעשלאָסען, מוז איך איך זאגען דאס, וואס ס'וואָלט געווען איבריג צו רעדען, איידער מיר האָבען זיך צוזאמענגערעדט. דיעזעס מיידעל איז מיר ניט קיין קרובה. זי איז א טאָכטער פון א בעאמטען, ביי וועמען איך גיב שטונדען. א חוץ מיר האָט זי ניט געהאט קיין מענשען, וועמען זי האָט געקענט איבערגעבען דאס צו פערזארגען. אָבער איך בין צו'ן איהר גאר א ווילד פרעמדער“.

„איך האָב דאס געוואוסט, מאָסיע לאָפּוכאָוו. איהר, פּראָפּעסאָר נ. (זי האָט אנגערופען די פאמיליע פון א בעקאנטען, דורך וועמען מען האָט געקריגען די אדרעסע) און אייער חבר, וואס האָט מיט איהם גערעדט פון אייער זאך, קענט זיך איינער דעם צווייטען פאר גענוג זויבערע מענשען, אז איהר האָט געמעגט רעדען צווישען זיך פון דער פריינדשאפט פון איינעם פון אייך מיט א יונגע מיידעל, ניט קאָמפּראָמעטירענדיג דיעזע מיידעל אין דער מיינונג פון די אנדערע צוויי. און נ. איז אין דער זעלבער מיינונג מיט מיר, און, וויסענדיג, אז איך זוך א גיבערנאנטקע, האָט ער זיך געהאלטען פאר גערעכטפערטיגט מיר צו זאגען, אז דיעזע מיידעל איז ניט אייער קרובה. טאָדעלט איהם ניט פאר דער אונבעשיידענהייט — ער קען מיך זעהר גוט. איך בין אויך אן עהרליכער מענש, מאָסיע לאָפּוכאָוו, און גלייבט מיר, איך וויים וועמען מען מעג אכטען. איך גלויב נ.'ן גראדע ווי זיך אליין, און נ. — אייך ווי זיך אליין. אָבער נ. האָט ניט געוואוסט איהר נאָמען, איצט, האָבט זיך, מעג איך שוין פרעגען, מיר האָבען דאך שוין געענדיגט, און היינט־מאָרגען קומט זי שוין אריין אין אונזער פאמיליע“.

„זי הייסט ווערא פּאַוולאָוונא ראָזאַלסקאיא“.

„איצט, נאָך אן ערקלעהרונג פון מיין זייט. איך ווען זיך צייגען זאנדערבאר, וואס איך, מיט דער גאנצער אנגסט מיינער פאר די קינדער, האָב זיך בעשלאָסען צו ענדיגען מיט אייך, ניט האָבענדיג געזעהען די יעניגע, וועלכע וועט האָבען אזעלכע נאָהענטע פערהעלטניסע צו מיינע קינדער. אָבער איך וויים זעהר, זעהר גוט פון וואס'ערע מענשען עס בעשטעהט אייער קרייז. איך וויים, אז אויב איינער פון אייך נעמט אזא פריינדליכען אנטהייל אין דעם שיקזאל פון א מענשען, מוז שוין דיעזער מענש זיין א זעלטענער אוצר פאר דער מוטער, וועלכע וויל זעהען איהר טאָכטער אלס א ווירקליך גוטע מענשע, דארום האָט דאס בעקוקען מיר געשיינט צו זיין אן איבריגע אונהעפליכקייט. איך מאַך דעם קאָמפּלימענט ניט אייך, נור מיר“.

„עס פרעהט מיך איצט זעהר פאר פריילין ראזאלסקאיא. איהר היימיש לע־

בען איז איהר געווען אזוי שווער, אז זי וואלט זיך געפיהלט גליקליך אפילו אין יעדער נישקשה'דיגער פאמיליע. אבער איך האב ניט געטרוימט, אז ס'וועט זיך פאר איהר געפינען אזא ווירקליך גוטעס לעבען, ווי זי וועט האבען ביי איך".

"יא, נ. האט מיר געזאגט, אז ס'איז איהר געווען שלעכט צו לעבען אין דער פאמיליע".

"זעהר שלעכט". לאפוכאוו האט אנגעהויבען צו דערצעהלען דאס, וואס מאדאם ב. האט געדארפט וויסען, אום אין די געשפרעכען מיט ווערא־טשקא'ן צו קענען אויסמיידען די געגענשטאנדען, וועלכע וואלטען דעם מיידעל ערינערט אן איהרע פערגאנגענע אונאנגענעהמליכקייטען. מאדאם ב. האט צוגעהערט מיט סימפאטיע, און ענדליך האט זי לאפוכאוו'ן א דריק געטהאן די האנד.

"ניין, גענוג, מאסיע לאפוכאוו, ס'וועט מיך באלד פערדריקען ביי'ם הארצען, און ביי מיינע יאהרען — איך בין דאך שוין באלד 40 — וואלט געווען לעבער־ליך צו ציינען, אז ביז נאך איצט קען איך גלייכגילטיג ניט הערען פון דער פא־מיליען טיראניי, פון וועלכער איך האב אליין געליטען אין דער יוגענד".

"ערלויבט זשע מיר צו זאגען נאך איין זאך; דאס איז אזוי ניט וויכטיג פאר איהך, אז, קען זיין, ס'איז גאר קיין נויטיגקייט איך עס צו דערצעהלען. דאך איז עס אלץ בעסער איך פאראויסצוזאגען. איצט אנטלויפט זי פון דעם חתן, וואס איהר מוטער הענגט איהר אן".

מאדאם ב. האט זיך פערטראכט. לאפוכאוו האט נעקוקט, געקוקט אויף איהר און האט זיך אויך פערטראכט.

"אויב איך האב קיין טעות ניט, ציינט זיך איך דער צושטאנד ניט אזוי אונ־וויכטיג, ווי ער האט זיך מיר אויסגעוויזען?"

מאדאם ב. האט אויסגעקוקט גאנץ צערשטריט.

"פערצייט מיר", — האט ער פארטגעזעצט, זעהענדיג אז זי האט זיך גאנץ פערלארען: „פערצייט מיר, איך זעה, אז דאס שטעלט איך אין א פערלעגענהייט".

"יא, דאס איז א זעהר ערנסטע זאך, מאסיע לאפוכאוו. אוועקצופאהרען פון דער היים, געגען דעם ווילען פון די עלטערען, — דאס, נאטירליך, הייסט שוין אויך ארויסרופען א שטארקע קריעג. אבער דאס, ווי כ'האב איך געזאגט וואלט נאך געווען א קלייניגקייט. ווען זי זאל נור אנטלויפען פון זייער גראבהייט און טיראניי, וואלט מען שוין מיט זיי ווי ס'איז אויסגעקומען, — אים ערגסטען פאל, אביסעל איבעריגעס געלד, און זיי זיינען צופריעדען געשטעלט. דאס איז גאר ניט. אבער... אז א מוטער הענגט איהר אן א חתן, הייסט עס דער חתן איז א רייכער,

ער לוינט זיך זעהר".

"געוויס", האָט לאָפּוכאָוו געזאגט, מיט א גאנץ ניערערשלאָגענעם טאָן.

"געוויס, מאָסיע לאָפּוכאָוו, געוויס א רייכער; אָט דאס האָט מיך אזוי צומישט, אין דעם פאל, קען דאָך די מוטער מיט גארניט ווערען צופריעדענגעשטעלט. און איהר ווייסט דאָך די עלטערענס רעכטע! אין דיעזען פאל וועלען זיי זיך מיט זיי פאלקאמען בענוצען. זיי וועלען אָנפאנגען א פראצעס און וועלען איהם פיהרען ביז'ן סוף".

לאָפּוכאָוו איז אויפגעשטאנען.

"אלזא, עס פערבלייבט מיר ניר צו בעטען אייך, אז איהר זאלט פארגעסען אלעס, וואָס איך האָב אייך דערצעהלט."

"ניין, בלייבט א ווילע. לאזט מיך חאָטש אביסעל זיך פערענטפערען פאר אייך. מיין גאָט, ווי שלעכט איך צייג זיך אויס אין אייערע אויגען! דאס וואס דארף יעדען אנשטענדיגען מענשען מאכען מיטפיהלען, פערטיידיגען, — דאס זעלבע שטעלט מיך אָב. אָ, ס'ארא עלענדע מענשען מיר זיינען!"

אויף איהר איז ווירקליך געווען א צער צו קוקען: זי האָט זיך ניט געמאכט. איהר האָט ווירקליך וועה געטהאָן. גאנץ לאנג האָבען זיך איהרע ווערטער ניט גע־קלעפּט איינער צום צווייטען. — אזוי שטארק איז זי געווארען צומישט. דערנאָך זיינען איהרע געדאנקען געקומען אין אָרדנונג, אָבער צו אין ארדנונג צו ניט, זיי האָבען שוין לאָפּוכאָוו'ן גאר קיין נייעס ניט געזאגט. און ער אליין איז אויך געווען צערשטרייט. ער איז געווען אזוי בעשעפטיגט מיט דער ענטדעקונג, וואס זי האָט איהם געמאכט, אז ער האָט ניט געקענט נאכפאלגען איהרע ערקלעהרונגען איבער דער בעדייטונג פון דיעזער ענטדעקונג. לאָזענדיג איהר זיך אנרעדען פיעל זי האָט געוואלט, האָט ער געזאגט:

"אלס, וואס איהר האָט געזאגט אלס אן ענטשולדיגונג איז געווען איבעריג. איך האָב געמוזט פערבלייבען אום ניט צו זיין גראָב, און אום אייך ניט לאָזען דענקען, אז איך לעג די שולד אויף אייך, אדער בין בייז אויף אייך. אָבער, איך בין זיך מודה, אז איך האָב גאר ניט געהערט, וואס איהר האָט גערעדט. אָ, ווען איך זאל ניט ווי־סען, אז איהר זיינט גערעכט. יא, ווי גוט דאס וואָלט געווען, ווען איהר זאלט ניט זיין גערעכט. איך וואלט איהר געזאגט, אז מיר האָבען ניט געקענט איינשטימען, אויף די בעדינגונגען, אָבער, אז איהר געפעלט מיר ניט! — ניט מעהר, און איך און זי וואלטען גענומען האָפען צו בעגעגנען אן אנדער צופאל פון בעפרייאונג. אָבער איצט, וואס וועל איך איהר זאגען?"

מאדאם ב. האָט געוויינט.

„וואס וועל איך איהר זאגען?“ האט ווידערהאָלט לאפּוכאָוו, ארונטערגעהענדיג די טרעפּ. וואס זאל זי טהאָן? וואס זאל זי טהאָן? — האט ער געטראכט, ארויס־קומענדיג פון דער גאלעריע־גאס, וואס פיהרט צו׳ם קאננאָ־גוואַרדעיסקי בולוואר.

עס פערשטעהט זיך, אז מאדאם ב. איז ניט געווען גערעכט אין דעם אונבע־דינגליכען זין, אין וועלכען מענשען זיינען גערעכט, ווען זיי בעווייזען די קינדער, אז די לבנה קען מען מיט דער האנד ניט דערלאנגען. מיט איהר לאגע אין דער געזעל־שאפט, מיט די גאנץ וויכטיגע פערבינדונגען פון איהר מאן, איז זעהר וואהרשיינליך, זאגאר קיין צווייפעל ניט, אז ווען זי זאל געווען שטארק וועלען, אז וועראטשקא זאל ביי איהר וואָהנען, וואָלט מאריא אלעקסעיעוונא ניט געקענט ארויסרייסען וועראטשקא׳ן פון איהרע הענד, אי ניט געקענט מאכען קיינע ערנסטע אונאנגענעהמליכקייטען ניט איהר, ניט איהר מאַן, וועלכער וואלט אין פּראצעס געווען די אָפיציעלע פעראנטווארטליכע פּערזאָן, און פאר וועמען מאריא אלעקסע־יעוונא האט מורא געהאט. אָבער, מאדאם ב. וואלט דאך געהאט א ביסעל ארבייט און וואָלט געדארפט אָנקומען צו געוויסע שתדלנים. מיר האָבען ניט דאס רעכט זי צו אורטהיילען. אָבער לאפּוכאָוו איז אויך ניט געווען אונגערעכט, ווען ער איז געוואָרען אזוי פערצווייפעלט איבער וועראטשקא׳ס יעצטיגע לאגע.

.14

און וועראטשקא איז שוין פון לאנג, לאנג געזעסען אויף דער בעשטימטער באנק, און ווי פיעל מאָל האט איהר הארץ גענומען קלאפּען שטארק, שטארק, ווען ביים עק גאס האט זיך באוויזען א רעגיערונגס - היטעל. אט, ענדליך! ער! דער פריינד! — זי איז אויפגעשפרונגען און איז געלאָפען אנטקעגען.

עס קען זיין, אז האלטענדיג אין צוקומען צו דער באנק, וואָלט ער זיך דערוויל געווען אביסעל אויפגעמונטערט, נור אזוי ווי זי האט איהם אָנגעכאפּט פריהער, ווי ער האט ערווארטעט, האט ער שוין ניט געקענט בעהאלטען פאר איהר זיין טרויע־ריגען געזיכט.

„א דורכפאל?“

„א דורכפאל, מיין פריינד“.

„עס איז דאך געווען אזוי זיכער? ווי זשע קומט א דורכפאל? ווי קומט עס, מיין פריינד?“

„לאָמיר אהיים פאהרען, מיין פריינד, איך וועל אייך אהיים פיהרען וועלען מיר איבערערעדען. אין עטליכע מינוטען ארום וועל איך אייך זאגען, אין וואס בעשטעהט דער דורכפאל. אָבער איצט לאָמיך צוערשט א דענק טהאָן. איך האב נאָך אלץ ניט

צונויפגענומען מיינע געדאנקען. מען דאַרף אויסטראַכטען עפּעס נייעס. לאָמיר ניט זיין ניעדערשלאָגען, וועלען מיר אויסטראַכטען".

ער האָט זיך שוין ביי די לעצטע ווערטער אויפגעמונטערט, אָבער נאָך ניט זעהר גוט.

זאָגט מיר גלייך, ווייל ווארטען איז אונערטרעגליך. איהר זאָגט: אויסטראַכטען עפּעס נייעס — הייסט עס, דאָס וואָס מיר האָבען פריהער אויסגעטראַכט טויג גאָר ניט. איך קען ניט ווערען קיין גובערנאַנטקע ? איך, אָרימע, אונגליקליכע !"

"וואָס זאָל איך אייך נאַרען ? ניין, איהר קענט ניט, איך האָב אייך דאָס געוואָלט זאָגען. אבער געדולד, געדולד, מיין פריינד ! זייט שטאַרק. ווער ס'איז שטאַרק, יענער דערשלאָגט זיך צו אַן ערפאָלג".

"אַך, מיין פריינד, איך בין שטאַרק; אָבער ווי שווער עס איז !"

איינינע מינוטען זיינען זיי געגאַנגען שווייגענדיג. — וואָס איז דאָס ? זי טראָגט דאָך עפּיס אין דער האנד אונטער'ן פּאַלטאָ ?

"פריינד מיינער, איהר טראָגט עפּעס, — גיט עס אַהער, איך וועל עס נעמען".

"ניין, ניין, מען דאַרף ניט. דאָס איז ניט שווער. ס'איז גאָר ניט."

ווידער גענען זיי שווייגענדיג. לאַנג געהען זיי אַזוי.

"ביז צוויי א זייגער בין איך דאָך אוים פרייד ניט געשלאָפען, מיין פריינד. און ווען כ'בין איינגעשלאָפען, ס'אַ חלום איך האָב געזעהן ! עפּעס ווי כ'וואָלט זיך בעפרייט פון א פערשטיקטען קעלער, עפּעס ווי כ'וואָלט געווען געלעמט און געזונד געוואָרען, און ארויסגעלאָפען אין פעלד, און מיט מיר זיינען ארויסגעלאָפען פיעלע חבר'טעס, וועלכע האָבען זיך, אויך ווי איך, ארויסגעריסען פון קעלערען, זיי־נען געזונד געוואָרען פון געלעהמטקייט און אונז איז געווען אזוי פרעהליך, אזוי פרעהליך צו לויפען איבער'ן ברייטען פעלד ! ניט מקוים געוואָרען דער חלום ! און איך האָב געמיינט, אז כ'וועל שוין צוריק אהיים ניט אומקעהרען זיך.

""מיין פריינד, לאָזט זשע, לאָמיך נעהמען אייער בינטעל, איצט איז ער דאָך שוין קיין סוד ניט".

ווידער געהען זיי שווייגענדיג. לאַנג געהען זיי און שווייגען.

"פריינד מיינער, זעהט איהר צו וואָס מיר האָבען זיך דערדעדט מיט דער דאַ־מע: איהר טאָרט ניט אוועקגעהן פון דער היים אָהן מאַריא אלעקסעיעוונא'ס ווילען. דאָס טאָר מען ניט — ניין, ניין, כ'וועל מיט אייך געהן געארעמט, ווייל איך האָב מורא, ס'וועט מיט אייך עפּעס פּאַסירען".

"ניין, ס'איז גאָר ניט, נור מיך שטיקט אונטער דעם טול".

זי האָט פארוואָרפען דעם טול. איצט מאַכט ניט ; ס'איז גוט", האָט זי געזאָגט.

"ניין, מיין פריינד", האָט לאַפּוכאָוו געזאָגט, דענק ניט אַזוי ווי איך האָב פריהער געזאָגט. איך האָב ניט ריכטיג געזאָגט. מיר וועלען אַלעס ווי עס איז איינ־אָרדנען".

"ווי וועלען מיר איינאָרדנען, מיין ליעבער ? איהר זאָגט עס, אום מיך צו טרייסטען. מען קען גאַר ניט טהאָן".

ער שווייגט, ווידער געהען זיי שווייגענדיג, ווי בלאַס ! ווי בלאַס ! טראַכט ער זיך.

"מיין פריינד, ס'איז דאַ איין מיטעל".

"וואָסער מיטעל, מיין ליעבער ?"

"איך וועל אייך זאָגען, מיין פריינד, אָבער נור ווען איהר וועט זיך אַביסעל בערוהיגען. דאַס דאַרפט איהר בעטראַכטען קאַלטבלוטיג".

"זאָגט גלייך ! איך וועל זיך ניט בערוהיגען ביז כ'וועל עס ניט הערען".

"ניין, איצט זיינט איהר זעהר אויפגערעגט, מיין פריינד. איצט קענט איהר ניט אָננעהמען קיין וויכטיגע בעשליסע, אין אַ שטיקעל צייט אַרום, באַלד. אָט איז דער צופאַהר. צום ווידערזעהען, מיין פריינד. ווי באַלד כ'וועל זעהען, אַז איהר ענט־פערט קאַלטבלוטיג, וועל איך אייך זאָגען".

"ווען זשע ?"

"איבערמאָרגען אויף דער שטונדע".

"צו לאַנג !"

"וועל איך אומישנע זיין מאָרגען".

"ניין, נאָך פריהער !"

"היינט אין אבענד".

"ניין, איך לאָז אייך ניט אָפּ. קומט מיט מיר, איך בין ניט רוהיג, זאָגט איהר; איך קען ניט אורטהיילען; זאָגט איהר, — גוט, עסט מיטאָג ביי אונז. איהר וועט זעהן, אַז כ'וועל זיין רוהיג. נאָכמיטאָג שלאָפט די מאַמע, און מיר קענען רעדען.

"ווי זשע זאָל איך אריינקומען צו אייך ? אויב מיר קומען אריין צוזאַמען וועט אייער מאַמע וויעדער פערדעכטיגען."

"פערדעכטיגען !—וואָס אַרט מיך ! צוליעב דעם איז שוין בעסער איהר זאָלט אַריינגעהן. איך בין דאָך געגאַנגען מיט אַן אויפגעהויבענעם טול, מען האָט אונז געקענט זעהן".

„איהר זיינט גערעכט".

מען קריגען א פּאַרטיגען טאָרט פון גריכישע ניס—לויט מיין געשמאַק איז דאָס דער בעסטער טאָרט, מאַריא אַלעקסעוונא. אָבער טאָמער איז ניטאָ אַזעלכער זאָל זיין וואָס'ער ס'איז, איהר וועט מיר מוזען פערצייהען.“

ער איז אַריין אין קיך און האָט געשיקט מאַטריאָנאַ'ן איינקויפען.

„לאָמיר היינט א הולע טאָהן, מאַריא אַלעקסעוונא. איך וויל פּאַרגיעסען מיין קריעג מיט די קרובים. וואָרום טאַקי ניט א הולע טאָהן, מאַריא אַלעקסעוונא? מיט דער כלה געהט אַלעס אויף א לאַד. דאַן וועלען מיר ניט נור אַזוי לעבען—פרעהליך וועלען מיר לעבען,—אמת, מאַריא אַלעקסעוונא?“

„אמת, טאַטעלע, דמיטרי סערגעאיטש. אָט דאָס זעה איך, אַז איהר וואָלט מיר עפּעס היינט מיט געלד, וואָס איך האָב פון אייך, אַזאַ פּראַקטישען מענשען, גאָר ניט ערוואַרטעט. ס'זעהט אויס, אַז איהר האָט פון דער כלה האַנד־געלד גע־קריגען.“

„קיין האַנד־געלד האָב איך ניט געקריגען, מאַריא אַלעקסעוונא, אָבער אַז עס האָט זיך געיאָוועט א ביסעל געלד, מעג מען א הולע טאָהן. וואָס דאַרף מען האַנד־גע'ד? דאָ איז די זאַך ניט אין האַנד־געלד. עס טויג ניט מיט האַנד־געל־דער זיך אויפהאַלטען. מען דאַרף די געשיכטע זויבער פיהרען, אויב ניט קען עס פערדעבטיגט ווערען, און ס'איז טאַקי ניט עדעל, מאַריא אַלעקסעוונא.“

„ניט עדעל, דמיטרי סערגעאיש, אמת, ניט עדעל. נאָך מיין מיינונג, דאַרף מען אין אַלעס אָפּהיטען עדעלקייט.“

„יא, טאַטעלע, יא, געשמעקט פּולווער, געשמעקט!“

מיט איין וואָרט, דיעזער אַנגענעהמער געשפּרעך מיט מאַריא אַלעקסעוונא, וועלכער איז געוועזן אַזוי צום האַרצען דמיטרי סערגעאיטש'ן, האָט איהם אַזוי לע־בעדיג געמאַכט, אַז עס איז שוין פערשוואונדען געוואָרען זיין קומער. ער איז געוועזן אַזוי פרעהליך, אַז מאַריא אַלעקסעוונא האָט איהם נאָך קיין מאָל ניט געזעהן אַזוי. זי האָט זיך געטראַכט: א ביטערע בעסטיע, א שעלמע איינער! שוין צוגעכאַפּט פון דער כלה ניט איין טויזענדער,—נו, און די עלטערן האָבען דערשמעקט, אַז ער האָט די קעשענע אָנגעפּאַקט אין זיינען צוגעשטאַנען; און ער צו זיי: ניין, טאַטעניו און מאַמעניו, אַלס זוהן בין איך אייך בערייט צו אַכטען, אָבער געלד, פּאַוואָלע. ס'אַרא שעלמע!—ס'אַנגענעהם צו שמועסען מיט אַזאַ מענשען, בעזאָנ־דערס ווען מען הערט, אַז מאַטריאָנאַ איז שוין געקומען, און מען גיט א לויף אין קיך אַריין, זאָגענדיג אַז מען געהט צו זיך אין שלאָפצימער נאָך א נאָזטיכעל, און מען דערזעהט, אַז וויין איז אָנגעקויפט פאַר 12 רובעל און 50 קאָפּיקעס,—נאָר איין דריטעל וועט מען דאָך ביים טיש קענען אויסטרינקען,—און א טאָרט פאַר

א רובעל און 50 קאָפּיקעס. אָבער, דאָס קען מען זאָגן, איז ארויסגעוואָרפען געלד, אויפ'ן טאָרט! אָבער דאָך וועט איבערבלייבען פון טאָרט אויך, און מען וועט קענען מכבד זיין די חבר'טעס אנשטאָט איינגעמאכטס, ס'איז אלץ קיין שאדען ניט, אלץ נור אויף איינצושפּאָרען.

ארום א האלבע אָדער דריי פיערטעל שטונדע ביז'ן מיטאָג איז אָנגעגאנגען אזא מין ליעבליכסטער געשפּרעך פון פערשיעדענע ערלעע זאכען. דאָ האָט דמיטרי סערגעאיטש, היגגעריסען פון אָפענהערציגקייט, צווישען אנדערע זאכען דערצעהלט, אז זיין חתונה האָט זיך אין דיזער צייט שטארק ערנעהנטערט.

און ווערא מטשקא זיצט ביי זיך אין צימער.

„און ווי האלט עס מיט ווערא פּאוולאָווונא'ס חתונה?"

מאריא אלעקסעוונא קען גאָר ניט זאָגען, ווייל זי צווינגט די טאָכטער ניט. געוויס; אָבער לויט ער האָט בעמערקט, וועט ווערא פּאוולאָוונא זיך באלד ענטשליסען חתונה צו האָבען; זי האָט איהם גאָר ניט געזאָגט, אָבער ער האָט דאָך אויגען. איך און איהר, מאריא אלעקסעוונא, ווייסען שוין א'ן עסק, אונז קען מען שוין די אויגען ניט פערבלענדען. אָבוואָהל איך בין יונג אין יאָהרען, דאָך דאַרף מען מיר דעם פינגער אין מויל ניט ארייגלייגען, שוין גענוג פוילווער זיך אָנגעשמעקט, ניט וואהר, מאריא אלעקסעוונא?"

.16

„האָב איך גוט געטהון, וואס כ'האָב איהם געהייסען ארייגקומען? די מאמע האָט אזוי אויפמערקזאם געקוקט.

„און האָב איהם אוועקגעשטעלט אין אזא שווערע לאגע! ווי וועט ער קענען בלייבען צו מיטאָג?"

„מיין גאָט, וואס וועט פון מיר, דער ארימער ווערען?

„ס'פּאראן נור איין מיטעל זאגט ער, — ניין, מיין ליעבער, ניין. ס'איז ניטאָ קיין מיטעל!

יא, ס'איז דאָ א מיטעל, אָט וואס: דאָס פענסטער. ווען ס'וועט שוין ווערען שטארק שווער, וועל איך זיך דורכוואַרפען.

„ווי לעבערליך איך בין: „ווען ס'וועט ווערען שטארק שווער" — און וואס איז איצט?

„און ווען דו ווארפסט זיך דורך'ן פענסטער ווי שנעל, שנעל דו פליהסט, — גלייך ווי דו פאלסט ניט, נור דו פליהסט טאקי אין אמת'ן, — דאָס קען זיין זעהר אנגענעהם. אָבער שפּעטער גיסטו א קלאפּ אויפ'ן טראטואר, — אך, ווי

אפילו קיין קוק נים, אך, איז ער כיטרע !")

מען האָט זיך געזעצט צו'ם טיש.

— אָט, איך מיט פּאוועל קאָנסטאַנטיניטש וועלען טרינקען דאס ; דאס טרינקען מיר. עהל— איז גלייך צו ביער — ניט מעהר ווי ביער. פּרובירט מאריא אלעקסעיעווּנא".

"אויב איהר זאגט ס'איז ביער, גוט, ביער מעג מען טרינקען, ווארום טאקי ניט ?"

("גאָט, ווי פיעל פלעשער ! אך, ווי נאריש איך בין ! אָט דאס איז די פריינד־שאפט !")

(ס'ארא שעלמע !) — טראכט זיך מאריא אלעקסעיעוּנא — אליין טרינקט ער ניט. נור די ליפּען צוגעלעגט צו זיין עהל. אָבער דאס איז גוטע עהל, — א ביסעל מיט זויערען, אָבער ס'האָט שטארקייט, גוטע שטארקייט. ווען כ'וועל מישקא'ן פארדרעהען מיט איהר, וועל איך בראנפען אוּועקוויארפען, און נור אזא עהל וועל איך אָנהויבען טרינקען. — נו, ער ווע זיין שכּל ניט פאר'שכור'ן, וואָלט ער כאָטש אַ זופּ געטהאָן, דער קאנאליע ! נאָך בעסער ! אָט אָבער ווען ער זאָל וועלען, טרינקט ער געזונט). "טרינקט כאָטש אליין עפּעס, דמיטרי סערגעאיטש."

"עך, כ'האָב שוין אויף מיין לעבען גענוג אויסגעטרונקען, מאריא אלעקסעוונא — כ'האָב זיך שוין א פריהער אָנגעטרונקען, ס'וועט קלעקען אויף לאַנג ! ניט געווען וואָס צו טהאָן, ניט געווען קיין געלד — פלעג איך טרינקען. ס'איז איצט דאָ וואָס צו טהאָן, ס'איז דאָ געלד — דארף מען קיין וויין ניט, ס'איז שוין אזוי אויך פרעה־ליך."

און אזוי געהט זיך דער גאנצער מיטאָג. מען דערלאַנגט דעם טאָרט.

"טהייערע מאטריאָנא כטעפּאַנאָוונא, און וואָס גיט מען צו דעם ?"

"באלד, דמיטרי סערגעאיטש, באלד." מאטריאָנא קעהרט זיך צוריק מיט א פלאש שאמפּאניער.

"ווערא פאַולאָוונא, איהר האָט ניט געטרונקען, און איך האָב ניט געטרונקען. איצט לאָמיר אויך עפּיס טרינקען. "צו'ם געזונד פון מיין כלה און אייער חתן !"

"וואָס איז דאָס ? קען עס זיין ?" טראַכט זיך ווערָאטשקא.

"זאָל גאָט געבען גליק אייער כלה, און ווערָאטשקא'ס חתן, זאָגט מאריא אלעק־סעוונא : און אונז, אלטע, זאָל גאָט געבען, אז מיר זאָלען דערלעבען ווערָאטשקא'ס חתונה."

"יא, איהר וועט זיך באלד דערוואַרטען, מאריא אלעקסעוונא. יא, ווערא פּאוו־לאָוונא ? יאָ !"

“איז עס מעגליך, אז ער מיינט עס ווירקליך?” טראכט ווערשטשקא.

“יא, ווערא פּאוולאָווונא, געווים, יא. זאָגט זשע שוין “יא.”

“יא,” זאָגט ווערשטשקא.

“אַזוי, ווערא פּאוולאָווונא, אומזיסט ברענגט איהר די מאמע אין א צווייפעל. טאקי “יא” און שוין. איצט דארף מען נאָך א טאָסט. פּאר דער באַלדיגער חתונה פון ווערא פּאוולאָווונא! טרינקט, ווערא פּאוולנוונא! ס'מאכט ניט, ס'וועט זיין גוט. קלאַפּט אָן די גלעזער. פאר אייער באַלדיגער חתונה!”

מען קלאפּט אָן די גלעזער.

“גאָט זאָל געבען, גאָט זאָל געבען! א דאנק דיר, ווערשטשקא! דו טרייסט מיך ווערשטשקא אין מיינע עלטערע יאָהרען!” זאָגט מאריא אַלעקסעיעוונא, און ווישט זיך אָפּ די אויגען. דער ענגלישער עהל און דער מאראמסקין האָבען זי געבראכט אין א געפּיהלפאָלען צושטאנד.

“גאָט זאָל געבען, גאָט זאָל געבען,” ווידערהאָלט פּאוועל קאָנסטאנטיניטש.

“ווי צופריעדען מיר זיינען פון איך, דמיטרי סערגעאיטש,” זאָגט מאריא אַלעקסעוונא נאָך'ן מיטאָג: — נאָך ווי צופריעדען! איהר זיינט אונזער גאַסט, דאָך האָט איהר אונז מכבד געווען; — אָט דאָס, קען מען זאָגען, איז א יום טוב!”

ניט אימער האנדעלט מען אַזוי כיטרע, ווי עס קומט ארויס כיטרע. לאפּוכאָוו האָט גאָר ניט גערעכענט אויף אַזא רעזולטאט, ווען ער האָט געקויפט דעם ויין: ער האָט מעהר ניט געוואָלט, ווי געבען מאריא אַלעקסעיעוונא לאַפּקע אום ניט צו פערליערען איהר גוטמוטיגקייט דורכ'ן איינבעטען זיך אויף מיטאָג. ווער האָט געקענט וויסען אז זי וועט זיך גאָר געהן אָנטרינקען פאר א פרעמדען מענשען, מיט וועלכען זי סימפּאטיזירט טאקע אין אַלעמען, דאָך גלויבט זי איהם ניט.

— ווען קען זי דען טויטען? זיי אַליין האָט אויך ניט ערוואַרטעט אַזא שנעלע זאָרט האנדלונג: זי האָט געטראכט אבצולייגען דעם מחיה זיין זיך מיט א רעכטען טרונק אויף נאָך'ן טהעע טרינקען. אָבער שוואָך איז דער מענש. געגען בראַנפען און אַנדערע בעקאַנטע נאַשערייען וואָלט זי ביינגעשטאַנען, אָבער עהל און נאָך אַזעלכע געשמאקע זאכען האָבען איהר אונערפאהרענקייט פארפיהרט.

דער מיטאָג איז ארויסגעקומען אין גאַנצען אַ פּאַראַדנער. אָפּצישער און ערפאר האָט מאריא אַלעקסעיעוונא אָנגעזאָגט אַז מאטראָנא זאָל שטעלען דעם סאַמאָוואַר, ווי עס פּאַסט זיך פאר נאָך א פּריצישען מיטאָג. נאָר מיט דער אייעלקייט איהרער האָבען זיך באַנוצט נאָר זי און לאַפּוכאָוו. ווערשטשקא האָט געזאָגט אַז זי וויל ניט קיין טהעע און איז אַוועק אין איהר צימער. פּאוועל קאָנס־טאַנטיניטש, אלס געבילדעטער מענש, איז באַלד נאָך מיטאָג אַוועק זיך צו לעגען. דמיטרי סערגעוויטש האָט געטרונקען לאַנגזאַם, געטרונקען איין גלאָז, האָט געבע־

טען אַ צווייטע. דאַ האָט שוין מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ ניט אויסגעהאַלטען. זי האַ
זיך ענטשולדיגט וואָס זי פיהלט זיך ניט גוט פון דער פריה אָן. — דער גאַנ
האָט געבעטען זיך ניט צו שטערען וועגען איהם און איז געבליבען אַליין. הא
אויסגעטרונקען די צווייטע גלאָז און אַ דריטע און איז איינגעדרעמעלט, און שט
זיצענדיג. — מסתמא זיך אויך אָנגעטרונקען ווי אונזער דימענט — האָט מאַט
ראַנאַ אַ טראַכט געטהאָן. און דער דימענט האָט שוין געכראָפּעט און מיט דע
כראָפּענען האָט ער אויפגעוועקט דימיטרי סערגעאיטש'ן, און מאַטראַנאַ איז אי
גאַנצען אַוועק אין קיך, אַבראַמענדיג דעם סאַמאָוואַר.

— זייט מיר מוחל, ווערא פּאַוולאָוונאַ — האָט לאָפּוכאָוו געזאָגט, אריינגע
הענדיג אין איהר צימער. — (ווי שטיל ער רעדט און די שטים ציטערט, בע
ביים מיטאָג־עסען האָט ער דאָך געשריען און ער רופט איהר שוין ניט „מי
פריינד“, נאָר ווערא פּאַוולאָוונאַ). — זייט מיר מוחל, וואָס איך בין געווען פרע
איהר ווייסט וואָס איך האָב געזאָגט: יאָ, אַ מאַן און ווייב קען מען שוין ני
צושיידען.

— מיין ליעבער! דו האָסט געזעהען: איך האָב געוויינט ווען דו ביז
אריין — דאָס איז פון פרייד.

לאָפּוכאָוו האָט איהר אַ קוש געטהאָן אין האַנד און פיעל מאָל געקושט איה
האַנד.

— אָט אַזוי, מיין ליעבער, לאָזטו מיך אַרויס אויף פרייהייט פון פּאַדוואַל
ווי קלוג און גוט דו ביזט. ווי האָסטו זיך דערטראַכט דערצו?

—ווען מיר האָבען מיט דיר געטאַנצט צוזאַמען האָב איך שוין דאַמאַלט ז
דערטראַכט.

— מיין ליעבער, איך האָב שוין דאַמאָלט געטראַכט אַז דו ביזט אַ גוטע
דו האָזט מיך אַרויס אויף דער פרייהייט, מיין ליעבער. איצט בין איך גערייי
צו ליידען, איצט ווייס איך, אַז איך וועל זיך אַרויסכאַפּען פון פּאַדוואַל; איצ
וועט מיר שוין אין פּאַדוואַל גופא ניט שטיקען, איך ווייס דאָך אַז איך וועל פ
איהם אַרויס. נאָר ווי וועל איך פאָרט אַרויס פון דעם פּאַדוואַל?

— אָט, ווי אַזוי, וועראָטשקאַ. איצט איז שוין ענדע אַפּריל. אין אָנהויב י
ענדיגען זיך מיינע אַרבייטען אין דער אַקאַדעמיע. מען דאַרף זיי ענדיגען, כ
מיר זאָלען קענען מאַכען אַ לעבען. דאַמאַלט וועסטו אַוועק פון פּאַדוואַל. נאָר
חדשים דריי דולד נאָך, פיליי‌כט נאָך ווייניגער, דו וועט אַוועק. איך וועל קריג
די שטעל פון אַ דאָקטאָר. דאָס געהאַלט איז ניט גרויס, אָבער, זאָל שוין זי
אַזוי: איך וועל קריגען אַביסעל פּראַקטיק. ניט פיעל — נאָר וויפיעל עס א
נויטיג — און מיר וועלען לעבען.

— אָך, מיין ליעבער — מיר וועלען זעהר, זעהר ווייניג דאַרפען. אָבער א
וויל אַזוי ניט לעבען! איך וויל ניט לעבען אויף דיין געלד. איך האָב דאָך או

איצט שטונדען. איך וועל זיי אלע פערלירען דאמאלט, ווייל די מאמע וועט אלע־מען דערצעהלען וואס פאר א מערדערין איך בין. אבער עס ווילען זיך געפינען אנדערע, איך וועל אנהויבען לעבען. מען דארף דאך אזוי? איך דארף דאך ניט לעבען אויף דיין געלד?

— ווער האט עס דיר געזאגט, מיין ליעבער פריינד ווערלאטשקא?

— דו פרעגסט נאך, ווער עס האט געזאגט. צו דען האסטו די גאנצע צייט אליין ניט גערעדט וועגען דעם? און אין דיינע ביכער? א גאנצע העלפט פון זיי איז פול דערמיט.

— איך די ביכער? איך האב וועגען דעם גערעדט? ווען זשע איז דאס געוועזן?

— אך דאמאלט! און ווער האט געזאגט אז אלץ איז באגרינדעט אויף געלד? ווער האט עס געזאגט, דימיטרי סערגעוויטש?

— נו, איז וואס?

— און דו מיינסט אז איך בין שוין אזא נארעלע דאס איך קען ניט, ווי עס דריקען זיך אויס אייערע ביכער — פון פאראויסזעצונגען ציהען א שלוס?

— וואס פאר א שלוס? דו רעדסט, כ'ווייס וואס, מיין ליעבער פריינד ווע־ראטשקא.

— אך, דו ביטראק איינער! ער וויל זיין א דעספאט, ער וויל איך זאל זיין א שקלאפין ביי איהם! ניין, דאס וועט ניט זיין! דימיטרי סערגעוויטש, פאר־שטעהט איהר?

"אלעס איז בעגרינדעט אויף געלד, זאגט איהר, דמיטרי סערגעאיטש; ווער ס'האט געלד, דער האט די הערשאפט און דאס רעכט, זאגען אייערע ביכער; הייסט עס אזוי לאנג ווי די פרוי לעבט אויפ'ן מאן'ס רעכנונג איז זי אבהענגיג פון איהם, — ניט וואהר, דמיטרי סערגעאיטש? איהר דענקט, אז איך פערשטעה דאס ניט, און וועל זיין אייער שקלאפין. ניין, דמיטרי סערגעאיטש, איך וועל אייך ניט ער־לויבען צו זיין א דעספאט איבער מיר! איהר ווילט זיין א גוטער, וואהלטהעטיגער דעספאט, אבער איך וויל דאס ניט, דמיטרי סערגעאיטש! נו, מיין ליעבענקער, ווי אזוי נאך ווילען מיר לעבען? דו וועסט שניידען העמד און פיס ביי מענשען און זיי אנטרינקען מיט פאסקודנע מיקסטורעס, און איך וועל געבען שטונדען אויף דער פארטעפיאנע. און ווי אזוי נאך ווילען מיר לעבען?"

"אזוי, אזוי, ווערלאטשקא, זאל זיך יעדער מיט אלע זיינע קרעפטען אפהיטען זיין אונאבהענגיגקייט פון דעם אנדערן, ווי ער זאל איהם ניט ליעבען, ווי ער זאל איהם ניט גלויבען. צי וועט דיר געלינגען וואס דו זאגסט, צי ניט, ווייס איך ניט, אבער ס'איז כמעט אלץ איינס: ווער ס'האט זיך אויף דערויף בעשלאסען, דער האט עס שוין כמעט ווי אויסגעפיהרט. ער פיהלט שוין, אז ער קען שוין זיינס אליין בעשטעהן, זיך אפזאגען פון יענעמ'ס שטיצע, אויב מען דארף, און דער גע־

פיהל אליין איז שוין גענוג. אָבער ס'אַרא לעבערליכע מענשען מיר זיינען, ווו
ראָטשקאָ! דו זאָגסט "כ'וויל ניט לעבען אויף דיין רעכנונג" און איך לויב די
דערפאַר. ווער נאָך רעדט אזוי, ווראָטשקאָ?"
"לעבערליך? נו, איז לעבערליך, מיין ליעבענקער. וואָס געהט אונז אָן? מי
וועלען לעבען ווי אונז געלוסט זיך, ווי ס'איז בעסער פאר אונז. ווי אזוי נאָך וו
לען מיר לעבען, מיין ליעבענקער?"
"ווערא פאַוולאָוונאַ, איך האָב איך פאַרגעלעגט מיינע געדאנקען איבער אי
זייט פון אונזער לעבען — איהר האָט זיי געפעליגסט אין גאנצען צושטער
מיט אייער פלאַן, האָט מיך אָנגערופען טיראַן, אויסבייטער — טראַכט זשע גי
פעליגכט אליין אויס, ווי וועלען איינגעאָרדענט זיין די אנדערע זייטען פון אונזער
פערהעלטניסע! איך האלט פאר איבריג פאַרצושלאָגען מיינע פלענער, כדי זיי זא
לען אויך פון אייך ווידער צוברעכען ווערען. פריינד מיינער, ווראָטשקאָ, דו זא
אליין, ווי דו דענקסט צו לעבען; מיר וועט געוויס נור איבערבלייבען צו זאָגען
מיין ליעבע! ווי קלוג זי טראַכט פון אלעם!"
"וואָס איז דאָס? איהר שיינקט קאָמפּלימענטען? איהר ווילט זיין ליעבליך
אָבער איך ווייס גאנץ גוט: מען חנף'עט אום צו הערשען אונטער'ן צודעק פון או
טערנהעניגקייט. איך בעט אייך פאראויס צו רעדען איינפאַכער! ליעבער מיינע
דו וועסט מיך קאַליע מאַכען לויבענדיג! איך שעהם זיך, מיין ליעבער — ניי
לויב מיך ניט, איך זאָל ניט ווערען צו שטאָלץ."
"גוט, ווערא פאַוולאָוונאַ, איך פאַנג אייך אָן צו זאָגען גראָבהייטען, אויב דאָ
איז אייך אנגענעהמער. אין אייער נאַטור, ווערא פאַוולאָוונאַ איז פאראן אז
וועניג ווייבליכקייט, אז איהר וועט מכּתמא אויסדריקען מענערשע געדאנקען."
אך, מיין ליעבער, זאָג מיר: וואָס איז דאָס אזוינס דיזע "ווייבליכקייט"
איך פערשטעה, אז א פרוי רעדט מיט א קאָנטר־אלטאָ, א מאַן — מיט א באַריטאָ
שטימע, נו, וואָס איז? ברויכט מען דען אונז בעטען אז מיר זאָלען רײדען דוקא מי
א קאָנטר־אלט שטימע? צו וואָס זשע שרייען אלע צו'ן אונז, אז מיר זאָלען פער
בלייבען ווייבליך? דאָס איז דאָך א נאַרישקייט, מיין ליעבער?"
"א נאַרישקייט, ווראָטשקאָ, און זעהר א גרויסע וואולגאַריטעט".
"וועל זיך שוין, מיין ליעבער, זיך ניט זאָרגען פאר מיין ווייבליכקייט: א
האָט איהר, דמיטרי סערגעאיטש, איך וועל אייך זאָגען גאנץ מענליכע געדאנק
דערפון, ווי מיר וועלען לעבען. מיר וועלען זיין פריינד. אָבער איך וויל זיין די
ערשטער פריינד. אך, כ'האָב דיר נאָך ניט געזאָגט, ווי איך האס דיזען ליעב

קירסאנאָוו׳ן דיינעם!"

"וואָלסט עס ניט גערופט טהאָן, ווערטאָטשקא: ער איז זעהר א וואוילער מענש."

"דאָך פערהאַס איך איהם. איך וועל דיר פערבאָטען מיט איהם זיך צו זעהן."

"א גוטער אַנפאַנג. זי איז אזוי איינגעשראָקען פון מיין דעספּאָטיע, אז זי וויל אזש פון׳ם מאן מאכען א שמאַטע. ווי קען איך זיך דען ניט זעהן מיט איהם, ווען מיר וואָהנען צוזאמען?"

"און אימער זיצט איהר אומאַרמט."

"געווים, ביי טהעע און ביי׳ם מיטאָג. אָבער ס׳איז שלעכט, וואָס די הענד זיינען פערנומען, ס׳איז שווער זיך צו אומאַרמען."

"און ניט פאנאנדער געשיידט גאנצענע טעג."

"וואהרשיינליך. ער מיט זיין צימער, איך — מיט מיינעם, כמעט ניט פאַנאנדערגעשיידט."

"אויב אזוי ווארום זאָלסטו איהם גאָר אין גאנצען ניט אויפהערען זעהן?"

"מיר זיינען דאָך בעפריינדעט, אמאָל געלוסט זיך רעדען א ביסעל, רעדען מיר, ביז מיר ווערען צו לאַסט איינער דעם צווייטען."

"איהר האַלט אין איין זיצען צוזאמען, און איהר אומאַרמט זיך און קריעגט זיך, אומאַרמט זיך און קריעגט זיך. איך האַס איהם."

"פון וואנען נעהמסטו דאָס, וועראָטשקא? געקריעגט האָבען מיר זיך נאָך אפילו איין מאָל ניט. מיר לעבען כמעט בעזונדער, בעפריינדעט, דאָס איז וואהר, אָבער ווארום זשע ניט."

"אָך, מיין ליעבער, ווי איך האָב דיר אָבגענארט, ווי גוט אָבגענארט! דו האָסט מיר ניט געוואָלט דערצעהלען ווי מיר וועלען לעבען צוזאמען, און דאָך האָסטו עס מיר אליין דערצעהלט! ווי איך האָב דיך אָבגענאַרט! הער זשע ווי מיר וועלען לעבען — לויט נאָך דיין דערצעהלען. ערשטענס וועט ביי אונז זיין צוויי צימערן, דיינער און מיינער, — און א דריטער, אין וועלכען מיר וועלען טרינקען טהעע, עסען מיטאָג, צונעהמען געסט, וועלכע קומען צו אונז ביידע, ניט צו דיר אליין, אָדער צו מיר אליין. צווייטענס: איך וואג אין דיין צימער ניט אריינצוגעהן, אום דיר ניט נמאס צו ווערען: קירסאנאָוו וואגט דאָך אויך ניט — אָט טאקי דערפאַר קריעגט איהר זיך ניט. אָבער דו אין מיין צימער אויך ניט. דאָס איז דאָס צווייטע. איצט דאָס דריטע, — אָך, מיין ליעבער, איך האָב דאָס גאָר פערגעסען צו פרעגען: מישט זיך קירסאנאָוו אריין אין דיינע געשעפטען, אָדער זיי אין זיינע? האָט איהר דאָס רעכט נאָכצופרעגען איינער ביי׳ם צווייטען איבער עפּעס?"

"א, איצט פערשטעה איך שוין דיין פראגע. איך וועל ניט ענטפערען."
"דאָך האָב איך איהם פּאָרט, און דארפסט טאַקי ניט זאָגען, מען דארף ניט
איך ווייס אליין: איהר האָט קיין רעכט ניט איינער ביי'ם צווייטען עפּעס נאָכצו
פרעגען. אלזאָ, דריטענס: איך האָב קיין רעכט ביי דיר זיך אויף עפּעס נאָכצו
פרעגען, מיין ליעבער. אויב דיר געלוסט זיך, און דו דארפסט מיר עפּיס דערצעה
לען פון דיינע זאכען, וועסטו עס מיר אליין דערצעהלען. און דאָס זעלבע פּאָר
קעהרט. אָט האָסטו דריי רעגלען, וואָס נאָך?"
"ווערא‏טשקא, דאס צווייטע רעגעל פאדערט ערקלעהרונגען. איך זעה זיך מיט
דיר אין נעטראלען צימער, ביי דער טהעע, אדער ביי'ם מיטאג. איצט שטעל דיו
פאר אזא פאל. מיר האָבען זיך אָנגעטרונקען מיט טהעע אין דער פריה, איך זיי
אין מיין צימער, און וואג מיין נאָז אין דיין צימער ניט צייגען, הייסט עס, אין
וועל דיך ביז מיטאג ניט זעהען — איז עס אזוי?"
"נעווים".
"זעהר שעהן. קומט צו מיר א בעקאנטער און זאגט, אז צוויי א זייגער וועט
ביי מיר זיין אן אנדער בעקאנטער, אָבער איינס א זייגער געה איך אוועק צוליע
מיינע געשעפטען; מעג איך דיך בעטען איבערצוגעבען דעם נויטיגען ענטפער דיע
זען בעקאנטען, וועלכער וועט אריינקומען צוויי א זייגער, — מעג איך דיך דאס
בעטען, ווען דו רענקסט צו פערבלייבען אין דערהיים?"
"געווים מעגסטו. צו וועל איך דאס אָננעהמען — דאס איז אן אנדער פראגע
אויב איך ענטזאג זיך, האָסטו קיין רעכט צו האָבען פרעטענזיעס, קענסט מיך אפיל
ניט פרעגען, ווארום איך ענטזאג זיך. אָבער אָנפרעגען זיך, צו בעשטעה איך דיו
צו טהון די טובה, — אָנפרעגען זיך, דאס מעגסטו".
"זעהר שעהן. אָבער ביי טהעע האָב איך עס נאָך ניט געוואוסט, און צו דיו
אריינצוגעהען טאָר איך דאָך ניט. ווי זשע וועל איך דאס פרעגען?"

"אָ, גאָט, ווי נאאיוו ער איז, — דאָס קליינענקע קינד! ס'ארא פערלע
נענהייט, זאָגט נור איך בעט אייך! אָט וואס איהר טהוט, דמיטרי סערגעאיטש
איהר קומט ארויס אין א זייטיגען צימער, און זאָגט: "ווערא פּאוולאוונא!"
איך ענטפער פון מיין צימער: "וואס ברויכט איהר, דמיטרי סערגעאיטש?" איהר
זאגט: "איך געה אוועק, אָהן מיר, וועט דא אריינקומען דער העדר א. (איהר רופט
אן די פאמיליע פון אייער בעקאנטען). איך האָב איינינע נאכריכטען איבערצוגע
בען איהם. מעג איך אייך בעטען, ווערא פּאוולאוונא, איהם זיי איבערצוגעבען?"
אויב איך ענטפער "ניין", איז אונזער געשפרעך געענדיגט. אויב איך ענטפער "יא",
קום איך ארויס אין דעם זייטען צימער, און איהר טהיילט מיר מיט וואס איך דארף

איבערגעבען אייער בעקאנטען. איצט ווייסט איהר שוין, קינד, ווי מען דארף האנדלען ?"

"יא, ליעבע וועראטשקא, א געלעכטער אן א זייט, ס'איז דאך ווירקליך בעסער פון אלעם צו לעבען, ווי דו זאגסט. אבער פון וואנען האסטו זיך אנגענומען מיט דיזע געדאנקען ? איך ווייס פון זיי, און געדענק, וואו איך האב זיי געלעזען. אבער אין אייערע הענד קומען דאך דיזע ביכער ניט אן. אין די ביכער, וואס איך האב איך געגעבען, איז דאך אזעלכע איינצעלהייטען ניט געווען. און הערען — איז ניט געווען פון וועמען. איך בין דאך כמעט דער ערשטער, וועמען דו האסט בעגעגענט פון די אנשטענדיגע מענשען".

אך, מיין ליעבער, איז עס דען אזוי שווער דערצו זיך צו דערטראכטען ? איך האב דאך געזעהען דאס פאמיליען לעבען, — איך רעד ניט פון מיין פאמיליע ; זי איז אזא בעזאנדערע ! אבער כ'האב דאך חבר'טעם, און כ'בין דאך געווען אין זייערע פאמיליעס. גאט מיינער, ווי פיעל אונאנגענעהמליכקייטען צווישען די מענער און פרויען — דו קענסט עס זיך גאר ניט פארשטעלען, מיין ליעבער !"
"נו, איך שטעל זיך עס שוין יא פאר".

„ווייסט וואס מיר דאכט זיך, מיין ליעבער ? אזוי דארפען מענשען ניט לעבען, ווי זיי לעבען : אלע צוזאמען, אלעס צוזאמען. מען דארף זיך זעהען צוזאמען נור ווען מען דארף איינער דעם אנדערען, אדער ווען מען פערזאמעלט זיך אבצורוהען. אדער זיך צו אמוזירען. איך קוק אימער און טראכט : ווארום מיט פרעמדע מענשען איז יעדער אזוי איידעל ? ווארום פאר פרעמדע מענשען זוכען אלע זיך אויסצייגען בעסער ווי אין דער אייגענער פאמיליע ? — און אין אמת'ן, פאר פרעמדע מענשען אין די אויגען איז מען בעסער, ווארום איז עס אזוי ? ווארום איז מען מיט אייגענע ערגער, אבוואהל מען ליעבט זיי בעסער, ווי מיט פרעמדע ? דו ווייסט, מיין ליעבער, וואס איך וואלט דיך געבעטען : בעהאנדעל מיך אימער אזוי, ווי דו האסט מיך ביז איצט בעהאנדעלט. דאס האט דאך דיר ניט געשטערט מיך צו ליעבען, מיר זיינען דאך געווען איינע צום צווייטען נעהנטער ווי צו אנדערע. ווי האסטו זיך ביז איצט געהאלטען ? האסטו מיר ווען געענטפערט אונהעפליך, האסטו מיר ווען געמאכט פארווירפע ? ניין ! מען זאגט, ווי קען מען עס זיין אונהעפליך מיט א פרעמדער פרוי, אדער מיידעל, ווי קען מען איהר מאכען פארווירפע ? גוט, מיין ליעבער : אט בין איך דיין כלה, כ'וועל זיין דיין ווייב, אבער די בעהאנדעל מיך אלס, ווי מען הייסט בעהאנדלען א פרעמדע : דאס, מיין פריינד, צייגט זיך מיר איז בעסער, אום עס זאל זיין א שטארקע הארמאני, אז ס'זאל זיך איינהאלטען די

ליעבע. ניט וואהר, מיין ליעבער ?"

"איך וויים גאר ניט וועראטשקא, וואס איך זאל דענקען פון דיר. דו הא
מיך שוין פריהער אויף געוואונדערט".

"ליעבסטער מיינער, דו לויבסט מיך צו פיעל ! ניין, מיין פריינד, דאס
פערשטעהען איז ניט אזוי שווער, ווי דיר דאכט זיך. אזעלכע געדאנקען האב
איך אליין, מיין ליעבער, זיי זיינען דא ביי אלע מיידלעך און יונגענקע ווייבל
אזעלכע איינפאכע, ווי איך, אָבער זיי טאָרען זייערע חתנים אדער מענער ניט זאָ
וואס זיי דענקען, זיי ווייסען, אז פאר אזא זאך וועט מען פון זיי דענקען אז זיי
נען אונמאָראליש. דערפאר טאַקי האָב איך דיך ליעב געקריעגען, מיין ליעב
ווייל דו טראכסט ניט אזוי. ווייסטו ווען איך האָב דיך ליעב בעקומען, ווען מיר
בען צום ערשטען מאָל געשפּראכען אויף מיין געבורטסטאָג ? ווען דו האָסט
נומען זאָגען, אז פרויען זיינען ניט גליקליך, אז מען דארף זיי בעדויערען : אָט
האָב איך דיך ליעב געקראגען".

אין ווען האָב איך דיך ליעב געקראגען ? אין דעם זעלבען טאָג, דאס האָב
שוין געזאגט, אָבער ווען ?"

"ווי קאָמיש דו ביזט, ליעבסטער ? האָסט עס אזוי געזאגט, אז מען קען
טרעפען, און ווען איך טרעף וועסטו מיך ווידער אָנהויבען לויבען".

"דאָך טרעף".

"נו, געוויס, ווען ? ווען איך האָב געפרעגט, צו ס'איז אמת, אז מען קען
כען, אז די מענשען זאלען קענען לעבען גוט".

"דערפאר דארף מען נאָך אמאָל קושען דיין האנד, וועראטשקא".

"הער אויף, מיין ליעבער, דאס געפעלט מיר ניט, ווען מען קושט ביי די פרו
די הענד".

"אך, מיין ליעבער, דו ווייסט אליין ווארום — ווארום זשע פרעגסטו ביי מי
פרעג ניט, מיין ליעבער !"

"יא, מיין פריינד, האָסט רעכט. מען דארף סתם אזוי ניט פרעגען. איך ו
פרעגען נאָר ווען איך וועל טאַקי אין אמת'ן ניט ווייסען, וואָס דו ווילסט זאָג
דו האָסט געוואָלט זאָגען אז מען דארף ביי קיינעם ניט קושען די האנד".

וועראטשקא איז ארוים מיט א געלעכטער און האָט געזאגט :

"ווארום זשע, ווערא‏טשקא ?"

"אָט איצט פערצייהע איך דיר, ווייל מיר איז געלונגען אביסעל צו לאכען
דיר. זעהסט, דו האָסט מיך געוואָלט עקזאמענירען, און האָסט אליין ניט געוואו
די הויפט־אורזאכע, ווארום דאס איז ניט גוט. קיינעם דארף מען ניט די הענד

שען, דאס איז וואהר, אָבער איך האָב ניט פון דעם גערעדט, ניט אין אלגעמיין, נור דערפון, אז מאנספערזאָנען דארפען ניט קושען די הענד ביי די פרויען. דאָס, מיין ליעבער, וואלט געדארפט זיין א גרויסע בעליידיגונג פאר די פרויען, דאס הייסט, אז זיי רעכענט מען ניט פאר דיעזעלבע מענשען. מען דענקט, אז א מאן קען ניט ערנידעריגערען זיין ווירדע געגען א פרוי, אז זי איז אויף אזוי פיעל נידעריגער פון איהם, אז ווי פיעל ער זאל זיך געגען איהר ניט ערנידעריגען, איז ער אלץ ניט איהר גלייכען, זאנדערען פיעל העכער פון איהר. אָבער דו דענקסט דאך ניט אזוי, מיין ליעבסטער, ווארום זשע דארפסטו ביי מיר די האנד קושען? אָבער הער, וואס מיר האָט זיך אויסגעוויזען, מיין ליעבסטער: אז מיר זיינען גאָר קיין "חתן כלה ניט".

"יא, דאס איז וואהר, וועראטשקא, ס'איז דא גאר ווייניג ענגליכעס דאצו; נור וואס דען זיינען מיר — איך און דו?"

"גאָט ווייסט וואָס, מיין ליעבסטער, אָדער אָט וואָס: עס זעהט אוים גלייך ווי מיר וואלטען שוין געוועזען לאנג, לאנג פערהייראט".

"נו וואָס איז, מיין פריינד: דאָס איז דאָך וואהר. אלטע פריינד, עס האָט זיך גאר ניט איבערגעענדערט".

"נור איינס האָט זיך יא געענדערט, מיין ליעבסטער: איך ווייס, אז פונ'ם קעלער געה איך ארוים פריי".

.19

אזוי האָבען זיי איינגע'טענה'ט, — א גאנץ זאנדערבארער געשפּרעך פאר אן ערשטען געשפּרעך צווישען חתן כלה, — האָבען זיך א דריק געטהאָן די הענד, און לאָפּוכאָוו איז זיך אהיים געגאנגען, און וועראטשקא האָט אליין נאָך איהם צוגע־מאכט די טהיר, ווייל מאטריאָנא איז זיך פארזעסען אין שענק, האָפענדיג, אז איהר באלעבאָסטע וועט נאָך לאנג כראָפּען, און ווירקליך, האָט זי נאָך לאנג געכראָפּעט.

קומענדיג אהיים, ארום זיעבען א זייגער, האָט לאָפּוכאָוו זיך געוואלט נעמען צו דער ארבייט, אָבער לאנג האָט ער ניט געקענט אָנהויבען. דער קאָפּ איז ניט געוועזען בעשעפטיגט דערמיט, נור עס איז געוועזען פול מיט ליעבע טרוימערייען. יא, מיט זיי, אָבער זיי זיינען געוועזען ניט אין גאנצען פון ליעבע און ניט אין גאנצען טרוימערייען. דאָס לעבען פון א ניט פערזיכערטען מענשען האָט זיינע פּראָזאאישע אינטערעסען, און פון זיי טאקי האָט דאָס לאָפּוכאָוו געטראכט. א פערשטענדליכע זאך: א מאטעריאליסט דענקט נור פון זיינע נוצען. ער האָט ווירקליך אלץ גע־טראכט פון נוצען אָנשטאָט פון הייכע פּאָעטישע טרוימערייען, ער האָט זיך בעשעפ־

טינט מיט אזעלכע ליעבע טרוימערייען, וועלכע זיינען אנשטענדיג פאר א נראָבען מאטעריאליסט.

"געאָפפערט, — דאס וועט מען דאך איהר קיין מאָל פון קאָפּ ניט קענען ארויס־שלאָגען. און דאס איז שלעכט. ווען דו טראכסט, אז ביזט א מענשען פאר עפּעס דאנקבאר, זיינען שוין די פערהעלטניסע צו איהם אביסעל אָנגעצויגען. זי וועט זיך דאך דערוויסען. די גוטע פריינד וועלען דאך ערקלעהרען, אַט וואס'ער קאריערע איז איהם פארגעשטאנען. און זאלען זיי איהר אפילו ניט ערקלעהרען, וועט זי אליין פאר־שטעהען: "דו האָסט זיך, פריינד מיינער, פון מיינעט וועגען אַט פון וואס אָבגע־זאָגט: פון א קאריערע, אויף וועלכער דו האסט געוואָרט. זי וועט געוואהר ווערען, אז איך האָב געשטרעבט צו בעריהמטקייט, און וואָלט עס געוויס ערוייכט. און זי וועט זיך ערנערען: אך, ס'ארא אן אָפּפער ער האָט פאר מיר געבראכט! כ'האָב אפילו ניט געדענקט צו אָפּפערען. כ'בין ביז איצט נאָך ניט געוועזען אזוי נאריש, צו אָפּפערען, און האָף, אז כ'וועל קיין מאָל ניט אָפּפערען. ווי פאר מיר איז בעסער, אזוי האָב איך געטהאָן. כ'בין ניט אזא מענש, צו אָפּפערען. ס'איז גאר ניטאָ אזעלכע מענשען, קיינער אָפּפערט ניט; דאס איז א פאלשער בעגריף: אן אפּפער — דאס איז א בוידעם.

ווי ס'איז אָנגענעהמער, אזוי האנדעלט מען. נו, גוט, און ערקלעהר עס. אין דער טהעאריע איז עס פערשטענדליך; אָבער, אז מען זעהט פאר זיך א פאקט, ווערט דער מענש גערירהט: איהר, זאָגט ער, זיינט מיין וואָהלטהעטער. די שפראָצונג פון דעם צוקונפטטיגען שניט האָט זיך שוין אפילו ניזציינגט: "דו, זאָגסט זי, האָסט מיך פונ'ם קעלער ארויסגעלאָזען — ווי גוט דו ביזט צו מיר". זעהר נויטיג האָב איך נעדארפט דיך ארויסלאָזען, ווען ס'זאל מיר אליין ניט געווען זיך געוואלט אזוי צו טהאָן. דאס לאָז איך דיך ארויס, דענקסטו? — אודאי וואלט איך זיך געזארגט, גע־ווים, ווארט אביסעל, ווען דאס זאל מיר אליין ניט פערשאפען קיין פערגעניגען!

ס'קען גאר זיין כ'האָב זיך אליין ארויסגעלאָזען. יא, געווים, זיך: מיר אליין ווילט זיך לעבען, ווילט זיך ליעבען — פארשטעהסטו? — זיך אליין, פאר זיך טהו איך אלעס. ווי מאכט מען, אז ס'זאל זיך אין איהר ניט ענטוויקלען דער שעדליכער נעפיהל פון דאנקבארקייט וואס וועט זי בעלעסטיגען? נו, ווי עס איז, וועלען מיר עס שוין מאכען, — זי איז א קלוגע, זי וועט פערשטעהען, אז ס'איז א קלייניגקייט. כ'האָב געדענקט, אז ווען איהר וועט געלינגען אוועקצוגעהן פון דער פאמיליע, וועלען מיר אפלעגען די געשיכטע אויף א יאהר צוויי; און אין דער צייט וואלט איך דערווייל געווארען א פראפעסאר, די געלד אומשטענדען וואלטען געווארען צופריע־

דענשטעלענד. איז עס אָבער אויסגעקומען אזוי אַז אָבלעגען קען מען ניט. נו, וואס ווער איך דא אַן ? האָב איך דען פון זיך געדענקט, ווען כ'האָב געטראכט, אז פריהער דארף מען איינאָרדנען די געלד־פראגע ? וואָס מאכט עס אוים פאר א מאנספערזאן ?

פאר א מאנספערזאן איז דאס גאר ניט. דער מאנגעל אין געלד רופט זיך אָן אויף דער פרוי. שטיוועל איז דאָ, די עלענבויגענס זיינען ניט אויסגעריסען, באַרשט איז דאָ, אין צימער איז ווארים — וואס נאָך פאר א טייוועל דארף איך ? און דאס וועל איך האָבען.

פאָלגליך וואס וועהר איך אָן ? אָבער פאר א פרוי, א יונגערקער, א שעהנענקער, איז דאס ניט גענוג. זי דארף האָבען פערגעניגען, זי דארף אן ערפאלג אין דער געזעלשאפט, און אויף דערויף וועט זי קיין געלד ניט האָבען. געוויס זי וועט ניט דענקען, אז דאס פעהלט איהר : זי איז א קלוגע, עהרליכע מיידעל ; זי וועט זיך טראכטען : דאס איז א קלייניגקייט, דאס איז א נארישקייט, וועלכע איך פערהאכטע, —און וועט טאקי פעראכטען. אָבער העלפט עס דען, ווען דער מענש ווייסט ניט וואס איהם פעהלט, אדער ער איז אפילו פערזיכערט, אז ער דארף עס ניט ? דאס איז נור א פארשטעלונג, א פאנטאזיע. די נאטור איז פארשטיקט דורכ'ן פערשטאנד, אומשטענדען, שטאָלץ — און זי שווייגט און לאָזט דעם פערשטאנד אפילו ניט הערען פון זיך, אָבער שווייגענדיג ארבייט זי דאך און שניידט אונטער די יאהרען. ניט אזוי דארף לעבען א יונגענקע, ניט אזוי דארף לעבען א שעהנענקע ; עס טויג ניט, אז זי זאל ניט זיין אָנגעטהאָן אזוי גוט, ווי אנדערע, און גלענצט ניט, אוים מאנגעל פון געלד. עס טהוט מיר לייד אויף דיר, מיין אָרימע ! איך האָב גערענקט, אז עס וועט זיך דאך איינאָרדענען אביסעל בעסער פאר דיר, אָבער וואס מאכט מיר אוים ? איך געווין נאָך דערביי, — ס'איז נאָך א פראגע צו וואָלט זי חתונה געהאט מיט מיר אין צוויי יאהר ארום ; און איצט יא...."

"דמיטרי, נעה טרינקען טהעע !"

"כ'געה".

לאפוכאָוו איז אוועק אין קירסאנאוו'ס צימער, און אויפ'ן וועג האָט ער נאָך א טראכט געטהאָן : "אָבער ווי ריכטיג דאס איז טאקי, אז דער "איך" איז אימער אויפ'ן ערשטען פלאן, — אי כ'האָב אָנגעפאנגען פון זיך, אי געענדיגט פון זיך. און אן אָפּפער ? ס'ארא שווינדעל ; גלייך ווי איך זאָג זיך דא אב פון א בעריהמטקייט, און פון א פראָפעסאר שטוהל — נארישקייטען ! איז עס דען ניט אלץ איינס —כ'וועל גראדע אזוי ארבייטען, און וועל אויך קריעגען א פראפעסאר שטעלע, און

וועל אויך דיענען דער מעדיצין. עס איז אנגענעהם דעם מענשען, אלס טעאָרעטיקער, צו זעהען, ווי דער עגאָאיזם שפּיעלט מיט זיינע גערינקען אין דער פּראַקטיק".

איך זאָג דעם לעזער אלעס פאראויס, דארום זאָג איך איהם, ער זאל ניט דענ־קען, אז דיזער מאָנאָלאָג לאפּוכאָוו'ס ענטהאלט אין זיך א געהיימע אָנצוהערע־ניש פון דעם פערפאסער אויף עפּיס א וויכטיגען מאָטיוו פון דעם ווייטערען גאַנג פון לאפּוכאָוו'ס און ווערא פאוולאָווגאַ'ס פערהאלטניסע. דאס לעבען פון ווערא פאוולאָווגאַ וועט ניט פערקירצט ווערען פון דעם מאנגעל אין די מעגליכקייט צו גלענצען אין דער געזעלשאפט, און זיך רייך צו קליידען, און איהרע פערהעלטניסע צו לאפּוכאָוו'ן וועלען ניט איבערגעפיהרט ווערען דורכ'ן "שעדליכען געראנק" פון דאנקבארקייט. איך בין ניט פון די קינסטלער, ביי וועמען עס איז בעהאלטען אין יעדען וואָרט עפּיס א כפּרושינע. איך דערצעהל נאָר דאָס, וואָס מענשען האָבען גע־טראכט און געטהאָן, ניט מעהר; אויב מען דארף עפּעס א האנדלונג, געשפּרעך, מאָנאָלאָג אין די געדאנקען צו כאראקטעריזירען א פערזאן אדער א גרונדלאגע, דער־צעהל איך איהם, אפילו ווען ער וועט זיך ניט אָנרופען מיט קיין שום פאָלגע אין דעם ווייטערען גאנג פון מיין ראמאַן.

"איצט, אלעקסאנדער, וועסטו זיך שוין אויף מיר ניט בעקלאָגען, וואס איך שטעה פון דיר אָב אין דער ארבייט. כ'וועל עס אָניאָגען".

"וואס, האָסט שוין אויסגעכלאָפּאטשעט אלעס פאר דיזען מיידעל?"

"אויסגעכלאָפּאטשעט.

"זי געהט פאר א גובערנאנטקע צו ב.?"

"ניין, פאר קיין גובערנאנטקע געהט זי ניט. ס'האָט זיך אַנדערש איינגעאָר־דערט. זי וועט איצט דערווייל קענען פיהרען אן ערטראגליכעס לעבען ביי איהר פא־מיליע".

"נו, דאס איז גוט. א גובערנאנטקע צו זיין איז שווער, און איך, ברודער, בין שוין פארטיג מיט'ן זעה־נערוו, און איך נעם זיך שוין צו די נעכסטע פּאָר. און דו ביי וואס ביסטו געבליעבען שטעהן?"

"און איך וועל נאָך דארפען ענדיגען די ארבייט איבער... און עס זיינען אוועק אנאטאָמישע און פיזיאָלאָגישע טערמינען.

20

איצט איז דער 28טער אפּריל. ער האָט געזאָגט, אז זיינע געשעפטען וועלען זיך איינאָרדנען אין אָנפאנג יולי — לאָמיר זאָגען דעם 10טען: דאָס איז דאָך שוין ניט דער אָנפאנג. דעם 10טען קען מען רעכענען. אָדער, צו זיין זיכער, וועל איך

רעכענען דם 15טען; ניין, בעסער דעם 10טען, — ווי פיעל זשע בלייבט איבער טעג? היינטיגען דאטום האט מען שוין ניט וואס צו רעכענען, — עס בלייבט נור איבער פינף שטונדען פון איהם; אין אפריל בלייבט איבער צוויייטעג; מאי — 31 און 2 איז 33; יוני — 30 און 33, 63; פון יולי אראבגעהמען נור 10 טעג, — אין גאנצען 73 טעג, — איז דאס א סך, נור 73 טעג? און דאן בין איך פריי! איך וועל ארויס־געהן פון דיזען קעלער! אך, ווי גליקליך איך בין! ליעבסטער מיינער, ווי ער האט דאס אויסגעטראכט! ווי גליקליך איך בין!

דאס איז געווען זונטאג, אין אבענד. מאנטאג, א לעקציאן, איבערגעביטען פין דיענסטאג.

"פריינד מיינער, ליעבסטער מיינער, ווי כ'בין צופריעדען וואס כ'בין ווידער מיט דיר, כאטש אויף א מינוט! ווייסטו כאטש, ווי פיעל מיר פערבלייבט נאך צו זיצען אין דיזען קעלער? וועט זיך עס ענדיגען ארום דעם 10טען יולי?"

"ס'וועט זיך ענדיגען, ווערא́טשקא?"

"פערבלייבט מיר איצט צו זיצען אין דיזען קעלער נור 72 טעג און היינטיגער אָוענד. איין טאג האב איך שוין אויסגעמעקט, — איך האב דאך געמאכט א טאַ־פעל, ווי עס מאכען די פאנסיאנערקעס און די שילער, און כ'מעק אוים די טעג. ווי פרעהליך ס'איז אויסצומעקען!"

"ליעבענקע, ווערא́טשקא מיינע, ליעבענקע מיינע! יא, שוין ניט לאנג וועסט דארפען דא קווען זיך, צוויי און א האלבען מאנאט וועלען שנעל פאראיבערגעהן. און דו וועסט ווערען פריי".

"אך, ווי פרעהליך ס'וועט זיין! אבער דו, מיין ליעבענקער, רעד מיט מיר איצט גאר ניט, קוק אפילו אויף מיר ניט, און אויף דער פיאנא ועלען מיר אויף ניט אלע מאל שפיעלען. און ניט אלע מאל וועל איך ארויסקומען פון מיין צימער, ווען דו ביסט דא. ניין, כ'וועל זיך ניט איינהאלטען. כ'וועל אימער ארויסקומען, נור אויף איין מינוטקעלע, און וועל אזוי קוקען אויף דיר, ניט פריינדליך. און איצט געה איך שוין אוועק אין מיין צימער. צו'ם ווידער־זעהן, מיין ליעבער. ווען?"

"דאנערשטאג."

"דריי טעג! ווי לאנג! אבער דאן וועט שוין נור זיין 68 טעג."

דאנערשטאג.

"מיין ליעבענקער, נור 66 טעג האב איך נאך דא צו זיצען."

"יא, ווערא́טשקא, די צייט געהט שנעל."

„שנעל? ניין, מיין ליעבער, אך, ווי לאנג די טעג זיינען געווארען! אמאל וואלט, דאכט זיך, א גאנצער מאָנאט איבערגעגאנגען שנעלער ווי דיזע דריי טעג. צו'ם ווידערזעהן, מיין ליעבענקער, מיר טארען דאך לאנג ניט רעדען, — מיר זיי־נען דאך כימרע, — יא? — צו'ם ווידערזעהן. אך, נאך 66 טעג האב איך נאך צו־זיצען אין קעלער!"

— איך, מערק עס ניט. — ביי דער ארבייט לויפען די טעג, אבער איך בין דאך ניט אין קעלער. הם יא!

שבת.

„אך, מיין ליעבענקער, נאך 64 טעג געבליבען! אך, ס'ארא בענקעניש דא איז! דיזע צוויי טעג האבען זיך לענגער געצויגען ווי יענע דריי. אך, ס'ארא בענקעניש! ווען זאלסט וויסען, ס'ארא העסליכקייט דא איז, מיין ליעבענקער. צו'ם ווידער־זעהן, מיין ליעבער, טייבעלע מיינער, — ביז דיענסטאג; און דיזע פינף טעג ווע־לען זיין לענגער פון אלע פינף. צו'ם ווידערזעהן, מיין ליעבער."

— הם! יא, הם! די אויגען זעהען ניט גוט אויס. זי האט פיינט צו וויינען. דאס איז ניט גוט. הם!

דיענסטאג.

„אך, מיין ליעבענקער, איך האב שוין די טעג אויפגעהערט צו ציילען. זיי גע־העען גאר ניט פאראיבער, זיי געהען גאר ניט פאראיבער."

„ווראָטשקא, מיין פריינדעניו, איך האב צו דיר א ביטע. מיר דארפען זיך ניט דורכרעדען. דו בענקסט שטארק נאך דער פרייהייט. נו, נעהם זיך א ביסעל פרייהייט, מיר דארפען זיך דאך דורכרעדען."

„מען דארף, מיין ליעבענקער, מען דארף."

„אט וואס איך וועל דיך בעטען. מארגען, ווען דיר וועט זיין אם בעקוועמסטען וועסער צייט, אלץ איינס, אבי זאג מיר — זיי ווידער אויף יענער באנק אין קאננא־גוואַרדעיסקי בולוואר. וועסט זיין?"

„כ'וועל זיין, מיין ליעבענקער, אונבעדינגט זיין. ארום 11 א זייגער — גוט?"

„גוט. א דאנק דיר, פריינדעניו."

„צו'ם ווידערזעהן, מיין ליעבענקער. אך, ווי צופריעדען איך בין! האב איך עס, נארעלע, אליין ניט אויפגעטהאן? צו'ם ווידערזעהן. מיר וועלען זיך דורכרע־דען: כ'וועל כאטש אנאטהמען זיך מיט דער פרייער לופט. צו'ם ווידערזעהן, ליע־בענקער. 11 א זייגער, אונבעדינגט."

ברייטאנ.

"ווערטשקא, וואָהין קלייבסטו זיך?"

"איך, מאמע?"—ווערטשקא איז רויט געוואָרען, — "אויף'ן נעווסקי פּראָס-פּעקט, מאמע."

"וועל איך מיט דיר מיטגעהן, ווערטשקא, איך דאַרף האָבען אין גאָסטינע הויף. אָבער וואָס איז דאָס, זאָנסט, דו געהסט אויף דער נעווסקי, און האָסט אזא קלייד אָנגעטהאָן! מען דאַרף א בעסערס, אויך אויפ'ן נעווסקי — דאָרטען זיינען דאָ מענשען."

"מיר געפעלט דאָס קלייד. וואַרט א סעקונדע, מאמע: איך וועל נור נעהמען אין מיין צימער איין זאַך."

זיי געהען אוועק. זיי געהען. זיי קומען צו צו גאָסטינע הויף, און געהען אויף דער ליניע וועלכע געהט גלייך מיט דער סאדאָוואַ גאַס, שוין ניט ווייט פון'ם עק פון נעווסקי, — אָט איז רוזאַנאָוו'ס קראָם.

"מאמע, איך וועל דיר זאָגען צוויי ווערטער."

"וואָס איז מיט דיר, ווערטשקא?"

"צו'ם ווידערזעהן, מאמע; איך ווייס ניט צו באַלד; אויב דו וועסט זיך ניט בייזערן, ביז מאָרגען."

"וואָס, ווערטשקא? עפּעס פערשטעה איך דאָ ניט."

"צו'ם ווידערזעהן, מאמע. איך געה איצט צו מיין מאַן. איך און דמיטרי סערגעאיטש האָבען פאַרגעסטערן חתונה געהאַט."

"פאָהר אויף דער קאַראַוואַנע, פּוהרמאַן!" האָט ווערטשקא אויסגעשריען צו א פערבייפאָהרענדען פּוהרמאַן.

"א פיערטעל רובעל, מיין הארין."

"גוט, פאָהר שנעלער. ער וועט צו דיר היינט אוועגד אריינקומען, מאמע. זייט ניט בייז אויף מיר, מאמע."

דיזע ווערטער זיינען שוין כמעט קוים צוגעפלויגען צו מאַריא אלעקסעוונא'ן.

"דו פאָהר ניט אין דער קאַראַוואַנע, איך האָב נור אזוי געזאָגט, דו זאָלסט ניט טראַכטען לאַנג, אז איך זאָל וואָס שנעלער פון דער מאמע אָבפאָהרען. אויף ליניקס, אויף דער נעווסקי. איך דאַרף א סך ווייטער, ווי אויף דער קאַראַוואַנע — אויף וואַסיליעווער אינזעל, אין דער 5טער ליניע, אונטער'ן מיטעלסטען פּראָספּעקט. פאָהר גוט, איך וועל צוצאָהלען."

"צך, מיין הארין, איהר האָט מיך א ביסעל אָבגענאַרט! מען וועט שוין דאַר-פען א האַלבען רובעל אוועקלעגען."

21

די חתונה האָט שטאָטגעפונען ניט אויף א קאָמפּליצירטען אָבער אויך ניט אויף א גאנץ געוועהנליכען אופן.

צוויי טעג נאָכ'ן געשפּרעך, אז זיי זיינען התן כלה, האָט זיך ווערא‏אָטשקא גע־פּרעהט מיט דער באַלדיגער בעפרייאונג; אויפ'ן דריטען טאָג איז איהר שוין גע־וואָרען צוויי מאָל מעהר אונערטרעגליך ווי פיריהער, דער "קעלער", ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט; אויפ'ן פיערטען טאָג האָט זי שוין א ווייז געטהאָן, וואָס זי האָט זעהר ניט געליעבט, אָבער געוויינט א ביכעל האָט זי; אויפ'ן פינפטען, א ביסעל מעהר, אייפ'ן זעקסטען האָט זי שוין ניט געוויינט, נאָר זי האָט ניט געקענט איינ־שלאָפען פון טרויער.

לאָפּוכאָוו האָט א קוק געטהאָן, ווען ער האָט צו זיך געזאָגט „הם! הם!" האָט א קוק געטהאָן א צווייטען מאָל, עפּעס האָט ער געוואָלט זאָגען, נאָר אליין ניט געוואוסט וואָס, און דאן געטראַכט:

"עס טויג ניט צו לאָזען א מענשען ניט פריי נאָכדעם, ווען מען האָט איהם שוין געוויזען די פרייהייט," און נאָך דעם האָט ער געטראַכט צוויי שטונדען: א שטונדע און א האלב אויפ'ן וועג און א האלבע שטונדע אויף זיין סאָפע; דאָס ער־שטע פיערטעל שטונדע האָט ער געטראַכט, ניט פאַרכמורענדיג דעם שטערן, און די איבריגע שטונדע און דריי פיערטעל האָט ער געטראַכט יאָ אָנכמורענדיג דעם שטערן; אז די צוויי שטונדען זיינען פאָראיבער, האָט ער זיך געגעבען א קלאַפּ אָן שטערן, זאָגענדיג: "נאָך ערגער פון דעם גאָגאָל'שען פּאָטשט־מייסטער, קעלבער־נער קאָפּ!" — האָט א קוק געטהאָן אויפ'ן זייגער — "10, מען קען נאָך" — און איז ארויס פון דער קוואַרטיר.

דאָס ערשטע פיערטעל שטונדע האָט ער ניט אָנגעכמורעט דעם שטערן, און געטראַכט אזוי: "דאָס איז זעלעס א נארישקייט, צו וואָס דאַרף מען ענדיגען דעם הורס? אָהן א דיפּלאָם וועל איך אויך ניט צו גרונדע געהן, און מען דאַרף איהם גאָר ניט. מיט שטונדען, איבערזעצונגען וועל איך ניט וועניגער מאַכען — אפשר נאָך מעהר, ווי איך וואָלט געקראָגען פון מיין דאָקטאָריי. נארישקייטען."

די פראַגע איז יעצט געווען: ווער וועט אונז מקדש זיין? און פּלוצלונג איז איהם איינגעפאַלען אין קאָפּ דער פאַמיליע נאָמען "מערצאַלאָוו." אָט דאָ האָט ער זיך עס א קלאַפּ געטהאָן אין שטערן און זיך גאנץ ריכטיג אָנגעזידעלט: ווי האָט ער עס גלייך אויפ'ן שטעלל ניט א טראַכט געטהאָן פון מערצאַלאָו'ן, אז ער

קען זיי מקדש זיין.

אין דער מעדיצינישער אקאדעמיע זיינען דאָ אַלערליי מענשען, און צווישען זיי אויך סעמינאַריסטען; די סעמינאַריסטען האָבען בעקאַנטשאַפט אין די אַקאַדעמיע פון גייסטליכע; און צוליעב זיי האָט אויך לאַפּוכאָוו דאָרט געהאַט בעקאַנטע. איינער פון דיזע בעקאַנטע סטודענטען אין די אקאַדעמיע פון גייסטליכע — ניט קיין נאָהענטער, אָבער אזוי א גוטער בעקאַנטער — האָט געענדיגט ערשט מיט א יאָהר פאר דעם, און איז געווען אַ פּאָפּ ערגיץ אין א געביידע מיט לאַנגע קאָרידאָרען, אויף וואסיליעווסקין אָסטראָוו. אַט צו דיזען פּאָפּ איז עס אַוועק לאַפּוכאָוו, און זאָגאר געפאָהרען אויף א דראָזשקע צוליעב אזא עקסטערנעם פאַל און ווייל ס'איז געווען שפּעט.

מערצאַלאָוו איז געווען אליין און האָט זיך געלעזען עפּיס א ניי ווערק צו פון לואי 14טען צי פון אַן אנדערען פון די זעלבע דינאַסטיע.

אזוי און אזוי איז עס, אַלעקסיי פּעטראָוויטש! איך וויים אליין, אז פיר אייך איז דאָס א גרויסער ריסק; גוט, אז מיר זאָלען זיך מיט איהרע עלטערן איבערבעטען; אז זיי זאָלען אָבער אונז וועלען לאָזען. איהר קענט דאָ אפשר אריין אין א צרה, — און גאָר אָהן "אפשר" אָבער... און לאַפּוכאָוו האָט אין זיין מח קיין שום "אָבער" ניט געפונען. און ווירקליך, גענוג איבערצייג א מענשען, ער זאָל פאר אונז זיך אָנטהאָן א שטריק אויף'ן האַלז.

מערצאַלאָוו האָט א לאַנגע צייט איבערגעטראַכט אום צו געפינען אזא מין "אָבער", וואָס זאָל איהם בערעכטיגען צו געהן אויף אזא ריזיקע, און האָט אויך קיין שום "אָבער" ניט אויסגעטראַכט.

"וואָס טהוט מען? מיר ווילט זיך דאָך... דאָס וואָס איהר האָט איצט אין זין צו טהאָן, האָב איך דאָך געטהאָן פאר א יאָהרען, אָבער איצט בין איך שוין ביי זיך אַליין ניט מעהר פריי. איך שעהם זיך ווירקליך; העלפען דאַרף מען אייך. אז מ'איז אָבער א פערהייראַטער, איז א ביסעל מורא'דיג צו האַנדלען ניט איבערלעגט."

"גוט'ן אָוועגד, אַליאָשאַ. אַלע לאָזען דיר גריסען. גוט'ן אָוועגד, לאַפּוכאָוו: לאַנג האָבען מיר זיך שוין ניט געזעהן. וואָס רעדט איהר דאָ עפּיס פון פערהייראַטע? אַלץ זיינען ביי אייך די פרויען שולדיג," האָט אויסגעשפּראָכען א יונגע דאַמע, פון א יאָהר 17, אַ בלאָנדינקע, א שעהנינקע און א לעבעדיגע. זי איז עבען נעקומען פון א וויזיט צו איהרע עלטערן.

מערצאַלאָוו האָט אַלעס איבערדערציילט זיין פרוי. אין איהרע אויגען האָט זיך בעוויזען א פּייערל.

"אליאשא, אויפעסען וועט מען דיך דאך ניט!"

"ס'איז אבער ריזיקאליש, נאטאשא."

"זעהר א גרויסער ריסק," האט לאפוכאוו בעשטעטיגט.

"טא וואס זאל מען טהאן? ריזיקיר, אליאשא, — איך בעט דיך."

"אויב דו וועסט מיך ניט טאדלען, נאטאשא, אז, געהענדיג אין א סכנה, הא איך אן דיר פערגעסען, איז ניטא וואס איבערצורעדען. ווען ווילט איהר זיך פער הייראטען, דמיטרי סערגייאיטש?"

קיין שטערונגען זיינען, אלזא, ניט געווען.

מאנטאג אין דער פריה האט לאפוכאוו געזאגט צו קירסאנאוו'ן:

"ווייסטו, אלעקסאנדער, איך וויל דיר אוועקשענקען די העלפט פון אונזע ארבייט, וועלכע קומט אוים אויף מיין חלק. נעהם דיר מיינע פאפירען און פרע פאראטען, — איך דארף זיי ניט. איך טרעט ארויס פון די אקאדעמיע. און א איז מיין ביטע: איך געה הייראטען." — לאפוכאוו האט איהם אלעס דערציילט אין א פאאר ווערטער.

"אז דו זאלסט זיין א נאר, אדער איך זאל זיין א נאר, וואלט איך דיר געזאגט אז אזוי האנדלען משוגעים. אבער זאגען וועל איך עס ניט. אלע ערווידערונגע נעגען דעם, האסטו אליין געוויס בעסער פון מיר בעטראכט. און אויב דו האס ניט בעטראכט, איז דאך אלץ עגאל. צי ס'איז קלוג אזוי, צי נאריש — ווייס אי ניט; אם ווענינגסטען וועל איך אליין ניט בעגעהן די נארישקייט צו פרובירען די אבערעדען, אז איך ווייס אז אברעדען קען מען ניט. דארפסטו מיך צו וואס, צי ניט?"

"איך מוז געפינען א קווארטיר, אין א ביליגען געגענד, דריי צימערן. איך אליי מוז זעהן ארויסקריגען מיינע פאפירען פון די אקאדעמיע אפילו מארגען. טא נע דו מיר זוכען א קווארטיר."

דיענסטאג האט לאפוכאוו בעקומען זיינע פאפירען און איז אוועק צו מערצא לאוו'ן און איהם ערקלערט אז "הייראטען וועלען מיר מארגען — וועלכע צייט אי פיר אייך בעקוועהמער, אלעקסיי פעטראוויטש?"

"אלעקסיי פעטראוויטש'ן איז דאס אלץ איינס, מארגען איז ער דעם גאנצע טאג אין דער היים — יעדענפאלס, דענק איך, וועל איך בעצייטענס אנזאגע דורך קירסאנאוו'ן."

מיטוואך, 11 אוהר, איז לאפוכאוו געקומען אויף'ן בולוואר; ער האט לאנ געווארט אויף ווערא‌טשקא'ן, איז שוין געווארען אונרוהיג, אבער אט איז זי אליין — איילט זיך.

"ווערא‌טשקא, מיין פריינד, האט זיך עפעס געטראפען?"

„ניין, מיין טהייערער, גאָרניט: איך האָב פערשפּעטינט, ווייל איך האָב פער־שלאָפען."

„דאָס מיינט אז דו ביסט איינגעשלאָפען געוואָרען ווי פיעל א זייגער?"

„מיין טהייערער, כ'האָב דיר ניט געוואָלט זאָגען: זיעבען א זייגער, די גאנצע נאכט נור געטראכט; ניין, פריהער, זעקס א זייגער."

„אט וואָס איך וועל ביי דיר בעטען, מיין טהייערע ווערראָמשקא: מיר דארפען זיך גוט בעראטהען, כדי מיר זאָלען ביידע זיין רוהיג."

„יא, טהייערער, מ'דארף, און וואָס שנעלער."

„אין א פיער טעג ארום, אָדער אין דריי"...

„אך, ס'זאָל טאקי זיין אזוי, — וואָלסטו עס געווען א קלוגינקער".

„אין דריי טעג וועל איך געווים געפינען א קווארטיר, וועל איינקויפען א בי־סעל בעל־הבית'ישקייט, וועלען מיר קענען וואָהנען צוזאמען."

„געווים קענען, מיין טייבעלע, געווים."

„אָבער מיר מוזען פריהער הייראטען."

„אך, און איך האָב גאָר פערגעסען, מיין טהייערער. פריהער מוז מען זיך פערהייראטען."

„און הייראטען קענען מיר היינט — ווענען דעם האָב איך דיך טאקי געוואָלט בעטען."

„קום, טהייערער, לאָמיר הייראטען; און ווי האָסטו עס אלעס פארזאָרגט? ס'אָ קלוגינקער דו ביסט, מיין טהייערער!"

„אויף'ן וועג וועל איך דיר אלעס דערצעהלען. לאָמיר פאָהרען."

זיי זיינען געקומען צופאָהרען, זיינען דורך די לאנגע קאָרידאָרען אריין אין קלויסטער, האָבען אָבגעזוכט דעם וועכטער, און געשיקט רופען מערצאלאָוו'ן; מער־צאלאָוו האָט געוואָהנט אין דעם זעלבען הויז מיט די לאנגע קאָרידאָרען.

„און איצט, ווערראָטשקא, נאָך א ביטע. ווייסט דאָך, אין קלויסטער הייסט מען דאָס יונגע פאָר־פאָלק זיך קושען?"

„יא, מיין ליעבער; אָבער איך שעהם זיך אזוי!"

„אז דו זאָלסט זיך ניט דארפען אזוי שעהמען, לאָמיר זיך שוין צוקושען."

„לאָמיר זיך שוין צוקושען, מיין טהייערער; און אָהן דעם קען מען דען ניט?"

„אין קלויסטער קען מען דאָך אָהן דעם ניט; טאָ לאָמיר זיך בעסער צוגע־וואוינען."

און זיי האָבען זיך צוקושט.

„מיין טהייערער, גוט טאקי וואָס מיר האָבען זיך צוגעאיילט; אָט קומט דער

װעכטער, און איצט װעל איך שױן אין קלױסטער ניט זײן אזױ שעהמעװדיג."
געקומען איז אָבער ניט דער װעכטער — ער איז אװעק זוכען דעם דיאַק. געקו
מען איז קירסאַנאָװ װעלכער האָט אױף זײ געװאַרט בײ מערצאַלאָװ'ן.
"װעראָטשקאַ, אָט דאָס איז דער אלעקסאנדער מיטװײאיטש קירסאַנאָװ, װעל
כען דו האָסט און מיט װעלכען דו װילסט מיר פערביטען זיך צו זעהן."
"װעראַ פּאַװלאָװנאַ, פאַר װאָס װילט איהר עפּיס צושײדען אונזערע ליעבענד
הערצער?"
"דערפאַר טאַקי װאָס זײ זײנען ליעבענדע," האָט װעראָטשקאַ געזאָגט דערלאַנ
גענדיג קירסאַנאָװ'ן די האַנד, און, ניט אױפהערענדיג שמײכלען, האָט זי זיך גע
טראַכט: — "װעל איך איהם קענען אזױ ליעבען װי איהר? איהר ליעבט דאָך איה
זעהר שטאַרק?
"איך? א חוץ זיך אלײן ליעב איך קײנעם ניט, װעראַ פּאַװלאָװנאַ."
"און איהם אױך ניט?"
"מיר האָבען געלעבט אין אײנעם—זיך ניט געקריעגט; װאָס נאָך װילט איהר?
"און ער האָט אײך אױך ניט געליעבט?"
"כ'האָב עפּיס ניט געמערקט. פרעגט איהם בעסער: האָסט מיך, א שטײנער
געליעבט, דמיטרי?"
"קײן בעזאָנדערען האַס האָב איך צו דיר ניט געהאַט."
"נו, אױב אזױ, אלעקסאנדער מאַטװײאיטש, װעל איך איהם ניט פערביטע
מיט אײך זיך צו זעהן, און כ'װעל אײך אלײן אױך ליעב האָבען."
"אזױ איז פיעל בעסער, װעראַ פּאַװלאָװנאַ."
און איך בין שױן אױך פערטיג: אלעקסײ פּעטראָװיטש איז צוגעקומען—"קומ
אַרײן." אלעקסײ פּעטראָװיטש איז געװען פרײליך, געמאַכט שפּאַס, אָבער אז ע
האָט זיך גענומען זײ מקדש זײן, האָט זײן שטימע אביסעל געציטערט,—און א
ס'זאָל אװעק א פּראָצעס? דאַן װעט נאַטאַשאַ צוריק געהן צו'ם טאַטען, דער מאַן קע
דיך ניט מפרנס זײן, און שלעכט זײנען די קעסט בײ'ם טאַטען װען דער אײדע
לעבט! אָבער נאָך די ערשטע עטליכע װערטער האָט ער זיך װיעדער קאָנטראָלירט.
דערװײל איז אָנגעקומען נאַטאַליאַ אנדרעיעװנאַ, אָדער נאַטאַשאַ, װי אלעקסי
פּעטראָװיטש האָט זי גערופען, צו דער ענדע האָט זי דאָס יונגע שױן פערהײראַטע
פּאָר־פּאָלק פאַרבעטען צו זיך; זי האָט אָנגעגרײט א קלײנינקען פריהשטיק; מ'אי
אַרײנגעגאַנגען, מ'האָט געלאַכט, זאָגאַר געגאַנגען צװײ קאַדריל'ען אין צװײ פּאָא
לעך, זאָגאַר װאַלסירט; אלעקסײ פּעטראָװיטש — טאַנצען קען ער ניט — האָט גע
שפּיעלט אױפ'ן פּיעדעל; אַן אָנדערהאַלבען שטונדען זײנען אװעק אונבעמערקט. ע

איז געווען אַ פּריילעכע חתונה.

„אויף מיר, רעכען איך, וואַרט מען שוין אין דערהיים מיט'ן עסען," האָט וועראַ פּאַוולאָוונאַ געזאָגט. „כ'מוז גיין. יעצט, מיין טהייערער, וועל איך שוין קענען זיצען דריי און פיער טעג אין מיין פינסטערן קעלער און ניט בענקען, און אפשר נאָך מעהר וועל איך קענען זיצען — בענקען זאָל איך איצט! איך האָב דאָך איצט ניט וואָס מורא צו האָבען — ניין, בעגלייט מיך ניט; איך וועל פאָהרען אליין, מען זאָל ניט זעהן."

„ניט אַזאַ'ן אונגליק, מ'וועט מיך ניט אויפעסען, דענקט ניט דערפון, מיינע הערצען!" האָט אלעקסיי פּעטראָוויטש געזאָגט, בעגלייטענדיג לאָפּוכאָוו'ן און קירסאַנאָוו'ן, וועלכע זיינען פערבליבען נאָך אויף אייניגע מינוטען, כדי וועראָטשקאַ זאָל צייט האָבען איבערצופּאָהרען, עס פּרעהט מיך איצט, וואָס נאַטאַשאַ האָט מיר צוגעגעבען מיטה."

אויף מאָרגען, נאָך פּיער טעג זוכען, האָט זיך געפונען אַ גוטע קוואַרטיר, ווייט ביים ענד פון די 5טע ליניע פון וואַסיליעווסקין אָסטראָוו. האָבענדיג בלויז 160 רובעל אָנגעזאַמעלטע געלד, האָט לאָפּוכאָוו מיט זיין פריינד בערעכענט, אז ער מיט וועראָטשקאַ'ן טאָרען יעצט ניט דענקען פון אייגענע בעל־הבית'ישקייט, אייגענע מעבעל, געשיער; און דערפאַר האָבען זיי געדונגען דריי צימערן, מיט מעבעל, מיט געשיער, און קעסט; זייערע בעלי בתים זיינען געוועזן אלטע לייט, קליין־בירגער (מעשטשאַנעם). דער אלטער האָט זיך אין פריערען פערבראַכט זייגע טעג האַנדלענדיג אויף'ן סרעדני פּראָספּעקט, צווישען דער ערשטע און צווייטע ליניע מיט קנעפּלעך, לענטעס, שפּיעלקעס און אַנדערע זאַכען, און זיינע אבענדען פערבראַכט רעדענדיג מיט זיין אַלטער, וועלכע פלעגט גאַנצענע טעג פּאַרלאַטענען הונדערטער און טויזענדער שטיקער אַלטע זאַכען, וואָס מען פלעגט איהר ברענגען פון טאָלקוטשי מאַרק בערגוויז. די בעדיענונג האָבען אויך די בעלי־בתים געדאַרפט צושטעלען, דאָס זיינען זיי טאַקי אליין געוועזן. דאָס אלעס האָט געקאָסט 30 רובעל אַ מאָנאַט. דאַן — אַ יאָהר צעהן צוריק — האָט פּעטערבורג פון קיין יקרות נאָך ניט געוואוסט לויט נאָך היינטיגען פּעטערבורגער שטייגער. אויף אַזאַ אופן זיינען זיי געוועזן פערזיכערט מיט'ן לעבען אויף אַ דריי און זאָגאַר אויף פיער מאָנאַט. אויף טהעע איז דאָך גענוג צעהן רובעל אַ מאָנאַט. אין די פיער מאָנאַט האָט לאָפּוכאָוו געהאָפט צו בעקומען שטונדען, עפּיס אַ ליטעראַרישע ארבייט, אָדער אַזוי אין אַ קאַנטאָר ביי אַ קויפמאַן — אבי עפּיס.

דעם זעלבען טאָג ווי ס'איז געפונען געוואָרען די קוואַרטיר איז לאָפּוכאָוו, ווי געוועהנליך, געקומען צו דער לעקציאָן דאָנערסטאַג און האָט וועראַ פּאַוולאָוונאַ'ן גע־

זאָגט:

"מאָרגען קלויב איך זיך איבער, מיין פריינד; דאָס איז דער אדרעס; מעהר קיי־נע רייד, מ'זאָל ניט בעמערקען."

"מיין טהייערער, דו האָסט מיך גערעטעוועט."

און איצט ווי דרעהט מען זיך ארויס פון דער היים? אויס־זאָגען? ווערעטשקא האט וועגען דעם זאָגאר אויך א טראכט געטהאָן. אָבער די מאַמע וועט זיך כאַפּען שלאָגען, אָדער זי פערשליעסען אין שטוב. ווערעטשקא האָט בעשלאָסען איבערצו־לאָזען א בריעף ביי זיך אין צימער. אז מאַריא אַלעקסעווונא האָט דערהערט, אז די טאָכטער געהט צו'ם נעווסקין און זי האָט מיט איהר געוואָלט מיטגעהן, האָט ווע־ראָטשקא זיך אומגעקעהרט אין צימער און מיטגענומען דעם בריעף: פ'איז איהר אויסגעקומען אז אזוי וועט זיין בעסער, עהרליכער, זי זאָל זאָגען דער מאַמען גלייך אין די אויגען, — אין גאַס וועט זי זיך דאָך ניט כאַפּען שלאָגען! זי וועט בלויז דאר־פען שטעהן פון ווייטענס פון די מאַמען און זי וועט דאָס איהר זאָגען, און באַלד נעה־מען א דראָזשקע און אַוועקפאָהרען נאָך איידער זי וועט צייט האָבען זי אָנצוכאַפּען.

און אָט אזוי איז עס פאָרגעקומען די עפּעקטנע סצענע אין גאַס.

22.

אָבער מיר האָבען ערשט געזעהן די ערשטע העלפט פון דיזע סצענע.

געגען א מינוט, — ניין, עטוואָס וועניגער, איז מאַריא אלעקסעוונא, וועלכע האָט דאָס גאָר ניט ערווארטעט, געשטאַנען ווי א דערשלאָגענע, וועלענדיג און דאָך ניט קענענדיג פערשטעהן, וואָס זאָגט אזוינס די טאָכטער, און ווי איז דאָס מעגליך, און וואָס איז דאָס אזוינס? אָבער טאַקי נור איין מינוט אָדער וועניגער. זי האָט זיך אויפגעכאַפּט און א זיעדעל געטהאָן, אָבער די טאָכטער פאַרקערעוועט זיך שוין אויפ'ן נעווסקי'ן; מאַריא אלעקסעיעוונא האָט זיך גענומען איהר נאָכלויפען—מען דאַרף נעהמען א דראָזשקע — איז ארויף אויף'ן טראָטואַר — "עה, א דראָזשקע!"

"וואָהין הייסט איהר פאָהרען, מאַדאַם?"

וואָהין זאָל זי הייסען פאָהרען? געהערט האָט זי די טאָכטער זאָגען "אין די קאַראַוואַני" און פערקערעוועט האָט זי גאָר לינקס אויפ'ן נעווסקין. וואָהין זשע הייסען פאָהרען? "דעריאָג זי אָט די געמיינע..."

"דעריאָגען, מאַדאַם? וועמען? רעדט מ'זאָל פערשטעהן; ס'הייסט פאָהר אָהן א וואָהין, — און ווער ווייסט ווי ווייט."

מאַריא אלעקסעיעוונא איז געוועזן אויסער זיך, און האָט זיך גענומען זידלען:

"איהר זייט שכור, מאַדאַם, ווי איך זעה!"

מאריא אלעקסעוונא האָט נאָך מעהר געזיפֿצט און גענומען רופען אנדערע דראָזשקעס און זיך געוואָרפען אין אלע זייטען, געמאַכט מיט די הענד און איז ענד־ליך געבליבען שטעהן און געטופּעט און געשריען פאר כעס; ארום איהר איז שוין געווען א רעדעל פון א פינף חברה וואָס שטעהען מיט אלערליי קליינינקייטען אונ־טער די קאָלאָנעס פון גאָסטיני דוואָר. די חברה האָבען זיך א ביסעל אונטערהאל־טען וועגען איהר, זיך דורכגעוואָרפען מיט ניט זעהר דרך־ארץ׳דיגע בעמערקונגען וועגען איהר, און האָבען זיך צו איהר געווענדעט מיט וויציגע ליוב ווערטער און עצות:

"אי, א מאדאם, ארייננעגאָסען שוין אזוי פריה, — א בייה א מאדאם!"

"עה, מאדאם, מאדאם, קויפט ביי מיר א פינף לימינעס, גוט צו פערבייסען; ביליג, פון אייערטוועגען!"

"מאדם, עה, מאדאם, הער איהם ניט: לימינעס העלפען גיט; געה, ניכטער זיך בעסער אוים!"

"מאדאם, עה מאדאם, איהר קענט זיך זידלען. לאָמיר זיך פערוועטען ווער וועמען ס׳וועט איבערזידלען!"

אליין ניט וויסענדיג וואָס זי טהוט, האָט מאריא אלעקסעיעוונא דעם גאָהענס־טען צו איהר דערלאַנגט אין באַק, — א בחור פון א יאהר 17, וואָס האָט איהר זאָ־גאר עסטהעטיש ארויסגעשטעלט דעם צונג; די היטעל איז איהם ארונטערגעפלוי־גען און זיין קאָפּ האָאר איז איהר געקומען פונקט צו דער האנד, האָט זיך מאריא אלעקסעיעוונא אָנגעכאַפּט, און די ארומיגע חברה איז גאר ענטציקט געוואָרען.

"אי, א מאדאם! — דערלאַנגט איהם, מאדאם!

אנדערע האָבען אויך ניט געשוויגען.

"און דו פעדקא, דערלאַנג איהר צוריק!"

אָבער די מאיאָריטעט איז ענטשידען געווען פאר מאריא אלעקסעיעוונא:

"ווי קומט פעדקא צו אזא מאדאם! דערלאַנגט איהם, פעדקא׳ן; דערלאַנגט איהם דעם קערל; א מצוה אויף איהם!" רערוויל זיינען צוגעקומען נאָך מעהר צו־שויער; קרעמער, קוטשערס, פערביינגעהער, מאריא אלעקסעיעוונא איז א ביסעל געקומען צו זיך און מיט א לעצטע מעכאַנישע בעוועגונג האָט זי פון זיך אבגע־שטויסען פעדקא׳ס קאָפּ, האָט אריבערגעשפּאַנט איבערן וועג, בעגלייט פון די ענט־ציקטע ליוב געשריי פון די צושויער.

ביי׳ם טהויער פון פאזשעסקין קאָרפּוס האָט זי ענדליך בעמערקט, אז זי געהט עס אהיים, זי האָט גענומען א דראָזשקע און איז מיט גליק געקומען צו פאהרען

אהיים; פעדיא האט איהר געעפענט די טיהר, האט ער בעקומען זיינס; אין שטו
איז זי גלייך צו צו די שאפקע, — האט מאטריענא ארויסגעשטעקט דעם קאפ וועגע
דעם געפילדער, האט זי געקראגען איהרס; — און ווידער צום שאפקעלע, און גליי
אריין צו ווראטשקאן אין צימער, און צוריק צום שאפקעלע און ווידער צו ווע
ראטשקא'ן אין צימער, און איז שוין דא אבגעווען א צייט, און איז דערנאך געגאנ
גען איבער די צימערען שילטענדיג; אבער שלאגען איז שוין ניט געווען וועמען
פעדיא איז ארויפגעלאפען אויף די שמוציגע טרעפ, און מאטראנע, וועלכע האט זי
אונטערגעקוקט ביי דער טיהר פון ווראטשקא'ס צימער, איז אוועק ווי א פייל פונ'
בויגען, אז זי האט נור דערזעהען איז מאריא אלעקסעיעווגא קומט ארונטער א
האט געטראפען ניט אין קיך אריין זאנדערען אין אלקער צו מאריא אלעקסעיעווג
אונטערן בעט, וואו זי איז בשלום פערבליעבען ביז מען האט זי געשיקט רופען.
ווי לאנג האט מאריא אלעקסעיעווגא געשאלטען און געשריען שפאנענדיג אי
בער די לעדיגע צימערען, האט זי אליין ניט געוואוסט; נור וואהרשיינליך לאנג
ווייל אט איז שוין פאוועל קאנסטאנטיניטש געקומען פון אמט — האט ער געקרא
גען זיינס, — אי אין מאטעריאליסטיש, אי אידעאליסטיש געקראגען. נור אזוי וו
אויף אלעמען קומט א סוף, האט מאריא אלעקסעיעווגא דערלאנגט א געשריי
"מאטריאנא, גרייט צום טיש!" מאטריאנא האט איינגעזעהן, אז דער שטורם אי
שוין פאראיבער, איז זי ארויס פון אונטער'ן בעט, און געגומען דערלאנגען עסען.
ביים טיש האט מאריא אלעקסעיעווגא שוין מעהר ניט געשאלטען, בלויז געדע־
וועט, ניט אטאקירענדיג קיינעם; נור אזוי זיך, פיר אייגענע בעפרידיגונג. דערנא
האט זי זיך אפילו ניט צונעלעגט, נור זיך אויעקגעזעצט, און איז געזעסען איינ
אליין און האט געשוויגען און געוואַרטשעט, און דערנאך זאַגאר וואַרטשען אוי
אויפגעהערט, און האט גור געשוויגען; ענדליך האט זי אויסגעשריען:
„מאטריאנא, וועק אויף דעם הערען; זאל ער אהער קומען!"
מאטריאנא, ערווארטענדיג אז מען קען זי רופען, איז דערפאר ניט אוועקגע
גאנגען כאפען א שנאפס; זי האט געטהאן ווי געהייסען. פאוועל קאנסטאנטיניטש
איז געקומען.
"געה אוועק צו דער הויזבעזיצערין און זאג איהר, אז די טאכטער דיינע הא
תתונה געהאט מיט דיזען טייוועל, ווייל דו האסט געהייסען. זאג: איך האב נע
האנדעלט געגען מיין פרוי. זאג: איך צוליעב האב איך'ס געטהאן, ווייל כ'הא
געזעהן, אז ס'איז געגען אייער וואונש. זאג: מיין ווייב איז אליין שולדיג, אבע
איך האב ערפילט אייער ווילען. זאג: איך אליין האב געמאכט דעם שדוך. פער

שטאַנען, אה?"

"פּערשטאַנען, מאַריא אַלעקסעוונא; האָסט ריכטיג אויסגערעכענט."

"געה שוין. זאָל זי אפילו זיצען ביי'ם עסען, רוף זי אָב, רייס זי אַוועק פון טיש, איידער זי ווייסט נאָך."

די ריכטיגקייט פון פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש'עס ווערטער איז געווען אַזוי קלאָר, אַז די הויזבעזיצערין וואָלט איהם געגלויבט, אפילו ווען ער וואָלט ניט געהאַט דעם טאַלאַנט צו רעדען מיט דרך־ארץ'דיגע איבערצייגונג. און די איבערצייגענדע מאַכט פון דיזען טאַלאַנט זיינעם איז געווען אַזוי גרויס, אַז זי וואָלט פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש'ען מוחל געווען, ווען עס וואָלטען אפילו קיין זיכערע בעווייזע ניט געווען, אַז ער האָט תמיד געהאַנדעלט געגען ווייב און האָט אַבזיכטליך צונויפגעפיהרט וואַראָטשקאַ'ן מיט לאָפּוכאָוו'ן, אום צו פּערמייד'ען אַזאַ ניעדריגען שדוך פיר מיכאַאיל איוואַניטש סטאָרעשניקאָוו. — ווי אַזוי איז צוגעגאַנגען די התונה? — פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש איז ניט געווען קאַרג צו געבען נדן: געגעבען לאָפּוכאָוו'ן 5,000 רובעל באַרעס געלד; די חתונה און אויסשטאַטירונג — אַלץ אויף זיין רעכנונג. און דורך איהם טאַקי האָבען זיי זיך געשריבען צעטעלאַך, און ביי זיינעם אַ קאָלעגא אין דערהיים, ביי'ם בעאַמטען פּילאַנטיעוו — אַ פערהייראַטער מאַן, אייער עקסעלענץ, וואָרים איך מעג זיך זיין אַ קליינער מענשעל, אָבער מיין טאָכטער'ס עהרע, אייער עקסעלענץ, איז מיר טהייער, — זיי האָבען זיך געזעהן ווען איך בין געווען דאַביי, און אָבוואָהל מיינע פּערדיענסטען ערלויבען מיר ניט פאַר מיין אינגעלע ביי זיינע יאָהרען האַלטען אַ לעהרער, אָבער כ'האָב דאָס געטהאָן כדי צו האָבען אַן אויסרייד א. ז. וו.

ווי זאָל מען זיך ניט איבערצייגען אָדער ניט פּערצייהען פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטשען? אָבער דאָס וויכטיגסטע, — אַזאַ גרויסע, אונערוואַרטעטע פרייד! פרייד מאַכט מילדער דאָס האַרץ. און זי האָט איהר פערצייהונגס־רעדע אָנגעפאַנגען מיט אַ לאַנגע ערקלערונג פון די געמיינהייט פון מאַריא אַלעקסעיעוונא'ס אַבזיכטען און האַנדלונגען, און האָט פון אָנפאַנג זאָגאַר געפאָדערט אַז ער זאָל זיין ווייב אַרויסטרייבען; ער האָט זיך אָבער ביי איהר געבעטען רחמים, און געזאָגט האָט זי דאָך עס אויך נור אַזוי, בלויז אַ שרעק צו טהאָן, ניט אין אמת'ן, און ענדליך איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַזאַ פּסק: פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטש בלייבט פערוואַלטער; די קוואַרטיר צו'ם גאַס נעהמט זי צו און וואָהנען זאָלען זיי אויף'ן הינטערשטען הויף מיט'ן תנאי, אַז זיין פרוי זאָל איהר פּנים ניט ווייזען וואו אַנאַ פּעטראָוונאַ'ס אויגען קענען זי נאָך דערזעהן, און אין גאַס אריין טאָר זי ניט אַנ־

דערש ווי דורך דעם טויער וואס איז ווייט פון דער בעל־הבית׳טעם פענסטער. פון די 20 רובעל א חודש, וואס מען האט איהם געהאט צוגעלייגט צום לויז, האט זי 15 צוריק אראבגענומען און 5 געלאזען אלס באלוינונג פאר זיין איבערגעגעבענהייט צום ווילען פון דער בעל־הבית׳טע, און אויף די הוצאות פאר דער טאכטערס חתונה.

23

מאריא אלעקסעיעוונא האט געהאט אין קאפ עטליכע פלענער וואס צו טהאן מיט לאפוכאוו׳ן ווען ער וועט קומען אין אבענד. דער עמפפינדליכסטער פאר איהם פלאן איז געווען: צו באשטעלען צוויי דווארניקעס וואס זאלען ווארטען אויף איהם אין קיך און ווי נאר ער וועט זיך בעווייזען, זאלען זיי זיך אווארף טהאן אויף איהם און גוט אנברעכען די ביינער. דער פראקטישעסטער פלאן איז געווען, אז זי און פאוול קאנסטאנטיניטש זאלען ביידע ארויסזאגען זייער עלטערליכע קללה צו דער פאלשער טאכטער און צו איהם, דעם מערדער, מיט אן ערקלעהרונג אז אזא קללה איז שטארק — אזוי שטארק אז אפילו די ערד נעהמט צו אזוינע, ווענען די עלטערן האבען פארשאלטען. אבער דאס זיינען אלץ געווען פון דעם זארט געדאנקען, ווי ביי דער בעל־הבית׳טע פון הויז; אבצוגט׳ען פאוול קאנסטאנטיניטשען פון זיין פרוי; אזוינע פראיעקטען, ווי יעדער זארט פאעזיע, זיינען ניט בעשטימט דורכ־געפיהרט צו ווערען אין לעבען, נאר זיי זיינען פשוט צו דערפרעהען די הארץ פיעלע מענשען האבען האלט וועגען אזוינע זאכען לאנג נאכצוטראכטען ביי זיך אין דער איינזאמקייט; אנדערע פיהרען נאכהער וועגען דעם לאנגע געשפרעכען; דהיינו: אט וואס איך וואלט געקאנט טהאן, אבער איך האב ניט געטהאן, ווייל איך בין צו גוט.

די פראיעקטען אנצושלאגען לאפוכאוו׳ן און צו פארשילטען די טאכטער זיינען געווען די אונרעאלע זייט פון מאריא אלעקסעיעוונאס געדאנקען און געפיהלען. די רעאלע זייט פון איהר שכל און נשמה האבען געהאט א ריכטונג, ניט אזא ערהויבענע און מעהר פראקטישע — אן אונטערשיעד וואס איז אונפערמיידליך צוליעב די שוואכקייט פון יעדער מענשליכער בעשעפעניש. ווען מאריא אלעקסעיעוונא איז צו זיך געקומען ביי די טויערן פון פאזשין־קארפוס און האט איינגעזעהן אז די טאכטער איז באמת פארשוואונדען, האט חתונה געהאט און איז פון איהר אוועק, האט דיזער פאקט אנגענומען די פארמע פון בעוואוסטזיין אין פאלגענדען געדאנקען אויסרוף: „זי האט אונז בע׳גנב׳עט“ און די גאנצע וועג האט זי ניט אויפגעהערט

צו טראכטען און אפט טאקי אויסרופען: „זי האט מיך בע'גנב'ט!" דערפאר, זיך פערהאלטענדיג נאר אויף עטליכע מינוט כדי צו דערצעהלען וועגען איהר אונ־גליק צו פעדיען און מאטריאנען — (יעדער מענש לאזט זיך גאנץ אפט אזוי ווייט פארפיהרען פון זיינע געפיהלען דאס ער פארגעסט אן די לעבענס אינטערעסען פון דער מינוט) — האט מאריא אלעקסעיעוונא זיך קודם כל ארייגעכאפט אין וועראטשקעס צימער, האט זיך אווארף געטהאן אויף דעם טואלעט קעסטל און אויף דעם גארדעראב, האט אלץ ארום געקוקט מיט א שנעלען בליק — ניין, דארט איז אלץ גאנץ! און נאכהער גענומען דיזען בערוהיגענדען איינדרוק באשטעטיגען דורך אל־געמיינע אונטערזוכונג, עס האט זיך ארויסגעשטעלט אז אין אמת'ן איז אלץ אויף אן ארט, אלע קליידער און זאכען. זיינען געבליבען ביי איהר, אויסער א פאר איינ־פאכע, אלטע גאלדענע איירינגלאך און די אלטע קארטונענע קליידעל און דעם אלטען מאנטעל, אין וועלכע וועראטשקא איז ארויס פון דער היים. מאריא אלעק־סעיעוונא האט אבער נאך אלץ מורא געהאט, טאמער האט וועראטשקא געגעבען לא־פוכאוו'ן א צעטל פון איהרע זאכען און ער וועט זיי פון איהר ארויספאדערן. מא־ריא אלעקסעיעוונא האט אבער פעסט בעשלאסען די אלע זאכען ניט אבצו־געבען, פון די קליידער, — אבגעבען פיער, די ערגערע, פון וועש — אביסעל, די אבגעטראגענערע; גאר ניט געבען קען מען ניט, עס פאסט אויך ניט און מאריא אלעקסעיעוונא האט שטענדיג שטרענג אבגעהיט צו טהאן וואס עס פאסט אין פיינקייט.

א צווייטע פראגע פון רעאלען לעבען איז געוועזן: די בעציהונג צו דער בעל־הבית'טע: מיר האבען שוין געזעהן ווי אזוי איהר איז געלונגען אט די פראגע צו פארענטפערען אויפ'ן בעסטען אופן.

איצט די דריטע פראגע: וואס טהוט מען מיט דער אויסוואורף און מיט דעם פאדלעץ, מיט דער טאכטער און מיט דעם אונגעבעטענעם איידעם? פארשילטען? דאס איז ניט שלעכט, אבער דאס טויג נאר ווי א צוביים צו עפעס א גרונטאוונעם, א גרונטאוונע זאך וואלט געוועזן נאר איינס; דערלאנגען א פראשעניע, אנהויבען א פראצעס, פארקלאגען. אין אנפאנג, אין שטארקער אויפרעגונג, האט מאריא אלעקסעיעוונא געקוקט אויף דעם אידעאליסטיש און פון דעם אידעאליסטישען שטאנדפונקט האט עס אויסגעזעהן גאנץ אנציהענד. אבער וואס מעהר די בלוט איז איינגעשטילט געווארען, נאך דעם שטורם פון אויפרעגונג האט די זאך איהר

אנגעהויבען אויסצוקוקען אין אן אנדער געשטאלט. קיינער האט ניט געוואוסט בעסער ווי מאריא אלעקסעיעוונא אז פראצעסען ווערן געפיהרט מיט געלד און געלד און אז אזוינע פראצעסען, ווי אט דער, וואס קומט איהר אויס אזוי פרעכטיג דורך זיין אידעאליסטישען שיין, פאדערן גאר א סך געלד, פארשלעפען זיך זעהר לאנג און נאך דעם ווי זי שלעפען ארויס א סך געלד ענדיגען זיי זיך מיט גאר נישט.

וואס זשע זאל מען פארט טהאן? סוף כל סוף איז אויסגעקומען אז עס שטעהן פאר נאר צוויי אויפגאבען: זיך דורכזידלען מיט לאפוכאוו'ן ביז דער העכסטער מדרגה פון פארגניגען און ניט דערלאזען איהם ארויסטראגען וועראטשקאס זאכען, און דער בעסטער מיטעל פאר דעם איז צו כטראשען אז זי וועט איהם פארקלאגען, אבער אויסזידלען דארף מען זיך שטארק, וויפיל די הארץ וועט זיך גלוסטען.

עס האט זיך אבער ניט איינגעגעבען אפילו זיך אויסצוזידלען. געקומען איז לאפוכאוו און האט אנגעהויבען אזא מין נוסח: מיר און וועראטשקא בעטען אייך מאריא אלעקסעיעוונא און פאוול קאנסטאנטיניטש מחילה פאר וואס מיר האבען אהן אייער ערלויבנים ...

דא האט זיך מאריא אלעקסעיעוונא הויך צושריען; „איך וועל איהר פארשילטען, די טויגע ....!

אבער אנשטאט דעם ווארט „טויגעניכטס“ האט מאריא אלעקסעיעוונא נאר באוויזען אויסצורעדען „טויגע...“, ווארום לאפוכאוו האט איהר שוין איבערגעשלאגען די רייד און גאנץ הויך געזאגט: אייערע זידלעריי וויל איך ניט האבען; איך בין געקומען זיך דורכרעדען וועגען אן עסק. אויב איהר זייט אין כעס און קענט ניט ריידען רוהיג, וועלען מיר מיט פאוול קאנסטאטיטניטש'ן אליין זיך דורכריידען און איהר, מאריא אלעקסעיעוונא, וועט צושיקען פעדי'ן אדער מאטראנען אייך רופען, ווען איהר וועט זיך בערוהיגען. — און ריידענדיג אזוי האט ער שוין געפיהרט פאוועל קאנסטאנטיניטשען פון זאל אין קאבינעט. און געשריען האט ער אזוי הויך, אז איהם איבערצושרייען איז ניט געוועז קיין מעגליכקייט און דערפאר האט מאריא אלעקסעיעוונא געמוזט בלייבען שטעהן אין מיטען פון איהר רעדע.

ער האט צוגעפיהרט פאוועל קאנסטאנטיניטש'ן ביז צום טהיר פון זאל, האט זיך דא אוועקגעשטעלט, זיך אומגעקעהרט און געזאגט: איך דענק מאריא אלעקסעיעוונא איז איצט שוין בכח אליין צו ריידען, אבער צו ריידען וועגען אן עסק דארף מען זיין רוהיג“.

זי האָט ווידער זיך געקליבען צו נעהמען שרייען, אָבער ער האָט ווידער איהר איבערגעשלאָגען די רייד: „אויב איהר קענט ניט ריידען רוהיג, וועלען מיר אוועק־געהן".

— און דו שוטה איינער, וואָס שלעפּסטו זיך מיט? — האָט מאַריא אַלעקסע־יעוונא זיך צושריען.

ער פיהרט מיך דאָך.

און אויב פּאוועל קאָנסטאַנטיניטש וועט אויך ניט וועלען ריידען רוהיג, וועל איך אין גאַנצען אוועקגעהן — מיר איז גאַנץ גלייך. אָבער פאַרוואָס לאָזט איהר, פּאוועל קאָנסטאַנטיניטש, זיך רופען מיט אַזוינע צונעמענישען? מאַריא אַלעקסעיעוונא פאַרשטעהט ניט די גאַנצע זאַך, זי מיינט אַז מען קען אונז גאָט ווייס וואָס אַנטהון. איהר אָבער זייט אַ טשינאָווניק, אַ געשעפטסמאַן, און דאַרפט בעסער וויסען אַזוינע זאַכען. זאָגט זשע איהר, אַז איצט קען זי מיט וועראָטשקאַן גאָר ניט טהאָן און מיט מיר — נאָך וויינינגער.

— ער ווייס, דער פאַדלעץ, אַז מען קען גאָר ניט טהאָן — האָט אַ טראַכט געטהאָן מאַריא אַלעקסעיעוונא און האָט געזאָגט לאַפּוכאָוו'ן אַז לכתחילה האָט זי זיך אביסעל געהיצט, דאָך אַ מאַמע, נאָר איצט קען זי ריידען קאַלטבלוטיג.

לאַפּוכאָוו האָט זיך צוריקגעקעהרט מיט פּאוועל קאָנסטאַנטיניטשען — מען האָט זיך אַוועקגעזעצט, לאַפּוכאָוו האָט איהר געבעטען איהם אויסהערען ביז ער וועט אויסזאָגען אַלץ וואָס ער וויל, — נאָכהער וועט זי ריידען. און ער האָט גענומען ריידען, שטאַרק אויפּהויבענדיג די שטים, ווען זי פלעגט פּרובירען איהם איבער רייסען די רייד און האָט אויף אַזאַ אופן מיט מזל דערפיהרט זיין רעדע ביז צו ענד. און באַשטאַנען איז זיין רעדע און דער ערקלעהרונג אַז איהם אָב'גט'ן פון וועראָטש־קאַן קען מען ניט, און דערפאַר איז דאָס געשעפט מיט סטאָרעשניקאָוו'ן סאַי ווי סאַי פאַרלאָרען, ווי איהר פאַרשטעהט אַליין, הייסט עס אַז עס לוינט זיך ניט איהר טרחה אויף דעם אוועקצולעגען. איבעריגענס, טהוט וואָס איהר ווילט. אויב איהר האָט איבעריגע געלד, וואָלט איך אַליין אייך געהייסען פּרובירען; נאָר באמת איז דאָך ניטאָ פון וואָס פאַר'ן האַרצען זיך צו נעהמען, ווארום וועראָטשקאַ האָט דאָך קיין מאָל ניט געוואָלט חתונה האָבען מיט סטאָרעשניקאָוו'ן, הייסט עס אַז עס איז דאָך געווען אַ פּוסטער חלום, ווי איהר האָט אַליין געזעהן, מאַריא אַלעקסעיעוונא, און חתונה מאַכען אַ מיידעל דאַרף מען דאָך און דאָס איז פאַרבונדען מיט גרויס הוצאה פאַר

עלטערן: מען דארף געבען נדן, און די חתונה אליין קאסט פיעל געלד, דער עקר איז פארט דער נדן; הייסט עס אז איהר, מאריא אלעקסעיעווגא און פאוועל קאנסטאנטי־ניטש דארפט נאך דאנקען אייער טאכטער וואס זי האט חתונה געהאט, ניט אנמא־כענדיג אייך קיינע הוצאות! אט אזוי און אויף אזא אופן האט ער גערעדט, אב־גערעדט א האלבע שעה אויפ'ן זייגער.

און אז ער האט געענדיגט האט מאריא אלעקסעיעווגא שוין געוואוסט אז מיט אזא רוצח קען מען גאר ניט מאכען און דערפאר האט זי גלייך גענומען קלאפען אויף די געפיהלען: עס האט איהר אזוי שטארק פערדראסען וואס ווערא־טשקא האט חתונה געהאט, ניט בעטענדיג פריהער קיין ערלויבענים ביי די עלטערן: פאר איהר מוטערס הארץ איז עס געוועזען א גרויס צער און ווי נאר עס האט זיך געהאנדעלט פשוט וועגען מוטער געפיהלען און עגמת נפש, האט דער געשפרעך גאנץ נאטירליך. שוין געהאט ניט מעהר ווי דער אינטערעס אויף ווי ווייט עס פאסט זיך כאטש עפעס וואס צו זאגען וועגען דעם; מען האט געטהאן וואס עס פאסט אין אזא פאל — מאריא אלעקסעיעווגא האט געזאגט אז אלס א ליעבענדע מוטער האט זי געהאט גרויס צער; לאפוכאוו האט געזאגט אז זי האט ניט געהאט פאר וואס זיין דאגעגען—און ווען מען האט די פולע מאס פון פאסיגקייט שוין אנגעפילט האט איין צד ערקלעהרט אז מיר האבען שטענדיג געזוכט דאס גליק פון אונזער קינד און דער צווייטער צד האט גע־ענטפערט אז וועגען דעם איז גאר קיין ספק ניטא. ווען דער געשפרעך איז אויך ביי דעם געגוג לאנג געפיהרט געווארען האט מען זיך גענומען געזעגענען און דער רעזול־טאט איז געוועזען אז לאפוכאוו, מיטפיהלענדיג די ערגערניש פון א מוטערס הארץ, בעט ניט ביי מאריא אלעקסעיעווגא קיין ערלויבענים פאר די טאכטער פיר איצט איהר צו קומען זעהן; ווארום דאס וואלט פילייכט געוועזען צו שווער פאר דער מוטערס הארץ נאר ווען מאריא אלעקסעיעווגא וועט הערן אז די טאכטער לעבט גליקליך — און דאס איז דאך געוויס שטענדיג געוועזן דער איינציגער פערלאנג פון מאריא אלעקסעיעווגא און ווען איהר מוטערס הארץ וועט זיך אין גאנצען בארוהיגען, דאמאלט, האפט ער, וועט זי זיך־קענען זעהן מיט דער טאכטער אהן פארדרוס.

אט אזוי האט מען באשלאסען און מען איז זיך פארנאנדער געגאנגען פריינדליך.

— אט דאס איז א וואונדער! האט מאריא אלעקסעיעווגא געזאגט באגלייטענ־דיג דעם איידים.

ביי נאכט האט זיך איהר נע'חלומ'ט אזא מין חלום: זי זיצט אונטערן פענסטער און זעהט ווי איבערן גאס פאהרט א קארעטע, און אויסגעצייכענטע און די קארעטע שטעלט זיך אפ און פון איהר נעהט ארוים און אויסגעפוצטע דאמע און א מאן מיט דער דאמע און זיי נעהען אריין צו איהר אין צימער און די דאמע זאגט: זעה מאמע ווי דער מאן פוצט מיך! און די דאמע איז וועראטשקא און מאריא אלעקסעיעוונא קוקט: די צייג פון וועראטשקאס קלייד איז די טייערסטע און וועראטשקא זאגט: די צייג אליין קאסט גאנצע 500 רובעל און דאס איז ביי אונז א קלייניגקייט; איך האב א גאנצען טוץ אזוינע קליידער; דאס אבער, מאמע, קאסט טייערער — טוט נאר א קוק אויף מיינע פינגער! קוקט מאריא אלעקסעיעוונא אויף וועראטשקאס פינגער און אויף די פינגער זיינען רינגען מיט גרויסע בריליאנטען! — אט דער רינג, מאמע קאסט 2000 רובעל און אט דער צווייטער, מאמע, טייערער — 4000 רובעל און טהו נאר א קוק אויפ'ן ברוסט, אט די בראשקע קאסט נאך טייערער — גאנצע 10,000 רובעל! און דער מאן רעדט, און דאס איז דימיטרי סערגייאיטש „דאס איז פאר אונז נאך נאר א קטנות, ליעבע מאמענקע, מאריא אלעקסעיעוונא! די אמת'ע גדלות איז אט דא ביי מיר אין קעשענע: אט, ליעבע מאמענקע, דערלאנגט א קוק אין טייסטער, ווי דיק ער איז! איז אנגעפילט מיט 100 רובעלדיגע אסיגנאציעס און אט דעם טייסטער שענק איך אייך אוועק, ווארום דאס איז אויך ביי אונז א קטנות! אבער אט דער טייסטער וואס איז נאך דיקער, איהם וועל איך אייך, ליעבע מאמענקע, ניט שענקען, ווייל אין איהם זיינען קיין אסיגנאציעס ניטא, נאר ער איז פול מיט באנקבולעטען און וועקסלען און יעדער באנקבילעט און יעדער וועקסעל זיינען מעהר ווערטה ווי יענער גאנצער טייסטער וואס איך האב אייך געשאנקען, ליעבע מאמענקע, מאריא אלעקסעיעוונא! דו האסט געקאנט מיין ליעבער זוהן דימיטרי סערגעיטש, שאפען גליק מיין טאכטער און פאר מיין גאנצע פאמיליע, אבער פון וואנענט האסטו אזא גרויסען פארמעגען באקומען? — איך, ליעבע מאמענקע, בין געווארען א מאכער אין אקציז!

און זיך אויפכאפענדיג האט מאריא אלעקסעיעוונא א טראכט געטהאן פאר זיך: „באמת וואלט ער נעדארפט נעהן דיענען אין אקציז“.

24

א ליוב געזאנג צו מאריא אלעקסעיעוונא. מאריא אלעקסעיעוונא איהר הערט אויף צו זיין א וויכטיגע פערזאן אין וועראטשקאס

לעבען און זיך געזעגענדיג מיט אייך, ווייל דער פערפאסער פון דער ערצעהלונג אייך בעטען ניט האבען קיין פאראיבעל וואס איהר טרעט אראפ פון דער ביהנע אין א לאנגע, וואס איז ניט גאנץ אנגענעהם פאר אייך. דענקט ניט אז צוליעב דעם האט איהר פארלארען עפעס פון אייער כבוד. איהר זייט פארבליבען אן אבגענארטע, אבער דאס פארקלענערט בשום אופן ניט אונזער מיינונג וועגען אייער שכל, מאריא אלעקסעיעוונא: אייער טעות איז ניט קיין עדות געגען אייך, איהר האט זיך באגעגענט מיט מענשען וואס איהר זייט ניט געווען געוואהנט פריהער צו טרעפען און עס איז קיין חטא ניט צו האבען אזעלכע טעות'ן, אורטיילענדיג נאך אייער פריהערדיגע ערפאהרונגען. אייער גאנצער פריהערדיגער לעבען האט אייך געבראכט צו דער איבערצייגונג אז די מענשען ווערען איינגעטהיילט אין צוויי זארטען: אין נאראים און שווינדלער „ווער עס איז ניט קיין נאר, דער איז געווים א שווינדלער, האט איהר געטראכט אז ניט קיין שווינדלער קען זיין נאר א נאר“. דער בליק איז געווען גאנץ ריכטיג, מאריא אלעקסעיעוונא? ביז ניט לאנג צוריק איז ער געווען גאנץ ריכטיג, מארא אלעקסעיעוונא. איהר, מאריא אלעקסעיעוונא, האט בעגעגענט מענשען, וועלכע האבען גערעדט גאנץ שעהן—און איהר האט געזעהן אז די אלע מענשען אהן וועלכע עס אויסנאהמע זיינען ענטוועדער כיטראקעס, וואס פארדרעהען די מענשען א מוח מיט גוטע ווערטער, אדער ערוואקסענע נארישע ברואים, וואס קענען ניט דעם לעבען און וויסען ניט פאר וואס זיך צו נעהמען. דערפאר האט איהר, מאריא אלעקסעיעוונא ניט נעגלויבט אין גוטע ווערטער, געהאלטען עס פאר נארישקייט אדער נארעריי און איהר זייט געווען גערעכט, מאריא אלעקסעיעוונא. אייער בליק אויף די מענשען איז שוין געווען אין גאנצען א בעשטימטער בעת איהר האט באגעגענט די ערשטע פרוי וואס איז ניט געווען קיין שווינדלערקע און ניט קיין נאר; און איהר האט געמוזט זיך פארלירען, זיך פארטראכטען און ניט וויסען וואס צו דענקען וועגען איהר און ווי זיך צו האלטען געגען איהר. אייער בליק אויף די מענשען איז שוין געווען אין גאנצען פארטיג בעת איהר האט באגעגענט דעם ערשטען איידעלמאן, וועלכער איז ניט געווען קיין נוטמוטיגער, אונבעהאלפענער קינד, נאר וואס האט געקאנט דעם לעבען ניט ערגער ווי איהר און האט געקאנט אבמאכען א געשעפט ניט ווייניגער גרינדליך ווי איהר: איהר האט געמעגט א טעות האבען אין איהם אננעהמען פאר אזא כל־בו'ניק ווי איהר אליין זייט. די טעות'ן, מאריא אלעקסעיעוונא, פארקלענערען ניט מיין אכטונג צו אייך, ווי צו א קלוגע און ערפאהרענע פרוי. איהר

האט אייער מאן, דעם גארנישט געגעבן א גוטע שטעלע, איהר האט זיך פארזארגט אויף דער עלטער — דאס זיינען גוטע מעשים! אבער גאנץ שווער האבען זיי זיך אייך איינגעגעבן. איהר האט געברויכט שלעכטע מיטלען, אבער אייער סביבה האט אייך ניט געגעבן קיין בעסערע מיטלען. אייערע מיטלען געהערען צו אייער סביבה און ניט צו אייער פערזאן; די שאנד דערפאר פאלט ניט אויף אייך — אבער דער כבוד קומט אייער שכל און דעם כח פון אייער כאראקטער.

זייט איהר צופרידען, מאריא אלעקסעיעוונא, דערמיט וואס מען אנערקענט אט די מעלות אייערע? געווים וואלט איהר דערמיט אליין אויך געווען צופריעדען ווארום איהר האט קיין מאל אפילו ניט געפרופט מאכען פרעטענזיעס אז איהר זייט ליעב און גוט; און די מאמענטען פון ניט ווילענדיגער אפענהערציגקייט האט איהר אליין צוגעגעבן אז איהר זייט א שלעכטער און ניט עהרליכער מענש און האט ניט געהאלטען פאר קיין שאנדע פאר זיך אט די שלעכטסקייט און ניט עהרליכקייט, ווייל איהר האט באוויזען אז אנדערש האט איהר ניט געקאנט זיין ביי די אומשטענדען פון לעבען. הייסט עס, אז איהר וועט שטארק זיך ניט אינטערעסירען דערמיט וואס צום לויבגעזאנג פאר אייער שכל און כאראקטער גיב איך ניט צו קיין לויב פאר אייערע גוטע מדות; איהר האלט עס זאגאר ניט פאר קיין מעלה, פארקעהרט, איהר האלט גיכער פאר א סמן פון נארישקייט גאר צו האבען גוטע מדות, הייסט עס, אז איהר וואלט גאר ניט אנגעהויבען פאדערן אן אנדער לויב, אויסער יענע, ערשטע. איך קען אבער זאגען אין אייער עהרע נאך איינס: פון אלע מענשען, וועמען איך ליעב ניט און מיט וועלכע איך וואלט זיך ניט וועלען טרעפען, וואלט איך פארט בעסער וועלען האבען צו טהאן מיט אייך איידער מיט אנדערע. געווים, איהר האט ניט קיין רחמנות, ווען עס איז פארבונדען מיט וואס עס איז א נוצען פאר אייך. אבער אויב איהר האט ניט קיין נוצען, פון טהאן וועמען עס איז שלעכטס, וועט איהר עס ניט טהאן צוליעב נארישע לײדענשאפטען; איהר ערכענט אויס אז עס לוינט אייך ניט צו פארלירען צייט, מיה און געלד אהן נוצען. איהר וואלט געווים געווען צופרידען צו לאזען בראטען אויף א לאנגזאמען פייער אייער טאכטער און איהר מאן, אבער איהר האט פארשטאנען איינצוצאמען אייער תשוקה צו נקמה, כדי קאלט צו בעטראכטען די זאך און איהר האט פארשטאנען אז זיי בראטען וועט זיך אייך ניט איינגעבען; און דאס איז דאך א גרויסע מעלה, מאריא אלעקסעיעוונא, צו קענען פארשטעהן וואס איז ניט מעגליך! פארשטע־

הענדיג דאָס, האָט איהר ניט פארפיהרט קיין פּראָצעס, וואָס וואָלט סאי ווי כ
ניט אומגעבראכט די מענשען, וועלכע האָבען אייער צאָרן ארויסגערופען; אי
האָט אויסגערעכענט אז די קליינע אונאנגענעמקייטען וואס וואלט זיי פארשא
דיזער פּראָצעס, וואָלט געווען פארבונדען מיט פיעל מעהר אונאנגענעמקיי
און פארלוסטען פאר אייך און דערפאר האָט איהר דעם פּראָצעס ניט אנגעהויב
אויב מען קען ניט בייקומען דעם שונא, אויב דורך דעם וואס דו וועסט איהם ברי
גען א קליינעם שאדען, וועסטו זיך אנטהאָן א גרעסערען שאדען, דארף מען בעס
קיין קאמפף ניט אנהויבען; פארשטעהענדיג דאָס, האָט איהר גענוג געזונטען פא
שטאַנד און מוטה זיך אונטערצוגעבען אונטער דער זאַך וואָס איז ניט מעגליך,
אנטהוענדיג קיין שאדען זיך און אנדערע — דאָס איז אויך א גרויסע מעלה, מאר
אלעקסעיעוונא. יא, מאריא אלעקסעיעוונא, מיט אייך קען מען נאָך האָבען צו טה
ווייל איהר ווילט ניט קיין שלעכטס צוליעב די שלעכטס אליין און שאדענדיג
אליין — דאָס איז זעהר א זעלטענע, זעהר א גרויסע מעלה, מאריא אלעקסעיעוונ
מיליאנען מענשען, מאריא אלעקסעיעוונא זיינען שעדליכער ווי איהר פאר זיך אל
און פאר פרעמדע, כאָטש זיי האָבען ניט דעם שרעקליכען אויסזעהן ווי איהר. צו
שען די וואס זיינען ניט גוט זייט איהר נאָך בעסער ווי אנדערע טאקי דערפאר ווי
איהר זייט דאָך ניט טעמפּ און נאריש. איך וואָלט געווען צופרידען אייך עוקר
השרש צו זיין, אבער איך האָב אכטונג צו אייך; איהר זייט ניט קיין בעל משחי
איצט באשעפטיגט איהר זיך מיט שלעכטע זאכען, ווייל דאָס פאָדערט אייער סביב
אבער וואָלט מען אייך געגעבען איין אנדער סביבה און איהר וואָלט מיט פארגני
געוואָרען ניט שעדליך, זאָגאר נוצליך, ווארום אהן א געלד חשבון ווילט איהר נ
טהאָן קיין שלעכטס און אויב עס לוינט זיך פאר אייך קענט איהר טהאָן וואָס אי
ווילט — הייסט עס, אז איהר קענט אפילו האנדלען עהרליך און איידעל, אויב מ
וואָלט עס דארפען. איהר זייט פעהיג דערצו, מאריא אלעקסעיעוונא און ניט אי
זייט שולדיג וואס אט די פעהיגקייט בלייבט ניט אנגעריהרט אין אייך, וואָס
שטאָט איהר, ווירקען גראדע פארקעהרטע פעהיגקייטען, אבער זי איז דאָ אין א
און דאָס קען מען ניט זאָגען וועגען אלעמען. אין עצם שלעכטע מענשען זיינען
קיין זאַך ניט פעהיג. איהר זייט נור פארדאָרבען אבער ניט בעצם שלעכט. אי
זייט העכער פאר פיעל זאָגאר נאָך אייער מאראלישער מאָס.

זייט איהר צופרידען, מאריא אלעקסעיעוונא?

— מיט וואָס, פּאַטערל מיינער, זאָל איך דאָ צופרידען זיין, אַז די אומשטענדען מיינע זיינען אַזוינע שלעכטע ?

— דאָס אליין איז שוין אויך גוט, מאַריא אלעקסעיעוונא.

דריטער קאפיטעל.

דאס פארהייראטע לעבען און די צווייטע ליעבע.

.1

עס זיינען פארביי דריי חדשים, נאכדעם ווי ווערא טשקא האט זיך ארויסג
באפט פון פארוואל. לאפוכאווס געשעפטען זיינען געגאנגען גוט. ער האט ש
געהאט אנשטענדיגע שטונדען, האט געקראגען ארבייט ביי איינעם א בוך־הענדל
— אן איבערזעצונג פון אלעהרבוך איבער געאגראפיע. ווערא פאוולאוונא האט או
געהאט צוויי שטונדען, אפילו ניט קיין זעהר גוטע אבער אויך ניט קיין זעהר שלע
טע, צוזאמען האבען זיי שוין געהאט א הכנסה פון 80 רובעל א חודש ; אויף אזוי
געלד קען מען ניט לעבען אנדערש ווי זעהר ניט רייך, דאך קיין נויטה איז זיי נ
אויסגעקומען צו ליידען. זייערע מיטלען זיינען ביסלעכווייז געווארען אלץ גרעס
און זיי האבען אויסגערעכענט אז אין א חודש פיער ארום, אדער זאגאר פריהע
וועלען זיי זיך קענען פארלעבען אויף אן אייגענע בעל־הביתישקייט (אזוי איז טא
געשעהן נאכהער).

די ארדנונג פון זייער לעבען איז דורכגעפיהרט געווארען אפילו ניט אין גאנצ
אזוי ווי ווערא פאוולאוונא האט, האלב לאכענדיג, האלב ערנסט געפלאנעוועט א
דעם טאג פון זייער פאנטאסטישער תנאים, אבער דאך זעהר ענליך אויף דעם, ד
אלטער און די אלטיטשקע ביי וועמען זיי האבען געוואהנט האבען פיעל גערעד
צווישען זיך וועגען דעם ווי זאנדערבאר דאס יונגע פאר פאלק לעבט — גאר ניט
יונגע — זאגאר ניט ווי א מאן און ווייב, נאר עפעס, זיי ווייסען אליין ניט, ווי –
הייסט עס, ווי איך זעה אליין און ווי דו, פעטראוויטש, דערצעהלסט, זעהט עס אוי
אזוי צוזאגען, ווי זי וואלט איהם א שוועסטער געווען, אדער ער איהר א ברודער.
— אט האסטו געפונען צו וואס צו פערגלייכען! צווישען א ברודער און
שוועסטער זיינען קיין צערעמאניעס ניטא: און ביי זיי ווי פיהרט זיך? ער שטעה
אויף, טהוט אן דעם מאנטעל און זיצט אוןווארט ביז וואנענט כיען ברייגנט דע
סאמאוואר. ער מאכט טיי, טוט איהר א רוף און זי געהט ארוים שוין אן אנגעט
נענע. וואס איז דאס פאר א ברודער און שוועסטער? דו זאג אזוי : עס פאסיר

אז ניט קיין רייכע מענשען, צוליעב ארימקייט, וואהנען צוויי פאמיליעס אין איין וואהנונג — אט דערמיט קען מען עס פערגלייכען.

— אבער וואס הייסט עס, פעטראווא, אז א מאן זאל ניט טארען אריינגעהן צו א וייב: אויב ניט אנגעטהאן, טאר מען ניט. וואס איז דאס פאר א מאדע?

דו, בעסער, רייד וועגען דעם ווי זיי געהען זיך פארנאנדער אין אבענד, זי זאגט: זיי געזונד, ליעבינקער, א גוטע נאכט! זיי געהן זיך פארנאנדער. זיצען ביידע פאר זיך אין זייערע צימערן, לייענען ביכלאך, ער שרייבט נאך עפעס. דו הער וואס איין מאל האט פאסירט, זי האט זיך געלעגט שלאפען, ליעגט און לייענט א ביכעל; נאר איך הער דורכ'ן ווענטעל — איך האב אויך עפעס ניט געקענט איינשלאפען — איך הער, זי שטעהט אויף. אבער וואס דיינקסטו? איך הער, זי האט זיך אוועקגעשטעלט פאר'ן שפיגעל, הייסט עס, זי פארקאמט די האר. גאר אזוי, ווי זי וואלט זיך צו געסט געקליבען. איך הער, זי איז ארוים. האב איך זיך ארויסגעכאפט אין קארידאר, זיך געשטעלט אויף א שטול און קוק אריין אין זיין צימער דורכ'ן פענסטער, איך הער זי איז צוגעגאנגען — „קען מען אריין, מיין ליעבינקער"? און ער: אט באלד, ווערעטשקא,ווארט איין מינוט! ער איז אליין געלעגען, האט ארויפגעכאפט אויף זיך די קליידער, דעם מאנטעל: איך האב געמיינט, ער וועט דעם שניפס נאך פארבינדען, זיך צורעכט געמאכט און זאגט: „איצט קען מען, ווערעטשקא". „איך — טוט זי אזאג — פארשטעה ניט אין אט דעם ביכעל, גיב מיר צו פארשטעהן". ער האט איהר געגעבען צו פארשטעהן. „נו — זאגט זי — זיי מיר מוחל, מיין ליעבינקער, וואס איך האב דיר מטריח געוועזן", און ער ענטפערט: „ניש־קשיה, ווערעטשקא איך בין אזוי געלעגען, דו האסט מיך ניט געשטערט" אט אזוי איז זי אוועק.

אט אזוי אוועק?

יא, אט אזוי אוועק.

און ער, גאר נישט?

און ער, גאר נישט. דו, וואונדער זיך ניט אויף דעם, וואס זי איז אוועק; דו וואונדער זיך אט אויף וואס: זי האט זיך אנגעטהאן איידער זי איז אוועק און ער האט זיך אנגעטהאן, און דאן געזאגט: קום אריין! איצט זאג מיר, וואס פאר א מין פיהרונג?

— אט וואס, פעטראווא: דאס איז אזא זארט סעקטע, ווארום עס זיינ
דא פארשידענע זארטען סעקטעס.

— עס זעהט אוים אזוי, אט דאס הייסט א ריכטיג ווארט.
אן אנדער געשפרעך.

— דאנילימש, איך האב איהר דאך געפרעגט וועגען איהר פיהר. איהר, זא
איך, האט קיין פאראיבעל נים וואס איך וועל אייך פרעגען; פון וואס פאר
גלויבען זיים איהר? — „פון דעם נעוויינליכען, דעם רוסישען" — ענטפערט זי
נו, און דער מאן אייערער? אויך פון רוסישען גלויבען, ענטפערט זי, און איהר גע
הערט צו קיין סעקטע נים? צו קיינער נים; פאר וואס איז עפעס אייך איינגע
פאלען? אט פאר וואס, איך ווייס נים צו זאל איך אייך רופען פרוי אדער פרייל
— לעבט איהר מיט אייער מאן? — האט זיך פארנאנדער געלאכט: מיר לעבע
ענטפערט זי.

האט זיך פארנאנדער געלאכט?

האט זיך פארנאנדער געלאכט: מיר לעבען, ענטפערט זי. טו פאר וואס אי
ביי אייך אזא פיהר — אז איהר קומט צו איהם נים אריין קיין אויסגעטאנענע, פונק
ווי איהר וואלט מיט איהם גאר נים לעבען? — דאס איז, ענטפערט זי, דערפאר, וויי
צו וואס זאל איך זיך ווייזען א צופודרעלטע? קיין סעקטע איז אין דעם נימא, —
צו וואס זשע דען איז עס? פרעג איך. דערפאר, ענטפערט זי, ווייל אזוי איז מעה
ליעבע און וויינינגער רייסערייען.

— דאס איז אמת, פעטראווא, עס איז עהנליך אויף אן אמת. דאס הייס
שטענדיג און ריכטיגער געשטאלט.

זי האט נאך אזוינס געזאגט: אויב איך וויל נים, זאגט זי, אז פרעמדע זאל
מיר זעהן א מיאוסע, טו פאסט דאך גאר נים איך זאל קריכען דעם מאן אין די אויגען
ווען איך האב מעהר האלט, א נים געוואשענע.

דאס איז טאקע עהנליך אויף אן אמת, פעטראווא; פאר וואס האט מע
אזא גרויסען יצר הרע צו פרעמדע ווייבער? ווייל זיי זעהט מען אויסגעפוצטע או
די אייגענע פארשלומפערטע. אזוי ווערט געזאגט אין די הייליגע ביכער אין משל
שלמה — א קלוגער קיסר געוועזן. —

.2

גוט איז געגאַנגען דאָס לעבען ביי די לאַפּוכאָוס, ווערא פּאַוולאָוונא איז שטענ־דיג פרעהליך געוועזן. נאָר איין מאָל — עס איז געוועזן אַ חדשים פינף נאָך זייער חתונה — קומענדיג פון די שטונדען, האָט דימיטרי סערגעאיטש געפונען די ווייב עפּעס אין אַ בעזונדער שטימונג: אין איהרע אויגען האָבען געשיינט שטאָלץ און פרייד. דאָ האָט דימיטרי סערגעאיטש זיך דערמאָנט אַז שוין עטליכע טעג ווי מען האָט געקאָנט ביי איהר באַמערקען די סמנים פון אַן אנגענעהמער טרעוואָגע, שמייכ־לענדיגער פערטראַכטקייט און צערטליכען שטאָלץ.

פריינד מיינס, דו האָסט עפּעס אַ פרייד: פאַר וואָס טיילסטו זיך ניט מיט מיר?

מיר דאַכט זיך, איך האָב. דאָך וואַרט נאָך אַ ווייליע: איך וועל דיר זאָגען, ווען איך וועל עס וויסען אויף זיכער, מען דאַרף וואַרטען נאָך עטליכע טעג, און דאָס וועט זיין אַ גרויס פרייד פאַר מיר, דו אַליין וועסט אויך צופרידען זיין און קירסאַנאָוו'ן און מערצאַלאָוו'ן וועט עס אויך געפעלען ווערן.

וואָס איז עסאַזוינס?

— דו האָסט פאַרגעסען, מיין ליעבינקער, אונזער אָבמאַך: גיט פרעגען קיין קשיות? איך וועל דיר זאָגען, ווען עס וועט שוין זיין אויף געוויס. —

עס איז אַוועק נאָך אַ וואָך.

— מיין ליעבינקער, איך וועל דיר דערצעהלען מיין פרייד. אָבער דו גיב מיר אַן עצה, דו ווייסט דאָך דאָס אַלץ. זעהסטו, מיר האָט שוין לאַנג זיך געוואָלט עפּעס וואָס טהאָן און איך האָב צונעטראַכט: מען דאַרף עפענען אַ שניידער־וואַרקשטאַט: דאָס איז דאָך גוט?

— נו, מיין פריינד, מיר האָבען אַן אָבמאַך איך זאָל דיר ניט קושען די הענד; דאָס איז זיך גערעדט בכלל, אָבער וועגען אַזאַ פאַל איז קיין אָבמאַך ניט געוועזן, גיב אייער האַנד, ווערא פּאַוולאָוונא.

— שפּעטער, מיין ליעבינקער, ווען די זאַך וועט זיך איינגעבען.

— ווען דאָס וועט זיך איינגעבען, דאַמאָלט וועסטו ניט ניט מיר אַליין געבען אַ קוש טהאָן די האַנד, דעמאָלט וועלען אויך קורסאַנאָוו און אַלעקסעי פּעט־ראָוויטש און אַלע אַנדערע דיר אויסקושען. דערווייל אָבער וועל איך אַליין עס טהאָן. פאַר דעם פערלאַנג אַליין פאַרדיענסטו עס.

— געוואלט ? איך וועל שרייען.

— נו, שריי זשע.

— מיין ליעבינקער, איך וועל זיך פארשעמען און גאר ניט זאגען. צו רעדן א

עס טאקע אזא גרויסע זאך ?

— אט פאר וואס דאס איז אזוי וויכטיג, מיין פריינד : מיר ריידען אלע א

טהוען גאר ניט. און דו האסט שפעטער פאר אונז אלעמען אנגעהויבען טראכט

ווענען דעם און פריהער פאר אלעמען באשלאסען זיך נעהמען פאר דער זאך —

ווערטשקא, איז צוגעפאלען מיט'ן קאפ אויפ'ן מאן'ס ברוסט און האט ז

בעהאלטען, — מיין ליעבער, דו לויבסט מיר צו פיעל —

דער מאן האט איהר א קוש געטהאן אין קאפ — א קלוגע קעפל.

— מיין ליעבינקער, הער אויף, מען טאר דיר אפילו ניט זאגען : אט סאר

מענש דו ביזט !

— איך וועל אויסהערען, רייד מיין גוטינקע.

— דו טארסט מיר אזוי נים רופען !

— נו, מרשעת !

סארא מענש דו ביזט ! אלץ דו שטיפסט, דו הער זיך איין און זיץ רוהיג, ד

דאכט זיך מיר, איז די הויפט זאך דאס פון אנפאנג אן, ווען דו קלייבסט אויס ני

קיין סך מענשען, זאלן זיי אלע זיין מענשען עהרליכע, גוטע, ניט קיין לייכט

זיניגע, ניט קיין וואקעלדיגע, פעסטע און צו דער זעלבער צייט ווייכע, עס זאל פ

זיי ניט אויסקומען קיין פוסטע קריגערייען און זיי זאלען קענען אויסקלייבען א

דערע — ניט אמת ?

— דאס איז ריכטיג.

איצט האב איך געפונען דריי מיידלעך. אך, ווי לאנג האב איך זיי געזוכט

עס איז דאך שוין חדשים דריי ווי איך באזוך די קראמען און מאך בעקאנטשאפט

— איך האב געפונען, אזוינע אויסגעצייכענטע מיידלאך, און האב זיך גוט בעקאנ

מיט זיי.

— און עס איז נויטיג, זיי זאלען זיין גוט בעקאנט אין זייער מלאכה ; מ

דארף דאך אז דאס געשעפט זאל געהן מיט אייגענע פארדיענסטען ; אלץ דא

דאך זיין געגרינדעט אויפ'ן געשעפטליכען אופן.

געוויס אזוי, דאס פארשטעהט זיך אליין.

— צו וואס נאך ווילסטו? וועגן וואס האסטו זיך מישב צו זיין מיט מיר?
— די איינצעלהייטען, מיין ליעבינקער.

דערצעהל די איינצעלהייטען, מן הסתם האסטו שוין אליין אלץ ארום גע־טראכט און דו וועסט קענען זיך צופאסען צו די אומשטענדען! דו ווייסט אז דא איז וויכטיגער פאר אלץ דער פרינציפ, דער כאראקטער און דאס קענען. די איינצעל־הייטען וועלען שוין זיך באשטימען אליין דורך די באזונדערע באדינגונגען פון יעדער סביבה.

— איך ווייס עס; דאך ווען דו וועסט זאגען אז עס איז אזוי, וועל איך פיהלען מעהר זיכער.

זיי האבען לאנג גערעדט צווישען זיך. לאפוכאוו האט קיין זאך ניט געפונען וואס צו פארריכטען אין דער ווייבס פלאן; נאר פאר איהר אליין איז דער פלאן געווארען מעהר ענטוויקעלט, קלאהרער דורך דעם וואס זי האט דעם מאן דערצעהלט.

אויפ'ן צווייטען טאג האט לאפוכאוו אבגעטראגען אין קאנטאר פון די „פא־ליציייסקי וידיעות" א מודעה אז ווערא פאוולאוונא לאפוכאווא נעהמט אן בא־שטעלונגען אויף נייהען פרויען־קליידער, וועש א. ז. וו. „פאר פאסענדע פרייזען", א. ז. וו.

דעמזעלבען פריהמארגען איז ווערא פאוולאוונא אוועק צו זשולי, „מיין איצ־טיגען פאמיליע נאמען ווייס זי ניט, — זאגט, אז פריילין ראזאלסקאיא".

— מיין קינד, איהר האט א שלייער, אפענערהייט צו מיר און איהר רופט אן פאמיליע נאמען פאר'ן דינער; דאס איז דאך א משוגעת, איהר קוילעט זיך אליין, מיין קינד!

— איך בין דאך שוין איצט פארהייראט און מעג זיין וואו איך וויל און קען טהאן וואס איך וויל.

— אבער אייער מאן — ער וועט זיך דערוויסען.

— אין א שעה ארום וועט ער דא זיין, עס האבען זיך אנגעהייבען פראגען ווי אזוי זי האט חתונה געהאט, זשולי איז געווען איבערגליקליך, האט איהר ארומ־גענומען, געקושט, געוויינט, ווען דער אויסברוך פון געפיהלען איז פארביי, האט ווערא פאוולאוונא גענומען ריידען וועגען דעם ציעל פון איהר בעזוך.

— איהר ווייסט דאך, אז אלטע פריינד דערמאנט מען זיך נאר דאמאלט בעת מען דארף פון זיי א טובה. איך האב צו אייך א גרויסע בקשה, איך פיהר איין א

שניידער־וואַרקשטאַט. ניט מיר באַשטעלונגען און רעקאָמענדירט מיר צו אייערע בעקאַנטע. איך נעה אַליין גוט און העלפּערקעס האָב איך גוטע — איינע פון זיי קענט איהר, אין אמת׳ן האָט זשולי געקאַנט איינע פון זיי אַלס אַן אויסגעצייכענטע נייטהערין. — אַט זיינען מוסטערען פון מיין אַרבייט, און די קלייד האָב איך אויך זיך אַליין געמאַכט : איהר זעהט ווי עס ליגט גוט.

זשולי האָט זעהר אויפמערקזאַם אַרומגעקוקט, ווי די קלייד ליעגט, האָט אַרומ־געקוקט ווי דאָס טיכעל און מאַנשעטען זיינען אויסגענעהט און איז געבליבען צו־פרידען.

— מיין קינד, איהר וואָלט געקאָנט האָבען אַ גרויס ערפאָלג. איהר האָט קענט־ניסע און געשמאַק. אָבער פאַר דעם מוזט איהר האָבען אַן אויסגעצייכענטען מאַגאַזין אויף נעווסקי.

דאָס וועל איך מיט דער צייט האָבען : דאָס וועט זיין מיין ציעל. דערווייל נעהם איך אָן אָן באַשטעלונגען ביי זיך אין הויז — מען האָט געענדיגט דאָס גע־שעפט און זיך ווידער גענומען ריידען וועגען ווערַאטשקאַס חתונה.

— און דער סטאַרעשניקאָוו האָט צוויי וואָכען נאָך דער רייהע שרעקליך גע־שכר׳ט; נאָכהער איז ער ווידער גוט פריינד געוואָרען מיט אַדעל : ער איז אַ גוט האַרציגער, נור אַ שאַדען וואָס אַדעל האָט ניט קיין כאַראַקטער.

אַרויספאַהרענדיג אויף איהר וועג, האָט זשולי זיך אַוועקגעלאָזען פלוידערן וועגען די צולאָזענקייטען פון אַדעל און די אַנדערע : איצט איז פריילין ראַזאַלסקי שוין אַ דאַמע, און דערפאַר האָט זשולי נעפונען פאַר איבעריג זיך איינצוהאַלטען : אין אָנפאַנג האָט זי גערעדט באַרעכענט, נאָכהער איז זי אַלץ מעהר אַריין אין התלהבות און גענומען בעשרייבען די הולאַנקעס מיט גרויס התפעלות און איז אַוועק און אַוועק. ווערַא פּאַוולאָוונאַ האָט זיך פאַרשעמט, זשולי האָט קיין זאַך ניט גע־מערקט. ווערַא פּאַוולאָוונאַ איז געקומען צו זיך און גענומען זיך איינהערען מיט דעם שווערן אינטערעס, מיט וועלכען דו קוקסט אויף די געזיכטסציגע פון אַ ליבען פּנים וואָס זיינען פאַרמאַוסט דורך קראַנקהייט : נאָר אַט איז לאָפּאַכאָוו אַריין. זשולי איז אין איין אויגענבליק פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ וועלטליכע דאַמע, פול פון פיינסטען טאַקט. אָבער אויך די ראָל האָט זי ניט לאַנג אויסגעהאַלטען, אָנהויבענדיג גראַטולירען לאָפּוכאָוו׳ן און זיין פרוי, אַלס אַ שעהנהייט, האָט זי זיך ווידער צוהיצט — „נאָר מיר מוזען פייערן אייער חתונה" — האָט געהייסען דערלאַנגען אַ גיך

פריהשטיק און שאמפאניער. ווערא̇טשקא הא̇ט געמוזט אויסטרינקען א הא̇לבע גלא̇ז לכבוד איהר חתונה, א הא̇לבע גלא̇ז לכבוד זשולי אליין. ביי איהר הא̇ט זיך די קא̇פ פארדרעהט, זי און זשולי הא̇בען געמאכט א גערויש א געלארם, זשולי הא̇ט א קניפ געטהא̇ן ווערא̇טשקא̇ן, איז אויפגעשפרונגען און זיך געלא̇זט לויפען, ווערא̇טשקא — נא̇ך איהר; מען איז געלא̇פען איבער די צימערן, מען איז געשפרונגען איבער די שטולען. לאפוכאוו איז געזעסען און געלאכט, געענדיגט הא̇ט זיך דערמיט, וואס זשולי הא̇ט זיך מישב געווען און זיך גענומען באריהמען מיט איהרע כחות: „איך וועל אייך אויפהייבען מיט איין האנד" — „איהר וועט ניט אויפהייבען", מען הא̇ט זיך גענומען ראנגלען,ביידע זיינען אנידער געפאלען אויפ'ן זא̇פע און זיך שוין געפוילט אויפצוהייבען, נא̇ר הא̇בען געשריען און געלאכט אזוי לאנג ביז זיי זיינען ביידע איינגעשלא̇פען.

זייט א לאנגער צייט איז עס געווען דער ערשטער פאל, וואס לאפוכאוו הא̇ט ניט געוואוסט וואס צו טהא̇ן, זיי וועקען? א שא̇דען, די פריילי‌כע באגעגעניש וועט איבערגעפיהרט ווערן דורך א ניט פאסיגען סוף. ער הא̇ט פא̇רזיכטיג זיך אויפ־געהויבען, זיך דורכשפאצירט איבערן צימער; טא̇מער וועט ער געפינען א בוך. און ער הא̇ט טאקי געפונען א בוך — א העכסט „פיקאנטע" בעשרייבונג; זיך אוועק־געזעצט אין צווייטען עק צימער, גענומען לייענען און איז אין א פערטעל שעה ארום אליין איינגעשלא̇פען פון לאנגווייליגקייט.

אין א צוויי שעה ארום, פא̇לינא הא̇ט אויפגעוועקט זשולי, עס איז געווען צייט צו עסען מיטא̇ג. מען הא̇ט זיך געזעצט אליין א̇הן סערזשען, וועלכער איז געווען איינ־געלא̇דען עפעס צו זעהר א פאראדנעם מיטא̇ג; זשולי און ווערא̇טשקא הא̇בען ווידער זיך צושריען און ווידער געווא̇רען ערנסט. ביים געזעגענען זיך זיינען זיי גע־ווא̇רען גא̇ר ערנסט און זשולי איז איינגעפאלען א פרעג צו טהא̇ן — פריהער הא̇ט זי וועגען דעם גא̇רניט געטראכט — צו וואס דארף זי א ווארקשטאט? אויב זי וויל געלד איז דאך פאר איהר פיעל לייכטער צו ווערן אן אקטריסע א̇דער א זינגערין; זי הא̇ט א שטארקע שטים, לכבוד דעם הא̇ט מען זיך ווידער אוועקגעזעצט, ווערא̇טש־קא הא̇ט גענומען דערצעהלען איהרע געדאנקען און זשולי איז ווידער געקומען אין התפעלות און עס הא̇בען זיך געהערט ווינשעוואניעס, געמישט מיט אכטשעניש וואס זי זשולי לע־טעליע איז א פערלא̇רענע פרוי — און טרעהרען, דאך זי וויים, וואס אזוינס טוגענד איז — און ווידער טרעהרען, און ארומנעהמעניש און ווינשעוואניעס.

אין אַ טאָג פֿיער אַרום איז זשולי געקומען צו ווערא פּאַוולאָוונאַ, איבערגעבען אַ רעכטע ביסעל באַשטעלונגען פֿאַר זיך און און אַדרעס'ן פֿון עטליכע איהרע חבר'טעס, פֿון וועלכע מען קאָן אויך באַקומען באַשטעלונגען. זי האָט מיט זיך געבראַכט סערזש'ן, ערקלעהרענדיג אַז אָהן דעם קען מען ניט, לאָפּוכאָוו איז ביי מיר געווען, דו דאַרפסט איצט איהם אָבגעבען אַ וויזיט. זשולי האָט זיך געהאַלטען אָנשטענדיג און אויסגעהאַלטען אַזוי ביז צו ענד, כאָטש זי איז אָבגעזעסען ביי לאָפּוכאָווס גאַנץ לאַנג; זי האָט געזעהן אַז דאָ זיינען ניט קיין ווענט, נאָר דינינקע ברעטלאַך און זי האָט געוואוסט ווי צו שאַנעווען אַ פֿרעמדען נאָמען. אי'ן אַזאָרט איז זי ניט אַריין, נאָר איז גיכער אַריינגעפֿאַלען אין אַ פּאַטעטישע שטימונג מיט גרויס אינטערעס אַריינדרינגענדיג אין אַלע איינצעלהייטען פֿון די לאָפּוכאָווס אָרימען לעבען און געפֿינענדיג אַז טאַקי אַזוי דאַרף מען לעבען, אַז אַנדערש טאָר מען גאָר ניט לעבען, אַז נור אין אַ בעשיידענער וואָהנונג איז מעגליך דאָס אמת'ע גליק און האָט זאָגאַר ערקלעהרט סערזשען — אַז זיי וועלען צוזאַמען אַוועקפֿאָהרען אין דער שווייץ, וועלען זיך באַזעצען אין אַ קליין הייזעל צווישען פֿעלדער און בערג, אויפֿן ברעג פֿון אַן אָזערע, וועלען איינער דעם אַנדערן ליעבען, וועלען כאַפּען פֿיש און אויפּפּאַסען אויף זייער גאָרטען. סערזש האָט געענטפֿערט אַז ער איז אין גאַנצען מסכים, נאָר ער וועט זעהן וואָס זי וועט זאָגען אין אַ שעה דריי־פֿיער אַרום.

דער געוויש פֿון זשולי'ס אויסגעפּוצטער קאַרעטע און די טריט פֿון איהרע וואונדערבאַרע פֿערד האָבען אַרויסגערופֿען אַ געוואַלטיגען איינדרוק ביי דער בעפֿעלקערונג פֿון דער דריטער ליניע צווישען מיטעלסטען און קליינעם פּראָספּעקט, וואו מען האָט אַזוינס ניט געזעהן, וויינינגסטענס, זינט די צייטען פֿון פּיאָטר דעם גרויסען, אויב ניט פֿריהער. אַ סך אויגען האָבען געקוקט, ווי אַזוי די וואונדערבאַרע ערשיינונג האָט זיך אָפּגעשטעלט ביי די פֿערמאַכטע טויערן פֿון אַ קליינעם איינאַטאַזשנער הילצערנער הייזעל מיט 7 פֿענסטער, ווי פֿון דער וואונדערבאַרע קאַרעטע איז אַרויס נאָך מעהר וואונדערבאַרע באַשעפֿענישען, אַ פּרעכטיגע דאַמע מיט אַ גלענצענדען אָפֿיציר, וועמעס וויכטיגע גרויסקייט איז פֿאַר קיינעם קיין צווייפֿעל ניט געווען. אַן אַלגעמיינעם פֿאַרדרוס האָט אַרויסגערופֿען דאָס וואָס אין אַ מינוט אַרום האָבען די טויערן זיך געעפֿענט און די קאַרעטע איז אַריינגעפֿאָהרען אין הויף: דער עולם האָט פֿאַרלאָרען די האָפֿענונג צו זעהן אַ צווייטען מאָל די וואונדערבאַרע דאַמע און דעם גרויסאַרטיגען אָפֿיציר ביים פֿאָהרען צוריק. ווען דאַני־

ליטש איז געקומען צוריק אהיים פון זיין האנדעל, האט פעטראווא געהאט מיט איהם אזא זארט געשפרעך.

פעטראוויטש, ווי עס ווייזט אויס זיינען אונזער פאר פאלק פון זעהר הויכע פענסטער, עס זיינען געקומען צו אונז א גענעראל מיט א גענעראלשע, די גענעראלשע איז אזוי אנגעטהאן, אז מען קען גאר ניט איבערדערצעהלען און דער גענעראל האט צוויי שטערנס —

ווי אזוי פעטראוונא האט געזעהן אויף סערזש'ן צוויי שטערנס, כאטש ער האט זיי גאר ניט געהאט און ווען ער וואלט זיי אפילו געהאט וואלט ער זיי אויך ניט געטראגען בעת ער פאהרט אין דיענסט פון זשולי'ן, דאס איז א גרויס וואונדער; אבער אז זי האט זיי באמת געזעהן און האט קיין טעות ניט געהאט און באריהמט זיך ניט, דאס זאגט זי אליין עדות און איך בין ערוב אז זי האט עס געזעהן. מיר ווייסען טאקי אז קיין שטערנס האט ער ניט געהאט; אבער ער האט געהאט אזא וואזשנעם אויסזעהן אז לויט פעטראוואס שטאנדפונקט, האט מען אויף איהם געמוזט זעהן צוויי שטערנס — און אזוי האט זי עס טאקי געזעהן, איך מיין ניט קיין שפאס; זי האט טאקי געזעהן.

— און אויף דעם לאקאי, וואס פאר א טייערע ענגלישע טוך, 5 רובעל אן ארשין; ער איז אזא בייזער, א וואזשנער, אבער העפליך, ענטפערט; האט געלאזען פרובירען דעם ארבעל, אויסגעצייכענטע טוך, מען זעהט אז אין גאלד באט מען זיך. און געזעסן זיינען זיי, דאניליטש, ביי אונזערע א שעה צוויי און אונזערע ריידען מיט זיי איינפאך, אט ווי איך מיט דיר, פארבייגען זיך ניט פאר זיי, לאכען מיט זיי; און אונזערער זיצט מיט'ן גענעראל, ביידע פארנאנדערגעלייגט אין די שטולען און רייכערן און אונזערער רייכערט פאר דעם גענעראל אין די אויגען; און וואס ווילסטו מעהר? — דער פאפיראס האט זיך פארלאשען, האט ער גענומען ביים גענעראל און פאררייכערט זיינס, און מיט וואס פאר א כבוד דער גענעראל האט עס א קוש געטהאן די הענטעל ביי אונזערע, קען איך גאר ניט אויסדערצעהלען, ווי זאל מען דאס אלץ פארשטעהן, דאניליטש?

— אלץ איז פון גאט — אזוי דענק איך; הייסט עס אז די בעקאנטשאפט אדער קרבה'שאפט איז אויך פון גאט.

— דאס איז טאקי אזוי, פון גאט, דאס איז געוויס; אבער איך דענק אז ענטוועדער זי אדער ער זיינען ענטווידער א ברודער אדער א שוועסטער צום גענע־

ראל אדער צו דער גענעראלשע, און מען מוז מודה זיין: איך מיין אז ניכער איז זי א שוועסטער דעם גענעראלס.

— אזוי קומט עס אויס נאך דיין מיינונג? ניין, נים עהנליך אויף דעם, ווען עס וואלט אזוי געווען, וואלטען זיי געהאט געלט.

— פארשטעהסטו, דאניליטש, ענטוועדער האט די מוטער אדער דער פאטער איהר געהאט פון א לינקען שדוך, ווארום דער פנים איז נאר אן אנדערער; זיי זיינען טאקי נים עהנליך איינער אויפ׳ן אנדערן.

— דאס קען פאסירען, פעטראוונא, אז פון א לינקען שדוך, עס פאסירט.

אין א משך פון פיער טעג האט פעטראוונא דורך דעם באקומען א גרויס בע־דייטונג און איהר קרעמל האט אבגעצויגען אויף גאנצע דריי טעג דעם עולם פון דער אנטקעגנדיגער קרעמל. פעטראוונא האט אין די טעג, אויס אינטערעס פון אויפ־קלעהרונג, זאגאר פארנאכלעסיגט איהר העפטען זאקען, באפרידיגענדיג אלעמענס נייגעריגקייט.

דער פועל יוצא פון דאס אלץ איז געווען, וואס אין א וואך ארום האט זיך פאוועל קאנסטאנטיניטש באוויזען ביי דער טאכטער און איידים.

מאריא אלעקסעיעוונא האט געקליבען ידיעות וועגען דעם לעבען פון דער טאכטער און דעם מערדער — נים שטענדיג און נים מיט גרויס זארגזאמקייט, נאר סתם אזוי, מעהר צוליעב דעם אינסטינקט פון וועלן וויסען וואס עס טהוט זיך. איינע פון איהרע וויניגער מכובד׳יגע איינגעהערינס וואס האט געוואהנט אויף וואסי־לעוווסקי האט באקומען דעם באפעהל זיך נאכצופרעגען וועגען ווערא פאוולאוונא ווען איהר פלעגט אויסקומען פארבייצוגעהן. און יענע פלעגט איהר שוין צושטעלען ידיעות, אפט איינמאל א חודש, א מאל עפטער, ווי עס פלעגט זיך מאכען. לאפו־כאווס לעבען צווישען זיך גוט, קיין אויסגעלאסענקייט מערקט מען נים. נאר איין זאך: א סך יונגע לייט קומען צו זיי, און אלץ מאנסביל׳ן־פריינד, באשיידענע מענשען. זיי לעבען נים רייך, נאר געלד, ווייזט אויס, האבען זיי. זיי פארקויפען קיין זאך נים, זיי קויפען נאך צו זאכען, זי האט זיך אויפגענייט צוויי זיידענע קליידער. זיי האבען געקויפט דורך א געלעגנהייט צוויי זאפעס, א טיש, א האלב דוצענד שטולען; זיי האבען באצאלט אין גאנצען 40 רובעל, אבער די מעביל איז גוטע, איז ווערטה 100 רובעל. זיי האבען אנגעזאגט די בעלי־בתים דאס זיי זאלען זוכען נייע קוואטיראנטען; מיר — האבען זיי ערקלעהרט — וועלען אין א חודש ארום אריבערפאהרען אין אן איינגענער וואהנונג און מיר זיינען אייך, דאס הייסט

די איצטיגע בעלי־בתים זעהר דאנקבאר פאר אייער גוט־פריינדשאפט. און די בעלי־בתים ענטפערן: מיר מיט אייך זיינען אויך צופרידען.

מאריא אלעקסעיעוונא האט זיך געטרייסט מיט די ידיעות. זייענדיג זעהר א גראבע נאטור און זעהר א שלעכטע פרוי, האט זי געמאטערט די טאכטער, און איז געווען איהר דער׳הרג׳ענען און עוקר מן השורש זיין צוליעב איהרע אייגענע גערייט נוצען. זי האט איהר פארשאלטען ווען זי האט דערזעהן אז פון אלע איהרע פלענער רייך צו ווערן דורך איהר איז גאר נישט געווארען — דאס אלץ איז טאקי אמת; אבער צו הייסט עס אז זי האט קיין שום ליעבע צו דער טאכטער ניט געפיהלט? בשום אופן ניט, די זאך איז דאך שוין געווען אן אבגעטהאנענע; די טאכטער האט אויף אלע מאל שוין זיך ארויסגעריסען פון איהרע הענט, וואס זשע האט מען איצט געקאנט מאכען? וואס איז פון וואגען אראבגעפאלען, דאס איז פארפאלען. זי איז דאך פארט א טאכטער, און איצט, ווען עס איז שוין מעהר ניט געווען קיין געלעגענהייט אז וועלכער עס איז א שאדען פון ווערא פאוולאוונא זאל ברייגגען נוצען, איהר, מאריא אלעקסעיעוונא, איצט האט זי באמת געוואונשען דער טאכטער גוטעס. און עס קען טאקי זיין אז זי האט גאנץ שטארק אויך דאס ניט געוואונשען. דאך וואס איז די נפקה מינא? יעדענפאלס האט זי ניט זעהר שטארק געשפיאנעוועט נאך דער טאכטער, מיטלען ווי נאכצוקוקען נאך דער טאכטער זיינען אנגענומען געווארען פריהער אזוי זיך, ווארום איהר פארשטעהט דאך אליין אז גאר ניט נאכקוקען קען מען דאך אויך ניט; נו און גוטעס האט זי דער טאכטער געוואונשען אויך סתם אזוי, ווארום דאך פארט א טאכטער, פאר וואס ניט גוט ווערן? ובפרט נאך אז דער מערדער דער איידים איז קענטיג א גרינדליכער מענש, קען זאגאר צונוץ קומען מיט דער צייט; אט אויף אזא אופן איז מאריא אלעקסעיעוונא ביסלעכווייז דערגאנגען צו דעם געדאנק פון דאס נייע אויפצונעהמען די בעציהונגען מיט דער טאכטער, עס וואלט, וואהרשיינליך, געווען נויטיג נאך א האלב יאהר, זאגאר א יאהר אום צו דערגעהען אזוי ווייט עס איז ניט געווען נויטיג זיך שטארק צו איילען, עס האט צייט. אבער די נייעס וועגען דעם גענעראל און די גענעראלשע האט מיט אמאל א רוק געטהאן פארווערטס די געשיכטע וואס איז געבליבען שטעהן אויפ׳ן האלבען וועג. דער מערדער איז באמת געווען א דורכגעטריבענער יונג; א געוועזענער סטודענטל אהן א טשין מיט צוויי גראשען פארמעגען איז געווארען א גאנצער מחותן מיט א יונגען גענעראל, דאס הייסט מיט זעהר א וויכטיגען און רייכען

און האָט בעפריינדעט זיין אייגענע ווייב מיט יענעמס ווייב; אזא מאַן וועט ווייט אוועקגעהן, אָדער זאָל עס ווערא זיך האָבען בעפריינדעט מיט דער גענעראַלשע און דעם מאַן צוזאַמענגעבראַכט נאָהענט מיט'ן גענעראַל? אַלץ איינס, יעדענפאַלס בעווייזט עס אז ווערא וועט ווייט אוועקגעהן.

און אזוי האָט פּאַסירט אז ווי נאָר עס זיינען צו איהר דערגאַנגען די ידיעות וועגען וויזיט — איז דער פאָטער געשיקט געוואָרען צו ערקלעהרען דער טאָכטער אז די מוטער האָט איהר מוחל געווען און רופט איהר צו זיך. ווערא פּאַוולאָוונא און איהר מאַן זיינען אוועק צוזאַמען מיט פּאַוועל קאָנסטאַנטיניטשען און זיינען אָב־געזעסען דער אָנפאַנג אָבענד, די באַגעגעניש איז געווען א קאַלטע און אנגעצויגענע. מען האָט גערעדט מעהר ווי אַלץ וועגען פעדיא, ווארום דאָס איז ניט קיין אָנגעצויי־טאָנטע זאַך, ער איז געגאַנגען אין גימנאַזיע; האָט מען איינגערעדט מאַריא אַלעקסעיעוונא איהם אוועקצושיקען אויף פענסיאָן אין גימנאַזיע. דימיטרי סער־געאיטש וועט איהם ברייגגען דאָרטען און אין די יום־טובים וועט ווערא פּאַוולאָוונא איהם נעהמען צו זיך. מען האָט ווי עס איז דערצויגען די צייט ביז צו טיי און דאַן זיך שנעל געזעגענט. לאָפּוכאָווס האָבען געזאָגט אז זיי ערוואַרטען היינט געסט.

א האַלב יאָהר האָט ווערא פּאַוולאָוונא געאָטעמט מיט ריינע לופט; איהר ברוסט איז שוין אין גאַנצען געווען אָבגעוויינט פון דער שווערער אַטמאָספערע פון ביטרע ווערטער, פון וועלכע יעדע איינע ווערט אַרויסגעזאָגט מיט עפּעס א מיין, פון גנבה'שע געדאַנקען, נידעריגע פּלענער און דער קעלער האָט אויף איהר א שרעקליכען איינדרוק געמאַכט: שמוץ, פאַלשקייט, ציניזם פון כל המינים — דאָס אַלץ האָט זיך איצט איהר געוואָרפען אין די אויגען מיט דער שאַרפקייט פון גאָר א נייע זאַך.

„ווי אזוי האָב איך געהאַט כחות צו לעבען אין אזא מיאוס'ען דרוק? ווי אזוי האָב איך געקאָנט אָטהעמען אין דעם פּאַדוואַל? און איך האָב ניט נאָר געלעבט דאָרט, נאָר זאָגאַר געזונד געקליבען, דאָס איז וואונדערבאַר, ניט צו בעגרייפען. ווי אזוי האָב איך דאָ געקאָנט אויסוואַקסען האָבענדיג ליעב גוטעס? ניט צו פאַר־שטעהן, ניט צו גלויבען" — אזוי האָט געטראַכט ווערא פּאַוולאָוונא זיך אומקעה־רענדיג צו זיך אהיים און זי האָט געפיהלט ווי ז יוואָלט דעם אָטהעם אָבכאַפּען נאָך אַן אַנפאַל פון דערשטיקונג.

ווען זיי זיינען אהיים געקומען, זיינען באַלד צו זיי געקומען די געסט וועלכע זיי האָבען ערוואַרטעט — די דאַמאָלטיגע געוועהנליכע געסט: אַלעקסיי פּעטראָ־

ווימש און נאטאליא אנדרעיעווגא, קירסאנאוו — און דער אבענד איז אוועק אזוי
ווי ער פלעגט געוועהנליך פארבייגעהן מיט זיי. ווי דאפעלט אנגענעהם האט ווערא
פאוולאווגא אויסגעוויזען איהר נייער לעבען מיט די ריינע געדאנקען אין דער גע־
זעלשאפט פון מענשען. ווי געוועהנליך איז געפיהרט געווארען א פרעהליכער גע־
שפרעך מיט א סך מיינונגען; געפיהרט געווארען איז אויך אן ערנסטער געשפרעך
וועגען אלץ אין דער וועלט: אנהויבענדיג פון די דאמאלטדיגע היסטארישע פא־
סירונגען (דער ברודער קריעג אין קענזאס, וואס איז געוועזען דער אנזאגער פון דעם
גרויסען קריעג צווישען דרום און צפון, וואס איז געוועזען דער גרויסער אנזאגער פון
נאך גרעסערע פאסירונגען ניט אין אמעריקא אליין, האט אינטערעסירט דעם קליינעם
קרייז; איצט ריידען וועגען פאליטיק אלע; דאמאלט האבען נאר גאנץ ווייניג
מענשען זיך דערמיט אינטערעסירט; צווישען זיי — לאפוכאוו, קירסאנאוו און
זיינע פריינד) ביז דעם דאמאלטדיגען סכסוך מכח די כעמישע יסודות פון ערד אר־
בייט לויט ליעבוך׳ס טעאריע; און וועגען די געזעצען פון היסטארישען פארשריט
אהן וועלכע עס פלעגט ניט דורכגעהן קיין איין געשפרעך אין אזוינע קרייזלאך; און
וועגען דער גרויסער וויכטיגקייט פון קענען אונטערשיידען צווישען די רעאלע פער־
לאנגען, וועלכע זוכען און געפינען א בעפרידיגונג און יענע פאנטאסטישע פער־
לאנגען, וואס געפינען ניט און דארפען ניט געפינען קיין באפרידיגונג, יענע פער־
לאנגען וואס זיינען ווי א דורשט אין צייט פון היץ און וואס קענען געפינען א בע־
פרידיגונג נור דורך איין אופן: דורך דעם וואס דער ארגאניזם זאל אויסגעהיילט
ווערן פון דעם קראנקהאפטען צושטאנד וואס רופט ארויס אזוינע ניט געזונטע פער־
לאנגען, וועגען דאס אלץ און פון עהנליכע און ניט עהנליכע פראגען האט מען ארומ־
גערעדט. די דאמען האבען אביסעל זיך צוגעהערט צו די געלעהרטע געשפרעכען און
זאגאר ארייגעמישט זייערע פראגען—אבער דאס רוב האבען זיי אפילו ניט צוגע־
הערט זיך און זאגאר אפגעשפריצט מיט קאלטע וואסער לאפוכאוו׳ן און אלעקסיי
פעטראוויטש׳ן ווען זיי זיינען געקומען אין גאר גרויסע התפעלות מכח דער גרויסער
וויכטיגקייט פון מינעראל מיסטיגונג; אבער אלעקסיי פעטראוויטש און לאפוכאוו
האבען מיט גרויס פעסטיגקייט זיך געהאלטען אן זייער געליעבטען געשפרעך. קור־
סאנאוו האט זיי ווייניג וואס געהאלפען, און איז מעהר געוועזען אויף דער זייט פון די
דאמען און זאלבע דריט האבען זיי געשפיעלט, געזונגען און געלאכט ביז שפעט אין
דער נאכט. און ווען זיי זיינען שוין גאר פארמאטערט געווארען האבען זיי ענדליך

פארנאנדער גענומען די ביידע ליעבהאבער פון ערנסטע געשפרעכען.

3.

ווערא פאוולאוונאס צווייטער חלום.

און ווערא פאוולאוונא שלאפט און איהר חלום'ט זיך א חלום:

א פעלד און איבערן פעלד געהן ארום איהר מאן, דאס הייסט דער ליעבינקע און אלעקסיי פעטראוויטש. און דער ליעבינקער זאגט: „איהר ווילט וויסען, אלעק סיי פעטראוויטש, פאר וואס פון איין זארט בלאטע וואקסט ארוים ווייץ, אזא ווייסע ריינער, צערטליכער און פון צווייטען זארט בלאטע וואקסט קיין תבואה ניט דעם אונטערשייד וועט איהר באלד אליין איינזעהן. דערלאנגט א קוק אויף ווארצעל פון אט דעם שיינעם זאנג: ארום ווארצעל איז בלאטע, מען קען זאגע ריינע בלאטע; איהר שמעקט: עס איז א נאסער, ניט אנגענעהמער רח, אבע ניט קיין פארשטיקטער, ניט קיין פארזייערטער. איהר ווייסט אז אויף דער שפרא פון פילאסאפיע, אויף וועלכער מיר ריידען מיט אייך, הייסט אט די ריינע בלאטע- רעאלע בלאטע, אמת זי איז שמוציג; אבער קוקט זיך גוט צו וועט איהר זעהן א אלע עלעמענטען פון וועלכע זי באשטעהט זיינען פאר זיך אליין געזונד — פון זי ווערט בלאטע, נאר בעת זיי זיינען צוזאמענגענומען, אבער זאל נאר אביסעל זי איבעראנדערשען דער סדר אין וועלכער די אטאמען זיינען פאראייניגט און עס ווע ארויסקומען א גאנץ אנדער זאך: און אלעס אנדערע וואס וועט אויסקומען ווע אויך זיין געזונד, ווארום די גרונד עלעמענטען זיינען געזונטע. פון וואנעט נעהמ זשע זיך דער געזונטער כאראקטער פון אט דער בלאטע? דערלאנגט א קוק אוי דער לאגע פון אט דער פעלד: איהר זעהט, אז די וואסער האט וואו ארויסצורינ און דערפאר קען דא ניט פוילען — יא, בעוועגונג הייסט ווירקליכקייט, זאגט אלעק סיי פעטראוויטש, ווארום באוועגונג איז לעבען און לעבען און ווירקליכקייט זיינע איינס און דאס זעלבע. אבער לעבען האט אלס זיין הויפט עלעמענט ארבייט א דערפאר איז דער הויפט עלעמענט פון ווירקליכקייט — ארבייט. און דער בעסטע סמן פון ווירקליכקייט, איז טהעטיגקייט.

— אט אזוי, אלעקסיי פעטראוויטש, וועט איהר זעהן, ווען די זון וועט אנהויבע אנצוווארעמען אט די בלאטע און די ווארימקייט וועט אנהויבען איבערשטעל

איהרע עלעמענטען אין מעהר פארוויקעלטע כעמישע פאראייניגונגען ד. ה. אין די פאראייניגונג פון העכערע פארמען, דאמאלט וועט דער זאנג וואס וועט ארויסוואקסען פון דער פאראייניגונג זיין א געזונטער זאנג.

— יא, ווייל דאס איז די בלאטע פון רעאלען לעבען, זאגט אלעקסיי פעטראוויטש.

איצט זאלען מיר אריבער אויף דער פעלד. זאלען מיר דא אויך נעהמען א געוויקס, זאלען מיר אויך ארומקוקען זיין ווארצעל, ער איז אויך פארבלאטיגט. קוקט זיך צו צו דעם כאראקטער פון אט דער בלאטע. עס איז ניט שווער צו באמערקען, אז דאס איז א צופוילטע בלאטע.

— דאס הייסט א פאנטאסטישע בלאטע — ריידענדיג אין דער וויסענשאפטליכער שפראך, זאגט אלעקסיי פעטראוויטש.

— יא פון דאס פוילען פון די עלעמענטען, אויב מיר וועלען זיך צוקוקען צו דער לאגע פון אט דער פעלד. איהר זעהט, דאס וואסער האט ניט וואו ארויסצורינען פון איהר, דערפאר ווערט עס פארדעמפט און עס הויבט אן צו פוילען.

— יא די עלעמענטען פון דער בלאטע געפינען זיך אין א ניט געזונטען צושטאנד. נאטירליך אז ווי מען זאל זיי ניט איבערשטעלען און וועלכע זאכען עס זאלען ניט ארויס פון זיי, אזוינע וואס זיינען ניט עהנליך אויף בלאטע, וועלן די אלע זאכען זיין ניט קיין געזונטע, שלעכטע.

יא ווייל די עלעמענטען אליין זיינען ניט קיין געזונטע, זאגט אלעקסיי פעטראוויטש. אונז וועט ניט שווער זיין צו ענטדעקען די אורזאכען פון דער ניט געזונטקייט.

דאס הייסט, פון דעם פאנטאסטישען פוילען, זאגט אלעקסיי פעטראוויטש.

— יא, דאס פעהלען פון בעוועגונג הייסט דאס פעהלען פון ארבייט — זאגט אלעקסיי פעטראוויטש, ווארום ארבייט איז אין דעם. אנטראפאלאגישען אנאליז די גרונד פארמע פון בעוועגונג, וואס גיט דעם יסוד און דעם אינהאלט פאר אלע אנדערע פארמען: אונטערהאלטונג, רוהע, פארגניגען, פרייד; אהן די פארויס געהענדע ארבייט האבען זיי אלע קיין ממשות ניט. און אהן בעוועגונג איז ניטא קיין לעבען, ד. ה. קיין ממשות ניט און דערפאר איז עס א פאנטאסטישע בלאטע, דאס הייסט אזא וואס פוילט. ביז ניט לאנג צוריק האט מען ניט געוואוסט ווי צו געבען צוריק געזונד צו אזוינע פעלדער; איצט אבער האט מען ענדעקט א מיטעל: דאס איז

די קונסט אויסצוטריקענען נאַסע געגענדען: דאָס איבעריגע וואַסער לויפט אונטער־
אין די קאַנאַוועס; עס בלייבט אַזוי פיעל וואַסער ווי פיעל מען דאַרף און דאָס דאָ־
זיגע וואַסער באַוועגט זיך און די פעלדער באַקומט אַ ממשות. אבער אַזוי לאַנג ווי דאָס
מיטעל ווערט ניט געברויכט בלייבט די בלאָטע אַ פאַנטאַסטישע ד. ה. אַ פוילע און
עס קען אויף איהר ניט וואַקסען קיין גוטע געוויקסען, בעת עס איז גאַנץ נאַטירליך
וואָס אויף דער ממשות׳דיגער בלאָטע קומען אויף גוטע געוויקסען. ווארום עס איז
אַ געזונטע בלאָטע. דאָס איז עס וואָס עס איז נויטיג געווען צו בעווייזען אַ—ע—אַ־
אַ—דום — ווי מען זאָגט אויף לאַטיין.

— ווי עס הייסט אויף לאַטיין „וואָס עס איז נויטיג געווען צו בעווייזען“ —
דאָס האָט ווערא פּאַוולאַוונאַ ניט געקאָנט געגוי הערן.

— און איך, אַלעקסיי פּעטראַוויטש, האָט נאָך אַלץ ניט דערעסען זיך אָבצו־
געבען מיט לאַטיין און פּאַליטיק, זאָגט דער ליעבינקער, ד. ה. דער מאַן.

ווערא פּאַוולאַוונאַ געהט צו צו זיי און זאָגט: גענוג שוין ריידען וועגען
אייערע אַנאַליזען, פּערגלייכונגען, און אַנטראַפּאַלאָגיעס, נעהמט זיך בעסער פאַר
וואָס עס איז אַנדערש, איך זאָל אויך קענען אַנטייל נעהמען אין געשפּרעך; אָדער
נאָך בעסער, לאָמיר נעהמען שפּיעלען.

— זאָלן מיר שפּיעלען, זאָגט אַלעקסיי פּעטראַוויטש, זאָלן מיר ודוי טהאָן
איינער פאַר די אַנדערע.

— אדרבא, דאָס וועט זיין זעהר פרעהליך, זאָגט ווערא פּאַוולאַוונאַ — אָבער
איהר זייט אויף דעם פּלאַן געפאַלען, דאַרפט איהר דער ערשטער ווייזען אַביישפּיעל
און עס טהאָן.

— מיט פאַרגניגען, שוועסטער מיינע, זאָגט אַלעקסיי פּעטראַוויטש — אָבער
ווי אַלט זייט איהר מיין ליעבע שוועסטער, אַכצעהן יאָהר?

— עס וועט שוין באַלד ווערן ניינצעהן.

— דערווייל אָבער נאָך ניט. זאָלן מיר זאָגען אַכטצעהן, וועלן מיר אַלע האַל־
טען דעם ודוי ביז אַכטצעהן יאָהר, ווארום אַלע דאַרפען זיך געפינען אין גלייכע
בעדינגונגען, איך וועל מיין ודוי זאָגען פאַר זיך אַליין און פאַר מיין פרוי. מיין
טאַטע איז געווען אַ שמש אין אַ גובערנסקע שטאָדט און דערצו זיך באַשעפטיגט
מיט איינבינדעריי און מיין מוטער האָט געהאַלטען שילער פון סעמינאַריע אויף
לאַזשי, פון פריהמאָרגען ביז אין דער נאַכט פלעגען מיין טאַטע־מאַמע האַלטען אין

איין פאדערען און ריידען וועגען דאָס שטיקעל ברויט. דער טאַטע פלעגט מאַכען א כוס, אָבער נאָר דאַמאָלט ווען ער פלעגט שוין ניט קענען איבערטראַגען די נויטה — דאָס איז א ממשות׳דיגע צרה, אָדער ווען עס פלעגט זיך מאַכען א גוטע הכנסה: דאַמאָלט פלעגט ער אוועקגעבען דער מוטער דאָס גאַנצע געלד און פלעגט זאָגען: „נו, מאַמעלע, איצט וועסטו, מיט גאָטס הילף, צוויי חדשים קיין נויטה שוין ניט אָנזעהן; זיך האָב איך געלאָזען א האַלבען רובעל, לכבוד דער שמחה, וועל איך מאַכען א שנאַפּס" — דאָס איז א ממשות׳ריג שמחה. מיין מוטער פלעגט אָפּט זיך בייזערן, אַמאָל מיר אויך אָנשלאָגען, אָבער נאָר דאַמאָלט ווען ביי איהר פלעגט, ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט, דער רוקען אין שטיקער צופאַלען, פון שלעפּען די אַש־טעפּ, מיט טשיגונעס, פון וואַשען וועש פאַר אונז פינף און פינף סעמינאַריסטען — קוואַרטיראַנטען, פון וואַשען די פּאַדלאָגעס, וואָס פלעגען פאַרבלאָטיגט ווערן פון אונזערע צוואַנציג פיס אָהן קאַלאָשען און פון אַרום גערן אַרום דער קוה: דאָס איז א ממשות׳דיגער כעס, וואָס קומט פון די אָנגעשטרענגטע נערווען דורך די שווערע אַרבייט אָהן אַן אָברוה; און ווען ניט קוקענדיג אויף דאָס אַלץ פלעגט מען „א ברעג מיט א ברעג ניט קענען צוזאַמענשטוקעווען" ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט, ד. ה. עס איז ניט געווען קיין געלד צו קויפען שטיוועל פאַר וועמען עס איז פון די ברידער, אָדער שיך פאַר וועמען עס איז פון די שוועסטער — דאַמאָלסט פלעגט זי אונז שלאָגען. זי פלעגט אונז אויך לאַשצענען, ווען מיר כאַטש נאַריש קינדער, פלעגען זיך אַליין אָנשלאָגען איהר צו העלפען ביי דער אַרבייט, אָדער ווען מיר פלעגען טהאָן עפּעס אַן אַנדער קלוגע זאַך, אָדער ווען איהר פלעגט זיך איינגעבען א זעלטענע מינוט זיך אָבצורוהען און „דער רוקען פלעגט איהר אָבלאָזען", ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט — דאָס אַלץ זיינען ממשות׳דיגע שמחות...

— נו נענוג שוין מיט אייערע ממשות׳דיגע פריידען און ליידען — זאָגט ווערא פּאַוולאָוונא.

— אויב אַזוי, טו הערט אויס דעם ודוי פאַר נאַטאַשען.

— איך וויל גאָר ניט הערן, זי האָט אַזעלכע ממשות׳דיגע פריידען און ליידען ווי איהר, איך ווייס עס. — גאַנץ ריכטיג.

— אָבער וועט אייך אינטערעסאַנט זיין אויסצוהערען מיין ודוי? זאָגט סערזש, וואָס האָט זיך מיט אַמאָל פון וואַנעט עס איז גענומען.

— לאָמיר אקאָרשט הערן, זאָגט ווערא פּאַוולאָוונא.

— מיין פאַטער און מוטער, כאָטש רייכע לייט, האָבן אויך שטענדיק גע
פּאָרעט וועגן געלט; די רייכע לייט זיינען אויך ניט פריי פון זאָרג מכח געלט...

— איהר ווייסט ניט, ווי אַזוי ודוי האַלטען, זאָגט פריינדליך אַלעקסיי פּעט
ראָוויטש, איהר זאָגט אָקאָרשט פאר וואס האָבען זיי געפּאָרעט וועגן געלד, וועלכ
הוצאות האָבען ביי זייארויסגערופען זאָרג, וועלכע בעדאַרפען האָבען זיי געזוכט
צו באַפרידיגען?

— געוויס, איך פאַרשטעה, צו וואס איהר פרעגט; דאָך זאָלן מיר אָוועקלאָזע
די פראַגע, און זאָלן מיר זיך נעהמען פאר דער צווייטער זייט פון זייערע געדאַנקען
זיי האָבען אויך געזאָרגט וועגן זייערע קינדער.

— און אַ שטיקעל ברויט איז געווען פאַרזאָרגט פאר זייערע קינדער? פרעג
אַלעקסיי פּעטראָוויטש

— געוויס, אָבער מען האָט געדאַרפט זעהן באַזאָרגען אַז זיי...

— רעדט ניט ווייטער, סערזש! האָט אַלעקסיי פּעטראָוויטש איהם איבער
געהאַקט די רייד — מיר ווייסען אייער געשיכטע: זאָרג וועגן זאַכען וואָס זיינע
איבעריג, געדאַנקען וועגן זאַכען וואָס זיינען ניט נויטיג — אָט דאָס איז דער גרונד
אויף וועלכען איהר זייט אויסגעוואַקסען; דאָס איז אַ פאַנטאַסטישער גרונד
און דערפאר דערלאַנגט אַ קוק אויף זיך אַליין: פון נאַטור ניט קיין נאַרישער
מענש און זעהר אַ גוטער, פילייכט ניט נאַרישער און ניט ערגער פאַר אונז, אויף
וואָס טויגט איהר, מיט וואָס זייט איהר נוצליך?

— איך טויג אויף דעם, צו בעגלייטען זשולין איבעראַל, וואו זי נעהמט מיר
מיט זיך — נוצליך אויף דעם, אַז זשולי זאָל קענען הולענען; ענטפערט סערזש.

— דערפון זעהן מיר, זאָגט אַלעקסיי פּעטראָוויטש, אַז אַ פאַנטאַסטישער
אָדער ניט געזונטער גרונד...

— אַך, ווי איהר האָט דערעסן מיט אייער ממשות'דיגע און פאַנטאַסטישע!
שוין לאַנג ווי מען פאַרשטעהט עס און זיי האַלטען אין איין ריידען וועגן דעם! —
זאָגט וועראַ פּאַוולאָוונאַ.

— וועסטו אפשר מיט מיר זיך דורכריידען? — זאָגט מאַריאַ אַלעקסעיעוונאַ.
וואָס האָט זיך אויך מיט אַמאָל עפּעס פון וואַנען עס איז גענומען — אַהער, מיינע
הערען געהט זיך געזונטער הייד, וואָרום די מאַמע וויל מיט דער טאָכטער ריידען —

אלע פערשווינדען. וועראטשקא זעהט אז זי איז אליין מיט מאריא אלעק־סעיעוונא, מאריא אלעקסעיעוונא קוקט מיט שפאט אויף דער טאכטער.

— ווערא פאוולאוונא, איהר — אזא אדעלע דאמע, איהר — אזא ריינע און איידעלע, זאגט מאריא אלעקסעיעוונא, און איהר שטים ציטערט פון בייזקייט, אזא דימענט... ווי קומט פאר אזא גראָביאַנקע און שלעכטס, פאר אזא שכור'טע גאָר צו ריידען מיט אייך? איהר, ווערא פאוולאוונא, האָט א שלעכטע און פּראסטע מוטער: נאָר לאָזט מיר אייך א פרעג טהאָן, מיין הארנטע, ווענגען וואס האָט אַט די מוטער געזאָרגט? ווענען א שטיקעל ברויט: דאָס איז אויף אייער געלעהרטען לשון א רעאלע, אמת'ע, מענשליכע זארג, ניט אמת? איהר האט געהערט זידלעריי, איהר האָט געזעהן מאוסע זאכען און נידערטרעכטיגקייטען; און לאָזט אייך א פרעג טהאָן, וועלכען צוועק האָבען זיי אלע געהאַט? א פּוסטען, אונזיניגען? ניין, מיין הארנטע, ניין, וואס פאר א לעבען עס איז ניט געווען דאָס לעבען פון אייער פאַ־מיליע, אבער דאס איז געווען ניט קיין פּוסטער, ניט קיין פאנטאסטישער לעבען. איהר זעהט, ווערא פאוולאוונא, איך האב זיך אויסגעלערנט ריידען אויף אייער שפּראַך, אויפ'ן געלעהרטען אופן. אייך אבער, ווערא פאוולאוונא, פארדריסט און איהר שעהמט זיך וואס אייער מוטער איז א שלעכטע און פערדארבענע פרוי? איהר ווילט, ווערא פאוולאוונא, אז איך זאָל זיין א גוטע און עהרליכע פרוי? איך בין א מכשפה, ווערא פאוולאוונא, איך קען אַנטהאָן א כשוף און ערפילען אייער פער־לאַנג, זייט מוחל, ווערא פאוולאוונא, און קוקט: אייער פערלאנג ווערט ערפילט, איך, די שלעכטע פארשווינדט, קוקט איצטער אויף די גוטע מוטער און איהר טאָכ־טער. — א צימער, ביים שוועל ליעגט און כראַפּעט א שכור'ער, ניט געראזירטער, עקעלדיגער מאנסבילד. ווער ער איז—קען מען ניט וויסען; דער פּנים איז אויף העלפט פארדעקט מיט'ן האנד, אויף א העלפט בארעקט מיט בלויע צייכענס, א בעט, אין בעט ליעגט א פרוי — דאָס איז מאריא אלעקסעיעוונא, נאָר א גוטע! דערפאר אבער ווי בלייך זי איז, א שוואכע, אויסגעמאטערטע פאר איהרע 45 יאהר. ביים בעט שטעהט א מיידעל א יאהר 18, דאָס בין איך דאָך אליין, וועראטשקא, אבער ווי קום איך צו זיין אָבגעריסען, און וואס איז דאָס? דער פארב פון מיין געזיכט איז עפּעס א געלער, און די געזיכטסציגע זיינען גרעבער און דער צימער אזא ארימער, קיין מע־בעל איז כמעט ניט פארהאן — „וועראטשקא, פריינד מיינער, מלאך'ל מיינער“ — זאגט מאריא אלעקסעיעוונא — ליעג זיך צו, רוה אפּ, מיין טאכטער; קוק ניט אויף

מיר, איך וועל אזוי אויך ליעגען: דו שלאפסט דאך שוין ניט די דריטע נאכט.

— ניש־קשה, מאמעלע, איך בין ניט פארמאטערט, זאגט וועראטשקא.

— און מיר ווערט אלץ ניט בעסער, וועראטשקא, ווי זשע ועסטו בלייבען, אהן מיר? דיין טאטע האט א קליינעם געהאלט און ער אליין איז א קנאפע שטיצע פאר דיר, דו ביזט א שעהנע מיידעל: שלעכטע מענשען זיינען אויף דער וועלט גענוג, דא, עס וועט ניט זיין ווער עס זאל דיר היטען, איך האב מורא פאר דיר, וועראטשקא — וועראטשקא וויינט.

— מיין ליעבע, דו האב קיין פאריבעל ניט, איך זאג עס ניט דיר פארצואווארפען נאר מתרה צו זיין; צו וואס ביזטו פרייטאג פון שטוב אוועק, א טאג פריהער איידער איך בין קראנק געווארען? — וועראטשקא וויינט.

— ער וועט דיר אבנארען, וועראטשקא, ווארף איהם אוועק.

— ניין מאמעלע —

— צוויי חדשים, ווי אזוי זיינען עס אין איין מינוט אוועק צוויי חדשים? עס זיצט אן אפיציר, אויפ'ן טיש פארן אפיציר שטעהט א פלאש, אויף די קניע ביים אפיציר איז זי, וועראטשקא.

נאך צוויי חדשים יינען אוועק אין איין מינוט.

עס זיצט א פרצ'טע און פאר דער פרצ'טע שטעהט זי וועראטשקא.

— און פלעטן קענסטו, מיין ליעבע?

— איך קען.

— און פון וואס פאר איינע ביזטו! פון די פאנסטשיזנע אדער א פרייע?

— מיין פאטער איז א בעאמטער.

— ביזטו גאר פון די אדעליגע, מיין ליעבע? קען איך דיר ניט אננעהמען, וואס פאר א דיענסט ועסטו זיין? געה זיך דיר געזונטערהייד, איך קען ניט.

וועראטשקא געפינט זיך אויפ'ן גאס.

— פריילין, פריילין, זאגט א האלב שכור'ער יונגערמאנטשיק — וואוהין געהט איהר? איך וועל אייך באגלייטען. — וועראטשקא לויפט צו דער נעווא.

וואס, מיין ליעבע, זעהסטו שוין ווי דו האסט אויסגעוויזען ביי א גוטע מוטער? זאגט די פריהערדיגע, אמת'ע מאריא אלעקסעיעוונא. נו קען איך עפעס כשוף שטיק? אדער דו האסט גאר ניט פערשטאנען? וואס שווייגסטו? א צונג

האסטו ? איך וועל פון דיר ארויסקוועטשען ווערטער ! זיי געהן ביי דיר פון צונג, ניט ! ביזטו געגאנגען אין די מאגאזינען ?

— געגאנגען — ענטפערט ווערקאטשקא און אליין ציטערט זי.

— געזעהן ? געהערט ?

— יא.

— לעבט זיך זיי גוט ? זיינען זיי געלערנטע ? ביכלאך לייענען זיי, ווענען אייערע נייע פאראנדקעס ווי מענשען גוטס צו טהאן טראכטען זיי ? טראכטען זיי ?

— ענטפער ! —

— ווערקאטשקא שווייגט און אליין ציטערט זי.

— עפעס געהן ביי דיר די ווערטער ניט. לעבען זיי גוט ? איך פרעג דיר —

ווערקאטשקא שווייגט און א שוידער כאפט איהר ארום.

די ווערטער געהן ביי דיר ניט. לעבען זיי גוט ? — איך פרעג דיר : זיינען זיי גוט ; ווילסטו געוואלט זיין אזא ווי זיי זיינען ? דו שווייגסט ! דו פארדרייסט דעם פנים ! הער זשע, ווערקאטשקא, וואס איך וועל דיר זאגען. דו ביזט א גע־לערנטע — אויף מיינע גע'גנב'טע געלד זיך געלערנט. דו דענקסט ווענען גוטעס און ווען איך וואלט קיין שלעכטע ניט געווען, ווילסטו ניט געוואוסט וואס איז אזוינס גוטעס. פארשטעהסטו ? א ל ץ האסטו פון מיר, מ י י נ ע א טאכטער ביזטו, פארשטעהסט ? איך בין דיין מאמע. —

ווערקאטשקא וויינט און ציטערט און עס ווערט איהר קאלט — מאמעלע, וואס ווילסטו פון מיר ? איך קען דיר ניט האלט האבען.

— און איך בעט דיר דו זאלסט מיר האלט האבען ?

— איך וואלט, וויינינגסטענס, געוואלט אייך אכטען, אבער איך קען עס ניט.

— און איך נויטיג זיך זעהר אין דיין אכטונג ?

— וואס זשע דען דארפט איהר מאמענקא ? צו וואס זייט איהר געקומען צו מיר ריידען אזוי שרעקליך ? וואס זשע ווילט איהר פון מיר ?

— זיי דאנקבאר, דו אונדאנקבארע. ליעב ניט, אכטע ניט. איך בין א שלעכטע, פאר וואס זאל מען מיר האלט האבען ? איך בין א פערדארבענע, פאר וואס זאל מען מיר אכטען ? אבער דו פארשטעה, ווערקא, אז אויב איך וואלט אזא ניט געווען, ווילסטו אויך אזא ניט געווען. א גוטע ביזטו — פון מיר, דער שלעכטער ; אז

ארענטליכע ביזטו — פון מיר דער פארדארבענער. פארשטעה עס, ווערקא און זיי דאנקבאר.

— געהט אייך, מאריא אלעקסעיעוונא, איצט וועל איך זיך דורכריידען מיט דער שוועסטער. —

מאריא אלעקסעיעוונא פארשווינדעט.

די כלה פון איהרע חתנים, די שוועסטער פון איהרע שוועסטער נעהמט וועראטשקאן פארן האנד — וועראטשקא, איך האב שטענדיג געוואלט זיין גוט מיט דיר, דו ביזט דאך א גוטע און איך בין אזא ווי עס איז דער מענש אליין מיט וועמען איך רייד, אט ביזטו איצט אומעטיג, בין איך אויך אומעטיג; קוק, זעה איך אויס שעהן אן אומעטיגע?

— דאך שעהנער ווי אלע אויף דער וועלט.

— טהו מיר א קוש וועראטשקא, מיר זיינען אלע פארטרויערט. דיין מאמע האט דאך דעם אמת געזאגט. איך האב דיין מאמען ניט האלט, אבער זי איז מיר נויטיג.

— צו דען קענט איהר ניט אהן איהר?

— שפעטער וועט מען קענען, ווען די מענשען וועלן ניט דארפען זיין שלעכט. איצט אבער טאר מען ניט. זעהסטו, די גוטע קענען אליין זיך ניט שטעלען אויף די פיס, די שלעכטע זיינען שטארק, די שלעכטע זיינען כיטרע. אבער דו זעהסט, וועראטשקא, עס זיינען פאראן פארשיעדענע מינים שלעכטע: איינע דארפען אז אויף דער וועלט זאל ווערן אלץ ערגער; די אנדערע, אויך שלעכטע, דארפען אז עס זאל ווערן אלץ בעסער; אזוי דארפען זיי פאר זייער אייגענעם נוצען. זעהסטו, דיין מאמע האט געדארפט אז דו זאלסט זיין א געבילדעטע; זי האט דאך ביי דיר געלד גענומען, דאס געלד וואס דו האסט גענומען פאר די שטונדען; זי האט דאך געוואלט אז איהר טאכטער זאל ארייננכאפען א רייכען איידים פאר איהר און דערצו איז געווען נויטיג אז דו זאלסט זיין א געבילדעטע. זעהסטו, זי האט געהאט שלעכטע געדאנקען, אבער פון זיי איז ארויסגעקומען נוצען פאר א מענשען: עס איז דאך געווען נוצליך פאר דיר. ביי אנדערע שלעכטע איז אבער ניט אזוי. ווען דיין מוטער וואלט געווען אנא פעטראוונא, וואלסטו דען אזוי זיך געלערנט, אז דו זאלסט ווערן א געבילדעטע, זאלסט זיך דערוויסען וואס גוט איז און זאלסט עס האלט קריגען? גיין, דיר וואלט מען ניט דערלאזען זיך דערוויסען וואס עס איז

אזוינס גוטעס, מען וואלט פון דיר א קוקלע געמאכט — ניט אזוי? אזא מוטער דארף האבען א טאכטער — א קוקלע, ווארום זי איז אליין א קוקלע און שפּיעלט מיט קוקלעס. דיין מוטער איז א שלעכטער מענש, אבער דאך א מענש, איהר איז נויטיג געווען אז דו זאלסט ניט זיין קיין קוקלע. זעהסטו אז עס זיינען דא פאר־שיעדענע שלעכטע? איינע שטערן מיר; איך וויל דאך אז די מענשען זאלן זיין מענשען און זיי ווילען אז די מענשען זאלען זיין קוקלעס. און אנדערע שלעכטע העלפען מיר — זיי ווילען מיר ניט העלפען, — אבער זיי גיבען די מענשען א מעג־ליכקייט צו ווערן מענשען, זיי קלייבען צו מיטלען פאר די מענשען צו ווערן מענשען. און מעהר ווי דאס דארף איך ניט. יא, ווערטשקא, איצט קען איך ניט אויסקומען אהן אזוינע שלעכטע, וואס זאלען זיין געגען אנדערע שלעכטע. מיינע שלעכטע זיינען שלעכט, אבער אונטער זייער שלעכטער האנד וואקסט גוטעס. יא, ווע־ראטשקא, זיי דאנקבאר דיין מוטער. האב איהר ניט האלט, זי איז א שלעכטע, אבער דו דארפסט איהר פאר אלץ דאנקען, ווייס עס: אהן איהר וואלסטו ניט גע־ווען.

— צו וועט שטענדיג אזוי זיין? ניין, אזוי וועט דאך ניט זיין?

יא, ווערטשקא, שפּעטער, וועט אזוי ניט זיין. ווען די גוטע וועלן זיין שטארק, וועל איך ניט דארפען די שטארקע. דאס וועט אין גיבען זיין אזוי, ווערטשקא. דאמאלט וועלן די שלעכטע איינזעהן אז זיי דארפען ניט זיין שלעכט, און יענע שלעכטע — וואס זיינען געווען מענשען וועלן ווערן גוטע; ווארום זיי זיינען דאך געווען שלעכט נאר דערפאר ווייל עס איז פאר זיי שעדליך געווען צו זיין גוט; זיי ווייסען אבער אז גוטעס איז בעסער ווי שלעכטעס, זיי ווילען דאס גוטעס ליעב האבען, ווען מען וועט עס קענען ליעב האבען אהן שאדען.

— און יענע שלעכטע וואס זיינען געווען קוקלעס, וואס וועט זיין מיט זיי? איך האב אויף זיי אויך רחמנות.

— זיי וועלן שפּיעלען מיט אנדערע קוקלעס אבער שוין אונשעדליכע קוקלעס. זיי וועלן אבער דאך ניט האבען אזוינע קינדער, ווי זיי זיינען; ביי מיר וועלן מענ־שען דאך זיין מענשען, און זייערע קינדער וועל איך אויסלערנען זיין ניט קיין קוק־לעס נאר מענשען.

— אך, ווי גוט עס וועט זיין.

— אבער איצט איז שוין אויך גוט, ווייל עס גרייט זיך פאר דאס גוטעס;

וויניגסטענס יענע איז שוין איצט גוט, וועלכע געריייטען צו דאס דאזיגע גוטעכ
ווען דו, וועראטשקא, העלפסט דער קעכין קאכען מיטאג עסען, איז דאך אין קיי
שטיקיג און טשאדיג און דו פיהלסט דאך גוט ניט קוקענדיג אויף דעם וואס אי
שטיקיג און טשאדיג? אלעמען איז אנגענעהם צו זיצען ביים מיטאגעסען, אבע
בעסער ווי אלע איז דעם, ווער עס האט געהאלפען עס קאכען, יענעם איז צוויי
מאהל אזוי געשמאק, און דו האסט האלט גוט אפצועסען, וועראטשקא — ניט אמת
— אמת — זאגט וועראטשקא און שמייכעלט אונטער וואס מען האט איה
געכאפט ביי א שוואכקייט פאר זיסע געבעקס און ביים פאדענען איבער זיי אין קיך
— טו וועגען וואס איז דא רא צו זיין אומעטיג? יא, דו ביזט שוין גאר ני
אומעטיג.

— וואס פאר א גוטינקע איהר זייט!

— און א היימליכע אויך, וועראטשקא, איך בין שטענדיג א היימליכע, און ווע
איך בין אומעטיג, וועט איהר קומען אויך כלומר'שט, ווי אן אומעטיגע און איה
וועט באלד פארטרייבען דעם אומעט: מיט אייך איז היימלאך, זעהר היימלאך.

— און געדיינקסטו דאס ליעדעל „ווען מיר לעבען“.

— איך געדיינק.

זאלן מיר זשע זינגען.

— זאל'ן מיר.

— וועראטשקא! איך האב דיר אויפגעוועקט? איבריגענס איז דער טי
שוין פארטיג, איך האב זיך גאר דערשראקען; איך הער דו קרעכצעסט, איך בי
אריין, דו זינגסט שוין.

— ניין, מיין ליעבינקער, דו האסט מיך ניט אויפגעוועקט, איך וואלט אליין זי
אויך אויפגעכאפט. און וואס פאר א חלום איך האב געזעהן, וועל איך דיר, מיי
ליעבינקער, דערצעהלען ביים טיי. אבער ווי אזוי האט איהר זיך געגומען די פריי
הייט ארייצוגעהן אין מיין צימער אהן מיין ערלויבניש? איהר הייבט אן צו פאר
געסן אונזער אבמאך. איהר האט זיך דערשראקען פאר מיר, מיין ליעבינקער
קום אהער, איך וויל דיר א קוש טהאן פאר דעם. זי האט איהם א קוש געטהאן
געה זשע, געה, איך דארף זיך אנטהאן.

— זאל שוין זיין אזוי. איך וועל דיר באדינען, אנשטאט א קאמער מיידעל.

— נו, זאל זיין אזוי, מיין ליעבינקער. אבער ווי איך שעהם זיך!

.4

ווערא פאוולאוונא'ס ווארקשטאט איז געעפענט געוואָרען. די יסודות זיינען געווען איינפאכע, אין אָנפאנג אזוי איינפאך אז עס לוינט זיך וועגען דעם אפילו ניט צו ריידען. ווערא פאוולאוונא האט איהרע ערשטע דריי נייטערקעס ניט געזאָגט קיין זאך באזונדערס, נאר אז זי וועט זיי צאָהלען אביסעל מעהר ווי מען צאָהלט אין די מאגאזינען: נישט געווען דא פון וואס א וועזדין צו מאכען; די נייטער־קעס האָבען געזעהן אז ווערא פאוולאוונא איז א פרוי ניט קיין פוסטע, ניט קיין לייכטזיניגע און דערפאר האָבען זיי גאָר ניט קלעהרענדיג פיעל אָנגענומען דעם פאָר־שלאָג צו ארבייטען ביי איהר: עס איז ניט געווען וואס צו וואונדערן זיך וואס א ניט רייכע דאמע וויל עפּענען א ווארקשטאט. די דריי מיידלאך האבען געפונען נאך דריי־פיער און האָבען זיי אויסגעקליבען מיט דער פּארטזיכטיגקייט וועגען וועלכע ווערא פאוולאוונא האָט זיי געבעטען. אין די בעדינגונגען ביי דער אויסוואהל איז אויך ניט געווען עפּעס וואס באזונדערס, וואס זאל ארויסרופען א פערדאכט; א יונגע און בעשיידענע פרוי וויל אז די ארבייטערקעס אין מאגאזין ביי איהר זאלן זיין מיידלאך אפענהערציגע, גוטע, פארנינפטיגע, אזוינע וואָס קענען זיך איינלעבען מיט מענשען, העפליכע, וואָס פאר א וואונדער! זי וויל ניט זי זאל דארפען זיך קריגען און דאס אלץ; דאָס איז קלוג און ניט מעהר. ווערא פאוולאוונא האָט אליין זיך בעקאָנט מיט די אויסגעקליבענע מיידלאך, גוט זיך באקאָנט איידער זי האָט גע־זאָגט אז זי נעהמט זיי אָן; דאָס איז אויך נאטירליך; דאָס בעווייזט אויך אז זי איז א פרוי, א גרינדליכע און מעהר ניט. טראכטען איז דאָ ניטא וועגען וואס — ניט טרויען איז ניטאָ וואָס.

אויף אזא אופן האָט מען אָבגעארבייט א חודש און באקומען פּינקטליך דעם אָבגעמאכטען געצאָלט. ווערא פאוולאוונא איז שטענדיג געווען אין ווארקשטאט און זיי האָבען שוין באוויזען איהר זעהר גוט צו דערקענען, ווי א פרוי אן אויסגע־רעכענטע, פאַרזיכטיגע, פארשטענדליכע ביי איהר גאַנצער גוטסקייט און אָט אזוי האָט זי ארויסגערופען ביי זיי דעם פולסטען צוטרויען. באזונדערעס אזוינס איז אין דעם ניט געווען און זיך ניט פאראויס געזעהן — נאָר דאס אז די בעל־הבית־טע — איז א גוטע בעל־הבית'טע ביי וועלכע דאס געשעפט איז גוט אוועק: זי קען פיהרען. אָבער ווען דער חודש האָט זיך געענדיגט איז ווערא פאוולאוונא געקומען

אין ווארקשטאַט מיט עפּעס א בוך פון חשבונות און האָט געבעטען איהרע נייטער־קעס אַבצושטעלען די ארבייט און זיך צוהערן וואָס זי וועט זאָגען.

זי האָט אָנגעהויבען ריידען מיט דער איינפאַכסטער שפּראַך וועגען גאַנץ פאַר־שטענדליכע זאַכען, זעהר פאַרשטענדליכע, אָבער אַזוינע וועלכע די נייטערקעס האָבען ביז דאַמאלט קיין מאָל ניט געהערט, ניט פון איהר ניט פון קיין אַנדערען.

— איצט קענען מיר איינע די אַנדערע גוט — האָט זי אָנגעהויבען — איך קען זאָגען וועגען אייך אַז איהר זייט אַי גוטע ארבייטערקעס, אַי גוטע מיידלאַך, און איהר וועגען מיר וועט ניט זאָגען אַז איך בין אַ גרויסער נאַר. הייסט עס אַז איצט קען מען אָפען דורכריידען וועגען די געדאַנקען וואָס טראָגען זיך ביי מיר ארום. אויב אייך וועט אויסווייזען וואָס עס איז זאָנדערבאַר, וועט איהר שוין זוכען וועגען דעם גוט נאָכצודענקען און וועט ניט זאָגען פון ערשטען אויגענבליק אַז עס זיינען פּוסטע געדאַנקען, ווארום איהר ווייסט אַז איך בין ניט קיין פּוסטע פרוי. אַט וואָס מיינע געדאַנקע זזיינען.

— גוטע מענשען זאָגען, אַז מען קען איינפיהרען אַזוינע נעה־ווארקשטאַטען דאָס די נייטערקעס זאָל זיך פיעל בעסער ליינען דאָרט צו ארבייטען איידער אין די ווארקשטאַטען וואָס מיר אַלע קענען. איך האָב עס געוואָלט אויספּרובירען. לויט די אויפטאָונגען פון ערשטען חודש ווייזט אויס אַז מען קען עס. איהר האָט באַקומען אייער געצאָהלט פּינקטליך און אַט וועל איך אייך זאָגען, ווי פיעל געלד עס איז געבליבען ביי מיר אַלס פאַרדיענסט אויסער די געצאָלט און אַלע אַנדערע הוצאות — ווערא פאַוולאָוונא האָט איבער געלייענט דעם חשבון פון די הוצאות און הכנסות פאַר דעם חודש, אין די הוצאות איז געווען אריינגערעכענט, אויסער ארבייטס געלד, און אַנדערע קאָסטען: דירה געלד, בעלייכטונג, זאַגאַר ווערא פאַוולאָוונאס אויסגאַבען אויף דראָזשקעס וועגען די געשעפטען פון ווארקשטאַט, ארום אַ רובעל

— איהר זעהט — האָט זי ווייטער געזאָגט — ביי מיר איז געבליבען אַזוי פיעל געלד. איצט פרעגט זיך: וואָס טהוט מען מיט זיי? איך האָב געעפענט דעם ווארקשטאַט מיט דעם צוועק אַז אַט די פאַרדינטע געלד זאָל געהן אין די הענד טאַקי פון דיזעלבע נייטערקעס פאַר וועמעס ארבייט מען האָט זיי באַקומען, דערפאַר צוטיילט איך זיי צווישען זיך: דעם ערשטען מאָל אַלעמען גלייך, יעדער איינער באַזונדער, שפּעטער וועלען מיר זעהן וואָס אַם בעסטען צו טהאָן מיט זיי, אָדער מען

קען אויף אַן אַנדער אופן עפּעס טהאָן, נאָך מיט מעהר נוצען פאַר אייך" — זי האָט צומיילט דאס געלד.

די נייטערקעס האָבען אַ שטיק צייט ניט געקאָנט קומען צו זיך פון פאַרוואונ־דערונג, נאכהער האָבען זיי גענומען דאַנקען. ווערא פּאַוולאָוונאַ האָט זיי געלאָזט גענוג זיך אַנריידען וועגען זייער דאַנקבאַרקייט פאַר דאָס ערהאַלטענע געלד, כדי זיי ניט צו באַליידיגען דורך דעם ענטזאָגען זיך זיי אויסצוהערען, וואס דאס איז ווי אַ מין גלייכגילטיגקייט צו זייער מיינונג און פריינדשאַפט, נאכהער האָט זי גע־זאָגט ווייטער:

—איצט דאַרף מען אייך דערצעהלען די שווערסטע זאַך פון אַלץ, וואס וועט אונז אויסקומען ווען עס איז צו ריידען און איך וויים ניט: צו וועל איך עס קענען גוט דערצעהלען. אַרום ריידען דאַרף מען אָבער דאָך, פאַר וואָס האָב איך דאָס געלד ניט געלאָזען ביי זיך און צו וואס האָב איך איבערהויפּט געעפענט אַ וואַרק־שטאָט אויב איך וויל פון איהר קיין הכנסה ניט? איך און מיין מאַן לעבען, ווי איהר ווייסט, אָהן נויטה: מיר זיינען ניט רייך, אָבער אונז פעהלט קיין זאַך ניט. און אויב מיר וואָלט וואס עס איז אויסגעפעהלט, וואָלט איך נאָר געדאַרפט אַ זאָג טהאָן מיין מאַן, אדער ריכטיגער, איך וואָלט אפילו ניט געדאַרפט איהם זאָגען, ער וואָלט אַליין באַמערקט אַז איך דאַרף מעהר געלד און איך וואָלט געהאַט מעהר געלד. ער באַשעפטיגט זיך איצט מיט אַזוינע זאַכען, ניט וועלכע ברייננגען אַריין מעהר פּרנסה, נאָר וואס געפעלען איהם בעסער. אָבער מיר האָבען איינע די אַנדערע זעהר האָלט און איהם וועט זיין אַנגענעהם צו טהאָן דאס וואס מיר איז אנגענעהם, דאס זעלבע איז מכח מיר פאַר איהם. דערפאַר אויב מיר וואָלט געפעהלט געלד, וואָלט ער זיך גענומען פאַר אַזאַ באַשעפטיגונג וואס טראָגט מעהר אַריין ווי זיין איצטיגע באַשעפטיגונג און ער וואָלט עס געקאָנט געפינען, ווארום ער איז אַ קלוגער מענש און אַ דרעה קאָפּ — איהר קענט איהם דאָך אַביסעל. און ווי באַלד אַז ער טהוט עס ניט, הייסט עס אַז פאַר מיר איז גענוג, וואס מיר האָבען איצט. דאס איז דערפאַר ווייל איך בין ניט זעהר זשעדנע נאָך געלד: איהר ווייסט דאָך אַז פאַרשיידענע מענשען האָבען פאַרשיידענע שוואַכקייטען, ניט אַלע יאָגען זיך אַזוי נאָך געלד; איינע האָבען אַ תשוקה צו בעלער, אַנדערע — צו פּוצען זיך, צו קאָרטען און אַזוינע מענשען זיינען געווייט זאָגאַר זיך רואינירען פאַר זייערע תשוקות און קיינער וואונדערט זיך גאָר ניט, וואס זייערע תשוקות זיינען ביי זיי טייערער ווי זייער געלד.

און ביי מיר איז דא א תשוקה צו א זאך וועלכע איך פרוביר דא מיט אייך און ני
נאר ווער איך צוליעב דער תשוקה מיינער ניט ארים, נאר איך גיב גאר ניט אויכ
איך בין נאר צופרידען דערמיט זיך אפצוגעבען אהן הכנסה פאר זיך. איך זעה אי
דעם גאר ניט באזאנדערס: ווער זוכט עם הכנסה פון זיינע תשוקות? יעדע
איינער צאהלט נאך דאפיר. און איך טהו עס ניט, גיב גאר ניט אוים. הייסט ע
אז איך בין נאך בעסער אפ ווי אנדערע, וואס באשעפטיגט זיך מיט דעם צו וואס
איך האב אזא שטארקע תשוקה און געפין פאר זיך א פארגעניגען אהן שאדע
בעת אנדערע קאסט זייער פארגניגען געלד. פאר וואס זשע האב איך עפעס אז
זארט תשוקה? — אט פאר וואס. גוטע און קלוגע מענשען האבען אנגעשריבע
א סך ביכער וועגען דעם ווי מען דארף לעבען אויף דער וועלט אז אלעמען זאל זיי
גוט; און דאס וויכטיגסטע איז, זאגען זיי, אז די ווארקשטאטען זאלען אוועקגע
שטעלט ווערן אויף א נייעם שטייגער. ווילט זיך מיר זעהן צו וועלן מיר מיט איי
קענען איינפיהרען אזא פאראנדיק וואס איז נויטיג. עס איז דאס זעלבע ווי אי
נער וויל בויען א גוטע הויז, דער צווייטער וויל פארפלאנצען א שעהנע
פרוכט־גארטען, אדער בלומען־גארטען, כדי זיך צו קוויקען מיט זיי; אט אזוי ווי
איך איינפיהרען א גוטען נעה־ווארקשטאט — איך זאל פון דעם קענען הנאה האבע
— געווים, דאס אליין וואלט שוין אויך געווען גוט, אויב איך וואלט יעדע
חודש פארנאנדערטיילען די הכנסה ווי איצט. אבער די קלוגע מענשען זאגען א
מען קען טהאן פיעל בעסער אזוי אז הכנסה זאל זיין מעהר און מען זאל מיט דע
הכנסה מעהר קענען אויפטהאן. מען זאגט, אז מען קען זעהר גוט ע
מאכען, אט וועלן מיר זעהן. איך וועל ביסלעכווייז אייך דערצעהלען וואס מען קע
נאך אויפטהאן לויט די ווערטע פון די קלוגע מענשען, און ווען איהר אליין וועט
זיך צוקוקען, וועט איהר אויך באטראכטען פיעל זאכען, און ווען אייך וועט זיך אוים
ווייזען אז מען קען וואס גוטעס טהאן, וועלן מיר פרובירען עס טהאן — ביס
לעכווייז, ווי ווייט עס וועט זיך לאזען. איך וויל אבער אייך זאגען, אז אהן איי
וועל איך קיינע נייסען ניט איינפיהרען. נאר דאס וועט געטהאן ווערן נייעס וואס
איהר אליין וועט פערלאנגען. די קלוגע מענשען זאגען אז נאר דערפון קומט ארויס
גוטעס, וואס די מענשען ווילען אליין טהאן. און איך טראכט אויך אזוי: הייס
עס, אז איהר דארפט קיין מורא ניט האבען פאר די נייסען; אלץ וועט בלייבע
ביים אלטען, אויסער דאס וואס איהר אליין וועט וועלן בייטען, אהן אייער פערלאנ

ועט קיין זאַך ניט געטהאָן ווערן.

„און אט איצט וועל איך געבען דעם לעצטען בעפעהל פון א בעל־הבית'טע אַהן ייער ערלויבניש. איהר זעהט אז מען דאַרף פיהרען חשבונות און נאָכקוקען עס אל'ן ניט זיין קיין איבעריגע הוצאות, לעצטען חודש האָב איך עס אליין געטהאָן, יצט וויל איך אליין עס ניט טהאָן. קלייבט אויס פון זיך צווייען אז זיי זאלען דער־ מיט זיך באשעפטיגען צוזאמען מיט מיר. איך וועל אַהן זיי קיין זאַך ניט טהאָן. ואס איז דאָך אייער געלד, ניט מיינס, הייסט עס אז מען דאַרף אכטונג געבען אויף עם. איצט איז עס נאָך א ניי געשעפט, מען קען אבער ניט וויסען ווער עס איז ערצו פעהיגער, דאַרף מען אויף א פּראָבע אויסקלייבען אויף א קורצע צייט, אין וואָך אַרום וועט איהר זעהן, צו איהר זאלט אויסקלייבען נייע, אָדער לאָזען די לטע אויף זייערע פּלעצער".

לאנגע געשפּרעכען זיינען אַרויסגערופען געוואָרען דורך די ניט געוועהנליכע וערטער, אבער דער צוטרוי איז שוין געווען געוואונען צו ווערא פּאוולאָוונא; און ערעדט האָט זי איינפאַך, ניט פאַרקריכענדיג צו ווייט, ניט שילדערנדיג קיין זעהר נציהענדע אויסזיכטען וועלכע רופען אַרויס פון אנפאַנג גרויס בעגייסטערונג, אָבער אלד מיסטרויען. דערפאַר האָבען די מיידלאַך איהר ניט געהאַלטען פאַר משוגע ון מעהר ווי דאס איז ניט געווען נויטיג, אז זיי זאלן איהר ניט האַלטען פאַר משוגע. די זאַך איז אוועק ביסלעכווייז.

געווים איז עס געגאַנגען ביסלעכווייז. אט איז א קורצע געשיכטע פון ווארק־ שטאַט פאַר גאַנצע דריי יאהר, אין וועלכע דער ווארקשטאַט האָט פאַרנומען דעם ויבען אָן אין דער לעבענס געשיכטע פון ווערא פּאוולאָוונא אליין.

די מיידלאַך, אויף וועלכע דער יסוד פון ווארקשטאַט איז געבויט געוואָרען, יינען אויפגעקליבען געוואָרען פאַרזיכטיג, זיינען געווען גוטע נייטערקעס און זיינען געוואָרען דירעקט פאַראינטערעסירט אין דעם ערפאָלג פון דער אַרבייט: דערפאַר איז אַנץ נאַטירליך דאס די אַרבייט איז זעהר גוט אוועק. דער ווארקשטאַט האָט ניט ארלאָרען קיין איינציגע פון די דאַמען, וואס האָבען איין מאָל געפּרובירט דאָרט עבען א בעשטעלונג. עס איז אַרויסגערופען געוואָרען א שטיקעל קנאה פון עט־ יכע מאַגאַזינען און ווארקשטאַטען, אבער דאס האָט ניט געהאַט קיין ווירקונג ויסער נאָר דאס וואס ווערא פּאוולאָוונא האָט באַלד געדאַרפט אַרויסנעהמען אַן רלויבעניש צו האָבען א רעכט אַרויסצוהייגען א שילד. באַלד האָבען גענומען

אנקומען מעהר באשטעלונגען ווי עס זיינען געווען בכח צו ערפילען יענע מיידל
מיט וועלכע דער ווארקשטאט האט זיך געעפענט און מען האט אלץ מעהר און מ
נעדארפט פארגרעסערן די צאהל ארבייטערינס. אין א האלב יאהר ארום הא
שוין דארט געארבייט צוואנציג מיידלאך, שפעטער נאך מעהר.

איינער פון די ערשטע רעזולטאטען פון דעם וואס דאס לעטצטע ווארט
אלע פראגען פון פערוואלטונג האט געהערט צו די מיידלאך אליין איז געווען א
שלוס וועלכען מען האט געקאנט אליין פאראויסזעהן: די מיידלאך האבען ש
אין ערשטען חודש באשלאסען אז עס טויג ניט וואס ווערא פאוולאוונא אליין ארב
אהן געצאהלט. ווען זיי האבען עס איהר געלאזט וויסען, האט זי געזאגט אז דאס
ריכטיג אזוי, מען האט איהר געוואלט אוועקגעבען א דריטען חלק פון דער הכנ
זי האט עס א געוויסע צייט אבגעלייגט אן א זייט, ביז זי האט באוויזען די מיידי
אז דאס געהט אין גאנצען געגען דעם גרונד געדאנק פון זייער ארדנונג
לאנגע צייט האבען זיי עס ניט געקאנט פארשטעהן; אבער נאכהער האבען
מסכים געווען אז ווערא פאוולאוונא ענטזאגט זיך פון דעם באזונדערן חלק פון א
הכנסה, ניט צוליעב גאוה נאר ווייל אזוי איז נויטיג פאר דער זאך. צו יע
צייט איז דער ווארקשטאט שוין אזוי גרוים אויסגעוואקסען אז ווערא פ
לאוונא האט שוין ניט באוויזען אליין צו זיין די צושניידערין, מען האט געדאר
נאך איינע. מען האט דערפאר גענומען צאהלען ווערא פאוולאוונא׳ן אזוי פ
ווי פיעל די צווייטע צושניידערין. די געלד וואס זי האט פריהער אבגעלייגט
הכנסה, זיינען איצט צוריק אריינגעלייגט געווארען אין דער קאסע לויט א
בקשה, מיט אויסנאהם פון דעם וואס איהר האט געקומט אלס צושניידערין:
איבעריגע זיינען אוועק צו עפענען א באנק. ארום א יאהר צייט פלעגט ווע
פאוולאוונא דעם גרעסטען טייל פון טאג פארברייננגען אין ווארקשטאט און האט
ארבייט באמת ניט וויניגער פאר יעדע אנדערע לויט די צאהל שטונדען. ווע
האט דערזעהן, אז עס איז שוין מעגליך פאר איהר ניט צו פארברייננגען א גאנ
טאג, האט מען פארקלענערט איהר געצאהלט אויף אזוי פיעל ווי עס איז פארק
נערט געווארען די צייט פון איהר באשעפטיגונג.

ווי זאל מען טיילען דעם פערדיענסט? ווערא פאוולאוונא האט געוואלט ד
פיהרען דערצו אז מען זאל עס טהיילען גלייך צווישען אלעמען. דערצו איז מען ד
גאנצען נאר אין אנפאנג פון דריטען יאהר; דערצו איז מען דערגאנגען נאך

ליכע מדרגות, אנהויבענדיג פון דער צוטיילונג לויט דעם לוין. פריהער ווי אלץ האט מען באמערקט אז אויב א מיידעל האט דורכגעלאזען עטליכע טעג צוליעב קראנקהייט אדער צוליעב אנדערע וויכטיגע זאכען, איז ניט גוט צוליעב דעם צו פארקלענערן איהר טהייל פארדיענסט וואס קומט דאך ניט דוקא פון יענע עטליכע טעג נאר דורך דעם גאנצען גאנג פון דער ארבייט און דעם אלגעמיינעם צושטאנד פון ווארקשטאט. און די אנדערע מיידלאך וואס בעקומען א העכערן לוין ביים פארנאנדערפיהרען בעשטעלונגען און אנדערע שטעלן זיינען שוין גענוג באלוינט דורך זייער העכערן לוין און דערפאר איז ניט גערעכט דאס זיי זאלן נעהמען מעהר פאר אנדערע אויך פון פארדיענסט. די פראסטע נייטערקעס, וואס האבען קיינע באזונדערע שטעלן ניט פארנומען זיינען געווען אזוי דעליקאט, דאס זיי האבען ניט געפאדערט קיין ענדערונג בעת זיי האבען שוין איינגעזעהן אז די אלטע ארדנונג וואס זיי אליין האבען איינגעפיהרט איז געווען ניט גערעכט: די אנגעשטעלטע אליין האבען דערפיהלט אז עס פאסט ניט זיך צו באנוצען מיט דאס איבעריגע ווען זיי האבען גענוג פערשטאנען דעם גייסט פון דער נייער ארדנונג, מען דארף פון דעסטוועגען זאגען אז אט די צייטווייליגע אדעלקייט — די גערולד פון איינע און דאס ענטזאגען זיך פון די אנדערע איז ניט געווען קיין גרויסע העלדענטהאט, בעת דאס געשעפט איז געגאנגען אלץ בעסער און בעסער פאר אלעמען. שווערער איז געווען צו ענטוויקלען דעם בעגריף אז די איינפאכע נייטערקעס דארפען אלע באקומען א גלייכען טהייל פון פערדיענסט כאטש איינע ארבייטען אויס מעהר לוין ווי די אנדערע. דאס איז געווען די לעצטע ענדערונג אין דער פארטיילונג פון פארדיענסט, וואס איז איינגעפיהרט געווארען אין העלפט פון דריטען יאהר ווען זיי האבען ענדליך איינגעזעהן אז דער פארדיענסט איז ניט קיין באלוינונג פאר די גוטע ארבייט פון דער אדער יענער פערז׳ון, נאר א רעזולטאט פון דעם גאנצען כאראקטער פון ווארקשטאט, דער רעזולטאט פון זיין גאנצען געבוי פון זיין צוועק און אז דער צוועק איז — די מעגליך גלייכע נוצען פון דער ארבייט פאר אלעמען, וואס זייערע פערזענליכע באזונדערקייטען זאל ניט זיין; אז פון אט דעם כאראקטער פון ווארקשטאט הייננט אפ דער גאנצער אנטהייל פון די ארבייטער אין פארדיענסט און אז אט דער כאראקטער פון ווארקשטאט, זיין גייסט, זיין ארדנונג ווערן געשאפען דורך די אייניגקייט פון אלעמען און אז פאר דער אייניגקייט איז געווען וויכטיג יעדער וואס נעהמט אין דעם אנטהייל; די שווייגענדיגע הסכמה פון

דער שעמעהדיגסטער און דער אמווייניגסטען פעהיגער איז ניט וויניגער נוצלי
אנצוהאלטען און ווייטער צו ענטוויקלען אן ארדנונג, וואס איז נוצליך פאר אלעמע
פאר דעם ערפאלג פון דער גאנצער זאך, ווי דאס טהעטיגע ארום שמאיענען פון דע
לעבעדיגסטער און פעהיגסטער.

איך לאז דורך א סך איינצעלהייטען, ווארום איך בעשרייב ניט דעם ווארק
שטאט, נאר איך רייד וועגען דעם אזוי ווייט, ווי פיעל עס איז נויטיג צו שילדער
ווערא פאוולאוונאס טהעטיגקייט. אויב איך דערמאן וועגען אייניגע איינצעלהייטע
איז עס נאר מיט דעם צוועק, כדי מען זאל זעהן ווי ווערא פאוולאוונא האט געהאנ
דעלט, ווי זי האט געפיהרט דאס געשעפט טריט נאך טריט און מיט געדולד, ניט
ווערענדיג פערמאטערט און ווי פעסט זי האט אויסגעהאלטען איהר באשלוס
קיין זאך אליין ניט צו טהאן, נאר געבען אן עצה, ערקלעהרען, פארלייגען איהר הילו
און העלפען דורך פיהרען דאס וואס חברותא האט בעשלאסען.

און דעם פארדיענסט האט מען צוטהיילט יעדען חודש, אין אנפאנג פלעגנ
יעדע מיידעל צונעהמען איהר חלק און פלעגט עס אויסגעבען אליין, בעזונדער פו
אלע אנדערע; יעדע האט געהאט א סך נויטיגע בעדערפניסע און זיי זיינען ניט
געווען איינגעוואהנט געמיינזאם צו האנדלען. ווען זיי האבען דורך זייער אנטהייל
אין געמיינזאמער פיהרונג פון געשעפט, באקומען די געוואהנהייט צו באנעהמען דעם
גאנצען גאנג פון דעם געשעפט, האט ווערא פאוולאוונא זיי אויפמערקזאם געמאכט
אז ביי זיי ווערט די צאהל באשטעלונגען פארטיילט דורכ'ן יאהר זעהר ניט גלייך
און דערפאר וואלט געווען ניט שלעכט אין די באזונדערס גוטע חדשים אבצולייגע
א טייל פון פארדינסט, כדי צו קענען אויסגלייכען אין די מאגערע חדשים. די
חשבונות זיינען געפיהרט געווארען זעהר פינקטליך, די מיידלאך האבען געוואוסט
— אז אויב איינע פון זיי וועט פארלאזען דעם ווארקשטאט, וועט זי באלד באקומע
איהר חלק פארדיענסט, וואס איז געלעגען אין קאסע. דערפאר האבען זיי מסכים
געווען אויפ'ן פארשלאג. עס האט זיך געבילדעט א ניט גרויסער קאפיטאל, וואס
איז שטענדיג געוואקסען, מען האט אנגעהויבען זוכען אויף וואס עס צו פארברויכען
גלייך האבען אלע פערשטאנען — אז פון דעם קאפיטאל קען מען מאכען הלוואות
פאר יענע אנטיילנעהמער, וואס וועל'ן האבען אויסערגעוויינליכע באדערפנים אין
געלד און קיינע האט ניט געוואלט צורעכענען פראצענטען פאר דאס אויסגעליהענע
געלד; ארימעלייט פארשטעהען אז גוטע געלד-הילף באשטעהט אהן פראצענט.

נאָך דעם ווי דער באַנק איז געגרינדעט געוואָרען האָט מען איינגעפיהרט איינצו־קויפען פאַר אַלעמען צוזאַמען; די מיידלאַך האָבען אויסגעפונען אַז עס לוינט זיך בעסער צו קויפען טיי, קאַפע, צוקער, שיך און פיעל אַנדערע זאַכען דורך די הילף פון זייער געשעפט וועלכער האָט געקויפט אַגולנע און דערפאַר ביליגער. פון דאַנען איז מען, אין איניגע צייט אַרום, אַוועק ווייטער: מען האָט גענומען פאַרשטעהן, אַז עס וועט זיך לוינען אויף אַזאַ אופן אויך איינצוקויפען ברויט און אַנדערע לע־בענסמיטלען וואָס מען פלעגט ביז איצט קויפען יעדען טאָג אין די קליינע קרעמלאַך; נאָר דאַ האָט מען איינגעזעהן אַז צו דעם צוועק איז נויטיג אַז אַלע זאָלן וואָהנען אין שכנות: מען האָט אָנגעהויבען זיך צוזאַמענקלייבען צו עטליכע אין איין וואָה־נונג און אויסקלייבען וואָהנונגען נאָהענט צום וואַרקשטאַט. דאַמאָלט איז געשאַפען געוואָרען אַן אַגענטור מיט אַן אייגענער קראַם — און אין אַ יאָהר און אַ האַלב אַרום האָבען אַלע מיידלאַך שוין געוואוינט אין איין גרויסע וואָהנונג. האָבען צוזאַמען געפיהרט איין בעל־הביתישקייט און געקויפט פּראָוויאַנט אַזוי ווי עס טהוען אַלע גרויסע בעל־הביתישקייטען.

אַ העלפט פון די מיידלאַך זיינען געווען איינזאַמע באַשעפענישען, עטליכע פון זיי האָבען געהאַט קרובות — אַלטע פרויען: מוטער אָדער מומעס, צוויי האָבען אויס־געהאַלטען אַלטע פאָטערס; פיעלע האָבען געהאַט קליינע ברידער און שוועסטער. צוליעב די פאַמיליען־פערהעלטניסע האָבען דריי מיידלאַך ניט געקאָנט זיך באַזעצען אויף דער געמיינזאַמער וואָהנונג: ביי איינע איז די מוטער געווען אַ קריגערקע; ביי אַ צווייטער איז די מוטער געווען אַ יחסן'טע און ניט געוואָלט וואָהנען צוזאַמען מיט פּויערטעס; ביי דער דריטער איז דער פאָטער געווען אַ שכור, זיי האָבען זיך באַנוצט נאָר מיט דער אַגענטור; דאָס זעלבע איז געווען מיט יענע נייטערקעס, וואָס זיינען געווען ניט קיין מיידלאַך נאָר פאַרהייראַטע. אָבער אויסער יענע דריי האָבען אַלע איבעריגע מיידלאַך, וואָס האָבען אפילו געהאַט קרובים, דאָך געוואָהנט אויף דער געמיינזאַמער וואָהנונג, צו דריי אין איין צימער. זייערע קרובים אָדער קרובות האָבען זיך איינגעאָרדענט ווי פאַר־זיי איז בעקוועם געווען: צוויי אַל־טעטשקע האָבען געהאַט צו באַזונדערע צימערן, די אַנדערע האָבען געוואָהנט צו־זאַמען. פאַר די קליינע אינגלאַך איז געווען אַ בעזונדערער צימער און צוויי אַנ־דערע צימערן — פאַר די קליינע מיידלאַך. מען האָט בעשלאָסען אַז אינגלאַך מוז מען לאָזען דאָרט ביז 8 יאָהר אַלט; שפּעטער ווי אַכט יאָהר האָט מען זיי אַוועקגע־

נעבען צו בעלי־מלאכות.

מען האָט געפיהרט א פינקטליכען חשבון וועגען אלץ, כדי די גאַנצע חברות
זאָל זיין זיכער אז קיינעם נאַרט מען ניט אָפּ, קיינעם מאַכט מען קיין שאדען ני
די חשבונות פון די איינזאַמלע מיידלאַך פאַר וואהנונג און עסען זיינען געווען איי
פּאַך. נאָך א געוויסע צייט פון אונבעשלאָסענקייט, האָט מען באַשטימט אז מ
זאָל רעכענען פאַר א ברודער אדער שוועסטער ביז 8 יאהר אלט א פערטען טייל פ
די הוצאות פון א גרויסע; פאַר א מיידעל ביז 12 יאהר האָט מען גערעכענט
דריטעל, נאָך 13 יאהר פלעגען די מיידלאַך אַנקומען אלס לעהרלינגע אין וואַרקשטאַ
אויב זיי פלעגען ניט קריגען אנדערשוואו וואס צו טהאָן און עס איז באַשטימ
געוואָרען, אז נאָך 16 יאהר ווערן זיי פאָלשטענדיגע אנטהייל נעהמער אין דער קאָ
פּאַניע אויב מען וועט איינזעהן אז זיי האָבען די מלאכה זיך גוט אויסגעלערנ
פאַר ערוואַקסענע קרבות האָט מען גערעכענט, זעלבסט פערשטענדליך, ווי פיעל מ
האָט פאַררעכענט די נייטערקעס אליין. פאַר א בעזונדערן צימער האָט מען גע
צאָהלט באַזונדער. כמעט אלע זקנים און זקנות וואס האָבען געוואהנט אין דער וואה
נונג פלעגען זיין באַשעפטיגט אין קיך און אין דער בעל־הביתישקייט, דערפאַ
פלעגט מען זיי צאָהלען.

דאס אלץ איז גאַנץ לייכט צו דערצעהלען אין ווערטער, אויך אין ווירקליכקיי
האָט עס זיך ארויסגעוויזען זעהר לייכט, איינפאַך, נאַטירליך — ווען עס איז איי
געאָרדענט געוואָרען. אָבער לאַנגזאַם איז צוגעגאַנגען דאס איינאָרדנען אַזוי א
יעדע נייע אָרדנונג איז האָט געקאָסט א סך רייד, יעדער איבערגאַנג איז געווען דע
רעזולטאַט פון זאָ גאַנצע רייהע פאַדערניש. עס וואָלט געווען צופיעל און צו טרוק
צו ריידען וועגען די אנדערע זייטען פון די אָרדנונגען אין וואַרקשטאַט, ווי אויך זי
ארייַנצולאָזען אין איינצעלהייטען מכח די צוטיילונג פון די פאַרדיענסטען; וועגן
פיעלעס וועט מען מוזען אין גאַנצען ניט ריידען, כדי ניט צו דערעסען, וועגען א
דערע זאַכען וועט מען דאַרפען נאָר קורץ דערמאַנען; צום ביישפּיעל, מען האָ
איינגעפיהרט אַן אייגענע אַגענטור צו פאַרקויפען די זאַכען, וואס מען פלעגט פאַו
פאַרטיגען בעת עס פלעגען ניט זיין קיין בעשטעלונגען—אַן אייגענעם מאַגאַזין האָ
מען נאָך ניט געקאָנט עפענען, אָבער מען האָט געמאַכט אַן אָבמאַך מיט איינע פון ד
קראָמען פון גאַסטיני דוואָר, מען האָט געעפענט א קליינע קרעמל אויף טאָלקוטש
מאַרק — צוויי פון די אלטע פרויען זיינען געווען די פאַרקויפערינס. מען דאַר

אבער מיט מעהר איינצעלהייטען דערצעהלען וועגען אן אנדער זייט פון לעבען פון
ווארקשטאַט.

ווערא פאוולאווגא האָט פון די ערשטע טעג אן גענומען ברייננגען ביכער. ווען
י פלעגט אבענדיגען וואס זי האָט געהאַט נויטיג צו טהאָן, פלעגט זי נעהמען לייענען
א האלבע שעה, א שעה, אויב מען פלעגט איהר ניט איבער רייסען אין מיטען צוליעב
ער בעל־הביתישקייט. נאכהער פלעגען די מיידלאך אברוהען פון צוהערן זיך; נאכ־
הער ווידער לייענען — ווידער אָברוה. עס איז איבעריג צו זאגען אז פון די ערשטע
טעג אן האָבען די מיידלאך באקומען א שטאַרקען חשק צו לייענען, אייניגע האָבען
פריהער אויך עס ליעב געהאַט. אין 3־2 חדשים ארום האָבען זיך אויסגעפונען
צווישען די מיידלאך דריי־פיער אויסגעצייכענטע פארלייענערינס; עס איז בא־
שלאָסען געווארען אז זיי וועלען אומבייטען ווערא פאוולאווגא, זיי וועלן לייענען
צו האלבע שעה אונדאס וועט זיין זיי פאררעכענט אין דער ארבייט. ווען פון ווערא
פאוולאווגא איז אראבגענומען געווארען די פליכט צו לייענען אין דער הויף, האָט
י אנגעהויבען צו דערצעהלען זיי מעשיות, אזאך וואס זי פלעגט שוין פריהער אויך
טהאָן: פון די ערצעהלונגען איז מיט דער צייט געווארען א מין לייכטע קורסען פון
פערשיעדענע וויסענשאפטען, נאכהער — דאָס איז שוין געווען א גרויסער טריט —
האָט ווערא פאוולאווגא איינגעזעהן אז מען קען שוין איינפיהרען א סיסטעמאַטישען
אונטעריכט: די מיידלאך האָבען ארויסגעוויזען אזוי פיעל חשק צום לערנען און
י ארבייט איז געגאַנגען מיט אזא ערפאלג, אז זיי האָבען באשלאָסען צו מאכען
אין מיטען טאָג פאר'ן מיטאָג עסען א גרויסע הפסקה אום אויסצוהערן די שטונדען.

אלעקסיי פעטראוויטש — האָט ווערא פאוולאווגא אמאל געזאָגט ווען זי איז
געווען ביי די מערצאלאווס — איך האָב צו אייך א בקשה. נאַטאַשא איז שוין אויף
מיין זייט, מיין ווארקשטאַט ווערט א העכערע שול פאר אלע מעגליכע וויסענשאפ־
טען, זייט איינער פון די פראָפעסארען.
— וואס וועל איך אָנהויבען מיט זיי צו לערנען? טאמער גאָר לאטיין און
גריכיש, אדער לאגיק און רעטאריק? מיין ספעציאליטעט איז דאך ניט זעהר אינ־
טערעסאַנט נאָך אייער מיינונג נאָך און נאָך דער מיינונג פון אן אנדערן, וועגען
וועלכען איך ווייס ווער ער איז.
— ניין איהר זייט נויטיג, טאקי און דאס וואס איהר זייט א ספעציאליסט.

איהר וועט זיין פאר אונז א שילד אז מיר פיהרען זיך גוט אויף און אז אונזער ווי
סענשאפטען זיינען פון א כשר'ער ריכטונג.

— דאס איז דאך טאקי אמת, איך זעה אז אהן מיר וואלט ניט אויסגעקומע
כשר, באשטימט וואס איך זאל לערנען.

— צום ביישפיעל רוסישע געשיכטע, אלגעמיינע געשיכטע.

— אויסגעצייכענט, דאס וועל איך לייענען און עס וועט הייסען אז איך בי
א ספעציאליסט. אויסגעצייכענט, צוויי שטעלן: א פראפעסאר און א שילד.

— נאטאליא אנדרעעוונא, לאפוכאוו, צוויי דריי סטודענטען, ווערא פאוולאוו
נא אליין זיינען געווען די אנדערע פראפעסארן, אזוי האבען זיי זיך אליין גערופע
אין א שפאס.

צוזאמען מיט דעם אונטעררריכט האט מען איינגעארדענט אויך אונטערהאל
טונגען, מען פלעגט מאכען אבענדען, מען פלעגט געהן שפאצירען הינטערן שטאדט
אין אנפאנג זעלטען, נאכהער, ווען מען האט שוין געהאט מעהר געלד — עפטער
מען האט גענומען לאזשען אין טהעאטער. דעם דריטען ווינטער האט מען זיך פאר
שריבען אויף צעהן זייטיגע ערטער אין דער איטאליענער אפערא.

ווי פיעל פרייד, ווי פיעל גליק האט ווערא פאוולאוונא געהאט, געווען איז אוי
פיעל מיה און זארג. באזונדערס שטארק האט געווירקט ניט נאר אויף איהר נאר אוי
דעם גאנצען קרייז דער אונגליק פון איינער פון די בעסטע מיידלאך פון ווארקשטאט
סאשא פריביטקאווא, איינע פון יענע נייטערקעס, וועלכע ווערא פאוולאוונא אליי
האט אויסגעפונען איז געווען ווייט ניט מיאוס און זעהר א דעליקאטע. איין מא
איז זי געגאנגען אויפ'ן גאס גאנץ שפעט, צו איהר איז צוגעגאנגען עפעס א מאן, ז
האט אנגעהויבען גיכער שפרייזען, ער נאך איהר און איהר אנגעכאפט פארן האנד
זי האט זיך געטהאן אריס און זיך ארויסגעריסען; אבער ציהענדיג אזוי די האנ
האט זי אנגעריהרט איהם פארן ברוסט; אויפ'ן טראטואר האט אבגעקלונגען דער זיי
גער, וואס האט זיך אבגעריסען פון דעם ליעבעסווירדיגען הערן, דער ליעבעסווירדי
גער הער, האט שוין מיט גדלות ארומגעכאפט פריביטקאוו'ן און גענומען שרייען מי
דעם בעוואוסטזיין פון זיין גערעכטע רעכט: „גנבת'ע! פאליסמאן!" עס זיינען גע
קומען צוויי פאליסלייט און האבען פריביטקאוו'ן אבגעפיהרט אין ערעסטאנטען הויז

אין וואַרקשטאַט האָט מען דריי טעג גאָר ניט געוואוסט פון פּריביטקאָוואָס שיקזאַל. אויפ'ן פיערטען טאָג האָט א סאלדאַט, איינער פון די דיענער אין אַרעסטאַנטען הויז געבראַכט צו ווערא פּאַוולאָוונא א צעטל פון פּריביטקאָוו'ן. באַלד איז לאַפּוכאָוו אוועק זיך אַננעהמען פאַר איהר, מען האָט איהם אַנגערעדט א סך גראָבהייטען; ער האָט געענטפערט צוויי מאָל אזוי פיעל גראָבהייטען און איז אוועק צו סערזשען. סערזש און זשולי זיינען געווען ווייט עפּעס אויף א פּיק־ניק און זיינען געקומען צוריק נאָר אויפ'ן צווייטען טאָג. אין צוויי שעה ארום נאָכדעם ווי סערזש איז צוריקגעקומען, האָט דער פּאָליציי פּריסטאַוו שוין זיך ענטשולדיגט פאַר פּריביטקאָוו'ן און איז אוועק־געפאָהרען זיך ענטשולדיגען פאַר איהר חתן. דעם חתן האָט ער אָבער ניט געפונען. דער חתן איז שוין נעכטען געווען ביי פּריביטקאָוו'ן אין אַרעסטאַנטען הויז, האָט זיך דערוואוסט פון די פּאָליציילייט דעם נאָמען פון דעם פּראַנט, איז געקומען צו איהם און איהם אַרויסגערופען אויף א דועל; פאַר דער אַרויספאָדערונג צום דועל האָט דער פּראַנט אין א חוזק־טאָן זיך ענטשולדיגט פאַר זיין טעות; דערהערענדיג די אַרויס־פאָדערונג, האָט ער זיך פאַרנאַנדער געלאַכט. דער חתן, א בעאַמטער האָט געזאָגט; „אָט פון דער אַרויספאָדערונג וועט איהר זיך ניט ענטזאָגען" און איז איהם אַריינגע־פאָהרען אין באַק, דער פּראַנט האָט געכאַפּט א שטעקען, דער בעאַמטער האָט איהם א זעץ געטהאָן אין האַרצען; דער פּראַנט איז אַנידער געפאַלען; עס זיינען געקומען צולייפען די דיענער; זייער בעל־הבית איז געלעגען א טוידטער, ער איז געפאַלען און פאַלענדיג זיך איינגעשניטען מיט'ן שלייף אין א שאַרפען געשניצטען ווינקעל פון טיש, דעם בעאַמטען האָט מען פאַרזעצט אין טורמע; מען האָט אַנגעהויבען א פּראָ־צעס פון וועלכען עס זעהט זיך קיין סוף ניט, וואָס ווייטער? ווייטער איז גאָר ניט, נאָר פון יענער צייט אָן איז געווען א רחמנות צוקוקען אויף פּריביטקאָוו'ן.

עס זיינען פאַרגעקומען אין וואַרקשטאַט נאָך עטליכע געשיכטען ניט אזוינע קרי־מינעלע, אָבער אויך ניט קיין היימליכע; געוויינליכע געשיכטען פון וועלכע די מייד־לאַך האָבען לאַנג צו וויינען און די יונגע אָדער עלטערע מענער האָבען ניט קיין לאַנגע, אָבער אַנגענעהמע אונטעהאַלטונג. ווערא פּאַוולאָוונא האָט געוואוסט אז ביי די איצ־טיגע בעגריפען און צושטענדע, קען מען די געשיכטען ניט אויסמיידען און אז קיין זאָרג זאַמקייט פון אַנדערע פּערזאָנען קען ניט מאַכען אויסצוהיטען די מיידלאַך דער־פון, קיין פאָרטזיכטיגקייט אפילו ניט פון די מיידלאַך אליין. אָבער אז דאָס איז ווי אין די אַלטע צייטען אין געווען פּאָקען, ביז וואַנענט מען האָט זיך ניט אויסגעלערנט

פארהיטען דערפון, איצט ווער עס ליידעט פון פאקען איז אליין שולדיג אין דעם און נאך מעהר זיינע נאהענטע; פריהער איז אבער אנדערש געווען; מען האט קיינעם ניט געקאנט באשולדיגען, אויסער די שלעכטע מגפה, אדער די שלעכטע שטאדט און פיליכט נאך דעם מענשען, וועלכער, ליידענדיג פון פאקען, האט זיך אנגעריהרט אן א צווייטען און האט זיך ניט אבגעשלאסען פון מענשען ביז ער וועט געזונד ווערן. דאס זעלבע איז אפט מיט די געשיכטען: ווען עס איז וועלן די מענשען זיך בעפרייען אויך פון די פאקען, עס איז שוין זאגאר בעקאנט דער מיטעל, נאר מען וויל עס נאך ניט אננעהמען, פונקט דאס זעלבע, ווי מען האט א גאנץ לאנגע צייט ניט געוואלט אננעהמען דעם מיטעל געגען פאקען. ווערא פאוולאוונא האט געוואוסט, אז די שלעכטע מגפה טראגט זיך ארום איבער די שטעדט און דערפער און כאפט ארויס קרבנות זאגאר פון זארגזאמסטע הענד — דאס איז דאך אבער נאך א קליינער טרייסט, ווען דו ווייסט נאר „אז איך בין אין דעם אונגליק ניט שולדיג און דו, מיין פריינד, ביזט אין דעם אונגליק ניט שולדיג“; פון דעסטוועגען האט יעדע איינע פון די געוויינליכע געשיכטען פערשאפען ווערא פאוולאוונא פיעל פארדרוס און נאך מעהר ארבייט. אפט האט מען געדארפט זוכען אום צו קענען העלפען; נאך שפעטער האט מען נאר ניט געדארפט זוכען, נאר מען האט פשוט געדארפט העלפען; בארוהיגען, ארויסרופען מונטערקייט, ווידער אויפלעבען דעם שטאלץ, געבען צו פארשטעהן אז, הער אויף צו וויינען — און אז דו וועסט אויפהערן, וועסטו זעהן אז עס איז גאר ניטא פון וואס צו וויינען.

אבער פיעל מעהר — א, פיעל מעהר! — איז געווען פרייד. אלץ איז באמת געווען פרייד, אויסער די פעלע פון פערדרוס; פערדרוסען זיינען אבער געווען נאר איינצעלנע און זאגאר זעלטענע פעלע; היינט, און א האלב יאהר ארום האסטו פארדרוס צוליעב איינע, אבער אין דער זעלבער צייט פרייסטו זיך פאר אלעמען. און עס וועט אוועק צוויי־דריי וואכען און מען וועט זיך שוין ווידער קענען פרייען מיט דער איינער אויך. ליכטיג און היימלאך איז געווען דער טאג־טעגליכער גאנג פון דעם גאנצען געשעפט און האט שטענדיג פערשאפט פרייד צו ווערא פאוולאוונא. און אויב אין געשעפט גופא זיינען אמאל פארגעקומען שווערע מינוטען, האט מען אבער פיעל מעהר געהאט באזונדערס גליקליכע מינוטען: אט האט זיך איינגעגעבען זעהר גוט איינצוארדנען א קליינע שוועסטערל אדער ברודערל פון דער אדער יענער מיידעל; אויפ׳ן דריטען יאהר האבען צוויי מיידלאך אויסגעהאלטען דעם עקזאמען אויף לעה־

רערינס — דאס איז דאך געווען אזא גליק פאר זיי ! עס זיינען פארגעקומען עטליכע אזוינע זעהר גוטע פעלע. און עפטער ווי אלץ זיינען עס געווען חתונות, וואס האבען פערשאפט פרייד ווערא פאוולאוונא'ן און דער גאנצער חברותא. שדוכים זיינען גע־ ווען א רעכטע ביסעל און אלע געלונגענע. מען פלעגט פראווען די חתונות זעהר היימלאך ; מען פלעגט מאכען פיעל אבענדען פאר דער חתונה און נאך דער חתונה, א סך מתנות דער כלה פון די חברת'עס ; פון רעזערוו פאנד פלעגט מען ארויסגעבען גדן ; אבער ווידער אמאל וויפיעל פלעגט עס ווערא פאוולאוונא דארפען פארעגנען ארום דעם ! איין זאך איז אויסגעקומען אין די אויגען פון די מיידלאך ניט אדעל מצד פון ווערא פאוולאוונא : איין מיידעל האט איהר געבעטען זיין אן אונטערפיהרערקע און האט ניט גע'פועלט. עפטער ווי אלץ איז מערצאלאווא געווען די אונטערפיהרער־ קע, אדער איהר מוטער, אויך זעהר א גוטע דאמע, ווערא פאוולאוונא אבער קיין מאל ניט; זי פלעגט אנטהאן די כלה, און איהר באגלייטען אין קירך, אבער נאר ווי איינע פון די חברת'עס. דעם ערשטען מאל האט מען געמיינט אז דאס ענטזאגען זיך קומט, ווייל זי איז מיט וואס עס איז ניט צופרידען, אבער ניין: ווערא פאוולאוונא איז זעהר צופרידען געווען מיט דער איינלאדונג, זי האט אבער דאך ניט אנגענומען; דעם צוויי־ טען מאל האט מען פערשטאנען אז דאס איז איינפאך באשיידענהייט, בכלל האט זי אויף ווי ווייט מעגליך געזוכט אויסצומיידען וועלכע עס איז פארמע פון איינפלוס ; זי האט זיך באמיהט ארויסצושטופען פאראויס אנדערע און זי האט אזוי ווייט גע־ האט ערפאלג אין דעם, דאס פיעלע דאמען, וואס פלעגען קומען אין ווארקשטאט מיט בעשטעלונגען, פלעגען איהר ניט קענען אונטערשיידען פון די אנדערע. און ווערא פאוולאוונא האט געהאט דעם גרעסטען גחת פון ווארקשטאט, ווען זי פלעגט וועמען עס איז בעוויזען אז אט די גאנצע ארדענונג איז איינגעפיהרט און האלט זיך דורך די מיידלאך אליין. מיט דער ערקלעהרונג פלעגט זי זוכען זיך אליין צו איבער־ צייגען אין דעם. וואס זי האט געוואלט גלויבען ; אז דער ווארקשטאט וואלט גע־ קאנט אנגעהן אהן איהר, און אז גאנץ פון זיך אליין קענען אויפקומען נאך אזוינע ווארקשטאטען. און פאר וואס טאקי ניט ? אט דאס וואלט געווען גוט ! דאס וואלט געווען בעסער ווי אלץ! — קיינער וואס איז ניט פון די רייהען פון די שניידערקעס זאל גאר ניט פיהרען אפילו, נאר דער געדאנקען און די פעהיגקייט פון די שניידער־ קעס אליין, דאס איז געווען ווערא פאוולאוונאס געליעבטער וואונש !

5

און אט אויף אזא אופן זיינען פאַרביי דריי יאָהר זינט דער וואַרקשטאַט איז געגרינדעט געוואָרען, מעהר ווי די דריי יאָהר נאָך ווערא פּאַוולאָוונאַס חתונה. אַי שטיל אי טהעטיג זיינען פאַראיבער די דריי יאָהר, ווי פול זיינען זיי געווען מיט רוהע און פריידען און אַלדעם גוטעס.

זיך אויפכאַפּענדיג פון שלאָף, צערטלט זיך ווערא פּאַוולאָוונאַ לאַנג אין בעט; זי האָט האַלט זיך צו צערטלען, און אַביסעל, ווי כאַפּענדיג א דרעמל און ניט דרעמלענדיג, ליעגט זי און טראַכט וואָס מען דאַרף טהאָן; און אַזוי ליעגט זי, ניט זי טראַכט און ניט זי דרעמעלט — ניין, זי טראַכט: „ווי וואַרים, ווייך, גוט און אויסגעצייכנט עס איז זיך צו צערטלען אין דער פריה; און אַזוי צערטלט זי זיך ביז פון דעם נייטראַלען צימער — ניין, מען דאַרף זאָגען: פון איינעם פון די נייטראַלע צימערן, זיי האָבען שוין צוויי אַזוינע, עס איז דאָך שוין דער פערטער יאָהר נאָך דער חתונה — זאָגט דער מאַן, דאָס הייסט דער ליעבינקער: „וועראַטשקאַ, דו האָסט זיך אויפגעכאַפּט?“ — יאָ, מיין ליעבינקער. דאָס בעדייט אַז דער מאַן קען אָנהויבען מאַכען טיי — אין דער פריה מאַכט ער טיי, און אַז ווערא פּאַוולאָוונאַ — ביי איהר אין צימער איז זי וועראַטשקאַ — הייבט זיך אָן אָנצוטהאָן. ווי לאַנג זי טהוט זיך אָן! — ניין, זי טהוט זיך אָן שנעל, אין איין מינוט, נאָר זי פּלוסקעט זיך לאַנג אין וואַסער, — זי האָט האַלט זיך צו פּלוסקען, — און נאָכדעם פאַרקאַמט זי לאַנג די האָר — ניין, דאָס פאַרקאַמען נעהמט ביי איהר ניט לאַנג, איין מינוט, נאָר זי האָט האַלט צו שפּיעלען זיך לאַנג מיט זיי: זי האָט האַלט איהרע האָר; איבעריגענס, אָפט נעהמט ביי איהר א סך צייט אַן אמת'ער טהייל פון טואַלעט, דאָס אָנטהאָן פון די שיך; זי האָט אויסגעצייכענטע שיך; זי טהוט זיך אָן זעהר באַשיידען, נאָר זי האָט א שוואַכקייט צו שיך.

אַט געהט זי אַרויס צום טיי טרינקען, נעהמט אַרום דעם מאַן — „ווי האָסטו געשלאָפען, מיין ליעבינקער“? רעדט אַרום מיט איהם ביים טיש וועגען אַלע מעגליכע ניט וויכטיגע און וויכטיגע זאַכען; איבעריגענס, ווערא פּאַוולאָוונאַ, — ניין, וועראַטשקאַ, ביים טיי איז זי נאָך אַלץ וועראַטשקאַ — טרינקט ניט אַזוי טיי, ווי שמאַנט; טיי איז נאָר אַן אויסרייד פאַר די שמאַנט; זי גיסט אָן שמאַנט מעהר ווי א העלפט פון טאַס; שמאַנט איז אויך איהרע א שוואַכקייט. עס איז שווער צו

באקומען גוטע שמאנט אין פעטערבורג, אבער וועראטשקא האט אויסגעפונען אמת־גוטע, אהן וועלכען עס איז אצומיש. זי חלומט נאך וועגען האבען אן אייגענע קוה; אויב די געשעפטען וועלן געהן גוט, וועט מען עס קענען האבען אין א יאהר ארום. דער „ליעבינקער" געהט אוועק אויף די שטונדען, אדער אויף זיין שטעל: ער דיענט אין קאנטאר ביי א פאבריקאנט. ווערא פאוולאוונא — איצט איז זי שוין ווערא פאוולאוונא ביז אויף מארגען אין דער פריה — פאדעט ארום די בעל־הבית'ישקייט, זי האט דאך נאר איין דיענסט, א יונגע מיידעל, וועלכע מען דארף אלץ לערנען; אבער ווי נאר מען לערנט זיי אויס, מוז מען אנהויבען א נייע צו לערנען האלטען ארדנונג; דיענסטען האלט זיך ניט ביי ווערא פאוולאוונא, האבען אלע חתונה — עס געהט אוועק א האלב יאהר, אדער עפעס מעהר און ווערא פאוולאוונא דארף זיך שוין נייהען א פאלערינקע, וואס איז? זי איז ווידער אן אונטערפיהרערין; דא קען מען שוין זיך ניט ענטזאגען — „איהר אליין, ווערא פאוולאוונא, האט דאך אלץ אויפ־געטהאן אליין, ווי קען מען דאס אהן אייך". יא, פיעל קומט אויס צו פאדענען אין דער בעל־הבית'ישקייט. נאכהער דארף מען געהן אויף די שטונדען, זי האט א רעכטע ביסעל; ארום צעהן שטונדען א וואך; מעהר וואלט געווען שווער און קיין צייט איז אויך ניטא. פאר די שטונדען דארף מען טהאן א קוק אין ווארקשטאט און געהענ־דיג צוריק פון די שטונדען — אויף דאס זעלבע. און אט איז שוין דאס מיטאגעסען צוזאמען מיט'ן „ליעבינקען". צום מיטאגעסען קומט גאנץ אפט ווער עס איז; איי־נער, העכשטענס צוויי — מעהר ווי צוויי קען מען ניט: ווען צוויי קומען צו, דארף מען שוין אויף פאדענען, מאכען א נייעם געריכט, עס זאל זיין גענוג וואס צו עסען. אויב ווערא פאוולאוונא קומט א פערמאטערטע, דאמאלט איז דער מיטאג אן איינ־פאכערער; זי בלייבט זיצען ביז'ן עסען ביי זיך אין צימער און דאס מיטאג עסען בלייבט אזוי ווי מען האט אנגעהויבען מיט איהר הילף, ער ווערט אבער פארענדיגט אהן איהר הילף. אויב אבער זי קומט צוריק ניט קיין פארמאטערטע, ווערט אין קיך לעבעדיג; מען גיט צו א נייעם געריכט, עפטער ווי אלץ, עפעס א זיסער זארט גע־בעקס, וואס מען עסט מיט שמאנט, דאס הייסט וואס גיט אן אויסרייד צו באנוצען שמאנט. ביים מיטאג דערצעהלט ווערא פאוולאוונא ווידער און פרעגט זיך נאך, אבער מעהר דערצעהלט זי; און ווי אזוי זאל זי ניט דערצעהלען? וויפיעל נייעס איז דא צו דערצעהלען וועגען ווארקשטאט אליין. נאכ'ן מיטאג עסען זיצט מען ביי א פיערטעל שעה, „צום ווידער זעהן" און מען געהט זיך פארנאנדער און די

איינענע צימערן און ווערא פאוולאוונא ווארפט זיך ווידער אריין אין בעט און צער־
טעלט זיך און לייענט; אפט שלאפט זי זאגאר איין, זאגאר גאנץ אפט פאסירט עס,
כמעט דריי טעג אין וואך, שלאפט אפ א שעה, א שעה און א האלב — דאס איז א
שוואכקייט, כמעט א שוואכקייט פון שלעכטען געשמאק, אבער ווערא פאוולאוונא
שלאפט דאך נאך מיטאג, ווען עס שלאפט זיך איין און זי האט זאגאר הנאה, ווען
עס שלאפט זיך און פיהלט ניט קיין שאנד און חרטה פאר אט דער שוואכקייט פון
שלעכטען געשמאק. שטעהט אויף, נאך דעם ווי זי האט זיך דורכגעשלאפען, אדער
אזוי זיך געצערטעלט א שעה און א האלב, צוויי, טהום זיך אן, געהט ווידער אין
ווארקשטאט און פארבלייבט דארט ביז'ן טיי טרינקען. אויב קיינער איז ניטא
אבענדס, דערצעהלט זי ביים טיי טרינקען ווידער דעם „ליעבינקען" וועגען פארשיע־
דענע זאכען און זיצט א האלבע שעה אין נייטראלען צימער; נאכהער „צום ווידער־
זעהן ליעבינקער", מען צוקושט זיך און מען געהט זיך פארנאנדער ביז אויף מארגען
פריה ביים טיי טרינקען. איצט ארבייט ווערא פאוולאוונא, אפט גאנץ לאנג, ביז
צוויי פארטאג, לייענט. רוהט אפ, פון לייענען ביי דער פיאנא — די פיאנא שטעהט
ביי איהר אין צימער; די פיאנא האט מען ניט לאנג צוריק געקויפט, פריהער פלעגט
מען האלטען אויף פראקאט; דאס איז אויך געווען ניט קיין קליינע שמחה, ווען מען
האט די פיאנא געקויפט — דאס קאסט דאך ביליג אויך. מען האט עס געקויפט ביי
א געלעגענהייט, פאר 100 רובעל, אן אלטע, עראראווס; דאס פאררירכטען האט גע־
קאסט 70 רובעל; אבער דערפאר האט די פיאנא באמת געהאט אן אויסגעצייכענ־
טען טאן. זעלטען קומט דער ליעבינקער הערן איהר זינגען, אבער נאר זעלטען:
ער האט א סך ארבייט. אזוי געהט פארביי דער אבענד: ארבייט, לייענען, שפיע־
לען, זינגען, מעהר ווי אלץ לייענען און זינגען. דאס איז, ווען קיינער איז ניטא.
אבער גאנץ אפט זיינען אין אבענד פארהאן געסט — צום גרעסטען טייל מענשען
וואס זיינען אינגער פאר'ן „ליעבינקען", וואס זיינען אינגער פאר ווערא פאוולאוונא
אליין — צווישען זיי אויך די לעהרער פון ווארקשטאט. זיי אכטען זעהר לאפוכאוו'ן
זיי האלטען איהם פאר איינעם פון די בעסטע קעפ אין פעטערבורג; עס קען זיין
אז זיי האבען קיין טעות ניט; זייער צובונד צו לאפוכאוו'ן באשטעהט אין דעם,
וואס זיי געפינען די געשפרעכען מיט דימיטרי סערגעאיטשען זעהר נוצליך פאר זיך.
ווערא פאוולאוונא'ן פערגעטערן זיי אלע, זי לאזט זיי אפילו קושען די האנד און האלט
זיך אין זייער חברותא, ווי זי וואלט געווען מיט פופצעהן יאהר עלטער פאר זיי; דאס

הייסט, אזוי האלט זי זיך ווען זי טרייבט ניט קיין קאטאוועס; אבער באמת, טרייבט זי דאס רוב, א קאטאוועס מיט זיי, לויפט, שטיפט מיט זיי; זיי זיינען העכסט גליקליך און מען טאנצט און מען שפרינגט און מען לויפט, מען שפיעלט פיעל אויף דער פיאנא, מען פלוידערט און מען לאכט פיעל, אבער מעהר פאר אלץ זינגט מען; אבער דאס ארומלויפען און דאס לאכען שטערן בשום אופן ניט אט די יונגע חברה צו פארגעטערן ווערא פאוולאוונא׳ן און איהר צו פארגעטערן אזוי, ווי גאט זאל העל־פען אזוי אכטען אן עלטערע שוועסטער, ווי מען אכטעט ניט אפט אן אייגענע מוטער, זאגאר א גוטע. איברינגענס איז דאס זינגען שוין ניט קיין קאטאוועס, כאטש אויך דערביי שטיפט מען אפט; דעם גרעשטען טהייל זינגט ווערא פאוולאוונא ערנסט, אפט שפיעלט זי ערנסט ניט זינגענדיג אויך. און די צוהערער זיצען דאמאלט אין שטומער שטילקייט. ניט זעהר זעלטען קומען אויך עלטערע געסט, פון איין עלטער מיט לאפוכאוו׳ן: דאס רוב לאפוכאוו׳ס געוועזענע חברים, בעקאנטע פון זיינע געוועזענע חברים, צוויי־דריי יונגע פראפעסארען, כמעט אלע אהן פאמיליעס; פון פארהייראטע קומען נאר מערצאלאווס. לאפוכאווס געהן צו גאסט ניט אזוי אפט, כמעט נאר ביי מערצאלאוו׳ס, אויך ביי מערצאלאווס טאטע־מאמען: אט די גוטע, איינפאכע אלטע לייט האבען א סך זין, וואס פארנעהמען וויכטיגע שטעלן אין אלע מעגליכע רעגירונגס אנשטאלטען און דערפאר טרעפט ווערא פאוולאוונא אין יענער הויז פארשיעדענע זארטען מענשען.

א פרייער, טהעטיגער, ברייטער לעבען ניט אהן וואוילטאג; דאס ליגען און צערטלען זיך און דער ווארעמער, ווייכער בעט, שמאנט און פוטער־קוכענס מיט שמאנט — דאס געפעהלט זעהר ווערא פאוולאוונאן.

צו איז דא א בעסערער לעבען אויף דער וועלט? ווערא פאוולאוונא׳ן דאכט זיך נאך אז ניט.

יא, אין אנפאנג פון דער יוגענד כמעט טאקי ניט.

אבער די יאהרען געהן און מיט די יאהרען ווערט בעסער, אויב דאס לעבען געהט ווי עס דארף געהן, ווי עס געהט איצט ביי ניט פיעלע, ווי עס וועט אמאל געהן ביי אלעמען.

6.

איינמאל — דאס איז געווען שוין צו ענד זומער — האבען די מיידלאך צו־זאמען זיך געקליבען, ווי געוועהנליך, אויף א שפאציר הינטערן שטאדט. אין זומער־

צייט פלעגן זיי כמעט יעדן יום־טוב אויספאהרן אויף שיפלאך, אויף די אינזלען. ווערא פאוולאוונא פלעגט געוועהנליך מיטפאהרן מיט זיי; דעם מאל איז אויך דימיטרי סערגייאיטש געפאהרן, דערמיט איז דער שפאציר געווען אן אויסער־געוועהנליכער: ער פלעגט זעלטען מיטפאהרן און דעם זומער איז עס געווען דער צווייטער מאל וואס ער איז געפאהרן. חברה, זיך דערוויסענדיג וועגן דעם, איז געווען זעהר צופריעדען: ווערא פאוולאוונא וועט זיין פרייליכער ווי געוועהנליך, און מען דארף ערווארטען אז עס וועט זיין זעהר, זעהר לעבעדיג. אייניגע וואס האבען געטראכט צו פארברייינגען דעם זונטאג אנדערש, האבען געביטען זייערע פלענער און זיינען צוגעשטאנען צו די וואס האבען זיך געקליבען פאהרען. מען האט געמוזט נעהמען, אנשטאט פיער גרויסע שיפלאך — פינף, נאכהער האט מען נאך געמוזט נעהמען א זעקסטע. די חברותא איז בעשטאנען פון א פארשוין פופציג, אדער נאך מעהר: מעהר ווי צוואנציג נייטערקעס — גאר זעקס האבען ניט אנ־טיילגענומען — דריי בעיאהרענטע פרויען, א צעהנדליג קינדער, מוטערס, שוועס־טערס און ברידער פון די נייטערקעס, דריי יונגעלייט — חתנים: איינער — א געהילף ביי א זייגער־מאכער, א צווייטער — א קליינער הענדלער און דיביידע זיינען אין זייערע מאנירען ווייניג וואס אבגעשטאנען פון דריטען — א לעהרער און א קרייזשול; א מאן פינף — אנדערע יונגעלייט פון פארשיידענע בעשעפטיגונ־גען, צווישען זיי זאגאר צוויי אפיצירען, א מאן אכט מעדיצינישע און אנדערע סטודענטען. מען האט מיט זיך מיטגענומען פיער גרויסע סאמאווארען, גאנצע קופעס פון אלערליי געבעקס, גרויסע זאפאסען פון קאלטע קאלב פלייש און נאך אזוינע זאכען: א יונגער עולם, באוועגונג וועט זיין א סך, דערצו נאך אויפ'ן פרייען לופט — מען קען רעכענען אויף א גוטען אפעטיט; עס איז געווען אויך א האלב דוצענד פלעשער וויין: אויף 50 מענשען, און דעם 15 יונגעלייט, דאכט זיך, — ניט פיעל.

און אין אמת'ן האט דער שפאציר זיך איינגעגעבען אויפ'ן בעסטען אופן. עס איז אלץ געווען; מען האט געטאנצט פארוויז, 12 פאר, אויך 18 פאר, איין קאדריל זאגאר 20 פאר; מען האט געשפיעלט אין פאנדען — 22 פאר; מען האט אויפגע־האנגען צווישען די בוימער 3 וויגען; צווישען די פערשיידענע אונטערהאלטונגען האט מען געטרונקען טיי, מען האט פארביסען; א האלבע שעה — ניין, וויניגער, פיעל וויניגער, האט מען זיך זאגאר צוגעהערט צו דעם סכסוך צווישען דימיטרי

סערגעאיטש מיט צוויי סטודענטען, זיינע בעסטע גוטע פריינד פון אלע זיינע אינ־גערע גוטע פריינד; זיי האָבען אויסגעזוכט איינער ביי די אנדערע ניט אויסגע־האלטענקייט, וועלן זיין לויט דער לעצטער מאָדע, בורזשואזקייט — די חסרונות האָט איינער געפונען ביים אנדערן; ביי יעדערן באזונדער האָט מען אבער גע־פונען נאָך אן אנדער חטא. איין סטודענט איז געווען א ראמאנטיקער; דימיטרי סערגייאיטש איז געווען א פּראיעקטען מאכער; דער צווייטער סטודענט איז געווען א פרוש; פארשטעהט זיך אז א זייטיגער מענש קען לענגער ווי פינף מינוט ניט זיך צוהערן צו אזוינע חטאים זוכעריי; איינער פון די וואס האָבען זיך געקריגט, דער ראמאנטיקער, האָט אליין ניט אויסגעהאַלטען מעהר ווי אנדערהאלבען שעה און איז אַנטלאָפען צו די טענצער, ניט אהן נצחון, ער איז אין כעס געוואָרען אויף איינעם פון די מאָדערניסטען, דאכט זיך זאגאר אויף מיר אליין, כאָטש איך בין גאָר דערביי ניט געווען און וויסענדיג — אז די אורזאכען פון זיין כעס איז שוין אלט עטליכע יאהר, האָט ער אויסגעשריען: „וואס רעדט איהר ווענען איהם? איך וועל אייך ברייננען די ווערטער וואס זעהר א קלוגע פרוי האָט געזאגט צו זעהר אן אנ־שטענדיגען מענ׳שען; נאָר ביז 25 יאהר קען אן אנשטענדיגער מענש אנהאַלטען אן עהרליכען זארט דענקען“. — איך ווייס דאָך, ווער די דאמע איז, האָט אזא געטהאָן דער אפּיציר, וואס איז אויפ׳ן אונגליק פון ראמאנטיקער צוגעגאנגען צו זיי — דאס איז מאדאם נ. ק. זי האָט עס געזאָגט אין מיין אנוועזענהייט; נאָר מען האָט איהר גלייך אויף אן ארט געכאַפּט, אז זי אליין איז שוין 26 יאהר אלט; און דו געדיינקסט ווי זי האָט געלאכט, צוזאמען מיט אלעמען? און איצט האָבען זיי אלע פיער זיך פארנאנדער געלאכט און דער ראמאנטיקער איז מיט א געלעכטער אנטלאָפען. דער אפיציר האָט אבער פארנומען זיין פּלאַטץ און די רייסעריי איז אוועק נאָך ווייטער ביז צו טיי צייט. און דער אפיציר האָט, נאָך מיט מעהר כעס, ווי דער ראמאנטיקער, אויפגעדעקט די מיט איהם פון ראמאנטיקער און פון פרוש און איהם אליין האָט מען געכאַפּט אז ער איז אן אנהיינגער פון אוגוסט קאָנטס לעהרען. נאָך טיי האָט דער אפיציר ערקלעהרט, דאס כל זמן ער איז נאָך אין די יאהרען פון האָבען עהרליכע געדאַנקען, האָט ער גאָר ניט געגען דעם צוצושטעהן צו אנדערע מענשען פון זיינע יאהרען; דימיטרי סערגעאיטש, און ניט ווילענדיג אויך דער פרוש, האָבען געמוזט נאָכטהאָן זיין ביישפּיעל; טאַנצען האָבען זיי ניט געטאַנצט נאָר אין פאַנדען האָבען זיי יא געשפּיעלט. און ווען די

מענער האָבן זיך אוועקגעלאזען יאגען איינע די אַנדערע און אריבערשפּרינגען ד
גראבען, זיינען די דריי דענקער געווען צווישען די אייפריגסטע אַנטייל נעהמער א
די מוטיגע איבונגען; דער אפיציר האָט אַלעמען אריבער געיאגט אין שפּרינג
איבערן גראבען. דימיטרי סערגעאיטש, זעהר א שטאַרקער מאַן, איז צוהיצט ג
ווארען וואס דער אפיציר האָט איהם גובר געווען; ער האָט געהאפּט צו זיין ד
ערשטער אויף דעם געביעט נאכ'ן פּרוש, וועלכער האָט גאַנץ בעקוועם אויפגעהויב
און אנידערגעלייגט אויף ד'רערד דימיטרי סערגאיטש'ן און דעם אפּיציר צוזאמע
דאס האָט ניט אנגעריהרט ניט דימיטרי סערגעאיטש'ן, ניט דעם אפיציר, ווייל יענ
פּרוש איז געווען בעוואוסט פאר א גבר. אבער דימיטרי סערגעאיטש האָט פאר ק
פאל ניט געוואלט לאזען אויף זיך דעם פלעק אַז ער קען ניט בייקומען דעם אפיצי
פינף מאָל האָבן זיי זיך ארומגעכאַפּט איינער פאר'ן צווייטען, און אלע פינף מ
האָט דער אפיציר איהם אוועקגעלייגט, כאָטש ניט אָהן מיה. נאכ'ן זעקסטען מ
האָט דימיטרי סערגעאיטש צוגעגעבען אַז ער איז בלי ספק שוואכער: ביידע זיי
געווען אויסגעמאַטערט. די דריי דענקער האָבן זיך אויסגעצויגען אויפ'ן גר
און ווייטער זיך גענומען פארן אלטען קריעג; איצט איז אויסגעקומען אַז דימי
סערגעאיטש איז שוין גאר אוגוסט קאָנטס א תלמוד און דער אפיציר איז א פּלאנ
מאכער, נאָר דער פּרוש איז געבליבען א פּרוש.

אהיים איז מען געפאהרען אזייגער 11. די אלטע לייט און די קינדער זיי
איינגעשלאפען אויף די לאדקעס; נאָך גוט וואס מען האָט מיטגענומען א
ווארימע קליידער; דערפאר אבער האָבן די אנדערע גערעדט אָהן אַן אויפה
און אויף אלע זעקס שיפלאך האָט מען ניט אויפגעהערט צו שטיפען און לאכען.

.7

אין צוויי טעג ארום, ביים פריהמארגענדיגען טיי טרינקען, האָט ווערא פּא
לאוונא ערקלעהרט דעם מאַן, אַז איהר געפעלט ניט די פארב פון זיין געזיכט.
האָט געזאגט, אַז אין אמת'ן האָט ער די נאכט ניט זעהר גוט געשלאפען און נעכ
פון אבענד האט ער שוין ניט גוט געפיהלט, אבער אַז דאס איז גארנישט, ער ה
זיך אַביסעל צוגעקיהלט אויפן שפּאציר, מן הסתם, דאמאלט ווען ער איז אזוי ל
געלעגען אויף דר'ערד נאכ'ן ארומלויפען; ער האָט זיך אליין אויסגעזידעלט כ

די אונפארזיכטיגקייט, אבער האט פארזיכערט ווערא פאוולאוונא, אז דאס איז א קליינינגקייט. ער איז אוועק אויף זיין געוועהנליכע בעשעפטיגונג; ביים אבענד טיי האט ער געזאגט אז, דאכט זיך, אלץ איז פארביי. אבער אויף מארגען אין דער־פריה האט ער ערקלעהרט אז ער וועט מוזען עטליכע טעג בלייבען צו הויז. ווערא פאוולאוונא, וואס איז שוין נעכטען געווארען אונרוהיג, האט איצט זיך שטארק דער־שראקען און געפאדערט אז דימיטרי סערגעאיטש זאל רופען א דאקטאר, — „איך בין דאך אליין א דאקטאר און וועל אליין זיך קענען היילען, אויב עס וועט זיין נויטיג; דערווייל דארף מען נאך ניט". האט דימיטרי סערגעאיטש געפרובירט איהר פאררייידען, ווערא פאוולאוונא האט אבער ניט אבגעטראטען און ער האט אנגע־שריבען א צעטעל צו קירסאנאוו'ן, ערקלעהרענדיג אין צעטעל אז די קראנקהייט איז ניט קיין וויכטיגע און אז ער בעט איהם קומען נאר נאכגעבענדיג דער פרוי.

קירסאנאוו האט דערפאר זיך ניט געאיילט: האט פארבראכט אין האספיטאל ביז מיטאגצייט און איז געקומען צו לאפוכאווס שוין ארום 6 אזייגער פארנאכט.

— ניין, אלעקסאנדר, איך האב גוט געטהאן וואס איך האב דיר גערופען; קיין געפאהר איז ניטא, און עס וועט, וואהרשיינליך, אויך ניט זיין; איך האב אבער לונגען ענטצינדונג. געווים וואלט איך זיך אויסגעהיילט אהן דיר אויך, פון דעסט־וועגען באזוך מיך. מען טאר ניט, מען מוז עס כדי דעם געוויסען צו האלטען ריין; איך בין דאך ניט קיין וואלקענאק, ווי דו —

לאנג האבען זיי געטאפט די זייטען איינער דעם אנדערן; קירסאנאוו האט אויסגעהערט די לונגען און געפונען אז לאפוכאוו האט קיין טעות ניט געהאט: קיין געפאהר איז ניט און וועט, וואהרשיינליך, ניט זיין, אבער די ענטצינדונג אין די לונגען איז א שטארקע. ער וועט דארפען ליגען א וואכען אנדערהאלבען. לאפוכאוו האט אביסעל פארלאזען די קראנקהייט, אבער ניש־קשה.

קירסאנאוו האט אנגעהויבען באזוכען דעם קראנקען צוויי מאל א טאג: זיי האבען ביידע איינגעזעהן אז די קראנקהייט איז איינפאך און ניט געפעהרליך. אויפ'ן פערטען טאג אין דער פריה האט קירסאנאוו ערקלעהרט ווערא פאוולאוונא:

— דימיטרי געהט אויף א דרך: נאך א דריי טעג וועט זיין שווערלאך, אבער ניט ערגער ווי נעכטען, נאכהער וועט ער שוין אנהויבען ווערן בעסער. אבער ווענגען אייך אליין, ווערא פאוולאוונא, וויל איך דורךריידען מיט אייך זעהר ערנסט. איהר

טהוט שלעכט: צו וואס שלאפט איהר ניט נעכט? ער דארף ניט קיינעם, וואס
זאל זיצען ביי זיין בעט, ער דארף מיר אויך ניט. זיך אבער קענט איהר שאדע
טהאַן, און גאר אהן נוצען. ביי אייך זיינען די נערוועז שוין איצט דאך אויך ני
אין ארדנונג —

לאנג האָט ער געזוכט איינצוריידען ווערא פאוולאוונא, אבער אהן וועלכען ע
ערפאלג, „בשום אופן ניט", „פאר קיין פאל ניט" איך וואלט אליין געוואלט, אי
קען אבער ניט — ד. ה. שלאפען ביי נאכט און לאזען דעם מאַן אליין. ענדליך האָ
זי געזאגט: „אלץ וואס איהר זאגט מיר, האָט ער אליין מיר דאך שוין געזאגט או
א סך מאָל, איהר ווייסט דאך. איך וואלט געווים איהם גיכער געפאלגט ווי אייך
הייסט עס איך קען נים. —

אויף אזא זארט ערקלעהרונג איז ניט געווען וואס צו ענטפערן, קירסאנאוו הא
א שאקעל געטהאַן מיט'ן קאפּ און איז אוועק.

געקומען צום קראנקען ארום צעהן אזייגער ביי נאכט, איז ער צוזאמען מי
ווערא פאוולאוונא אבגעזעסען ביי א האלבע שעה און נאכהער געזאגט: „איצ
געהט איהר, ווערא פאוולאוונא, זיך אויסרוהען. מיר ביידע בעטען אייך. אי
בלייב דא נעכטיגען".

ווערא פאוולאוונא'ן האָט פארדראסען; זי האָט אליין געוואוסט אויף העלפט
מעהר ווי אויף העלפט, אז עס איז ניט נויטיג צו זיצען א גאנצע נאכט ביים קראנקע
און דאך מאכט זי קירסאנאוו'ן, א פארנומענעם מענשען, צו פארלירען צייט. וואו
הייסט עס אין אמת'ן? „יא, עס קוקט אוים אז מען דארף ניט"... „עס קוקט אויס
אבער ווער וויים? ניין, מען טאר דעם „ליעבינקען" נים לאזען איינעם אליין; ווע
וויים וואס עס קען געשעהן; טאמער, וועט ער וועלן א טרונק, טאמער וועט ער ווע
א גלאז טיי, ער איז דאך אן אדעלער, וועט ניט וועקען, הייסט עס, אז מען קאן נים
ניט זיצען ביי איהם. קירסאנאוו דארף אבער ניט זיצען, זי וועט ניט ערלויבען.
האָט געזאגט, אז זי וועט ניט אוועקגעהן, ווארום זי איז ניט פארמאטערט, זי רוה
גענוג בייטאָג.

— אויב אזוי, ענטשולדיגט מיר, איך בעט אייך אוועקצוגעהן; איך בעט ענט
שידען. קירסאנאוו האָט איהר גענומען פארן האנד און כמעט מיט געוואלד איה
אבגעפיהרט צו איהר אין צימער.

— מיר איז באמת זעהר ניט אנגענעהם פאר דיר, אלעקסאנדר — האָט דער קראנקער אזאג געטהאָן — דו זיצט אויס א נאכט ביי א קראנקען, ווען מען קראנק־הייט עס פאדערט אזא זאך גאר ניט, איך בין דיר אבער זעהר דאנקבאר, איך קען דאך איהר ניט איינריידען, נעהמען כאטש א פלעגערין, אויב זי האָט מורא מיר צו לאזען אליין — זי האָט קיינעם ניט געקאנט אנטרויען.

— אויב איך וואלט עס ניט געזעהן, אז זי קען ניט זיין רוהיג, אנטרויענדיג דיך ווען עס איז אן אנדערן, וואלט איך ניט געמאכט זיך אזוי ניט בעקוועם. אבער איצט, האָף איך, וועט זי איינשלאפען; איך בין דאך א דאקטאר דיין פריינד. —

אין אמת'ן, ווי ווערא פּאוולאוונא איז צוגעגאנגען צו איהר בעט, איז זי באלד אנידערגעפאלען און איינגעשלאפען. די דריי שלאפלאזע נעכט זיינען פאר זיך אליין ניט געווען וויכטיג. אבער די אונרוה, צוזאמען מיט די שלאפלאזע נעכט אהן וועל־כע עס איז רוהע בייטאג איז באמת געווען געפעהרליך; נאך צוויי־דריי מעת־לעת אהן שלאף וואלט זי קראנק געווארען ערגער ווי דער מאן.

קירסאנאוו האָט פארבראכט נאך דריי נעכט מיט'ן קראנקען; איהם האָט עס וויינינג וואס פערמאטערט, ווארום ער האָט אויסגעצייכענט געשלאפען, נאר פון פאר־זיכטיגקייט האָט ער די מיהר פארמאכט, כדי ווערא פּאוולאוונא זאל ניט זעהן אזא רוהיגקייט, זי האָט פארדעכטיגט, אז ער שלאפט אויף זיין דעזשורסטוואַ, זי אבער דאך געווען רוהיג: ער איז דאך א דאקטאר, היינט וואס איז דא מורא צו האָבען? ער וויים דאך, ווען ער מעג שלאפען און ווען ניט. איהר האָט פאררדראסען, וואס זי האָט פריהער ניט געקאנט זיך בארוהיגען, אום איהם ניט צו שטערן, איצט אבער האָט ער שוין קיין אויפמערקזאמקייט ניט געשאנקען איהרע פארזיכערונגען אז זי וועט סאי ווי סאי שלאפען, אפילו ווען ער וועט ניט זיין, — „איהר זייט שולדיג, ווערא פּאוולאוונא און דארפט דערפאר ווערן באשטראפט. איך טרוי אייך ניט".

אבער אין פיער טעג ארום, ווען זי אליין האָט שוין אויך געזעהן, אז דער קראנקער איז שוין כמעט אויס חולה און די בעווייזען געגען איהר ניט טרויען זיינען געווען צו קלאהר, האָבען זיי זאלבע דריט געשפּיעלט אין קארטען. לאָפּוכאָוו איז שוין האלב געלעגען, און ניט געלעגען. און גערעדט האָט ער מיט זעהר א גוטער שטים, קירסאנאוו האָט שוין געקאנט אויפגעבען זיין נאכט וואך און האָט עס ער־פלעהרט.

אלעקסאנדר מאטווייאיטש פאר וואס האט איהר אן מיר אין גאנצען פארגעסע
נאר אן מיר? מיט דימיטריען זייט איהר גאנץ גוט; ער קומט ביי אייך גא
אפט; אבער איהר ביי אונז זייט שוין ניט געווען פאר זיין קראנקהייט כמעט
האלב יאהר, עס איז אזוי לאנג, און געדיינקט איהר? אין אנפאנג זיינען מיר געוו
מיט אייך גאנץ נאהענט.

— מענשען בייטען זיך, ווערא פאוולאוונא. איך ארבייט דאך אזוי שווע
דערמיט קען איך אליין זיך באריהמען. איך קום כמעט אין ערגעץ ניט; ניטא קי
צייט און איך פויל זיך אויך, דו ווערסט אזוי פערמאטערט פון 9 אין דער פריה ב
5 אין האספיטאל און אין אקאדעמיע, דאס נאכהער האסטו ניט קיין בעדערפנים א
קיין אנדער ענדערונג, אויסער פון מונדיר גלייך אין שלאפראק. פריינדשאפט א
גוט, אבער זייט ניט בייז, א ציגאר אויף'ן זאפע אין שלאפראק איז נאך בעסער. –

אין אמת'ן איז שוין קירסאנאוו שוין מעהר ווי צוויי יאהר כמעט ניט געוו
ביי לאפוכאוו'ס. דער לעזער האט ניט באמערקט זיין נאמען צווישען די געווינלי
געסט און אויך צווישען די זעלטענע בעזוכער איז ער שוין לאנג געווען דער זע
טענסטער.

8

קלוגער לעזער — איך וויל זיך דורכריידען נאר מיט'ן לעזער, די לעזערין א
צו קלוג אום צו דערעסן מיט איהר טרעפען און דערפאר וועל איך מיט איהר קי
ערקלעהרונגען ניט האבען, דאס זאג איך איינמאל פאר אלע מאל; עס זיינען פא
האן אויך צווישען די לעזער ניט ווייניג נארישע מענשען; מיט די לעזער וועל אי
אויך קיין ערקלעהרונגען ניט האבען; אבער דער גרעסטער טהייל פון די לעזע
מענשען חכמים מיט וועלכע איך האב האלט צו פיהרען געשפרעכען — אלזא, ד
קלוגער לעזער זאגט: איך פארשטעה צו וואס עס געהט: אין לעבען פון ווער
פאוולאוונא הייבט זיך אן א נייער ראמאן, אין דעם ראמאן וועט קירסאנאוו שפיעל
א ראליע: איך פארשטעה נאך מעהר: קירסאנאוו איז שוין לאנג פארליעבט א
ווערא פאוולאוונא און דערפאר האט ער אויפגעהערט זיין ביי זיי. א, ווי קלוג
זיבט, קלוגער לעזער: ווי נאר מען זאגט דיר וואס עס איז, באמערקסטו גלייך

„איך האָב עס פערשטאַנען“ און דו ווערסט אליין ענטציקט מיט דיין חכמה. איך בין פול פון התפעלות פאַר דיר, קלוגער לעזער.

אלזא אין דער געשיכטע פון ווערא פאַווליאָווגא בעווייזט זיך א נייע פערזאָן און מען וואלט איהר געדאַרפט בעשרייבען, ווען זי וואלט שוין ניט געווען באַשריבען. ווען איך האָב דערצעהלט וועגען לאָפּוכאָוו'ן, איז מיר שווער געווען איהם אבצו־זונדערן פון זיין האַרציגען פריינד, איך האָב ניט געקאָנט זאָגען וועגען איהם כמעט קיין זאך ניט, וואס מען זאל ניט דאַרפען איבערחזר'ן וועגען קירסאַנאָוו'ן. און אין אמת'ן, אלץ וואס דער קלוגער לעזער וועט זיך דערוויסען פון דער נאכפאלגענדער בע־שרייבונג פון קירסאַוואַנאָוו'ס פּרימעט'ן, וועט זיין א ווידערהאָלונג פון לאָפּוכאָוו'ס פּרימעטען. לאָפּוכאָוו איז געווען דער זון פון א קליינבירגער, א פערמעגליכען לויט זיין מעמד, ד. ה. אזא וואס האָט נעהאָט אפט פלייש אין די זויערס; קירסאַנאָוו איז געווען דער זון פון א שרייבער אין א קרייז געריכט, ד. ה. פון א מענשען, וואס האָט גאַנץ אפט קיין פלייש אין די זויערס — דאָס הייסט, פאַרקעהרט, וואס האָט אבער ניט אפט יא פלייש אין די זויערס. לאָפּוכאָוו האָט פון גאַנץ פריהער יוגענד ד. ה. כמעט פון קינדווייז אָן, אליין פאַרדיענט געלד פאַר זיך; קירסאַנאָוו האָט פון 12 יאָהר אָן געהאָלפען דעם פאָטער איבערשרייבען פּאַפּירען, און פון פערטען קלאַס גימנאַזיע אָן האָט ער שוין געגעבען שטונדען, ביידע האָבען מיט אייגענער ברוסט, אהן פאַרבינדונגען, אהן בעקאַנטשאַפט זיך דורכגעשלאָגען אַוועג. וואס פאַר א מענש איז לאָפּוכאָוו געווען? אין גימנאַזיע האָט מען די פראַנצויזישע שפּראַך זיך ניט אויסגעלערנט און אויף דייטש האָט מען קוים אויסגעלערנט צו געברויכען „דער, די, דאָס“ מיט קליינע פעהלערן; אריינטרעטענדיג אין אקאַדעמיע האָט לאָפּוכאָוו באַלד דערזעהן אז מיט דער רוסישער שפּראַך אליין קען מען ווייט ניט אַוועקפאָהרען אין וויסענשאַפט; ער האָט גענומען א פראַנצויזישען ווערטער־בוך און וועלכע פראַנ־צויזישע ביכלאַך עס האָבען זיך איהם געמאַכט אונטערן האַנד — און געמאַכט האָבען זיך: טעלעמאַק, און די ערצעהלונגען פון פרוי זשאַנליס, און אייניגע נומערן פון דעם קלוגען זשורנאַל „רעווי עטראַנזשער“ — ביכער אלץ ניט זעהר צוציהענדע — האָט זיי אלע גענומען און אליין זייענדיג, זעלבסטפערשטענדליך, א גרויסער ליעב־האָבער פון לייענען האָט ער צו זיך פון דעסטוועגען געזאָגט: איך וועל ניט עפענען קיין איין רוסיש בוך, ביז איך וועל ניט לייענען פריי פראַנצויזיש; נו, האָט ער אָנגעהויבען פריי צו לייענען. און מיט דייטש

האט ער געמאכט נאך אנדערש ער האט גערונגען א ווינקעל, וואו עס זיינע
געווען א סך דייטשע בעלי מלאכות עס איז געווען אן עקעלהאפטע
וויקנעל, די דייטשען זיינען געווען לאנגוויילינג, געהן אין אקאדעמיע האט מען גע
דארפט ווייט און פון דעסטוועגען האט ער דא אבגעוואהנט אזוי לאנג ווי עס אי
איהם נויטיג געווען. ביי קירסאנאוו'ן איז געווען אנדערש: דייטש האט ער זי
געלערנט נאך פארשיידענע ביכער און ווערטערביכער און פראנצויזיש האט ער זי
אויסגעלערנט אויף אן אנדער אופן: פון איין בוך, אהן א ווערטער בוך — דע
נייער טעסטאמענט, איז זעהר א בעקאנט בוך; נו האט ער געקראגען א בוך או
א זשענעווער אויסגאבע און עס דורכגעלייענט אכט מאל; אופן ניינטען מאל האט
ער שוין אלץ פערשטאנען — הייסט עס, אז ער איז פארטיג. וואס פאר א מענ
איז געווען לאפוכאוו? — אט וואס פאר איינער: געגאנגען איז ער אין א צוריסע
נעם מונדיר איבער קאמענא-אסטראווסקי פראספעקט (פון א שטונדע, וואו ער האט
געקראגען 50 קאפיקעס אמאל, דריי וויארסט פון דער אקאדעמיע) געהט איה
אנטקעגען זעהר א וואזשנער פארשוין, נעמט א שפאציר, און, ווי עס פאסט פאר
וואזשנעם פארשוין, געהט ער גלייך אויף לאפוכאוו'ן, זיך ניט אבביינגענדיג א
א זייט; לאפוכאוו האט דאמאלט געהאט געמאכט זיך א געזעץ: אויסער פא
פרויען, קיינעם ניט אבטרעטען די וועג, האבען זיי איינע די אנדערע אנגעריהרט ד
פלייצעם; יענער, מאכענדיג א האלבען רונד, האט געזאגט: „דו חזר איינער
בהמה איינער" און זיך פארבערייטעט פארטצוזעצען זיין דרשה לאפוכאוו האט
זיך אומגעקעהרט צו איהם, ארום גענומען, צוגעטראגען און אוועקגעלייגט אין רינ
שטאק, זעהר פארזיכטיג, שטעהט איבער איהם און זאגט: דו ריהר זיך ניט, א
ניט וועל איך ווייטער ארייגשלעפען, וואו די בלאטע איז טיעפער. עס זיינען פארבי
צוויי פויערים, האבען א קוק געטהאן און געלאכט; עס איז פארביי א בעאמטער
האט ניט געלאכט, נאר זיס א שמייכעל געטהאן; עס זיינען פארביי געפאהרע
קארעטעס — זיי האבען זיך ניט אומגעקעהרט, פון דארטען האט מען גאר ניט
געזעהן; איז לאפוכאוו געשטאנען א ווייל, ווידער גענומען יענעם, דעם מאל פאר
האנד, איהם אויפגעהויבען, איהם ארויפגעפיהרט אויפ'ן שאסע און זאגט
אך, מיין הער, ווי אזוי האט איהר זיך ערלויבט אבצוטרעטען! זיך ניט צו
שלאגען, האב איך? ערלויבט אייך אבצואווישען. עס איז פארביי א פויער או
גענומען העלפען איהם אבווישען, עס זיינען פארביי צוויי קליינבירגער און גענומע

העלפֿען אבווישען דעם פֿארשוין און זיי זיינען זיך פֿארנאנדער געגאנגען. מיט קיר־סאנאוו׳ן איז אזא פֿאל ניט געווען; עס איז אבער געווען אן אנדער פֿאל. איינע א דאמע, וואס פֿלעגט האלטען יונגע לייט אויף שליחות האָט זיך מישב געווען אז מען דארף צוזאמענשטעלען א קאטאלאג פֿון דער ביבליאטעק, וואס איז פֿארבליבען נאכ׳ן מאן, א פֿריידיינקער, וועלכער איז געשטארבען מיט צוואנציג יאהר פֿריהער. צו וואס עפּעס אין צוואנציג יאהר ארום איז מיט אמאל נויטיג געווארען א קאטאלאג ווייס מען ניט. צוזאמענצושטעלען דעם קאטאלאג האָט זיך אונטער׳עדרעהט קיר־סאנאוו; אנגענומען האָט ער עם פֿאר 80 רובעל און האָט אבגעארבייט אנדער־האלבען חדשים. מיט אמאל האָט די דאמע זיך בארעכענט אז דער קאטאלאג איז ניט נויטיג; זי איז אריין אין ביבליאטעק און זאגט: „נעהמט זיך מעהר קיין טרחה ניט; איך האָב זיך אנדערש באדיינקט און דא האָט איהר פֿאר אייער טרחה". זי האָט ארויסגענומען א צעהנרובעלדיגען און איהם דערלאנגט. — „איך האָב שוין, אייער... — ער האָט די דאמע אנגערופֿען ביים טיטעל — אבגעטהאָן מעהר ווי א העלפֿט ארבייט, פֿון 17 שאפֿען האָב איך שוין 10 איבערגעשריבען". — „איהר גע־פֿינט אז איך האָב אייך געקריוודעט? ניקאלאס, קום אהער, רייד זיך דורך מיט דעם הערען" — ניקאלאס איז אריינגעפֿלויגען, — דו איינער, ווי האסטו די העזה געהאָט צו באליידיגען מיין מוטער? — „דו שנעק איינער — נישט קיין זעהר גרינדליכער אויסדרוק פֿון קירסאנאווס זייט: דער שנעק איז געווען א יאהר פֿינף עלטער פֿאר איהם — וואלסט פֿריהער כאטש אויסגעהערט". — „דיענער"! האָט ניקאלאס גענומען רופֿען. „א, דו רופֿסט מענשען? איך וועל דיר ווייזען מענשען"! אין איין אויגענבליק האָט די דאמע א קוויטש געטהאָן און איז געפֿאלען אין חלשות און ניקאלאס האט פֿארשטאנען, אז ער קען די הענד א ריהר ניט טהאָן, ווייל זיי זיינען צוזאמענגעדריקט אויף הינטען, ווי מיט אן אייזערנעם רינג און אז צוזאמענ־געדריקט זיינען זיי דורך קירסאנאווס רעכטע האנד און ער האָט פֿערשטאנען, אז קירסאנאווס לינקע האנד, וואס האָט איהם א ריס געטהאָן פֿאר דער טשופּרינע האלט שוין ביי זיין האלז און אז קירסאנאוו זאגט: „קוק ווי לייכט איך קען דיר דער־שטיקען" — און האָט א דריק געטהאָן די האלז; און ניקאלאס האָט פֿערשטאנען אז באמת איז פֿאר איהם גאנץ לייכט דערשטיקט צו ווערען און אז, ווען די האנד האָט אבגעלאזען די האלז, קען ער אטהעמען, אבער אז זי האלט זיך נאך אלץ אן זיין האלז. און קירסאנאוו זאגט, זיך ווענדענדיג צו די ריעזען, וואס האבען זיך באוויזען

ביים טיהר — שטעהט ! ווען ניט דערשטיק איך איהם ; מאכט א ווארע, אז ניט
דערשטיק איך איהם". דאס אלץ האט ניקאלאס פערשטאנען און איין אויגענבליק
און האט א מאך געטהאן מיט'ן נאז, ווי יענער זאגט : ער רעדט דאך גאנץ גרינד־
ליך. — „איצט פיהר מיך, ברודער ארונטער די טרעפ", האט קירסאנאוו געזאגט.
זיך ווידער ווענדענדיג זיך צו ניקאלאס און האלטענדיג איהם, ווי פריהער, ארום
גענומען, איז ער אריין אין פאדער צימער, איז אראפ די טרעפ, ווערענדיג באגלייט
פון ווייטען פון די ריעזען, וואס האבען מיט ענטציקונג געקוקט אויף איהם ; ביים
לעטצטען טרעפל האט ער אבגעלאזען ניקאלאס' האלז, איהם א בריק געטהאן און
איז אריין אין א קראם קויפען א היטעל אנשטאט די, וואס ער האט געלאזען ני־
קאלס'ן אלס זיין בעלוינונג.

נו, וואס קענט איהר דא פאר פערשידענהייטען זאגען וועגען אזעלכע מענשען ?
אלע בולטע שטריכען זייערע, — זיינען ניט פון יחידים, נאר פון א טיפ, פון א טיפ,
וואס אונטערשיידעט זיך אזוי ווייט פון די צו וועלכע דו, קלוגער לעזער, ביזט איינ־
געוואהנט, אז דורך דאס געמיינזאמע וואס איז דא ביי זיי ווערט פארדעקט די פער־
זענליכע באזונדערקייטען. די מענשען זיינען צווישען די אנדערע מענשען, ווי צווי־
שען כינעזער עטליכע אייראפעער, די כינעזער קענען ניט אונטערשיידען צווי־
שען אט אזוינע אייראפעער איינעם פון די אנדערע : ביי אלעמען זעהן יענע
כינעזער נאר איינס, אז זיי זיינען רויטהעריגע בארבארען, וואס ווייסען ניט פון קיין
צערעמאניעס; אין זייערע אויגען זיינען די פראנצויזען אויך אזוינע „רויט האריגע"
ווי די ענגלענדער. און די כינעזער האבען רעכט : אין די בעציהונגען צו זיי זיינען
אלע אייראפעער, ווי איין אייראפעער, ניט קיין יחידים, נאר פארשטעהער פון א טיפ,
מעהר גאר ניט ; זיי אלע עסען ניט קיין ווערים, זיי אלע צושניידען ניט קיין מענ־
שען אויף שטיקלאך, טרינקען אלע גלייך בראנפען און ווין פון ווייטנטרויבען און
ניט פון רייז, און אפילו די איינציגע זאך וואס די כינעזער דערזעהן ביי די אייראָ־
פעער אן אייגענע — דאס טיי טרינקען, טהוען זיי אויך ניט אזוי ווי די כינעזער ;
זיי טרינקען מיט צוקער, ניט אהן צוקער. אזוי זיינען אויך די מענשען פון דעם טיפ,
צו וועלכען לאפוכאוו און קירסאנאוו האבען געהערט, אין די אויגען פון מענשען פון
ניט דעם טיפ אלע ווי איינע. יעדער איינער פון זיי איז א מוטהיגער מענש, וואס
ווארפט זיך ניט, וואס טרעט ניט צוריק, וואס קען זיך נעהמען פאר א זאך און אויב
ער נעהמט זיך, כאפט ער זיך שוין גוט אן פאר דער זאך, זי זאל פון זיינע הענד זיך

ניט ארויסגליטשען: דאס איז איין זייט פון זייערע מעלות; פון דער צווייטער זייט איז יעדער איינער פון זיי עהרליך אהן א שום פלעק, אזוי אז עס פאלט גאר ניט איין צו פרעגען: „צו מען קאן דעם מענשען טרויען פאלשטענדיג?“ דאס איז אזוי קלאהר, ווי קלאהר עס איז אז ער אטהעמט מיט׳ן ברוסט; און כל זמן די ברוסט אטהעמט איז זי ווארים און איהר קענט רוהיג אויף איהר אוועקלייגען אייער קאפ, מען קען זיך אברוהען אויף איהר. אט די געמיינזאמע שטריכען זיינען אזוי בולט, אז הינטער זיי ווערן פארשוואונדען די פערזענליכע פערשידענהייטען.

ניט לאנג צוריק איז דער טיפ ביי אונז אויפגעקומען. פריהער זיינען געווען נאר איינצעלנע פערזאנען, וואס האבען פאראויסגעזאגט זיין אנקומען, זיי זיינען געווען אן אויסנאהם און אלס אויסנאהמען האבען זיי זיך געפיהלט איינזאם, אהנ־מעכטיג און דערפאר האבען זיי גאר ניט געטהאן; ענטוועדער זיי פלעגען אריינ־פאלען אין א מרה שחורה, אדער קומען אין התפעלות, האבען ראמאנטיזירט, פאנ־טאזירט, ד. ה. זיי האבען ניט געקאנט האבען די וויכטיגסטע שטריכען פון דעם טיפ, זיי האבען ניט געקאנט האבען די פראקטישקייט, די גלייכע און אויסגערעכענטע טהעטיגקייט, די טהעטיגע אויסגערעכענטקייט. דאס זיינען געווען מענשען, כאטש פון דערזעלבער נאטור, נאר וואס האבען זיך נאך ניט דערוויקעלט צו דעם טיפ. ער, דער טיפ אליין, איז ניט לאנג געבארען געווארען; אין מיינע צייטען איז ער נאך ניט געווען, כאטש איך בין נאך ווייט ניט קיין זקן. איך אליין האב ניט געקאנט אויסוואקסען אזא — איך האב זיך אויפגעהאדעוועט ניט אין אזא צייט; דערפאר בין איך אליין ניט אזא און קען זיך ניט שעמענדיג, אויסדריקען מיין אכטונג צו איהם; צום בעדויערן לויב איך ניט זיך, ווען איך זאג ווענגע די מענשען; אויס־געצייכענטע מענשען.

ניט לאנג צוריק איז דער טיפ געבארען געווארען און פארמעהרט זיך שנעל. ער איז געבארען געווארען דורך דער צייט, ער איז א צייכען פון דער צייט און, אויך זאגען? ער וועט פארשווינדען צוזאמען מיט זיין צייט, זיין ניט לאנגער צייט. זיין ניט לאנגאניגער לעבען איז פארמשפט צו זיין ניט קיין לאנגער לעבען. מיט זעקס יאהר צוריק (געשריבען אין יאהר 1863) האט מען די מענשען אין גאנצען ניט געזעהן נאך; מיט דריי יאהר צוריק האט מען זיי פאראכטעט; און איצט... אבער אלץ איינס וואס מען טראכט ווענען זיי איצט; אין עטליכע יאהר ארום, אין גאנץ ווייניג יאהרען ארום וועט מען זיך ווענדען צו זיי: „ראטעוועט אונז“!

און וואס זיי וועלען זאגען, וועלען אלע ערפילען; נאך ווייניג יאהרען, פיליייכט ני
יאהרען זאגאר, נאר חדשים וועט מען זיי אנהויבען שילטען און מען וועט זיי ארו
טער טרייבען פון דער ביהנע מיט א פייפעריי און זידלערייען. איז מילא פייפ
און זידעלט, טרייבט און פארשילט, איהר האט פון זיי נוצען געהאט, דאס איז פא
זיי נענוג און אונטער דער געוויש פון דער פייפעריי, אונטער דעם דונער פון קללו
וועלען זיי ארונטער פון דער ביהנע שטאלצע און באשיידענע, שטרענגע און גוט
ווי געוועזן. און זיי וועלען גאר ניט בלייבען אויף דער ביהנע? — ניין. ווי זש
וועט זיין אהן זיי? שלעכט. אבער נאך זיי וועט אלץ זיין בעסער, ווי ביז זיי. א
עס וועלען פארביי יאהרען און די מענשען וועלען זאגען: „נאך זיי איז געווארע
בעסער; עס איז אבער פארט געבליבען שלעכט". און ווען זיי וועלען דאס זאגע
וועט עס הייסען, אז עס איז געקומען די צייט פאר דעם נייעם טיפ ווידער געבארע
צו ווערען און ער וועט געבארען ווערען אין מעהר מענשען, אין שעהנערע פארמע
ווארום דאמאלט וועט זיין מעהר גוטעס און אלץ וואס גוט איז וועט זיין בעסער
און ווידער וועט די זעלבע געשיכטע זיך איבער'חזר'ן אין א נייער געשטאלט. או
אזוי וועט עס געהן ביז די מענשען וועלען זאגען: „איצט איז אונז גוט", דאמאל
וועט דיזער באזונדערער טיפ שוין מעהר ניט זיין, ווארום אלע מענשען וועלען זיי
פון דעם טיפ און זיי וועלען שווער פארשטעהן, ווי אזוי איז עס געוועזן א צייט, ווע
מען האט עס גערעכענט פאר א בעזונדערן טיפ און ניט פאר די געמיינזאמע נאטו
פון אלע מענשען?

.9

אבער אזוי ווי די אייראפעער צווישען כינעזער זיינען אלע ווי איין מענש או
אויף איין אופן נאר אין זייער שייכות צו די כינעזער, אין אמת'ן אבער איז צווישע
זיי דא פיעל מעהר פארשיעדענהייטען ווי צווישען די כינעזער, אזוי איז אויך צווישע
דעם, לפנים נאר איין איינציגען, טיפ, מעהר ענטוויקעלט די פארשידענהייט פון פער
זענליכקייטען אויף פיעל מעהר פארשידענהייטען און בעזונדערהייטען, איידער די
פערשיידענהייטען און באזונדערהייטען פון אלע אנדערע טיפען. דא זיינען פארהא
אלערליי מענשען: מענשען וואס האבען הנאה פון גוט לעבען און פרושים, שטרענג
און צערטליכע און אלע אנדערע זארטען. אבער פונקט אזוי ווי יעדער גרויזאמע
אייראפעער קומט אוים זעהר גוט מוטהיג, יעדער טרוס זעהר מוטהיג, יעדער **אוס**

געלאסענער זעהר מאראליש פאר די כינעזער, אזוי אויך מיט זיי; די גרעסטע פּרושים צווישען זיי האַלטען אז עס איז נויטיג פאַרן מענשען מעהר בעקוועמליכ־קייטען אין לעבען, איידער עס חלום׳ן גאר די מענשען פון ניט זייער טיף; די ליי־דענשאפטליכסטע זיינען שטרענגער אין זייער מאראלישער אויפפיהרונג, איידער די מוסר זאגער פון ניט זייער טיף. נאר דאס אלץ שטעלען זיי זיך פאַר עפּעס אויף אן אייגענעם שטייגער: מאראל און בעקוועמליכקייט, ליידענשאפטליכקייט און גוטעס פארשטעהן זיי אויף א בעזונדערן אופן. און ניט נאָר פארשטהן זיי עס אויף איין אופן, אזוי אז מאראל און בעקוועמליכקייט, גוטעס און ליידענשאפטליכ־קייט קומט אויס איינס און דאס זעלבע, אבער דאס אלץ איז אין דער בעציהונג צו די בעגריפען פון כינעזער; צווישען זיך אליין געפינען זיך ביי זיי זעהר גרויסע פער־שידענהייטען און די בעגריפען לויט די פערשיעדענהייטען פון זייערע נאטורען. אבער ווי קען מען איצט באשטימען די אלע פארשיעדענהייטען פון די נאטורען און בעגריפען צווישען זיי?

און די געשפרעכען וועגען זייערע געשעפטען צווישען זיך אליין, אבער נאָר צווישען זיך, ניט מיט די כינעזער, ווייזען זיך ארויס די פערשיעדענהייטען צווישען די נאטורען פון די אייראפעער, אזוי אויך ביי די מענשען פון דעם טיף ווייזט זיך ארויס א גרויסע פערשיעדענהייט, ווען זיי פיהרען צווישען זיך געשעפטען, אבער נאָר צווישען זיך ניט מיט זייטיגע. מיר האָבען געזעהן פאר זיך צוויי מענשען פון דעם טיף: ווערא פּאוולאָוונא און לאָפּוכאָוו׳ן און האָבען געזעהן ווי די בעציהונגען צווישען זיי האָבען זיך איינגעשטעלט. איצט טרעט ארויס א דריטער מענש. מיר וועלען א קוק טהאָן וואס פאַר׳ע פארשיעדענהייטען וועלן זיך ארויסווייזען ווען איינער פון זיי וועט האָבען א מעגליכקייט צו פערגלייכען צווישען זיך די אנדערע צוויי. ווערא פּאוולאָוונא זעהט פאר זיך לאָפּוכאָוו׳ן און קירסאנאָוו׳ן, פריהער האָט זי ניט געהאַט פון וואס אויסצוקלייבען; איצט האָט זי.

10

עס איז אבער דאך שוין צייט צו זאגען עטליכע ווערטער וועגען קירסאנאָווס אויסזעהן.

ער האָט געהאַט, ווי לאָפּוכאָוו, רעגעלמעסיגע, שיינע געזיכטסציגע. אייניגע האָבען געפונען אז לאָפּוכאָוו איז שעהנער; אנדערע אז קירסאנאָוו. לאָפּוכאָוו, א

טונקעלער האט געהאט טונקעל ברוינע האר, בלישצידיגע טונקעל ברוינע אויגען
וואס האבען אויסגעזעהן ווי שווארץ, אן אדלערשען נאז, דיקע ליפען און א געזיכט
אביסעל א קיילעכדיגע. קירסאנאוו האט געהאט העלע האר פון א גאנץ טונקעלער
שאטירונג, טונקעל־בלויע אויגען, א גלייכען גריכישען נאז, א קליינע מויל און א גע־
זיכט א לאנגליכע וואונדערבאר ווייס. זיי ביידע זיינען געווען גאנץ הויך געוואקסען,
גלייך געבויטע; לאפוכאוו איז געווען אביסעל ברייטער אין די ביינער; קירסא־
נאוו — אביסעל העכער.

קירסאנאוו׳ס מעמד איז געווען א גאנץ גוטער, ער האט שוין געהאט א קאפעדרע.
דער גרעסטער טהייל פון די וואס האבען איהם געדארפט אויסקלייבען זיינען געווען
אפילו געגען איהם; מען וואלט איהם ניט נאר ניט געמאכט פאר קיין פראפעסאר,
מען וואלט איהם אפילו ניט דערלאזען צו ווערן א דאקטאר, אבער מען האט ניט גע־
קאנט. צוויי, דריי יונגע לייט, און נאך איין יונגער מאן פון זיינע געוועזענע פרא־
פעסארען, זיינע פריינד האבען שוין לאנג איינגערעדט די איבעריגע, אז עס איז
דא אויף דער וועלט איינער א ווירכאוו און אז ער וואהנט אין בערלין און נאך איינער
א קלאד־בערנאר וואס וואהנט אין פאריזש און נאך עטליכע אזוינע, וועמעס
נעמען מען קען ניט געדיינקען, דער בערנאר און נאך ווער — זיי זיינען
גאר די גרויסע קעפ אין דער מעדיצינישער וויסענשאפט. דאס אלץ איז געווען
לכלותין ניט צו גלויבען, ווארום מיר קענען דאך די גרויסע קעפ אין דער וויסענ־
שאפט: בורגראוו, הופלאנד; הארוויי איז אויך געווען א גרויסער געלערטער,
ווארום ער האט ענדעקט די בלוט בעוועגונג; דזענער איז אויך געווען א גרויסער
דאקטאר, ווייל ער האט געלערנט ווי צו שטעלן פאקען; קענען מיר זיי דאך אלע,
אבער די ווירכאוו׳ס און בערנארס קענען מיר ניט, היינט וואס פאר׳ע גדולים זיינען
זיי? איבריגענס, דער טייוועל וויים זיי. און אט דער קלאדבערנאר האט מיט
אכטונג זיך אויסגעדריקט וועגען קירסאנאוום ארבייטען, ווען קירסאנאוו האט נאך
דעם קורס געענדיגט — נו, קען מען דאך גאר ניט מאכען; האט מען קירסאנאוו׳ן
געגעבען דעם טיטעל דאקטאר און אין א יאהר אנדער האלבען ארום געגעבען די
שטעל פון א פראפעסאר. די סטודענטען האבען געזאגט אז מיט זיין אריינטרעטען
אלס פראפעסאר איז די פארטיי פון גוטע פראפעסארען פיעל שטארקער געווארען.
קיין פראקטיקע האט ער ניט געהאט און געזאגט אז ער האט אויפגעגעבען פראקטישע
מעדיצין; אין האספיטאל אבער פלעגט ער פארברייינגען זעהר לאנג; עס פלעגע

זיין טעג וועט ער פלעגט דארט אויך בלייבען צו מיטאג עסען, אמאָל אויך נעכטיגען, וואס האָט ער דארט געטהאָן? ער פלעגט זאגען, אז ער ארבייט פאר די וויסענשאפט, ניט פאר קראנקע. „איך הייל ניט נאר איך קוק זיך צו און מאך עקספעריםענטען“. די סטודענטען האבען עס באשטעטיגט, ערקלעהרענדיג דערביי, אז ביי איצטיגע צייטען היילען נאר נאראנים, ווארום איצט איז מען נאך ניט אימשטאנד צו היילען. די דיענער פון האספיטאל האבען אנדערש געאורטיילט: „אט דעם נעהמט קירסאנאוו ביי זיך אין פאלאטע, דאס הייסט אז עס איז א שווערער פאל“, פלעגען זיי ריידען צווישען זיך און צום קראנקען פלעגען זיי זאגען: „האָב גוטע האפענונגען, נעגען דעם דאקטאר קען זעלטען וועלכע קראנקהייט זיך שטעלען אנטקעגען. ער איז א מומחה. און דערצו אן אמת׳ער פאטער“.

11

אין דער ערשטער צייט נאך ווערא פאוולאוונאס חתונה פלעגט קירסאנאוו גאנץ אפט זיין ביי לאפוכאווס, כמעט א טאג איבער א טאג, און, ריכטיגער געזאגט, כמעט יעדען טאג און באלד, כמעט פון ערשטען טאג אָן, איז ער געווארען זעהר בעפריינדעט מיט ווערא פאוולאוונא, פונקט אזוי ווי מיט לאפוכאוו׳ן אליין. דאס האָט אָנגעהאלטען ביי א האלב יאהר. איין מאָל זיינען זיי געזעסען זאלבע דריט; ער, דער מאן און זי. דער געשפרעך האָט זיך געפיהרט, ווי געוויינליך, אָהן שום צעו־עמאָניעס; קירסאנאוו האָט געפלוידערט מעהר פאר אלעמען, אבער מיט אמאָל איז ער אנטשוויגען געווארען. — „וואס איז מיט דיר, אלעקסנדר? — „וואס זייט איהר אזוי שטיל געווארען, אלעקסאנדר מאטווייאיטש“? — „אט אזוי, א מרה־שחורה ארויף!“.

— „דאס טרעפט מיט אייך זעלטען, אלעקסנדר מאטווייאיטש“ — האָט ווערא־פאוולאוונא אזאג געטהאָן.

— אהן אן אורזאך טרעפט עס קיין מאָל ניט, האָט אלעקסאנדר מאטווייאיטש געזאגט עפעס מיט אן אָנגעצויגענעם טאָן.

אין איניגע צייט ארום האָט פאסירט אז ער איז אויפגעשטאנען פריהער ווי געוועהנליך און איז אוועק זיך געזעגענדיג ווי שטענדיג, איינפאך.

אין א טאָג־צוויי ארום האָט לאפוכאוו געזאגט ווערא פאוולאוונא׳ן, אז ער איז

געוועזן ביי קירסאנאוו׳ן, נאָר יענער האָט איהם עפּעס מאָרנע באַגעגנט. קירסאנאוו האָט געוואָלט זיין מיט איהם ליעבענסווירדיג, וואס דאס איז געוועזן גאָר איבעריג צווישען זיי. לאָפּוכאָוו, דערלאַנגענדיג א קוק אויף איהם, האָט דירעקט געזאָגט „דו אלעקסאנדער, ביזט צוליעב עפּעס וואס אנגעבלאָזען: אויף וועמען, אויף מיר? — „ניין". — „אויף ווערא פּאַוולאָוונא?" — „ניין" — „טו וואס איז מיט דיר געוואָרען? — „גאָר ניט, וואס איז דיר מיט אמאָל איינגעפאלען"? — „דו ביזט עפּעס ניט גוט מיט מיר היינט, אָנגעצויגען, ליעבענסווירדיג, קענטיג אז דו בלאָזט זיך". קירסאנאוו האָט אָנגעהויבען צו פאַרזיכערן אז עס הייבט זיך גאָר אזא זאך ניט אן און דערמיט אליין בעוויזען, אז עפּעס איז ער אנגעבלאָזען. נאָכהער האָט ער, וואהרשיינליך, זיך פאַרשעהמט פאַר זיך און איז געוואָרען איינפאך, גוט, ווי עס דאַרף זיין לאָפּוכאָוו, זיך באַנוצענדיג דערמיט, וואס דער מענש איז געקומען צום שכל, האָט ווידער געפרעגט: „נו, אלעקסאנדער, זאָג פאַר וואס ביזטו געוועזן אנגעבלאָזען? „איך האָב אפילו ניט געטראַכט צו זיין אנגעבלאָזען" — און איז ווידער געוואָרען זיסלאך און עקעלדיג.

וואס פאַר א זאַרט וואונדער? לאָפּוכאָוו האָט זיך ניט געקאָנט דערמאָנען אן קיין זאך מיט וועלכע ער האָט איהם געקאָנט באַליידיגען און דאס וואָלט גאָר ניט געוועזן מעגליך ביי זייער אכטונג איינער צום צווייטען און זייער הייסע פריינדשאַפט. ווערא פּאַוולאָוונא האָט זיך אויך געמאַטערט צו דערמאָנען, צו האָט זי ניט מיט וואס עס איז איהם באַליידיגט און האָט אויך קיין זאך ניט געקאָנט אויסגעפינען און האָט אויך געוואוסט, צוליעב דערזעלבער אורזאך ווי דער מאַן, אז דאס איז ניט מעגליך פון איהר זייט.

עס זיינען אוועק נאָך א פּאָר טעג; פיער טעג נאָך אנאַנד ניט באַזוכען לאָפּוכאָוו׳ס הויז איז פאַר קירסאנאוו׳ן אן אונגעוועהנליכע זאך. ווערא פּאַוולאָוונא האָט זאָגאָר א טראַכט געטהאָן: צו איז ער געזונד? לאָפּוכאָוו איז אריין זעהן צו איז ער אין אמת׳ן ניט קראַנק. וואס פאַר א ניט געזונדקייט! בלאָזט זיך ווי געוועזן. לאָפּוכאָוו איז צוגעשטאַנען צו איהם ענערגיש נאָך דעם ווי ער האָט פיער מאָל געפּרובירט אפּלייקענען, האָט ער אָנגעהויבען ריידען עפּעס א מין שטות׳ערייען וועגען זיינע געפיהלען צו לאָפּוכאָוו׳ן און ווערא פּאַוולאָוונא, אז ער ליעבט און אכטעט זיי זעהר; נאָר פון דאס אלץ איז געדרונגען אז זיי זיינען ניט גענוג אויפ

מערקזאם צו איהם — איבריגענס האָט מען פון זיינע הויכע פּראזען דאס אויך ניט געקאָנט ארויסנעהמען. עס איז געווען קלאָהר אז דער הערר זוכט עפּעס א נעכטיגען טאָג. דאס אלץ איז געווען אזוי ווילד צו זעהן ביי אזא מענשען, פאר וועלכען לאַפּוכאוו האָט איהם געהאלטען, אז דער גאסט האָט געזאגט דעם בעל־הבית: „הער זיך איין, מיר זיינען דאך מיט דיר חברים; דו דארפסט דאך זיך שעהמען פאר דעם". קירסאנאוו האָט מיט אן אויסגעוועהנליכער פעסטקייט געענטפערט, אז באמת קען זיין אז פון זיין זייט איז עס א קליינינגקייט, אבער וואס קען מען מאכען, אויב ער האָט זיך געפיהלט באליידיגט פון א סך זאכען. — „נו מיט וואס"? — ער האָט אנגעהויבען אויסרעכענען א סך פעלע, דורך וועלכע ער האָט די לעצטע צייט זיך געפיהלט באַליידיגט, אלץ פון אט דעם זארט: „דו האָסט געזאגט אז וואס העלער די האר זיינען ביי א מענשען אלץ נעהענטער איז ער אליין צו פארבלאזיגקייט. ווערא פּאוולאוונא האָט געזאגט אז איצט איז טיי טייער געווארען, דאס איז א שטאָך אויף מיינע העלע האָר. דאס איז אן אנצוהערעניש, אז איך עס אייך אפּ די קאָפּ". לאַפּוכאוו האָט אראבגעלאזען די הענד: דער מענש איז משוגע געווארען אויף זוכען כבוד, אדער, ער איז פּשוט געווארען א נאר און א געמיינער מענש.

לאַפּוכאוו איז געקומען אהיים א פערטרויערטער; עס איז געווען פארדראסיג צו זעהן אזוינע חסרונות ביי א מענשען, וועמען ער האָט אזוי געליעבט. אויף די פראגעס פון ווערא פּאוולאוונא, וואס האָט ער זיך דערוואוסט, האָט ער געענטפערט מיט אומעט, אז בעסער איז וועגען דעם ניט צו ריידען, אז קירסאנאוו האָט גערעדט אונאנגענעהמע פּלוידעריי, אז ער איז, וואהרשיינליך, קראנק.

אין 3־4 טעג ארום איז קירסאנאוו, וואהרשיינליך, געקומען צו זיך און האָט דערזעהן די ווילדע געמיינהייט פון זיינע האנדלונגען; ער איז געקומען צו לאַפּוכאוס, געווען ווי עס בעדארף צו זיין און נאכהער גענומען ריידען אז ער איז געווען געמיין; פון ווערא פּאוולאוונא'ס ווערטער האָט ער דערזעהן, אז זי האָט ניט גע־הערט פון מאן זייגע נארישקייטען, איז באמת געווען דאנקבאר לאַפּוכאוו'ן פאר זיין בעשיידענהייט און האָט, אלס שטראף פאר זיך אליין גענומען אליין דערצעהלען אלץ ווערא פּאוולאוונא'ן, האָט זיך צוגעאסען אין געפיהלען, האָט זיך ענטשולדיגט, גע־זאגט אז ער איז געווען קראנק און ווידער איז ארויס אלץ אזוי שלעכט. ווערא פּאוולאוונאהאָט געפּרובירט זאגען, אז ער זאל אויפהערן וועגען דעם צו ריידען, אז

דאס זיינען אלץ קלייניגקייטען; האט ער זיך צוגעטשעפעט צו דעם ווארט „קלײ
ניגקייטען" און האט אנגעהויבען ווידער ריידען אזוינע ווילדע נארישקייטען, ווי :
געשפרעך מיט לאפוכאוו'ן, זעהר דעליקאט און זעהר פיין האט ער גענומען ענ
וויקלען דעם זארט געדאנקען, אז געווים זיינען עס „קלייניגקייטען", ווייל ער פא
שטעהט ווי ווייניג וויכטיג ער איז פאר די לאפוכאווס, נאר אז ער פלוידערט מען
ניט א. ז. וו.; דאס אלץ איז גערעדט געווארען מיט די טונקעלסטע, פיינסטע אנג
הערענישען און די ליעבענסווירדיגע אויסדריקע פון אכטונג און איבערגעבענהײ
ווערא פאוולאוונא, הערענדיג דאס אלץ, האט אויך אראפגעלאזען די הענד ווי ד
מאן פריהער. ווען ער איז אוועק, האבען זיי זיך דערמאנט, אז שוין עטליכע ט
פאר זיין נייע געמיינהייט איז ער געווען זאנדערבאר; דאמאלט האבען זיי נ
באמערקט און ניט פארשטאנען; איצט זיינען קלאהר געווארען זיינע דאמאל
דיגע האנדלונגען; זיי זיינען געווען פון זעלבען זארט, נאר שוואכער.

נאכדעם האט קירסאנאוו געפרובירט זיי באזוכען גאנץ אפט; אבער פאר
צוזעצען די אלטע איינפאכע באציהונגען איז געווען ניט מעגליך; פון אונטער ד
מאסקע פון אן אנשטענדיגען מענש פלעגט אייניגע טעג ארויסשטעקען אזא לאנג
געוועזענעם פריינד, אפילו ווען דער אויער וואלט אויף אויביג זיך בעהאלטען; אב
פערדישער אויער, אז לאפוכאווס וואלטען פארלארען א גרויסען טייל פון אכטונג צו
דער אויער פלעגט צייטענווייז זיך בעווייזען; פלעגט זיך ארויסשטעלען ניט אז
לאנג און פלעגט שנעל זיך בעהאלטען צוריק, אבער עס איז געווען פארדריסלי
מאוס, געוועזן.

באלד איז מען צו קירסאנאוו'ן אין אמת'ן געווארען קאלט; ער האט שו
באמת געהאט אן אורזאך ניט צו געפינען ביי לאפוכאווס קיין פארגעניגען פאר זי
און האט אויפגעהערט צו קומען.

אבער ער פלעגט זיך טרעפען מיט לאפוכאוו'ן ביי בעקאנטע, און א געוויס
צייט ארום איז לאפוכאווס עקעל צו איהם שוואכער געווארען; ער איז געווען, ו
געדארפט צו זיין. לאפוכאוו האט אנגעהויבען איהם באזוכען, אין א יאהר ארו
האט ער אפילו בענייט זיינע וויזיטען ביי לאפוכאווס און איז געווען דער פריה
ריגער אויסגעצייכענטער קירסאנאוו, אן איינפאכער און עהרליכער. ער פלעג
אבער קומען זעלטען; עס איז געווען קענטיג אז ער שעהמט זיך צו דערמאנען א

דעם נארישען שפיעל וואס ער האט געשפיעלט. לאפּוכאוו האט כמעט אַן דעם פאר־געסען, ווערא פּאוולאוונא איבערגעריסענע באַציהונגען האבען זיך ניט בענייט, אויסערליך זיינען לאפּוכאוו און ער געווען ווידער פריינד, לאפּוכאוו האט אנגעהויבען איהם צו אכטען כמעט ווי פריהער און ניט זעלטען איהם באזוכען; ווערא פּאוולאוונא האט איהם אויך צוריק געגעבען א טייל פון דער פרי־הערדיגער סימפּאטיע, זי האט אבער זעהר זעלטען איהם געזעהן.

12

איצט האט לאפּוכאווס קראנקהייט, ריכטיגער געזאגט, ווערא פּאוולאוונאס שטארקער צובונד צום מאַן, געצוואונגען קירסאנאוו׳ן מעהר ווי א וואך צו פאר־ברייגגען אין זעהר נאהענטע באציהונגען צו די לאפּוכאווס. ער האט פארשטאנען אז ער שטעלט זיך אויף א וועג, וואס איז זעהר געפעהרליך פאר איהם, ווען ער האט זיך באשלאסען אבצוזיצען אבענדען מיט זיי, כדי אבצושלאגען ביי ווערא פּאוולאוו־נא די נאכט וואכט; ער איז דאך געווען אזוי צופריעדען און שטאלץ וואס דאמאלט, אן ערך פון דריי יאהר צוריק, ווען ער האט באמערקט ביי זיך די סמנים פון ליידענ־שאפט, האט ער געקאנט אזוי פעסט טהאן אלץ וואס איז נויטיג אבצושטעלען איהר ענטוויקלונג. איהם איז דאך געווען אזוי גוט דערפון. צוויי־דריי וואכען האט ער דאמאלט געצויגען צו לאפּוכאווס, נאר אויך אין יענער צייט איז געווען מעהר פאר־גניגען פון זיין בעוואוסטזיין פון זיין פעסטקייט אין קאמפּף, איידער עס האט איהם וועה געטהאן זייער פעהלען און אין א חודש ארום איז דער שמערץ אינגאנצען פארביי און געבליבען איז נאר די צופרידענהייט מיט זיין עהרליכקייט. ווי רוהיג, ווי ליעב איז איהם געווען אויף׳ן הארצען.

איצט איז די געפאהר געווען א גרעסערע, ווי דאמאלט; אין די דריי יאהר האט ווערא פּאוולאוונא געוויס זיך פיעל ענטוויקעלט מאראליש; דאמאלט איז זי נאך געווען א האלב קינד; איצט איז שוין ניט דאס; דאס געפיהל, וואס זי האט ארויסגערופען האט שוין ניט געקאנט אנגענומען ווערן פאר א לייכטען צובונד צו א מיידעל, וועלכע דו ליעבסט און צו וועלכער דו שמייכעלסט אין דערזעלבער צייט. און ניט נאר מאראליש האט זי זיך ענטוויקעלט; אויב די שעהנקייט פון א פרוי איז אמת׳ע שעהנקייט, דאמאלט וועט זי ביי אונז, אין צפון א לאנגע צייט וואס ווייי־

טער אלץ שעהנער. דערצו נאך ענטוויקלען דריי יאהר לעבען אין אזא עלטער זעד
פיעל גוטעס אי אין דער נשמה, אי אין די אויגען, אי אין די געזיכטסציגע און א
גאנצען מענשען, אויב דער מענש איז גוט און דאס לעבען איז גוט.

די געפאהר איז געווען א גרויסע, אבער נאר פאר איהם, קירסאנאוו'ן, אבע
וואס פאר א געפאהר איז עס פאר ווערא פאוולאוונא ? זי ליעבט דעם מאן, קיר
סאנאוו איז ניט אזוי פוסט און אזוי נאריש צו האלטען זיך פאר לאפוכאוו'ס א גע
פעהרליכער געגנער. ניט פון פאלשער בעשיידענהייט האט ער אזוי געטראכט, אל
אנשטענדיגע מענשען וואס קענען איהם און לאפוכאוו'ן שטעלן איהם און לאפוכאוו'
אויף איין מדרגה. אבער אויף לאפוכאווס זייט איז דער גרויסער פארצוג, וואס ע
האט שוין פארדיענט די ליעבע, יא, עס פארדיענט, וואס ער האט שוין אין גאנצע
איינגענומען איהר הארץ, די אויסוואהל איז געמאכט, זי איז זעהר צופרידען או
גליקליך מיט דעם אויסוואהל, ביי איהר קען זיך גאר ניט בעווייזען דער געדאנק צ
זוכען וואס בעסערס ; צו דען איז איהר ניט גוט ? וועגען דעם איז גאר לעכערלי
צו טראכטען ; אט אזא זארט מורא פאר איהר און לאפוכאוו'ן וואלט געווען א נא
רישע זעלבסט בעריהמעריי פון זיין זייט.

דערפאר, צו זאל ער צוליעב אזא פוסטע זאך, צוליעב דעם וואס איהם, קיר
סאנאוו'ן וועט אויסקומען צו בייגקען א חודש, העכסטענס צוויי, צו דען זאל ע
צוליעב אזא קלייניגקייט לאזען איהר צושטערען די נערוועו און ריזיקירען מיט א
ערנסטער קראנקהייט פון זיצען נעכט ביים בעט פון קראנקען ? צו דען זאל ע
צוליעב דעם וועלן אויסמיידען א צייטווייליגע צושטערונג פון די שטילקייט פו
אייגענעם לעבען, דערלאזען אז ערנסטען שאדען פאר דעם לעבען פון אן אנדע
מענשען, וואס איז ניט ווייניגער ווירדיג ווי ער אליין ? דאס וואלט דאך געווען ני
עהרליך און א ניט עהרליכע האנדלונג איז פיעל אונאנגענעהמער ווי יענער, באמ
ניט שווערער קאמפף מיט זיך, וואס וועט איהם אויסקומען אריבערצוטראגען או
פון וועלכען ער וויס פאראויס און שטאלצער צופריעדענהייט מיט זיך דעם זיכער
סוף.

אזוי האט געקלעהרט קירסאנאוו זיך באשליסענדיג צו פערטרייבען ווער
פאוולאוונא פון דער ניט נויטיגער נאכט וואכט.

די נויטיגקייט אין נאכטוואכט איז פארביי. אום אבצוהיטען און אנשטענדיגען אויסזעהן און אום ניט צו מאכען קיין שארפע ווענדונג, וואס רופט ארויס אויפמערקזאמקייט, האט קירסאנאוו געדארפט נאך צוויי־דריי מאהל באזוכען לאפוכאווס די טעג, נאכהער אין א וואך ארום, נאכהער אין א חודש ארום און נאכהער אין א האלב יאהר ארום. נאכהער ווען דיזע ערווייטערונג זיך גענוג ערקלעהרען מיט די פיעל ארבייט.

13

אלץ איז געגאנגען ביי קירסאנאוו'ן אזוי ווי ער האט געטראכט. דער צובונד האט זיך בענייט, נאך שטארקער ווי פריהער; אבער דער קאמפף האט ניט אויסגעוויזען אזוי שמערצליך און איז געווען לייכט. אט איז קירסאנאוו שוין דעם צווייטען מאל געווען ביי לאפוכאווס, אין א וואך ארום נאכדעם ווי דימיטרי סערגעאיטשס קוראציע האט זיך געענדיגט, אט זיצט ער ביז 9 אזייגער; גענוג, דער שטאט איז אבגעהיט; דעם נעכסטען מאל וועט ער קומען ערשט אין צוויי וואכען ארום; די דערווייטערונג איז כמעט ערפילט געווארען. איצט דארף מען זיצען נאך א שעה. אין דער וואך איז שוין כמעט אויף א העלפט דערשטיקט די ענטוויקלונג פון דער ליידענשאפט; אין א חודש ארום וועט זיין פארביי.. ער איז זעהר צופרידען. ער נעהמט אנטהייל אין געשפרעכען אזוי אהן אנשטרענגונג, דאס ער פרעהט זיך אליין מיט זיין ערפאלג און פון דער צופרידענהייט פארגרעסערט זיך זיין נאטירליכע האלטונג.

לאפוכאוו האט זיך געקליבען מארגען צום ערשטען מאל ארויסצוגעהן פון הויז. ווערא פאוולאוונא איז צוליעב דעם געווען באזונדערס גוט אויפגעלייגט, האט זיך געפרעהט כמעט מעהר, און געוויס מעהר, ווי דער געוועזענער קראנקער אליין. דער געשפרעך האט זיך געפיהרט וועגען דער קראנקהייט; מען האט געלאכט פון איהר; מען האט אין א שפאס געלויבט די טרייהייט פון ווערא פאוולאוונא אלס ווייב, וועלכע איז כמעט קראנק געווארען פון אונרוה וועגען דעם, וואס איז גאר ניט נויטיג געווען זיך צו בעאונרוהיגען, „לאכט, לאכט" — האט זי געזאגט — איך ווייס דאך אבער, אז איהר אליין וואלט אויך אנדערש ניט געהאנדעלט אויף מיין ארט!

— און וואס פאר אן איינפלום עס האט אויף א מענשען די זארג פאר אנ־

דערע — האָט לאַפּוכאָוו געזאָגט — ער אַליין הייבט זיך דאָך אָן איינצורײדען. א
גאָט ווייס וואָס פאַר א פאַרזיכטיגקייט עס איז איהם נויטיג, ווען ער זעהט וועגנ
וואָס מען בעאונרוהיגט זיך. אָט איך צ. ב. וואָלט שוין דריי טעג געמעגט אַרויס פ
הויז און פון דעסטוועגען זיץ איך נאָך אַלץ אין הויז. הײנט אין דער פריה האָב אי
געוואָלט אַרויסגעהן און פון דעסטוועגען אָבגעלייגט נאָך אויף א טאָג צוליעב גרע
סערע פאַרזיכטיגקייט.

— יאָ, דו קענסט שוין לאַנג געהן אויפ'ן גאַס, האָט קירסאַנאָוו באַשטעטיג
— אָט דאָס רוף איך אָן העלדישקייט, און, באמת געזאָגט, האָט עס מיר שטאַר
דערעסען: איך וואָלט באַלד אַנטלאָפען.

— מיין ליעבער, דו האָסט באַוויזען די העלדישקייט אום מיך צו באַרוהיגע
און אויב דו ווילסט וואָס שנעלער פאַרענדיגען דיין אָבגעשלאָסענקייט, זאָלען מי
טאַקי באַלד אַנטלויפען. איך וועל באַלד געהן אויף א האַלבע שעה אין וואַרק
שטאַט. זאָלען מיר אַלע געהן צוזאַמען; דאָס וועט זיין פון דיין זייט זעהר א גרויס
פריינדליכקייט, וואָס דעם ערשטען וויזיט נאָך דער קראַנקהייט וועסטו מאַכען בי
אונזער חברותא, זיי וועלען עס באַמערקען און וועלען זעהר דאַנקבאַר זיין פאַר דיי
אויפמערקזאַמקייט.

גוט, זאָלען מיר געהן צוזאַמען, האָט לאַפּוכאָוו געזאָגט מיט א קענטיגער צו
פרידענהייט, וואָס ער וועט קענען אַטהעמען פרישע לופט.
— דאָס הייסט א בעל־הבית'טע מיט טאַקט — זי האָט גאָר ניט א טראַכ
געטהאָן אַז פיליכט האָט איהר, אַלעקסאַנדר מאַטווייאיטש, גאָר קיין שום חשק ני
צו געהן מיט אונז.

— פאַרקעהרט, עס איז זעהר אינטערעסאַנט; איך האָב זיך שוין לאַנג גע
קליבען. אייער געדאַנק איז א גליקליכער. —
אין אמת'ן איז ווערא פּאַוולאָוונאַס געדאַנק געוועזען זעהר א גלייכער, די מייד
לאָך זיינען געוועזען זעהר צופרידען, וואָס לאַפּוכאָוו האָט זיי אָבגעגעבען דעם ערשטע
וויזיט נאָך דער קראַנקהייט, קירסאַנאָוו האָט זיך באמת זיך זעהר אינטערעסירט
מיט'ן וואַרקשטאַט. און אַזאַ מענש מיט זיינע אידעען האָט ניט געקאָנט זיך ני
אינטערעסירען מיט אַזאַ וואַרקשטאַט. אויב די געוויסע אורזאַך וואָלט איהם ניט צו

ריקהאַלטעז וואָלט ער פון אָנפאַנג אַז געווען איינער פון די לערער אין דעם וואַרק־שטאַט. אַ האַלבע שעה, פיליכט אַ שעה איז פאַריבער ניט באַמערקט. ווערא פּאַוו־לאָוונאַ האָט איהם אַרומגעפיהרט איבער די פערשידענע צימערן און האָט אַלץ גע־וויזען. זיי האָבען זיך אומגעקערט פון עס צימער אין די אַרבייטס צימערן, ווען צו ווערא פּאַוולאָוונאַ'ן איז צוגעקומען אַ מיידעל וואָס איז ניט געווען אין יענע צימערן, די מיידעל און קירסאַנאָוו האָבען אַ קוק געטהאָן איינער אויף די אַנדערע — „נאַס־טענקאַ"! — „סאַשאַ"! און זיי האָבען זיך אַרומגענומען.

— סאַשענקאַ, מיין פריינד, ווי גליקליך בין איך וואָס איך האָב דיר באַגעגנט! די מיידעל האָט איהם אַלץ געקושט און געלאַכט און געוויינט. קומענדיג צו זיך, האָט זי געזאָגט: ניין, ווערא פּאַוולאָוונאַ, ווענען געשעפטען וויל איך שוין איצט ניט ריידען. איך קען זיך ניט שיידען פון איהם. קום, סאַשענקאַ, אין מיין צימער. קירסאַנאָוו האָט זיך דערפרעהט ניט ווייניגער פאַר איהר. אָבער ווערא פּאַוו־לאָוונאַ האָט באַמערקט שוין אין זיין ערשטען בליק אויף אַ סך טרויער ווען ער האָט איהר דערקענט. און עס איז גאָר קיין וואונדער ניט געווען; די מיידעל האָט גע־האַט אויסצעהרונג אין דער לעצטער מדרגה.

קרוקאָווא איז אַריינגעטראַטען אין וואַרקשטאַט בערך מיט אַ יאָהר פריהער און איז שוין דאַמאָלט געווען זעהר קראַנק. וואָלט זי געבליבען אין מאַגאַזין, וואו זי איז געווען ביז יענער צייט, וואָלט זי שוין לאַנג געשטאָרבען פון דער אַרבייט. אָבער אין וואַרקשטאַט האָט זי געקאָנט אַביסעל לענגער לעבען. די מיידלאַך האָ־בען איהר אין גאַנצען בעפרייט פון נייהען: מען האָט געקאָנט געפינען גענוג אַנ־דערע באַשעפטיגונגען וואָס זיינען ניט געווען שעדליך פאַר איהר געזונד: זי איז געשטאַנען אין מאַגאַזין, האָט אַנטייל גענומען אין דער פערוואַלטונג פון די פער־שיידענע סקלאַדען, האָט אַנגענומען באַשטעלונגען און קיינער האָט ניט געקאָנט זאָגען אַז קרוקאָווא איז ווייניגער ווי אַנדערע נוצליך אין וואַרקשטאַט.

מיט קירסאַנאָוו'ן.

לאַפּוכאָווס זיינען אַוועק ניט דערוואַרטענדיג דעם סוף פון קרוקאָווס געשפּרעך

14

קרוקאוואס ערצעהלונג.

אויף מארגען, גלייך אין דער פריה, איז קרוקאווא געקומען צו ווערא פאוו
לאוונא.

— איך וויל זיך דורכריידען מיט אייך וועגען דעם וואס איהר האט נעכטען גע
זעהן, ווערא פאוולאוונא, האט זי געזאגט — זי האט א געוויסע צייט זיך געפיהלט
אין א פערלעגענהייט, ווי פארטצוזעצען — איך וואלט ניט געוואלט אז איהר זאלט
דיינקען שלעכט וועגען איהם, ווערא פאוולאוונא.

— וואס הייסט? איהר אליין, ווייזט אויס, האט פון מיר א גאנץ שלעכט
מיינונג, נאסטאסיא באריסאוונא.

— ניין, ווען דאס וואלט געווען אן אנדערע, ניט איך, נאר אן אנדערע וואלט
זי אזא זאך ניט געטראכט. איהר ווייסט דאך, אז איך בין ניט אזא ווי די אנדערע

— ניין, נאסטאסיא באריסאוונא, איהר האט קיין רעכט ניט אזוי צו ריידע
וועגען זיך. מיר קענען אייך שוין א יאהר; און אויך פריהער האבען אייך געקאנט
פיעלע פון אונזער געזעלשאפט.

— הייסט עס, אז איהר ווייסט גאר ניט וועגען מיר?

— וואס הייסט? איך ווייס זעהר פיעל. איהר זייט געווען א דיענסט —
אין דער לעצטער צייט ביי דער אקטריסע נ.; ווען זי האט חתונה געהאט, זייט איהר
אוועק פון איהר, כדי אוועקצוגעהן פון דעם פאטער פון איהר מאן; איהר זייט
אנגעקומען אין מאגאזין נ. און פון דארטען — צו אונז; איך ווייס עס מיט אל
איינצעלהייטען.

— געוויס, איך בין געווען זיכער אז מאקסימאווא און שענינא, וועלכע האבע
געוואוסט וואס מיט מיר איז פריהער געווען, וועלען ניט דערצעהלען. איך האב אבער
געמיינט אז, ווי עס איז, וועט פון דער זייט דערגעהן צו אייך און צו אנדערע
ווי גליקליך בין איך, וואס זיי ווייסען גאר ניט. אייך וויל איך אבער פארט דער
צעהלען, כדי איהר זאלט וויסען וואס פאר א דימענט ער איז. איך בין געווען זעהר
אן אויסגעלאסענע, ווערא פאוולאוונא.

— איהר, נאסטאסיא באריסאוונא?

— יא, ווערא פאוולאוונא, איך בין געווען. איך בין געווען א גרויסע העזה'ני

צע. איך האָב זיך פאַר קיין זאַך ניט געשעהמט. איך בין געווען שטענדיג שכור — דערפון האָב איך די קראַנקהייט, ווערא פאַווליאַוונאַ, וואָס ביי מיין שוואַכע ברוסט, האָב איך געטרונקען. —

ווערא פאַווליאַוונאַ'ן איז שוין אַמאָל דריי אויסגעקומען צו זעהן אַזוינע ביי־שפּיעלען. די מיידלאַך, וואָס האָבען זיך געהאַלטען אויפ'ן שעהנסטען אופן פון דער צייט, וואָס זיי האָבען זיך בעקאַנט, האָבען איהר געזאָגט אַז פריהער אַמאָל האָבען זיי געפיהרט אַ שלעכט לעבען. צום ערשטען מאָל, ווען זי האָט אויסגעהערט אַזאַ ודוי איז זי געווען שטאַרק איבעראַשט — אָבער, נאָכדענקענדיג עטליכע טעג, איז זי געקומען צום בעשלוס „אין מיין לעבען? די בלאַטע אין וועלכע איך בין אויסגעוואַקסען איז דאָך אויך געווען זעהר אַ שלעכטע, פון דעסטוועגען איז זי ניט צוגעשטאַנען צו מיר און עס בלייבען דאָך ריין פון איהר טויזענדער מיידלאַך, וואָס זיינען אויסגעוואַקסען אין פאַמיליעס ניט בעסער ווי מיינע. וואָס זשע איז דאָ באַ־זונדערס, וואָס אויך פון דער ענדערונג קענען אַרוים ניט פאַרדאַרבען די, וועמען דער גליקליכער צופאַל האָט געהאָלפען דערפון זיך בעפרייען"? דעם צווייטען ודוי האָט זי שוין אויסגעהערט, זיך ניט וואונדערענדיג, וואָס ביי דער דאַזיגער מיידעל זיינען פאַרבליבען די שעהנע מדות פון מענשען: דאָס ניט יאָגען זיך נאָך געלד, און די פעהיגקייט צו טרייער פריינדשאַפט און די ווייכקייט פון נשמה — און זאָגאַר אַ רעכטע ביסעל אונשולד.

— נאַסטאַסיאַ באָריסאָוונאַ, איך האָב שוין געהאַט אַזוינע געשפּרעכען ווי די וועלכע איהר ווילט אָנהויבען. סאַי די וואָס דערצעהלט, סאַי די וואָס הערט אויס פיהלען ביידע שלעכט. איך וועל אייך אַכטען ניט ווייניגער, גיכער מעהר, ווי פריהער, ווען איך ווייס איצט אַז איהר האָט אַ סך אַריבער געטראָגען; אָבער איך פאַרשטעה אַלץ, ניט אויסהערענדיג אייך. זאָלען מיר וועגען דעם ניט ריידען; פאַר מיר דאַרפט איהר זיך ניט ערקלעהרען. ביי מיר אַליין זיינען פיעל יאָהרען אַוועק אין געוויסע ערגערנישען; איך באַמיה זיך ניט צו טראַכטען וועגען זיי און האָב ניט האַלט צו ריידען וועגען זיי — דאָס איז שווער.

— ניין, ווערא פאַווליאַוונאַ, ביי מיר איז אַן אַנדער געפיהל, איך וויל, אייך זאָ־גען, וואָס פאַר אַ גוטער מענש ער איז; איך וויל, אַז ווער עס איז זאָל וויסען, ווי פיעל ער האָט געטהאָן פאַר מיר, און וועמען זאָל איך דערצעהלען, אויסער אייך?

פאר מיר וועט עס זיין א דערלייכטערונג. וואס פאר א לעבען איך האב געפיהרט, ווענען דעם, פארשטעהט זיך, איז ניטא וואס צו ריידען — ביי אלע אזוינע אונ־גליקליכע איז עס דאס זעלבע, איך וועל אבער דערצעהלען, ווי אזוי איך האב זיך מיט איהם בעקאנט; ווענען דעם איז מיר אזוי אנגענעהם צו ריידען; איך פאהר דאך אריבער צו איהם וואהנען — דארפט איהר דאך וויסען, פאר וואס איך פארלאז דעם ווארקשטאט.

— אויב פאר אייך וועט די ערצעהלונג זיין אנגענעהם, נאסטאסיא באריסאוו־נא, בין איך זעהר צופרידען צו הערן. ערלויבט מיר נעהמען די ארבייט.

— איך אבער טאר ניט ארבייטען. ווי גוט זיינען די מיידלאך, זיי האבען גע־פונען פאר מיר ארבייט נאך מיין געזונד, איך וועל יעדע איינע פון זיי אבראנקען. זאגט ווערא פאוולאוונא, אז איך האב געבעטען אייך זיי אבצודאנקען פאר מיר.

איך בין געגאנגען איבער דעם נעווא פראספעקט, ווערא פאוולאוונא; אקארטש געוועזען ארויסגעגאנגען. עס איז נאך פריה געוועזען; עס איז געגאנגען א סטודענט, האב איך זיך צוגעטשעפעט צו איהם. ער האט גאר ניט געזאגט, נאר אריבער אויף דער אנדער זייט פון גאס. ער קוקט, איך לויף איבער צו איהם, האב איהם אנגע־כאפט פאר'ן האנד. „ניין, זאג איך, איך וועל ניט אבשטעהן פון אייך, איהר זייט אזא גוטינקער". — „און איך בעט אייך, לאזט מיר אפ" — זאגט ער — „ניין, איהר מוזט געהן מיט מיר" — „ניט נויטיג" — „נו וועל איך געהן מיט אייך. וואו־הין געהט איהר? איך וועל שוין פון אייך ניט אבשטעהן בשום אופן ניט" איך בין דאך געוועזען אזא אונפערשעהמטע, ערגער פון אנדערע.

— עס קען זיין דערפאר, ווייל אין אמת'ן זייט איהר, נאסטאסיא באריסאוונא, געוועזען א שעהמעדיגע און עס איז אייך געוועזען אונאנגענעהם.

— יא, עס קען זיין, ווייניגסטענס, אויף אנדערע האב איך עס בעמערקט — ניט דאמאלט, זעלבסט פערשטענדליך, נאר שפעטער האב איך עס פערשטאנען. איז ווען איך האב איהם געזאגט, אז איך וויל דורכאויס געהן מיט איהם, האט ער זיך פארנאנדער געלאכט און געזאגט: „אויב איהר ווילט, געהט. נאר עס וועט זיין אומזיסט" — ער האט געוואלט מיר אנלערנען, ווי ער האט נאכהער ערקלעהרט; איהם האט פארדראסען, וואס איך שטעה צו, איך בין טאקי געגאנגען און אנגערעדט א סך נארישקייטען, ער האט אבער אלץ געשוויגען. אט זיינען מיר געקומען. לויט

ווי פאר א סטודענט האָט ער שוין דאמאלט אויך געלעבט גאנץ גוט, האָט באקומען פון שטונדען א רובעל 20 א חודש און געוואהנט איינער אליין. איך האָב זיך פאר־נאנדער געלייגט אויפ'ן זאפע און זאג: „נו, גיב אהער בראנפען“. — „ניין, זאגט ער, קיין בראנפען וועט איהר ניט באקומען, טיי אויב איהר ווילט, קענט איהר בא־קומען“ — „מיט פונש?“ — „ניין, אהן פונש“. איך האָב אנגעהויבען טהאָן נאריש־קייטען, מאָוס זיך געהאלטען. ער זיצט, קוקט און שענקט קיין אויפמערקזאמקייט ניט: עס איז מיר געווארען אזוי פארדראסיג, איצט טרעפט מען שוין אזוינע יונגע לייט, ווערא פאוולאווגא — די יונגע לייט זיינען בעסער געווארען פון יענער צייט און, דאמאלט אבער איז עס געווען א זעלטענהייט, איך האָב זיך זאגאר געפיהלט גע־קרייִנקט און גענומען איהם זידלען: „אויב איהר זייט אזא הילצערנער, וועל איך בעסער אוועק“ — „צו וואס שוין אוועק, טרינקט בעסער אויס א גלעזל טיי: די בעל־הבית'טע וועט באלד אריינטראגען דעם סאמאוואר, נאר רעדט ניט קיין גראבע רייד“, און האָט מיר אלץ גע'איהרצט. — „איהר דערצעהלט מיר בעסער, ווי אזוי דאס האָט מיט אייך געטראָפען“ — איך האָב איהם אנגעהויבען דערצעהלען, וואס איך האָב געקאנט אויסטראכטען: מיר פערפאסען די פערשידענע געשיכטען און דערפאר גלויבט אונז קיינער ניט, עס זיינען אבער דא אזוינע, ביי וועמען די גע־שיכטען זיינען ניט קיין אויסגעטראכטע: עס זיינען דאך צווישען אונז דא אדעליגע און געבילדעטע אויך. ער האָט געהערט, געהערט און זאגט: ניין, איהר האָט עס ניט געראטען אויסגעטראכט, איך וואלט געוואלט גלויבען, קען מען אבער ניט“. מיר האָבען דערווייל געטרונקען טיי, טוט ער א זאג: ווייסט איהר, אז לויט אייער געביי זעה איך, אז פאר אייך איז שעדליך צו טרינקען: דערפון איז שוין ביי אייך די ברוסט איצט, וואהרשיינליך א קראנקע. לאזט, איך וועל אייך אונטערזוכען. וואס דענקט איהר ווערא פאוולאווגא, איך האָב זיך דאן גענומען שעהמען — און וואס פאר אלעבען איך האָב געפיהרט פאר דעם, ווי אונפערשעהמט איך בין געווען! און ער האָט עס בעמערקט, — „ניין, זאגט ער, נאר אויסהערן די לונגען“. ער איז דאמאלט נאך געווען אין צווייטען קורס, ער האָט אבער שוין א סך געוואוסט אין מעדיצין, ער פלעגט אין וויסענשאפט כאפען פאראויס, ער האָט אנגעהויבען אויס־הערן די לונגען — יא, זאגט ער, — טרינקען טייג פאר אייך גאר ניט; איהר האָט א צרה'דיגע ברוסט. — ווי זשע קענען מיר ניט טרינקען — זאג איך — אהן דעם קענען מיר ניט אויסקומען! און מען קען טאקי ניט אויסקומען, ווערא פאוולאווגא.

„טו װארפֿט אװעק אזא לעבען — איך װעל געהן אװעקװארפֿען! עס איז דאך הימ־לאך!“ — „נו, זאגט ער, א קנאפּע היימליכקייט איצט — זאגט ער װעל איך זיך נעהמען פֿאר ארבייט און איהר געהט“ — איך בין אװעק א בייזע, װאס דער אבענד איז אומזיסט פֿארלארען געגאנגען; און עס האָט מיר פֿאַרדראָסען, װאס ער איז אזוי אבגעקומען: מיר האָבען דאך אין דעם אונזער אמביציע. אין א חודש ארום איז מיר אויסגעקומען צו זיין אין יענע ערטער: טראַכט איך זיך; מען דארף אריינגעהן צו יענעם הילצערנעם, מאַכען אביסעל חוזק פֿון איהם, דאס איז געװען פֿאר מיטאג צייט; איך האָב זיך יענע נאַכט אויסגעשלאָפֿען און ניט געװען שכור, ער זיצט ביי א בוך, — „גוט מאָרגען הילצערנער“, „גוט מאָרגען, װאס װעט איהר זאגען?“ איך האב װידער אנגעהויבען אבטהאָן נארישקייטען — „איך װעל אייך — זאגט ער — ארויסטרייבען, הערט אויף, איך האָב אייך געזאגט אז איך האָב עס ניט ליעב, איצט זייט איהר ניט שכור, קענט איהר פֿאַרשטעהן, איהר באטראַכט נאר אט װאס: אייער פּנים װייזט אז איהר זייט מעהר קראַנק װי פֿריהער, איהר דאַרפֿט אװעקװארפֿען טרינקען, פֿאַרריכט די קלייד און זאָלט מיר זיך גוט דורכריידען! אין אמת'ן האָט מיר שוין אנגעהויבען װייטהאָן אין ברוסט, ער האָט װידער אויסגעהערט און געזאגט אז די ברוסט איז קראַנקער װי פֿריהער, האָט א סך גערעדט; און די ברוסט האָט מיר װעה געטהאָן — האָב איך זיך צוגאַסען אין געפֿיהלען און זיך צו־װיינט: איך האָב דאך ניט געװאָלט שטאַרבען און ער האָט מיר געשראָקען מיט אויסצעהרונג, איך זאג: „װי אזוי װעל איך עס אװעקװאַרפֿען אזא לעבען? די בעל־הבית'טע װעט מיר ניט ארויסלאזען — איך בין איהר 17 רובעל שולדיג“. — זי האלט דאך אונז אזוי, אז מיר זיינען שטענדיג ביי איהר בעל־חובות, כדי מיר זאָלען זיין אונבעהאָלפֿען — „נו, זאגט ער, קיין 17 רובעל געפֿינען זיך ביי מיר ניט, קומט אבער איבערמאָרגען“. מיר איז עס אויסגעקומען זאנדערבאר, איך האָב דאך גאר ניט געמיינט דערמיט, און װי האָב איך גאר געקאָנט ערװאַרטען אזא זאך? האָב מיינע אויערן ניט געגלויבט, האָב זיך נאָך מעהר צואװיינט: געמיינט אז ער מאַכט פֿון מיר חוזק: „אַז עולה פֿון אייך באַליידיגען אַן ארימע מיידעל, װען איהר זעהט אז איך װיין“, איך האָב א לאַנגע צייט איהם ניט געגלויבט, װען ער האָט גענומען מיר פֿאַרזיכערן אז ער מיינט עס ניט אין שפּאַס. און װאס מיינט איהר? ער האָט דאך טאַקי צוזאַמענגעקליבען אזוי פֿיעל געלד און מיר אװעקגע־געבען אין צװיי טעג ארום, מיר האָט זיך נאָך אַלץ ניט געגלויבט, „װאס הייסט,

זאג איך, פאר וואס ניט איהר מיר דאס געלד, ווען איהר ווילט ניט האָבען מיט מיר צו טהאָן?" איך האָב זיך אויסגעקויפט פון דער בעל־הבית'טע און געדונגען אַן אייגענעם צימער, איך האָב דאך אבער ניט געקאנט קיין זאך אנהויבען טהאָן: מיר האָבען דאך באזונדערע בילעטען — וואו קען איך זיך בעווייזען מיט אזא בילעט? און קיין געלד איז אויך ניטא? האָב איך געלעבט ווי פריהער — ד. ה. ניט אין גאנצען ווי פריהער; וואס פאר א פערגלייך, ווערא פאווּלאָוונא! איך האָב דאך שוין אנגענומען נאר אייגענע בעקאנטע, גוטע מענשען, אזוינע וואס האָבען ניט באליידיגט. און קיין בראנפען האב איך שוין אויך ניט געהאלטען ביי זיך, דערפאר וואס פאר א פערגלייך איז עס! און איהר ווייסט, אין פערגלייך מיט פריהער איז דאס שוין אויך געווען לייכט פאר מיר. אבער דאך שווער; און וואס זאל איך אייך זאגען; איהר טראכט דאך אודאי אז שווער איז מיר געווען דערפאר, ווייל איך האָב געהאט א סך פריינד — א מאן פינף; ניין עס איז ניט דערפאר, ווייל יעדער איינער פון זיי איז מיר געווען סימפאטיש, און דאס וואלט מיר ניט געארט, זייט מיר מוחל וואס איך רייד אזוי, נאר איך בין אפענהערציג מיט אייך; איך דענק איצט אויך אזוי, איהר קענט מיר דאך איצט? בין איך איצט אן אויסגעלאסענע? ווער האָט איצט פון מיר וואס געהערט אויסער גוטעס? אין ווארקשטאָט האָב איך דאך אויך צו טהאָן נאר מיט די קינדער און אלע הַאָבען מיר האלט און אפילו די אלטע ווייבער ווערלן ניט זאגען אז איך לערן די קינדער עפעס אויסערדאס בעסטע? נאר מיט אייך, ווערא פאווּלאָוונא, בין איך אפענהערציג און איך טראכט אזוי, אויב דיר איז ווער סימפאַטיש איז עס גאנץ גלייך, אבי ניט נארען יענעם; אט ווען מען נארט יענעם איז שוין אן אנדערזאך.

אט אזוי האָב איך געלעבט. עס זיינען אוועק א חדשים דריי, איך האָב שוין פיעל אבגערוהט אין יענער צייט, ווארום א לעבען האָב איך געפיהרט א רוהיגען און כאטש איך מיין געוויסען איז געווען ניט גאנץ ריין צוליעב די געלד, וואס איך פלעג באקומען, אבער איך האָב זיך שוין ניט געהאלטען פאר א שלעכטע מיידעל.

נאר, ווערא פאווּלאָוונא, סאשענקא פלעגט ביי מיר אריינקומען אין יענער צייט און איך פלעג איהם באזוכען. אט בין איך צוגעטראטען ווידער צו דעם, וועגען וואס איך האָב נאר געדארפט ריידען. ער פלעגט מיר אבער ניט באזוכען ווי אנדע־רע, נאר ער פלעגט נאכקוקען נאך מיר, איך זאל זיך ניט אומקעהרען צוריק צו דער

פריהערדיגער שוואכקייט, און זאל ווידער ניט אנהויבען טרינקען. און אין אמת'ן ער האט מיר די ערשטע טעג געשטיצט, ווארום עס האט מיך געצויגען צו דער גלעזעל, איך האב זיך אבער געשעהמט פאר איהם; טאמער געהט ער אריין און דער־זעהט. עס ווייזט אויס, אז אהן דעם וואלט איך ניט בייגעשטאנען, ווארום מיינע פריינד, גאנץ גוטע מענשען, פלעגען זאגען: איך וועל שיקען נאך בראנפען, אבער איך האב זיך געשעהמט פאר איהם, פלעג איך זאגען — ניין, מען דארף ניט. ווען ניט דאס, וואלט איך געוויס זיך געלאזען איינריידען: דער געדאנק אליין וואס איז פאר מיר שעדליך צו טרינקען, וואלט מיך ניט צוריקגעהאלטען. נאכהער, אין א וואך דריי ארום,, בין איך שוין אליין געווארען פעסטער: עס איז פאריבער די דורשט נאכ'ן בראנפען און איך בין געווארען אבגעוואהנט פון דעם, ווי מען האלט זיך שכור'ערהייט. איך האב אלץ געקליבען געלד, איהם אבצוגעבען און אין צוויי חדשים ארום האב איך אבגעגעבען דאס גאנצע געלד. ער איז געווען אזוי צופרידען, וואס איך האב איהם אבגעגעבען. אויפ'ן צווייטען טאג האט ער געבראכט סחורה אויף א קלייד און נאך אנדערע זאכען וואס ער האט אנגעקויפט פאר דאס געלד. נאכ־הער פלעגט ער צו מיר אלץ קומען אזוי ווי א דאקטאר וואס קוקט נאך א קראנקען, נאכהער, אין א חודש ארום, נאך דעם ווי איך האב מיט איהם זיך פארנאנדער גע־צאהלט, איז ער אויך געזעסען ביי מיר און זאגט: „אט איצט, נאסטענקא האט איהר אנגעהויבען מיר געפעלען צו ווערן". און אין אמת'ן: פון בראנפען ווערט דאס געזיכט פארמאוסט און דאס האט ניט געקאנט מיט אמאל פארבייגעהן; דא־מאלט אבער איז שוין געווען פארביי און איך האב בעקומען א צערטליכע פארב און די אויגען זיינען געווען ליכטיגער; און אויך דאס וואס איך האב זיך אבגע־וואהנט פון פריהערדיגען האלטען זיך, וואס איך האב אנגעהויבען באשיידען צו ריידען און געדאנקען זיינען אויך געווען באשיידענע, ווען איך האב אויפגעהערט צו טרינקען, כאטש אין רייד פלעג איך זיך זעהר אפט זיך נאך פארפלאנטערן און אריינ־ווארפען מאוס'ע ווערטער; צו יענער צייט האב איך זיך שוין איינגעוואוינט זיך צו האלטען און צו ריידען באשיידענער. ווי ער האט עס געזאגט, אז איך הייב אן איהם געפעלען צו ווערן, האב איך זיך אזוי דערפרעהט, דאס איך האב געוואלט זיך ווארפען איהם אויפ'ן האלז, נאר איך האב מורא געהאט און און זיך צוריקגעהאלטען. און ער האט געזאגט: „איהר זעהט, נאסטענקא, איך בין ניט קיין מענש אהן גע־פיהלען" און האט ווייטער גערעדט אז איך בין געווארען א שיינינקע און באשיידע־

נע און האָט אנגעהויבן מיר לאַשטשענען ? — און ווי לאַשטשענען ? — גענומען זיין האנד און אוועקגעלייגט אויף מיינע און גענומען גלעטען מיט דער צווייטער האנד; און קוקט אויף מיין האנד; און אין אמת'ן זיינען די הענד ביי מיר דאמאלט שוין געווען ווייסע, צערטליכע... אט אזוי, אז ער האָט גענומען מיין האנד — איהר וועט ניט גלויבען, איך בין אזש רויט געוואָרען: נאָך יענעם לעבען, ווערא פּאוולאָווגא, גאר ווי אן אונשולדיגע פריילין — עס איז לעכערליך, ווערא פּאוולאָווגא, ביי מיין גאנצע שאנדע, אבער עס איז פּאַרט אמת — און איך האָב אזאג געטהאָן: „פאר וואס עפּעס האָט איהר געוואָלט מיר צולאשטשענען, אלעקסאנדר מאטווייאיטש ?“ און ער ענטפערט: „ווייל איהר זייט איצט, נאסטענקא, אן עהרליכע מיידעל“. און די ווערטער וואס ער האָט מיר אנגערופען עהרליכע מיידעל האָבען מיר אזוי דערפרייט. אז איך האָב זיך באגאסען מיט טרעהרען, און ער האָט גענומען ריידען: „וואס איז מיט אייך, נאסטענקא?“. און האָט מיר א קוש געטהאָן: וואס מיינט איהר? פון דעם קוש האָט די קאָפּ זיך פארדרייט ביי מיר און איך האָב זיך אין גאנצען פאר־לאָרען; קען מען דען גלויבען ווערא פּאוולאָווגא, אז דאס זאל קענען פּאסירען נאָך אזא לעבען מיינער?

אט אויף מארגען אין דער פריה זיץ איך און ווין: וואס קען איך איצט טהאָן, איך אזוינע, ווי וועל איך אנהויבען צו לעבען ווייטער? עס בלייבט מיר אבער נאר איין זאך: זיך אריינוואַרפען אין נעווא. איך פיהל, איך קען מעהר ניט טהאָן דאס, פון וואס איך האָב ביז איצט געמאכט א לעבען; קוילעט מיר, איך וועל פון הונגער שטארבען, אבער איך וועל עס מעהר ניט טהאָן. איהר זעהט, דאס הייסט אז איך האָב איהם שוין לאנג געליעבט, אבער אזוי ווי ער האָט צו מיר קיין שום געפיהל ניט ארויסגעוויזען און איך האָב קיין האָפנונג ניט געהאַט, אז איך זאל איהם געפעלען, איז די ליעבע ביי מיר געווען אבגעשטארבען. און איצט האָט עס מיט אמאל זיך ארויסגעוויזען. און דאס איז זעלבסט־פערשטענדליך. אז ווען דו פיהלסט אזא ליעבע, טו וואס קען מען דען קוקען אויף אן אנדערן אויסערדעם, ווען דו ליעבסט. דאס פיהלט איהר נאָך זיך, אז מען קען ניט. דא געהט שוין אלץ פערפאלען אויסער דעם איין מענשען. אט אזוי זיץ איך און ווין: וואס זאל איך איצט טהאָן, פון וואס מאכען א לעבען? איך האָב שוין באמת געטראכט: וועל אריבער צו איהם, נאָך אמאל איהם אנקוקען, נאכהער וועל איך געהן און זיך דערטרינקען, אט אזוי האָב איך א גאנץ פריהמארגען

אבגעוויינט, נאר מיט אמאל דערזעה איך, ער געהט אריין און האט זיך אווארף געטהאן מיר קושען און זאגט: נאסטענקא, דו ווילסט לעבען מיט מיר? און מיר האבען אנגעהויבען צו לעבען צוזאמען.

אט דאס איז געווען א גליקליכע צייט, ווערא פאוולאוונא; איך דענק, אז וויניג מענשען האבען אזוי פיעל גליק געהאט. און ער האט אלץ געצאצקעט זיך מיט מיר. וויפיעל מאל האט פאסירט; איך כאפ זיך אויף, ער זיצט ביי א בוך, נאכהער געהט ער צו און טהוט א קוק אויף מיר, און אזוי פארגעסט ער זיך, שטעהט און קוקט אויף מיר. נאר, וואס פאר א בעשיידענער ער איז געווען, ווערא פאוולאוונא; איך האב נאכהער שוין דאך געקאנט פארשטעהן, איך האב דאך אנגעהויבען לייענען, האב זיך דערוואוסט ווי די ליעבע ווערט ארומגעשריבען אין די ראמאנען, האב געקאנט אורטהיילען. אבער, ביי זיין גאנצער בעשיידענהייט, ווי אזוי ער האט דאס אנגעקוואלען פון מיר! און וואס פאר אזארט געפיהל איז עס, ווען דער, וועמען דו ליעבסט, קוועלט אן פון דיר; דאס איז אזא זארט פרייד, וועגען וועלכע מען קען גאר קיין בעגריף ניט האבען. וואס דארפט איהר מעהר, ווען ער האט מיר צום ערשטען מאהל א קוש געטהאן: די קאפ האט זיך אזוי ביי מיר פארדרעהט, איך האב זיך אראפגעלאזען ביי איהם אויף די הענט, דאכט זיך, איז דאך שוין א זיסער געפיהל, איז עס אבער פארט ניט דאס. דאמאלט פארשטעהט איהר מיר, קאכט דאס בלוט, עס איז עפעס אזא אונרוהיגקייט, און אין דעם זיסען געפיהל איז דא עפעס א מין שמערץ, אזוי אז עפעס א שוואכקייט פיהלט זיך אין דעם — כאטש עס איז דאך איבעריג צו זאגען, דאס פאר אזא מינוט קען מען א לעבען אוועק געבען — און מען גיט אוועק — הייסט דאך, אז עס איז א גרויס גליק, פון דעסטוועגען איז עס נאך ניט אזוי ווי יענער. דאס איז דאס זעלבע ווי ווען איינער פאר'חלומט זיך, ווען ער זיצט אליין און טראכט: אך, ווי איך ליעב איהם, אין דעם איז דאך שוין ניטא קיין אונרוה, קיין שמערץ, אט דאס זעלבע איז עס, נאר טויזענד מאל נאך שטארקער, ווען דער געליעבטער קוועלט אן פון דיר; דו פיהלסט אזוי רוהיג, די הארץ קלאפט ניט, דאס וואלט דאך שוין געווען אונרוה, ניין, דאס פיהלסטו ניט, נאר אזא מין גלייכמעסיגקייט און אנגענעהמקייט, אזוי ווייך קלאפט דאס הארץ, און די ברוסט ווערט ברייטער, און עס אטהעמט זיך לייכטער, אט דאס איז עס דאס אמת'ע ווארט: עס אטהעמט זיך לייכטער, אך, ווי לייכט! אזוי אז א שעה, צוויי געהן פארביי, ווי איין מינוט, ניין, ניטא קיין מינוטען, קיין סעקונדען,, בכלל קיין

צייט ניטא, גאנץ גלייך ווי דו וואלסט איינשלאפען און דו כאפסט זיך אויף, ווייסט אז עפּעס איז אוועק א שטיק צייט, זינט דו האסט איינגעשלאפען; אויף וואס איז אבער די צייט אוועק? קיין איין אויגענבליק געדיינקסטו ניט, אויך אין דעם איז עס גלייך ווי נאך א שלאף: ניטא קיין פּארמאטערטקייט, נאר פּארקעהרט א פרישקייט, מונטערקייט, ווי דו וואלסט אבגערוהט און אזוי איז עס טאקי: באמת אבגערוהט; איך האב געזאגט „עס אטהעמט זיך זעהר לייכט“ און אזוי איז עס. וואס פאר א כח ליעגט אין בליק, ווערא פּאוולאוונא: קיינע אנדערע צערטליכקייטען צערטלען ניט אזוי און גיבען ניט אזא גליק געפיהל, ווי דער בליק. אלעם איבעריגע, וואס איז דא אין ליעבע, איז ניט אזוי צערטליך און מאכט ניט פיהלען אזויגליקליך.

און ער פלעגט אנקוועלען, שטעהן און אנקוועלען. אך, וואס פאר א דערקוויגונג דאס איז! דאס קען זיך קיינער ניט פארשטעלען, ווער עס האט דאס ניט איבערגעלעבט. איהר ווייסט עס ווערא פּאוולאוונא.

און ווי ווערט ער דאס ניט פּארמאטערט צו קושען די אויגען, די הענד, די ברוסט, די פיס, דעם גאנצען קערפּער — און איך שעהם זיך גאר ניט: און איך בין דאך נאכהער שוין דאמאלט געווען אזא, ווי איצט. איהר ווייסט דאך, ווערא פּאוולאוונא, איך שעהם זיך דאך זאגאר פאר א פרוועזן בליק, אין אמת'ן; אונזערע מיידלאך וועלען אייך דערצעהלען, ס'אר א שעהמעדיגע איך בין, איך וואוין דאך דערפאר אין א בעזונדערן צימער. און ווי מאדנע דאס איז, איהר וועט ניט גלויבען, אז ווען ער פלעגט קוקען און זיך ניט קענען אנקוקען אויף מיר און מיר קושען, פלעג איך זיך גאר ניט שעהמען, נאר עס איז מיר געווען אנגענעהם און איך האב לייכט געאטהעמט. פון וואס זשע קומט עס, ווערא פּאוולאוונא, וואס פאר אונזערע מיידלאך שעהם איך זיך און פאר זיין בליק האב איך זיך ניט געשעהמט? דאס איז דענק איך, דערפאר, וואס ער האט מיר שוין ניט אויסגעוויזען ווי אן אנדער מענש, נאר ווי מיר ביידע וואלטען געווען איין מענש, דאס איז, ניט ווי ער קוקט אויף מיר, נאר ווי איך אליין וואלט קוקען אויף זיך; דאס קושט ער ניט מיר, נאר איך אליין קוש זיך — אין אמת'ן, אזוי האט עס מיר זיך אויסגעוויזען; דערפאר האב איך זיך ניט געשעהמט. איהר ווייסט דאך אליין, אייך דארף מען עס ניט דערצעהלען — דאך, ווען דו טהוסט א טראכט וועגען דעם, קענסטו זיך ניט אבריסען פון דעם געדאנק. נייך, איך וועל שוין געהן, ווערא פּאוולאוונא, מעהר קען איך וועגען קיין זאך ניט ריידען. איך האב גאר געוואלט דערצעהלען, וואס פאר א גוטער סאשא איז.

15

קרוקאווא האָט פארענדיגט דערצעהלען ווערא פּאוולאוונא׳ן איהר געשיכט
אין אנדערע טעג. זי האָט אבגעלעבט מיט קירסאנאוו׳ן ארום א צוויי יאהר. די
סמנים פון דער קראנקהייט זיינען אזוי ווי פארשוואונדען. אבער צו ענד פון צוויי־
טען יאהר, ווען דער פריהלינג איז געקומען, האָט די אויסצעהרונג זיך באוויזען
שטארק ענטוויקעלט. צו לעבען מיט קירסאנאוו׳ן וואלט געהייסען פאר קרוקאווא׳ן
זיך פאר׳משפּט׳ן אויף א באלדיגען טויט. זיך ענטזאגענדיג פון דעם, האָט זי גע־
קאנט האפען אז די קראנקהייט וועט ווידער פארשטיקט ווערן אויף לאנג. זיי האָבען
באשלאָסען זיך פארנאנדערגעהן. זיך צו באשעפטיגען מיט וועלכע עס איז אן ארבייט
וואס מען דארף זיצען אויף איין ארט, וואלט אויך געהייסען זיך רואינירען. מען
האָט געדארפט זוכען די שטעל פון א הויז פערוואלטערין, הויז מיידעל, אן אויפזע־
הערקע אויף קינדער — עפּעס וואס פון דעם מין — און ביי אזא בעל־הבית׳טע, ביי
וועלכע עס זאל ניט אויסקומען שווער צו ארבייטען און ביי וועלכער עס זאלן ניט
זיין — און דאס איז די וויכטיגסטע זאך — קיין אונאנגענעהמקייטען: באדינ־
גונגען גאנץ זעלטענע. אבער אזא שטעל האָט זיך געפונען, קירסאנאוו האָט געהאט
בעקאנטע צווישען די ארטיסטען — אנפאנגער; דורך זיי האָט קרוקאווא געקראָ־
גען די שטעל אלס הויז מיידעל ביי איינער א שוי־שפּיעלערין פון רוסישען טהעטער
אן אויסגעצייכענטע פרוי. לאנג האָט גענומען דאס פארנאנדערגעהן זיך מיט קיר־
סאנאוו׳ן און זיי האָבען ניט געקאנט זיך צושיידען: „מארגען וועל איך שוין אוועק
אויף מיין שטעל" און אזוי פלעגט איין מארגען אוועקגעהן נאכ׳ן צווייטען: זיי
האָבען געוויינט און געוויינט, און אליץ געזעסען ארומגענומען, ביז די אקטריסע
וואס האָט געוואוסט צוליעב וואס זיי געהן זיך פארנאנדער, איז אליין געקומען נאך
איהר: זי האָט פארשטאנען פאר וואס די מיידעל קומט אזוי לאנג ניט און האָט
איהר אוועקגענומען פון דארט, וואו עס איז געוועזן שעדליך פאר איהר צו פארבלייבען
לייגנער.

אזוי לאנג ווי די אקטריסע איז געבליבען אויף דער ביהנע איז קרוקאוו׳ן
געוועזן גאנץ גוט צו וואהנען ביי איהר: די אקטריסע איז געוועזן אן איידעלע פרוי;
קרוקאווא האָט דעם פּלאץ טייער געהאלטען — עס איז געוועזן שווער צו קריגען אן
אנדער פּלאץ אזא — ווייל זי האָט ניט געהאט קיין אונאנגענעהמליכקייטען פון

דער בעל־הבית׳טע. קרוקאווא האָט צו איהר זיך אויך צוגעבונדען. די אקטריסע, עס זעהענדיג, איז געוועזן נאָך בעסער צו איהר. קרוקאווא האָט געפיהרט א גאנץ רוהיג לעבען און איהר קראנקהייט האָט ווייטער זיך ניט ענטוויקעלט, אדער כמעט זיך ניט ענטוויקעלט. אבער די אקטריסע האָט חתונה געהאט, האָט פארלאזען די ביהנע און זיך באזעצט אין דער פאמיליע פון מאן, ווי ווערא פאוולאווגא האָט שוין פריהער געהערט, האט דער פאטער פון דער אקטריסעס מאן גענומען צו־שטעהן צו דער מיידעל; קרוקאווא איז אין געפאהר ניט געווען, אבער עס האָט זיך אנגעהויבען א פאמיליען רייסעריי: די אקטריסע האָט אנ־געהויבען אויסריידען דעם אלטען, דער אלטער האָט אנגעהויבען זיך בייזערן. קרוקאווא האָט ניט געוואלט זיין די אורזאכע פון פאמיליען רייסעריי, און ווען זי וואלט אפילו יא געוואלט, האָט זי שוין אויך ניט געהאט דעם רוהיגען לעבען פון דער פריהערדיגער שטעל און זי האָט זיי פארלאזען.

דאס איז געווען מיט א יאָהר צוויי שפּעטער ווי זי האָט פארלאָזען קיר־סאנאוו׳ן. זי האָט מיט איהם זיך שוין איננאנצען אויפגעהערט צו זעהען. אין אָנ־פאנג פלעגט ער זי בעזוכען; אָבער די שמחה פון זיך זעהען מיט איהם פלעגט אזוי שלעכט ווירקען אויף איהר געזונד, אז ער האָט ביי איהר אויסגענומען אן ערלויבניש צו איהר ניט צוקומען צוליעב איהר אייגענער נוצען. קרוקאָווא האָט געפּרובירט לעבען אלס הויזמיידעל נאָך אין צוויי ־ דריי פאמיליעס; אָבער איבעראל איז געווען אזוי פיעל אויפרעגונג און אונאנגענעהמקייטען, אז עס איז שוין געווען בעסער אָנצוקומען פאר א נייטערקע, כאָטש דאס האָט געהייסען זיך פארמשפּטען אויף א שנעלע ענטוויקלונג פון דער קראנקהייט: די קראנק־הייט וואלט דאָך סאַי ווי סאי זיך ווייטער ענטוויקעלט דורך די אונאנגענעהמקייטען — איז שוין בעסער דעם שיקזאל אריבערטראגען אהן ערגערניש, נאָר פון דער ארבייט אליין. א יאָהר פון דער ארבייט ביי דער מאשין האָט קרוקאוו׳ן איז גאנצען דערהרגעט. — ווען זי איז אָנגעקומען ביי ווערא פּאוולאָווגא אין וואר־שטאט, האָט לאָפּוכאוו, וואס איז דארט געווען דער הויז־דאקטאר, געטהאָן אלץ וואָס מעגליך איינצוהאלטען דעם גאנג פון אויסצערונג; ער האָט פיעל געטהאָן, לפי ערך פון דער שווערער אויפגאבע, די קאטאסטראפע איז אבער געקומען אלץ נעהנטער.

קרוקאווא האָט ביז דער לעצטער צייט געלעבט אין דעם געוויינליכען טעות

פון ליים וואס ליידען אויף אויסצעהרונג, מיינענדיג אז איהר קראנקהייט האט זיך ניט שטארק ענטוויקעלט, און דערפאר האט זי ניט אויסגעזוכט קירסאנאוו'ן, ניט וועלנדיג זיך ברייננגען שאדען. אבער שוין א הדשים צוויי, ווי זי האט גענומען לא־פוכאוו'ן שטארק אויספרעגען: צו האט זי נאך לאנג צו לעבען? צו וואס זי דארף עס וויסען, האט זי ניט געזאגט. לאפוכאוו האט ניט געפונען פאר ריכטיג איהר אפען צו זאגען וועגען דעם אז דער קריזיס איז נאהענט, מיינענדיג אז איהרע פרא־גען קומען נאר פון געוויינליכען צובונד צום לעבען. ער האט איהר בארוהיגט. זי אבער האט, ווי עס פאסירט אין די מייסטע פעלע, זיך ניט בארוהיגט, נאר זי האט זיך צוריקגעהאלטען פון ערפילען דאס, וואס האט נאר געקאנט פערשאפען פרייד ביים סוף פון איהר לעבען: אליין האט זי געזעהן אז זי קען לאנג ניט לעבען און איהרע געפיהלען זיינען געווארען באשטימט לויט דעם געדאנק; אבער דער דאקטאר האט איהר פארזיכערט, אז זי דארף זיך נאך היטען; זי האט געוואוסט, אז זי דארף איהם מעהר גלויבען ווי זיך און דערפאר האט זי געפאלגט און ניט גע־זוכט קירסאנאוו'ן.

געוויס, האט דיזער טעות לאנג ניט געקאנט אנהאלטען; וואס נעהענטער די קאטאסטראפע איז געווען, אלץ צודרינגליכער וואלטען איהרע פראגען געווארען; ענטוועדער זי וואלט ארויסגעזאגט, אז זי האט א בעזונדערע אורזאך צו וויסען דעם אמת אדער, אדער לאפוכאוו, צו ווערא פאוולאוונא וואלטען גענומען פארשטעהן אז עס ליעגט א בעזונדערע נויטווענדיגקייט אין איהר נאכפרעגען זיך און אין צוויי־דריי וואכען, פילייכט אין עטליכע טעג ארום, וואלט עס פארט דערגאנגען דערצו, צו וואס עס איז דערגאנגען אביסעל פריהער, אדאנק קירסאנאווס פאר קרוקאוו'ן אונערווארטעטען וויזיט אין ווארקשטאט. איצט אבער האט דאס מיספערשטענד־ניס זיך געענדיגט ניט צוליעב די וייטערדיגע פראגען, נאר דורך דעם אומשטאנד.

— וואס פאר א גליק, וואס פאר'א גליק, איך האב זיך דאך געקליבען צו דיר, סאשענקא! האט קרוקאווא געזאגט, ווען זי האט קירסאנאוו'ן געפיהרט אין איהר צימער.

— יא, נאסטענקא! איך פריי זיך ניט ווייניגער ווי דו; איצט וועלן מיר זיך שוין ניט צושיידען; פאהר אריבער צו מיר וואהנען, האט קירסאנאוו געזאגט, ווערענדיג היגגעריסען פון געפיהל פון מיטליידענדער ליעבע. און ארויסריידענדיג

עס, האָט ער זיך באַלד דערמאָנט: ווי אַזוי האָב איך איהר עס געזאָגט? זי פאַר־שטעהט דאָך נאָך, וואָהרשיינליך ניט, אַז דער קריזיס איז נאָהענט?

אָבער זי, ענטוועדער זי האָט אין ערשטען אויגענבליק ניט פאַרשטאַנען דעם זינען, וואָס איז געווען געדרונגען פון זיינע ווערטער, אָדער עס איז איהר ניט גע־לעגען אין זינען צו טראַכטען וועגען דעם, און די פרייד פון דער בעסערער ליעבע האָט פאַרשטיקט אין איהר דעם שמערץ פון נאָהענטען סוף — ווי עס זאָל ניט זיין, נאָר זי האָט זיך געפרייט און געזאָגט: ווי גוט דו ביזט, דו ליעבסט מיר נאָך ווי פריהער.

אָבער ווען ער איז אַוועק, האָט זי זיך צואַוויינט, נאָר איצט האָט זי ענטוועדער פערשטאַנען, אָדער זיך אַרומגעזעהן אַז זי האָט פערשטאַנען דעם זינען פון דער בע־נייאונג פון דער ליעבע, אַז „איצט דאַרפסטו זיך שוין ניט היטען, דו וועסט זיך סאַי ווי סאַי ניט איינהיטען; האָב כאָטש פרייד“.

און זי האָט באמת זיך געפרעהט; ער פלעגט אויף אַ מינוט ניט אָבטרעטען פון איהר, אויסער די שטונדען וואָס ער האָט געדאַרפט פאַרברייינגען אין האָספּיטאַל און אין אַקאַדעמיע; אַזוי האָט זי אָבגעלעבט אַרום אַ חודש, און די גאַנצע צייט זיינען זיי געווען צוזאַמען, און ערצעהלונגען, ווי פיעל ערצעהלונגען זיינען געווען וועגען אַליץ, וואָס איז פאָרגעקומען מיט יעדען פון זיי אין דער צייט פון צושיידונג; און נאָך מעהר איז געווען עראינערונגען וועגען פריהערדיגען לעבען; און פאַר־גענינגענס וויפיעל איז געווען! זיי פלעגען שפּאַצירען צוזאַמען — ער האָט גע־קראָגען אַ קאַרעטקע און זיי פלעגען יעדען אָבענד אַרומפאָהרען איבער די געגענדען ביי פּעטערבורג און פלעגען ווערן ענטציקט פון זיי; די נאַטור איז אַזוי טייער די מענשען אַז זיי פרעהען זיך אפילו מיט דער קלעגליכער, פערעכטליכער, כאָטש זי קאָסט מיליאָנען און צעהנדליגע מיליאָנען, נאַטור פון די געגענדען אַרום פּעטער־בורג; זיי האָבען געלייענט, זיי האָבען געשפּיעלט אין פאַנטען, אָדער אין לאָטאָ, זי האָט זאָגאַר אָנגעהויבען זיך לערנען שפּיעלען שאַכמאַט, אַזוי ווי זי וואָלט גע־האָט צייט זיך אויסצולערנען.

ווערא פּאַוולאָוונא איז עטליכע מאָל אָבגעזעסען ביי זיי ביז שפּעט אין אָבענד, נאָכדעם ווי זיי פלעגען קומען פון שפּאַציר, אָדער, נאָך עפּטער, פלעגט זי זיך אַריינ־כאַפּען אין דער פריה, איהר צו צושטרייען ווען זי פלעגט בלייבען אַליין; און ווען זיי פלעגען בלייבען אַליין, האָט קרוקאָווא געהאַט נאָר איין אינהאַלט פאַר איהרע

לאנגע, ליידענשאפטליכע ערצעהלונגען — וואס פאר א דימענט סאשענקא איז! און וואס פאר א צערטליכער. און ווי שטארק ער ליעבט איהר!

16

עס זיינען אוועק א חדשים פיער, די זארג וועגען קרוקאווא, נאכהער די ער־אינערונג וועגען איהר. האבען קירסאנאוו'ן אבגענארט: איהם האט זיך געדאכט אז איצט איז ער אויסער געפאהר פון געדאנקען וועגען ווערא פאוולאוונא: ער פלעגט איהר ניט אויסמיידען. ווען זי, באזוכענדיג קרוקאווא, פלעגט זיך טרעפען מיט איהם און אויך ניט נאכהער, ווען זי פלעגט זוכען איהם צו צושטרייען. אזוי לאנג ווי ער האט געטראכט אז אין זיינע דייטליכע געפיהלען צו ווערא פאוולאוונא נישט געווען קיין זאך, אויסער פריינדליכע דאנקבארקייט פאר איהר אנטהייל געהמען.

אבער — דער לעזער ווייס שוין פאראויס דעם זינען פון דעם „אבער“, און, ווי שטענדיג, ווייס ער שוין פאראויס וואס עס וועט דערצעהלט ווערען אין די שוין דורכגעלייענטע זייטען — אבער, עס פארשטעהט זיך, אז דאס געפיהל פון קירסא־נאוו'ן צו קרוקאווא איז נאך דער צווייטער באנגעגניש געווען ניט דאס וואס ביי קרוקאווא צו איהם: די ליעבע צו איהר איז שוין לאנג, לאנג פארביי ביי קירסא־נאוו'ן; ער איז נאר געבליבען סימפאטיש צו איהר ווי צו א פרוי, וועלכע ער האט אמאל געליעבט. די פריהערדיגע ליעבע זיינע צו איהר איז געווען נאר דער דורשט פון א יונגען מאן וועמען עס איז, כאטש וועמען עס איז, צו ליעבען. געוויס איז קרוקאווא ניט געווען קיין פאר פאר איהם, ווארום זיי זיינען ניט געווען קיין פאר לויט זייער ענטוויקלונג. ווען ער האט אויפגעהערט צו זיין א גאנץ יונגערמאן האט ער נאר מיטלייד געהאט באקומען צו קרוקאווא, ניט מעהר, ער האט געקאנט זיין צערטליך צו איהר צוליעב די עראינערונגען און פון מיטלייד — אבער ניט מעהר. זיין טרויער נאך איהר איז באמת באלד פארשוואונדען, האט ער נאך אלץ געדיינקט, אז ער איז דערמיט פארנומען, און ווען ער האט שוין אליין באמערקט אז עס איז ניטא מעהר קיין טרויער, נאר איינפאך אן עראינערונג נאך איהר, האט ער זיך דערזעהן אין אזוינע באציהונגען צו ווערא פאוולאוונא דאס ער איז שוין געווען אריינגעפאלען אין א גרויסען אונגליק.

ווערא פאוולאוונא האט זיך באמיהט איהם צו צושטרייען און ער האט זיך אונטער געגעבען אונטער דעם, מיינענדיג אז ער איז אויסער געפאהר, אדער, ריכ־טיגער געזאגט, פארגעסענדיג, אז ער ליעבט דאך ווערא פאוולאוונא'ן, און ניט דערמאָנענדיג זיך, אז דורך דעם ציהט ער זיך אריין אין אן אונגליק. און וואס איז געווען איצט, נאך צוויי־דריי חדשים נאכדעם ווי ווערא פאוולאוונא האט גע־נומען איהם צושטרייען פון זיין טרויער נאך קרוקאווא? קיין זאך ניט, אויסער דעם וואס אט אין דער גאנצער צייט האט ער כמעט יעדען אבענד פארבראכט ביי די לאפוכאווס, אדער ער האט וואו עס איז באגלייט ווערא פאוולאוונא, אפט בא־גלייט איהר צוזאמען מיט'ן מאן, אפט — איינער אליין. נאר דאס איז געשעהן, אבער אויך דאס איז געוועזן מעהר ווי גענוג, ניט נאר פאר איהם, זאנדערן פאר איהר אויך.

ווי האט ווערא פאוולאוונא איצט פארבראכט די טעג? ביז אין אבענד — דאס זעלבע ווי פריהער, נאר אט איז 6 אזייגער. עס פלעגט טרעפען אז אין דער צייט פלעגט זי אליין געהן אין ווארקשטאט, אדער פלעגט זיצען ביי זיך אין צימער און ארביימען אליין. איצט אבער, אויב זי דארף אבענדס זיין אין ווארקשטאט איז שוין פאראוים ארויסגעגאנגען א בעפעהל צו קירסאנאוו'ן און ער קומט איהר באגלייטען. אויפ'ן וועג אהין און צוריק, כאטש ניט קיין זעהר ווייטער וועג, ריידען זיי וועגען וואס עס איז, געוויינליך וועגען ווארקשטאט: קירסאנאוו איז איהר טהעטיגסטער באהעלפער אין ווארקשטאט אנגעלעגענהייטען. דארט איז זי פאר־נומען מיט אבגעבען באפעהלען און ער האט אויך א סך צו טהאן: צו דען האבען די דרייסיג מיידלאך וויניג זאכען אויסצוגעפינען און בעזארגען, וואס ער קען אויפ'ן בעסטען אופן אויפטהאן? און צווישען די אלע ארבייטען זיצט ער און פלוידערט מיט די קינדער; דא נעהמען שוין עטליכע מיידלאך אן אנטהייל אין געשפרעך וועגען אלץ אין דער וועלט — אי וועגען דעם, ווי גוט עס זיינען די אראַ־בישע מעשה'לעך פון „טויזענט און איין נאכט", פון וועלכע ער האט שוין איבער־דערצעהלט: אויך וועגען די ווייסע העלפאנטען, וועלכע מען אכטעט אזוי אין אינדיען, ווי ביי אונז האבען פיעל האלט ווייסע קעץ; א העלפט פון דער חברה געפינען, אז דאס איז געשמאקלאז — ווייסע העלפאנטען, קעץ, פערד, דאס אלץ זיינען קראנקהאפטע ברואים, נאך די אויגען זעהט מען אז זיי האבען ניט אזא גוטע געזונד ווי די פארביגע; די צווייטע העלפט פון די חברה באשיצט די ווייסע

קעז. צו ווייסט איהר ניט מעהר איינצעלהייטען וועגען דעם לעבען פון ביטשער־סטאו, וועמעס ראמאן מיר קענען אלע פון אייערע ערצעהלונגען? פרעגט איינע פון די דערוואקסענע: ניין, קירסאנאוו וויס ניט איצט, אבער ער וועט זיך דערוויסען, דאס איז איהם אליין אינטערעסאנט; דערווייל קען ער וואס עס איז דערצעהלען וועגען האווארד'ן, וועלכער איז געווען כמעט אזא זארט מענש ווי פרוי ביטשער־סטאו. אט אזוי ציהען זיך דא קירסאנאווס ערצעהלונגען, דא קירסאנאווס דעבאטען מיט דער חברה, פון וועלכע דער קינדערשער טייל איז שטענ־דיג דער זעלבער, די דערוואקסענע אבער האלטען זיך אין איין בייטען. נאר אט האט ווערא פאוולאוונא געענדיגט איהרע ארבייטען, זי געהט מיט איהם צוריק אהיים, צו טיי; איצט פארברייגגען ווערא פאוולאוונא און דימיטרי סערגעאיטש צוזאמען פיעל מעהר צייט ווי פריהער, ווען קירסאנאוו איז ניט געווען. כמעט יעדען אבענד, ווען זיי פארברייגגען נאר זאלבע דריט, ווערט א שעה, אדער זאגאר צוויי, אבגעגעבען מוזיק: דימיטרי סערגייאיטש שפיעלט, ווערא פאוולאוונא זינגט, קירסאנאוו זיצט און הערט; אפט שפיעלט קירסאנאוו און דימיטרי סערגייאיטש זינגט צוזאמען מיט דער פרוי. איצט אבער טרעפט אפט אז ווערא פאוולאוונא איילט זיך אין ווארקשטאט, כדי זי זאל קענען בעווייזען זיך אנטהאן פאר דער אפערא; איצט געהן זיי גאנץ אפט אין דער אפערא, אמאל אלע דריי צוזאמען, אמאל קירסאנאוו אליין מיט ווערא פאוולאוונא. אויסער דעם האבען ביי די לאפוכאווס אנגעהויבען צו קומען געסט עפטער ווי פריהער; פריהער, ניט רעכענדיג די יונגווארג — וואס פאר'ע געסט זיינען מישטיינס געזאגט די יונגווארג? דאס זיינען נאר פלימעניקעס — פלעגען קומען נאר מערצאלאווס; איצט זיינען די לאפוכאווס נאהענט בעקאנט געווארען מיט נאך צוויי־דריי אזוינע ליעבענסווירדיגע פאמיליעס. מערצאלאווס, און נאך צוויי פאמיליעס האבען באשלאסען, אז יעדע וואך דארף מען מאכען קליינע אבענד אונטעהאלטונגען מיט טענץ, נאר אין אייגענעם הויז — עס טאנצען 6 פאר, זאגאר 8 פאר. לאפוכאוו געהט כמעט קיינמאל אהן קירסאנאוו'ן ניט אין דער אפע־רא, ניט ביי די בעקאנטע פאמיליעס, אבער קירסאנאוו באגלייט אפט אליין ווערא פאוולאוונא אין די אויספאהרונגען. לאפוכאוו זאגט אז ער וועט בלייבען אין זיין מאנטעל אויף דער זאפע, דערפאר פארברייגגען זיי נאר א טהייל פון די אבענדען זאלבע דריט, אבער די אבענדען שוין כמעט גאר אהן אן אונטערברעכונג זאלבע דריט; און יענע אבענדען זיינען זיי שוין די גאנצע צייט צוזאמען; אמת איז,

אז ווען אויסער קירסאנאוו'ן איז קיינער ניטא ציהט די זאפע עפטער ארוים לאפו־כאוו'ן פון דעם זאל וואו די פיאנא שטעהט; (די פיאנא איז איצט אריבער גע־שטעלט געווארען פון ווערא פאוולאוונאס צימער אין זאל), אבער דאס ראטעוועט דימיטרי סערגייאיטש'ן ווייניג: אין א פערטעל שעה, העכסטענס אין א האלבע שעה ארום, ווארפען קירסאנאוו און ווערא פאוולאוונא אויך אוועק די פיאנא און זעצען זיך אוועק ביי דער זאפע; ווערא פאוולאוונא זיצט, איבעריגענס, ניט לאנג ביי דער זאפע; זי זוכט אויס א שטיקעל פלאץ אויף דער זאפע גופא, האלב ליגענדיג, אבער אזוי אז דעם מאן זאל זיין בעקוועם צו זיצען; די זאפע איז דאך א ברייטע; עס איז אפילו ניט זעהר געראמיג, אבער זי האט דעם מאן ארומגע־נומען מיט איין האנד און דערפאר איז איהם שוין בעקוועם צו זיצען.

אט אזוי איז פארביי א חדשים דריי און מעהר. היינטיגע צייטען זיינען אידיליעס ניט אין דער מאדע און איך אליין בין ניט קיין גרויסער ליעבהאבער פון אידיליעס, ד. ה. פערזענליך האב איך עס ניט האלט, ווי איך האב ניט האלט קיין שפאצירען קיין שפארגעל און ווער ווייסט נאך וואס איך האב ניט האלט? איין מענש קען דאך ניט האלט האבען אלע געריכטען, אלע זארטען אונטערהאלטונגען: איך ווייס אבער, אז די אלע זאכען, וואס זיינען ניט נאך מיין געשמאק זיינען גאנץ גוטע זאכען, אז זיי זיינען נאכ'ן געשמאק, אדער האבען געקאנט זיין נאכ'ן גע־שמאק פון א פיעל גרעסערע צאהל מענשען ווי די, וואס האלטען בעסער פון שאך־שפיעלען, איידער פון שפאצירען געהן, פון זויערע קרויט מיט בוימאויל, איידער פון שפארגעל; איך ווייס זאגאר אז ביי דער מאיאריטעט, וואס טהיילט ניט מיין גע־געשמאק צו שאך שפיעל און וואלטען געווען זעהר צופרידען ניט צו טהיילען מיין געשמאק צו קרויט מיט בוימאויל, אז זיי האבען א בעסערען געשמאק ווי איך און דערפאר זאג איך; זאל זיין אויף דער וועלט וואס מעהר שפאצירען און זאל זויער קרויט מיט בוימאויל אין גאנצען פארשווינדען פון דער וועלט און פערבלייבען נאר אלס זעלטענהייט פאר אזוינע זאנדערבארע ברואים ווי איך!

פונקט אזוי ווייס איך, אז פאר די גרעסטע צאהל מענשען, וואס זיינען ניט ערגער פון מיר, מוז דאס גליק האבען דעם כאראקטער פון אן אידיליע און איך רוף אויס: זאל אנהויבען הערשען אין לעבען איבער אלע אנדערע פארמען פון לעבען דער כאראקטער פון לעבען אלס אן אידיליע. פאר די וויינינע זאנדערבארע ברואים, וואס זיינען ניט קיין ליעבהאבער דערפון, וועלען זיין אנדערע פארמען פון גליק, די

גרעסטע צאהל אבער נויטיגט זיך אין אידיליעס. אי וואס אידיליעס זיינען ניט אין דער מאדע און דערפאר האלטען זיך די מענשען פון דערווייטענס פון זיי, איז עס דאך ניט קיין אבפרעג; זיי האלטען זיך פון זיי פון ווייטען, פונקט ווי דער פוקס האט זיך, לויט דער פאבעל, געהאלטען פון ווייטען פון די ווינטרויבען. זיי דאכט זיך אויס, אז זיי קענען ניט צוקומען צו דער אידיליע און דערפאר האבען זיי ארויסגעטראכט אז זי איז ניט אין דער מאדע.

עס איז אבער פוסטע רייד צו זאגען אז צו אן אידיליע קען מען ניט צוקומען; זי איז ניט נאר א גוטע זאך, כמעט פאר אלע מענשען, נאר אויך א מעגליכע זאך, זעהר א מעגליכע; עס וואלט ניט שווער געווען צו שאפען אזוינס אבער ניט פאר איין מענשען און ניט פאר 10 מענשען, נאר פאר אלעמען. די איטאלענישע אפערא איז דאך אויך ניט מעגליך פאר 5 מענשען, אבער פאר גאנץ פעטערבורג איז זי זעהר מעגליך און אלע זעהן און הערען; אויך די געזאמעלטע ווערק פון גאגאל 1867 איז אן אונמעגליכע זאך פאר 10 מענשען, אבער פאר דאס גאנצע פובליקום איז עס זעהר מעגליך און ניט טייער אויך, ווי אלע ווייסען. אבער כל זמן קיין אפערא איז ניטא פאר די גאנצע שטאדט, קענען נאר איינציגע, זעהר אייפעריגע קונסט ליעבהא־בער זיך באנוגענען מיט וועלכע עס איז קאנצערטען. און איידער דער צווייטער טייל פון „טוידטע נשמות" איז נעווען געדרוקט האבען נאר ווייניגע, זייער הייסע חסידים פון גאגאל'ן זיך איבערגעשריבען קאפיעס פון דעם. צו לייענען פון גע־שריבענע איז פיעל ערגער ווי פון א געדרוקטען בוך, און וואס עס איז פאר א קאנצערט איז פיעל ערגער ווי די איטאלענישע אפערא, פון דעסטוועגען איז עס אויך גוט.

17

אויב ווער עס איז א זייטיגער וואלט געקומען זיך מיַשב זיין מיט קירסאנאוו'ן ועגען אזא לאגע, אין וועלכער קירסאנאוו האט זיך אליין דערזעהן ווען ער האט זיך אבגעטשוכעט; און ווען קירסאנאוו וואלט אין גאנצען געווען פרעמד יענע פער־זאנען, וועגען וועמען עס רעדט זיך, וואלט ער געזאגט דעם, וואס קומט פרעגען די עצה: „פאררוכטען די זאך דורך אנטלויפען איז שווין צו שפעט; איך ווייס ניט ווי דאס וועט זיך ענדיגען, אבער פאר אייך איז אנטלויפען און בלייבען אויף איין ארט — די זעלבע געפאהר; און פאר יענע, וועגען וועמעס רוהע איהר זארגט

איז אייער אנטלויפען נאך געפעהרליכער, איידער דאס פערבלייבען".

געווים וואלט קירסאנאוו עס נעזאגט נאר אזא מענשען ווי ער אליין איז, אדער ווי לאפוכאוו איז, א מענשען פון א פעסטען כאראקטער און פון שטרענגער עהרליכקייט. מיט אנדערע מענשען איז נוצלאז צו ריידען וועגען אזוינע לאגעס, ווארום יענע אנדערע מענשען וועלען סאי ווי סאי האנדלען מיאוס און שלעכט; זיי וועלען באשמוצען די פרוי, וועלען זיך אליין אנטהאן שאנדע, נאכהער וועלען זיי געהן צו דער גאנצער חברה ענטוועדער יאמערן, אדער זיך באריהמען, זיך לאבען מיט זייער העלדישער טוגענד, אדער מיט זייער ליעבעס קראפט. מיט אזוינע מענשען האבען ניט לאפוכאוו, ניט קירסאנאוו ניט האלט געהאט צו ריידען, ווי אזוי עס דארפען האנדלען מענשען אנשטענדיגע. אבער אויב קירסאנאוו וואלט נעזאגט צו א מענשען פון זיין מין אז אנטלויפען איז איצט געפעהרליכער, ווי פערבלייבען, געווען גערעכט. דערביי וואלט מען פערשטאנען: „איך וויים ווי דו וואלסט זיך גע־האלטען, פערבלייבענדיג: אזוי אז דו זאלסט דורך קיין זאך ניט ארויסווייזען דיין געפיהל, ווארום נאר אין דעם פאל וועסטו ניט זיין קיין אויסוואורף בלייבענדיג, די אויפגאבע באשטעהט אין דעם, וואס ווייניגער שטערן די רוהע פון א פרוי, וועמעס לעבען עס געהט גוט. איינגאנצען ניט שטערן, דאס איז, דאכט זיך, שוין ניט מעגליך. א געפיהל וואס שטימט ניט מיט איהרע איצטיגע בעציהונגען, איז שוין, וואהר־שיינליך — און צו וואס נאך דאס „וואהרשיינליך", איינפאך גערעדט: אהן צוויי־פעל — שוין געשאפען געווארען ביי איהר, נאר זי מערקט עס נאך ניט. צו וועט ער באלד אדער ניט באלד זיך בעווייזען גאר אהן ארויספאדערונג פון דער זייט, דאס קען מען ניט וויסען — דאס אבטרעטען פון פלאץ וועט עס ארויסרופען. הייסט עס אז דיין מאכען פלטה וועט נאר גיכער מאכען דאס, וואס דו ווילסט אויסמיידען".

קירסאנאוו האט אבער וועגען דער זאך געאורטיילט ניט ווי א פרעמדער מענש, נאר ווי איינער וואס נעהמט אין דעם אן אנטהייל. איהם האט זיך אויסגדוכט, אז אבצוציהען איז שווערער ווי פערבלייבען; דאס געפיהל ציהט איהם צו פער־בלייבען, הייסט עס, אז פערבלייבענדיג, צו גיט ער ניט נאך דעם געפיהל און לאזט זיך פארפיהרען פון איהם? מיט וואס פאר א רעכט קען ער זיין פאלשטענדיג זיכער, אז ער וועט מיט קיין ווארט, מיט קיין בליק ניט ארויסווייזען זיין געפיהל, וועט ניט מאכען קיין ארויספאדערונג? דערפאר וועט זיין זיכערער אבצופאהרען פון פלאטץ. אין אמת'ן איז זעהר שווער צו אונטערשיידען אויף ווי פיעל דער

שכל ווערט פארנארט דורך פלפולים פון תשוקה ווארום די עהרליכקייט זאגט: האנדעל פארקעהרט געגען דער תשוקה, דאמאלט, האסטו מעהר אויסזיכטען צו האנדלען גרויסמוטיג. דאס הייסט אזוי אין דער איבערזעצונג פון טהעארעטישער שפראך אויף דער געוויינליכער שפראך, אבער די טעאריע, אז ווערכער קירסאנאוו האט זיך געהאלטען, האלט אזוינע פרעכטיגע ווערטער ווי גרויסמוטה פאר צוויי־דייטיג, טונקעל; אויף זיין שפראך וואלט קירסאנאוו אזוי זיך אויסגעדריקט: יע־דער מענש איז א עגאיסט, איך אויך; איצט פרעגט זיך: וואס איז פאר מיר נוצליכער, אבציהען אדער פערבלייבען? אבציהענדיג זיך אונטערדריק איך אין זיך איין עהרליכען געפיהל; פארבלייבענדיג, ריזיקיר איך אויפצואוועקען געגען זיך דעם געפיהל פון מיין מענשליכער ווירדע דורך די נארישקייט פון וועלכען עס איז א ווארט, אדער א בליק, וואס דער איין געפיהל וועט ארויסרופען. איין איינציגען געפיהל קען מען אונטערדריקען און אין א געוויסע צייט ארום וועט מיין רוהע ווידער צוריקקומען און איך וועל ווידער זיין צופרידען מיט מיין לעבען. וועל איך אבער איינמאל האנדלען געגען מיין מענשליכער נאטור, וועל איך אויף אלע מאל פארלירען די מעגליכקייט פון רוהע, די מעגליכקייט פון זיין צופרידען מיט זיך, און וועל פארגיפטען מיין גאנצען לעבען. מיין לאגע איז אט אזא: איך ליעב וויין, פאר מיר שטעהט א בעכער מיט זעהר גוטע וויין; איך האב אבער א פער־דאכט, אז דער וויין איז פארגיפטעט. זיך דערוויסען, צו איז מיין פערדאכט בע־גרינדעט קען איך ניט.. צו דארף איך טרינקען פון דעם בעכער, אדער איהם איבערקעהרען, כדי ער זאל מיר ניט פארפיהרען? איך דארף ניט אנרופען מיין בעשלוס ניט גרויסמוטיג, ניט זאגאר עהרליך — דאס זיינען צו הויכע ווערטער, איך דארף איהם אנרופען אויסגערעכענט, שכל'דיג. איך קעהר איבער דעם בעכער, דורך דעם נעהם איך ביי זיך אוועק א געוויסע אנגענעהמקייט, טהו זיך א געוויסע אונאנגענעהמקייט, דערפאר אבער זיכער איך מיין געזונד, ד. ה. די מעגליכקייט לאנג און פיעל צו קענען טרינקען אזא וויין, ווען איך ווייס גאנץ גוט, אז עס איז ניט פארגיפטעט. איך האנדעל ניט נאריש, דאס איז דער גאנצער לויב פאר מיר.

18

אבער אויף וואס פאר'ן אופן ציהט מען אפ? דער פריהערדיגער שפאס, זיך צו מאכען ווי באליידיגט, ארויסשטעלען וועלכע עס איז פון די ווולגארע

זייטען פון כאראקטער, כדי אויף דעם זיך צו שטיצען, דאס טויג שוין ניט: צוויי מאל אבנארען מיט דער זעלבער זאך קען מען ניט; א צווייטע געשיכטע אזא, וואלט נאר ענדעקט דעם זינען פון דער ערשטער און וואלט איהם ארויסגעשטעלט פאר א העלד ניט נאר פון די נייסטע צייטען, נאר אויך פון די פריהערדיגע צייטען. און בכלל דארף מען זיך ענטזאגען פון יעדען שנעלען איבערייסען די בעציהונגען; אזא זיך צוריקציהען וואלט געווען לייכטער, אבער דאס וואלט געמאכט א רושם, וואלט ארויסגערופען אויפמערקזאמקייט, ד. ה. וואלט איצט געווען אי וואולגאר, אי נידערטרעכטיג: נאך קירסאנאוו'ס טעאריע פון עגאיזם — אי נאריש, אי ניט אויסגערעכענט. דערפאר בלייבט נאר איין מיטעל, דער קלינגסטער און שמערצליכסטער: שטיל אבטרעטען אויף א לאנגזאמען, ניט באמערקבארען אופן, אזוי אז מען זאל גאר ניט באמערקען, אז ער ציהט אפּ. שווער און פארדרייט איז אזא זאך. פארשווינדען פון די אויגען, אזוי אז מען זאל ניט באמערקען דיין בעוועגונג, ווען מען קוקט אויף דיר מיט אויסגעשטעלטע אויגען; עס העלפט אבער ניט, מען דארף אזוי האנדלען. איבריגענס איז דאס נאך קירסאנאווס טעאריע ניט שמערצליך, נאר זאגאר אנגענעהם; ווארום וואס שווערער אזאך איז, אלץ מעהר פרעהסטו זיך (צוליב דער אייגענליעבע) מיט דיין כח און פלינקייט, ווען דו פיהרסט עס גוט דורך.

און אין דער אמת'ן האט ער זעהר גוט דורכגעפיהרט, ער האט זיינע פּלענער ניט ארויסגעוויזען דורך קיין געזאגטען אדער ניט דערזאגטעןווארט, דורך קיין בליק ניט, ער האט ווי פריהער זיך געהאלטען פריי און געשטיפט מיט ווערא פּאוולאוונא; ווי פריהער האט מען געמערקט, אז איהם איז אנגענעהם אין זייער געזעלשאפט; נאר עס האבען זיך גענומען בעווייזען פארשידענע שטערונגען געגען זיין בעזוכען לאפּוכאווס אזוי אפט ווי פריהער און צו פארברייינגען ביי זיי גאנצע אבענדען ווי פריהער, עס פלעגט זיך אלץ אזוי מאכען, אז לאפּוכאוו פלעגט איהם אכאפּ טהאן דא פאר א האנד, דא פאר דעם לאץ פון ראק מיט די ווערטער: „ניין, פריינד מיינער, פון דעם געשפּרעך וועסטו אזוי שנעל ניט אוועק" — אזוי אז אלץ מעהר און מעהר פון דער צייט, וואס קירסאנאוו פלעגט פארברייינגען ביי לאפּוכאווס, פלעגט ער אבזיצען ביי דער זאפע פון זיין פריינד. און דאס אלץ איז אבגעטהאן געווארען אזוי טריט ביי טריט, אז עס איז גאר ניט געווען קענטיג, ווי אזוי די ענדערונג האט זיך ענטוויקעלט. שטערונגען פלעגען זיך בעווייזען און קירסאנאוו פלעגט

ניט נאָר זיי ניט אַרויסשטעלן, נאָר פּלעגט בעדויערן וואָס זיי מאַכן זיך (דאָס ניט אַפּט, וואָרום צו אָפט בעדויערן, וואָלט ניט געטויגט). די שטערונגען פּלעגן זיין אַלץ אַזוינע נאַטירליכע, אונפערמיידליכע, אַז אָפט פּלעגן די לאַפּוכאָווס אַליין איהם טרייבען, דערמאַנענדיג איהם, אַז דאַ האָט ער פאַרגעסען זיין פאַרשפּרעכען צו זיין היינט אין דער היים, וואָרום דער און דער פון זיינע בעקאַנטע, פון וועל־כען ער האָט זיך ניט געקאַנט אָבּרייסען דאַרף דאָרט זיין... אָדער ער האָט פאַר־געסען, אַז אויב ער וועט היינט ניט זיין ביי יענעם און יענעם, וועט יענער זיך באַ־ליידיגען: אָדער ער האָט פאַרגעסען, אַז ער האָט נאָך אַ שעה 4 וויינינגסטענס, אַרבּייט ביז מאָרגען פריה: דענקט ער דען גאָר ניט צו שלאָפען אַ גאַנצע נאַכט? עס איז דאָך שוין 10 אַזייגער, ניטאָ וואָס צו פּלוידערן, ס'איז צייט צו געהן צו דער אַרבּייט. קירסאַנאָוו האָט ניט אַלע מאָל זאַגאָר נעפּאָלגט דיזע דערמאַנונגען: ער וועט ניט פאַהרען צו דעם בעקאַנטען, זאָל יענער האָבען פאַריבעל; אָדער: די אַרבּייט וועט ניט אַנטלויפען, נאָך דאַ צייט, ער וועט דערזיצען דעם אָבענד דאַ. שטערונגען זיינען אָבער געוועזען אַלץ מעהר: וויסענשאַפטליכע אַרבּייטען, וועלכע מען קען ניט אָבּלייגען, האָבען ביי קירסאַנאָוו'ן אַנגעהויבען אָוועקצונעהמען אָבענד נאָך אָבענד — וואָלטען זיי צום טייוועל געהן אַט די וויסענשאַפטליכע אַרבּייטען (אַזוינע באַמערקונגען זיינען געמאַכט געוואָרען פאַרבייגעהענדיג) און בעקאַנטע האָבען זיך אויך צוגעטשעפּעט (דאָס באַמערקט מען אויך לייכט און זעלטען) — פּשוט ניט אויסצוהאַלטען, ווי זיי האָבען זיך אַנגעטשעפּעט! איהם דאַכט זיך אויס אַזוי; לאַפּוכאָווס פאַרשטעהן אָבער גאַנץ גוט פאַר וואָס עס איז אַזוי; ער הייבט אָן צו ווערן באַריהמט, בעווייזען זיך אַלץ מעהר און מעהר מענשען, וואָס דאַרפען איהם; און די אַרבּייט דאַרף ער אויך ניט פערנאַכלעסיגען, ניט גוט וואָס ער הויבט זיך אָן אונטערצופוילען — ווייל ער האָט אין די לעצטע חדשים אַזוי זיך אָבגעלאָזען, איז איהם איצט שווער צו נעהמען זיך פאַר דער אַרבּייט — „מען דאַרף אָבער ברודער אַלעקסאַנדר", „עס איז צייט, אַלעקסאַנדר מאַטווייאיטש"!

שווער איז געוועזען אַזאַ מאַנעוורע: אויף גאַנצע וואָכען האָט מען געמוזט אויסציהען דיזען דרעה אויף לינקס אַרום און זיך איבערדרעהען אַזוי לאַנגזאַם, אַזוי גלייכמעסיג, ווי דער ווייזער פון אַזייגער: קוקט אויף איהר, ווי אויפמערק־זאַם איהר ווילט, וועט איהר ניט באַמערקען אַז ער דרעהט זיך, און טהוט זיך שטילערהייט זיין זאַך און געהט זיך אַוועק, אַן דער זייט פון זיין פריהערדיגע

לאגע, דערפאר וואס פאר א פערגעניגען האט עם קירסאנאוו געפיהלט אלס טהעאָרעטיקער קוקענדיג, ווי פלינק ער איז אין דער פראקטיקע. זיי, די עגאיסטען און מאטעריאליסטען, זיי טהוען דאך אלץ נאר צוליעב זייער אייגענעם פארגניגען, און קירסאנאוו האט טאקע געקאנט זאגען, אוועקלייגענדיג די האנד אויפ'ן הארצען, אז ער טהוט אפ דעם גאנצען שפאס צוליעב זיין אייגענעם פארגניגען: ער האט זיך געפרייהט מיט זיין אייגענער קונסט און מוטה.

אזוי איז אוועק א חודש, עס קען זיין אביסעל מעהר; און ווען איינער וואלט אויסגערעכענט, וואלט ער אויסגעפונען, אז אין פערלויף פון דעם חודש איז זיין נאהענטקייט צו לאפוכאווס ניט קלענער געווארען ניט אויף איין האר, עס איז אבער קלענער געווארען אויף פיער מאל אזוי פיעל די צייט, וואס ער האט ביי זיי פערבראכט און פון דער צייט אליין איז אויף א העלפט פארקלענערט געווארען לפי ערך די צייט, וואס ער פארברייננגט מיט ווערא פאוולאוונא. נאך א חודש און ביי זייער גאנצער אנהאלטענדער פריינדשאפט, וועל'ן זיי זיך גאנץ ווייניג זעהן — און די זאך וועט זיין אבגעטהאן.

לאפוכאוו האט א גוטע ראיה — צו דען באמערקט ער גאר ניט?

ניין, גאר ניט.

און ווערא פאוולאוונא? און ווערא פאוולאוונא באמערקט אויך גאר ניט. און אין זיך אליין צו באמערקט זי גאר ניט? און אין זיך אליין באמערקט ווערא פאוולאוונא גאר ניט, נאר עס חלומט זיך איהר א חלום.

7083

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it. A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

PLEASE ADVISE CHANGE OF ADDRESS

טשערנישעווסקי, נ. ג. בעל

וואס טוט מען

7083

21554

JAN 1 0 1987

APR 25 1991 25317

JUL 2 5 1991 21554

DEC 1 6 1991 21554

NOV 2 0 1998 F.

7083